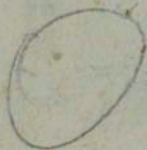

9/20 3P 294

22-50

10

3

1
36 50

12

24, 50

ՄՆԿՆՈՒԹԻՒՆ
ՍԱՂԱՍՍԵՑ ԳՆԻԹԻ

Յօրինեալ սքանչելի Աճաբանութ՝ Սք և Երջանիկ
Տ՛՛՛ Մեծին Վարդանայ Բարձրեղցւոյ՝ լեզունգէա
և բարձրաստակ Վարդապետի Հայոց, ծաղկաբաշ
հաւաքելով ՚ի լուսաւոր մեկնութեց հոգեկիր հարցն՝
Աժանասի, Բարսի, Եղեկանու, Եփրեմի, Դանիելի
և Ներսէսի Լամբրոնացոյ. ՚ի խնդրոյ Արհիան Տ՛՛՛
Յօհաննու Բազրատունոյ՝ Աաջնորդի Սք Ուստին
Հաղատու, և աշակերտաց իւրոց. Դ թաղաւորութեն
Հայոց՝ որ ՚ի Վիւլիկա՝ Հեթմոյ առաջնոյ. Յամի Տ՛՛՛
1251: Ե՛՛ ՚ի թուականուս Հայոց, եօթն հարիւր:

Տպագրեցեալ ՚ի Վեհափառ Հայրապետութե՝ Լուսոցնոց
և Քնակերտ Սք Աթուոյն Էջփածնի Տ՛՛՛ ՂՈՒԿԱՍՈՒ
Երես Երանեալ Սրբազնաք Վաթուղիտի մա՛ Հայոց:

Հրահանա՝ Մէյ Աւուայն Էլիֆնի Տայրֆայն Կո՛ւ՛-
րաֆի, Հիւսիսայն իղճանս իղճալ մա՛ աղֆի Հայոց՝ Ա-
իւլաւալ Աւաճարդի, Սանգնիցի Երոյնոքաւալ Արշ-
իկի՝ Իլիանալիոյ Տե՛ռն Յո՛ւլիկոյ՝ Պոլիսիկոյ Սրբ-
ալ Ար Եղեկոյոյ:

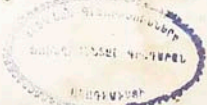
Արդեամբք և ծախիւք՝ ՚ի Ղզար բնակեալ Բարեւաշ
աօն և Մեծահաւատ՝ Լուսահոգի Յարութիի որդի
Պարոն Աստանին Ըամախեցոյ:

Ետ Տե՛ռն 1797, Մարտի 24, Իֆ ՚ի թուոն
Հայոց յա՛խալ:

ՄԷ/ՏԵ

Դատարանի Նորին Բարձր Սրբազնութեն
Ընդ հովանու Սք Աճանայ Եկեղեցւոյն, որ
Դ Յ Ա Ժ Դ Ա Ր Խ Ա Ն

Յ---Ը---Դ---Ի---ԼԷ ԷԷԸ---

ՄԻ ԵՍՏՈՒՆՈՒ ԵՒ ՄԻ ՄԻ ԷՆՈՐԳ ԵՍՏՈՒԾՈՅ

և մարդկան՝ մարդն Յժ Բժ, սակ Քիւ կենդանին Պօղոս
 Քան լի մի է անն, ուր ստեարեալ կան ան՝ գանձք խմատուէ
 և գիտութե. որ անշարժ գորով շարժէ զամբարածս՝ ՚ի կեանս
 և ՚ի փրկութի. և մի է հաւատ և մկրտութի. որ առնէ զբա-
 ժանեալ որդիան աղամայ ՚ի մի անն՝ և յիրերաց՝ մի Որ թէ է
 արեա թաւին ոմանք խնդրողք և կէսք սաւօղք. այլ մի անն
 է, որ շարժէ զամանս ՚ի խնդիրս, և զկէսս ՚ի սուբս, սաղով
 նյ լի շարժմանն խնդիր՝ և սոցա զիսան և զբոյս հայցման՝
 յիւրոյն գանձուց, որսոմասս գալ նոցս միչս մի ՚ի շարկապ
 սիրոյ. զոր արար գէսս իւրոյ աշակերտութե. Այ և մեզ և
 սուս հրաման կանուխ և անաղան ՚ի ձեռն խնդրոյ զիսան
 խնն անաւանակիր միոյ ան՝ զլուխն արհիսական նր Յովհան-
 նէս նստեալն յաթոռս նր ուխտին հաղատաց յերեւանի
 Տի հարկեցուցիւ և զճիտ հրաման Եւ զանաղանն՝ որք
 ընդ մեզ էին եղբարք հեռաւորք և մերձաւորք, սիրով ըզ
 մեզ գրաւեցին ՚ի յոյս մեծ՝ իւրեանց օգտի և մեր, և իւր-
 եանց նմանեացն Եւ զի ոչ ընդ անձր լի անսպաս և ընդ
 անխիս անսպասքս գնալ եղին մեզ գործ՝ ՚ի յանդորժ մտ
 եանս զստատիւլ. այլ զստրեանն դաւթի զհոգին և զկեանս
 բանականաց՝ ինտ և անհատ անշարժամբ զտի և զբիշեր
 զոր յոյով անաղաւորսք հասին ուղիս և թաշուց՝ հոգ
 ւոյն թեւք ՚ի վեր և ՚ի խնարհ ցուցին հետս հարքն հոգե
 կիրքս՝ աթանաս, եպիսկոսէս, եփրեմ, գանիկ, և ներսէս
 յետոյ Աժ որոյ վստահացեալ իմ՝ որ յաղթուաց էառ
 զիս, և իմարեալ հարքն՝ աւագ յանն մերձ միմեանց
 զնել զրանս նոցա ՚ի մի մատնան Ե՛ զի կարճել զայնա-
 տարած բանս նյ՝ ըստ կարճ լի մերս անարժանաց՝ ՚ի կար
 ձեալ ժամանակիս Եւ է՛ զի հոգեխառնեալ ՚ի հայրենի
 շնոր

Հորհայ ատ անդ զիցուք զորս ասցէ մեղ էր յաղթօ
 նց կամ սրբելելով զճերմանական հանձարոյ նց զանցարու
 ինի սրտոց առեալ զճաղիկս 'ի հօղւոյն սրբոյ կազմեալ 'ի
 հովիտս դարչտոց սրտից նց և շրթանց, 'ի դժուարոյնս երան
 գոց կապեացուք 'ի փռնն մի համահամ և բարմահատաս
 ցորս առձեռն գտանեմք յասացեալ հարանցու Եւ ասցուք
 'ի ձեռս ձեր' մանկունք սինի. զի և զուք միշտ ընկնաք 'ի
 գիբիս ար եկեղեցւոյ, 'ի զգոճանս ցնծուն անմահ փեային
 իւրոյ յի, և որդւոյն առապատի, 'ի զբուսանս երկնաոր
 պապաւորունն, և մեղ նպատ բարոյ և նիւթ զթուլեալ և
 սորմունն նց՝ ձերովք ինդրուածովք. հարքն մեր՝ եղբարք
 մեր և որդիք, տուեալ մեղ 'ի մեծագարդ և Հորհայն նց
 օրհնելոյն յախանանս յախտնելոց՝ յերկա անձինս և 'ի մի
 ութի բնուէ և յծոռէ, անտարտ և անկրտայէս մանջնեա
 ւոր ձօխութեամբ:

Հասկնաւատ սրբուեացն նց բնուորեալ է որ մինև
 ց յեղին արարածս անցանէ, հաստատեալ է 'ի բնութի ծա
 ւոց. Ձի յորժամ անկեցին յերկրի՝ ոչ ցուցանեն անուսն
 բուսոյ 'ի վեր՝ թէ ոչ նախ հաստատին արմատով 'ի խնարհ
 զի յարտաբին սատահարայն անշեաս իցին: Այսպէս զճճա
 բարձ զտունիս զայս և զպողեղ՝ հանդերձեալ էր անկել 'ի բա
 նական երկրի մերում՝ հողիքնիս և ժիր մշակն այսր զբախ
 տի՝ մեծն եղիխանէս, յորով արմատս տարածանէ 'ի նիւթս
 հողւոց մերոց. զի միաւորիցիմք լէ բնութի բարաստանիս. և
 ասքս արձակեցուք ոտսս զեղեցիկս, և ստուղս համահամս
 ջամբեցուք զեղեցիկայէս քաղցելոյն արդարութեւ: Եւ է
 օրինակ արմատարկութե մեղ այսպիսի Աղեւսանդր Սակե
 զսնացի որդի Փիլիպոսի թմալորեալ ամս լթ. և ամիս է.
 մեռանի 'ի Վարկուն, տունեալ զիշխանութին շորից զպեակ
 որդեաց իւրոց: Եւ ժառանգեաց զպեքսանդրիայ և զճճ
 եգիպտոս ստաղմէսս զաշեան՝ ամս լթ: Յետ նի պտղովնոս
 փիղաղեղիս ամս լթ: Սա կանցաւ եղբայրասէր, եղեալ այր
 իմաստուն և բարմասորհուրդ: Ապրիկաց զբանոց, և խորհե
 ցաւ հաւարել անդ զբարմութի գրեանց. որ 'ի վերայ ամ երկրի
 Վրեաց թուղինս բարումս՝ և յօժարեցոյց զճճ թմալորս
 երկրի և զիշխանս. զի մի անիւթ արասցեն առաջել առ նա
 զճճ զիրս՝ երգարաց, բանադրաց, ճարտարաց, իմաստասիրաց
 բժշկաց, պատմագրաց, զխանադպիր արանց. և որ այլ ինչ
 զիրք իցնու: Հաջողեցան իրքն, ի ժողովեցան զբեանք 'ի յով
 աշխարհաց: Եհարց թմալորն՝ ցորում՝ զգրմանց հաւատա
 ցեալ էր, և ասէ քանի՞ զիրք ժողովեալ կան 'ի գրանոցին:

Եւ նա ասէ. ի՞նչ բերքք, և ի՞նչ հազարք, և ըն՞. գիրքք: Եւ լն
 և ս նն եկեալ ՚ի հնդկաց, ՚ի պարսկց, յերթ ուղղացաւոց, և յե
 լիմացաւոց: Եւ լսեմ թէ յեմ հրէաստանի գոն գիրքք ամա
 շունք մարդարեկից, որք պատկեն յալադս ար և աշխար
 հաւործուէց, և այլ օգտակար վարդապետութիւն: Արդ՝ եթէ
 հաճոյ թ ունի քում բարեպաշտութեալ, գրեալ և վն ոյսոցիկ,
 զի և զայն և ս դիցես ՚ի քում բարեւէր գրանոցիդ: Իսկ թ ա
 գաւորն ուրախ եղեալ գոն վարդապետի թ աղթս՝ օրինակ
 զոյս: Թ ուր Պատգամէս՝ վարդապետաց հրէից ինդալ:
 Վրանոց իմ կաշմեալ, և բազում գրեանս ժողովեալ ՚ի նն
 եդիւ Լուայ, որ գոն ան ձեզ գիրք մարդարեկից, որք վն
 այ և աշխարհադործութեց ցուցանեն. և առանց նախանձու
 ցանկացեալ գրեցի առ ձեզ, զի առաքիցէք զնս առիս՝ հան
 գերձ այլովք, վն պատույ՝ և ոչ քննութե և շարակնուէ:
 Ինդրեմ՝ զգասա՝ օգտի աղագաւ. Եւ որ ՚ի վարդնոց լեող
 զբարեմտութի իմ՝ զմտաւ անեալ յիշեցէք. այնքի անտիտ
 քոս զմեր աշխարհդ աւերեալ՝ բազում գերիս ՚ի մեզ առա
 քեալ ՚ի վաճառ. զոր բն՝ սակով զնեալ իմ, և դարմանել
 զանապան իրօք, զ իրաւորն բժշկեցի. զկերիսն դիւցուցի
 և յորով թ ոչակք արձակեցի ազատաւ: Եւ այժմ սեզան կազ
 մեալ ՚ի ձ. տաղանդէ սակայ՝ ՚ի բազմապատիկ անանց զար
 դարեալ բազում ծախիւք և սրատք, առաքեցի ՚ի պատիւ
 անդոյդ անուանոցդ. զի դիտասցիք՝ եթէ վասն աղօթից և
 բարեպաշտութե զգրեանս ինդրեմ: Առէք զիմ սեզանդ
 փոխանակ սեզանոյն, զոր առ անտիտքս եպիսկոսնէս. ողջ
 լերուք ՚ի կամս բարձրելոյն ար

Եւ նոցա ընկալեալ զթ ուղթն ընթերցան, և զքնձայ
 արն անսեալ՝ յոյժ ուրախ եղեն. և անյապաղ զմնն գրեցին
 սակի գրով իր. զ յայտնին. և այլ և ս ՚ի ծածուկ՝ հք. գիրք
 առաքնցին ստուգիւն

Իսկ թ ադաւորն ընկալեալ և յեւեալ, ոչ կարացեալ
 քնթեանուլ. զի գիրն եբրայեցի էր, և բանքն եբրայեցի
 հարկաւորի դարձեալ գրել օրինակ զոյս

Թ ադաւոր Պատգամէս՝ բարեպաշտութե վարտապե
 տաց հրէից որ յեմ՝ յոյժ ինդալ: Վասն ձի ծածկելոյ և
 սղակը խցելոյ՝ զինչ օգուտէ յերկոցունց: Նոյնպէս և որ
 ՚ի ձեմ մեզ առաքեցան գրեանքս. զի մեր ոչ կարացեալ ըն
 թեանուլ, ոչինչ շահիմք. այլ արժանի արարէք առաքել
 թ ադամսիւն, որ յերխառապրտիան հասակի իցեն՝ աղագ
 հրէալք՝ վարձք եբրայեցի և հելլէն լեզուի՝ գպրութե և
 ստանալ իրատեալքս

Իսկ նոցա ընտրեալ ՚ի վարդապետացն արս, ՇԲ, վեց
 վեց այր ՚ի ցեղէ. ող արար մտլելէս հրաման առեալ յոյ՝
 հ. այր առեալ. և զի մի հակառակութի լիցի ժողովոյ եանն
 վեց վեց այր ՚ի ցեղէ ընտրեալ՝ ք. յաւերան ՚ի թիւն՝ երբա-
 արն և մտլաանն. զորս ոչ իշխեաց ասնել ՚ի լեանն, զի չէր
 հրամայեալ. որք ՚ի բանակին մարդարեացան և նոքա ՚ի նոյն
 հոգի Նէ ՚ի նոյն թիւ խորհրդական առաքեցին. որք թիւ դ-
 մանեցին զընտրեալ հին հասկարանն ՚ի փառն կղզւոյ՝
 որ կայ հանդէպ ծախն աղերսանոյ բու. Ուր շինեաց լիւ
 սենեակս՝ զընտրեալ ՚ի ծովն. և պատահան ինչոյմանէ ոչ
 եթող, զի մի խորհեացին ընդ միմեանս. այլ ՚ի ձեռնասնէս
 երգս յուսածուտս. և սենեակքն՝ կրկնայարկէին Նէ եր-
 կու երկու արդել զնոսա ՚ի ներքս, երկու երկու մանկանս
 ՚ի սպասուորութի նոցա թողեալ, զի փութով զրեւելն
 Եւ սկսան յարարածոց. և յորժամ վճարէր ստածն զյոզն՝
 ասցին յերկրորդն, և յերրորդն, և յայն կողու. Եւ
 այսպէս մի մի զիրք շուրջ զայր զլի սենեկոյն. և ինեյրմի
 մի զիրք ըս կրկնեա, առ ի զիսեղոյ զհաւաստին Նէ զիրք
 ըս կրկնեին յայդ ունէ մինչև յերկոյս. և սոցա հանեին ՚ի լի-
 նաւսկ, և ասնեին յաշարանն պտղով, ոտի ընթ բել ընդ
 նստ. Եւ նոյնպէս զյոզքն սուանձինն նստին, և ՚ի վաղիւն
 նոյնպէս անդրէն դառնային

Եւ ՚ի վճարմանն նստու թողաւորն ՚ի բարձր տեղւոյ՝
 և հրամայեաց լիւ ընթ երջողայն նստել առածի և ընթ եւս-
 նուլ զերբայեցի օրինակն սա ընթ եր ունելով. և մինն ըն-
 թեւանոր, և այլքն ամ միս դնելն առածի թողաւորին. և
 սոցա միբառովով: Եւ գտաւ ամենեւին միարան. մինչ զար-
 մանալ թիւ սորին և ստել. զորձոյ այդ նոյ սքանչելարարին է:
 Չի ոչ գտաւ երկրայութի ՚ի նս. զի ուր յաւերա միտէն
 բան, ամենեւեան յաւելին. և զոր և հան մին՝ ամենեւեան հա-
 նին. և զոր հանին՝ սէտս ինչ ոչ ունել, և զոր յաւելին, յոյժ
 պիտանայու էր: Եւ զի յոյս լիցին սքանչելիքն նոյ, սր հոգւոյն
 առածնորդ ուր թող մանեցին, և առ իրեարս ոչ չողան. զմի
 ՚ի բանեց անտի յիշե սցո. ք. ՚ի ձիւ. սարկանն այսնչս կայ յեր-
 ցայեցոյն. սղոնիէ կարթի իմ մայելի բխնակով: որ
 թող մանե՛ նոր կարգացի և յուր ինձ, նայեա ՚ի ձայն. զտո-
 թից իմոյն՝ հ ունչն յաւելին Եւ մի ՚ի հաներոյն այս թ՝
 վարիսէ սղ ամսթ կէ է. և այս է բանն. և եկաց աղամ ամ
 ըլ ամ. ամն կրկին էր գրած, սրբեցին զխոշորութի ՚ի հ ունչն

Մեծ հաւատով արար զայս թողաւորն, և արիւնաց
 յունաց աշխարհին՝ և նոյ անուանեցաւ. թողաւոր. որ և յու-

նասէր բարս ունէր. աւանդեաց զԹարգմանութիւն զայս 'ի
փոռս հեղինացեաց' և անծաճ յիշատակ անձին խորոյ:

'Ի վն այ յը թ'արգմանուէ անշին. նմ. ամբ, երևեցաւ այր մի
ակիւզաս անուն աղբաւ հեթանոս, 'ի Ժք. ամի թիւորունն
աղբիանոսի. լինի յոգստոս կայսերէ մինչև ցոյս. ճկէ. ամ:

Յայս աղբիանոս ակաս ուրիւթե բուսաւ. և կոչեաց
զամ բժիշկս՝ որ լը իւր իշխանութէր, և խնդրեաց 'ի նոցանէ
հնարս բժշկուէ' և ոչ և գիտ և անդոսնեցան 'ի նմանէ դրով,
թէ ոչինչ գիտեն ավննելն: Եւ վն ակասին իւրոյ՝ այլև 'ի
սրտճառս զբօսանաց գեայր յեղիպոսոս՝ որ յայնկոյս ջեր-
մուկ քէին, լուանալ 'ի նմ. դայ յանտիոք՝ անցանէ և լը փիւ-
նիկէ, և դայ 'ի սղաղիտոսինէ, և յե՛մ', յետ իս և է ամի աւերս
ճին 'ի ակասէ, և 'ի վնայլանոսէ: Եւ դասնէ՝ այր մի բարբո
բայ անուն՝ ամրացել 'ի լեաւն 'ի քաղաքի միում՝ մերձ յե՛մ
ասրտամբուք, սատակէ՝ զնա. և զամ հրէայնն հալածէ յե՛մէ
չհամարձակել և ոչ աչօք հայել յե՛մ 'ի հրէաստանէ: Եւ էր
երուսաղէմ քանդեալ 'ի հիմանց, և տաճարն աւերեալ. և սա
կաւ ինչ տունք մնանց 'ի կողմանէ սիոնի, և փոքր եկեղեցին,
ուր աւարեալ քն ժողովեցան յետ համբարձմանն, քէ՛ վեր-
նասունն. և է ժողովրդանոցն, և այլ ոչ ինչ ը մարդարէին՝
կրբև զհիւզս մրգապահաց: Եւ խորհի լինել զե՛մ բաց 'ի տա
ճարէն. և բնակեցոյց 'ի նմա աղբիանոս թիւոր՝ քրիստոսնյո
և հեթանոսս և կացոյց 'ի վերայ գործոյն զակիւզաս՝ որ էր
վեր իւր. և հրամայէ կոչել յիւր անուն՝ արեգ: Խորենացին
իրոյ ասէ, զի աղբիանոս արեգակ կոչի Շինեցաւ քաղաքն
և ժողովեցան աշակերտք աշակերտացն աւարեաց. որ նախ
քան զաւերելն՝ հրելոսկի աւաճնորդութիւն յայնկոյս յորդա
նանու գնացեալ էին: Եւ յետ աւերմանն դարձան 'ի քաղա
քէն սպեղեայ Տեսանէ զնս ակիւզաս՝ ծաղկեալ հաւատով և
փորութ՝ գործելով՝ նշան և սքանչելիս, հաւատաց քրիստոսնէ
ուէ՛ և յետ սակաւ աւարց մկրտի 'ի Սարկոսէ Եսոսէ ե՛միս
Բայց զի 'ի հեթանոսութե խմբեալ էր յաղանդ աստեղազի
տութե, զայն ոչ եթոյ 'ի քրիստոսնութեն. այլ միշտ պարս
ոէր ճննեաց և հմայութե, և ճմարտութի ասէր զիրն: Եւ
բաղում անդամ յանդ խմանել 'ի վարդապետաց քրիստոսնէից՝
ոչ լսէր. և նոյ յուսահատեալ յնկնունն զնա յեկեղեցոյ Եւ
նա զարեալ յնկնուէ զքրիստոսնութիւն, և թշնամեալ հաւա
տայ հրէութե. և ամ սրտացաւութիւն վարժի նոցին գրովքն,
մինչև երկրորդ անգամ խորհի առնել թարգմանութի ոչ
ուղղութե զհետ ինչ գնալով, այլ զի կարացէ թիւրել ըզ
եթեմ անասնիցն վրայութի որ վն քնի Եւ լինի այս երկրորդ
թարգմանութի յետ դճաւ. ամի եթեմ անասնիցն

Եւ յետ արքայանոսի առնու զԹաղաւորութի նր ան-
 ասնինոս պիտո որ կրէցան ըստեպաշտ. յետ նր մարկոս որն-
 զիտ, ապա զուհիտ Վերոս, յետ նր կամելոս, ապա պէրտի-
 նաքս, յետ որոյ՝ արտա սեւերոս Հաւուքս սրբա սիմաքոս
 սամարացի՝ նոցին որինայն վարդապետ՝ անարդանս կրեալ ՚ի
 նոցանէ և զայրացեալ, զայ մասնէ ը հրէո թ ըն. և կրկին
 թ լիատէ զինքն: Եւ չէ զարմառք այս քան զայն՝ որք անթիւ
 փատու թ ի առնին, կցողական գեղոք ողջացուցանեն, որք անդ-
 ըանկապէս են թ ը րիատեալք՝ ճեղքելով և ոչ կորելով. ասնն
 յեսաւայ սիսանել շարիս՝ յանարդանս ուխտին այլ Այ սահ
 քը, զյակալք սերելի՝ և զեսաւ սասելի

Այս սիսաքոս ուսեալ ՚ի կնոջէ հրէի՝ արար երբորդ
 Թարքմանու թ ի հակառակ սամարացոցն

Յետ սորա յաւուքս կամիլեայ Թաղաւորի թ էողի
 տոն ոմն պոնտացի՝ ՚ի հերձուածոյն մարկիանէ հատուածել
 յիւր աղանդէն, և զայ հաւանի հրէութի և թ լիատի. և
 եքրայական լեզուին զհետ եղեալ՝ առնէ և օս չորբորդ
 Թարգմանութի. շատ ինչ նմանեցոյց ՚ի իցն՝ վասն սովորա-
 կան ընթերցմանն Արդ՝ առն մտաւորի և բանաւորի ում
 արժանէ հաւանել. երկնն, որ յայ և յայլ ժամանակս և ՚ի
 տեղիս՝ որ միտանց ոչ կարացին մխարանել. եթէ ՚ի իցն,
 որ ՚ի միում՝ ժամանակի և ՚ի ակղոջ թ արգմանեցին հրամա-
 նաւ հոգւոյն՝ յօգուտ աշխարհի. և յառաջ էին ժամանակաւ.
 և ը. բաժին թ արգմանեցին ՚ի կամաց Թաղաւորին Արե
 ոչ միայն թ արգմանիչս, այլ և մասնաւոր ինչ մարդարէս է ա-
 սել զնոսա. զի ըստ սրատլանն յաւելին և սրակասեցուցին
 յազգմանէ հողւոյն սրբոյ. Իսկ ՚ի ժամանակս սեւերեայ գը-
 տաւ հինգերորդ Թարգմանութի՝ յերկրոյ Թաղուցեալ ՚ի
 կարասի. և ՚ի ժամանակս անտոնինեայ՝ վեցերորդ Թարգմա-
 նութի՝ յեմառուս, նոյնպէս ՚ի կարասի Թաղուցեալ. եւսեքի
 ՚ի նիկապոլիս սահ. բայց անուս և ժամանակ ոչ ցուցաւ, թ է
 ոյք էին և ուստի

Յետ անտոնինեայ Թաղաւորեց մակրինոս ոսկեղիտս,
 ապա ալագարաղոս. զինի նր Թաղաւորեաց աղէքսանդրոս
 սեւերոս՝ մառնան կուեցեալ. յետ նր մաքսիմինոս յուլիոս,
 ապա գորդիանոս առաջին, յետ որոյ՝ երկրորդն, զինի նորա
 փիլիսպոս առաջին. ապա երկրորդն՝ գահակից նմին. յետ
 որոյ գեկոս սյաննոնիացի

Ի սորա աւուքս յորժամ վկայեաց բարեխա յանտիրոք
 և աղեքսանդր եպիսկոպոս յերուսաղէմ՝ ՚ի կեսարիա ըմբռնել
 ընէէր. և որդիինէս յաղէքսանդր քաղաքի ՚ի հեթանոսաց չար

արեալ զՍ քի, այլ ՚ի կատարումն ոչ եհաս. եկն ՚ի կեսարիաց ստրատուներաց, և ելեալ յեւթ սակաւ ինչ ժամանակս շքեալ անդ. և իջեալ ՚ի տիրոս անդ լինէր և թարգմանէր զգիրս, յորժամ զի իջեանս և զի իջեանս կարգեաց գիրս Չառաճին էջն՝ գիրն և զբանն երբայեցի. և զերկրորդն՝ զբանն երբայեցի, և զգիրն հեյլնացի. զի որ ոչ գիտեն ըզգիրն երբայեցի, հեյլնացի լեզուան հասու լինիցին. յերրորդն՝ զակիւղասայն, ՚ի չորրորդն՝ զսինարոսին. ՚ի հինգերորդն՝ զհիյն. ՚ի վեցերորդն՝ զթեոդիտոնին. ՚ի է երրորդն՝ զհինգերորդ թարգմանութի. ՚ի յութերորդն զվեցերորդ թարգմանութի. զոր ոմանք կարծեցին թէ ակիւղաս և սինարոս յառաջ են քան զհիյն, այլ ոչ է այնպէս Այլ որորդին, ս գիտացեալ զճշմարիտն, զհիյն ՚ի միջին կարգեաց. զի աստի անդ լին յանդիմանեացին. զայս կարի պիտա նացու զործեաց որովինէս:

Արդ՝ յայտ արասցուք և վասն նշանադրաց, որ ՚ի նք գիրս դասնի, և կրոնց և չափոց թէ ուստի անուանեցան՝ և յոր սակս նշանն Ռմանք ցնք գիրս ստիքսեցին, և կէսք զառողանութիւս եղին. Եւ թ են առողանութիւն: Եւ շտ, բաթ. պարոյկ. երկար. սուղ. սոսկ. թաւ. սարսեմարց. և ն թամնայն՝ ՚ի ներքոյ կից. ստորատ Չհայն սարդինարի ասեն թէ՝ զին գիրան արուեստաստեաց, և որդին զնորս՝ ՚ի ժամանակս յու լիանտի. զի քերական էր հայնն, և որդին Յարտասան իսկ ասողն կայ ՚ի վերայ կրկնարանուն՝ որս զինն:ս եղ. զոր հ ոմքն թողին՝ և այլքն թարգմանեցին, զրեաց զայն որորդին:ս՝ ոչ իրբե զպիտանացու, այլ զի մի պոյանեացն հրկայք և սանարացիք թէ՝ արկաս է հին զըրեանքն ՚ի մէջ եկեղեցւոյ՝ վասն բանիյն որոշելոյ. Եւ զայն յայտ առնէ թէ՝ զորօրինակ յուսուորքը քնուք են ՚ի հաստատութե, բաց յարեգակնէ և ՚ի յանդոյ ծածկին՝ և յանեութի ոչ անկանին. այսպէս զօրութի աւերարդայն ծածկեալ է հիյն իսկ յարեղանն է մասն կի, ս զրոյ, առ ՚ի շեղ ունելով ՚ի ներքոյ ստիքս. և ստտիկեցի լեզուան թարգմանի՝ տեգ. և եղաւ ՚ի վերայ հիյն յաւելեալ բանիյն Եւ է ազատութի. այսինքն՝ ազատեցաւ տարակոյն վասն թերուե բանիյն իսկ լիմինիսկոնն է ՚ի վերայ երկուց ստուղայ նշան Եւ հիպիլիսկոնն՝ նշան ՚ի վերայ զանազանութե բանի. զոր այլ և այլ ազգ թարգմանեցին. Եւ և այլ արուեստք յիմաստնոց գտեալք՝ թախմական, ծիծաղական տարիական, վերնջողական նշան կարդացման, զոր ընկալու նք եկեղեցի:

Այսորիկ բառ երկրիանու մեծ իս Իսկ ին դաւ թի եւ ա մեծ ի սնու սնակիր և հող եկիր աւն՝ Եւ ծառք և Եւ ծառք սաղմոսիս դաւ թի է այսպս

Անպարագ թմ Եւ կէն տաւ իյ՝ յոյ իս արդարոց առանց ձև ացելոց՝ զբարութե կամ զբարկուե՝ որ առ յայսպսն յուայ մարդարեք սնու սնեցան. ի՞ յառաջատուք: Եւ քանզի ան տեսականե՝ Եւ Եւ Եւ ի տեսողաց՝ ին ինքնեակ ընուե՝ բարբառ ուով նոցին Եւ արանցն եղան իւր թմ արդ մանել: Արդ՝ սոցա ոմն զանցելոց իրաց ին Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ յայսնե՝ զարդիսու ի, և ոմն զսոցայն, և ոմն զներկայն. յանցն իւր ժամանկս իրատե՛կն, որի նազ բեկն, և զգուշազոյնս յանցն սատու իրանադ բութ ինն յորդորեկն:

Իսկ դաւ թմ ս այս բեկ զահէ մոցն որդի յեսակայ՝ առ աւերող ունի հասեալ շնորհի՛ փաս աւորեցու. և ուր արեզակն ՚ի մեջ աստեղաց պայծառադոյնս մեծապէս փայլէր: Փոքր ինչ այդ պիտեացզ ահա իբրև խափանսամ ո՛ր արարեալ փայթ բստ այնմ, թէ մարդարեութիք են խափանեացին, և եթէ լեզուք՝ լեւեցին, ուր երկրացինք. միայն յան օրհնու իս ընդ երկ նայնոցն պարելով պարուց, զսա միայն ծանուցեալ մանջէնս կան արուեստ և անսնեցական: Եւ յայս իսկ բառ Եւ ծառք շնորհացն միտեալ՝ ուր ՚ի ձիւղ. սաղմոսին սակ: Բարձր առ նեմ՝ զբեկ Եւ թմ և թմ աւոր թմ: Բանցի ոչ ունէր հողի մարդարեութե, զի մարդարեացն մարդ կան, այլ՝ հողի թմ ազաւորութե. ուրդի յնմալից դահութիք օրհնեացե և եթ զթմ աւորն թմ աւորաց՝ զարբայն երկնից. ուր ՚ի կէ. սաղմոսն սակ, թմ աւորութիք երկրի օրհնեցեք զան սաղմոս ասացեք Եւ շամբարձելոյն ՚ի յերկինս երկնից Ե արեկել: Եւ ուր աս աքեալ ին ան զառարեալ թմ ունեկն հողի. զի բառ յնառութե ստարեալք էին, և ոչ մարդաւորեք առ շնորհի և մարդարեանայն և ՚ի լեզուս խօսելիս՝ Աոյնայն և դաւ թմ բառ ընարութե՛ն՝ ոչ մարդարե, այլ թմ ազաւոր բայ շնորհօք և մարդարեանայր զնեծամեծս այ. փանս զի մի է զօրութի հողւոյն, թէ պէս և բազմազ իմի են շնորհն: Բանցի երթ օժ սակ զդաւ թմ որդի յեսակայ՝ ոչ մարդարե, այլ թմ ազաւոր. և այնչափ շնորհայնց եղեալ թմ ազաւորական օժ մամին՝ յորդուք և սիրով Եւ հողւոյն. միւր և ցմարդարեութի հասեալ ժառանգեաց: Ասան այսորիկ երբայնցին ոչ առեալ կարգէ զսա՝ և զորդի սորս՝ զսաղմոսն ՚ի մարդարես, այլ ՚ի սրբաշիրտ: Այսպէս և ինքն դաւ թմ յայսպսնարութե սաղմոսին խոստովանի սակելով ցան. եթէ հողւով սկտութե քո հաստատեա զիս, որով ուսուցից անօրի

բինաց զճանապարհս թու Պետուէ հոգի, յայտնապէս զժա
գաւորուէ հոգին սակ: Արդ՝ էառ սակ տամուէլ զեղջիւք
եղոյն, և օժ զգաւիթ՝ թագաւոր, հրաւիրանաւ իբր կատար
մամբ: և խաղաց ՚ի վերա նորա հոգի յօրէն յայնմանէ:

Իսկ առեալ սարս դաւիթի զհոգին, Ծածատուք իմաս-
տութիւն աւնէ երգս Ծծօրհնուէ՝ նուազս անուշարար սաղ-
մոսաց՝ բստ դիմաց դիմաց. սոյ զի ցնծալից բերկրանօք՝ ոչ
բանիւ միայն, այլ և նուազաւոր երգով ձայնիւ զպարտս բա-
նեղէն պատարագոյն հանապաղ նահնիս և խայրիս հանցէ
մն: Տինա՝ ՚ի ջերմն և յեռանդնոս առ Ծծ սիրոյն այնքան
յաղծեալ, մինչ զի և բնականաւ ոչ շատացեալ ինքեան
ձայնիւն առ ՚ի յօրհնել: այլ առեալ ՚ի ձեռն փայտ և աղի,
և ձորտարապետել աւնէ զործի օրհնուէ: Ոսյ զի անասուն
մատամբք ձեռաց՝ ՚ի ձեռն հնչման զործւոյն բանին կտոր-
դեացէ յԾծօրհնութն. և սյնու հեշտալի հոգւոյն հրնարել
զեղջեղեացէ: զԾծային երգն, բստ եօթնարիւսն շորհաց հո-
գւոյն. որ նախածամանեալ օրինակարար ՚ի վի՛ նորա հանգ-
եաւ. որ յարմատոյն յեռանց բրդեակ ծաղկին. և այնինչ ա-
հա դաւազան ծաղկեալ՝ սկիզբն թագաւորուէ յաղգէն յու-
դաց՝ է. աղի յարմարելով քնար, և է. անգամ յաւուր նո-
վաւ նուազէր դաւիթ մն Չայս է. շորհաց աւանդութի՛ ը
մարմնոց սորին որդին յն առեալ տայ եկեղեցւոց իւրում: զի
լնչ նմա միանշանայն կատարելապէս դ յաւիտենիցն թա-
գաւորեացին զժագաւորութի: Աւան սար խորհրդ եան դա-
ւիթ միւս և ս այլ կարմէ զործի, Ժ ունելով աղի ը ավնա-
կատար տասնեկին, ՚ի նոյն խորհուրդ ավնակատարուէ. զոր
և յառաջարելուէն սքս՝ ստղմասարան կոչէ, սյսինչն նուա-
զարան. զոր սմանք անկիտարար՝ տաւիլ կարծեն:

Այս երկոքին զործիք են սրբոյն դաւիթի որովք միւտ
զմբ հոգին հնչեցուցանէր առածի մն. և նշանակէր. ոսյ սաս-
ցաւ, է. աղի քնարն՝ զեօթնարիս շորհս հոգւոյն. որ գալով
՚ի մարդն՝ բոլորովն հոգիացուցանէ զհոգի, և զընչ, և բղ
մարմնն. որովք յցեալ լինի թիւ տասնեկին, զոր նշանակէր
տասնաղի ստղմասարանաւ յօրհնեղութի մն: Չի այսու
օրինակաւ և յառաջ իսկ բան դաւիթ վարժեալ էին մար-
դարէքն՝ այսպիսեաւ երաժշտականուք յօրհնութիս ար Եւ
առ մարիամ մարգարէ չոյրն ահարնիս՝ և թ միկաւ նուազէր
և պարէր մն ՚իկարմիր ծովուն Եւ սամուէլի զաւուղ օժ-
եալ՝ դիպեացիս սակ, պարու մարգարէից ՚ի բանաց իջեաց,
և առաջի նոցա սրինգ, և թ միուկ, և փող, և քնար, և ինք-
եանք մարգարէացեալք. և խաղացէ ՚ի վերայ թ հոգի մն,
և

և մարդ արեւացիս Ը նն, և դարձցիս յայր յայ: Եւ ոչ մի
այն նուազեին, այլ՝ պարուք ևս պարեին: Եւ եկիւ ոչ
գիտէր նուազել, որ մարդ արեւեր, զայլ որ կուէր նուա-
զածու. և նուազեալ՝ դայր հողին՝ ՚ի վերայ մարդ արեւին և
մարդ արեւանայր: Արեւն ինձ ստղնասաց ասէ եղիսէ
ց յոխտալ արաց ի արայելն՝ և ց յովափաստ արաց յուղայ՝ ՚ի նո-
ցանէ հարցեալ. իբրև սմին և նուազեաց նուազ ալանաւն
եկն ՚ի վերայ եղիսէի հողի՝ և մարդ արեւացու նոյ՝ զն ինչ-
նաղլուս ջրոյն յանսպասին՝ և յաղլ՝ աւիւն ՚ի վերայ մովս-
բացոյն:

Եւ էր՝ ինձ իմնի այսպիսի երամշտականութի՛ն մար-
դ արեւին արուեստ, այսր սղապա. քանզի յանշուս կուսն
մոլեալ մարդ իկ՝ նուազ արանոք միշտ և սատանայական սաղ-
մասարանս. անդ շուսյաւեալ պարեին:

Արդ՝ պոպիսի ինչ ավենիմաստ փրէչին հողին հնարեալ,
ոչ զի նովին նախանձու նուազ երգուր ՚ի՛ զնձային սաղ-
մանն պարելոյ՝ յո՛ժ արագոյն յորդ որմամբ յած գիտութի՛ն հա-
ւանն, քաղցր՝ ախորժ, և հեշտալի երգովք զվայրենաւիտան
իմ երևս որսայցին, և զկորուսիլ զեան ՚ի տցանէ՝ ՚ի բաց մեր
ժեպցին: Չայն զպս արուեստ ՚ի կուսմն մը հազոյն և
հերբումն պղծոյն՝ այսոյս զնն հրահանել. ոչ ՚ի սաւուրէ
մը հողին օժման հեռացեալ, և ՚ի տաճարէն ունայնացելոյ
մոլեալ սրճացու պիղծ հողին Եւ աւեալ ասէ դաւի ՚ի զմը
քնարն հողոյն՝ հնուցուցանէր, և զպար պոն ՚ի բաց հայտ
ծէր, և ին երկոցունցն այսոյ աջողակ եղեալ անատուր շնոր
հօր, մինչ զի պարսիք և սղեզամբ զերեւելին՝ և ստղնաս-
բանաւն զաներեցի՛ իմ նախնի պարտեալ հերքէր՝ մքս այս
և սրանելի պրս նոյ: Սակայն և խորհրդաբար երկցս ան-
գա՛ժ ին առաւելադանցութի՛ն շնորհաց՝ զի՛ժ աղաորութեանն
օժումն ընկալաւ սա. զմինն՝ հրաւիրանաւ ՚ի տան հօր իւ-
րոյ, որով զնորհս մը հողոյն ընկալաւ. և միւս ևս ՚ի բեր-
բան յորժամ իմ աղաւորեաց ՚ի վր յուղայ. և զերրորդն յոր-
ժամ ՚ի վր նմ իլի և յուղայ՝ յեւ՛ժ իմ աղաւորեաց: Եւ բա-
ղուժ՝ նուազս հողեպատուժ՝ սաղմնաց՝ ին զիմաց զիմաց՝ և
ին պիտոյից պիտոյից՝ սրար սա, և յառաջ քան զի՛ժ աղա-
ւորին՝ և ՚ի իմ աղաւորին իւրում՝ մինչև ջօր մահո՛ւան իւ-
րոյ. որ սասց ՚ի տարրական Լ՛՛, երբող սաղմնին՝ մա-
նուկէի և ծերացայ. որով իմանի իմէ՛՛ և ՚ի ծերութի՛ն սաղ-
մնս ստղելէ սորա. սակայն ոչ օրէննէ՛՛ նմ մարդ արեւին,
ասէր սա յայն ինչ՝ որ սա ա՛ճի կայր տեսութի՛ն ՚իսկ սակ-
քատես սկն մը հողոյն՝ իմ փանց անցանէր յապայն և ՚ի
հան

հանդերձնն. զճնունդ գաւազակելով զքի և զթաղաւորութն. զաւետարանին ծաղիարարդ քարտուի, և զամբարշաւթն 'ի բոց բարձունն. զտարազբաւի աղին առ 'ի նա յանդ զնե բոյ, և զնտարաւի եկեղեցւոյ. զկոյունն հեթանոսաց. և զառ 'ի քն ընտանութի. զնորին խկ զկանուոր անտեսութի' և զկատարումն. զարարանս' և զմահն, զթաղումն, զյարութն զհամբարձումն յերկինս, և զսհաւոր զալուստ նոյ. վնորս զաւթի տարածոցս, և զգատաստանին յորինուած, և զկատարածն յանի Եւեւ առ այսորիւք' անդէն խկ զմնամ եայն 'ի վն յարուցումն, և զազգին վտարանդութի' որ վասն կատարշաւթն ը ժամանակս ժամանակս 'ի վն էր յանուրոց. և յայնմանէ որ զըժշկութի շարեացն միւսանդամ, և զարարողայն կրկին հատուցումն:

Չայս ամ' և այսպիսիս 'ի բոցուստ հաւաստի տեսեալ նոյ' հողիակոյ աղիւք տաւղին, 'ի լուսամեմ' նաւադնն հնչեցուցանէր: Սակայն ըստում սաղմոսը ծածկեալ է սորա, ոսկ և այլ մարդար'. ինչ մարդարեւութիքն. որպէս զն. առակ ըն սողմանի, և եւ. որհնուիրն:

Եւ ամբողջ 'ի բաւականութի եկեղեցւոյ սահեցաւ սաղմոս ճճ. որք զանալան ունելով վերնադիրս' կարծեցուցաննէն առ անվորձն, այլոյ' այլ ուրուք զնս ասացեալ, որ թերբայեցւոյն. և են' որ արտաբոյ նոյ. Քանդի ունի բոս երբայեցւոյն այսոյ. գաւթի. որդւոցն կորիսոյ. աստիսոյ. իդիթովմայ. մովսէսի. սողմանի. ալ'. լուիսոյ. անանուն. և են որ անվերսաղիր:

Իսկ են' որք յայլոց սցլագոյն ձեռով' դրոյմեալ' զնին երեմիայի' եզեկիելի' անգեայ' զաքարիայի, Ժողովրդեանն' և առաջին գերեւոցն, և աղթիք սղբատի, և որ այլ ինչ. զոր փորք 'ի շատ: զհետ երթեալ' զհանդամանսն ցուցից' այ տալով: Եւ այս' թ մեծին գաւթի:

Բայց սրանելին ակթանաս' այսոյ հրամայէ:
Ամ' դիրք ամայինոյ' որ շնորհեցան մեզ 'ի հօգւոյն սոյ 'ի հին և 'ի նոր կտակարանս, 'ի շահ օգտութե հոգւոց մերոց են. այլ մար իւրաբանելք գրոյծ' պատմեն զիւրոյ զիմայն առաջի արկեալ իրս. երբեմն պատմուիս սուննն, և երբեմն մարդարեանան իսկ սողման' ի բրե. զիւր բանս և զաղթն և զին շրուածս մտտուցանէ. և իրբ և 'ի հայերէնոյ տեսանէ իւրարանիւրոյ' զիւր սիրան, և սրբէ, և ընտրէ, և մարութ գործէ: Այ ոսկ յարարածն զայլոյ ի սոս պատմէ, եթէ ան ի սոսէր' և մովսէս տայր' նմս պատասխանի. և դարձեալ եթէ ի սոսեցաւ տը ը արքահամու' կամ ը յեսուոյ' կամ այլոցն

Ա. Մ.

Այլ 'ի սաղմոսիս' ուն թէ մարդ ինքն զիւր բանն խօսի թ
 այ, և ամբ ընդ մարդոյն. ուն 'ի տանն սաղմոսն ասէ' 'ի տէր
 յուսացոյ. և 'ի թղ. յուր ար արդարուէ, և 'ի Տ. ողբոմեա ինձ
 ամբ ըստ մեծի Չորօրինակ, և թէ յանձանօթ ից որ կամի-
 ցի մտանել առ Բեազաւորն' և երկրպագել 'սմա, և զքբ 'ի
 տեղեկաց' առաջնորդ իւր կայցի, և ըստ խրատառ 'տորա ար
 արեալ զամ' ընդ սիրելիս թ աղաւորին կարգեցցի. ապա թէ
 անցանէ թ խրատ 'տորա, անարգանս կրեցէ: Այսպէս և թէ
 ըստ մարմնեղէն վարուց փրկչին մերոյ' որ կամեսցի գնալ' և
 'սմանիլ այ' և առ 'նա մտանել, համբերութի թ մատիցէ, յերգ
 սաղմոսիս. զի ամ' օրինակաւ պատահիլ կարացէ բաղձալնցն

Վասն զի ամ' գիրք ամաշունչք և օգտակարք՝ յաղա-
 գրք այնորիկ շարագրեալք եղևն 'ի հոգւոյն սրբոյ, զի իւրա-
 քանչիւրոր իրբև 'ի հասարակաց բժշկարանէ, զօգուան իւր
 հանիցէ. քանզի բժշկուի ասէ՝ զաղարկեցուցանէ զմեզս մե-
 ծամեծաւ Արդ՝ այլ իմն մարդարէչն իրատեն, և այլ պատ
 մոյք՝ և օրէնքն. այլ և՛ այլ տեսակ՝ առկցն խրատառուիք են
 Իսկ սաղմոսացն գիրք՝ յամենեցունց զօգտակարն առ ին. զի
 զի մարդարեանայ զհանդերձեայն. պատմախ յիշեցուցանէ
 օրինադրէ կենցաղումս. և բոլորովն շտեմարանէ հասարա-
 կաց բարեաց. յարմար իւրաքանչիւր ումք՝ 'ի հոգւոյն սրբ
 հոգացեալ: Չի դէին վէրսն բժշկէ, և 'տրախոցիցն' արալ
 'ի վի ամէ զօգուութի. ցանուղս՝ 'ի նոյն պահէ, և թ իւրա
 քանչիւր կենցաղոյս՝ ցանաղանտար զօրսմայ: Եւ քանզի՝
 ետես հոգին սբ. զաղգս մարդկան՝ դժուարաւ եկեալքս
 յառաքինութի և պրկրդացեալքս յանձին փրկուէ յաղաւ
 'ի պէտպէս ցանկութիս միտելոյ, 'տուաղս անուշարարս խառ
 նեաց 'ի խրատական բանս սաղմոսիս. զի 'տուաղօքն քաղց-
 քացեալք՝ ցանխարար բնկայցաք զօգտակարսն. ուն իմաս-
 տուն բժիշկ՝ կրծու գեղ տալով հիւանդին, մեղու զգա-
 լաթն օծանէ. զի զի բանադատեալ ուսումն՝ ոչ բնաւորե-
 ցաւ յարամեալ:

Աստի ուսանիլք զառօքինութի զօրնալն, զպարտա
 թութե զյարացոյցն, զհամբերութե պատին. 'ի սմա ամաբա
 նութի կատարեալ. դուշակումն մարմնով զպատեանն քի.
 երկիւղ տանջանաց. սարսնայիք դատաստանին. աւերիք փա
 աաց. ամ ինչ բարոյ իրի ցուցական տեսակ

Արդ՝ ամենեքեան որք ցանկացեալ են երանուէ հոգ-
 ւոյն սրբ, և զականծս հոգւոյ իւրե՛նց՝ առ 'ի լսել երգոյս զաւ
 թի կազմեալ են, հեռացին յամ՝ գործոց՝ որ սչէ համոյ հոգ-
 ւոյն սրբ: Յորս և մեք ապաւնինելք 'ի շնորհն՝ որ աստ ծած
 կեալ

կեալ կան. և նպատաւճորեալ 'ի հոգեխառնուի: Եւ հովուա-
պետացն՝ եպիփանու, աթմանասի, բարսղի եփրեմի, և զանի
էլի. ուղ եօթմանասունքն՝ հոգւոյն մովսէսի, և եղեսէէ 'ի
յիզիայի:

Եկեացուք այսուհետեւ 'ի սկիզբն ստղմտիս՝ որ աօհ:

1851
191

ԳԻՐ ՍՈՒՆՅԱՅ ԳՆԻԿԻ
Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ա

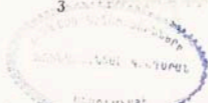
ԵՐԱՆՆԱԼ Ի ԵՅՐ
ՈՐ ՈՉ ԳՆԱՑ Ի ԽՈՐՀՈՒՐԳՄ

Աճգորչաց . Ի ճանդարդի փղղապաց նա ոչ էիաց , և յսխարս
խանդի ոչ նստա :

Բայց նախ խնդ ընտշաք՝ եթէ զե՞նչ է առանձին որսս
ճառ առաջնա՞ւ ստղնախա Արդ՝ վերնադիրն զայս միայն
ասէ , ստղնա ՚ի դա՛ւիթ . Չայս զուցանե թէ՛ նք հոգին զայս
ստղնա ասաց ՚ի դա՛ւիթ բնակեալ . քանզի թարգմանիչ ըն՝
զայս և ղերկրայլ ստղնան անփրկեալիք դա՛ւի Երկիր զած ուր
ցոյցեալ յանձինն իսրևանց՝ ոչ իշխեցին յաւերալ յանձնէ
Վերնադիրս ինչ Իսկ զէ՛ք ստղնախա վն կարդաց հաւատաց է
Է՛ նմին և վն դարձոց Չ ի անբարեա՞ր զանհաւատան ասէ , և
զհաւատացեացն երանէ ասեալ՝ երանեալ է այր :

Չ ի օրինօրն ոչ որ սրբ սքանայ , զի լէ անթի իսքէին . ոյլ
և ոչ օրինօր մարմնոյ՝ որ կն յանդ անս մեր . այլ՝ հաւատով ըն
քն ոյլ արբահամու՛տ երանեալ է :

Շինողք՝ լն մեծութե կազմու՛ած սն շինած սն՝ զուգարան
եալք բարձրաւ զհինն յարուցանեն . և նա՛ւահաւոյցք՝ բիւ
բաբեր կառուցանելով նա՛ւ լն սրտոյա՛ծի ծանրութե զոգնա
փայան կառուցանեն և ՚ի լինելուե կե՛նդ անեաց՝ նախ սիրան
զոյանայ , և լն սրտի զուգարանի շրճակաց մարմնն մեծ և
փոքր : Արդ՝ ոյլ հինն ասն , և ոգնախոյաց նա՛ւի , և սիրա
կե՛նդ անսն . այսոյ բարբ մեծութի և ընդարձակութի սաղ
մախ՝ զուգարանայ այս նախաչա՛նիլ : Քանզի բարբա՛ւ և

աշխատելի և բիւք քրտամէք և մաստիօր լցեալս՝ հանդեր
 ձեալ էր խրատել զմարդ իկ, յառաջեաց, և առաքինուի թէ նա
 հաստակայն զվարձն խոստացաւ՝ զերանուի թէ ոպ զի յառաջ
 բացակայ բարեւայն՝ անտրամուրար զկենդան ըստ վշտս բերել-
 ցեմք։ Այսպս զուղեզնային զլուսար և զխաչք ճանապարհ
 հին գալխատուի թէ թէ թէ և այլուցանել յառաջեաց օթ և անին
 միտի թարուի թէ և զաճառականայն համարձակել ՚ի ծով շա-
 հայն յոյս և զերկրախոստակին զաղխատուի զարմայ պարոյն
 շահ։ Աւստի մեծ վարդապետն հօրակայ՝ հոգին սք խոստա
 բար զվարձս առաջի էարկ, զի յերանելի կասարածն հայես
 ցին, և մի ՚ի մաստակն։

Արդ՝ է սիրայնս երանելի՛ նա՛, ճանարիս բարին՝ ըստ
 առաքելոյ. զոր տոց փրկչին զերայարմուի թէ և երանելին ասէ
 և միայն հօրն թաղաւորն թաղաւորաց, որ այն ինքն է
 բարկն. որում նա՛ որ բաղձայ, առ որ նա՛ որ հայի, անտրիս-
 թելի բնուին. անրոյճ կանն. անտրաում հանգիստն. բղիւն
 աղբւրն. առանց մտխանաց շարհքն. անձակելի գանձն-
 զոր տայ աննախանձարար՝ պատկերի խրում աղամայ, զոր
 հորցս մեզք. և ՚ի բրման աւուրջ՝ որդին նոյ՛ պարկն տայ ս-
 զարմուի լ, ՚ի լեբինն նստելով խոնարհայն հողւով։

Ո՞ր զարմանապեացս՝ թէ զհարդ նմանի զաւիթ նն իւ-
 բում, և ուստի յո՞ ձկն մարդարեւական հողւով, և նման նման
 բարբառի. այլ նոր զուցանել թէ՛ սոյ լինի մարդ նա՛ խառն
 և թաղաւոր՝ յալխարհն հանդերձեալ. և զաւիթ զօրինակ
 սրբելոյ հողւոյն՝ և երանելոյ ՚ի նմանուի թէ նն՝ ը պօղտի
 հաւատարիմ է նա՛ որ կոչեայն զմեզ ՚ի հաղորդութիւն։

Արդ՝ երանելի է այդ որ ոչ գնաց ՚ի լուսարարս անգործաց։

Եւ զհարդ գիտաացութ՝ որ ոչ գնաց ՚ի խորհուրդս
 խնդրելի է թէ՛ զհարդ զայնն միայն երանելի մի թէ է կանայք
 առաքինիք զրկին յերանուէն. ոչ է զայս տակ, զի մի բնուի
 է տան և կեոջ. ոպ ՚ի լինելուի թէ նն ասէ՛ արար նա՛ զմարդն
 ՚ի պատկեր իւր, արու և էզ արար դն. յայտ է թէ՛ առաքի-
 նուի ՚ի նայնպս սրահանջի, և վարձն նմանայ զոր բնուի թէ նն.
 վն՛ զի այնն գլուխ է կեոջն, զխոյն լը անդ անն խօսի. ոպ
 մեք մեք գլխոյն քիւ՛ ասեմք փրկեալք և կենդանի. զի ՚ի
 պատկեալ զխոյն՝ և անդ անն պատկեալք բնին և ինդ սցել
 ոպ կկեղեցի՛ մարմնն քիւ՛ Արդ՝ զ՚ի մեոջէ բնուի է զոյաց-
 եալն՝ բաւական համարի յիշատականն թէ ունել և անուա-
 նել. և բացարձակ է այն՝ հրէի և հեթ անտի, ծառայի և
 աղատի, ճոխի և աղբատի

Չոր

Չարմանալ արժան է, զհանդ ի բարձանդիւր բառքս աւանդ ի ք է լցեալ. զի ոչ ասաց՝ երանեալ է այլ՝ որ ոչ գնաց, այլ թէ՛ որ ոչ գնաց. զի որչափ 'ի կենցաղումս է՝ ոչ է երա նելի յաղագս անցայտա թէ՛ն ելիցն. իսկ որ վճարեաց զկեանս զոյս, այն ահա զդուռնք երանի Նէ՛ ընդ է՛ր՝ երանի՛ ոյք գնան յորէ՛նս ան. զի գործ ելով զբարին՝ նովիմք՝ զհաճելին ունին. իսկ որ 'ի մեղաց միանգամ կամ երկիցս խաարի, ոչ է զովելի, թէ՛ ոչ 'ի լուսն վախճանեցի:

Նէ՛ ընդ է՛ր ոչ զուզիչ առարկնուէ՛ երանէ, այլ զայն՝ որ ոչ արար մեղս. զի այսպէս ձի և եղն և քար երանին. զի ո՛ 'ի նայանէ, գնաց 'ի խորհուրդս անբարչտաց, կամ՝ նստու յախոսս ժանտից. Իմաստաբար արար մարգարէս. զի թէ զկատարեալ բարիան էր երանեալ, ոչ այնքան վատահայել էին մարդ իր. այլ զխտելով թէ՛ սկիզբն 'ի բարին համբառ նայց՝ խոտորկն 'ի շարէն է:

Նէ՛ գարձնէ՛լ՝ զի զկնի բերէ, այլ յորէ՛նս ան են կամք նրն Քանդի սանդղոց նման է առարկնութի. այնք սանդղոց՝ զոր յսիրուն ետես. որոյ վերջին մասն առ երկրուս էր, և զլու խլն առ երկին ահաճեալ. զի զեռ եկեալէն յառարկնութի՝ զգարչապարն յառաջին աստիճանն գնիցեն, և ապա մի բառ միտէն:

Արդ՝ երես էարկ առաջի իրատ. ոչ գնալ 'ի խորհուր դրս անբարչտաց. ոչ կալ 'ի ճանապարհի մեղաւորաց. և ոչ նստել յախոսս ժանտից. բնութի իրացն զհետ գնաց. զի խորհիմք նախ, և ապա՝ 'ի խորհուրդսն մնամք, ապա՝ հեշտա նամք նստելով: Առաջին՝ երանէ զխորհուրդսն մարբու ու նել. զի սկիզբն փտախց 'ի սրտէն է. անախ ելանն խորհուր դրք շարք՝ շնութիք, սպանութիք, զիջութիք, ասաց սեյն: Իսկ անբարչտութի, յո՞՞՞մ մեղք է. մի լիցի երկրայել ումք յոյ անհաւատութիք՝ և ասել. արդեօք է՞ ո՞՞՞մ յերկնի՛ անօրի նելով զամ. և ընդ է՛ր արդարք աղքատանան, և մեղաւորք ընուէն ասնանտ սոքա անկարանան և նք զօրանան. սոքա ան պատիւք, և նք փառաւորք, անկարգաբար ամ ինչ՝ և զիսպ ունեւոյ յառաջանաց առանց վերակացուի. եթէ զայս ասէ քք գնաց 'ի խորհուրդս անբարչտաց:

Արդ՝ երանեալ է՝ որ ոչ էառ կարծիս երկրայութե յաղաղս նոյ, և ոչ եղև կարճափա վճարդար դատաստանի նք՝ որ այժմ ոչ երևի:

Երանեալ և այն՝ որ ոչ գնաց 'ի ճանապարհս մեղաւորաց. զի ճանապարհ ստին կեանքս այս, յաղագս առ կատարածն փութալոյ ամ ճնելոց: Ընդ 'ի նաւի քք 'ի քուն կայցէ,

և նաւն հորինով վարեալ 'ի նաւահանող խառն հասանիցէ: Թէ
 սէ: և նա ոչ խնայոց: Այնպէս և մեր կեանքս' ոչ 'ի շարժ-
 մանէ խնայէ ընթանաց առ խրաբանչիւք ընտանի կրօնա-
 բաճն. զի թէ: 'ի քան կամք, անցանի ժամանակն. և թէ ար-
 թաճն անպարտալ մտօք' և այնպէս ճակի ժամանակն:

Գարձեալ ուզվեացն զամ' ինչ զինի թողաւ. տեսանէ:
 'ի ճանապարհին տանեալ' բանջարս' ջարս, թերևս սիրելիս
 ջարեկանս' ճանօթն, փոքր ինչ զուարճանաց, և սպա թողաւ.
 և անցանէ: Գարձեալ պատահէ քարանց, ձորաց, փոսց, զի-
 տանացաց, թերևս զազանաց, սոյնաց, և սակաւ ինչ արամի
 ցի, և սպա գայն և ս շրանիցէ: Այսպէս կենցարս ոչս. ոչ վայել
 չսկանցն մնացակամք են, և ոչ արամիանցն. ճանապարհն
 ոչ է մեր, և ոչ մերձակաց գոյքս. 'ի ճանապարհն առ ծի հեան
 շարժեցաւ 'ի գնացն, ապա' զինի քայլն մատուցաւ, և այնպէս
 կարգեալն ջերկիւր այսօր գ. և զարձեցեր, վաղիւն այլ որ,
 և զինի միւսն, և սպա այլով' ասացաւ:

Արդ' երանի, որ ոչ յամեաց 'ի ճանապարհի մեղաւո-
 բաց: Երկու են ճանապարհք վարուց, և երկու առաջնարք
 մինն' լայն և ընդ արձակ, և առաջնորդ աստանաց. խնի միւսն
 նեղ և գառ' թիւր, և հրեշտակ բարի ուղիչ առ երանելի կս
 ասարճն, և քն առաջնորդ է: Արդ' երանեալ' որ ոչ խոտ
 բեցաւ առ 'ի հեշտուէ խափկանս' առ 'ի կորուստ, այլ' համ
 բերութեամբ ընդ նեղն երթիցէ, քի հեանելով' 'ի կեանն
 յախտելից:

Եւ յիստիս իմոցն ոչ նստաւ:

Ոչ զայս ակժաւս ասէ, յորց զի մեր մեղսներս հանդ-
 չիցին. զի աստի ոչ լինի վախից և շարանայ. այլ զի հաստա-
 անն մնայ 'ի շարին' կռէ: ակժա: Քանզի' հնացեալ ակա-
 սեւոյ' և շարութե վարժումն' ժամանակաւ հաստասեալ'
 գժուարագանացի է:

Չժանդ ական ասեն' յորժամ 'ի մարդ կամ յանասուն
 մերձեաց, փոխադրուի յամ' մերձաւորսն ճարակի. զի բնուի
 ակամին է. այսպիսիք են ամ' անորէնս թէ զորժ ծնեալքն' իրե-
 րաց շարեաց և մեղաց սրտաճառք լինին, հիւանդ սկից լինին
 և 'ի միտին կորնչին. զի փութան սրտերիք և մեղատեղք
 գ յորժն հաղորդս ասանել ինքեանց, զի հաւասարութիւն շար-
 եացն փոխիցին 'ի թ ճամանացն:

Արդ' ամբարիշտ են, որ կոսց երկիրադանեն. և մե-
 գաւորք են' որք օրկնօք և հաւատովք են' և մեղանշնն սրտն
 կուլիլ, նուլիլ, գորուլիլ, և աղանդուլ' արտեանն զինք:

Եւան

եանս. և ժամուրք են, որք չարեաց նորագունից դատուք են. արուամուրք են՝ անասանուրք են, և այլոց չարեաց. զոր և այլոց ունանդ են զիւրեանց զորձն ուսմանի՝ յաննեբելի սրաւսուհաս անձանց՝ յորն դատաստանի:

Դարձեալ զիւրսմուրքի տակ, աթոռ, ուր թէ թագաւորիցն աշխարհաց, կամ՝ դատաստուր արչաց, կամ՝ զյաւխ զօրաց, կամ՝ աւաջնորդ արչանց, և զիսոյժ ախախի՝ զանդել իցեն. ուր յանեբելի է նոյ՝ ձիսուրի բարեանց, նոյնոց և զորձն նոյ բացձայն է յարարչս սրայձառ կենացն Արդ՝ որ փոխանորդ լինին չարաց աթոռաց, զի մի կարկեցեն. մի փոխիցեն զարխն նոյ՝ զի կրանելիք իցեն. և թէ և ախաւոցան խորհրդով, մի գնացնեն ձանապարհաւ. եթէ է սյտու և ս սղարկեցին, մի հաստասուցին և նստիցին. զի մի զսկեցին յերանուրթէ յասակ, յայսմանէ, և աննեբելի տանջանացն մասնեացին: Այլ զինի երթիցուք մարդարելիս՝ յորէնս նն խորհելով:

Երբայցեցին տակն թէ՛ յորձամ չողաւ սաւուղ ապարկեթն, և գնաց ՚ի խորհուրդս և ՚ի ձանապարհս զիւրթին, և հանգեւ ՚ի ժամս աթոռս նոյ, սուաց դաւիթ զսաղմոսս զայս:

Դարձեալ՝ առ նախաստեղծն հայի բանս, որք աշակերտեցան օձին. բայց ունի այլ իմն սողունս: Ամ մարդ յերիս բաժանի. ՚ի մարմին՝ յողի՝ և ՚ի միտք. նոյնոց և վաստակք իւր յերիս. գնայն ՚ի խորհուրդս՝ հողւոյն է. և կալն ՚ի ձանապարհս՝ մտայն. և նստելն՝ մարմնայն Ակոյն, և սողանն. լու է տեսուրի աւաց՝ քան զգնացս հողւոյ. որ ՚ի ձանապարհս մեղաւորաց զկոյ աւնու, ՚ի գնացից մտայն դաղարել, և զոց ՚ի զորձել, իսկ՝ աթոռ ժանտից, որ անկանի ՚ի յուսահասուրի յեացի մեղան:

Չուսածին գտուղ մարդարելուրթնն իւրոց քրիստոսի մատուցանէ դաւիթ, այնմիկ՝ որ ձնանեւոց էր ՚ի նմանէ. և զերանութիս այնոցիկ՝ որ յուսացեալ են ՚ի նա. և կրանելի կրէ զայնասիկ, որ ոչ գնացին ՚ի խորհուրդս զպրայն, և ՚ի ձանապարհս փարիսեցեոցն, և ոչ նստառ յաթոռս քահանայոս սկեռիցն:

Այլ յորէնս ան ին իսն նորս. և յորէնս նորս իորէնացն նա ՚ի որձնէ և ՚ի ձիւնցն. և ինչոյն նա սոյ թոս, որ որձնուէ ՚ի ձնացս Չարց:

Ոչ զարուղ թոր ՚ի թաւա որոցն, և սկիւր նոյ ՚ի իորէնացն. և զսոյժ զոր ին սրաւոցն, յալուղուցն նա:

Ոչ միայն ՚ի ժանտիցն հրանայն, ՚ի բաց կող, այլ զախի՝ և զիւրէր յորէնս նն իտկալ՝ նման մոխրէսի հրամայն. որ աւսոց

սաց եղիցի պատգամս այս՝ ի սրբի քո և ՚ի բերան քո ՚ի նստել ՚ի տան, ՚ի գնաց ՚ի ձմապարհ, զի ուղեացիս սյ ծառն՝ որ անկեալ է ՚ի գնացս ջուրց: Չի հողւոյն սյ ըն օրէնք. զոր Թրն զիբն բան՝ որ հողի և կեանք՝ ՚ի ջուր անուանէ առ սամարացին. և դարձեալ թ է՝ որ ծարաւի է, եկեացէ առ իս և արբցէ. և գեոք ՚ի նմանէ գնան՝ յայլս: Այնպիսին ըզ պտուղն ՚ի հանդ երձեալն սաց, և տասէն տերև յուսոյն ոչ թափի, և ամ բարիք յաճողեացին նմա

Յօրէնս ան խորհին, իրբև զարգն զեւայ՝ որք մասնն առ մոխէս, աղաս գորով յորթոյ անախ. և ոչ իրբև զարասաբ և պար, որք խոտեղին գօրէնան մոխէսի և զյետուայն որ ոչ անկեցան մբձ ՚ի ջուրս՝ իբբ զդաւիթ և զեղեկիայ և զյոսիայ: Օրէնք զաւետարանն տէ. և զի կրկին ասէ թ է՝ յօրէնս նր խորհեացի. քանզի չէ սոսկ զիր, այլ հողի

Փայտ ՚ի գնացս ջուրց՝ քն, լն սողմանի. փայտ կենաց է ամենեցուն՝ որ պատարարին ՚ի նա, և որ յետուն ՚ի նա: Եւ անկեալ է ՚ի գնացս ջուրց, որք հաւատան ՚ի նա՝ ամ ուրեք է նրն, յայտ է՝ ուր աւետարանն նր է. պտուղ՝ հաւատա ողջ. և տերև՝ լրումն պատուիրանին, որ զարդարէ զհաւատարն. և նման լինի քի, յորժամ նորողեացէ զմարմին իտ նարհուծէ մերց՝ լն նմանութն անեղծ փառաց իւրոց:

Որ խորհի յօրէնս ան, ոչ գնայ ՚ի խորհուրդս ամ բարչաաց: Որ խորհի ՚ի սուէ, զի ուր հողւոյն օրէնքն է՝ հողին անդ է. և տիւ է՝ ուր յիշումն այ կայ: Որ ի էպէտ աշխարհական գործոյ վերահացու է՝ որ է գիշեր, ոչ լինի նմա խափան, սյ և ոչ դաւիթ

Ծառն կենաց՝ քն յեկեղեցւոջ. զոր գնացք գետոց սւրախ աննն. և ՚ի դէպ ժամու սաց մեզ պտուղ՝ զմարմինն և զարիւնն իւր. սաց և զմատանին՝ զդրոմն պատկերին ապաշխարողաց, և գրասուն ձանն: Եւ որք ՚ի պատուիրանս նր խոկան, եղիցին ուրք յորթն նմանեալք նմա. և նա ՚ի դէպ ժամու տացէ այլ պտուղ այն՝ որ ասէ. եկայք՝ օրհնեալք հօր իմոյ

Գարձեալ՝ մկրտեալքն յաւարանն՝ գտաննն զծառն կենաց քն, նմանելով մահու նր և յարութն լն պօղոսի և տան պտուղ նմա՝ զհօբի և զմարմին ՚ի կեանս Յիս, որ է ժամանակ ընդունելի. զի ոչ որ է՝ որ ՚ի դժոխս խատուան լինիցի առ նա: Գիշեր՝ նախ քան զան գարուսան. և տիւ՝ զկնի դալոյն. արթունքն՝ ճրաղով օրինացն յայնժամ, և այժմ աւետարանին արեղակամքս բոս կարի նմանեցին, և նմանն քի խաչեցեալոյն՝ աղով պտուղ լն ժամանակին պատ

չաճի՛ր ՚ի բանից ՚ի գործոց , այլև յանձանց , և յարդւոց .
և տերև զախաւի՛նն նոյ և փառւոյ՝ ոչ թ՛ափի հարիւրացաւ
աթիւն , մի՛նչև ժառանգ են զէկոնս յա՛խոնեականս զվայն
լուսն սրողոյն անմահութի՛ն և անխախտան :

Ո՛ւ սյոդէ- ին սեղ-բնաց , և ոչ սյոդէ- ոչ սոյ ինչ : զոր հոսե
հոսե՛ ՚ի քրոջ երեսոց երկու :

Ո՛ւ այսոյն խորհեցան թ ժողովսի հրէայ բն , և ոչ այսոյ
որ այսօր խորհին հեթանոսք , այլ սոյ փոշի ցրուեալ են
յաղագս ան՛ . Արդարք ասէ եղիցին անոյն ջրոյն սոսոգ-
եալ և սրտաբերին . իսկ ամբարշտքն ոչ այսոյն , այլ իրբև
զխալի հասեալ կորոյն ՚ի յիշատակաց նոյ . ցորս դա ոչ յիշե
ցեր , նք ՚ի ձեռանն , քաւմիչ կորիցեն : Ա յսոյն և այս են
զնոցք արդարայն . կուսութի , ողջախոս՝ ամուսնութի , այլև
այլ բարի ճանապարհ՝ թ օթեանացն . ամբարշտին և ոչ մի
՚ի սոցանէ , այլ իրբ փոշի հարածին յամէ :

Ամբարշտք ՚ի մարդկանէ՝ որ անասալարք անուանին , և
զեք և կուսք՝ որ անք . ոչ այսոյն են սք , և ոչ այսոյն են
կուսքն . այլ իրբև զիտի հարածին անուանին ՚ի նոցանէ .
զի սոյ սքն նմանին որդւոյն նոյ , և ամբարշտքն իւրեանց
անոցն : Ո՛ւ այսոյն են ամբարշտք , որ ոչ զնան ՚ի խորհուր
դրս չարս , և ոչ այսոյն՝ որ խորհին յօրէնս ան . այլ իրբև
զիտի հարածին յաճափին ստենին քի . և ամբարշտք են
որ անասն են ՚ի բարւոյ . ոչ այսոյն են՝ որոց սրտուղ գոյ և
մասն բարւոյ :

Վսն սյոդէ ոչ յարեղեն սեղ-բնաց ՚ի ք-տարան , և ոչ ք-տարք
՚ի ք-տարք արք-բոց :

Վայ չախաէր զատաստանն միջևսի երկրորդաբուճացն
որի՛նն , այլ ան զխաէր և հատոց նոյ . և ոչ յետուց վանն
արարայ :

Ո՛ւ յանեն ՚ի զատաստան , այլ ՚ի զատաստարտութի
և ՚ի տանջանս . իրբև յայանի սւտաղակք և սղանողք չածին
՚ի քննութի և ոչ բուն բուքն . զի զատաստան կլսամատ-
նեայն է , որ ունին զլուսն և զխոտանն :

Քանչէ՛ ինչու զք լճանադարէս արք-բոց . ճանադարէս սեղ-բնաց
ի-բնան :

Չի ճանաչէր՝ թիւղէտ և զորն երկրայնտակաց արա-
բոց . քանզի ճանաչէ՝ որոց ոսկի՛ սլմաթ՝ ակուսք են գործք-
ճա

Ճանաչի՛ր զ ամերայնաց կորնչին, ըն առարկայ. թէ արոյ գործն
արեւոցի, տուժեացի. ապա ինչն կայ 'ի հաբն անհանելի. որոյ
փայտ և խոտ և կոխն գործին . ամբարշտը՝ դասաստանի
ակն ոչ աշին. և մեղաւորը թէ կոխ ապաշխարեն, չեն 'ի
խորհոսքս արդարոյն՝ որք ստակն յարախուլի են կան յու-
սով պատկին, դմեղացն սպին յիշելով:

Դարձեալ մեղաւորը արդարացեալք թէ կոխ յարգաց
աթ են են, այլ չեն 'ի դասս սըց իրբն. զենովք և զեղկաց. զի
աւարտին և մարտաւորն չեն իրբն զարդինն որտամն. քան
զի ճանաչէ նր զարդարոյն, զի նեղ է. և զամբարշտայն՝ զի
լայն է, որ 'ի կորուստ տանի. սակ և սաղամն . ճանապարհ
որ յաճմէն են՝ զխոտ նր, թիւրք են՝ որ 'ի ճակմէն են:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Բ .

Երբայն ի սարին մն ախն զերանելուն և զայս, և զմն՝ իրկած
աւին լոյ իրելուն մեղին մեղանն սար ինի՛ն՝ ճարգարեանայ լն
անբնին, զը պարն 'ի լնայ քն մըրոյ՝ մըրելոն և գանբա ուլա
քառ. զը կառ անբառ և այլ սարելուն սա շնիւնայ որան դա-
ժորն, որ ինի՛ն մեղնն. առնով, որբարն իտնելոն 'ի յառնին յայս
մի մըրելոն և գանբա սիկաբա սղմոյ . և ճարելորոյ շուն որնոյ
որբոյ յո յնի:

Ընդէ՞ր իտնելոն մեղանայ. և ճարելորոյ իտնելոն 'ի մեղն:

Իստեղցան շարժուկաց արդին՝ 'ի հանելն մովտեօի զիս-
բացէլ, յեղ իպտատ. յերուսաղեմ. և քնի զնորս իտրայէլ
յերկրէ. և 'ի մարմնոյ սղմոյ. Քանի մեծանց վաստեցին և
ոչ նան՝ որ իտախն կալա. զծագս աշխարհի, աղասելով
զորդ իս մարդկան 'ի սասանայէ:

Յանդիւն իմն իտրուոր իրելի . և իննն, ճարելոն 'ի մեղն
լն քն և լն մեղայ նորս:

Չայս և առարկալ սակ, զոր ոչ որ յիշխանաց ճիս աչ-
սարիկ ճանեաւ. զի թէ է էր ճանուցեալ՝ ոչ արդ եօր զնրն փա
սայ 'ի խաչ հանելն. ժողովրդայն իշխանը՝ զքահանայն և
զքահանայապետն կոչէ. զոր աւետարանն սակ. ժողովեցան
քահանայապետը և ձեռք ժողովրդեանն. վասն նն յայտէ.
հօր. և քն նը. զի որդւոյն՝ հօրն է. պատիւ և նախասկիբ. ը
նն սակայն . որ զիս ընդունի և կամ անարդէ. հօրն է:

Այլ երբայցիքն ստեն, եթէ յորժամ միարանեցին փղջ աացիքն, ամենացիք, մոխրացիք, և եղանացիք, և ելին ի իւրաց սիանի. եղև իրքս այս: Այլ հողւոյն սրբոյ, և հողեկիր սրբոյն բանքն հաւատարմացին:

Խշիւոցս զիւղանս նոյ. և ընկնացոս ՚ի հնջ զլաժ նոցս:

Հրէայք խղեցին զուճն քի. և հեթ անոսք զմովսեսին Հաւատացեալքն ստեն խղել զկատանս հեթ անոսաց՝ որ ՚ի կուսս. և ընկնացուք զուճն հրէից, որ է օրէնքն կոչեցեալ ը այնմ. ընդէր վնէք լուծ ՚ի վր սրարանոցի աշակերտաց, զոր ոչ մէք և ոչ հարքն մեր կարացօք բաւնալ: Ասմ թազաւոր և իշխանք երկրի ասէին. որք էին պատկերք խաչահանուածացն յետ այնորիկ որ շնտին յաւականս ան. և շառին զքաղցր լուճն զոր աւարեալքն եղին. և ոչ կապեցան ՚ի սէրն այ, և եղեն ուրք որժոյն Գարձել ստեն աննք եթէ հրեշտակք ստացին առ իրեարս յահաղին պահուն ստեղաց եալք, խղել զկապ բեւեռացն. և ընկնուել զլուծ խաչին. զոր երարձ արն յուսն:

Հանդիսք. իմ հոսց իսկնուհն. համ ՚ի յոյն ասելոյն իրհել ՚ի սոսի:

Բնակեալն յերկնս թիթաղեալն զնոցս. և քր աբհամբհեցէ զնս:

Յերկինս բնակեալ է, զոր ասացին գործցան աշակերտքն. և ծիծաղել զիսպիսեցողքն. յայտ է լը թազաւորօք և լը իշխանօք հնազանդելոց: Գործք իւրեանց ծաղր արարին զնոսառ Ոչ ուրախութիւն ծիծաղի. այլ արամութիւն, և ոչ հեքնելով զի ծիծաղելիք և արհմբհանք եղեն դիւճաց՝ զայն գործելով. և այն էր խառնելն և արտոնելն ան նախ քան զմահն, կորուստ հրէիցն և խաչահանուածացն. և հրէից և հեթ անոսաց հալածաց, և սրանոցաց աւարելոցն, և հաւատացելոցն ՚ի նառ:

Յոյնիմ իսկնոյն ընդ նս քորիւթի իւրոյ, և սրբաբարի իւրոյ իսկնեցաւոցէ զնս:

Երբ սացել ժամանակ արաշխարուէ զքառասուն ամ, և ոչ զդ ծանուն, խօսի լը նն հառմայեցողքն. զբոց ասացին չիք մեր թազաւոր բաց ՚ի կայսերէ: Չի նախ հեղութիւն խօսէր անձամբ. և ասէր ուսարուք յիննն զի հեղ և մի Գարձ եալ ՚ի ժամանակի դատաստանին. ասէ երթայք յիննն ՚ի հուն յախաննական. ը արժանեաց:

Եւ ինչ ինչ անոր ինչնէն, ինչ լինոյ լինի միւսն զնոր անոր, ի
դարձել ինչ զհարման փն:

Ունանք զհօրէ տակն ասացեալ. այլ որդւոյ է յարմարս
կան. որ ՚ի կամոցն հօր՝ դաւժի որդի եւել, եւ եկաց իմ աշա
ւար. ոչ յօտար երկիր. այլ յսխոան դաւժի յեւմ. թէ
պէտ անդգամ թագաւիրքն փոխդ պատկեցին. այլ ՚ի հեռաս
տանէ աւաղ ըն խնատունն՝ զասերացն եւ մի՛ տեսանել ըզ
խորհուրդ. պատկին՝ յաւուր փետոյութն իւրոյ. եւ ուրախուե
սրտի իւրոյ. որովք բարձան փուշք յանցանացն մերոյ. եւ
ուսոցց եւ թէ հրաման եւ կտօք հօր է՝ զի մի միայն որդւոյ, այլ
եւ հօրն լիցուք շնորհասարտքս

Տէր ասոց զի՛ որդի իմ եւ Գուս, եւ ես այսօր ծնայ զեւել:

Օրն լոյս է. սոյ թէ ասել հօրն եւս այսու բնութիւնս
իմ՝ անանցր անմատոց լուսով՝ անօրինակ անձաւ. եւ անխմ
նալի ծնայ զքեզ. զայս ասելս՝ ոչ սք լուսւ. բայց որդի.
զի յիս ասաց. եւ ոչ չե այլ. Գարձեալ այսօրն ժամանակի
ոչ է յայտական. սոյ եւ ասէ. յաւաճ քան զարուսեակ ծնայ
զքեզ. եւ եթէ՛ նախ քան զիմ՝ բլուրս ծնաւ զիս: եւ թէ՛
յաւաճ քան զարե. է անուն նր: Չ ի ժամանակ ան յերկս
հատանի. նախ քան զլինելն մարդ. եւ անտի մինչ ՚ի յարու
թին. եւ ՚ի մանձկեաւոր օրն. զի այսօրն սկիզբն ոչ ջուշս
նէ. զի ան յէ չե ժամանակաւ, որ թէ՛ տիւ եւ զիչեր ասի
նմա եւ վաղիւ. զի յս քն երկի եւ այսօր, նոյն եւ յաւիտեան:
Կըր ասելն, այսօր եթէ՛ ձայնի նր լուիցուք. զի միշտ հայր է
եւ միշտ ասել զայս՝ նմա լուիցուք հաւատարկ զիս թագա
ւար ՚ի սինն, յեկեղեցի պատմել, եւ եւ հայր իմ՝ մի եմք: Եւ
ար ասաց յիս, որդի իմ եւ դու, եւ ես այսօր ծնայ զքեզ:

Խնորհիւ քնէն, եւ ասոց զիչ զնիւնանս. ի խանգարելի, եւ ի լու
նարի զիչ զնոր ան ծագի երկի:

Ա յօրածին եւ կուսածին մանկանն ասէ հայր, մերու
միս բնութիւն միացելոյ՝ չե ծնեսայն ՚ի հօրէ չե բանն. որ ունի
զհայրենիան լրանմք աւանց ինդրելոյ. զի որ յանձին կարաւ
լսել ՚ի հօրէ թէ՛ այսօր ծնայ զքեզ զարդիւ յաւաճ քան
զյաւիտեանս. ըստ պօղոսի թէ՛ հայր առաջեաց զարդին որ
եղե ՚ի կեանք. եւ զայս եւս լու է թէ՛ ինդրեան յիննն. զի ասա
ցեալն՝ ժողովուրդ ան յսկոր եւ վիճակ ժառանգութե իս
բայ

բայել, օտարացան և ՚ի խոսչ հանին զմրն. և ժողանակ նց
 եկին հեթանոսք. ը որում ասաց յեա յարուխն աշակեր-
 տացն. աշակերտել զամ հեթանոսս. և իշխանութի քեզ ոչ
 չե ամ ծագս, այլ զամ ծագս երկրի. զի նմա են. և ՚ի ձեռս
 նր են ամ ծագ երկրի. և ան է երկիր լսմամբ իւրով. զի ծա
 նիցեն բնակեալք յերկրի՝ զոր երկրին: Կնդրելն բանիւ չե-
 րի ի իսկ զտալն միացե ասելով, սուաւ ինձ ամ իշխանութի
 և ամ ինչ տաւա ՚ի հօրե իմմէ. թ երևս մարմին ասնուին
 ինդրել էր, յորում ելև մեր զլուխ. և կայր յաղծս վասն
 մեր. և ը մեր գոհանայր:

Հովնիսիս զնոս գաւաղանաւ իշխութիս. և որդիս շնչի քրոջ
 վերնոյն զնոս:

Հովնիս քաչ ասաց զինքն արն. որ զհաւատացեալն կա
 կուղ գաւաղանաւն, աւետարանաւն և ցարով խաչիւ հովնէ
 որք միսիթարիչք կուին ը ասիցն. ցուպ քո և գաւաղան նք
 միսիթարեացեն զիս: Իսկ զխաչահանուան և զանհաւատսն՝
 երկաթի գաւաղանաւ հասնացեցովքն՝ որ էառ զի՛նձ. և
 իբրև զխեցեղէն անօթ միջեաց. և զորդիսն ցրուեաց ը ամ
 երկիր, փառասիւ և վեստիանոսիւ, զոր զանիել երկաթ առա
 կեաց զհասնացեաց թ ագաւորութիւն:

Արդ ինչորոշ շնչո ՚ի հո աւի. և իբրոյնորոշ միջիսն,
 յի քորէս լիւնի:

Մի նմանէք կատաղի ազգին հրէից՝ թագաւորք հե-
 թանոսաց. այլ ծառայեցէք ան երկիրդիւ. զի ար ձեր ոչ յեր
 կինս. և անխառութի ոչ է առաջի նր. այլ սյ դատիք զեր-
 կիր՝ դատելոց էք. և որով չափով չափէք չափեցի ձեզ:

Ծառայելէս քն իրիւղիւ. և ցնոյլէս առաջի նորս քաղաքի:

Տեառն ծառայեցէք երկիրդիւ. և մի իբրև զհրէացքն
 զձանձիկն ակարսնի՝ լիտութիւ. զի զյղն բնութ անզոյդ
 արար. պատուով պատկեաց և ար կացոյց երկրի, յիւրականն
 մեծարեալ իշխանութի, կենաց և մահու հրաման տալ: Տնծա
 ցէք՝ զի անէս այլ զողութ՝ զի ար է. և յայտնելոց է բար-
 կութ նր ՚ի վերայ ամ ամբարշտուէ և անիրաւուէ մարդկան

Ընկալաւորս զիւրաց նորա՝ զի զի Բարեկարգի քր. և իւրն ինչն ՚ի ճանապարհացն արդարութի:

Չի մի բարեկարգի ՚ի ժամ դատաստանին: Գարնեայ խրատ զաւետարանն ասէ: և կորնիցիք: որ ասաց ևս ևս ճանապարհ. թերևս թէ յարաջխարութի կոչէ. որք հանին զորն ՚ի խոյ. և որք հակառակն կային աւետարանին: Հազազա որչ որք ընկալան զխրատ նի արդ ասէ: և կասան. զխնտա, և նախ քան զնի արդար, երկիւղիւ և զարութի ցնծային առաջի նի: Եւ որք խոտորեցան ՚ի ճանապարհէն արդ արացուցիչ, կորեան զ յաւիտենից կարուսան, իբրև ըզզեկաս. և զլէսկիտիանտա. և զնորսիտիանտա և զայլն: Գարնեայ ընկալարար. և բացեցին ասէ. համարեցէք զոր ինչ զի մի բարեկարգի հայրն, ապաշխարութի. իբրև պատիկն զասորն յի արտասուէր. զի ար և ևն արտասուք զգլխաւի՛ սնդկն ոտն բի:

՚ի ճանապարհ, յորժամ Բարեկարգի Բարեկարգի նորա:

Առ մեզ նախ բարեկարգի է սրամտութի, և բորբոքելի իբր մարմնով ՚ի դարձ ամեմք գամենեւեան ՚ի տանձեր Չայն և այ ասէ, ասա խրատէ բարկութի, և յաւարախարսի զանդ բորբոքէ ՚ի տանձեր: Հորժամ ամ մեր յայտնանա զայ յի ըս զորութի և փառք. և հուր առաջի նի բորբոքեցի. ո՞ պատմեցէ ձեզ ի թէ հուր բորբոքեայ կայ ասէ ևսայի Քանտի՛ արդ քաղցրութի կոչէ զամենեւեան, ասելով և կայք առիս ամ աշխատեայք:

Երանի՛ փնիցան՝ որ յառաջիս է ՚ի քր:

այն

Երանելիք ևն ստուգանա որք յուսան ՚ի նի. զի յայ ոչ կրկէք ամալեցուցանէ: Եւ նի է յայն՝ որ իբրև զարգան կարեն ասել. կայ և մնայ ինձ արդարութի պատկն:

Ստուգա յորժամ փնիցան յափնտրեայ: Չնկալութի պատկն. և զորք քանն ճարտարութան ՚ի փնիցութի. և զարարանն քն՝ և զհան. և զարութի ճարտարութան: Այլ և քնութի նիցիցի ՚ի քնաց ասէ լայն յո՞ զիցի. և փնիցայ, զի ինչիցան ինչիցութի հաս, և յառարարութի քնան:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Գ.

Տեղ ըի Բարեկարգի ինչն զիցի է. և Բարեկարգի յորժամ ՚ի քրայ է:

Գեղացն վիշաք, և համանայ ՚ի վի մարդ բի. և դաւթի

Թի՛ սչ միայն հեթանոսք և ընտանիք, այլ և որդին իւր. և
'ի վր' ան մերոյ հրեայք:

Բարձր-եռ-նի՛ն շնորհէ ի՛նչ, Բէ՛ լի՛, իրի՛ս-նի՛ն սոքա սառն իւր:

Յուսահատ անեկին զիս թէ չիք փրկութի, որք բզ-
մեղան գիտեկին, և զապաշխարութի սչ գիտեկին, զայս ասեկին
և հրեայքն որ հակառակ հօր կարծեկին:

Այլ տառ քր զգնանն ի՛նչ ես, ի՛նչ եմ և քորչեացանն զլիւն ի՛նչ:

Ես փտաս հմ' ասե թէ բարձրանայ զբուխ իմ 'ի
քէն պատկերով. և որդի զճայր փառասորէ. և հայր զորդի
խաչի՛ պատկերով:

Չայն՛ ի՛նչ ես սա քր ի՛նչ բարձր և լաւա ի՛նչ 'ի լիւնն որչոյ ի՛նչ:

Չհողւով կայն յաղթս ասէ՛ և ոչ ձայն ուժգին. իբր
մոխրակ ասէր ան՝ զի՞ գոչես սախա 'ի լիւնն սրբոյ խրակն.
'ի սխոն համարեկին զան՝ 'ի հինն: Այլ ար 'ի սխոնն եկն 'ի
մայրն ասացեալ և ձայնի՛ կարդայ 'ի խաչին. հայր թող սյ:
և լուա ինձ 'ի գողգոթոյ լիւնն լուա յաւազակին և
զոր ասաց 'անա՛ ասաց եւայի և ճենդ ոց 'արտ:

Ես անլի՛ն և 'ի բան եղի. շարկեոյ՛ և քր ընդհանել ի՛նչ:

Չայն գիւնն զաւիթ յայնկոյս յորդանանու անցնլ
'ի փախչեկն, որ 'նչանակէ զան՝ զկանառ մահ'ս. և զյարութն
ան ընդաւնելի իմ՛ էր. զի յարոց և ընկալու յերկինս:

Ալ երկոյն ես 'ի թի՛րոց շրոց հոց. այ շարժանի՛ն պատեալ
դաւաճեալ՝ դաւեկն շին:

Որք լի տրխողովայի վայելէ ընտեսս աստի յառաջ որք
'ի զիւնոց բաղմութեց ոչ երկնչին: Եւ յ յս ասէր ազամ,
'ի գերեզմանի եղեալ:

Արի՛ քր՛ և իրի՛ն շին սն ի՛նչ շի՛ տա հարեք զախնի՛նն, այ եկն
ընդ ին ինձանի՛ն 'ի սորոգարտոց. և զսորոգանն մեղաւորոց զընդնն:

Ոյք եկին ընդ իս մինչև յայժմ թ չնամութի, 'ի տարա
պարտուց. զի ոչինչ մեղաց 'անս. բայց միայն քեզ: Ոյ՞ դաւ-
նիթ այ՛ և ոչ որդւոյն. վնջ զարի արն 'ի վրէ՛ժմնդ բուխ ասէ
յեր

յերիայնմուծենէ . իրև եղև այն . և այս Չի 'ի դժոխս երթեալ արն աւնոյր վել՝ ժ 'ի դիւանց , աղատելով զաղամ :

Եւ զատանւնս մեղանորաց փշրեցեալս Քանդի միւնը յորն զատաստանի 'ի բերան սատանայի , և յատանւնս զժոխոց՝ ասին մեղանորք . և սնդ յորոխայն 'ի դժոխս իջանեն . եթէ ոչ փուծան ինքեանք երանել փշրելով զատանւնս :

Տեառն է զիստի . 'ի վերայ թողլբրեան յոյ՝ օրհնութի յո :

Չի յն կողեցաւ . որ փրկէ զժողովուրդ իւր 'ի մեղաց իւրեանց . զոր դատիկ՝ Հայցելու սպրիլ չէ իւր ժողովրդեանն՝ որ չէ իւր էկն . և արն փրկի՝ զոր յ . նևն ին Հաւնաստի : 'ի վիճ ժողովրդեան օրհնութի ջո Ող անեծք յաղանայ յնմ՝ որ զինն , միւնը յերկարուն աղամ . յայնմ հեան 'ի նմանե յնմ՝ Տեսեալ զն՝ չարարանք նր՝ օրհնութի նր :

'ի խորքած՝ աղես 'ի գոմի . Չխորքածն՝ անխաւս և թեարթան յաղեսութի խորքանեցն : Քանզի զինի յաղեսութին ախտազանս աւանդ քանիչ զառնաս զայս , նշանալիով զնն յաղեսութին 'ի վերայ ճահա : Իսկ ինքանասանն զխորքածն ասն թէ 'ի ճննան աւարդ՝ խորք ճարգորեալսն Ող և սեւ , թէ այստ յատու նիկեցար և զարկիցալ : Ըտրնիս լինի այ , որ էր նա յաղեսութի : Գառնիչ ճանն աղնից արքորաց զոր լանս ան . և ճանն զընճան և իսկ յանոց թաղանց փեանել զփառասն քն : Չի նախ յան զայս՝ թանոց փղ զխնասար ճանն քն . և սար փառնիչ ճանն ճարգորեցն : Չի լրանն ոչխորհոց՝ որ է խորքած՝ 'ի հնոգ թաճանի . շրան ճարգորեցն և աւանդեցն ինաս : Աւանդինն միւն 'ի լրնեցնն : Եւ զարք յարհան իրրորն 'ի ճննեալ շրորն՝ ճարգորեցն : միւն 'ի փառասար թանն այ . և հնգիբրորն՝ միւն 'ի խորքածի՝ օրն : Ող քր սա ճննին՝ աւանդին իրրորք , վերորք , բնիբրոր . և փառասնիբրոր թան սեւ . զայս նշանիչ խորքածն : Չոր և գոմիչ զաղանն , ճան իւր , և ճանն ան ճարգորեցն , զոր և սեւեր . կին զինի յո սեյն ին և զին ճննաւս ալ յո Իսկ ճնն ան հր . թէ ոչ՝ արքն փաճին . որ հասարեաց ճարգորեան զփառասն իւր :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Դ .

ՎԱՐԴԱԼ ԻՄՈՒՄ ԼՈՒԱՐ
Ինչ ան ըստ արքորութի . 'ի նիւնութի ինչ անորք արտեւր . զարեալ ինչ և լուր աղնից ինոց :

Տեսեք սեւ և յուսոցարուք . ան յիս եղև փրկութի : Ըստ արդարութե . ինչ , արդար ինոյ յունամոց . և ոչ արդար պարծի դոլ . 'ի նեկութե . սուր է ան թողուլ զսքս 'ի նեկու :

դու թե՛. և տեսանել զնահաատակութի նոյ. և սրտովն լինի
 քաջան նոյ. սոյ արքայանն. յորոյ. յովսեփու. և երեք ման
 կանցն Անդորր. ընդարձակ. իբր սա անակիկն սոզա. շատ
 են քեզ շարճք իմ. զի զբուժի իմ՝ ՚ի ակարութե քում
 կատարի: Արարման և լուր: Այլ յարի անձն անատեր. այլ
 յորժամ անուս զգտուլ աղօթիցն և ՚ի նեղութե, յանդոր
 րութե. այլ ևս խեղճի սղարմութի. զի անսպառ են: ՚Ի կար
 դող իմում: Ըստ ետցիւոյ. մինչև խօսեացիս ՚ի սրտի քում
 ասացից անասիկ իմ: ՚Ի նեղութե: Այլ միայն փրկեցեր. այլ
 և մեծամոր անդորր արարեր: տղարման և լուր: Զի թե՛. և
 ին արդարութե լսիլի եղև. սակայն յողորմութե նոյ ընթա
 նայ. և նմա համարի զնմ:

Արդ: ճարդան՝ Գնն յնոյ էր իտարարս. ընդէ՞ Գնէ՞ զ
 նարարութե, և ինդրէ՞ զտարարս:

Յինչն ուսարուք զնոյ ինաման. և ՚ի բաց ընկեցէք զխրս
 տարտութիւն

Ճաներայ զի արանելիս արայ նոյ սղար իտար. և նոյ լուցիկ ինչ ՚ի
 իտարութեում սա նա:

Զի ՚ի բաղում մահաց փրկեաց զիս ասէ: Այլ նոյ,
 զմիամտութիւն ասէ. և զանակարութիւն սա արխտղում. և զն
 խտասիրոք են անհաւատքն, որ այնչափ տեսն զնոյ շար
 ճին ՚ի դատիմ, և դարձեալ յարձակիկն ՚ի վերայ: Արդ էք
 մարդ կան: Արդ էք սղանայ. և եւայն՝ զնոցայն ի կն սիրէք
 զնանդութի. սա այնտիկ ասէ, որ խորճէին սպանանել զդա
 ճիմ: Արդ էք մարդ կան: Այլ խոստա կուփի օձեան ան. այլ
 մինչ ՚ի մահն սաւուղի: Ճաներայք. նոյ զեմանտութիւն՝ որ
 ընտիր ջուցաւ սքանչելիք, որ յեւ մահուն հաստատեաց զա
 թա թաղարութե իւրոյ սա սքելոքն: Տր լուցիկ: Հայր
 լուաւ սրբւոյն:

Բարանայ՝ և զ՝ Գննելիս, զոր ին ասէ՞ ՚ի սղար նոյ, յանդորմոյ նոյ
 զն իտարարս:

Յորժամ սպառնայք բանի՞՝ գործով մի կանարէք: Եան
 կողմն: ՚Ի ժամ հանդատեան. զի անխառն պահեցէք զնոր
 հարչն ՚ի գիշերիկ ճարկանայք: Աս իւրն ասէ որք լսիկն
 Բարկանայք և մի մեղանէք: Յերկու բաժանի բարկութիւն
 լարաց և բարեաց, ընդդէմ շարայն և օխտիցն բարկանալ
 սպարտ

պարտէ. Իսկ որ այլ չմեղանայ՝ փոխելով ՚ի մեղաց զզմանոց յանկողինս Իբրև. զաւիթ յարժամ բարկացաւ ցանկութիւն՝ զզջացաւ թմաւրով զանկողինն զիմ զխնդին ՚ի սրտին ստելով ցնաւ. բարխանայք և մի մեղանայէ՛ք: Եւ որք զայս ստենն. այն պիտեաց արդարութիւն մասաչի պատարագ. ող և սակ:

Մտառայէ՛ս գոգոտե՛ք սրբորա՛նք. և յառաջարու՛ք ՚ի քր:

Յաւաստարուք, զի զոյ հասուցումն Մատուցէք. զոհէ թն հրէայք և հեթանոսք. այլ ոչ ըստ կամայն լոյ. այլ զուք զքն, և զհասուն սրաշտնոյ. և զանդամն զերկրաւորս մատուցէք. քնելով զպատուոր շարժմանս որք յարձակին ՚ի վի՛ երբ և ՚ի վի՛ պատարագին արբահամաւ:

Բարու՛նս սակն, թե՛ ս ցուցցէ՛ Քիզ զԵրաւնի՛ քն. Նշանդաւ ա - Քիզ լոյ երեսոց քոց. և իբարդ որբնա՛նքի՛ որդոյ Քրոց

Բարու՛ք են որ սնոցար են ՚ի հաւատոց նն և ՚ի նմանէ հասուցմանն. ժամն արդարութե՛ն զոր ստենն. այլ իսաս ՚ի մարդ կանէ ինդրեն. կամ զերկրաւոր բարութիւ ի համարին նշան նն լինելոց սա նս. Իսկ ՚ի մեղ սակ, նշանեցաւ լոյս երեսոց քոց. որ է հաւատոյն լուսով տեսանել զնախախնամութի՛նք. ուրախութի՛ն սրտից մերոց. և մնասի է յոյս նոյ ՚ի մարդիկ:

՚ի որչաչ որբնոյ գինոյ՝ ձկնոյ իբրեմոյ լոյսաւ զնստաւ

Երևաբս պարբիւք զիմ բարութեց տալով զակնարկութի զոր այլ ումք չի հնար թէ է զայս ուզնն սալ: Բարու՛ք աւակն: Բարձեաց խառնել. զաւիթ զինդն ՚ի զասս ան սրբ քոց. և համանայտեաց ընդ նստին սակ. ս ցուցցէ մեզ զբարութի նն երեսման երեսոց. զի չիք այլ բարն բոց մի ան. ող ասոց ինքն ան բան: Օր բարութ արդարք և մարդարեք ջանկացան տեսանել. Իսկ զաւիթ ող փայլելոյ ասոց, նշանեցաւ սա մեզ լոյս երեսոց քոց. որ է ճանուցաւ ող ՚ի թափոր: Եւ՛ կասար ուրախութի՛ն: Չի՛նաւ ելլոյ՞ զառդաչխարհի. զաւարթ երեսոք. և ուրախ սրտի ք ճաշակելով ըզմահ. զոր բաժակ կակեաց. քանզի սրտի բերկրելոյ երեսք զաւարթ են: Վասն որոյ աւետեք երեսոյ հրամայել ստղման զսակբայն կրուսող. մի՛ տեսանել զորն յաւար փեսայ ութն նորա, և յաւարութե՛ն սրտի Օրոյ զինդ ս թի ձք. զեմք ՚ի մեզ. զնրան խաչի նոյ զբաշմելով յերեսս մեր, երեք

խորհրդով անուխեաց քա Յարկեայ. և զհնուով. և ձիվով. Յոր
եան՝ մարմնին. զհնի՝ արխանն. ձեթ չնորհչք հարչոյն, յօժու
մէն անսպասկանութե. և ՚ի չնորհչա որդէ գրութե. Այս որոյ
ասէ. լցուցեր զհասա. զի ոչ զբք մերժէ ՚ի սեղանոյ խրովէ՝ որ
զնան առ նա :

Խաղաղութի՞ն յայտ և ՚ի սոյն ննջ խոցառ և զարկիցառ. զի սոս քր զի
այն ասանչին յասուլ յա բնակչոցոցն զի զի :

Գարձեալ՝ որք զխառ ՚ի մարդ կանէ. ինդ բնն, և ցորն
նով. և զհնուով. և ձիվով միայն ճանաչն զանձ, որասերազմ
է կեանք նոյ և զասնագոյն մահ նոյ. Իսկ մեք ՚ի ձեան հաւա
սոյ խաղաղութի կալցուք առ անձ՝ անխոցասելի մնալ յաջոյ
և յահեկէս զհնուոյն. խաղաղացեալ ՚ի խղձէ. մտայ՝ ՚ի հա
ւաստ յայս, և ՚ի յայս յարութե՝ որ ՚ի մեռելոց. Կնճեցուք
և զարկիցուք. Ոյ հրեշտակ ասաց զգանիել. և բթ ՚ի զխա
ճան, և հանդիր, և յարիցես ՚ի կատարածի. Չի դու ատր
միայն. Ասելով թէ որ հաւաստոյ յիս զմահ մի սեպէ. Եւ
թէ թէ՛ կեկացէ ժամանակ, զի որ ՚ի զերեզմանս իցեն, լուի
ցեն ձայնի որդւոյն նոյ, և որք լսիցենն կեցցեն. զի յայս սե
սանելի լի յայ :

Ինչպարտ լան իսան իսան իսան :

Ժամանկաւոր ինչ իսան նոյ, զիսանելու ընդ նա և ինչոցն ընդ
նոյն ինչ իսան իսան, ընդ զիսան ոյ և սան. ինչոց իսան ինչոցն :
Եւ որչառ սան, իսան ինչ և իսան ինչոցն ինչ : Այլ իսան ինչոցն
սան, լան ինչոցն. ինչոցն սան՝ զիսան ինչոցն, և զիսան ինչ
նոյն : Եւ ինչ ինչոցն, անինսան ինչ ինչ և ՚ի զիսան իսան : Վան
զի զիսան ոչ ինչոցն և սան ինչ ինչոցն. և ՚ի զիսան իսան ոչ սան
զիսան ինչոցն ոչ ինչոցն ինչոցն :

Ասէի եղիցի :

Ս Ա Վ Ս Ո Ս Ե :

Բանից ինչոցն ոչ ինչոցն. և ՚ի զիսան իսան ինչ :

Սուրբ եկեղեցի նեղեալ ՚ի հարած շաց՝ ասէ. և աղաղակ
զարտի յօժարութի կալէ :

Նոյնն ՚ի յայն աղիցի ինչոցն. իսան ինչ և ինչ ինչ :

Չի առ մեղ որիչ ևն անն և անն. իսկ ան ընտելն
սեռ է և լուր. որով սեռանն և լուր, իմագաւոր. զի նոյ է, և
ան զի արարել է : Այլ և ինչն զանիթ սպասել և աղօթել
որստաւս լինել ընդունել զառաւօսն լուսոյ զիսան Ասան
որոյ ասէ :

Եւ շինել աղանձս քոր ընդ առաւելսն լսելոյն յայնի իման. ընդ առաւելսն զարարար ինչնց յանդիման լինել առ զինչ :

Ուստի ցանկացին մարգարէքն յեկեղեցւոջն երկիրպազանեւ նմա. քանզի նախ կրակաց մաւանդ, երկրորդ՝ որդի, երրորդ՝ արեւած. չորրորդ՝ բարի և լոյս. իսկ աստ՝ հինգերորդ. ազալէ, զի ելլէ օրէնքն, և մտցէ առաւօսն. որ է բան շնորհայն. զի տիրոջ էին աչք ժողովրդեանն ուր լիպցին. և տեսող լուսայն՝ եկեղեցի. իբր զհոգեւոր, որ է վերինն եւ մի Բանից իմոյ՝ : Եւ լի առաւ. : Տքն է առաւօսն. որ եկն զինի զիշերայն՝ յայտ է օրինայն : Ընդ առաւօսս պատ՝. նշանա կէ թէ է ամ սքբ ՚ի ձեռն քի տեսանեն զհայր : Իբր ասէ. որ ետեսն զիս ետես զհայր. զի նա է ճանապարհս : Ոչ ամ մարդոց է ասել լի առաւօսս պատրաստ ելլէց. այլ որք իրբն զի զիայ՝ կարող են ասել. կենդանի է ար որոց կացեալ եմ այսօր առաջի :

Ոչ ինչ քոս ան իման զանօրէնսն ինչ. և ոչ բնային առ զիւ չարք. և անօրէնք զ բնայինսն առաջի աչաց բոց :

Իբրեւ անքն հեթանոսաց՝ որ բնակեալ էին ՚ի նն չար դեքն Մի անօրէնք՝ : Հրէայք յայսմ հետէ ՚ի սաճարին, և չար թագաւորք և դատաւորք կայցին զիշխանութի :

Արեւել շոյնայն, որ գործին զանօրէնսն ինչ. իբրանսն զանօրէնսն այս ինչն առաջ :

Ատելի են անջի քո ասէ ամ անօրէնք. և չարագործք : Կորուսանես զամենեւսն, ոյք իտախն զսուս : Կարգ առեալ յօձէն. և հեթանոսք՝ ան տեսելով զկուսուս. և հրէայք ի է չէ քո թագաւորք, այլ կայսրն :

Չարք արեւանակը և զինն քոս արեւն առաւ քո. այլ ին ըստ բաւարմ աղբիւն ի բաւմ զի զի ինչ քո. և իբր զարարար ինչնց ի բաւարմ քո ինչն զի ինչ քո :

Արեւնահեղին ՚ի կայինէ սկսեալ. պիտի սունես. յորմամ ասեալս զշնորհս քո ՚ի նախնէ ուր ՚ի սաւաղայ, և ՚ի հրէիցն : Այլ ես լի բարութ՝ : Առաջին արգարքն յուսով. և քրիստոսնայք յայանանցս երկիրպազ են յեկեղեցւոջ, որք մեթ ինչն ան աւելի քան արմանաւորութ : Երկեղեցւո՝ : Չի մի անկցին իբր նախաստեղծքն ՚ի զբախտէն : Սարմաղ աստ ՚ի

ի ձեռագործս , և մտօք ՚ի վերինն ել՝մ' երկրպագել . մինչև ի ծանէ յերկնից նոր եկեղեցին նորագեալ յարուծին :

Տէրս անբարեկէս ինչ յարարեալն չառն . չան ինչմտաց իճոց՝ ազնւորս անձն իճ շնորհարհոս չառն :

Ձի գնացք ճանապարհի է առարկեալ թիւն , և ՚ի անէ ազգին գնացք ասն . զժողովրդն ՚ի զիւրինս ուղղեալք : Վն ի շնամեաց ինց Որք փորձու լին յարուցանեն եկեղեցւոց . և հարեալք ընդ վնին խորտակին :

Ձն ու փոյ ՚ի թիւրանն ձոյ չնորհարհոսն , և սիրտք նոցա նախնի ին :

Որք կուսին ընդ ուղղափառս հեթանոսք և հերձուածոսք : Եւ սիրտք նոցա՝ Ձի յաւելուածոց սրտին խօսին Նանրեալք . ստեալք են . և զուր ջանան :

Որ փորելունն թոց է ի սիրտ նոյ . և չեղածոս ի բնանց ննգաւորս ինն :

Իբր գերեզման բացեալ կամ ծածկեալ՝ հոտ դարչուե ՚ի բանս նոյ . և սիրտք նոյ գերեզմանք մեռելափ մտածմանց չոր ննդու թ ծածկին կամ խօսին :

Գործն զանա անձն չնորհարհոց ի բնանց . ըսք բաւած անորհարհոսն նոցա փորելունն զանա . չն Կանանցողն չնն :

Աւելի շինողքն սրտախմս . աղ զի անկցին ՚ի խորհրդոց . և մի անկցին ՚ի կորուստ : Եթէ լըրին ևս՝ և բազմանան յամբարշտու լին , մերժեան յերեսաց քոց : Ձի գաւնացողին զքեզ , Ձոր խոստախնինք քաղցր և յաւելուած զգործու ի Սաց քո ցհրէայնս . տեսանիցէք զարբահամ և զխահակ և զյակոր յարքայու լինն . և զնեզ հանեալ արտարս :

Որքն լինն անկնիւնն՝ որք յառաջելունն ՚ի ինչ . յախտեան յնորհարհոսն . և բնանցողն քոս ՚ի նոսա :

Հաւատացեալքն ուրախ լինին , որք յուսացան ՚ի տեր . որ ասաց . զուրախուին ներ ոչ որ հանիցէ ՚ի ձեռք : Եւ բնա կեացիս գու ՚ի նոսա : Ես և հոյր իմ առ նա եկեսցուք :

Պործողն ՚ի ինչ սիրելիս անուան չառն , չն զբնանցողն քոս ըսքարե թէր որ չնորհարհոսն չառն :

Ձի

Չի որ պարծին 'ի քոր պարծեսցին. ուր վրայն սիրողն
անուանն ընդ Ազգ զամ' կոչմանն բնութեւն և պատուոյ 'ի բաց
բնկեցեալ՝ բրիտանեացք սակին պարծանօք: Չի օրհնես-
ցես': Ամ' հոգևոր օրհնութի յերկնաարս 'ի քոր: Այլ զի-
նու. հաճուի քոր: Չի հաճոյք ոչ զէն էր ոչ, և պատկէ զնս
յուսին պատկան:

Այլ զինու: Գարձեաց՝ ի բրե զբաճիւ և սաղաւարտաւ
պատկեալ զինուորն ահաւօր և զեղեցիկ է. 'նոյնոյս քն ան-
հաճեցաւ զմեր մահն ինքն կրել խաչին. և պատկեաց զմեզ
արդար զբազմին խաչու'ն յերկես. և 'ի հանդերձեալն անե-
ղէն փառքն ի բովոք զանձն բոլոր:

Ի խորհրդն 'ի վերայ աւելորդացն: Սաղմս 'ի պատկին
Վերջնայ աւելորդ ճարտարացն քնաւթին. և ընդ խորհրդն՝ օրհնեալ
'ի վերջնայ արարածաց. և յնո այնորիկ յանցնալ խորհրդն յա-
րարման առար յարաւթին: Բանալ՝ խորհրդոք օրս պատկէ զմեզ
մեզն զվերջնայ վերջնայ և զպարն աւելորդոք, և ինչ և ինչ անկողն,
և անշաղկն: Չի այլ օր ընս ոչ վերջնայ, և ոչ պար: Եւ յայտ անոր է,
չէ աւել, անայնոյն և խորհրդն յոյժ ան ինչապէս իմ. չէ որ վերջն
խորհրդն անթին է, յոյս անիկ ինչապէս. ընտն օրոյ աւել:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Չ

Տի 4 արդեա զի քոր յանդիմանիչ շնու. և զի քորն քոր ի բո-
նոր շնու:

Աչ 'ի յանդ իմանութեան, և ոչ 'ի խրատու հրաժարէ,
որ սաս է պարմութի, այլ 'ի բարկութեան, և 'ի սրամտու-
թեան, որ անդէն զինի. որ չէ 'ի խրատ. այլ 'ի տանջանս
յուխանականս: Տի մի սրամտու': Արդէս զաղամ':

Արդեա՝ քոր քոր չէ զնաւոր իմ խո. քորն քորն չէ, չէ ինչ-
նայն անորս իմ:

Աչ որ անկանի 'ի մեզս՝ իմ է ոչ թուրացի և հիւանդա-
նաց խորհրդալ: Իմ չիկան զանձն իմ: Չհոգին սակ անձն:
Ոսկերքս կամ զմարմինն սակ. կամ զմտանս հոգւոյն. զի 'ի
մասին տխրանաց հոգի և մարմին:

Անն իմ յոյժ ինչապէս, և դա քոր մեզն իմ:

Հոգին առաւել զարհուրի. զի նման է զդալ հանդերձ-
եալ տանջանացն Մինչև յերբ սակալ յոյս առնէ զարդ
ժամանակացն՝ որ յեա մեղացն կայր 'ի զղձման, որ սաս ըզ
սաղմսս զայս:

Գաւից քր եւ զբնիս զանձն իմ. ինչո՞ք զէս քր ըստ սուրբաւթնի յառն:

Որպէս թէ զարձագեալէ այ զերեւաս: Ակեցս: Ակեց
սոյ ՚ի մեռելաց: Ըստ սուրբաւթնի, ե ոչ ըստ սուրբարութնի:

Չէ ոչ զի ե որ ՚ի մահս յիշէ զնոյ իս՞ ՚ի բնիս ի սուրբաւթնի սու-
րբաւթնի:

Չկրկին մահն ասէ, որ յետ սնու զնայրին. զի ոչ յիշէ որ
չիս՞ յուսով քաւութիւն ՚ի դժոխս զնայեալն. որ թէ իստ
տալան լինի:

Աստուծոյն իս ՚ի բնիս իմահ լուսնո՞ք զս՞ գիշեր զմահն իմ.
եւ սուրբաւթնի իմոն զանձնոն իմ ինչո՞ք:

Լուիցն որք ասն թէ վախճան զոյ տանձանայն. ե զիւ-
րաւ քաւի մեղքն: Չի ասոյ զմիոյ զիշերոյ զմեղքանն՝ զս՞
զիշերս երկիւզիւ՞ լուսնոցք արմատո՞ք, թմանալով զանկողինն:

Խոսիցաւ ՚ի սուրբաւթնիս ան իմ. ե մահոցայ իս ՚ի վերայ միշնոյն
իշնաւոց իմոց:

Ակն՝ զմիտան կոչէ. մաշեցաւ, զի մարմնական ցանկու
թիւցն սրտուհեր. ե քան ՚ի վի՞ թ շնամեայն ամբձոյ ե նա-
խատանայն՝ առաւել մաշէր, վասն մեղայն յերկիւզն այ:

Ի թոյ ինչո՞ք յիշն միշնոյն. ոչ գործէ զսուրբաւթնի:

Գեք՝ որ յետ մեղայն ՚ի յուսահասութիւն արկանեն:

Լուսն քր յոյն լալոյ իմոց. լուսն քր սուրբից իմոց. ե քր զնոցք
անձն իմ ընդլուսն:

Քանիկ զհեշտութիւն բնութե՞ որ ՚ի բնութենէն զայ, ար-
տասուօրն լուսնոց: Եւ ո՞ր զմեղքաւածս իմ բնկարաւ. զի հո
զին ո՞ր ոչ մեկնեցաւ ՚ի նմանէ, զոր ինուրեաց թէ՞ զհոգի
նր քո մի հաներ յիմնն:

Աստուծոյն եւ ի սուրբաւթնի յոյն իմ իշնաւոց իմ. քորցին յետ եւ ամա
շնոյն յոյն լուսնաւոց եւ ի սուրբաւթնի:

Ստանայ ե զեք իւր Յոյժ. զի ոչ սարգին երեսք նոյ յո
մեթոյ. յորձամ իսպեալքն ՚ի նոցանէ ՚ի զգայութիւն եկեալ
զառնան առ նո՞ք, իբրև զանառակ որդին Յոյժ, զանչափն
ասէ: Աստուծոյն զի կարտութ. ե վաւթալ լաւաւ կրանէ
հայրն:

Սաղմոս լուսն Բառեկայ:

Տէրն զիբ ասացոյց յազնիսն՝ խողաւ իւրան՝ յանցաւորն, և սպա զէտն յասաւ խողաւ: Չզրաւիք զայս ասնի սաղմոս, զի 'ի գոհելնն քաւիք յաբիտաղմոյ, ինկի գինեազն և բասի սրափայտի՝ որ յեկեղեցոյ ինն սառն, և սառալեաց զաստի՝ ջրել շերտհարբոս ուրաքելայ: և ինն սառց զսաղմոս զայս:

աշխ 27, 5/7

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Է:

Վահ

Ս Ա Ս Ո Ւ Ա Ճ Ի Մ Ի Բ Ե Չ

յառաջոյ իննն զիս: և յմի հաւածեաց ինոյ սպրեցո՞ զիս: 'ի վերայ գոհելոյ է:

4.

Տէր ան իմ 'ի քեզ յասացայ, և ոչ 'ի մարդ, Յամ հաս լածայց': Չի թէ որդի նր կուտէր չ նման, սպա ոչ որ էր որ խաղաղութի աւաներ չ նման:

Քառնէ իննէս յափշտոյնն ող ստիտ զանցն ին. ոչ որ ինն որ ինննն և ոչ այն՝ որ սպրեցայցանիցն:

Չի իբրև զթ աղաւոր՝ ան իւրայելիւ զայր 'ի վերայ նորա արխաղով:

Տէր ան իննն սրբի զայս: և ինն իննն անդինսն 'ի յնսն ին:

Չասայ 'ի մարմնես մեծա՝ իբրև զպինն:

Թէ հարաւոյն ինննն սոյնն, ոչ հարաւոյնն ինն շար. աննոյց և ին 'ի իննննոց ինոյ շնորհոյցն:

Հաւածեայն սպ իննննն զանցն ին. հարցն և իննննն յերկր զինննն ին. և զնսնն ին 'ի հող ինննննննննն:

Փառք զթ աղաւորութին ստե: ան իբր որ յայտ աւանէ, թէ ոչ զասանէ: Թ սրութի որ՝ թէ ոչ թ սրութի իւրում յան զաւորին: Ող նման չկայր սխա առ արխաղով: և առ արխաղեր:

Ան՝ քն Բարսիլիէ յաւ: և Բարսիլ լիբ 'ի սպասել իննննոց ինոյ:

'ի վրէժխնդրութի Կամ ան մերայ 'ի մահոնանէ: Բար կու թիս: 'ի վր սասանայի: Բարձր լիբ': Կամ 'ի իտայ, կամ յերկինս համարձմամբ: Յորմամ սարսկեցան թ ինննննն հրեայք 'ի հոռնայեցոյն. կամ սասանայ զմարեայ զասանն 'ի դժոխս զհողիս մարդ կան:

Չընկի քն ան ինն 'ի հրաման տ՝ զոր սասաննննննն. և ինննն ինն ինննոյ շարն իննննննննն:

Չոր

Չոր օրինօքն պատուիրեցեր՝ մահ չ մահու. և պատուհաս
չ թ նախն թն: Կամ՝ որդին այ ՚ի բանսն՝ զոր դուշակեցին
մարգարեքն: Եւ ժողովք ժողովրդոյ՝ դաւ թիւ՝ առ մի ան
հայր, և որդւով եկեղեցի նր՝ յանդամս նր:

Այս պատգամն ի բարեպաշտս քր ի քր քառե զբարեպաշտս ի քր:

՚Ի բարձր աթոռ դատաստանի երեւելի ճի: Եւ դարձ
եալ առ հայր՝ յետ կատարման սնօրեկուէն: Եւ ան դասի
զժողովուրդ իւր: Որդի յերկրորդ դարստանն:

Գործարար ինչ քր ըստ արարարսն ի համ: ըստ անբնութն ի համ՝ որ յն:

Գաւթի՛ առ պիտարէլ: և հայր որդւոյ՝ առ հրէպոն
Եւ եկեղեցւոյ առ սասանոյ . զի շատ կռուեցաւ ընդ սնս
տարապարտ:

Կարգեալն շարին ՚ի ինքայ թղապարաց, և յաղոյնսն քառ արարարն:

Սասանոյի և հրէիցն ՚ի հանդերձեալն Չի անդ է կս
տարեալ հասուցումն երկուցն դատուց:

Որ ձնե զբարե և զբարեպաշտս ան արարար: յբարե է ինչ օրնսն
յոյ՝ որ արարարսն զսնսն: այս աղի է նս արարար:

Չի անաչտ. և անաչտ է դատաստան նր:

Այս արարար արարար՝ հարբ և ինչնսն: որ ոչ ան զբարեպաշտս
ի քր զբարեպաշտ:

Չի կարող է յանի. և ոչ ան է զարկութիւն. համբն
աստեւն ոչ ան է. անն ունելով դարձի:

Այս ինչ ոչ արարարսն ան նս, զարբ ի քր արեալ է՝ և զարե ի քր
արեալ: և ինչն արարարսն զաննսն հարս . և զնսն ի քր արարար
արե է զարեպաշտ:

Այսինքն սպասնոյ յուցանելով զէնն: Սրով, ՚ի մտայ
մահուամբ. և աղեղամբ, ՚ի հեռաստանէ միջնորդօք. օտար
հեծելօք, և այլաղօք . զորս ՚ի կապարձս՝ այս է ՚ի յիման
իւրում, և ՚ի դատողականն զօրութն ունի: Չանօթս մա
հու . զարծիս ասնջանաց: Եւ զնետս իւր այրեցելովք է
զարծեալ: այրելիք մեղքն. փայտ, խտտ, եղեգն: Հողեկան.
և

և մարմնական մեղքը միմին նեւար ցասման նմ. այլ և գլխաւոր սրտակալն 'ի հաւքն' նեւա կրէ. որք զայլս ասնջեցին, ասն ջեղաց են և կնքեանցս Բայց զի 'նչ են' երեք անունն 'ի վերայ ան, ան գառաւոր. ան արդար. ան վրկիչ. զոր երբորդու թին յայնանպս ցուցանէ մեզ:

Ահա՛սոսի: Իրմեաց զանգիւնաթիւն. յոչոսս շոսս, և ծնա զս
նիբոսս-թիւ:

Աբխաթեղ, և յուղաս, նախ յղոցան, և սարս երկնե ցին. սպա ճնան: Ձի յառաջ խորհեցան, սպա խօսեցան, սպա գործեցին:

Սուրբն գործն՝ շր իրեաց և սեղեաց, 'ի նայն անկն' 'ի իրեւորոք' շր և գործեաց:

Ձի խեղճամբ սասի կենացս և լին. և անկն 'ի յաւ շահեանական կենայն:

Դարձնն ցոս 'ի գլուխ' նորս. և 'ի վերայ գագթնան' նորս անգիւն
նաթիւ իւր իջան:

Քանդի 'ի ներքոյ անկցին անդաւելի մեղաց. այլ զս ինք զերծաւ 'ի գրոյն ստուապանաց. և նր մեք 'ի զերեզմանն, և ել յերկինս: Եւ նր եկեղեցի ստէ:

Խոստումն եղեց քն շոք արդարութիւն նորս. սոսնոս սոսոյց անան
քն քոյնքեաց:

Քանդի անուն նորս կողաւ զծագս երկրի. զի յանուն յի թի ան ճանր կրկնացի, երկնաւորաց և երկրաւորաց:

'Ի վարարած լան հնչանաց սոսնոս:

Քնչանն՝ զի ինքեցի սոս, շոք քն սոսեաց. իս իս որն. և շոսառեւանն ինքեաց սոս, որոց գիշինն սոսութի սոսնե զի ինքն և զի ինք. յանգի շոքարածաց քն ի որհոսարն, և սոսառեւան ցըն, և ան հոսառեւանցեաց գործք և թան քարոսթի' հոսառեւանց 'ի հոսառեւան' ինքն ոչ ինչ 'ի հնչան ճեղատլ. սոսինան, յանեւ լինն գիշն. որ է ի հոսառեւան և գիտութիւն սոսութեւ շոք գիշն' աչ, և հրեւոսոյն, և հարդանն: Ձի հոսառեւան ի ինքեցի' հոսառարան ան հոսառեւանցեաց: Եւ զի հնչան

նայ ասէ. բանսքն հրէիցն մի խորան էր. և մերս Բարդուս, ընդ
 թով, և ընդ ցամառս. Յեռաժողովքս շինուածածն աս ինկղեցեաց.
 և յամենեւեան մի խորհուրդս խորհարի: Այլ Բարդուցիքն ասելն ինկ'
 յորժամ ինկեր զարարանայն զտակն, և Գնէր 'ի հնչանայ Գն
 զնան ինկուածորացն ի Բոսորացոց, և Բարդուցալ էին ճահա
 նայան, և Գղայան և Երէրասարգրան իրգիէին, յայնժամանայն
 ասացեալէ զսազոսս զայս: Այլ Թրն ինչն էտա զտա, յոր
 ժամ Գղայան ճատանծրեայս զղձաննայն ազազայիէին: Այլ
 Գղայան ասէ, զգոյք մի ինկարգիւն Գնորանէս զայս. որ է ճշմ
 րէիք զայ յազեոսնէն ճահոս:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ը.

ՏԻ Թր Բր, շի' սրանկէն է անուն թո 'ի Բրայ աս երգի:

Կրուան Տեթմանայ: Մրաննայ մարդարէս Երկիցս
 կրկնեղով զնրն . զի 'տախ քան զմարդ լինելն' և զլին' մի ար
 է. որց անունն' սրանկէրադարձ է լէ ամ երկիր:

Հմեայսն մէ լայնէննէն թո 'ի Բրայ բան զերկնս . 'ի Բրանայ
 Բաննայ Գղայոց սրանկէրայ հասարակեցիք զերհնոսնէն:

Այսինքն՝ վերացաւ, համբարձաւ սրախնն 'տրա որ
 ժայէլէր մեծաթիւ 'նր. ոչ միայն զի մարդիկ դիտացին թէ
 արութի 'նր 'ի վեր է քան զերկնա. այլև՝ հրեշտակք ուսան
 յեկեղեցոյ՝ զաւրմարտիկ զինասաւթի 'նր: Որ 'տախ ճա
 'նայէին զնա չո ամուսնն, մինչև մարդացեալ էր իսկ այժմ'
 գիտացին թէ՝ տրայ եղև . և 'ի տրայոց բերանայ քսուսա
 'տրէից հաստակեցաւ եթէ օրհնութի սարսին 'տա ամ
 արարածքս ուր և 'ի զարեւն քահանայիցն ասաց. եթէ զորա
 լուսնն . քարկնդդ աղաղակեցնն: Այլ 'ի բերանայ ասէ.
 քանզի ոչ 'ի սրտից կարելին կաթնիկերն. այլ հոգին ար շար
 ժէր զեղուս 'նր:

Ասն ինկուցայ թո Թր. շի ինչոն ինկան և հոխարարան:

Գիւնայ, և հրէից. քանզի եղծաւ թնամին՝ հրէիցն
 քահանայութի. և բեկաւ հակառակորդն՝ աստանայ. ճաճ
 կեալ յինասանայ և 'ի գիւնոցն. և ճանաչեալ տրայոց:

Տե՛րց լէրկնն շի' Թրն՝ հասարակեցիք թո, զլուսնն և զտարեղ՝ զորս Գոս
 հասարակեցիք:

Չի զարմանայք ասէ եթէ աղայք եղական նմա . զի յայնմ հեռեւ տեսցեն մարդիկ զարարածս նր . և խոստովանին զնա արարիչ անի . և ինքնախօսութիւս ասացեն զնա, թէ ան սից զերկինս 'ի հանդերձեալն՝ յորժամ բացցին դպրութիւնս . Նախ զհին արարածն՝ ան և է խորհուրդն . և ասա զնորն՝ զոր առնեցց ևս, նոր երկինս . և նոր երկիր, իւրեւնց լուսաւորքս : Տեսից ասէ, զորձն 'ի ձեան երևի երկնի, և արուեստն 'ի մատուան . զոր զեղեցիկ ձարդ յատեցացն ջուցանեն . թէ արուեստաւորի յօրինեալ է : Չարեգակն շիշէ . թերևս յայտնի է արդ . իսկ լուսին և աստեղք՝ զիշերոյ սրաստարք , և փոփոխականք՝ անցայտք են : Գարձեալ՝ արեգակ առնաւարանն՝ որ քարոյի յայտնանք, լուսին օրեւորն . աստեղք մարդարեւքն յայտնեցց են . մանաւանդ հրեկոյն որ քողունի և առաջատար զհին մատուանն, և զսիրտս նր :

Ո՛ր է ճորտ՝ զի ճիշտ քան զնա . իմ արդէ ճորտոյ, ինչ ոչ ինչ
արարչս քան ձեռն :

Ազամ . զի յիշեաց այնքան, մինչ եղև ինքն մարդ , և արդի ազամայ : Չի ոչ նմա միայն , այլև՝ որդւոց նր սոր մեացի . որ բազմադասով մեզան քան զազամ :

Փոք ինչ իմարդ որտեղ զնա ժամ զերեւոյտիս քա . զառօք և գոտ
առն զանկեցիք զնա . և իտրոցիք զնա 'ի վերայ մի յեռանկերոց ոչ :

Չի հրեշտակք յառաջնում առնն, և ազամ 'ի վիցերորդին . կամ զի՝ կարօտ կերակրոյ եղև . կամ՝ լի երկնաւէտաւ անդին Այլև՝ զառաջելոյն սարտիմն զմարդ ման խոստովանայ . որ ասէ զսիրք մի խոստովանայ մահաւն . զի հրեշտակք անմահ են . սակայն մահ նր փառք նմա եղև խաչիւ պատկեալ : Ա՛ն զայր ձայն 'ի հօրէ փառաւոր արարի : Ա՛ն յիշէ և քառասն փառաւորեալ . ի զի և քառասն խաչեալ : Քանիկ խաչեալ մարմինն նր անկէ 'ի վր ամ ձեռագործաց, հրեշտակաց և մարդկան :

Չմի ինչ հնազանդ որտեղ 'ի ներքոյ սից նորա, զիտն և զարմատ
և զմի ինչ :

Չհաւանն հաւատացել զոր յանձնեաց պետրոսի : Չար ջառ, զառաքեալն, և զմարդ արեւն, և զխորդ ասկտա . որ եղևնք են բանաւոր երկրի զորձուկեացք : Ա՛ն զամ ինչ . որ զի և կատարեալ դորձալ . այլ յորժամ հնազանդին և փրկին 'ի քարոյի առնաւարանին լի ան՝ տիեզերա :

Եւս եւ շէրէ լուսնի, զմեզնս երկնից, եւ շնչունս շնչուն՝ որ շար-
ճին ընդ շարից շնչուն:

Չհեթ անաս զկայրեւեամբս: Չթ աշունս Չհրեշ-
տակս Չձկունս, որք ՚ի խորս շարեաց լրզան, եւ ՚ի հաւատաս
լին սրբին: Կամ՝ զմեւեալսն որք յառնեն, կերակրեալքն ՚ի
հաւուց, եւ ՚ի ձկանց, հետպանդին ըստ առաքելոյ: Թէ յա-
նուն յէ քէ ամ՝ ծաւեր կրկնեացի, կրկնաւորաց եւ կրկրաւա-
րաց: Երկնաւորաց՝ հրեշտակաց- կրկրաւորաց՝ մարդկան եւ
սանդարեւեամբսնայ: մեւեալոց: Եւ զի՛ ասէ զձկունս ծա-
վուց, բարեւուոր. քանզի ՚ի զժոխս յայտլք են տանջանորա-
նաց սեղիբ: բստ մեղաց չափոց: Իսկ զշաւիղն մի ասէ, զի մի
է ձնեապարհն մահու որով ամենեքեան մեռանին:

Տէ քր Բր, շէ՞ սանչելի է անան չո յաճանցն երկնի:

Յուցանէ թէ ՚ի նմանէ սկսեալ՝ ՚ի նա կատարին արա-
բածք ամ: Հրեշտակն ասաց յմանուէ, զի՞ հարցանես զան
ուանտէ իմիէ նա է սքանչելի ՚ի վեր քան զամ անուն, լի ըս-
քանելեօք:

Ղ Էստարած զն Բաղարեան որդւոյն ան. սաղհոս ՚ի քաւէիէ:
Ի յեանաստանն լաւն Բաղարեաց որդւոյն՝ ասէն: Ս: Եւստո
լանն յաղթեալիէ ճահոճանն որդւոյն: Բ: Էլ-զաս՝ լանն յաղ-
թեալիէ ճանչեալիէ որդւոյն: Թ: Էտքիտան՝ լանն Բաղարեալիէ
որդւոյն: Մ: Էտքանիցին ասիելիէն լանն որդւոյն Բ: Էսնիէ
որ յաղթեաց Բ: Էտքեալիէ ճահոս: Ի: Է սչ էք Բ: Էտքելի ասիելի-
ցոն, եւ ոչ աստելիցն անգամ, որք եւ ասէ՝ էք Բ: Էսնն ծած-
կեալ՝ է նոցանէ: Է: Էտքանիցն զայս յայտ ասելէ Բաղարեացն
ասիէ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Թ:

ՈՒՆՅԱՅՅ ՉՔԷՆ ՏԵՐ ԲՈԼՈՐՈՎ.
որդիւն իճով: որպիսից զամ սքանչելիս չո:

Չորսբարէլ եւ ժողովուրդն ասեն: Գարձեալ լի մով
սէսի, սիրեացես զիոր ամ քո յամ անձնէ: եւ ՚ի սրտէ. եւ ոչ
սայ բաժանել զխորհուրդս՝ յարձակ սիրութի, եւ յամսի-
բութի. յսկի սիրութի, եւ ՚ի քնասիրութի. յայս կեանքս, եւ
՚ի հանդերձեալն: Պատմեցից՝: Որ կերպեցեացն հետեւին
ասեն

ասեն. թէ յորժամ եհար դա՛նիթ զաշխարհս արքայ սու-
բայ, ասաց զազննաս զայս: Քահանայ և պատե՛լ, ոչ միայն
զայն, այլև՝ զամբանն ի իս: Ստեփանոս յայնմ, զհորժանումն
մահաւ և զժոխոց, ՚ի ձեռն մահուան որդւոյն նոց: Պատմե-
ցից զամբանն իս քո թո՛ւ արքայարքայ միայն էր, որքա էր
ասել զարարչութի քո: այլ ցուցանել ոչ զարքայարքայ, այլ զամբ
զոր զորժեաց արքայ ի գաղտեան իւրում: զճնուանդն ՚ի կուսե-
ր է արքայութի որդւոց: և զայլ հրաշխան, և զմահան, և զիծա-
նեւն ՚ի զժոխոց, և զյաննեւն ՚ի մեռելոց: որ անյայտ էր յիշ-
խանաց աշխարհիս:

**Արարել է զէն և զճնուանդն ՚ի զիծա ասացից անուանն
սու՛մ Բարդէղէս**

Այլ և այլ ուր ասել, յիշեցի զամբ և ուրախ եղի: ՚ի
քեզ ասել ուրախ եղից, և ոչ յայլ ինչ: Յնձայն՝ առաւել-
ութի ի է ուրախութեւ: ո՞նչ պայծառանայ հողւով: Ստեփանոս
ասացից անուան: Եւթե քո զամբ ասել հասու: այլ զանուն
քո բարձր քարոզելիք երգով:

**՚ի քառանայնիս Լեւոնեաց իճոց, որքարայնն և ի որդեան յե-
րէսոց հոց:**

Յորժամ դարձան յեսս թ ճնամիքն, զխոացին թ է ան-
քե իս է, բնաւին տկարացան և կորեան: Այլև՝ յորժամ դաս-
նայ մահ յեսս, և յանե՛լ արքայ: յայնժամ ամ զորութի հա-
կաւարդացն տկարացին: Յեանն թ ճնամին ասել խափանի
մահ: քանզի՛ դարձցին և տկարացին ասել:

**Արարել է զքառասորանն իճ, և զիւրառանն: նստաց յ-Թոս՝
քառասոր արքայութի:**

Յորժամ իրաւանիք դատին թ ճնամիքն՝ յայնի թ է
յոց եզե դատաստանն: Այլև՝ որդին դատաստանաւ փրկ
եալ զմեզ՝ նստաւ յիւր սեփհական յաթանն, ուստի ոչ էր
մեկնեալ: և այնուհետեւ ասանել: թ ճնամին զնուխ՝ նստել
՚ի բարձանն: և զնիքն իրբե զարքայորժ՝ ՚ի թ իւրեւն կարճ
եալ, դատարարութեւ և հանել ՚ի նմանել զփրոսս հեթանոսցո

**Աստիցիցից ՚ի հեթանոսս, և ի որդեաւ ամբարշտն: զանուանն
ճոցա ընթեցից յաւիտեանն յաւիտեանից: և Լեւոնեոյն զէն
արարեաց Բնչ ի սոցոս:**

Առաքելովն սաստեաց հեթանոսաց, ո՞նչ յորժամ զահս
կամեին մատուցանել պողոսի և բառնարայ: և ո՞նչ զարդասաց
ւոց

ւոց ասէր: ո՞նեմիտ գաղատացիք և կորեաւ սատանայ և ամբարշատ թմին Չանուանա՝ նոյ ջնջեցէր: Չկոծնեայ, զարամազդայ, և այլոց: և ոչ կրբէք անկանի՝ ի սիրտս նոյ կապալատ թմին Այլե՛ զանուանա՝ նոյ ջնջեցէր: Չվիշապն բաղնա դլուխ, զթագաւոր և զիշխանս կատարչոս: Եւ թնասեցին զէն սպիասեաց: Ի սատանայէ ապստամբեալ զորութիւնն թագաւորութիւնն հետանասաց, զի նորք էր զորութիւնն Վարձեալ՝ թնասեցին զէն՝ զիւթք և կախարղք: որովք զործէր մեծամեծ շարխ:

Չգաղթ: աւերելիցէր. և կորեաւ յիշատակն նոյ ազազոյսա:

Չզժոխա՝ ոոյ զսողամ և զգտնոր. և զմեհեանս զիւթայն և զմարդ իկ՝ յորս բնակեալ էին զեք իւր ՚ի քաղաքն: Եւ կորեան յիշատակք. ոչ ումեք անկանի ՚ի յիշատակս կրատաշտութիւն: Ազազակաւ. նո՞ յայտնայիս և երեւելի: Այլե ազազակաւ շրտեխն զեք: Վարձեալ՝ զքաղաքս աւերեցէր, զզժոխա. և զգեբեղմանս՝ յառուրն կատարածի Վարձեալ՝ յամ տեղիս եւ համբաւ կորուսեան նոյ:

Ա՛ն ինչ՝ և ինչ յաւերելան. որորբաւոր սբաբ զաքտաւոր էր ՚ի դատարանն:

Աճապարտութի կայ և մնայ յախտեանս յախտենից: Վարձեալ՝ կայ ծծ միշտ. այլ մնայ աւուրն զատաստանի. որ յախտեանէ, հատուցանել ամենեցուն զարժանն: Պատբաստ արար. անդ հատուցանել: Ոչ միայն յայսմ աշխարհի եցոյց զիւր զորութիւն. այլ և՛ ՚ի հանդերձեալն ցուցանէ զահազին ստեանն ամ մարդ կան: Ատ զգութն աւելի եցոյց:

Անքն Գաղթ զաշխարհս՝ աբդարդ-լէթ, և զժողովուրդս ՚ի Գաղթ-լէթ:

Չի տատն մարդկան դատաստանքն՝ սղալ էին և անիբաւ. և ճառութի իւր հրէիցն:

Անքն Գաղթ զաշխարհս՝ Գաղթ-լէթ, և զժողովուրդս ՚ի Գաղթ-լէթ:

Ի լրման ժամանակի՝ առաքեաց ան զորդին լինել ապա՛ ճէն անանկին աղամուր: Վարձեալ՝ եղև նոր ապա՛ճէն տանկին յարժամ տեսանեն զարազորժս ՚ի տանջանս զգեան. և նա ոչնէ, ստակն տնանկայն սակալ. եկոյք օրհնեալք հօր իմոյ: Վարձեալ՝ եղև նոր ապա՛ճէն. ոոյ և ասէ, ՚ի ժամանակի ընդ ունելութի լուսոյ բեղ:

Եւստորջինն ՚ի վեր ափննուսն՝ ոչ գիտին զանան չաւ զի ոչ իտոյն
չարնոյն, որ ինքնն շնն քր:

Գիտեն, զի որքմամբ ես. զի յայտ աշխարհի յուսով
են ամ արդարք. խակ սնդ՝ վայելմամբ: Չի ոչ թողկես՝
Չի ամ որ ինդրէ աւնու: Ասա զանունն գիտեն քի, անդ
յինքն հային:

Սողոոս ասացէք քն՝ որ քնննանն է ՚ի սին - պատմիչք ՚ի հիմնուսս
չէ որքն նորա:

Չի թէ և հնոյն որ ասիցէ, այլ նշանակէ զնորս սինն
նոյ և պողոս ասէ. մատուցեալ էք ՚ի սինն լեաւն՝ յեկմ՝ յեր
կինս: Իարձեալ՝ բնակեալ ՚ի սինն. ոչ յայն՝ որ խաչեաց զնա,
այլ՝ որ արդ փառաւորէ զնա: Պատմեցէք ՚ի հետմանսս:
Սխմարս՝ զմեքինայս ասաց: Ահիւզաս՝ զփոխմունս: Ար-
դարեւ՝ մեծ փոխմունք. թ շնամբն եղեն սիրելիք. հետա
ւորքն՝ մերձաւորք. ծնյլն՝ որդիք իսաւարելին՝ լոյս. և այլն
՚ի ինքնն շարնն նոյ՝ վիւսաց. և ոչ հասցաս քր շարնն քնանոց:

Չոր զոհէին զիւսաց զորդիս, եկն և ինդրեաց ըզ
վրէժ՝ ՚ի բռնաւորն: Չաղաղակ սնանկաց Չաղաղակ՝ ոչ
զաղթից. այլ զի՝ վս մեզայ մտին արտք. և նեղութիւք. և
մեռելութիւ. Չիտանայն ասէ. և զաղէտան անհանդուրժելի
որ շարժէր զորքմութի ստեղծողին:

Որքնն ինչ քր՝ և որն զխնայնութիւնն ՚ի ինքննաց ինոք. ոչ իտոյն
արտոյն շնն ՚ի որանց ՚ի հանդանն:

Որքննցաւ յորժամ եբարձ զմեզս. զի ի նմա մտանէր
մահ: Եւ ոչ թ շնամին, թէ ոչ՝ սասանայ. որ խանարհե-
ցոյց զընութիս՝ ծառայել արտից և կուոց:

Որքնն պատմիչք զմ՝ քննութիւնն չա ՚ի քրանն պատմի սինն, և յնձե-
ցայց ՚ի ինքննն չաւ:

Իուստր հնոյն սիննի, և զուսն վերնոյն երուսաղէմի՝
զեկեղեցի ասէ. քանզի՝ եկեղեցեաւ մտաննմք սնդ. բնդ-
անթիւ երախտեաց նոյ՝ բիւր օրհնութիւս տարլ՝ նմա յեկե
զեցուծ: Իարձեալ՝ զբունս սիննի գերեւ՝ և բխտասան զբուն
քնն՝ զոր ետեսն է զեկեղեց. և զնոյն ասաց մեծն յահաննէս.

ևս երկուսուսան յողջոց մարդարտոց: Ե՛ւ զնձուցայց 'ի վրկու
թի՛ն քուս՛. զի ան վրկեցար. մե՛ծ է մեղ:

Ան՛իւնն հիշմանս յաղախանի՛ն ի-բնանց՝ շքր արարին. և որո՞հի
շքր ի-գո-ղին, սո-ղէ շքր նց:

Այս է, սահեցան և անկան 'ի ծանախն ապականել զեկե
ղեցի՛ն Որոգայի՛ զոր թաղուցին: Չի առաւել յետ մահ-
սէան առարկելոցն բմբանեցան յուսկանս աւետարանին. որով
զերծանել կարձ էին՝ Վարձեալ՝ զկար զոր հեթանոսք կուէ,
անկան 'ի կրթաւս՝ զոր ան խորհեցան:

Ճանաչի՛ քր յառնել զարարարանս ի-բ. և 'ի գործն յետոց ի-բնանց
խողեցին զշուարս:

Չի վա՛ այտրիկ լինի դասաստան՝ զի ոչ ճանաչեն զետ
Ե՛ւ 'ի գործս ձեռաց: Որք զարն կասեցան որսալ 'ի մահ,
ինքեանք որսացեալ եղին 'ի կեանս Վարձեալ՝ ամ որ որ մե
ղանէ, ըմբանի 'ի նմանէ իրր 'ի կապանս:

Վարչոն զշուարս անբըն՝ 'ի բնիս . և ամ հիշմանս որս ճասացան
շարարանն:

Որք դարձան 'ի անք, և վայելցին 'ի քաղցրութի՛նն նք, և
եղին 'ի դժոխոց մկրտուք աւազանին, և դարձան յաւաճին
փախանն, հրախրեալք են 'ի դժոխս: Կամ՝ որք 'ի դժոխս
գնայն ան ոչ հաւատացին, սակայն՝ ելին օր թագաւորին
մտանելովն 'ի բանան. և յաւաքն զաստատանի դաւնան 'ի
այն տեղի. կամ յայլ դժոխս . և 'ի դժեղակ տեղիս. զի անդ
բնն սակն՝ ցուցանէ թէ նախ անդ էին:

Ոչ իողո- ճո-անոց քր զաշտան . համբիրանի՛ն փնանոց զի իողցե
իողո-:

Քանցի՛ երանելիք սղքատք հոգւով՝ թէ և ոչ և թ ունին
թողեալք 'ի ձեռաց. այլ զհամբերութիւնն՝ զոր ետուն ան,
աւանելոց են հնգարանք:

Ան՛ քր՝ և զի շքրանն ճարք. քաղեցին հիշմանս սոսնի ճո:

Թագաւորն՝ որ պաշտել ապին զինքեանս պատկերոցն,
յորժամ՝ դատին, իմանան, թէ ճասացակիցք էին, և ոչ անք:
Վարձ

Պարձեալ՝ մարտն անորէնու թե՛ն նենն՝ մի երկարեցի ժա-
մանակ նր. զի մի դարձեալ հեթ անտը լիցին, և դատին:

Կոյ՛ քո՛ Երեմայի՛ն ի՛ Բերայ Ե՛ր. և Թոբիթի՛ն Գեթանոս Բե՛ Բարդի Բն:

Ոչ զմեզեւս, այլ որ սասցն, լուարուք զի սասցաւ ա-
ւսջնայն այս ինչ. այլ ևս ասեմ զայս: Եւ ոչ եկի լուծանել,
այլ լնուլ. զնա խնդրէ՛ մարդարէս, զպպելու թ ին՝ զոր արար
գաղտեանին իւրով: Ամմ՛ զնոր կապարանս ասէ՛ փոխա-
նակ քի: Եւ ծանօցին հեթ անտը, և ոչ անբան անասունք
կամ դեք սպտաակը:

Ա իբրացեղան և սորոյն քոնի:

Չոր ասին գաղտնիս զի երեւոյն գործի թն. և հարբաւ թի ազա-
րաբէրս. և համբերաւ թի որբոյն:

Ընդէն քո՛ Ինչոյ՛ն ի՛ հեթանոսեի. անդէս որբոյն ի՛ Երեմայի՛ն Բե՛ Բարդի Բն:

Հողի՛ որ սիրել զնձ, ոչ վհամի ի՛նեզու թ իս. ուր սո
կի ոչ ասնու զբառակեր թ աղաւթի՛ մինչև ի բոլիս մասնէ:
Այսպէս և դաւիթ, թեկտէս ի հնրմն էր, զհոգևոր սրա
անբարձ՝ սրտեղապէր. և դիտեր թի ի շարին եղև մեզան
չին. և նեղէր զինքն զը ջմամբ: Պարձեալ ընդ էր ար ան-
տես ասնես զայսչափ ժամանակը միտալ լաման ժամանա-
կի. որ է դիպող ժամանակը: Պարձեալ՝ ալ թե էր կուէլ զհե
թ սնասս, և մի յակնեալ:

Եւ իբրացեղան և սորոյն քոնի ազարս. որ զեղան ի՛ Երեմայի՛ն Բե՛ Բարդի Բն:

Ի սպասանայն սմբարտաւանխոյն սասանայ՝ աղքատն
իրբև հրով ապարեալ լինի. և համի ի բերանոյն իրբև ըզ
ծուի՝ զհալուն և զհառալուն: Եւ ըզ ելցին ի խորհուրդս
իւրեանց: Չի դու ևս որ բմբանես զխնաստունս ի խորա-
զխու թ թ, և ոչ կարիտ յայ թե էլ սրբոյն:

Չի գովի գաղտնիս քոնի թի Երեմայի՛ն Բե՛ Բարդի Բն:

Ի սուտակասպասայն գովին հեշտացեալ բն ի ցանկութի
աշխարհիս, սակայն՝ բարկանոց ան, ուր և ասէ:

Ինչ ընդէն Բերայի՛ն Գեթանոս Բե՛ Բարդի Բն:

Չի նախ մեղաւորն բարում անգամ բարեկանաց աղքատաց. ապա շարժէ զան յերկայնմասութիւն իւրոն. զի առանց երկիրէն գործեն զարիւս, ակն ոչ աւնելով թէ ինչքէ տրն

Ուէ քի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի

Եւ այն է պատճառ որ սիրոյն են ճանաչուցին և գնացին յամ ժամ. զի ոչ հային յան միշտ :

Բարիքն էն իբրևսն յոնոն սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի

Աստուծոյ իրաւունք ՚ի սատանայէ և յիւրոցն և կարծէ տիրել ՚ի վիթ թ շնամեաց . չտեսանէ զաննեմզ գատաստանն ան. ուն ստէր թէ հասից ՚ի վիթ ամ տիրելբաց, և յսիրտակեցից իբրև զճաւ մնացեալս :

Ասոյ ՚ի որոն իբրևսն, ին ոչ սատանոցայ սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի

Ահն ոչ ունի տանջանաց . ուն միւս թարգմանն ասէ. թէ ոչ դարձայց ՚ի շարժց, և ոչ զղ ջացայց. զի յազգէ յազգս ակնունի կենաց :

Անի՞նքն և արանսն և անգոսն և և իբրևն սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի

Օր ի սոսնի գատնութիւն և սիւ է ՚ի հնութիւն եկեալ. և նենգութիւն որ է կեղծաւորութիւն Լի է բերան ներքին, և վերին մարդոյն Եւ ՚ի ներքոյ լեզուի թարգմեցեալ ունի ցաւս հաստցանել ամենեցուն և վաստակս :

Սոսնի արանսն ընդ ինքնսն ՚ի գործին սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի

Գաղտագողի մասնէ մեծամեծայն յորժամ ինքն է կարող :

Աս սոսնի ՚ի գործին հայն. արանսն ՚ի գործին, ուն զարմն ՚ի լոսն սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի սոսնի

Մեծացն չկարելով և տնանկին աղամայ և իւրոց սպառէ սատանայ. ան և հրեշտակաց թ շնամեութիւն. և աշակերտքն նր նոյնն ընկերակցօր ջանան իբրև առիւծ ՚ի սոսնէ գարանեալ, և ՚ի գիշերի ընդունեալ զորս իւրեանց :

Մարտի յաճարակն զազարան. յաճարակն զազարան, և յգիւ զնս :

Յորոգայթ իւր ձգել զազարանս

Յորոգայթ իւր իննորկնորոցն զնս. իննորկնորոցն և ունիցն 'ի սիրելի
իւրոս 'ի շէրայ Գնանիաց:

Ե՛ւ զբարձրն ջանայ ևս, սուկայն ինչն խոնարհեացի և անկցիս

Ձէ սասց 'ի սրտի իւրոս ինչ հասցաս աս. Գարշայց շէրոս իւր՝ շէ
ճ' սրտի ինչոս :

Ձազամ. զարձեալ, զի՛ յոլոլութե՛ մեղացն

Արի՛ քր աս ինչ. Բարձր եղիցն յիւսն քո. և ճ հասանար շրնանիս :

Տեսեալ զերկայնսնուի ասն զաւթիթ . աղօթ է զի՛ անան
կաց, թէ զսնեայ վերացն զձեռնդ. 'ի հարկանել զբարսն զի
զերծցին սնանկը 'ի ձեռաց նց :

Իսի՛ շէրի՛ Բարձրայց ասիւրիւն զաս. շէ սասց 'ի սրտի իւրոս
Ինչ ոչ անի :

Այս է պատճառն, զի հարձեաց սատանայ թէ յաւիտ
եան ունի զիշխանութիւն. և ասն ոչ քննէ զխորամանկութի
նք, և զպէսպէս չարիս :

Տեսնելոս Գոս զնս 'ի ցասս, և 'ի սրտոսնի՛ն հայնս. 'ի ինչ ինչեալ
է աչարն, և սրտոն Գոս իս օգնանիս :

Ձէ ասէ հարկ ինձ ասել զամ. զու ինչն տեսանեա
զցաւս ազբատին. և զարտնութի թ շնամեաց 'ի վի՛ նորա.
քեզ թողեալ է, շէ ու մեք փոյթ: Ազբատ առաջին՝ աղամ,
և զնոյն որբ, յայ և 'ի տրախդէն :

Խորոգայթն Բարձր ճշարտի՛ և շրտի. Ինչորոցն ճշարտ նորա, և նս
ճ' գորոցն :

Սխմարոս, և նս մի ապրեացի 'ի չարեացն իւրոց: Ընդ
էր ոչ սասց զմեղաւորն, այլ զբաղաւին. քանզի մեղաւոր
մարդն. և բաղաւի՛ սատանայ էր: Յորժամ սատանայ ոչ լի
նի, և ոչ մեղք: Մարձեալ բաղաւի, այսինքն՝ զօրութի որով
մեղանէր :

ՏԻ Բագասոր յառնեման յառնեմեց. իբրևն հեթանոս յերջե նր

Ձի զոր դորձեն՝ ասեն ոչ քննէ ար. խի կս ասեմ՝
ոչ ասնէ անասեա Եւ լուսն այսորիկ կորիցեն յերկրէն կեն
դանեաց հեթանոսք. զի այն է երկիր նր Քարձեալ՝ հեթա
նոս անուն շինի յերկրի ան

Ձյանդուի՛ն Գնանդաց Լուսն ար, ՚ի պարտաբանի՛ն արդից նոյս հայ
ցաւ ասին յո:

Սիմոնոս, զպէտս սրտից նոյ ասանես, և հատուցանես
Ձյանդուի՛ն: Այնտ ցանկայ անանկն՝ յորժամ խորտա
կէ զամբարիշտն զատանայ. զի մի կորուսցէ զմարդիկ Եւ
լսել ասի զարձեալ՝ տալ զարքայուին: Պատրաստուի սրտից
այն է, զի սրտրաստ էին սրտիւք՝ ամ շարեաց համբերել, և
չաս բարեզործ ել:

Դար ասել զբնոյն և Գնանդոյ. զի մի ևս յառնուցաւ յարք, ՚ի մե
ծագանել իբրևս՝ ՚ի վերայ երեւոյց երկրի:

Այսինքն ՚ի վրէժինդ բուծի ան՝ մեծանա շահին եր
կաւաքնոյն յոյ: Ձի մի ևս յառնելի՛ն: Այլքն ասանել խրա
տին, և ոչ յառնուցուն զինքեանս ՚ի նոյ շարխա Քարձեալ
նեաին մի յառնուցի:

Ի իտորութ՝ ստղոս ՚ի գանիլի:

Յորժամ իտորութեալ էր ՚ի սաստաղայ, և հեթանոսն զնա, թէ շրջի ՚ի
վերնն ոպ ճնճուալ: Այլ իբրայնդն և սորիս ասին, թէ՛ յորժամ էր
սա անգաւս, և ՚ի գնուն անգաւսայ ՚ի վերայ իտորութի՛ն, և ՚ի գանիլն
չտարիլ զնր, գեղեցիկն անգեցիպիսն զինանայ նոյ. և ՚ի ինտանոյն ոյ
ոչ իստայան իշխանն, զի մի՛ ասիցեն թիկ գանիլն սղան զսաստաղ Եւ
չի թեթեղի զգեղեցիկն. ոպ և իղեն. յայնժամ երգեաց զայս շորհայ
լուիլն ոյ, և սեկ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ժ .

ՏԵՐ ՅՈՒՍԱՅԱՅ. ՈՐՐՊԷՍ ԱՍԻ

զէս ցանն ի՛ն, իգոգեաց ՚ի վերնն ոպ ճնճուալ:

Դուք զորք. հեգնելով ասէք, դառնացեալ վա կանանց
ներ գերելոց. և ես սպրեցայ ոպ ճնճուակ յորոգայթէ որ
սողաց: Քարձեալ՝ ՚ի վա զովայ և եղեկիայ:

Չէ՛ ահա Բրաւարք լորեցի՛ն զաշխարհս ի՛նքեանց . գտարոսք որտէ՛ն
չէ՛րոք ի՛նքեանց , յի՛նչ ընդ ի՛նքեանց՝ այնչէ՛ր որչա՛ն ինքեանց

Լարեցին զաղեղունս ամալեկացիքն, կամ սաւուղ, զիս
բամանկ բարս: Վարդաւառ արարին զնկատս ՚ի կապարձո: Չէ՛ն
զաւոր խորհուրդ իրք ՚ի կապարձո: Չէ՛ն ընդ ինաւար: ՚ի
բանի անեղելով զայլս, որտալ զաղեղին վաւիթ սրտի՛ն զոր և
հրէսցին ան մերոյ. և սա սատայ ան ումեք որոյ նեւտին չե՛
րևին, բայց հարեալքն երևին, յորժամ խացին մեղքք:

Չէ՛ զոր քոն շնորհի՛ր՝ նոսա սեփարդի՛ն ինչ որտորն շէ՛ր աշար:

Ինձ տուեր թագաւորութի՛ն, նոքա զիւրեանցն սաւրե-
ցին մեղքք. և զինն ոչ կամին. ունց սատանայ զաղամ՝ զոր զ ու
սնաարսիւն սուղձեք: Իսկ արդարն, արն՝ զի՛նչ արար հրէ
իցն, որ սաւրեցին զերուսաղէմ: Եւ՛ զաւիթ սաւուղայ. և
աղամ սատանայի:

Տէ՛ր ՚ի քոնոր քաղցի՛ր ի՛նքեանց. քի յերկնս յախա՛ն ի՛նքեանց

Յեկեղեցի և յերկինս, յաթոս, տեսանէ: և զատէ բզ
գործս մարդկանս Եւ՛ մեք ՚ի վեր հայեացուք յաթոսն զաւ-
սաստանի, և մի մեղքուք, և եղուք յեկեղեցոյ:

Աչ՛ նոսա ՚ի քաննչս հոյցն, որտե՛րտե՛րն ընդ բնիկն զորդիս ինքեանց

Չորք հրէշտակաց՝ որք առաքին ՚ի սոպասաւորութի, ա-
սաւել ինասնն զցմանկս և զտառայեալս. որ ՚ի մարդ կանէ
ոչ որէ: Արտեանունք նր՛: Ուր զայս պահեն յիւրեանց
կարգն, զան ջնորդս եկեղեցոյ, և զորդիսն աղամայ, քննն
զլաւ և զվաստեալս. շատ ներելով սնանկաց: Գարձեալ՝ աչք
նր ՚ի սնանկս հային օգնութի՛ք, և զնոյ շարժարիչն՝ մանք քնն
նութի՛ք զատի:

Տէ՛ր անէ զարգաթն և զամբարնանս. որ զի՛նչ շէ՛րս, ստե՛այ զանն ինքս

Չաղամ, և զսատանայ, զգաւիթ, և զսաւուղ: Որ սի
բէ զմարմնոյ հէշտութի, ատեայ զհոռին: Վարձեալ՝ ամբա
բիւրսն չլան ՚ի զսատանան. իսկ որ վան, և նա զատի, ոչ
կորնչին. զի ըմ մասին ունին զարդարութի, և զամբարշտութի
Քանզ իտսկի որ ՚ի բոլս մտանէ, ոչ կորնչի:

Տե՛ղապէ՛ր ՚ի վերայ Բրաւարք արագի՛ն՝ հոսք և շնորհ . այն ինչն
Էնչն Էնչն՝ նոսա:

Չառ

Չսող ունայն սրատուհաս 'ի հանդերձեալն, որ դիւբալ
զոյն լիցի 'նյ. զի աստէն զանցաւորս ասին. և 'նորա զյաւի-
տեանսկանան Որոգայթ. զի յանկարծ լինի : Հուր, զործքն
Ճճումն գործօղքն : Այս, որ է հողմն. մըրիկ որ է հրա-
խառն հողմն : Բաժին բաժակին : Չի բաժակ բարկութե
հասարակաց է, այլ սող ունայն 'նյ զործակցացն է :

Արդար է քր' և զարդարութի սիրէ զաշխարհի քնածնն էրդս յի :
Ոյ հակառակն նյ՝ զանիրաւութի սիրէ, և զթիւրութի,
սեռաննն երեսք 'նր :

Ի յարարած. անկերարաց սաղմոս :

Յորժամ հաստ սակունել, սոսոց քանիկ զսաղմոս զայս : Իսկ լան
անկերարարայն՝ սոսոցս 'ի լիցիերարար սաղմոսն : Չսասարգայ և զհրեկն
արդարանութի ասնի զգոսլուսն : Եւ 'ի հանդերձեալ ասարծ' զքն
զոյնս լինին բան զիշխարան :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ժ Ա .

Արեւոյ զիս քր' լի նահազայ քր. նահազայն ճշարտութիւնս յար-
դարայ 'ի ճարդումն :

Յաւուրս երեմիայի, եղիսէի, և ս եղիայի, 'ի մեռաննն
Նոցա Պարձեալ՝ որք աստէն խոստացան հաւութի, և սար
կեշտութի, և ոչ սրահեցին :

'Ի նանդի իտեցսս սյբ ընդ ընկերի իբրս. շրեմեքս նկնդարօք
սրտէ 'ի սիրտ իտեցսս :

Սաւուղ ընդ դաւթի, և հրէայքն ընդ քի Սրտէ 'ի
սիրս' : Իւրեանց սրտին նման կարծեցին զսիրս 'նյ :

Ստուիէ քր լիմ շրեման նկնդարս, և լիզուս Բէթսան :

Չնակնի չարիան՝ որ ասէր նման լինել բարձրելոյն :

Ոյ՝ սոսոցն. լիզուս Բէթ Բէթ սոսոցս, շրեման Բէթ սո-
Բէթ Բէթ 'ի քր :

Չոր ինչ ակարժ եմք խօսիմք, և չիք մեր թիւոր բաց 'ի
կայսրէ : Այլ 'նեբրոզիթ, և փարաւան, և նարուգող սնասոր :
Ան սոսոցանց աշխարհն՝ և հեթանութի քնանիքն, սյթ՝ յարեաց
սե' քր. երեց շրեմութի ի, և համարյալեցայ 'ի նասս :

'Ի լիւեմ ինդրութի անսնկաց և աղքատաց զրկելոց,
որ աս նոր սղաղակն. լի սյնմ՝ զրկեալն 'ի ձէնջ աղաղակէ :
Եւ որդին նյ 'ի հայրնի աթոռոյն՝ յաղաղս զրկութե բնու
թեւս՝ յառնեմ ասն : Եղից զրկութի իմ : Չխաչն 'ի գող
գողաց. զի 'ի անէ է փրկութի Եւ համարձակեցայց 'ի նս

Համարձակ քարոզեցաւ ը ամ երկիր, և որք ոչ լուան ասա
յորն վերջին լսիցեն:

Բանք քն էն քանք քի, աի զարթ-ն ընդդէմ և ինչեալ յերկէ: քի
էալ և պարզեալ ինչն պարի ՚ի հոռոյ:

Աննէ զոր խոստացաւ ՚ի մարդարէս և յառաքեալնն.
այ զարձակ ՚ի մարդարէան, իբրև զսակի յառաքեալնն. սրբ
բեցաւ և մեկնեցաւ եօթնարտիկ ՚ի հողոյ. ը եօթն սեանց
խմաստեթեան տանն. եօթն ճրագացն. եօթն աչացն. եօթն
ստեփաննոսեանցն: Մեկնեցաւ եօթնարտիկ ճորհն ան: Ոստ
այնմ զորս եղ. ամ յեկեղեցւոջ առաքեալս, մարդարէս, հո
վնս, վարդապետս, սպա զօրութիս, սպա ճորհս օգնութիս:
Պարզեալ ՚ի հողոյ. ՚ի հոպեղնաց հողիս . և ՚ի լեզուս, վորք
ձութքք նյ ըսողում անդամ. զոր եօթն նշանակէ:

Գո քի պարզեալ ընդ, և աղեցաւ ընդ յարիկ յայնմնէ քի
յարթեան:

՚ի յաղամայ անմամբ. թէպէտ և մեղաւ . և ՚ի ջրհեղե
ղէն: Եւ սպրեցուցեր յարէ յայնմնէ: Ար ոչ ինչք երանէ
եթէ ոչ պահօք և սպթիք:

Եւ ընդդէմ մեքսիցոս ընդին. ըսք քարոզեթ թամ քի
քա ընդդէմ հարթեան:

Երջին կորուսանել վեցիւք շարժմամբ: Ոստ բարձրու
թէ քում մեծ արացես. Չի որդիք այ կոսեցինն. վնհա
դոյն զտեալ քան զկորուսան: Երբայեցին ասէ շուրջանակի
իբրև զբլուր լըբութե՝ որդւոցն եղամայ . զոր ասեն թէ՝
որդիքն ետաւայ լըբեցան, կանդնեցին զպատկէնն արկողիս
եայ լըբի, և խայտառակէին անդ՝ արք, և կանայք:

՚ի յարարած քալաւ ՚ի քալի:

Չիք քի ըսցն, և յետ յալը աղալիս քալի: ասաց զտո:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ԺԲ .

Մինչև յերթ քի՝ հոսանաս զին իսպաս . մինչև յերթ քարոզեալ
զերեսս թ յինն:

Պաղատանք վն զարձի հեթանոսաց: Ոչ թէ մեղազ
րել իննէ, այլ զկիրս խղճի մտացն յայննէ, որ չտայր հան
գիսս:

Մինչև յերթ քի՝ զինն զկորհուրդս յանն ին. և քաւ սրտի ինչ զառաքու
թի:

Թէ արդ հաշտեալ է ան, և դարձեալ դատիմ: Եւ
ցաւք սրտի: Սահման ոչ դ'նէ, զամ ասելով զաւուրս. սոս-
կալով թէ և մեղօք մեռանիմ ևս:

Սի՛նն զե՛րն Է-բխանայ Էնն-մն 'ի շէրայ ի՞մ . նայնն և լնուր ի՞նչ
քր ան ի՞մ:

Քանզի ևրբ խոնարհիմք 'ի մեղս, բարձրանայ, Դարձ-
եալ՝ առաջին արդարքն սուգ ունեխն յանձինս վն ելիցն 'ի
դրոխտէն: Ենովք՝ յիկ. ամ. մինչև փոխեցաւ անդ: Եւ
հինգ հարիւր ամ՝ նոյ կուսուի սրահեաց. ակն ունելով փոխ-
ման. մինչև լուսաւ այլ ինչ պահել նմա: Եւ արբահամ, և
խահակ, և յակոբ, զայն խնդրէին, և մովսէս իսկ, և ոչ զևր
կիրն աւեանաց: Չնոյն ցանկութի ունի դաւիթ, ասելով
զմինչև յերբն՝ Նայեա և լուր՝: Հայելոք բաւական է ինու
զճարաւ իմ:

Լնս Գուր քր աչաց ի՞նչոյ:

Մտացս տեսանել զցանկային զայն՝ զոր ասաց, ևս եմ
Ըս աշխարհի:

Չէ Դ՛ երեկո՛ս ննջո՛ցն 'ի հոհ:

Չ յաւխտենից մահն: Յանկայ անմահ կերակրոյն նրն
ջերն մեղաց հեշտութի, և անհաւատութեն մտացմամբ թէ
հուր բորբոքեալ կայ:

Մի՛ սոսոցե Էնն-մն՝ Էն յաւիտիկ նա . կամ նեղիչ ի՞մ ցնծասցնն,
Էն է՛ սոստանիցայ:

Յորժամ մեղօք մեռանիմք անապաշաւ՝ յողթէ նա:
Վամ՝ նեղիչք իմ ցնծասցեն, իրբ 'ի վի՛ նախատուղծիցն սա
սանմանն յանմահ կենացն:

Ե՛ յաւրճութի՛ն Գ քր յառացայ, ցնծացաւ սիրտ ի՞մ 'ի զրոն-
օրոնիցն շք՝ շք-բերբեր ի՞մ:

Թէպէտ ամաչեմ յարդար ատենէդ, միայն յուսով
բուռն հարկանեմ զողորմութէդ: Յնծացաւ սիրտ իմ, 'ի
յասելն հրեշտակին թէ նա փրկեցեղ զժողովուրդ իւր 'ի
մեղաց իւրեանց: Օրհնեցից զքեզ, զի անբաւ բարերարու
թեղ որ առխ՝ օրհնութի պարտիմ՝ քեզ, գոհութիւն և
երկրպագութի:

Ի նորոգած. ստղծու ՚ի քառնիքի
Ի շիրայ սորոխման սորոխմանն. և սորոխմանն, և որ շիրայայ
չնոս սորոխմայ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԺԳ.

Ասաց անշէմն ՚ի սրոյ ի-բարձ, ինչ ոչ գայ աս:

Սկնեքերիմ, և ուսիսակ, և չարն զինքն ասէր անձ. և
այն եղև պատճառ: Ձի

Աղոթանիցան և սննդան յանորինսն ի-բնանց. և ոչ ոք է՝ որ սոս
նչ շիրայայ-իքի:

Արահանեցան, անկանել ՚ի հաստոց. և սրդեցան
չար գործով. և ՚ի մերձաւորաց նոց՝ ոչ որ էր որ զգաուն բա-
բլս նոց քաղցրացուցնէր յուսով, թէ գայ անդ դասուաւ ր անի:

Տէ սրինից անցնաւ յմ՝ որդին հարդին, որսանել ինչ ինչ՞ որ ի-
հարան, որ ինտրնիչ շէմ:

Տքն հայեցաւ և ոչ անձ. զի անձ՝ ամենատես թարգ-
մանի. և արն գատող. գատողն յերկնից հայի. զի բաղնա-
ցան չարիք մարդկան. և վերացաւ զթու թի նոց յանդա-
մաց, որչափ բարձր են երկնիք յերկրէ:

Անորինն ի սորոխման ՚ի սորոխման և սորոխման
Ոչ ոք է որ սորոխման շիրայայ-իքի. և չէ որ սորոխման ՚ի սորո:

Եւ այն եղև պատճառ ան գալստեանն ը սուսպելչոյ

Որդին ոչ անորինն սորոխման, որ սորոխման զանորինսն-իքի:

Յաճախու թի չարեացն՝ կալաւ զաչա մտացն

Ոյ սորոխման զթու թու-բար իմ ասի սորոխման հայն, և սոս որ ոչ ի սորոխման

Ոյ բուտէին զխրայէլ բերանալիք անձ բերանով, բա-
սայեայ, զեք և չար թաղաւորք՝ զքնու թիս. և զհրէայնս՝
գալիկն և փարիսեցիք: Ըստ այնմ՝ ուսուն զտունս պրեայ-
ուտէին հացիւ. և զհացն անտուն, և այլ մտափ բանիւ իսա
բեն. իբրև հացիւ զոր արն ասաց: Եւ սոս ան ոչ կարդացին
Ոչ յիշէին զանձ, և ոչ երկնչէին. յաւել ՚ի գատաստանէն

Անդ իրենն զբննն զոր զ լեռն երկնն զն զն է յարեալ որդորդ:

Ուր անդ չունէր սննդերիս՝ անդ ստատկեցան. ճձն. հաշարքն Պարձեալ՝ անդ երկիցնն: Երկիւզ է յեկեղեցի. այլ ոչ ոնք ՚ի հրէայն. զի նոցայն ծառայական, և եկեղեցւոյս իշր որդի պատկառէ: ՚ի հօրէ նախ քան զանկանելն ՚ի մեղս: Չի ար է յազգս՝: Որ ասաց լէ ձեզ եմ զիս՝ աւուրս մինչև ՚ի կատարած աշխարհի:

Չի որդորդ սուտի յանի որդին. զն զն է յոյս նորս:

Չեղեկացն. և դարձեալ զայնմ որ ազքատացաւ վա մեր. հրէայք և հերձուած օղք, որք զխորհուրդն այ արհա մարհեցին. Չի ար է յոյս նր. երկիրայ, և բնութեւս՝ հայր:

Ո՞ր անդ ՚ի սիձն զգործի ինքնելի. ՚ի որդորդանել քն զգործի ինքնելի ինքն. քնձանգն յոյսելի՝ և որդի ինքն ինքնելի:

Չի անդ համարելն զնձ, և անտի ել հրէշտակն և ստատկեաց զտորիս. և ազատեցան գերեալքն ՚ի նոցանէ. և դարձեալ մտին ՚ի քաղաքն Եւ զնձացաւ յակոր: Յուզայ և բննիսմին Եւ ուրախացաւ խրայել. սասն ցեղին:

Այլն՝ ո՞ր ասցէ ասելն, իզձք է և բարձանք մարդարելիցն, ՚ի սիձնէ սոյ փրկիչ, զքանն ՚ի վերին սիձնն. և զմարդ լինելն ՚ի բնութեւս, զի սիձն մայր ասի, ուստի տունա յս, որ է փրկիչ խրայելի, և նմ՝ սողայ: Քանից՝ մինչ ճնաւ զերկու սասան ազն յակոր, կոչուք նա հասկեա, և սարս խրայել կոչեցաւ: Եւ արն՝ մի կոչուք նախ քան զանուին զերկուս սան անգամ բնութեւս. և սոյս՝ զլուխ անգամայ կոչեցաւ լրման եկեղեցւոյ. և մեր գլխովն մեր՝ խրայել այ կոչեցար:

Չի զնձ ոչ որ ետես, բայց գլխին մեր միամբնն: ՚ի դար ձուցանել նն զգերութի. զգերեալն ՚ի սասանայէ: Յնձ սայ յէ յակոր, արդարքն աւածինք. որ խաբեցին զհեշտութի մարմնոյ. և ուրախ եղև խրայել որք անսին զնձ ՚ի մարմնի: Այլ նոյն ինքն արն յակոր և իրայել՝ զնձ սոյաւ և ասաց, գոհանամ զքէն հայր, քն երկնի և երկրի:

Պէ՛տք է յիշուի և ՚ի քա՛նքսն զ՚բարձրացն և զ՚բարձրացն յարարին և ի բնութեան ինքնուրոյն յայն, և առնու:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ժ Դ .

Ո՞րք ԿԱՅՑԵ Ի ԽՈՐԱՆԻ ՔՈՒՄ .
Իմ ո՛չ բնութեանն ՚ի լիարան սարգէ քո:

Պ՛տաճարն և յե՛ւծ որ առ լեւամբն սիննի շինեալ է. և զանունն այ բարձեալ է: Քահանայ ՚ի տաճարին. կամ թ՛ազաւոր ՚ի լեւան սինն Ս յլե՛. զխտելով հող ւայն ասէ զայս, թէ է զայոց են անտի շտրհքս այս ՚ի հեթեմնոսս Որ ճայն լսելի լինէր թէ գնամի սասի, գնամբ, և ոչ ևս դաճամբ: Պարձեալ յանձնաւորս խորանին ՚ի վերինն եկմ, ո՛ր է արժանի ժառանգել, և յաւիանելոց բնակել:

Որ քոյն անբնէ՛ զբո՛ղէ զբարբառնն ինչ զճարտարնն ՚ի քոյն ինքնմ:

Որ չաճուս բիճ յողի, և ՚ի մարմին արտա ինչ. զործէ զարդարութի. զբողբ մասունս ասէ արդարութե անուամբ: Խօսի զճարտարութի. ոչ ՚ի լեզու մայն այլ ՚ի սրտի խրում:

Որ ոչ ննթաւորեաց լեզունս իբրով, և չոր բնութի ինքնմ ոչ սրտի:

Թեպէտ և ՚ի սրտին չունի նենդ հպարտութե, ևս չէ հեզն ճախտատ: սոսկ բանիւ. զի զրկի զրկողն Չար բնիկի ոչ արար արդեամբ:

Մտնորնն ՚ի վրայսարաց ոչ առնու. արհամարհեալ է առնէ նորս չարագորնն:

Հոս անուշ լինել ամ ումք, լալ չէ բացօղս, և ինդալ չէ ինդացօղս: Արհամարհեալ է առաջի նր՛: Աչ կեղծիք հանց լինի ամ ումք. այլ պարզ մտք ասէ զարթա. գովի յամենեցունց, և ոչ բնու նախտաի:

Չէրիւղնն քն ինքնուր ստեղ. որ իբրնու բնութի ինքնմ, և ոչ քոն:

Որպէս այբուք ասէ. որ գնայր ՚ի ճանապարհ անբիճ: Երգնու և ոչ ասէ: Որ կզի մարմնովն բնիկը մեք, քանոցի նրս տեսանելով: Այսպիսի ինչ ասէ և յետս որդի շմուս յի

նի. Ինն խորհրդաց Երանելի ևս, և զտանն ևս սուսմ՝ Նախ
 պր զուարձացեալ յորդիս: Երկրորդ՝ որ կենդանի դարձ
 տեսանել զբնկումն թ շնամեաց հաւատացեաց: Երրորդ՝ որ
 դիտեցաւ կնոջ խնասանոց: Չորրորդ՝ որ ոչ գայթակղեաց
 լեղումաւ: Հինգերորդ՝ որ ոչ ծառայեաց անարժան իրաց: Կեցերորդ՝
 որ զտանն խնասաութի: Եօթներորդ՝ որ խօ
 սի յախանձ լսողաց: Ութերորդ՝ զոր ոչ կործանեաց ախտ
 տգիտութե: Իններորդ՝ որ ոչ երկնեաց ՚ի յաւայ: Այլ
 պա՛մ անի է երկիւղ ան հատարումն. զի նա է սկիզբն սիրոյն
 այ: Երդնաւ և ոչ ստէ, իբրև գոյթաթման. և ոչ ո՞յ զսու
 ւուղ: Դարձեալ ՚ի աւաղանաւն երդուեալ և ոչ ստէ. որ
 եղև մարմնովն ընկեր մեր:

Չորթով իւր ՚ի շարձաւ ոչ գոյ, և իտաւաւ ՚ի վերայ իբաւանց ոչ սու
 նոս: որ զսոս որոտէ, նոս զ՛ ստանձնէ յախտումն:

Handwritten notes:
 Հաւ ի զ
 այլ ի զ

Ոչ զնիւթ ախանն ՚ի վարձու, և ոչ զաննիւթ բանն: Կա
 շառ ՚ի վերայ իբաւանց՝: Ոչ մարմնախան ինչս յաննանէ որ
 իբաւանց արն է. և ոչ բան գոյթութե վասն բանին: Որ զայս
 արասցէ՛: Որք են թուով տասն. ոչ սասանեացի ՚ի ճանա
 պարճէ խորանին. և ոչ ՚ի բնակութենէ նորա յախտնից:
 Նախ՝ զնայ անբիծ. Երկրորդ՝ որ գործէ զարդարութի:
 Երրորդ՝ որ սր է սրախ. Չորրորդ՝ որ ոչ նենդաւորեաց:
 Հինգերորդ՝ չար ընկերի ոչ արար. Կեցերորդ՝ ոչ նախա
 տէ զայլս, և ոչ անուս փոխարէն. Եօթներորդ՝ արճամար
 ճէ զարագործն, և ոչ հաղորդի, թէ և մեծ որ է. Ութերդ՝
 զերկիւղածս ան մեծարէ կցորդ լինելով: Իններորդ՝
 զարձաթ ՚ի վարձու ոչ տայ: Տասներորդ՝ կաշառ ոչ անուս
 անասանն մնայ յախտանն: Տասն՝ սր է և նուէր այ. և ընու
 զինն դասս հրեշտակաց. իբրև զչբանն, և զոչխարն:

Ի իտարած Յարձանագիր սաղոս ՚ի գոսթի:
 Արձան՝ ոչ Բայն քարն՝ որ ՚ի վերայ գլխի զաննին տի. այլ
 յորճամ գլխին և արձանացոցանին զյաղթութի պատերազմաց.
 զաւերումն քաղաքաց: Ո՞յ և այս սաղոս ունի զճորդի զինն
 շարձարանն. զյաղթութի՛ ճաշոս. և զի որձանաւն քճոյնոց.
 և զյարութի ՚ի Բաւելոց: Եւ ո՞յ գլխին ճարճոյ իւրոյ ստե
 սու հայր ազլիւս ՚ի Բաւոց Բարոց. ո՞յ և ստէն յօղոս. Թէ
 յառաքս ճարճոյն՝ ազլես և պաղտոմն ճարոցանէր, և ԼԸ
 ԴԼԷ ԼԻԿԵ:

Պ-հիւսիս շին ասի իմ, շին իմ 'ի ինչ յոսոսոսոսոս. սոսոսոս ասի, ասի
իմ իմ սոսոս և ասի իմ իմ; 'ի ինչ իմ:

Հայր ար սոսոսոս զիս յանուն քո, արև աղօթեաց սոս
Հայրն յուսուսուս մեզ. զի ասի սոսոսոս ինչ սոս սոսոսոս
սոս Հայր զ յայն մեր: Ասացի ասի 'ար իմ ևս սոս: Ս'ըք բոս
բին և փայտին սոսոս Հայր և ար. նոս սոսոս ինչ սոս ևս սոս.
Հայր իմ, և սոս Հայր ձեր. ասի իմ, և ասի ձեր: Ա' բոսոս իմ
բեզ զին': Չոսոս և իսոսոս հրե, ինչ. սոս ինչ սոս: Ա' կ' իմ
յայտ ինչ զոր սոսոս ի մարդ. զի սոսոսոս և բոսոս: Չ ի սոս
սոսոսին մեզ բոսոս' ասի յանի փոխարինի. և մեք զոր սոս
'սոսոս զի մեր է. նմա ինչ ինչ սոսոս:

Ս'ըք բոս 'ար ինչ սոսոս: սոսոսոս սոսոսոս զիս ինչ իմ:

Ասոսոսոսին յեկեղեցոս, և յերկրի քո ևն և սոս յոս
սոսոս Ս'ըք սոսոս սոսոս: Չ ի սոսոսոսոս զոր սոսոս ինչ
սոսոսոսին, ինչ' ի կոսոս ասի սոս է փոխարին մարդ կոսոս

Յոսոսոսոս սոսոսոսոս 'ար սոսոս: սոս սոսոս: սոս ինչ սոսոս:

Բաղոս' փորձուսին յետ սոսոսոս սոս փոխարին 'իսկըք
կոսոս, բոսոս զայն մասին:

Ու ինչ սոսոսոս 'ի ինչ սոսոս սոսոս: և սոս սոսոս սոսոսոս 'ի
'ի սոսոսոս իմ:

Որ ժողովին 'ի զոսոս արևն' հրե, սոս և հեթ սոսոս, ևս
զեմ սոս 'ի սոսոս սոսոս ժողովընչ. և զնոս սոս յանուն
բեզ Հայր. սոս սոս զանարին սոսոսոս ժողովին մասոս
յանել: Ա' սոսոսոս զարևոսոս փոխարին սոս:

Տ' ինչ սոսոսոս 'ի ինչ սոսոս: և ինչ սոսոս ինչ սոս, սոս սոս
սոսոսոս սոսոսոս զիս ինչ իմ:

Սոսոսոս ինչ զինք' եկեղեցի է սոս սոսոս սոս Հայրն
Պոս ևս սոս սոսոս 'ի սոսոս սոսոս': Ա' սոսոս սոս, սոս
սոսոս սոսոս սոսոս սոսոս զարևոս, և սոսոսոս 'զոր սոսոս
սոսոս' սոս, և կոսոս յանոսոս, մասոսոս ինչ սոսոս
զարևոս:

Ա' ինչ ինչ ինչ սոս սոսոս, և սոսոսոս 'ի ինչ սոսոս ինչ:

Ընչ. թոսոսոս, և ինչ սոսոսոս, և ինչ մարդ սոս սոսոս
սոս սոս: Ա' ժոսոսոս իմ 'հոսոս ևս. ինչ 'Սոսոս ինչ
հոսոս, զի սոսոսոս էին. և ինչ. 'սոս հոսոս' մասոսոս ինչ
'սոս. բոսոս ինչ, զոր սոս. Հայր' ինչ ևսոս զհեթ սոսոս:

Օրհնելով զի որ իմաստաւոր արար զէս, Բնու ՚ի գիշերէն ևս իբարեկցին
չէն ինչիմանաւոր իմ:

՚Ի դիմաց եկեղեցւոյ է: Մինչ ՚ի գիշերի: ՚Ի անկ ու-
սայ յուսով արթնուն կալ՝ զարարդ ժամ գիշերոյն. որ է
կենցաղս այս, և հասակն Երկեամունդ: Երկեամոր ցանկութն
զի լաւ է քան զանցաւորս:

Յաստիւնդն որոտնէն զոր սաստի իմ ցմէ իմ: շէ է ընդ անկ իմէ,
չէ մի սաստիցոյց:

Չայս և ինքն իսկ ասէր, չեմ միայն զի հայր ընդ իս է:
և այժմ ընդ աջմէ: եկեղեցւոյ ըստորում հայր կուէ զնա
յերկկնս ուղ իմէ: ինքն անդ իցէ անասանն հասնիթ իցի
արևոս, որ արարած ասաց զորն. որ և ՚ի մեռանելն այ ընու
իմէն ասաց զամ:

Վան այսորի՛ն որտէն իշու սիրտ իմ. և ցնծացաւ իշու իմ, ևս և
հարին իմ Բնուցեկ յաստի:

Որ է հողին ար կենդանի հողւսին: Ե՛ւ ցնծացաւ ի
զու իմ. ՚ի կոչելն զնա հայր: Ե՛ւս և մարմին իմ. զի զեռ
մարմնով չեմք անդ. քանզի ակն ունիմք փրկութն մարմնոյ՝
ասէ պողոս, զի յուսով ասլիցար:

Չէ ոչ ինչոն զանցն իմ ՚ի որտէս. և ոչ սացես որոն չեմ որոտնէն
չսարկանալն:

Չայս պեարոս մեկնեաց ՚ի գլուխն մեր. զի ոգի նորա
ոչ թողաւ ՚ի գ.ժ սիս, և ոչ մարմին նք ևս ևս զասպականութի
Չի զի ոչ էր կերակուր եկեղեցի և անմահացեալ, իմ է արա
կանեալ էր մարմինն ՚ի գերեզմանին:

Յորտէր իմ շնորհարարն ինաց, լցաւոր շէն սարկանալն իբնաց
այ ՚ի սարկանալն իտիւտութի մեզ յս Բնու իստա:

Չայս եկեղեցի ասէ, ուսեալ զանասարհն՝ որ ասաց,
ևս եմ ճանապարհ: Այսուցեր զիս ուրախութիւն. զի տեսար
զերեսս քո՝ զոր ան արդարք ցանկացան. ՚ի քաղցրութիւն և
ոչ յարժանեաց իմոց: Ասցուցես յաջմէ քուսմէ իսպառ
վայելեալ և յախտնականն ընդդէմ է սաղմոսս և յամիթ
ապոլինարի որ ասաց, հոգի ոչ էաս: Ե՛ւ զետիքէս յանդի
մանէ, որ ասէ իմէ մարմին չեաւ: Ե՛ւ զսխմն իմէ երկու
որդի է: Չի միաւոր ասէ միշտ:

Ինչպես որ ստորոտն է Ի Կառնի:

Մինչ քան որ չի գտնուի Ի Կառնուս, առաջ ընտրուած ըստ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ժ Զ:

Ընդ որ արդարութիւնն. Եւ յայնչ Ի ինքորոճածն իճ. Եւ ինչ Կից արձնից
Ինչ՝ ընչ ոչ ընթացիչս ինչն Կառնուս:

Ի վրէ դերուոյն, և դասնելի է: Լուր արդարութեւ:
Չինել ընտրուածս կայն: արդարութի, և ոչ սրբութի վարութի: Ունին
դեր արձեթից ինչոց, զի ոչ ընթացիչս անեղաւարտ: Չի ոչ
զայլ խորհիւմ, և զայլ ինչ ասեմ:

Յիշուից Կայ իրաւունս Ինչ ինչն, և ալ իճ Կիցն ընտրութի:

Քո տեսնելով արա ինչ դատաստան, զոր տեսնեմ
այլոք ինչոք զուղիւն:

Փորձութիւն ընդ իճ, և ինչն իճ Կիցն: Կիցն ընչ՝ և ոչ Կառ-
նուս անթուսութի:

Շատ անգամ մասնեցաւ սաւուղ ՚ի ձեռս դաւթի, և
՚ի դիւրի և ս, և ոչ սղան զնա՝ ասելով, յանորինաց ձեռաց
եղն: Ինչս և ոչ ինչն: Դարձեալ՝ դիւրի է կեցաղս այս:

Մի ինչն իճ Կիցն իճ ընթացն որդուց ինչն: Ընտրութիւն ընթ-
ացից Կայ ինչ Կիցն ընտրութիւն ինչոս:

Չոր գործելով արձեաց զինքն սաւուղ, մի արձեացուք
զը երանս մեր պատմելով զայն: Ատան ընտրից ընթացից քոց՝
Ես պահեցից զձանապարհս ինչոս: Որ ասացեր արձանաց,
Ի քիւրան երեսաց քոց կերկցես զհաց քո: Եւ իճ՝ դաւ-
նալ ՚ի հոլ: Դարձեալ՝ որ ասացեր անձն ընդ անձին. և
այլն: Այլն՝ զոր արն ասաց, անդ է ձանապարհս, որ տա-
նի ՚ի կեանս:

Հաստատն ընտրութի ՚ի ձեռնորդն ինչ. ընչն Կիցն Կիցն ընթացից
Կայն իճ:

Չուրք զնացս պատուիրանաց քոց՝ հաստատ պահել.
և անգայթ սկզ մնալ միշտ,

Եւ ու ինչ Կիցն ինչն ընթացից Կայն ընթացից Կայն ընթացից
Կայն և ընթացից Կայն:

Չի նախ լուար ինձ ըստ յօժարութեա յաջողելով ան
ուրեք, զայն կարդացի սոյ ՚ի գրի, և յուսացայ ՚ի քեզ, խո
նարհեցս: Յանբաւ բարձրութենէզ խոնարհեցս՝ ասէ:

Անտէնէն արարեալ զտղթա-թիւն զ՝ ինչն զայնոսն, այ յուսաց-
իւն ին ՚ի սոյն յայնոսնէ, այ հոսոսոսն ինն ունայ զա:

Չի կրտսեր էի ՚ի տան հօր իմոյ և տղայ, ո զարմանալեացս
Փրկես զիս յայնոսնէ, որ հակառակ կան տղայ քո: Սաւուղ,
տրխազամ, սյրազալիք ամ, և զէկիայի և զօրաբաբելի իւրննոյ
ստիպին Աջոյ քո՝ որով օճայ թագաւոր:

Պննն շին օղ թիւն օղնն. ընդ հոշանիսս իննոյ զայ ծածիկայն շին
յնրեանոյ ամբարշտոյ, այ քոսոսողեցոսն շին:

Բազում պահպանութի է աչայ՝ բիրն, արտեանունքն,
յօնքն. նոյնոս յերբորդութի և կղիցի ինձ յոյով իննանկա-
լութի ճաճիկեցես: Չի մի բնաւ տեսցեն աչք թ նամ
եաց իմոյ զիս: Այք սասասղեցոսցին և հալածական արարին:
Այլ և զեքն իմանալի թ նամիք:

Թնննն զննն ի՞ զարարեցին. և ՚ի ժարոս իւրեանոյ արդիւնն. և թն
բունն նոյ իննոսն զարարսոսանութի:

Շատ անգամ արարին զայս, սոյ յայրին: Ի ճարոս իւր
եանոյ: Յուրախութեց արդեւանն. և ՚ի լուսոյ, զի ոչ կարացին
բննանէ: Ամանք զգիրութի և զխոսիկութի ասեն ճարոս,
որ արդեւոյր զնն ՚ի խորհելոյ, և զարժանն յմանալոյ, զի ամ
բարտաւանս խօսելին:

Միւրեւնն շին, և այնն քարննն պարննն շինն. ուն իւրնն իննար
ննոսոսննն շին յնրին:

Յերկրէն խրայելի. և սոյժժ զարձեալ սրտուցան զինն.
առ լերամի միով: Աւշ և զին խոնարհեցոսցաննէ: Յամ զօ-
րութի է ջանան, յօղնամանութի է քոսմիլն՝ որ բարձր պահես
զիս, խոնարհեցոսցաննէ, և սաղ զերկրմանի:

Հոտարեցան ինն օղ սոյնն՝ շին զարարսոսն յոքս. և օղ իւրնն սոսի-
նն, շին նոսն քարաննն:

Չբնութի բանականի ՚ի բաց ընկեցեալ չար զազանի
նմանեցին որսալ զիս, զարանամուտ լինելով:

Ա:՛

Առ' քր' թախանիւնն, և թախանիւն զնն. իրիւն զանցն իմ յամարչ
բաց, 'ի որոյ' և 'ի յիւրաց ինձամբն :

Ընթան լի առաջ մինչև և կեալ նն, զբրկեան զանձն իմ
'ի որոյ և 'ի ձեռաց թնամայն : Թէ արժանի լինիմ մահու,
մի նոյ սուր սպանցի զիս, այլ քո : Չոր այլ թարգման ստէ,
սուր քո 'ի ձեռս թնամաց իմոյ' մի սպանցի զիս : Այամ
սուր քոյոյ թնամայն 'ի ձեռն քո. զի քո նս թնամկին իմ
և լի քեզ կռուին. և 'ի ձեռս քո է կեանք և մահնոյ. թէ
սկէս ոչ գիտեն :

Տի' իբն զն' յիւրեկ : Թախանիւն և թախանիւն զնն 'ի յիւրս իբնանց :

Սարգարեաթ լի ստէ զսառուղ 'ի կորուսան. բաժանեան
'ի թագաւորուէն. և խախանեան 'ի կենաց :

Գառնիւնոք իւր լցան որովոյնն նոյ յաբեցան իբնանոյն, և ի իւր
շնորհման քաջոց իբնանց :

Չ բարկութի ստէ զոր 'ի ծածուկ ունիս, սալ սմբարչտաց
թէ ոչ գաւանն ըն այնմ. ոչ այդ ամ մողովեալ է սախ և
կնքեալ սոսնիս Արալայնն նոյ' որ է խորհուրդն, լի է չարութի,
զոր դեռ կամին առնել. և այն է 'նիս թ բարկութե հրոյզ,
որ կայ 'ի գաղանիս. նովին չարով յաղեցան կեբակրով : Սի
մարտ ստէ կեբան հարն և յաղեցան հարուածովք : և թ ո
զին զտատուհաս սղայոց իւրեանց : Չ է չար' զոր գործե
ցին, և առին զհատուցումն. և է' զի թողին որդւոց իւրեանց
չար ուսումն, և ըն այնմ սրտուհաս :

Ե. արդարաթ իբնանոց իբնաց բոց յաբեցոյն իբնել զուրաց բոց :

Երես' զոր դու սիրես տեսանել, արդարութի զնայն
է, և երեւել առաջի քո 'ի աեսիլ աչոց քոյ : Յաղեցայց յի
րեւել փառաց քոյ : Արքա չարեօք և բարկութի յաղեցան
սոս է' չթողին չար, զոր ոչ արարին. իսկ ևս արդարութի
զնայնից. և փառաւորելովն քո զսքան, յաղեցայց. քաղցեալ
և ծարաւի գողով արդարութե' որ ես դու, ար իմ և ամ իմ
օրհնեալ յախանեան յախանելոյ

Ի խորհրդիս Դիւրայ պատերազմու նահապետի քառասնն քն գաւելիս
զոր խնայեաց ընդ քն շքանս օրհնանելի . յառաջ յորում գրիկաց ըստ
Թր ՚ի յիւսաց ան ինչանկաց, և ՚ի յիւսաց սառաւայ. և առե :

Ա իրքին ցաւցանէ Թրափիրո՛ զայս Բան գաւելիս զի յօրինոյ քն իւրոյ
նահապետիցաւ ընդդէմ իրեանի ինչանկաց. և յազնու զգրաւ : Զի յայ
ընդհնացաւ այս նճա՛ լինել օրինոյ ըստ Դարձոյ որդաւ իւրոյ, ոչ զու
այն Բանիւ . այլն սալաւ Դ իրօր . այնու՛ զի ՚ի գորչաբաւ ոչ իրիկաւ .
և ՚ի Թրքին զշարացաւոյն Գրեալէ ին իրիկաւ : Որ և Թրն ՚ի գորչաւոյն
ոչ իրիկաւ, և ՚ի ժամանոյն չարաբանացն՝ գրեալէ ին զարհաւրելէր :
Ի Բրն անի սաղաւս զիտրոնորդ Էմանուէլի, զճահ նր, և զարաւիկն
և զլիւսան հիւնանաց . այլն՝ զիւրիւրդ Գաւորեանն նշանին :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ժ Ե :

Ս Ի Բ Ե Յ Ի Յ Զ Բ Ե Զ՝ Տ Ե Բ Զ Օ Բ Ո Ւ Թ Ի Ի Կ
Իճ . Թր հոտորոյն իճ, աղաւէն իճ՝ և գրիկն իճ :

Ընդ ամ բարեաց ան ոչ դոյ նմա արժանաւոր պատա
բազ, քան զսէրն . զոր մտխնս օրինադրեաց . և արն երկ
բորդեաց . և յուեղ և ս նորադոյն զօրութի Ո՛չ Հեճեալք,
և ոչ զէնք, այլ՝ դու ար հաստատիչ յեա մեղաց չարժման
Աղաւէն . իբր ամբոյ, յոր անհանի յերկիւզէ : Ե՛ւ օղնեցեր
ձեան տուներ, և կանդնեցայ նախ անաւ : Ե՛ւ փրկիչ ՚ի պատե
բազնոցայ :

Ա՛ օրհնոյն իճ, և իս յառա՛ ՚ի նա . աղաւէն իճ, ի շէնու գրիկն
Իճոյ՝ ընդանելի իճ է :

Յոյն միայն մեր եղջիւր . ոնկ եղջիւր եղին է զէն և
զարդ, և քո բարձր զօրութի ինն :

Օրհնելւ իւրդոյն ա՛ Թր, և ՚ի ինչանկաց իճոյ աղեցայց :

Ո՛չ միայն կտուցելով ի թնտալման, այլն՝ օրհնելով ըզ
քեղ աղբի ՚ի թնտալաց :

Եւրջ իղն զինն իրիւնոյ Դեհա . և առելս անօրհնանելի ինչ
ցաւցին զիս :

Ոն է երկն յղոյ մերձ ՚ի մահ, նոյնոյ՛ յորժամ աստի
մնտի խառնելին յիւրաւս անօրէն հեթանոսք և անօրինելք
սաւուղ, և արխաղոմ, խառնեալ լինելին . և իբր ուղիս ջուրց
յարուցեալ պարտիին զխորհուրդս :

Այլ առ Բաբելոնի պաշտօնական զեւ. և ի մեծ ինչն ինչ որ Բաբելոնացիք մահաւ:

Իբր զնի կենդանի ՚ի վշտօղից զերկեղմանի, ժամանակն արդայիժք մահու, յարխարից և յայլց եղեալ:

Պիտիւնքն ի մահ իս -- քի ի բարեքն, և -- քի ի մ պաշտօնիքն:

Եւ ոչ յայլնչ հնարս վաստահանացի:

Լահու ինչ ՚ի Գառնի քի ի բարեքն յինչն պաշտօնի ինչ, և պաշտօն ի մ պաշտօնի քի, ինչն յանձնն քի:

Յերկնից լուաւ. զի տաճարն զեւ էր շինեալ: Եւ աղա զակ իմ սուսնի նքն Եւ զհարդ լուաւ. զաւթ ի զի ոչ ապրե ցաւ ՚ի մահունսն: այլ ան մերց լուաւ հայր, և յայլ մահա քեցաւ մահ. զի մացի ասէ:

Խոսքիցս և բարեքն ինչն և մեծաւք լիբանց սասնիցան և ինչն ցան. շի բարեքս -- ՚ի լիբանցն քի քի:

Լինէր այսպիսի արհաւիրք ՚ի իմ շնամբն զաւթ ի. այլ յայնամպս ՚ի ժամ խոսկրութեան, ոնց զբեալ է յաւետարանն Խոսկիցան զեւ և հրեայք, զի բարկացաւ ՚ի վր նոյ հայր լինի և երկրորդ գարտեանն ան, շարժին երկնք և երկիր Այլ լիբանց զեւ, և հիմունք իւրեանց ներքին խորհուրէն արք յայնին անդ. թէ յոյբանեաց փրկեցոյր:

Եւ թառ ՚ի բարեքն քի. և հար յերկնցն քի բարեքնցս, և ինչն արտաւք հարան ՚ի նմանն:

Լինէր ՚ի իմ շնամբն զաւթ ի ծուխ և փայլունմունք երկն զպիկցք: Այլ տառ տանջին քի զ իւնայն զուշակուն էր հանդերձեալ տանջանայն. որ ասէ հուր յերկացն նք բարեքնցաւ: Իբր զայ և բարկութիւն հայր Եւ փայ ստակմունք հատան ՚ի նմանն: Հրեշտակք ՚ի նմանն եղեալ հատան յայլ և յայլ գասս, և յանձնն, և ՚ի փառս, և նորք կապին իրք մունք աւ ՚ի յայրիլ:

Խոսքիցիցայ լիբան և էջ. և թի ՚ի ներքայ արդ քի:

Յագնութի զաւթ ի Եւ մեղ ՚ի ներքայ արդ նք. ան տեսանելի մարդկան: Այլ զերադ հասունն ասէ. զի կառք են նք քերթեք, հղկեղէն թեք որ է անմարմին

Գարձ

Գարձեալ խնարհեցոց զինքն մինչ 'ի մահու հնազանդութի
'Գարձեալ խնարհեցոց ոչ զոցս երկին, այլ՝ զմերկնն, զհրե
զինասն գաւառ. զի ոչ էստ զնոյ բնութիւն, զի ոչ զհրեշտա-
կոց, այլ՝ զգաւակիւն արքաճամու բաւնն հարկանէ: Չորօրի
նախ լինի երթու հարսնացու. մինն գեղեցիկ, և գաւար թա
գաւոր: Իսկ միւսն աղքատ, տղեղ, և պառնիկ. և որդի թա
գաւորին աւնու զպառնիկ աղքատն, և զտղեղն խնարհուի
է զտաւերն թագաւորի: 'Գարձեալ խնարհ' առնելով իւր
ճանապարհ առ նր կոյնն: Եւ մէգ 'ի ներքոց ստից նոյ: Ան-
գիտութի է ներքոց մարդեղութիւնն նոյ, որ է սոր:

Եւ 'ի արձիւնն և թոնն. սոցոսն նա 'ի լեւս հոգնոց:

Ջրեշտակն երբ լուա թէ ամիրտիւնս զաւարդ: Ջամ-
բանայն է յերկինս ան Եւ սրացմամբ, զի սրութի 'ի հող-
մոյն առնու ամոյն: Անկ կարա ստէ զնա յաչոց 'նոյ: Եւ
նախ թուաւ, սրացու, և սպաւ ել 'ի քրոյնն, յորժամ թա
ցան զմարդ լինելն, հանգեաւ 'իւնն:

Եւ զսորս 'ի ծոցնոյն իւր, և զսորջ զնաւնն ին յարիս իւր, և իս-
տարայն զորս' զնաւնն յաճոս արոց:

Չկնի համբարձմանն խոտացու չէ մեղ լինել. անյարտ
է որդիսութիւն: Եւրջ զնախա են յարիք եկեղեցի. ուր
երկու և երեք ժողովեալ են յանուն թմ', սնդ եմ' ևս 'ի մեջ
նոյ: Եւ խաւարային ջուրք: Չուր խաւարային' գիտութի
անյարտ 'ի մարդ արեւն. որ անկ կոչին: Օղոյ, բանական հոգ
ւոյ բնաւոցն, և ոչ նորս էին հասու:

'Ի թոյնարիւնն զբ արձիւնն նոյ, սնդ անցառնն զխորտոս' և զխոյժա
իւնն հոգ:

Չպատժող չնարհան, և զկայծակուն հուր զարբողն. 'ի
փայտատակել հոգւոյն' սաւաճի սաւաքելոցն, յորժամ լնայր 'ի
նոյ, և մեկտեր յինքննէ զչնարհս անմեկնելն: Անկք անյու-
ցին զկարկուտ. մարդ արեւն, անհաւատոցն և զիւրոց. և 'ի
զք սոյ անոյ: Եւ գարձեալ զկայծակունն' զհրեշտակս 'ի սոսհ
պանութի մարդ կան հաւատացելոյ' հրով հոգւոյն. կարկտով
խոցտուել զգէս: 'Գարձեալ' անցուցին և մարդ արեւութի 'ի
գիտութիւս մեր. գիտել թէ ջասուցեալ է արն:

Որոգոյ քն յնրիւնոց, և թորչիւնն էս զխոյնն իւր 'ի խորտոս' և 'ի
խոյժաւնն հոգ:

Գա

Կողուստ հոգւայն սրբոյ: Այլև՝ առաքելութիւն որոտաց
և ամ՝ աշխարհի լսելի կղև:

Առաջաց շնորհ իւր՝ և զբռնեաց շնորհ. յանձնեաց շնորհաբանս
իւր՝ և ինքնեցոյց շնորհ:

Նետ առաքելալէն, զբռնեաց զղևս ՚ի մեհնեից, և ՚ի
մարդկանէ: Յաճախեաց զփայլատակունս՝ զհրէշտակս, և
զգրանէլինն զկնի առաքելոյն:

Երեւոյնն աշխարհ ընդ. և յայտնեցան հինանք աշխարհի:

Ոչ պղտորք, այլ՝ յստակք. առաքելալք և աւետարա-
նիչք. յայտնեցան թէ նոքա են հիմունք՝ նորոյ աշխարհի, որ
անյայտ էր: Այլև՝ առ դաւթիւ լինելք փայլատակունք, և
չարմունք երկրի. և աղբերց բացումն ՚ի սպիտուցումն թ ընտ
մեայն:

՚ի սասուէ յանձն քր, և ՚ի շնել հոգւոյ բարկութիւն յո:

՚ի հայելն յերկիր, և ՚ի թշնամիան, հոգւալ բարկուն ՚ի
հրէայսն:

Առաջաց ՚ի բարձունց՝ և ընկաւա զէս. ընկաւա զէս ՚ի ընդք բաշտաց:

Չփածինն, և փրկեաց ՚ի բաղում զօրաց:

Փքիւնցէ զէս քր ՚ի թշնամեաց ինց հոգւոյ՝ և յարեւեաց ինց, զէ հը-
զօր եղին յան զէս:

Չգաւթի ՚ի սաւուղաց և յարխողունաց, և զմեղ ՚ի զկուց:

Եւանջիլն ինչ յառաք չարչարանաց ինց. ինչ քր հոգւոյն ին, և ի-
հան զէս յանդորք, և ինչեաց զէս քր՝ զէ իմեցսս զէս:

Չկնի մեղայն մինչ չարչարելք ՚ի խղճէ մտայն Գարձ
եալ՝ հանդ երձեայն է օր չարչարանաց: Եղև ար հոգւիլ թմ.
չարար յիմոց մեղաց: Եւ հան զիս յանդ որր, այսինքն է յար
ձակ: Չի կամեցաւ թէ ոչ կամելք ոչ փրկելք:

Հարաբոցէ ինչ քր ըստ արարութիւն իման. ըստ ամբիւնութիւն իման հա-
րաբոցէ ինչ:

Որ առ սաւուղ և արխողոմ:

Ես գտնելոյն շնորհաբանս քր, և ոչ ամբարշտեցոյց յայ իմել:
խոս

Խոստանայ յայնմհետէ զգուշանալ ճանապարհին ան

Ահն-ն էբառանչ նք մամլէ ի՛մ էն . և զարտարու-նէի է-ք
ոչ 'ի քոյն արար յննէն:

Ձի հողին մնաց առ 'անս' զկնի մեղացն:

Եւ զէյ և էո մէքէն ընք նմ. և զգոռ-ըցոյց յանօրէնու-նէի
է՛նէ:

Ընդ հողւոյն միացեալ միշտ:

Հարոռոյն էնչ քր ը-ր արտարու-նէի ի՛մոմ . ը-ր արգոն-նէի
յէ-ոց ի՛մոց՝ մամլի մէջ ի-բոց:

Այնէ զմեղան լը արդարութե, և լը սրբութե իւրոյ,
որ ոչ կեղծ իւք. այլ առաջի աչաց իւրոց. և լը աւելեաց հա-
տուոցէ. այսու՝ յոյս ամ մեղուցելոց տայ:

Ինք քոյն քի է ընչէն, ընք ման մէքէն՝ մէքէն է ընչէն, ընք
ընք բե-մըն ընք բե-մ է ընչէն. և զնի-բն ի ուրձ-նէ-ոցն:

Որ զան լը քեղ, և զու լը 'ն'. և զթիւրն կործա-
նեացն. իրր զսառուղ, և զարխաղամ: Գարձեալ՝ հողին ար
մեղ որստուէրէ, թէ լը սննն բնակելով սրբիս, և լը թիւրն
կործանեացիս:

Պառ զճողըն-արքս իննարհն ի-նոսոյննէն . և զ-լը մէք-
արսանից քոռ իննարհն-նոսոյննէն:

Ձառաքեալն զոր երանեաց, և զհեթանոսաւ Եւ զայս
ամբարտաւանից, զզպրացն և զփարխեցեոցն:

Պառ ըստարգ առնէն զէք-ոք ի՛մ. քր քէ ի՛մ, լոյս արա էնչ
'ի էն-արէ:

Ճրաղ զփոս. զարձեալ՝ զհողեղէն բնութիս զոր առ
'ի դուրսայ, և վառեաց անուրթն: Տը ան իմ լոյս արա ինն
'ի խաւարի, դաս 'ի դժոխս:

Քն իննոցոյ 'ի էն-ար-նէնէ. արար-ոք ի՛մնէ անոնց ընք
պ-ն-ար:

Յարձամ յաղթան ասելք մի տար զմեղ 'ի փորձուի
Ալ իմով անցից: Որ սասաց, ևս եղէց 'անս պարխաղ հրե-
ղէն շուրջանակի: Գարձեալ՝ անցից լը փորձութիս, և լը սր
տերազնն զիւաց, որ յոգի:

Այն է, անհոգի ինչ քանակությամբ էր. և բնական ընդհանուր էին. և ապա
-ին անհոգիներն որք յուսան ի նա :

Տնօրենուհին, զոր հրեայքն ստեղծելիս նա յնոր Բանք
ան ընտրեալ : Որ ստաց, բանն զոր խօսեցայ, նա դատի ըզ
ձեզ : Ապաւեն ամենեկուն . բանն զոր խօսեցայ, հոգի և
կեանք է յուսացելոցդ :

Այն չի ոչ է քան ի բաց ի քննել. իմ ոչ է քան, բաց յնյ Բերել :

Բայց որ ճանաչել է ի հօրէ : Կամ ոչ է ան բաց ի
հոգւոյն սր, որ ըզխուսն է յնյ մերսն :

Այն որ ընդհանուր է ինչ ընդհանուր է և երբեք յմքն ընդհանուր է ինչ :

Ասելով նստարուք ստաց, մինչև զգնեալոցս ք զօրու թի
ի բարձանց : Եւ եզ իբ յանբժու թի հոգւոյն զնալ զարքունի
ձանադարհն, ոչ խտարել յաջ, կամ յահեակ :

Հասարակութիւն զոր է մի զն ընդհանուր . և ի ընդհանուր բացանց ինչ
նոր չի :

Կոստել զօն և զկարծն, իբր բնութիւն է եզքերուն : Չոր
հարսն աղերսէր նմանել եզքերուն, կամ որ ի սեպ եզանց :
Եւ ի վի բարձանց կացոցեր. ի վի ընթանց հար բանց : Ի բարձ
եալ հոյր զարդի ին այնմ, ան զնա առաւել բարձրացոց :

Որքան ընդհանուր է ի զարկերով . և որքան ընդհանուր է մի ըն
դնն հասարակութիւն ինչ ընդհանուրն ընդհանուրն :

Յազօթս ստրամեալ, և ի թիւնաման ձգեալ զնեա, ին
քս կանոցդ : Արարեր զբաղուկ իմ հաստ անխորտակելի,
կամ սղոննի. ին և զթանանիցն հաստարեա, և քաջահոգ
և ոսկեակաւի. որ էր սր առտրելոյն սնան ին : Եւ կաւք
ինն զպաշտպանութիւն զհոգին սր իննամօղ և զրկել :

Այն չի ընդհանուր չի և երբեք չի ինչն ընդհանուր և երբեք
չի որքան ընդհանուր չի :

Չոր աջ միամտն, զնալ սասանեալ յալիս կենցա
ղոյս : Եւ իբրտա քս կանգնեաց. ոչ հոգին սր ի զբարձանել ի
թիւնն հասեալ տկարութիւն մերում : Ի ստրա, յալանն
Եւ իբրտա. աւետարանն :

Ընդունելով զհոգիս իմ ի ստորե իմե. և ոչ տխրացան շահող իմ:

Որ է ներքոյ հայել, ոտիցն հանդէս ասնել, և ևեղեցիկս կազմել զխորս: Եւ ոչ տխրացան: Չզնայոյն ՚ի հրամարեկան իբր նախասանդէքն ՚ի փայտն զխառելն:

Հաւանելոց զհնաժող իմ և հաւանելոց իմ: և ոչ տխրացան ՚ի նոցանէ՝ զն զնա զհաւանելոց իմ:

Յողովս դառելով զերեւելիս, և առաքելոյքն զիմանալիս և ոչ դատուայ յախտեան մինչև սպառնին հնարք, և որոզայ իմ ք իմ շնամեայն:

Սեղանոց իմ, և ոչ զն ի ստորե իմ: և ոչ զն ի ներքոյ ստոր իմ:

Սեղանոյք ասելին, իմ է մի տանջեր յառաջ. և ի իման ընկեցի սրտաքս: Ըն նոն ձայնին, յոտս առաքելոյն և նոցին աշակերտացն:

Չհեղձուցի ինչ շտապել ՚ի դատելուս. և յարագեալն ՚ի ներքոյ իմ ՚ի ներքոյ իմ որոզեր:

Չսրտանին զզրահանն արդարուէ, զսաղաւարտն, ըզ զհահանն, և զայլն, և ստտերազուէ ոչ ի մարմնոյ և արեանտայլ ի ինտեսուելիս և ի սկսուելիս: Չյարուցեալսն ՚ի վր իմ: Ընկեցեր յողոյզ ՚ի իմնարհ:

Չիմանալիս իմ հաւանելոցն սրտեր: և զտառն իմ ստորե իմ:

Դառնելն յայանի է. և զմերն անն սաստելով ՚ի լերինն և արդ խաչելն զի իբր զսաստեալ զիւր զտեղն այլ ոչ ժառանգ է:

Առաջնելն, և ոչ ոչ էր որ իբր իմ: և ոչ իմն իմ:

Սառուղ իմ է զնոր եհարց, իմ է առ զիւրն զնաց, զիւր հակառակն լուսա. և ոչ զիբկեցաւ: Եւ զիւրն սպաղակին ՚ի նոն: տանջեալք, և ՚ի նոն առաքելոյն, և ոչ զտին տղրմուի:

Ստորե իմ ոչ զն իմ ստորե իմ, և ոչ իմ գտնելոց իմնոց իմն:

Դառնել զիւրն. և ան զիւրն իմ շնամին իբրև զիւրն հող

Տողմով Տողւոյն, որ 'ի վերնաստանն: Եւ ոյն կաւ Տրտարա-
կաց կոխեցի: Մանր մանկունք և աղջկունք՝ կոխեցին զնս ը
իւրեանց շարին:

Փրկելոց շնորհքն 'ի հոգիստեանն թողլոց: Եւ ի սրտեանն շնորհքն
զլուսնի հիշմանսց:

Շար զորդի 'ի Տահապաղուէ դարաց և փարսեցեաց:
Եւ կացուացէ զիս զլուսն հեթանոսաց: Ոյն և ասաց խնդրենս
յիննն և ասաց քեզ զիշխանութի. զի ասն ամի զլուսն քս է:

Թողլոց շնորհքն 'ի հոգիստեանն թողլոց: Եւ ի սրտեանն շնորհքն
զլուսնի հիշմանսց:

Շեթանաք՝ որ լսելով 'ի սրտաբերոցն ծառայեցին
քի. և Տրեպչն տեսանելով և լսելով, ոյնն օղտեցան:
'Ի արձակ՝ որոց ասաց, ոչ զիտեմ՝ զձեզ, ծառայեն և հնա-
զանդ ին զ'սարով 'ի հունն: Չի քաջ զխտէ զնս, որք ոչ զոր
ձեցին յայդւոյն 'նր:

Որքի՞ն օտարաց որդիսն ինչ - որքի՞ն օտարաց ճանցան, և ի սրտեանն 'ի
շնորհքն իւրեանց:

Շրեպչն օտարացան յարբաճամէ. տեցին թէ որդիք
արբաճանու եմք, և ոչ ումք ծառայեցաք. յետոյ ասացին,
չիք մեր թագաւոր բաց 'ի կոյսերէ: Մարտիան 'ստանանու.
կողացան յորինացն մովսիսի, և 'ի քին, որ տուաւ 'նց շախ
կենաց:

Ստորանի է քի և օրհնելալ է ան. և քաղիք եղիցն ան օրհնելի ինչ:

Որ ասելին յպիպատոս, 'ի իսնչ հանն և յետոյ համբա-
ւեցին թէ աշակերտքն եկեալ զիշխրի գորացան: Բարձր և
զիցի: Համբասնայ յերկինս. և բարձր է 'ի վր 'ամ աղագ
ար: Որ սրճենն զնս ը հօր և սր Տողւոյն:

Ան է որ ինքն շնորհքն 'ի հոգիստեանն թողլոց: Եւ ի սրտեանն շնորհքն
զլուսնի հիշմանսց:

Դասիթ իւրոց թնամացն. և զքի վրէժն՝ Տար խնդ-
րեաց հ, ալկիցեց վնն:

Հայ

Փրկել ինչ 'ի ինքնագոյն ինչ քաղիքաց. յայնպէս որ յարացեալ են
'ի ինքնագոյն 'ի քաղիքն որքի՞ն շնորհքն 'ի հոգիստեանն թողլոց:

Որ իրկեցն էր զամ 'ճ' և զիս իրկեաց 'ի թնամաց
խնոց

Իմոց. որ տարտաբար բարկացեալ էին ՚ի վերայ իմ: Բարձր արարեր զիս. թագաւորութիւն անձեռնարկելի նոցա. զի անի բաւք էին:

Վասն այսորս: Երեսնական խննց յիշ ՚ի հիւանաստեւանս. և անձեռն յոսմ սոց յառ սասնից:

Չոր ասէ զաւիթ, թէ՛ յորժամ հաւատան հեթա- նոսք, նորքք խոստովանիմք զքեզ անձ: Եւ անձանք բուժ սաղմս ասացից: Եւ քս կրգով օրհնեցից յաւիտեան:

Մէջ արդիւր զտիւնիք խափարք նորա. ստնել զարձաւիք ընդ օ- ծելոյ նորա ընդ դաւիք. և ընդ զսասնի նորա սղգի փնլն յաղգ:

Նորա ասելն՝ փոխանակ իւրն միայն ասել ինքնիւն լա ըն իւր է թագաւորութիւն զաւթի, զոր հայր էօժ. իսկ որ զին սղրմեցաւ, և զաւակ եղև նմա, ըստ մարգարէիցն, և զարբիելի. թէ՛ զաւիթ զաղոց է. և տացէ նր ան զաթ ո- սրն զաւթի հօր նորա: Գարձեալ՝ մեծ արարեր. որ ասաց յսկոր, մի սրտասեացէ ՚ի յուդա՝ պետ և իշխան. մինչև ե- կեացէ: այն որ իւր է թագաւորութիւն. և նա է տկնկալութի հեթանոսաց. որոյ փրկութիւն մեծացաւ. զի խաչիւն փրկե- ցան: Գաւթի և զաւակի իւր: Գարձեալ՝ զաւիթ նրն, և զաւակ նր՝ հեթանոսք. զոր օժ հոգւովն, և անձամբ կրքք զաւթնն. և իւրովք շարչարանօքն ճնաւ զաւակ իւր նրմս փառք յաւիտեանս ամէն:

պատմէ զփառս ւնյ. այլ թէ՛ արարած է : Եւ՛ զործ ձեռաց
'նդ՝ Ոն՞ սակ, արար ան՞ զհաստատութի. և արար երկուս լու
սաւորս և զստեղծս . և թերևս անդ էր ստատնայ և իշխա
ծութի իբ և պետութի իբ իւր : Եւ՛ զի՛ ոչ պատմեցին զփառս ւնյ
անկան : Գարձել՛ երկինք՝ քր եկեղեցի, պատմիլ խաչելունն
որ է փառք ւնյ : Եւ՛ զի՛ հաստատ է, և անխնայի զբանց զժո
խոց . այս է որ պատմէ, թէ զործ ձեռինն հօր յի է, որպէս
ասաց ցարտոս, զու ևս վէ՛մ :

Օր սուրբ է զիսկ զբուն. և գիշեր գիշերն ցարգանէ զգիտութի :
Ոչ էն բունք՝ և ոչ էն բոսք, որոց ոչ լինն յոյնք ան :

Ոչ բանիւ՛ և ոչ խօսս արձակելով . ոն՞ սիմարոս ասէ,
այլ՛ զխնտութի, և յիմացուածս մեր, եղանակացն և ժա
մանցն փոփոխման, զանբուծանելի սահմանն չափելով բոխնն
իրբ յաղբերէ զբանն ւնյ սահմանայ իր ան : Եւ՛ զիշերք զնա
տան գիտել ւնյ, որ հանգուցանէ քնալ զիւր սակզմուածս
զմարդն՝ ՚ի տունննային աշխատութեց . առանց լեղումի ա
զաղակնն առ խօսուէն ազգ մարդկան :

Ընդ ան երկնք էլ էրբոս ան, քնալ ՚ի ծագո ոչ իտրնն էն իբս ան :

Լուսաւորացի և տունննայն և գիշերուոյ իմաստք ՚ի բա
նական :

Յորեւոս իբոք զիտրան իբ. և ինն ան գիտայ՝ զի իննն յասագոս
դէ իբոն : և ցնծայ նա ան ոյս յընթանալ զանագորհոս իբ :

Երեք թարգմանքն յայտնայոյն ասեն . զարև եղ ՚ի
խորանի իւրու՛մ . քի է՛ զարեղակ եղ ՚ի խորանի հաստատու
թեղ : Եւ՛ ինքն արեգակնու ոն՞ փետայ զուտրձայեալ երանէ
'ի նեքբոց երկնից՝ ցնծութի աննելով տեսողացն . և իբրև
զհսկայ՝ ուժեղ քաջութի, անարդել և անխափան գնացիւք
զնո՛մ կամարն երկնից՝ ՚ի միւս՛մ աւուր վճարէ :

Իսկ՛ մտաւոր տեսութի պօղոսի՛ այսոյն իմացի Օր
աւուր բոխնն : Առարեալքն լոյս կուեցեալ որդւոյն լուսոյ
'ի բոխմանն հողւոյն՝ ետուն զբան քարաղութն . և գիշերքն
սուս առարեալք՝ զխաւարային գիտութին, գիշերով մեղայ
խաւարելոցն : Եւ՛ զարձեալ՛ աղայոյն ՚ի քն՝ արդ և լուսա
ւոր բանս, և իմաստնոյն մթատեսակ, և առախուր հանձն
բով : Չի գիշերոյ մանր անձրեք էին առարեալքն՛ բանիբ
իւրեանց, վարսիցն յի ը երդոյն : Ոչ ևն բանք : Ոչ էր բանք
նյ

նոյ պիտեացորաց նման. և ոչ խօսք նոյ՝ օրս սրբասնին. և ոչ լինն ձոյնք նոյ իբրև զարխատակնն, ձուտմ և անհոգի. ոչլ սրբոյ և յայտնի իբրև աղիւ հասկեմեալ, և լի շնորհօք հոգւոյն Աջ լը ամ երկիր ել, Իբրև ելն խրացելի յեղիւյտտակ, և ելն բնուէս ՚ի դժոխաց և ՚ի կոսոյ՝ զխտելի եղև ամին: Եւ պետրոս և յահարոս յարեմուտս. բարդուղիսէս և թաղ դէս և յուզա յահարէն և եղիցէ յեօթանասնիցն՝ յարեւելս և ՚ի հիւսիս. մարիոս և թովմաս ՚ի հարաւ. անդրէաս և յօհասնէս ՚ի միջերկրեացս. պողոս յեկմէ մինչև ՚ի լիւրիկէ, և մինչև ՚ի ծագս և յեղերս երկրի եհաս. և տակաւին զնայ լը ան, եթէ՛ քարոզեցի աւետարանս լը ամ ասիոկերս:

Յարեւ. եհար՝: Լսննայի արեգակն քս զխորան մարմնոյն յարեւ. հոգւոյն, որ նախ արե. ծագեաց ՚ի կոյնն. և ինքն օրս փեսաց հարսին եկեղեցւոյ՝ եհար զխորան մարմնոյն և ել ՚ի կուտական սրօխնէ: որ եղև մեզ արեւելք. ապա ՚ի զերեզմանն և ՚ի դժոխաց ցնծութիւն. և իբրև զհակոյ՝ աւեր մամբ դժոխաց՝ աշտակաց զհոգիան, կատարելով զձանդըհս սնորէնաւ իւրոյ՝ համբարձմամբն յերկինս: Ըստ այնմ թէ ծագէ արեգակ, և մասնէ՛ արեգակ, և ՚ի տեղի իւր ձգի:

՚ի ծագաց երբնոյ ին իւր նք. և հանգիւս նք մինչև ՚ի ծագս նորան. և ոչ ոք իցէ, որ լուսնոյն ՚ի տարոյն նք:

Մեծ խորոյի լուցեալ ՚ի հեռաստանէ արձակէ զլոյսն. և զջերմութիւն ոչ կարէ լը նմին սերմանել: Իսկ՝ արեգակ լը լուսոյն և զջերմութիւն տարածէ: Իարձեալ՝ երևի արեգակս յարեւելից յարեմուտս. և իմննային ՚ի հօրէ՛ առ կոյնն. և ՚ի նմանէ՛ առ հայր. յորժամ հանդոցց զձանրարեանեալ և գաշխատեալ ոգիս: Եւ ոչ որ իցէ որ թաղ իցէ ՚ի տասոյն նոյն Ոմանք յերկրորդ զպրուսան աւնուէ. յորժամ զխաշն առաքէ ձուտապայթիւ արեւու զլերին խորանն բանալով, զհաստատութիւն ՚ի բաց եղեալ: Եւ ինքն օրս փեսաց դայ սրահել զհարան իբրև զհակոյ գորութիւն և փառօք բազմօք: Եւ ոչ որ իցէ որ թաղ իցէ: Յորժամ ՚ի լուսոյն զտասն ՚ի բաց աւնու, և հաւք առաջի նք բորբորի, և ոչ որ զերձանի, որք այնմ լինին արժանաւորք: Ի ծագաց երկինց: Ելեալ յարեւելից իբրև զփայլակն, և եկեալ յերկիր հանգիտս առնէ արդարոցն մինչև յերկինս հանելով զսքսն: Բնականն մինչ ասակ, զոր ուսուցին առարեւոյքն հեթանոսաց թէ՛ զոր գուք պաշտէք, արարածք են, և սրատիւք փառաց ճնարարն նոյ: Ապա զգրաւորն յայտնէ՛ ասելով:

Օրհնէք քն ասորիք լին՝ և բարձրացանին զհոգիս: Հիշյալիք քն հաս-
արբիք է և ինտորան առնէ զբարոյս:

Ասարատ են, և ոչ բամբասակեր՝ ըստ մանկաց և չն մար
կիտեկայ: Ի արձագանն: Ի սնտուկաց և ի մարմնական հեշ
տախտութեց և ի զոհից՝ առ բեզ ամեն: Ձի օրհնէք՝ սահ-
մանք են և սահմանեն զաննեղան, և զառնեղան: Այլք և
վիպութիք հօշին. զի վիպ են ճշմարտութե, և խմատուն
առնեն զանմեղան: Կամ թէ՛ զբարորն օրհնէք իրբն. ազայց
առնան, աւրախ առնելով զպահօղան՝ առանց խղճմանաց. որ
պէս ասէ:

Արբարութիք քն ասորիք է, և արբի առնէ զհոգիս. զարձարան: Ի
լոյս են, և լոյս քան առայ: Ինչիւն քն ասորիք է, և ճայ յարիտուն:

Արդարութի ասի, զի չն չսից արդարացուցիք են:
Եւ՛ ազիղ են, զի յազիղ հաննեն զսիրօղան: Աւրախ առնեն
զկատարիչ օրինայն՝ նք սրախ: Գատուիրանք ան լոյս են
Ձի լոյս է ար. լոյս տայ, աւր աչք են: Երկիւղ ան նք է,
և մնայ: Այլ է այն՝ որ չն ասնջանօք է երկիւղական սերն,
յարժամ երկնչի՝ ի զմարմնն սպանաղաց: Եւ՛ այլ է երկիւղ
ան՝ որ սեր բերէ յիւրեան, նք սրահելով զանձն և ուրիժ,
երկնելով զուցէ անկանի ի սիրոյն այ. և այնպէս մնայ ի
կեանան յախտենախտա:

Ի ստորան քն է՛նարիք է, և արբար է ի՛նայն:

Աստ՝ զաւետարանեն ասէ ըստ ան, թէ ի գատա-
տան եկի. և թէ պէտ զատիմ զոր, զատաստան իմ ճմա-
րիտ է: Եւ՛ արդար է ի՛նայն: Ձի արդար է ար, զարդարու-
թիւն սիրէ:

Տանխլի է նա քան զոգի՛ և քան զոյանս զարձարանս բազանս. բազ
դը է նա քան զհոգի- իրիտի:

Չաւետարանեն ասէ որ պատուիրեաց մի ստանայք ոս-
կի և մի արձամթ, և տկանս արտաւանս. և բարցր է նա
քան զմեղու. խորխի: Մի արձամթ, զի որ ի վերուստ զայ ի
վերոյ է քան զմո՛. և զաօղան որդի այ առնէ: Եւ՛ քան զս-
կանս արտաւանս: Քան զօրհնան մոխէսի, և քան զմար
զարէս, զի նքա ճառայից առնան. թէ պէտ ոսկի էին և ա-
կունք, որ յերկրէ են. և նքա զերկրաօրս խտանան բա-

բու

Handwritten notes in Armenian script, including numbers like 354 and various signatures and initials.

բուխա Եւ քաղցր է քան զմեղք օրինացն. զի լուծ իմ քաղցր է վասն մեծի հասուցմանն յուսոյ. թէպէտ նեղ է ճանարհն:

Քանչէ՛ք թառայ բո գոհնոցէ լայն. ՚ի գոհելէ՛ նմա հաբոսցաւ Քաղաւ:

Որ գինք արեան նք են, պահեն զպատուէր աւետարանին ՚ի պահել նան զհասուցումն բաղում: Չի ընն արժանի չարչարանք ժամանակիս հանդերձեցոյ վառացն:

Չյանջանա՞ն իւր ո՛ր իւրէ առնուլ ՚ի մտ . ՚ի գողցնէաց ի՞նչ քէ սբո ըն՞ քր. Խոթարէն գոհնա՞ զթառայոյ բո:

Պահել խոստացում, և երկեաւ զի տկար եմք, և բազում ինչ յանցանեմք խորհրդով և բանիւ, թէպէտ և ոչ գործովք, ՚ի դաշնեաց նր արա՛: Հաս ինչ է որ սատանայ ՚ի դաշտ նիս խոցոսէ ին խաւար զոր ոչ գիտեմք թէ նա է. յայնանեէ նր արա՛ զիս, զի մի սրճեցայց: Եւ յոտարե՛ն պահեն, զոր յայտնապս գիտեմք, և օտարացոյց օրէնքն հրամարմամք:

Ադո ի՛նչ ոչ ոչնէոցն ինչ, յայնժամ անքնն էնչց՝ Խոթարէն էնչց ՚ի մշոյ մեծաց:

Չի որ առնէ զմեղս ծառայ է մեղաց. յայնամտանք իծ եղէց, և նր եղէց յայտնի և ՚ի մեծ մեղացն. զի են՝ որ մահուչաբի են: Քե կարեմ՝ սսէ զգուշանալ:

Եւ ընչն յեղ հանոյ թանս թերանոյ ինչոյ, Խոթարէն սրտէ ինչոյ առաջի բո յմ ժամ. քր օգնութան իմ և ինչն ինչ:

Ընդ զհսս անանոցն՝ ոչ համեցար սսէ, զբանս խոստովանութն, և զխորհուրդս հաւատոյ ընկալ. զի զսերս նք և զհոգի խանարհ՝ ոչ արհամարհես: Տք օգնական իմ. զի բո զօրութիւն կարեմք լինել քեզ համոյ. և վերկեմք յանունամբդ: Ըստ սակոյն յաղօթմ կացէք յամ ժամ:

՚ի խոթարէն. սաղմոս ՚ի Գառնիլէ:

Երանելիք Գառնիլէ առց զա ՚ի Գե՛ն, յայնժամ առնալ զաշտեալեք զնէն. Խոթարէն հոյսոյն թէ Գառնիլէ յեղէնէոյ. Խոթարէն Գառնիլէ առնել Գառնիլէ ճան սողմանի: Այլն՝ մի անորոշա թոգնարաց քրիստոսեանոյ՝ աղօթելի է: Այլն՝ առաջեալն ճան ինչեցոյ աղօթելն իբրև թոգնարէն:

Ընձնել չեղ քր յառար անխոնքի . օգնուան էլչոյն չեղ անան ար
յայնքայ :

Եզեկիայ՝ ևս և սողոմնի , յորժամ որդին նարատայ
սպտամբեաց : Այլև՝ ար եկեղեցի՝ որ ՚ի հալածանս շար
թ աղաւորաց է , օգնական՝ անունն ար յս քս :

Աստուծոյն չեղ քր օգնուի՝ որքոնք իբն . և ՚ի օգնել ընկալն զժեղ

՚ի տաճարէն՝ եզեկիայ . և եկեղեցւոյ՝ ՚ի վերնոյն : Եւ
ընկալցի զքեզ ՚ի գիրկս խնամոց իւրոց :

Յնձնել քր զմ գաղտնոցս չա . և զտնոցս չա ընդունելն որսոցն :

Չեզեկիայի և զսողոմնի , և եկեղեցւոյ՝ զբանականն . և
զվիայիցն սրխն՝ և ուխտ՝ զոր եղին աւազանաւն : Եւ ըզ
գուշանալ սարսին սատարաղօղքն՝ զարժանն նուիրել և
ուխակէ :

Տոյն չեղ քր ըստ սրոյն չա . և զմ իորդարոցս չա նա իստարեոցն :

Նոցայցն յայտնի է , երկրաւորքն ամ . իսկ՝ եկեղեցւոյ
խնդրել զարքայութիւն ար , և զարդարութիւն նր :

Յնձնացոս մտ ՚ի գրչոնք չա . յանան ար մերոյ՝ մտ մէջ էլչոյն :

Երուսաղէմ և ժողովուրդն՝ իւրեանց թ աղաւորացն . և
մեք՝ քանդի քնի մահաճամբն վրկեցաք , քրխտանեայք կո
չեցաք , և նոր իտրայէլ :

Լցուցել քր զմ ինդրոնքս չա . սչմ ճանկաս , զի ներայ քր ըն
եւլ իբն :

Տեսնել զքս հաչտ Այժմ ծանեաք : Յորժամ հա
ւատայ կոստանդ խանտս և արդատ , զնոսա՝ և օծեալ քրխ
տանեայս կեցոյց :

Լոճա սն յերկնոց ՚ի որքոնք իբն . ՚ի շորոնքն գրչոնքն ըջոյ իբն :

Եզեկիայ և զօրարարելի , և կոստանդ խանտսի . Չօրուի
աջոյ . զխանն ցուցեալ թ է՝ այսու յալթ եսցես :

Առաւ իսառօր՝ և սոչս իբրիճարօր. այլ միս զանան քն քյ միբայ իտր-
դարցորս:

Սենկերբիմ՝ և դօզ և թհնամիքն կոստանդեայ, և տր-
դատայ. և զևէքն կախարդօք, և մեհնհոօք. մեք անուամբն յն
աստեմք:

Առաւ իտիանէցան և անիան. միս յարեաք՝ և աշխոք իղաք:

Մեք յարեաք՝ ի գլորմանէ անհաւատութեն, և ուղիւ
եղաք. զի ուղիւ է ար ան մեր:

Տէր ինչո՞ զիտարան, և լար միւ. յոսոր յորամ իտրտարաք
առ միւ:

Ձեկեղեցի՝ յարուէն Յաւուր յորում: Յօրն հատուց
ման. զի որ կարգացեց զանուն ան՝ բարի գործովք: կեցցե՛:

՚Ի իտրտարան սառնա՞ ՚ի դարիլ:

Յորթմ ճիւղանարան ինչիլ, և յարեաք՝ ՚ի ճիւղանարիլ, լցաւ սառ
հաս սոյ: Այլն՝ զիտարան իտրտար ինչն գիթ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ի :

Տէր ՚ի սրբանիլ չամ սարսի ինչիլ իտրտարան ՚ի ճիւղանիլ չամ
քնտարցի յոյ՛:

Եղեկիս յոյժ զուարճացաւ. և միտք՝ յորթամ՝ անանի ար:

Ձյանիսիլ սրտի նք իտրտար նհա. և զիտա լընանց նք ու տրտիլիլ ՚ի
նհանէ:

Ասի թէ՛ որդի ինդրեաց, և տուաւ մանասե՛:

Ժաման սրտիլ զն յորնանիլ չամ սրտիլ չոյ. և իտր ՚ի գլանի նք
դասի ՚ի տրե զտարանիանէ:

Հատուցեր, արմանացուցեր յորհնութիս սոստիտի, զի
որդւով՝ քաղցր ստղով, և ահամք թաղաւորութեն՝ սոստ-
կեցեր զնա:

Վեան իտրտար ՚ի չէն . և իտրտար նհա զնք ինչոյն սոստար՝
յոստիտան յոստիտից:

Հնդեւտասան ամ եզեկիայն. և միտք՝ զի անմահ է: Եւ միտք նախաստեղծիցն անգիտարար անձանայ կամեցեալ՝ ոչ ինդացին. սակայն՝ ան ելից ՚ի դէպ ժամանակի անացուցեալ զհնուածիս ինեղով ինքն մարդ: Ընդ երկայնաւուրս՝ Մասցն վայելէ ընդ այ միացեալ, և ոչ եզեկիայ:

Մէծ էն գործն անոր ՚ի զորոսն չափ զգոտու և զգործ լայնեւորն զի զնո ՚ի վերայ անոր:

Ի վերայ կենացն՝ զփառան մեծալայելուչ: Չի դարձաւ արեգակն. և բերելին նմա պատարագ ՚ի բարխլունէ: Եւ քիչ մեր փառքն:

Տողոն զնա յորդանունն յախտննից, և արախտ արտոյն զնա յարտնունն ի բրտաց քոց:

Իբրև եզեկիայ առեմք օրհնեացէ զքեզ ան. և հայր ևս զորդի իւր և զանդամն նր՝ յօրհնուածի յաւիտենից. յոր ժամ երևի եկեղեցի երեսացն հօր. և քր սրտիւ ասակն ևս: Թափար յառաջոս ՚ի քր, յաղբումն ի բողբոջն նա փ՝ աստնեպփ:

Եզեկիայ, և միտք յատակ՝ որ զինի հոգւոյ և մարմնոյ ոչ զրօնու. այլ՝ յարմուածն շնորհս ան խղճիւ զատե զնո դին, մինչև սխախեացի. և ինքն՝ ոչ սասանի:

Գործն ինն չա ՚ի վերայ իննուորոց քոց. և ան չա գործն զառնոյն ուր զնո չա:

Հագին աղօթէ թագաւորին եզեկիայ և մտացն ընդ ձեռամբ ունել զփառս և զդևս: Եւ ան քո զտոցէ: Յորժամ ձեռնն ընդ ան միարանի, գրտանե զամ թ շնամիս, և զդուշանայ, կամ ոչ հնազանդի, այլ՝ տայ կռիւ և յաղթէ: Իարձեալ՝ ան յի խաչիւն զազս մարդկան՝ որ թ շնամիք էար մեղօք, և կորուսեալք, եզիս երբև զմոյրեալ ոչխարն. զնա խըն մեր՝ յան զարձուցեալ. և զատելիս՝ ՚ի սիրելիս:

Դիպոն զնա արդեո հոց ՚ի հոր՝ ՚ի ժամանակն ի բրտաց քոց:

Որք՝ այլոց հնոց եզեն այրման պատճառ. և կորստեան, զևր և հեթանոսար, և չարք, ՚ի հնոց գեհենին այրին ՚ի ժամանակի դաշտանան, և երևման երեսացն ի բարկուածք:

ՏԻ ԲՐՈՒՆԻՔ ԻՐՈՒ ԻՅՈՒՆԻՅԱՅԵ ԶՆԱՍԻ Ե ԿՈՒՐ ԿԵՐԵՆ ԶՆԱՍԻ
ՁԻ յայանելոց Ե Բարկուժին այ հրով:

ՊԻՐՆԱ ԵՅ ՔԵՐԵՆ ԻՐԵՆԵ Ե ԶՆԱՍԻ ԵՅ յարտոց Ի ճարտիւնէ:

Ի կեղանեաց յերկրէն. ամօթալի դորձք՝ որ աստէն
Ե պատան. Ե զաւակ նոյ՝ ոչ կոչն մարդկան, այլ սասանայի
Խորհրդան Ի զն շարունի. Ի որնչոն ի բարտոց, շո ոչ ի բարտոցն
հարտոցի:

ԴԵՔ Զարուժի՛ Տպարսուժի՛ խորհեցան օրերէ Զմարդ-
կան յախտնից:

Աբարդն զն հաշնիւ. Ի ճարտն թո զարտոցիւն զերես նոյ.

Յորժամ ասիցե զնայեք Ի հուրն Ի մնացունամս: Ուն
անկերկրիաց զորքն յեմ մեռան. Ե ինքն զերեսս պատրաստ
եալ Ի սուն երթալ՝ անկաւ Ի մնացունամս բարկուժի նոյ,
Ե յարգւոցն սարմաւ: Նոյնոյ սասանայ՝ էք ինչ՝ որ Ի քէ Ե
Ի սրբոյն աստէն ամօթեալ, Ե Ի մեծազոյն մնացունամ բար
կուժնն՝ պատրաստեալ է զնայ, ուք մրուրն ոչ սպառի:

Բարձր Եր Եր Ի շորունի՛ թա՛ն օրհնեցա՛ք, Ե աշխո սասացա՛ք
շորունի՛ց թոյ:

Չորուժի սրանելեաց յորժամ առնէ անձ, բարձրանայ
ժառք նոյ. օրհնեմք Ե սաղմոս ասեմք զորուժի նոյ: Դարձ-
եալ բարձր լեր Ի խալ Ե յերկինս. զի զամենեանն ձգեացես
առ քեզ յօրհնեղաւժին Ե Ի սաղմոսս:

Ի խարտն. զի սասանոցն օգնեմանալից. սաղմոս Ի դասնի:

Մարտիւնայ շեղհարթն եմանալի. շէ նա է սասանոս զի զար
բարտն, շէն՝ գիշերոյ օրհնոցն. իմ ի սասան ի սասանալին օգնե
լով Բարունի՛ Ի Բոց իմ անոց: Այլ՝ զարտոցն ի սաղմոս, Ե զյոս
նոյն Ի ժողովոց, իրենի յասասանոցն կերպի՛ն՝ ժարտիւն զնիշի
բարտնն: Ի սաղմոս Ե զհասարան հիշանաաց:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ի Ա.

106
այն ժամ

ՍԱՍՈՒԱԾ ԻՄ՝ ՆԱՅԵԱՅ ԱՌ. ԻՍ.
ԸՄԵՐ ԻՅԵՐ շէ. հնոն ինչ Ի իրտալի իմն՝ զան
Բանից յանցանայ իմոյ:

Ձերմն սիրոց Ե կրկնելն զանն Նայեա՛. ուն թէ զար-
ձուցեալ է զերեսն: Այլ զայս յայանայս գոչեաց Ի իսալին
անն. էլի էլի լամասարթթանի. Ոչ Ի հօրէ թողեալ, կմ
յիւրմէ անութէն. մի լիցի. այլ Ի զիմաց մերոց բնուէս. Ե
աղա

աղամայ հնոյն : Չի ոչ գարշի զմերն խւր համարել . որ
 թողեալ էար յետ յանցանացն . և աղաղակելն առաջին ար-
 գարքն , և ետուն 'ի անն զարօթեա խւրեանց . սակը ցհայր թէ՛
 մահա խմ վճարեաց զարամայն . ընդ էր թողեալ կացցեն հո
 գիրն 'ի դժոխս Հեռի եղէ 'ի փրկութիէ : Ազամ հեռացաւ
 յիւր փրկութիէն , քան վն պողոյն ճարակմանն՝ աւելի վն
 բանից յանցանացն , որ սասց կինս զոր ետուր ինձ : Այլ
 երբք թարգմանցն ոչ ասացին վասն բանից յանցանաց . այլ
 ակիւղաս 'ի կոչմանեւ ասաց . թէ , ոչ խոսն 'ի վշտաց աղաղակի
 ինց . սխմոքս 'ի ճգնուէց ինց : Ոչ թէ՛ գոչեցին , և ճգնե
 ցան և վշտացից աղաղակեցին սրբն . և ընդ էր ոչ փրկեցան .
 զի մեծ աղուճի կարօտացան միջնորդի , և փրկչի :

Այն է , 'ի որտէ կարգոյն առ զիւր , և ինչ ոչ լուսոյ . 'ի գիտցն , և
 ինչ ոչ անուոյն :

'ի առէ և 'ի զիւրի աղօթելին սրբն , և յամեաց խոն
 գիրն Մինչև ան և ս աղօթել . հայր եթէ հնար իցէ : Եւ
 զի՛ մի էր կողին հօր և որդւոյ , այլ վն փրկութի մարդկան
 մահուանն՝ ոչ լուսաւ . և զի ցուցցէ զճնմարիտ լինելն մարդ :

Գաւ 'ի զիւր բնութիւն իս . և գործաւ ի որտէլ :

Բնակեալ յերկինս և ի սրայել զօրէ զքեզ 'ի դործս քո
 Գարձել 'ի սրս բնակեալ յարդարքն , յարբահամ , յիտահակ ,
 'ի մախէս . և շատց թէ բնակեալ էիր , այլ թէ՛ արդ , և
 միշտ և ս :

'ի զիւր յառաջան հարցն զիւր . յառաջան 'ի զիւր և գործոցն զն :
 Առ զիւր աղաղակեցն , և ինչն . 'ի զիւր յառաջան՝ և ոչ անուոյն :

Կարին՝ յորս բնակեալ ես աղաղակեցին ապրիլ 'ի խա-
 կաց : Գուսացան : Չարն մարդ լինել , և ոչ անուոյն
 Գարձել 'ի քեզ յուսացան յովսէփ , և զանիւել . և թէ
 մարմնալ փրկեցան . սակայն 'ի դժոխս ոչ փրկեցան հոգիքն :

Այլ է որտն իմ , և ոչ իմ հարց . անուոյն հարցուն՝ և որհամոց-
 հանք ի որտէլ :

Այն նախատանացն հրէից . կամ՝ ծածկելով զանութին
 մարմնին , իբր կարի՞ որդամբ 'ի յորս Եւ կամ՝ զի կուսի՛
 միայն , և ոչ 'ի սերմանեւ . իբր որդն 'ի փայտէ : Կամ՝ զի զե
 զեցիկ

զեցիկ հանդերձ կազմեաց մեզ իր բն. որչն զկերպասս: Պարձ
եալ՝ որչն փիւնիկ հաւն. որ ողջակիղեալ զինքն՝ յերբ յա-
ւուր յաւնէ կենդանացեալ. նախ որչն ելեւեալ, ապա
հաւ թռուցեալ:

Ահա՛նիւնն որք փոփոխեմն շին՝ որհամարեմն շինե. իօնէն շէր-
իփոփոխեմն և շարեմն շէրիւնն իփոփոխեմն:

Յաւատարմնն յայտնիք են գիտնոցն

Յաւացաւ ՚ի քր՝ և իրիւնցէ շն. ինչոսցէ շն, շի իփոփոխեմն

Քայ եղիայ իմուցանել:

Դու ես՝ որ հանիւր շին յարեմնեք. յոյ ի՛նչ որեմնց հօր ի՛նչ:

Հանարն՝ կազմել է իր յոստացն՝ լն յորայ, ոսկերօք և
ջօք հանար զիս Չի կազմելն որչայ է, նայնպս հօր և հոգ-
ւոյն էին կազմելն Չի հոգին ար. եկեացէ ՚ի քեզ: Եւ զօրու
թի բարձրելոյն հովանի լիցի ՚ի վիճ քո Յոյս իմ ՚ի ստեանց
ծօր իմոյ: Չի ՚ի յոյս փրկուիմն մարդկան՝ կերպակեցաւ ՚ի
ստեանց մօրն: Դարձեալ զի ՚ի ստենէ մինչ ՚ի կատարած
հատուցեա մարդկան զարժանն:

Ի՛նչ անիւր ես յարեմնեք. յորեւոյնցէ հօր ի՛նչ քո ես ան ի՛նչ:

Չի զու միայն գիտելիւր զիս յառաջ քան զարուսեակ
ծնեալ. և ան կոչիս իմ, վիճ յարդանել ՚ի մօրն առնոյ մարմին:
Քեզ անկ է գիտելն թէ՛ որ հայրդ. ես բնութիւն, յորովայնէ
մօրն առեալ մարմնոյս՝ ևս ան յայնմ հետէ: Դարձեալ՝ ան-
կայ ես, զի ուր կատարեալ է բանն ՚ի ծոցն հօր, կատարեալ
գտաւ մարդն ՚ի ծոց կուսին, չէ ասելն՝ կամ ազախին ան
Սոփոք եմք ասել ՚ի կատարումն եկեալ իրաց թէ՛ յանկ ել
իրքն, կի՛մ կորհուրդն Չի անկանելն՝ կատարելն է, լն հրէշ
տակին՝ որ ասաց, ՚ի նմա ծնեալն ՚ի հոգւոյն սքչ է: Չի
աւուրց բազմաց՝ ոչ կարօտացաւ նման մեզ քառանից:

Մի՛նչ փոփոխեմն փոփոխեմն շին ՚ի շնութեալ ին. և ոչ որ է՛
որ օգնէ ինչ:

Եւ զայս ևս աւատարմնն ասէ, զի ինդրէր աղօթիւք
՚ի ժամն՝ որ մերձ էր գալոյ ՚ի վերայ հրէիցն:

Շարժելովն շինեալ զանձնսն ի քաղաքս. և յառաջ զիս զարեւոյնն շին:

Չունարակք քահանայքն, և զուրք զպիլըքն, և փարիսեցիք. զէրբ՝ զի փարիսեացիսն ՚ի մտից ժողովուրդեանն. զիւրացաւ ասէ լայնացաւ, և եթող զիօր օժ իւր:

Բայնն ՚ի շիրայ ի՛մ շինելոյնն ի-բնանց, ո՞ր սոխն՝ շինելունչ և յա՛նչարիւն:

Առիւծ պիղատոս կամ հերովդէս, և զինուորքն իւրեանց, որք մարտնչելին և այսին ասնելին, յափշտակելով զնա յառաքելաց անտի ՚ի մահն:

Եւ ո՞ր ջուր հեղացայ և զբանայնն ան ուղիւք ի՛մ. և ինչն սիրք ի՛մ ո՞ր հո՛ւ հալելու ՚ի հիւ զբանայնն ի՛մ:

Չքրանիսն ան յայտ ասնել, զի անողջասցի հիւանդքնութիս մեր: Յրուեցան ոսկերք: Առարեւայքն ս՛քք, Եւ եղև սիրտ իմ: Չուժդին երկիւղն զոր կրեաց յինքն զարհուրեալ ՚ի ասիւնասցի: Այլև՝ սրտի մերոյ շարիք հալեցան ՚ի սէր սրտի նր՝ ո՞ր մո՛մ:

Չարցաւ ո՞ր եկեղացայ շրջանի՛ն ի՛մ. լիւրս ի՛մ ՚ի ի՛մն ի՛մ կոչեցաւ. և ՚ի հո՛ւ հալելու ի՛մ զարեւոյնն շին:

Չորութի մարմնոյնն որ ՚ի հողոյ, և ոչ անութե՛ն, լի յոքայ՝ զորութի իմ յերկիր շինաւ: Չի մեռաւ և լուեաց. և եղաւ ՚ի հող մահու:

Շարժելովն շինեալ զանձնսն ի քաղաքս. և ինչոք լաբայ զարեւոյնն շին:

Որ որդիք անունեալ էին, շունք եղին:

Ծախելոյնն շինեալ ի՛մ. և զարք ի՛մ. և ինչոքնն զան ուղիւք ի՛մ. նորս հայեցան և քեզնն շին:

Մեկնելոյ պիտոս ոչ է: Թունեցին զնա՛մ ոսկերս, զի մերկացուցին զնա՛մ մերկացեալքն ՚ի շնորհացն ան. հայեցան թէ՛ ո՞ր հարցն զեկեան. այլև՝ տեսին զոսկր և զմարմնն. մինչ զխաւարել արեգականն:

Բախելոյնն շինեալ ի՛մ ՚ի հիւ ի-բնանց. և ՚ի լիւրայ զարեւոյնն ի՛մ ինչոքնն որ ինչոքնն:

Չի նախ բաժանեցան զիճակելով զհետևորդն . և ապա զհանդերձան բաժանեցին: Եւ զպատմուճանն՝ որ էր առանց կարանի՝ առաքեալ յարքայէն հայոց արդարու, նշանակ անու թե՛ն՝ որ ոչ բաժանի, այլ ամի ուսեք լիտիս տունեալ լինի՝ ՚ի վեր քան զարժանն մեր, իբրև զիճակ՝ որ ոչ ընարէ զարժանաւորն:

Դու քր զ՛ հեռի սանիւր զգնուի՛ յա յնէն. և քր յօգնել ինչ նայեց:

Որ ասէր հայր ընդ իս է:

Փրիւն՝ ՚ի որոյ շանցն ի՛ն, և ՚ի յնոսոց շանց՝ զհամարուիլ ի՛ն:

Չի բարձր նր՝ ոչ խորտակեցան: Եւ ՚ի ձեռաց շանց՝: Չի մի էր մօրն: Աղօթ էր զի և մայրն անձևն արկելի մը նասցէ ՚ի կատաղի շանցն: Այլև՝ զեկեղեցի յայտնէ զթու թեցն հօր. զի մից մօր աւաղանին է ճնուեղ:

Փրիւն՝ շին ՚ի ինքնուոյ սուխնու, յնշնիւրի զինչնիւրոյ զնանդհուիլ ի՛ն:

Ստանայի բերան՝ մահն է . և եղծուր մահու՝ մեղքն, միաւոր և յատուկ յարմէ աղբիլ աղօթ է բնութեա. որ խո նարհեալ էր ՚ի ներքոյ երկիւղի մահու լը առաքելոց:

Պարտիւն զանան յա ինչնոց ի՛նոյ. ՚ի մեղ ինչնոցոյ օրհնելոց զեւ:

Ոչ անօթ համարի եղբարս կոչել զառաքելոս, և զեկեղեցի. զամ զոր լուց ՚ի հօրէ, ճանուցի ձեզ: Եւ՝ ճանոց թէ՛ զեւրդ կոչի ան հայր, զի ունի զվստճին որդին:

Երկուշտ քն օրհնելոց զքր. սիննան զսուսն յոյճելիան ի՛նուսուսոց արարչն զն:

Հեթանոսք և՛ն ամ զաւակն յսկորայ, և որք ՚ի հրէկց զսանան:

Երկուց ՚ի քնէ ամ զսուսն իբրայելի, զի մը արհամարհեաց՝ և մը անուրհնոց քր զնշնու սուսոց, և մը արքայոց զնրեա ի՛ն քնէն. այլ ՚ի իբրու ի՛նուս սուսն՝ լուսն ինչ:

Որք լը բնուեն՝ և որք հաւատալք որդիացան իարայէ ի. զի ոչ արհամարհէ զաղչատա Յօրինաց և ՚ի մարդարկից. հեթանոսք՝ յորոց ոչ զարձոց ան զեբեան, յորժամ լինդբե պն. այլ ՚ի կարդալն զնա՝ լուսու նց:

Պի Բն է Գուգուի Ի՛, յնննննն Բնն Գրգրգրգր Նննն:

Որդւոց ՚ի հօրէ ՚ի յորդանանն և ՚ի Թարթ . և ՚ի ժամ
խաբին: Զեկեղեցիս մեծս՛: Զամ՛ հաւատացեալս, զլուխ մեր
զս՝ օրհնէ զհայրն յանդամս իւր:

Ձգեգս Ի՛ Իգրգրգրն սոսը՛ Իննննն Երրրրրրն Նարս:

Ձրբ ուխտեցի մարգարէիւք ժրկել զմարդ իր: Բարձ
եալ՝ ՚ի վերնասանն հացիւ՛ և զինով՛, սակով՛ այս ուխտ
նոր է իմով արեամբ: Առաջի ամ երկիւղածաց: Անդ սուս
բեալքն և միշտ յամ երկիւղածս նա է, որ կատարէ մարմին
և արխն իւր:

Վերնննն Գննննն՝ և յագիտննն օրհննննն շք՝ որ Իննննն շնս:

Անկեալք ՚ի զբախտէն և սուսը՛լքն երեալքն ՚ի տանց
և ամ հեթանոսք՝ զրկեալք յիւրեանց հայրենեացն զս՝ ան
իւրեանց: Օրհնեացեն՛: Վերան սուսը՛լքն օրհնեցին և
երին ՚ի բնանն ձիթ ենեաց: Ե՛ւ ամ ուրեք օրհնութք և զս
հուիթք ճարակին:

Վննննն Գրգր Ե՛ յագիտննն յագիտննն: յննննն, և Գրգրննն սոս
քն Ինննննն Իննննն Երրրրրր:

Թննննն կրնն զանցաւոր մահս, այլ սիրտքն ամուր են
՚ի յախտանն և բանն թէ՛, որ ուսէ զմարմին իմ, և բնայէ
զարխն իմ, զմահ՛ մի տեսցէ ՚ի յախտանն: Զիշեացեն և
զարձցին՛: Զեթանոսք յիշեացեն զարարիչն իւրենց, և զառ
նան սու՛նս այլն՝ ուտելովն զանմահ կերակուրն՝ յիշեն ըզ
մահաբեք պատգն, և զսանան առ ար միշտ ՚ի նմանէ ճարտ
կելով, և ոչ ՚ի հրաժարեցուցեալ փայտէն, ՚ի մտի սրահելով
զստացենն, զայս արարեք ՚ի յիմ՛ յիշատակ: Ամենայն ծագք՛:
Ձի ոչ մի ազգի է ուխտս այս:

Երրրրրր Գրգրննն ննն ամ Գրգրննն զննննն, զննննն և Գրգրննննն, և նս Գր
րէ ՚ի Գրգրննն Ինննննն Կրրրրրրննն:

Վերողքն տահմք ազանց և լեզուք ամ: Ձի անն է ար
քաղութի սեպհական է, և ոչ յու՛մքէ աւեալ: Ե՛ւ նա տի
րէ ՚ի զք՛ ամ՛: Զորժամ քարողի աւետարանն ընդ ամ տի
և զերս:

Վերան և Երրրրրր Գրգրննն ննն ամ Գրգրննն Երրրրրրն սոսը՛ Ինննննն
Ինննննննն՝ որ Ինննննն ՚ի Գրգր:

Թագաւորք և իշխանք Երկրի, և պարարտացեալքն աւազանաւն Աւաջի նորա սնկցին՝ Չխանարհին յերկրպար գաւթի մինչև ՚ի հող. յիշելով զայն՝ որ սակղծ ՚ի հողոյ. և լուծանէ զարձեալ ՚ի հող, և վերառին կանդանէ ՚ի հողոյ:

Անչ ի՛մ նախն կեայ. և զսոսի ի՛մ ծառայելոցն նմա:

Գաւթի մասէ զայս, յիշելով զազատելն ՚ի դժոխաց զհոսն. և զաւակաց իւրոց պատուիրէ նմա ծառայել. և որք ծառայենն՝ նորա են զաւակ զաւթի:

Պարտեանքն քն սղի՛ որ գտուցն է. պարտեացն զարտարաթի՛նքն ի՛նքն ի՛նքն, որ թնայելոցն է՝ զոր որք որ:

Յայտնապէս զհեթանոսաց ասէ, որ զալոց էին. պատմեացի տն աղան այն՝ եթէ աղչ. են ան, քի անդամք և ոսկերք, ըստ աւարելոյ, զուք մարմնն քի էք: Եւ զարձեալ՝ զուք քի, քն այ: Պատմեացի՛. Նախ հաւատացեալքն յետնոց պատմեն. ժողովուրդ՝ որ ծնանելոց է աւազանաւն, զոր արար ար, արդարութի և փրկութի՛ պատմեն աղչաց յաղչա ՚ի իսորոք. սաղն ՚ի քառիլն:

Նոյն քի՛նքն ին որ նախ թան զսա՛ սաղնայն է: Քանչէ՛ զարտարածքն ինքն, և շնորհիւն ինչէ սոք հովիւն, ըստ իսորոքն հրամանն ինքն ինքն ինքն հովիւն թալ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ի Բ .

103
այն

Տի հովիւնոցն շին. և ինչ ինչ զն պոխտեացի: Ի շնորհիւ քառարալ՝ սնոր Բնակչոց շին և սա ըստ հովիւնոցն սնոց շին:

Քն յն. փոխանակ որ ասացաւ մահ հովիւնոցն զնս: Եւ ինն ինչ ոչ պակասեցի: Չի ասաց ես եմ անք քո բաւական: Եւ թէ՛ մի հողացք զինչ ուտիցէք, կի՛մ զգեհուցուք: ՚ի վայրի զալարուք. ՚ի գրոց փարդապետութիս. ըստ այնմ, սէր հան զուցանես, սէր արածես ՚ի մէջօրէի հովիւն: Եւ առ ջուրքս հանդատեան՝ Չաւազանն ասէ հանդատարար՝ ծանրաբեւեւեալ մեղաւորաց. որ և տղայացեալ այսուհետեւ մնանին հողեոր կաթմալին: Նոյն արէ՛ որ նախ հովիւնք զխարայել յանադաան սինայ մանանայիւ, և վիմամ ին ջրով հանդ ուցս ներ: Անդ բնակեցոյց ՚ի հաւատս, և յեկեղեցի, փոխանակ զբախտին Եւ առ ջուրս՝ Ող ասէ արն զետք յորովայնէ նորա բղխեցեն:

Իսորոց զանչն ի՛մ սա իս. և սա զարտարածքն ինչ ՚ի ծանարածքն որք որք ինքն ինքն սնոսն ինքն:

Ի յաճախուէ շարնց՝ զհողին առ միտս գարձոյց: Գարձնէ՛ յիւր հողւոյ էտք, հողեղարձ եղար, և առ քաջ հովիւն դարձար, և յարուէ յոյս առար գտանալ հողւոյն Ի մարմինն զի հողին նք գրաւական առեալ զնորհան որ աղամու,՝ գարձառ առ վերախոջն Առաջնորդեաց, որ սասց զհիշն գող ճանապարհ: Վասն սնունան խւրոյ: Չի եղ ՚ի վն խը զմտ՝ փրկական սնունանն, լլցս , ճանապարհ, կեանք, գորութիւն, և արդարութիւն, քանզի՛ արդարութիւն զնեակն ընդ նառ

Թի՛ղի՛ք և զնա՛նց իս ՚ի զն՝ սոսնէրոց հանա, զն երկնոց ՚ի շարձն զն Գոր Գր ընդ իս իս:

Մահառ ստուեր է գերեզմանն. ստուեր և ոչ ճշմարիտ մահ: Ոչ երկեացց ՚ի շարէն, թէ՛ արգելուլ կարէ զիս անդ: Չի դու նք ընդ իս ևս կենաց թողական:

Յառ չա և զսասան՝ նոյս Գորնորդեան զնա:

Պատրաստ արարիւր սոսնէ՛ք ի՛ն զնան զն յանդիման ներկաց ի՛նոց:

Յուս՛ խաչն. գաւազան՝ աւետարանն ուղղիչ : Գարձեալ ցուս՛ հաւատն, որով հարկանի գաղանն: Գաւազան՝ յոյսն, որով ապրեցար յեցեալ ՚ի նա ակնուհեղով փրկութե մերոյ: Առքա մխիթարեցնն, ՚ի սղոյ մահահանացու բնուէս: Գարձեալ՝ ցուս և գաւազան, ան զնեալ ՚ի գերեզման և ՚ի գոխս. զի վն այնորիկ մխիթարութիւն և աներկիւզ եմք ՚ի ստուերաց մահու: Պատրաստ արարեր զսեղան հացին հագեոր: Ան յանդիման, յորմէ զարհուրին ահարեկեալ զեք:

Օնոր ի՛նոզ զնա՛ն ի՛ն Բոնոյ չա ոչ անորոյ որնէրոց զնա

Ի յորդանան զմրն հողին Ա՛ւ գարձեալ՝ սրարգեօք հողւոյն զմիտս մեր: Բաժակ քո՛ սերն, որ մահուչաի սիրեցեր զիս, սնապակ սէր կողեալ առ քեզ՝ մեռցուք վասն քո, ոչ ինչ գրելով զկիրան: Ոն զի այն խկէ նման սիրոյ նք. որով արեալ՝ ուրախութիւն ճաշակեաց զխաչն:

Ոչորհա՛նի չա Գր զնոյ ի՛ն երկնոց՝ զմտ սոսարս Գորնոց ի՛նոց Բնուիւլ ի՛ն ՚ի քան Գր ընդ երկնոցն սոսոր:

Գիտէ հողին թէ զայսքան բարիսս՝ ոչ ըստ արժանեաց, այլ՝ յորդմութենէ ան առար, և տակաւին ՚ի տկար մարմին գողով՝ ՚ի զիւրադայթ կենցաղս կարօտիմք սնելչա:

չարութիւն նորա և սղորմութիւն: Ասան որոյ ասէ սղորմութիւն
քո ար զՏեա: Ուն զփախաստանի զՏեա կրանէ: որ, որ թէ
կարի Տեաւոցեալ լինի, տրագէ: Հասանէ: Ողորմութիւն նորա՝
որան կար Տեաւոցեալ և օտարացեալ յաւաքարոյն և հաս
մեղ և զարձայց աս հոյր: Բնակել ինձ ՚ի տան ան. ընդ հը
բեշտակս, զուարս և ոչ զքիչերս. զի միշտ լցա կն, որք անդ
կն, և մահ ոչ զոյ նոցա:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ի Գ .

Թեպէտ և այլ թարգմանն շատցին զՔաղաքսն. սոյնն՝ յարան զք
յարսութիւն բնն ստալին լաւոյն: Այլն՝ զքնն ստալին նշանալի լա
բարութիւն, յարմար լաւ էր Բնակելու լաւոյն ՚ի լաւոց:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ի Գ .

Տէրս է երկիր լիւճ իւրով. ունիւրս՝ և ան բնակելու ձգ:

Ոչ ուն զբեւոյն կարծելին թէ՛՝ պարկասինէ միայն
կոյ. կամ հեթանոսք թէ՛՝ սասանայի միայն կոյէ կրկիր .
այլ ան որ ոչ միայն արարիչ է , այլև՝ խնամիչ Պի Տնէ
վերինն և ներքինս, և ան բնակիչք. որ նախ զտեղին արար,
և սպա զբնակիչս:

Նա բնն ՚ի վերայ թուա հիմանս արչ նմ. ՚ի վերայ գեոց պարսոս
էոց լաւ:

Չի ջրակց էր կրկիր իր զյատակ տան, և կրկին ՚ի
վր՝ իրբն զձեզանս և նա է հիմն կրկին : Եւ ՚ի վր զեաոյ
Յեաոյ էրր ցամաքեցաւ կրկիր զեաոյ առգի և զպէտան
պատարաստէ մարգիսն : Գարձեալ ՚ի ներքոյ կրկրի գնան
զեաք. և ծովք կն զեաեղեալ, և զխրաւ հանն ջուրք: Են՝
որք սակն թէ կոյ սեղն՝ որ հող ՚ի վր ջուրք է: Գարձեալ
նա ինքն ՚ի վր ծովս: Երկինք՝ կեկեղցի, և հիմն՝ մկրասլին,
աբ ծովացեալ է շարճք հողայն, և ինքն ան խոյ, աբ լինին
նմա անկակիչք. և զեաք բզխն յարմայն, մկրակոցն:
Գարձեալ զեա՝ ստաքեալ զն. պատարաստեաց, յասնին ցպեա
բոս, ՚ի բեզ շինեցից զեկեղցի իմ:

Ոչ էլցէ ՚ի վերսն քն. իմ ոչ իւրցէ ՚ի գեղաղ որքսնն ձգ:

Որ քէ է վերս և սեղնն որքն, որ ոչ էստ զնարսնն յանն իւր՝
և ոչ էրբսնսն նինգսնն ընկնն իւրսն:

Վերջինս սինն՝ զոր ար հաստատեաց, և ոչ մարդ. ոչ անասնոց իբրև զայս, այլ հրեշտակաց և հրեշտակացեաց: Ասացեալ է՝ ՚ի չորեքստասան սողմանն: Չի որ ցանկաց անդ լինել, սրբէ զինքն, և զսիրտ և զձեռս. և զհասերութի կենցա զայս յանձն մի կապի. և զնենդուք զաշն մի զիցէ մարդոյ կամ՝ քրիստոսի:

Ս աստի՛ շնորհքն ՚ի քնէ, շնորհքն ՚ի քնէ յայ զնէնէ իբրէ:

Օգնել ան ար լինել. և թէ սղալէ յակամայ՝ որորմանի գտանէ:

Այս աստի՛ է՝ որ ինքնէ շնորհքն ինքնէ զնորմէն զնորմէն յայ յորմէն:

Այս ազգ է զոր արն ասաց, ոչ անցցէ սղազս այս: Որ ինկընէ զար, ինկընէ տեսանել զերեսս այ յակորայ: Քրիստոսնեական ազգս՝ որ թողեալ զհաստատութիւն՝ ինկընեաց տեսանել զքն, որ է ան յակորայ. որ և նորա եղեն որդիք յակորայ. և կոչեցան ազգ. յայտ է քի:

Հարցնէ՛ ինչն արարան յնորմէն ՚ի ՚իբր. հարցնէ՛ն քրահոյ յորմէն ՚ի ՚իբր. և իրցէ ինքնուր զնորմէն:

Պատարեցաւ ՚ի համբարձմանն, զոր գա իթ ստաց ասա. ինացան յերկինս, և հարցին ՚ի յասելն հրեշտակաց որ և զանորմէնութիւն պաշտեցին, և վերացան ընդ նմա Ամբարձէք իշխանք: Հրեշտակաց և հրեշտակապետաց ոչ ասացին, զի տեղեակ էին զարբիւիւիւ երեք զասքն, և չէ զարմանք թէ ոչ գիտէին. զի զոր ան յայտնէ զայն գիտեն յայտնել. երբեմն հրեշտակոք՝ մարդկան, և է՝ զի նորա ՚ի ձեռն մարդոյ՝ ուսանին: Գուան՝ զանդիտութիւն ասեն. զոր յաւիտեան ոչ էին տեսեալ մարմին զտացեալ ընդ այն ճանտարհ: Եւ թողաւոր փառաց այն է, որ սեպհական ունի զիտաս, և տայ ում և կամի:

Ո՛չ է աս ինքնուր զնորմէն. որ հարց շնորհքն ինքնէն ՚ի ՚իբր. որ հարց ՚ի ՚իբր. ՚ի ՚իբր. և իրցէ ինքնուր զնորմէն:

Ոն աւել թէ՛ յերկրէ է՝ չբանամք գուան. և թէ յերկրց, զի ինկընէ: Ասեն, ար հարց է, գնացեալ է պատերազմ զանել. Գարձեալ՝ սա ինքն է՝ որ էջ, և ոչ է փոխել: Հարցնէ՛ ինչն արարան յնորմէն ՚ի ՚իբր. հարցնէ՛ն քրահոյ յորմէն ՚ի ՚իբր. և իրցէ ինքնուր զնորմէն:

Ո՛չ

Չճմարիտ ճանապարհն ինդրեն, որ ստաց ևս ևս՝ ճա-
նապարհ. և ճմարտութիւնն քեզ համբերեմ. որք զխտեն
զլահս անդութենն՝ նորա համբերեն:

Յիշե՛մ քե՛ր շինող-ի՛ն յո, և շինող-ի՛ն յո՛ որ ի՛ յառիճից:

Գթութի՛ն որ հայրենի է և առ որդիս . և զորդմութի՛ն
որ ստեղծողի է, և առ արարածս՝ Յաւիտեան, որ չէ սկսել
ի՛նս, այլ բնաւորեալ:

Չճառ ճանդ-ի՛ն ի՛նչ՝ և շինող-ի՛ն ի՛նչ՝ ի՛նչ՝ յի՛նչն ի՛նչ
քե՛ր ըստ զարձակ-ի՛ն յո՛՛՛մ ըս՛ յաշտող-ի՛ն յոյ զի՛ յաշտ և աշտ ի՛նչ

Ընդ ըս յաւիտենց զթութե՛զ կըսելով զմեր ժամս
նակս՝ մանկութիւն և անդ խառութիւն է զոր մեղացն: Չի յորով
լինի յանդ խառնէ յնաս, և ի մանկուհ. որում այլք են պատ-
ճաս. յս ստղանի, մանկութիւն և անմտութի՛ն ընդ ունայնութիւն:
Այլև՝ զոր հեթանոսք մեղան, զի քաղցր ևս առ զարձակ-
ի մեղաց. և ուղիղ հասուցիչ սրբայն:

Վրայորո՞յն օրհնա՞յնս առնն զմեղացորն ի՛նչ մանապարհն . առաջնոր
քիս հնչող ի՛նչ արարածն. և առաջնայն հնչող զմանապարհն յո:

Ի՛նչ ճանապարհի, ստելով ոչ կտրիմ զմահ մեղաւորին,
կրք դատիթ ուսաւ: Առաջնորդ ևս հեղոց ի՛նչ աստատանիս
Չոր անդխաութի՛ն մեղան յառաջ թողաւս: Եւ ուսն ցանկս
հեղոց, հեղ ուղ մովսէսի, և դատութիւն որք ոչ մեղան յառնելն
չաստատան անձանց և այլոց:

Անհայն մանապարհն քն զարձակ-ի՛ն և ճմարտ-ի՛ն ինչ այնորո՞յն, որ
ինորոն ըսնո՞ր և զլիւս-ի՛ն ինչ:

Երկու են ճանապարհք մեղացելոցն, ցանկայ որորմել
և զճմարտան ճանապարհ, և պատիկել: Եւ ճմարտան որորմու-
թիւն լինի, կրք զզմանք ինդրէ մեղացեալն: Որք ինդրեն
զուխաս. զոր ան ուխտեցին: և զվրայութիւն թէ զերկին և
զերկիր ևս լուսմ:

Վրայորո՞յն յոյ քե՛ր յառնն զմեղ ի՛նչ, զի ի՛նչն ի՛նչն. զի ի՛նչն
որ ինչն ի՛նչն ի՛նչն . օրհնա՞յնս առնն զնա ի՛նչ մանապարհն՝ յոր և հա-
մեցաւ:

Աննայն ուսմք մարթի տեւել զայս, զի որորմած է և
բա

բաւիւ : Այս անուան քո, Ո՞վ է մարդ որ երկնի ՚ի աննէ :
Ձի ոչ վարք և ճանապարհք մի. այլ՝ քաղաքական, թագաւորական, զինուորական, վանական, նաւորդական, մշակական. յոր զործ որ հաճեալ են, կարեն հաճել զանձ, և կրել զհոգի նր, որ ազգի զենն :

Անյն ՚ի Բարսեղի հանգիցի և զառայն ՚ի Բարսեղիցի զերկնի :

Հողին զբարիւ ժառանգէ, զի չդատի ՚ի խղճէ աստ. և անդ բովանդակ հանդիցի : Եւ զաւակ նր : Կործք նորաւ Եւ կամ զաւակ զոր ընտր ծնաւ և մնոյց, ժառանգէ զկենդանեաց երկիր :

Ձերսեղի քի երկն-ըստի իբրց. և զիտուրան իբր աստուծանէ ՚ի :

Սխմարտ ստէ զխորհուրդս յայննէ երկիր զածաց իբրց և ոչ ան ուսեք. Ձկտակարանն : Ձգաչն զոր եղիւր հին և նոր դրովք :

Աչ ի՞նչ յամ ի՞նչ աս քի. և նո հանէ յորսեղիցի զառայն ի՞նչ :

Ձմիտն ստէ, աւ իբր տեսանելով զանն. Եւ նա հանէ յառաջին մեղացն եւ այլ և յիւրոցն :

Նայնա՛ս աս ի՞նչ և զորսեղի ի՞նչ. զի Բարսեղ և ազատ ի՞նչ է :

Որ յամ օգնականաց ամոյի է և յրնից, զհոյն միայն անի մայր՝ ուր զնէ զգլուխն : Եւ ազատ. զի մերկ զայն և մերկ երթաց :

Ներսեղի քի ի՞նչ Բարսեղ ի՞նչն յայն՝ և ՚ի զլսաց ի՞նչ հան զի :

Սակս սրտի ստելով՝ զիտղճ մտայն՝ որ վանն մեղացն ստէ. յորմէ մանաւանդ զստիլ սղաչէ. ստելով հան զիս ՚ի վշտաց :

Տէս զիտուրսեղի ի՞նչ և զառայն ի՞նչ. և ինչ ի՞նչ զամ զիտուր ի՞նչ :

Որ վաստակէր զամ գիշեր արտասուծօք մտացեալ զթ ա գաւորութիւն :

Տէս զիտուրսեղի ի՞նչ, զի Բարսեղ ի՞նչն, արտուրսեղի զոր ՚ի նորից արտուրսեղի զի :

Օտարք և ճանօթք՝ որոց չարարա էր ինչ :

Պահանջ շահն ի՞մ՝ և ի՞նչն շին. և ի՞նչ յաճեմ եղևո՞ղ՝ շին յառաջայ
ի՞նչն :

Ի յուսահասութիւն պահեսն. յուսացայ ՚ի քեզ. զի առ
քեզ է յոյս իմ :

Ահա՛ ինչն և առ շինն իցորդ եղևն ինչ . և ես ինչ հաճեմ ինչ. ինչն առ
շինարարն յաճեմ ինչն ինչն :

Մեծ պարծանք է, որ ոչ միայն անձամբ բարի է, և կա
մար լի այ. այլև՝ զանր իման և զուղիղան կցորդ. ունիցի. Փրճ-
կեան անձ : Չի թաղաւորն հայր է ճի, պարտի շաղթ ել.
զայ և ինչ իրն պաշտէ զնորս խարայել. յաւիտեան, ուն զն
առ ժամ մի :

Ի ինտարած. առնա ի՞նչն :

Չայո յառաջ է երգելու քառնն շան որ նախ շան զառ. շին անք է
քառնն շինն ինչն ինչն. և առ բնառ անարար քառ զարդն ՚ի քեզ
քն ինչն. շին ինչն, շան զարդնն ինչն ինչն շինն ինչն :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ի Ե :

Ինչ որ արա ինչ քն՝ շին ես յաճեմ ինչն ինչն գնալն, ՚ի քն յառաջայ
շին ինչն ինչն :

Չգատաւորն այն աղաւ, որ այսպիսի ինչն : Չի մի
եղևն հիւանդ մեղք. ան վայելէ որ ասաց. ո՞ն յանդ իմանես
ցե զիս :

Փրճն շին քն և շինն շին. ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն :

Իբրև զոսկի ՚ի բալս զատաստանի քո փորձելովք՝ ան
սղալ զատաստանադ տեսցես թէ այսպես ինչն : Երկհամու
նրս և սիրտս՝ զցանկութիւն և զխորհուրդն ստէ :

Ողորձութիւն քն քն առաջն առն ինչն. և հաճայ ինչն ինչն ինչն :

Ողորձես ինչն ստէ և ինչն ստէ յիս, զի հաճոյ եղևն ճշմա
րիտ պատկողի. այլև՝ յոգորմութի քո վստահ եմ, և ոչ ՚ի
գործս իմ :

Ոչ նոքայ էս յառաջ նախայ. և ընդ անդն էս ոչ ինչն :

Թեպէտ յայլազգիս վարեն. և ոչ օրն ՚ի զսրաց և ՚ի
փարիսեցեաց :

Ատնն էս զնորոն շարաց, և ընդ անդնն էս ոչ նոքայ :

Դաւիթ զհեթանոսաց. և օրն՝ զհերձուհւոցաց
Լուս

Լուսնայոց սրբոթից զմեռս իմ. և շարժ ինչոց շնորհանով չա քր:

Չզործս 'ի մարդահաճաթ իմնէ: և տարա շարժ եղէց. ըստ սեղանով քո՝ պատարագեւ, և ոչ իրը սաւուղ:

Լսելն ինչ զյայն զբնականից չա, և պարտել զմի ստանձնելն չա: 'Ի քահանայիցն լսել՝ զտեղանջս մարտը պահեցաւ:

Տէ ոչնչոյ զժողովուրդի Գան չա, և շնորհ յարիլ զստաց չա:

Չխորանին. և տեղի յարկի՝ զարկղ ստապանակնն, և զեկեղեցոց, և զլեքնայն. և որ զպատակ սիրէ, զՏեթմանտացն և զՏերձաճածուց առէ:

Մի՛ ինքնաստեղ ընդ ստորիցս զանչն իմ. և մի՛ ընդ սրտ սրբան-
գից զմեռս իմ:

Ընդ հեթմանսս և լք սաւուղ. և լք հերձոճածուցն:

Որոց յեւթ ինքնայն յանձնականից ին. և աջնց լի է իստաց:

Սրկին մեղանելն ձեռք սպանութիւն, և կաշառք լի՛ աջէ՛ տոցս:

Եւ յանձնականից իմամ գնացն. գրելն զիս քր և սրբոթս ինչ:

Ընդ սաւուղն անբիծ:

Որն իմ ինչոց յաղաղականից յանձնայն Գան զբնականից զեւ:

Չխորան սաւ. յայտհեռէ քո օգնելովդ ար: Յեկեղեցիս մեծս: 'Ի դատիկն. 'ի պէտակկասակնն. 'ի սաղաւարտհարնն Ղարձեալ յեկեղեցի մեծս, 'ի կաթմուղիկ, ար: 'Ի ստիկէ, որ օրհնէ յայդս և 'ի լեզուս ան, և ս և 'ի վերին եկեղեցին ան՝ սաղալ:

'Ի կապարած. սաղալս 'ի քանիցն. մեղան օնելու էր:

Յայն իտարմանն 'ի վերջիցն անն՝ ոչ գրանի. չանչի ձախ չան զօրանելն՝ շնորհ տեղ սաղալս. զի զմեզն յօճանելն էսա: Մայն ինչոս անգամ գրելու է օրանել զստեղն. ձախ 'ի Գան հօրն. ինչորոր 'ի վերայ յարայ: Երբոր 'ի վերայ ինչոցելն. այնքն օրան մի. և անանանիցս: Երբոր յայտ ձախ չան զիստան 'ի իտարարականից սաղալ զտեղան 'ի գնան սա սթիկար. և սանալ սաւուղ և պաշար. և քանի լոգոս պարտեց ստանելն. և զստանանիցս ինանել 'ի պարտեղ ընդ քանի:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ի Չ:

Տէ այն իմ և ինան իմ՝ էս յանձն ինչոցս. քր սպանելն ինչոց ինչոց էս յանձն զտարացայ:

Թէ գիշերի գնաս: յայս թէ կամին սպանանել, կեանք թէ

26, 41
այս
27

Թէ աճրոցի պէ՛տք լինի, ապաւեն. յաւմե՞ք երկեայց. վաճըր մե
ապաւեն իմ: կամ զորոցայց որ մեծ է քան զերկիր զ:
Պարձեալ զք՞մ կրչեաց լոյս, և կեանք, որ ասաց, ևս եմ լոյս,
և կեանք, և այլն ամ:

Վ ԲՐԻՆԻՍԱ ԱՅՏԻ ԼՈՐՏՅ ՈՐՈՒՆ ԴՆՏԻՆ ԻՏ. ՆԵՂՆԵ ԻՏ Ե ԸՆՆՈՒՆ ԻՏ,
ՆՅՈՒ ՍԻՊՐՈՅՈՆ Ե ԱՆՅՈՆ:

Սաւուղ և արխատրէլ, և ըստգու՛մք ՚ի հեթանոսաց, ՚ի
վր զաւթ ի՛ որ սկարացան. զի սաւուղ՝ սրով իւրով մեռաւ,
և արխատրէլ խեղղ մամբ, և հեթանոսք Երարացեալ անկան
՚ի ծառայութի՛ն զաւթ ին Ա՛ճ հրեայք և զեք՝ որք արձակե-
ցան ՚ի վր ան՝ սկարացան և անկան:

Թէ՛ զարտարո՛ւնք ՚ի վրայ ի՛ն պատկերւմ, ու ի՛րննն պէրք ի՛ն. Ըն յո
բնն ՚ի վրայ ի՛ն Զայաթանք, սայնն և սյառնն ՚ի ՚նն քո յաւացոյ:

Սաւուղ կամ հրեայք, ՚ի վր ան ճակատամարտ միայն
կռուել իրբն. զգողեալ. սակայն՝ յոյնն հաստատան է ՚ի
բնղ. զի արղ. բանակաց հրեշտակաց ընդ իս ևս:

Ձ.՛ ՆՅՈՒՆՆԻՆ Ի՛ ԹՆԷ, Ե ՊՈՆՆ ԵՐԱՆԻՏ. ԸՆՈՒՆԻՆ ԸՆՅ Ի՛ ԳՈՆ ԳՆ ՂՄԺ
ՍՈՐՏՈՒ ՆՆՈՅ Ի՛ՆՅ:

Ձմի, և այլ սչ ինչ. բնակել ՚ի տան ան. զաւթ ՚ի
խորանն. և բի անգամք ՚ի վերին խորանն, ուր երկայն է
որն. որդին հայցե, որ յախտեան կայ ՚ի սանն:

ՏԻՆՆԻՆ ԸՆՅ ՂՄՈՒՆԻՆՆԻ՛ ԹՆ. Ե ԿՐՈՆՈՆ ԳՈՆ Ի՛ ԳՈՆՈՒՆ ԶԳ:

Տէրն է վայրելութի՛ն. զի ամ ժողով՝ ուր կցեն, անդ
վայրէ ան լինել: Ա՛ճ զքահանայից սակ, որ հրամանատար
էին. կամ զայն սակ, զի սարկոսաւոցս կարղեց երկոսասան
զարք. այլն՝ յարթի՛ս յորդորել:

ԾՆՆՆՈՒՆ ՂՄՈՒՆ Ի՛ ԻՐՆՆԻՆ Ի՛ ԳՈՆՈՒՆ ԼՈՐՏՅ. ԸՆՏ ԵՐՈՒՆ ԵՐՈՒՆ
ՂՄՈՒՆ Ի՛ ԶՆՆՆՆՆԻ՛ Ի՛ ԳՈՆՈՒՆ Ի՛ ԳՈՆՈՒՆ:

Յորժամ չոգաւ՝ արթեաց ՚ի խորանն, և զերծաւ ՚ի շարէ:

Պ ԸՆՆ ԲՈՐՏԵ ԵՐՈՒՆ ՂՄՈՒՆ. Ե ՍՅՈՒՆ ԲՈՐՏԵ ԵՐՈՒՆ ՂՄՈՒՆ Ի՛ ԸՆՆՈՒՆ
ԸՆՆՈՒՆՆՈՒՆ Ի՛ՆՅ:

Վէմք տախտակայն ՚ի տաղանակին. և աստ ՚ի հաւա-
այն

տայն վիսկէ՛ քարձր անցի լէ որոգայթ : Եւ այժմ՛ քարձր արտ
զգլուխ իմ : Օ՛հեալ գլխոցս տար զթագն : Այլև՛ քն
զլուխն մեր՛ յազթեղլ մահու և դժոխոց և զիւնաց :

Եւրջ եղեց՛ և հարուցից ՚ի իորանն ճք պարտագ օրհնութիւն . օրհն
նիցնց և առնա առցնց քն :

Չսեղանախն ասէ . և մատուցից պատարագ օրհնութեւն :
Ոչ անասունս . այլ օրհնութիս , և սաղմսս :

Լէր քն յայնն իմա՛մ , շի իբրոցն ու սեղ ոչորեալ ինչ և լէր
ինչ , շի սեղ առց սեբր իմ . և ինքնոցն իբրոց իմ , շիբոց յա քն
ինքնոցն :

Իբր ՚ի զրի զիմ արարածս և զքրանելիս քո՛ ՚ի քեզ
կարդացի զի դու արարեր զիմ՛ , և ինսակս . և զգեցար ըզ
բնութիս՛ որ պատկերէ քո , և իմ ևս ճի : ՚ի հեթանոսաց
փոքր կարդացումն . և յեկեղեցւոյ՛ մեծ : Բնանալի եկեղեցւոյ ,
և զգալի , հեթանոսաց փրկութի . և այս՛ մանաւանդ լինի ՚ի
կատարածի , յորժամ զպրտիք բանին Չի քեզ առց սիրտ
իմ , և ոչ լեզուս , լոյս և կեանք : Եւ իննդ բեցին երեսօք տե
սանել , և ոչ միայն ՚ի լուր ականջաց . և յեւանդատ սիրոյն՛
կրկնեաց զննդ բեցին . և այս է ասելն ան , բազում մարդարէք
և թագաւորք ցանկացան տեսանել :

Մի քարչոցանէր շիբոց յա յննն . և մի իորոցիք քարչութիւն ՚ի ճո
ւուլ յա՛մէ :

Պան մեղաց բնութեւս . և մի խոտորիք ՚ի խոտմաննն
զալ և լինել մեզ զաւակ :

Օրհնութիւն իմ լէր քն՛ և մի՛ անարգիք զէս , և մի իտար զէս քն
նիցն իմ :

Չի տկարացաք . մի անարդեր իբր զմարմին , լաւլով
զհողիկ քն :

Հար իմ և հար իմ իտին զէս . և քն իմ բնուլաւ զէս :

Ոչ իշխեն զալ առ իս յահէն սառուղայ : Այլև՛ ազամ՛
և եւայ թոզին զիս արատրոյ . զբախտին . և ար ընկալաւ զիս
՚ի զբախտն լէ առադակին , ասելով , այսօր ընդ իս իցես ՚ի
զբախտին . բնաւիցս ասել թէ՛ իցեմք նման նմա հաւատովք :

Օրհն

Օրհնագիր արա զիս քր ՚ի ճանապարհի բաժն. և ստանիւրդդո՛ւմ ինչ
՚ի շահու յա սուղիւն:

Այլև դաս, և թիւող խանն, լուսաւորեան ասացին. սխմա
քոս՝ սուսաջնարդեա. զի լոյսն քն է օրհնեք մեր և սն ջնարդ.
ուղիղ շաղին կենաց:

Առն ինչսո՛ւրց ինց, զ՛ խոսիչը զիս ՚ի յիսս ներշնչ ինց:

Այ զ իւնացն թ շնամեաց, զի մի զինքեանս կարճեացն
յաղթօղս:

Յորդան ՚ի վերայ ի՛ն ճիւղս յիւրաց. և սո՛ւրցն ինչ յանդիմանե՛լ իսրէնց:

Գովնի, և զնիացիքն. և ՚ի վի՛նն՝ սուս փրայքն. և հա
սուցին ինձ շար փոխանակ լի բարեց. զոր գուրի՛ն՝ սաւուզի.
և նրն հրեից. սխմաքոս, յարեանն ՚ի վի՛ն իմ՝ փրայք սուս ասէ:

Հասարցն՝ սխմանել զքորսութի քն՝ յիսրէնն կնքսնաց, համբէր քն
և խալնիչեից. զբոսոցն՝ սխմա բո՛ւ և համբէր քն:

Եւ թէ կենդանեաց երկիր՝ որ կուի եկեղեցի, ուր կեն
դանին նմ սրտաեղեալ լինի. սակայն՝ զհասնդ երձեարան ասէ
զոր հեզքն ժառանգելն Համբեր նն՝ նեղեալ եկեղեցիդ. ՚ի
հեթանոսաց հալածւաց, զի որ համբերեացէ խոյսա կեցցի:
Չորացի՛ն, Հաւատալքն. և համբեր վե՛ր ժինդ բի, և հա
սուցանաղի:

Handwritten notes: 2. 5. 4, 77 = No.

Ստորոհ ՚ի գործի:

Հալածիւալ ՚ի ստորոհայ իրդեաց, ինչպէ՛ս՝ անկնդ էր գործի: Այլ
ոչ մի՛ն անի գործի՛ն շունն սկսիքն գաղտաբանին, շունն որոյ՝ շաք ինչ
շունն նն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ի Ե:

Ո՛ր ՔԵՉՏԵՐ ԿԱՐԴԱՅԻ
քն ին, զ՛ լուր յինն, զ՛ երբեք լուրցո՛ւն յինն. նննի.
յն՛ն սխմոցն՝ որ ինչանն ՚ի գործի:

Handwritten note: յա Նոյն

Յիննն սրտառանոսոս՝ թէ լուս, նման լինիմ սուսալի
կամ՝ զիւնաց, որ ինչանն ՚ի գուր. որ է զերեզման և զժօրս:
Ան լուր և ոչ ժամ մի ասէ. կամ՝ զոր զննն ՚ի գուր կեն
դանի, իրբև զերեմեաց, և զչանիել: Եւ գարձեալ սես զն
երբ

Իբր 'ի գրի, և խղճն ինձ պարմածդ. դուցի 'ի յուսահատու
թի անկանխմ:

Լէւր քէ յայնի ինքրանայ ինոյ՝ յաղաչել ինչ -- չիլ. 'ի հմեւ--
նալ յեւոյ ինոյ 'ի րաճար սուրբ քա:

Յերկիրնս ասէ. զի ուր զձեռս ամբասնոց. զսիրս և զս
զօթս անդ հաւարէ:

Մի՛ համարիք ընդ ամարիցոս զանչն իմ. և մի՛ ընդ անհոյսի՛ ար փո--
թին զանօրէնանօթի, իբրսսանկեր շին:

Ընդ անհաւատ հրէսոյն, և լէ հեթանոսս, ոյք այծիք
են 'ի ձախմէ:

Ոյ՛ իտէնի զխաղաղութի ընդ ընկերս իբնանոյ. և շարանի՛ քի
փոքոս նոյ:

Հրէայք լէ ան, և սաւուղ լէ զաւթի:

Տիւր նոյ քէ ըստ փորձն նոյ. ըստ անօրէնանօթի փնայնոյ նոյ, հասն նոյ:

Այս լը օրինացն է, լը գործոցն կրել զպատիմս:

Ըստ փորձոյ յեւոյ նոյ հասն նոյ՝ զհարսոյսն նոյ նայն:

Ընդ նս և մի այլ որ ըմբռնեացի. զի ձեռնարկեցին 'ի արն:

Ոչ ինացան նոսս զփորձն ան. և ոչ 'ի փորձն յեւոյ նոյ հայնոսն. ին
թանկացն զնս, և այլ մի շինեացին:

Որ զնմ՛ զոր ինչ արար ետես, և ասհա ըարի են յոյժ.
Եւ որ ցնորդ սպանանէ, և շար գործէ, զգործ ան քակէ.
Կործանեացես իբրև զսողմ, և մեզք շինեալք իբրև յա
ւապի. Մի շինեացին, սաւուղի թիւորութն, և հրէիցն եկմի

Օրհնեալք քէ՛ շի՛ լուսն յայնի աղօթից ինոյ. քէ օփնակն իմ և
դուստրան իմ:

Ազդեաց հոգին թէ՛ կատարին զոր հայցեաց, և լուսա
նոր աղօթիցի:

Ղին յառաջսս սիրք իմ. օփնեացս և զաւարճացսս իբրև իմ. և ին
չանէ ինձ իտարձան իզից նմ:

Յորժամ ճնաւ յմ մեր բնութիւնս, օղակցար և զուար
ճայտը սրտիւ. զի մարմին նր կոչեցար. և նորոգելոց եմք ը
մարմնոց իսց ան Եւ ես կամեք իմովք: Աստե՛ն է կամեցն

ՏԻ շրտութի ժողովրդեան իբոյ, աղաւնն զրոնութի օթեայ իբոյ

Չորութի ժողովրդեան, ուն յեղիստոս, և ՚ի կարմիր
ճախան Ազաւէն իբր դաւթի օժելոյ իբոյ: Եւ քն զօրա
ցոյց զիւր ժողովուրդն, մի երկնել յսպանողաց մարմնոց:
Ազաւէն, զի նա իրկեացէ զժողովուրդ իւր, որ են քրիս-
տանկացք:

Փրկեալ զժողովուրդ չա. և օրհնեալ զժառանգութի չա. հոգնեալ և
բարեացո ըն փնէն յարեալսն:

Թաղաւորի և քահանայի պարտ է աղօթս առնել զն
ժողովրդեանն. ուն մտխէս պատուիրեաց կաննել քահանայ-
ին ՚ի խորանէն: X

Սաւա ՚ի գառնի. օրհնութեց նաւայտեաց աստորն:

Յնայնել և ՚ի ճամել և ՚ի հարմել զխորանն, լեւնցաւ նա՛ որ խոր
իւց զճեմադիրն ին՛ յորժամ իննր գառնի զքաղաքայն յնն՛, առայն
և. ունցն՛ իտարն ՚ի ճեմայ իննիւն յորժամ իտարեցան ասորն. և
երնն զնն՛ անցաւ, որ զ իննիւն ճամել ՚ի գառն և ՚ի սրբութիւն.
այն ՚ի գառն և ՚ի որան իտարն հարմելն հրատեցայ լեւնաւորն, և
ճարապետնր նաւեբո, ուն և աղ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ի Ը .

Մարտեղէ քն՛ որդիս ան. ճարտեղէ քն զբարի իտայ:

Մարտեղէ քն զժառա և զպարն. ճարտեղէ քն զժառա անանն ճք
և երննր պաղէս քն ՚ի որոն որբութի ճք:

Չքահանայսն ասէ որդիս ան. որդի իմ խոյոց՝ զգառնինն.
այլն՛ որք ունին զխառա և զպատիւ տացնն ան. զի մեծ եղև
՚ի հեթանոսս անանն նր՛ Գարձեալ՛ զիբք զնութիւս՛ արու.
և էգ ասնն ստեղծեալ. ոչ միայն զն՛ անման. այլն՛ զասն
կրկին կամաց. զի բարեկործն արու է. և զասթար զործն
էգ, զի որդիք ասաց: Եւ երիցս ասէ մատուցէքն, որ է մտաց
հոգւոյ. և մարմնոյ. զի մատուցէք ան զորդիս խոյոց, զից
ասորոց: Եւ զի՛ երբորդ. երկնից լինիցիք արժանաւորք, երբոր
դաւթնն տարով՛ նաւերս: Երկիր սրաւէք ՚ի սրահ եկեղեցւոջ,
որ է սրահ զերինն եէմի:

Չայն քն 'ի վերայ ջուրոյ' և եփ իւրաց որորոց . և քի ինչն 'ի վերայ ջուրոյ քաղցի:

'Ի վիճ յորդանանու և 'ի թաքօր. և ամ փառաց որոտաց հողին նք 'ի յորդանան և 'ի վերնատանն . և ար ինչն յս. զի անդ յայանեցաւ և բրորդ սկան ամուսին. ու բ բացաւ արդանդ. աւազանին: Չուրց բազմաց. զի ամ ջուրք օրհնեցան: Այդ 'ի հրամանն ջուրոյ' թ է: Բղխեցանն ջուրք , ամ ջուրք առին զօրութի ճննդեան: Այլ և ամ ճնուեղք 'ի ջրոյ վինն 'ի խոնաւութէ սերման, 'ի ձայնէ ան սահմանեալ:

Չայն քն շքոսից, և յայն քն ժէ լուելուից:

Չորուց, զի ար է հրեշտակաց, և մեծուէ նք վայելողք են:

Չայն քն իշխէ զմայր. և մանրէ քի զմայրն լիքանանու:

Չկատարչաութին' որ անուշահոտ և մնացական կարծելին: Ա իրանանու. զաստանայ' լիքանան ասէ: Բարձափք իւրովք անկցի: Չ է 'ի նա էր արմատացեալ կատարչաութն:

Մանրոյն զն ոյ կտարչաութն լիքանանու. որ ինչն է ոյ շքութի' ի վերայ:

Ա յինքն' զիւրաւ ոյ զնոր բողբոջ . զի նոր է կատարչաութին, և ոչ 'ի սկզբանէ. որ սիրելին է ոյ զորդ իս' մեկջերուի եղջիւրն բժշկութի է ճովան, որ 'ի փղիշաւ ուր թուանու որ ստղուեք թափեն զթուան 'ի յմեղէն զջուր, և նք կենդ անկք յեայ դան նստին և ոչ բնական 'ի մահարէր ջրոյն, մինչև դայ մեղջերան, և թանայ զեղջիւրն 'ի ջուրն և բժշկէ և վա անորիկ' սիրի յամ կենդանեց սրց . և ճնուեղ 'նյ' ինք զուսթի է 'նյ. և զգուի 'ի նոցանէ: Այ այլ թարմաննն ասեն կարաւեցուցանն, ոյ զորդ իս մեղջերուի: Վանդի' սիրէ ին պաշտօնայր զիսն և կարաւէին, և զգեմն կարաւեցուցանէին. ոյ յանապատին զորթն հրէայն կարաւեցուցանէին և ինքեանք կարաւէին առամն նք. զի ըստ անեց' ասի իբրև զորթն յանապատի. ի' զոր մեղջիս խորտակեաց, և ջրով արբոյց յանցաւ որայն: Այնոյս յորն դատաստանի' խառնէ ամ փեղս կատարչաութն' ի այլ ազակուսին ի բնանց, և արբուցանէ: զգաւանուի անձանց 'նյ. ոյ մեր արն' մեր է վայելու մն:

Չայն քն կտարնէ զքոյ 'ի հրոյ. յայն քն շքիէ զանագորն, և իւր վեցոյցանէ քի զանագորն իւրէն:

Այլ առարկելովքն՝ զամեն բոցով պատժէ իբրև զանա նիա, և սահիրայ: և զամեն լուսով մխիթարէ, հրով սիրոյն ան՝ զոր կէն արեաննէլ յերկիր: Այլե՛ ՚ի կատարածի հրով լու զերկիր: և ապա ՚ի բաց հասանէ զուսուորութիւն, և կազմէ պսակ արդարոյն, և զայրեցողութիւն՝ տանջանք մեղաւորաց: Չայն ան շարժէ: Սխմորս՝ յղացուցանէ: Ահիւ զսս՝ ճննարկան առնէ: Թեոզիտան՝ ծաղկեցուցանէ զանա պատ ՚ի բարեաց՝ զազու հեթանոսաց: Առարկելովքն շարժեաց ՚ի յգութի հոգեար և ՚ի ճնունդ ծաղկանց, ին կայեաց թէ՛ յնծացէ: անապատն, և ծաղկեցի իբրև զուշան Խոս վեցուցանէ: Չայնն յայտ առնէ զի խոռվեցան նախ՝ և ամբոխեցան իբրև յղի յերկունս, և ճնան զինքեանս յճն վերին: Իսկ կազէս՝ նք ասի որ է նք կեկեցի . որ սրբեցու աւարանն բանիւ:

Չայն ան հասարէ զի զնբոս. և յայնն առնէ զանգառ:

Քրիստոսի ձայնն՝ որ հաստատեաց զառարեալն, տա լով նոյն ի խանութի կոխել զօձս և զկարծն. որ է բարք եղ ջերութի Մէ յայննի առնէ զանապատ: Չանպատու հեթանոսաւ Հատին զանպտղաբն բացառան զեկամուտ շարութիւն, և սյլ մի որջացին անդ զազանք անասաի. հերկեցին և արարին պարտեզ, տեղի իջման կողոր որդւոյն:

Ի դո՞ւսդ նք ակննդնն ասարնն զնոսս ննա:

Յեկեղեցիս, և ոչ ՚ի մեհեանս ասնն զխառս մոյ:

Տէ շէրդեղն նպուցանէ և ցածուցանէ. ինքնորդե իր յախտն:

Ոոյ առ նոյնէ էած հողին և զաղարեաց ջուրն, նոյնն պատ հողմով հոգւոյն զհեղեղս մեղաց և զհապարտութե զխառուցանէ, և սակաւ սակաւ հանդարտութիւն: Մէ թաղաւորեցէ յախտան: Ըստ կամուար հաւասարոյն ՚ի նստ մինչև զիցին թ ճամբը ՚ի ներքոյ ոտից նք. և թաղաւորեցէ յախտան. և թաղաւորութե նք վախճանն մի լիցի:

Տէ տրտեմէ բոլորեան իբոյ ասղէ . և որդննդն զնորւնբո իբ ՚ի կառննննն:

Չհողին նք, զոր ասաց նստարուք ՚ի քաղաքիդ եւմ, մինչև զգնուցուք զօրութի ՚ի բարձանց, և նք օրհնեցէ: Չ խաղաղութի զիմ ասամ ձեզ:

Սաղմոս որհնանիցն նախորդաց աստուծոյն 'ի դասիցն :
Ունի շարժի զիւրոյն . զնորոգումն ինանիցն : Եւ զյարմոցն շառնաից
որ ինչողից յարմոցիցն հասարակացն , այլ ոչ զնորոգն և արայայանիցն :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ԻԹ :

Բարձր բանից շնել քո , շն ընդ լուր շնո . և ոչ ուրեք արտնէր ըս
ի շնոցն իմ յն :

Բանիւ վրայելով բարձրութեզ . զի դու արդեամբք ըն
կարար զիս յերկրէ յերկիինս . 'ի մահուանէ 'ի կեանս . կուսիւնս
սունելով զիս՝ ուր և եմս . միայն՝ հողի՝ և մարմինս : Եւ ոչ
ուրախ արարեք զօճն , որ արար զիս մահականացու :

Տէ ան իմ՝ իւրոսոյն աս զիւ , և բնիցն շնո . քո հանէր 'ի արձոյ
շնոյն իմ . զիւրոյն շնո յարձոյնից , որ ինանն 'ի գոց :

Պարզացի հրեշտակօք և արդարօք և բժշկեաց , որ յեկմէ
յերեքով իջեալ վերաորեցին զիս Պաշտէ սարմասս սցս և
զեղեկիս . զկեի հիւանդութեան որ կարդաց աս նա և բժշկե
ցաւ , սրտատիտ և զեալ 'ի վր վերին . զի և վերս ունիւր . և
զնա և ս ընկալաւ . 'ի հիւանդութեան . Փրկիցիւր՝ : Որ իջա
նեն 'ի զերեզման և 'ի դժոխս : Հաներ զհողիսն՝ ու բ մեծա
սունն կայր . և 'ի բարիլունն զգերին :

Սաղմոս ասացէ քն զքո ձր . իստուծոն ի զիւրոս յնարոյն որոնի ձր :

Քահանայք և արդարք՝ որք ելանք 'ի դժոխաց խոս
տովան եղբորք յիշատակի՝ : Չի յիշեաց զձեզ և եկն սղա
տել զձեզ : Մէ ասանդն սրանելիս և ցոյց 'ի սնեկերիս . և
սաս յիշատակեաց . յորժամ՝ ապրեցաւ եղեկիս : Եւ նրն
արբութի մեղաց մերոց արար . զիշատակն յաւազանն եթ ոչ
յիւլ անդ զմահն ան խոստովանութի :

Մարտիրոսիցն 'ի բարձրոցն ձր և կանգն ին 'ի իմաց ձր :

Մեր բարկութիւն 'ի սրամաութե է , որ զարժով է , և
'ի կամս մեր . այն 'ի բարկութե սրամաութիւն , որ է բանիւ
սարանախն , զի այնու կեցուցանել կամի . նայեալէս և սասնէն
նեղութիս , 'ի կեցուցիչ համաց նր է :

Ընդ երկուս հանգիսն լալի . աստուծոն ի զիւրոս արտնիցն :

Ընդ երկիս լուեալ ելմ զսրամապիան ստիտակաց
13 կաց

կրաց, և ննջեաց, և առաւօտուն տեսին սաստիկեաց զասորիան
և եղև ուրախութի Վարձել յերկեղոյն լուաւ եղևկիս զբօթ
մահուն, կրաց և հանդեաւ. և առաւօտուն լուաւ զուեախս
կենաց՝ և ուրախ եղև Վարձեալ յերկեղոյն առ զաշակեր-
տայն և կանոնայն. առաւօտուն ուրախութեաւ տեսին՝ երև
մտնն տն Վարձեալ երկեղոյ է կեանքս այս. և որք աստ լան,
ի հանդերձեայն առաւօտուն ուրախ լինին:

Եւ ասոց ՚ի Երուսաղիմ Եւսեփ, ինչ ոչ ասանդոցոյ յարիտան:

Ազամ, և եղևկիս. և ամ որ ՚ի յաջողին կարծէ թէ՛
անասան մտն սոյ ասէ:

Տէ ՚ի Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ
Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ

Չի ՚ի պատկեր իւր արար, զի՞նչ քան զայն զորութի
և ամ որ որ մեզանչէ՛ տկարանաց իբրև զազամ, որ այնքան
ստ՛ւայտեցաւ տկարացեալ: Տարաց է զարձեալ զորութի գեւոյ՛
յորժամ արդարին ծագեն իբրև զարեգակն յարբայուէ երկ
նից: Վարձուցեր զերեսս քո յինն: Մինչ զարձոյց ամ
զերևան և զնայր ՚ի զբախտին, և զառնալ ասաց ՚ի հոգ. և յե
ղևկիսցէ և ս՛ որ եցոյց զամ ինչս իւր քաղղէացեոցն. և այլոց
յանցաւօրաց սրատահէ նոյննս:

Ասոց Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ
Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ

Չայս եղևկիս ասաց. ոչ թէ որ ՚ի դժոխան ևն խոս-
տովան աննին առ քեզ: Յարենն իմմէ. թէ ցանարի մահ
ուամն: Ամ՞ մեք մեղաւցեալքս յապալխարկն ասեմք քմի:
զի՞նչ օգուտ է ինձ յարենն քու միլէ քն. թէ զարձեալ ի-
ջանեմ՝ յապականու ի ՚ի դժոխաց, ուստի հաներ:

Մի՞ ինչ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ
Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ

Թե՛ ար է յս քն ՚ի փառս ան հօր: Ամ՞ պատմեցէ
Քչմարտու իս քս. որ ասացեր ՚ի հոգ զառնալ: Ամ՞ պատ-
մեցէ թէ՛ ամ ճմարիս է, և ամ մարդ սուս:

Լուսն ինչ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ Եւսեփ

Գալտեալանն իւրով՝ օգնեաց մեզ:

Գործոց զտա՛գ ի՛մ յաբարձու՛նի, զեթէ՛ յնձն՝ զտարձ. և ինչ զգեցոյց
չաբարձու՛նի:

Ձեռնացի սուգն, կուսին սանելով՝ ուրնիս իբր բերկերէլ
որդի քո՛ սրբէ: զամ՝ սրտատուս: Ձեռն՝ յիննէն զազամաց
մայկեայն. զեզեկեայ քուրձն. զհնու՛թեա զերկիւզ մահու և
դժոխոց, զևս խոչարագոյնա: Եւ՛ ինձ զզեցոյց զաւարձնուխ.
և ինքն ևս զգեաւ ըննելով մեզ:

Ո՞ր առնոս աստղնն ինչ զժառն ի՛մ. և այլ զ՛ ևս զընթացոյց. քր քի՛ ի՛մ
յա՛նիսնն իտարձան իղեց ինչ:

Եզեկեայ թաղաւորուին. և եկեղեցի փառք քնի հօրն.
անող ջանալի յախտեան խոստովանելով զնա՛ հայր սրտանա
որդւոյ և հօգւոյ:

Ի իտարառն. նահատարուի՛ն Գոճու՛նի. սառնոս ՚ի քառնի:

Ո՞ւ այլ ինչ Գոռնի՛ պարտոս ինն զարնն՝ իս աստղն ՚ի զարմանալ ինն՝
Են՛ ընկեցայ. և աստղեալէ ՚ի փոխելն յա՛նիսնն. յնչէ և զոր ինչ ՚ի
սաստղայ իրեաց նինգու՛նի. իտարառննայ ևս՝ զքն ըտըտանն, զք
իրեաց, ըտ ըննու՛նի արտարացանելոյ. և զեթ թոյս ի՛մ համարել
և սոս հայր սըննեալ. իրեաննայ ինչալ. և զքու՛նիսնն իտարձալ
զեզեան՝ զք ունի ինն՝ իրեաննիտարտ սառնոսն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Լ .

ՅԵՁ ՏԵՐ ՅՈՒՍԱՅԱՅ, ՄԻ ԱՄԱ

չեցոյց յա՛նիսնն. յարտարուի՛ն ինն՝ ինն՝ զնա՛ և աղբեցո՛ զնա՛:

Յոյժ ամայեցի ՚ի մեղանեկն ասէ, այլ՝ զք յուսոյն որ
՚ի քեզ՝ մի ամայեցից յախտեան: Յարդարուն՛: Հաշուեա
զինն ՚ի քո յարդարուխ. որ ասեա սարա է մեզ ընուլ զամ՝
արդարութի: Եւ՛ փրկեան և ամբացո՛ ՚ի դեհնեանն:

Խնարհեցո՛ սո ին զաննն ին. ըտըտեա՛ ինչոսանել զնա՛:

Իբր զհարդասէր բժիշկ զաղվաղեան, երանգ հասիր. և մի
մեղք մեռայց:

Լէր ի՛մ քի՛ պաշտոնն՝ և քան սղառնն՝ սղբեցանցանել զնա՛. զն հը-
րնն ի՛մ և սղառնն ի՛մ քոս ին:

Ձի ելի ևս ՚ի տանէ իմնէ: Ակիւզաս՝ զնամ՝ ասէ. որ ՚ի
հօրնոց և ՚ի հեղեղաց մեղաց՝ անկործան մնացից:

Անն անանն ինչ քր սոս՝ ըտըտարդեցից ինչ, և անոցն զնա՛. և հան-
ցնա զնա՛ յարտարուի՛ն յայնննէ, որ իտարառնն ինչ

Գոհանոց զիրեալ բարեացն. և զի մանուկ աւեր զիս՝
ասէ:

ասէ, և հանցես զիս յորողայթէ. զոր արխողում թաղուցէ
էր ինձ. և հրէայքն սևաուն

Գաւ էս պաշտօնն իմ քր, և ՚ի յնոս չո յանձն առնէմ զնորդն իմ:

Ձի նորս մի սպանցեն. Եւ արն ասաց ՚ի խաչին, հայր
՚ի ձեռս քո աւանդեմ զհողի իմ, և զամ մարդկուիս յայնմ
հետէ:

Փրինչոք զիս քր քն շնորհաւթի չաւ. սոքոնք շարձալի որ պահն
վերցնու ՚ի սնորդն:

Ճմարտիս դատաստանաւ ասեցեր զայնասիկ՝ որ սնորի
երկիւզիւ ոչ եկին ընդ իս. և այր երկնելին թողու զկուռան՝
կամ զորենս, և գալ յաւետարանն Ձի զաւիթ չըծեր
յայլազէիս, և զար միայն պաշտէր:

Ես ՚ի քր յառաջոյ. յնձնոցն և սորոն ինչն ՚ի գրեալ չաւ:

Յոյս դոյ թէ՛ ասից քաւութի, և զթագաւորութին
ևս: Յոն՝ փրկիչ. և ոչ ՚ի կուռս:

Հայնոք ՚ի իմարտութի իմ. և քրինչոք ՚ի շարաց զանձն իմ. և ոչ ճար
նչոնք զիս ՚ի յնոս նեղւաց իմոց. և իտոնոնք յոնորորոս զպս իմ:

Ձի բոկ հետեակ փախեաւ: Ապացեր յանդորր՝
Մարգարէանայ զգալն ՚ի թագաւորութին:

Ոչորդո՞ւմ ինչ քր, զի նեղեալ իմ էս. իտոնոնք ՚ի որդորութի մին իմ
անձն իմ և գոր իմ:

՚Ի խղճէ մտացս խռովի սիրտս. ակն՝ միտք. անձն՝ հո-
գի. և փոր՝ աման խորհրդոցն. որ զըսնաւոր մտածմունս
հաւարէ իրբև զկերակուր: Իսկ՝ սխնարս ասէ ՚ի յիշմանէ
մեզայ իմոյ՝ որտորեցաւ արտասու՞օք ակն իմ:

Պոխոնոյան ՚ի դոսոց քնանչ իմ. և սէս իմ յոնոց իւննչոց:

Ա յսինցն՝ տարիք և կեանք յոլով ծախեցաւ յսպաշխար
եքն, և յոգոց հանելն:

Առաքացաւ ՚ի որդորութի զբոսի իմ. և ունչոք իմ իտոնոցան:

Յաղքատութէ և ՚ի սովոյ՝ լկէր ՚ի հալածանս սաւուզն
Եւ ոսկերք՝ զհողւոյն զգոյսարանս կուէ:

Քան զամ ինձապն իմ ինչն էս նորոսք որդոնց իմոց, յոյժ ոչ և իր-
կիւղ թանձնից իմոց:

Քան զթ ընամուսոյն շարն՝ մեծ էր ինձ զի դրացիքն նա-
խատելին, և ծանօթքն երկնելին մերձ գալ:

Աննչոնք ոչ զնորոնք զիս, սորոս իտոնելին քննն:
Քրիկիս զին սաստիցոյ: ()

Մառնողս ինչ էն ունի հետեւն ի սրտէ. և ինչ էն ունի զանձն ի տրտմանն:

Յուսահատ և զինն ընտանեկնն՝ ունի ի մեակելոյ. և ի կոտորակալ անօթոյ:

Ձի լուսն էն չբռնաման ի բռնաց՝ որ ըստ ինչն շինու. ի խառնեալն ի սրտին, անասն զսփնն ի սրտնոցն. այլ էն ի սեւաթոյ ցասացոց:

Դաւիթ զիւրոյն, և ձոր զհրէկոյն:

Ասոյն տուն էն ասի. և ի յետս տէ թատանգուովն ին:

Ձկերս և զպոխոխանուս բնութեան ստէ, ժառանգուի, զհիւսնապետի, և զպոլքատուի, և զնախատինս. այլ յնց ձեռքն է թեթևացուցանելն:

Փրփր շին ի յետաց իննտիաց ինոց, և ի հաւանանց ինոց:

Ձի լիննի այս երեսմայր երեսաց քոց, ունի և ստէ:

Երեւոցն զիւրոս տն ի թատայս տ. սղոցնն զնա քո ըստ զարձանովն տան. քո՞ զյառնն ինչոց, զի իւրտանն անսեւ:

Յորժամ յամօթոյն ազանայ ազատեցոյց:

Ամայնեցին ամարտանս, և ինչնն ի պիտո. և հար ինչնն զբռնանք նինգոտորս, այս ինչնն զարտորայ զանիւրանովն, յալիւրտանաննիւ և յանգաննիւ իւրեանց:

Դեք և կոտորաշար՝ զպետայ, զբանէ, և զբնուէս իւրեզորայ՝ ոյք խօսելին:

Որ զի բռնան է զարձանովն տալորանովն այս քո. զքո պահեցիտ երկնաշնայ տոց:

Յամեցեր մինչև քաջութի նահատակացն երեկ, սպասողն: Գարնեալ քան աստեան անդ պահեսանէ շատ երկկուզանայ, զոր ակն ոչ կտես:

Արորիտ տոնոցն, այս յառանջեալ են ի սեւ. անւնի որտոց նորայն:

Աբրահամու, խահալայ, յախորայ, մովսէսի, յորայ, և զաւթի:

Ա՛

Ահա այսպէս ընդ ինքնին իրենց բոց՝ ինքնուրեք խորհանք:

Երեսաց քոց հովանիդ՝ ծածկեաց զքոյս, և շարացին խառնել:

Տոբնորս ընդ ինքնին ինքնին, ինքնուրեք ինքնուրեք:

Ի քաղցր հայեին այ՝ խորան ձի ի արդարոցն. և սրտս արանձին հակառակ լեզուին. իբր մովսէսի, դասթի Եւ ի հանդերձեան յառաջաստ առնուս զարդարան. ի հակառակ լեզուացն ծածկելով զինքն նրն, որք ասին, ոչ յանուն քո մարդ արեացոր:

Օրհնելիք քր, ընդ քան զքան որք, զարեւոյ ինքն ինքն անուր:

Յամուր քաղցին էսա զիմաստուն կուսանան Յայթ թարգմանութեան, որհնեաց է նոր, զի սրտչեկեօք պահեաց զիս իբր յամուր քաղցրի՝ զհաւատացեալս յեկեղեցի:

Եւ ասող ինքնուրեք ինքնին, ինքն ինքնուրեք անուր անուր:

Թե արդար խարութի ոչ հաշարի նոյն, զարմանք է սորոմութի նոր:

Վա՛յ այսպիսի ընդ յայնքն անուր ինքնին ինքնին անուր անուր:

Չի վատահ և մեծ յոյս կալայ սա քեզ:

Անուրեք ընդ քան քան նոր, ընդ քան քան ինքնին քր. և անուրեքն ինքնին, որ անուրեք անուրեք ընդ քան քան ինքնին:

Չի նա պահեաց զձեզ առանց խղճի մտաց, զի ստուգութի և արդար կենօք կամի և սիրէ նոր պատկել զնրան: Եւ քանի թեպէտ քաղցր է, և չկամի զմահ մեղաորին, այլ յորմամ՝ առաւելուն ի մեղա՝ շտանարհելովն ի մեղայն՝ հատուցանէ ըստ չարայ յանցանացն:

Բոլորեցեալս ինքնին անուր անուր, անուրեքն անուր անուր ինքնին:

Եթէ ի յանախութի չարեաց և ի մեղացն ձեր զարհուրեք, քաջալերացարոնք, և զօրացին սիրտք ձեր հաւատով, զի մեծ է դուրս նոր քան զմեղացն ձեր. ոչ միայն թո՞ղու և սղատէ ի տանջանացն, այլև՝ երանելի և սառնէ ըզյուսացեալսն իբր:

Իմաստութիւնի քառօրէն:

Նոյն միտք ինն եւ այս սաղմոսն, եւ զի նի միշտն աստուծոյն է, զի նա ի մաստութիւն ասի: Քանզի՝ զգոհուի եւ անգոհանի ընկնանուն. իսկ ի մաստութիւն յառնելն ՚ի քնարմանէ: Եւ գործելով՝ անի զի սրհարար եւ զնորոն սաղմոսն միտքութիւն, այնն՝ ՚ի վերայ սգոմայ եւ ի կենդանայ, եւս՝ եւ աս սհարմն է:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Լ Ա

Երանի՞, աս ինչպիսիք ի ինն միշտ. եւ ընթիւնցան աս յանցունք նի:

Չրի՞ ես այսքան վատակ եղի՞ ՚ի բուրձ, եւ ՚ի մոխիր, եւ յարատաւու. Եւ՛ ծածկեցան: Թե՛ եւ ինն թողաւ ասէ, զբրոյցք՝ օրինակ մեղացն՝ սրտով: Երանի այնով՝ որոյ խորքն մաքրեցան, եւ որոյ ծածկեցան. այսպէս եւ ոչ երանի, որոյ խորքն ոչ սրբեցան, եւ դարձան ՚ի փխխածն:

Երանի՞՞ ասն՝ որոմ ոչ համարելոցի քր զմիշտ նի. եւ ոչ փոյ նի նգոհի ՚ի բնութան նի:

777
այս է
նի

Այս է՞ որում ոչ համարել՝ որոյ գործն ոչ է զուրկել, եւ թողուիքն՝ ոչ է պարտական զի անգիտութիւն եւ տղայուէ: Գարձեալ եւ երանութիւն այս՝ ոչ է աւարտնեաց գործով, այլ՝ հաւատոց միայն. իբր զակքէին եւ սրանկին. եւ որ լսեաց՝ զուստք հաւատք քո կեցուցին զքեզ. եւ իբրեւ աւարակին: Գարձեալ՝ երանի ասն որում ոչ համարի, սրբ ոչ հաւատով. քան յան, այլ՝ սրտովսաւ ինչ, ուն զարաւմեացիքն, ուն սի մին սամարացի ՚ի մկրտութիւն. որոյ ՚ի բերանոյն բանն չկայր նենգութիւն, այլ ՚ի սրտին:

Լի՞նք ինն՝ եւ հանցան աս ասիբք ինն, աս սղաղմիւն ինն՝ աս քր զբրհանգալ ՚ի քանէ եւ փնչելի:

Ոնք թէ չկամի խատուանել մինչ եկն նաթան, աս կայն ծիւրեալ եւ մաշեալ լինելի խորհրդով: Աս աղաղակել ինն՝: Եւ թէ մաշելի ասէ, սպա չէի ընդ չեկեալն սրտի կամք՝ առ ան. վասն զի՝ աղաղակն զբրտին բարքն յայտ առ նէ, ուն մոխիսին:

Ծանրեաց յեան չա ՚ի վերայ ինն. գործոյ ՚ի ինչն աստութիւն, զի հարան յո փոյ:

Չնեղութիւն եւ զհաղած ինն ասէ. դարձայ ՚ի թշուառութիւն, զհոգն ասէ, զի հարան յիս փոյ չբ ի զնի մասոյր:

Օգտու է՞ ցոռոցն յէլ, և զանորենո-ւիւն է՞ ոչ թմբիցն
'ի յէն :

Այս է կարգ սարգիսարողաց, ուն ասաց կայեաւ,
ասն նախ զանորենուիս քո :

Եւսոցն՝ եկ պարտեցն ինչն զժող է՞. և Գոս Բողոցն՝ զժ
ասիւրըստ-իւն Բողաց է՞ոց :

Ուսեալ 'ի նախ անայ :

Ասան յոսոցն յաղթն իողցն աս յէլ աս ասի, 'ի ժո՞՞
ընդոռնէլի :

Երբ անմեղ են և այ տան, և ոչ անձին. և մեղաւորն
յետ խոստովանութեն սրբեալք. 'Կարձեալ՝ երբ հաշտին
խառնին է և ժամ սրտարազին :

Իսոյ Գոյն 'ի ընդոցն ինչիցաց Բաղձաց. որ աս նա ինչ ոչ
ժերցնոցն :

Չգուշացին սրբն 'ի սրտոսուէ մեղացն իրբն զնոյ. ար
քն յառաջ, և զընացեալքն զինի. սյլ զի թէ հեղեղք կուս
սրտաութն, և հերձուածոց և մեղաց՝ թէ մեքձեւաց, և ոչ
փորձութիւնն :

'Կոս էս ոգոռնն է՞ 'ի նեղութիւն յոյսմանէ, որ շոքը ինչն
զինն :

Չէ հնար չալ նեղուէ 'ի վր մկրտելոցն, և դարձելոցն
'ի մեղաց. սյլ սպաւէն ան է հաւատարիմ որ չայ 'ի փոր-
ձութի առաւել քան զկարն :

Հնձո-ւի է՞, զիսիւս զէս յոյնանէ՞ որ դաշտեցնն զէս :

Չի ցնձութի զգեցեալ մկրտեալքն՝ ցնձութի կոչն
զնոն. որոյ բնութին ամ բարութի է և չէ ունելով :

Ուստոսան արարից զէլ և ինչուսոս 'ի ժանագորչ, յոր և
գնասցէս. և հասարակցից 'ի վերայ քո զաւն է՞ :

Պատասխանի լսէ 'ի անէ իմաստուն արարից զբեզ .
զմարգարեութին թողի քեզ, 'ի յայսմ հետէ զանմեղութի
աջողցից քեզ : Նոյննս և զմկրտեալսն ասնն 'ի մաստունաւ :
Եւ հաստատեցից 'ի վր քո զայս իմ զննամն ասէ :

Ս'ի լինիս ուն զէն և զընդէս. զէ ոչ Գոյ 'ի նա իմաստուն-ի
'ի սանչս և 'ի Գանդանատանդոն ճիւղոցն զիւսննն, որ աս
յէլ ինչ ոչ ժերցնոցն :

Գուք իբրև զանահան սաէ բնարեցէք զարժանն, և յօ
 ժարք լերուք. մի լինէր իբրև զանբանան, զհրէ, այս և զհեթն
 նոսս, և զհերձուած օրն. ձիք հարարք կամ իզատնդք, և
 խեւարարուք իբրև զճորի. կամ՝ արատքոյ բնութի և անծը
 նունդք՝ իբարի պողոյն. Ապա թէ ոչ՝ ի սանձս և ի դան-
 դանաւանդս իրասեցից զձեզ՝ իբրև դուք զնս. կամ դուք
 փայրե՛նայեալ սխանն ի ձեզ՝ խոհանան և արիանան, որ
 մերձ անգամ չգան. Գարձեալ թէ է փայրե՛նարարդն ո-
 զքահան բանիք չգան մերձ քեզ, սանձիք և դանդանաւան
 զիւք ան առ քեզ:

Իւրում քանձանք էն իւրա-որոյ. Բայց ոչս յոսանն ՚ի քէք՝
 ողորձութի քն շոքն է զիցի զնոսս:

Բարուժ՝ ըստ օրինացն. բայց՝ ոչք յուսանն ՚ի քաւութի
 միբաութենն ողորմութի՝ ոչ միայն սրբէ յանցեալ մեղացն,
 այլ և՝ լինի պարկսոյ շարժանակի պահելով յոմ վնասուէս:

Ուրեմն է զի բոս և զնձուէս արարչս, ՚ի քք պարճեցարբոս
 ուրեմն էնն ոչս ուրեցէս արարչս:

Արդ արացեալ քզ յայսմ հետէ պահեցէք զուրախութի
 և զյնձութի և զգարձանայ, ոչ բանիւ պարճել, այլ՝ ուրիշ
 սրտիք կեալ աւանց խղի:

Սաղճոս ՚ի քաւութի:

Աստուծուէ սաղճոս ին քնութի է զիցի, որում ինքնութեալ
 զորիւս և անարճս՝ զնորճ հրամայէ յարարանել քն: Այլն՝
 զի սոսաւանութի քն է իբրբրութի, և զիսնս հասարայ թա
 շոսանել, նաև զի զուսն հեթնոսաց:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԼԻ:

ՆԾԱՅԻՒԹ ԱՐԴԱՐՔ ԴՏԵՐՔ
 ուղղոյ ինչն օրհնութի. ի սոսաւան է զիցի քն
 օրհնութի. քաննաղէս սաղճոսարանս սաղճոս
 սոսցէս նմս:

Յնճացէք ակիւզոս օրհնեցէք սաէ. սխմարոս՝ երգեցէք և
 պատմեցէք Ուղղոյ փայլէ: օրհնութի, և ոչ մեղաւորաց այլ՝
 ուր ձրի թողութի է աւազանան, մեղաւոր ոչ ար է, և ուր
 զ զնձան և ս՝ Տն օրհնութի մեծ խոստովանել, անմահ, ա-
 նեղ, բարի. և օրհնելն ուղղոյ փայլէ, սոս աւանց խղի,
 ևանդ ՚ի պատկն. Չի նմս է պահելն զկամեցոյն, և պատկել
 զլսա

զնատակաւորն Տաճնադեալ: Անդ այնպէս երգէին, իբր
զտան մատունն խօսան արարել ՚ի բաղխել զքնարն Այլև՝
մարդս տանալի քնար է՝ հողւոյ և մարմնոյ զգայարանօքն:

Օրհնորէս զքր յօրհնութի նոր՝ զէ քորէ և սաղա սասցէս նմ օրհ
նութի:

Նոր օրհնութի տացուք այ՝ նոր առեալ շնորհս, անդ
զիրկու թի ստորոցն, և սատ ՚ի գիւնաց իրկեալս՝ և նոր եղն
եկեղեցի Քարի է սաղմս ասել, և ոչ զսատանայականն երգ:

Ուշի էն գորգմէս քն. և մի գործն նորս հասարակ էն. և օրհն
ընդրմութի և զէրստան քր:

Ուղիղ են զոր որդին երեր, և առարեալքն, և մարգա
րէքն. և մի գործք նի Տաւատով, զի հաւատով իմանալք ըզ
յաւխտանս. այլ և՝ հաւատովք գործէ ան երախտիս մարդ
կան, և ոչ միայն զա առաքինութի: Սիրէ զողորմութի և զի
բաւունս. զի թէ իրաւամբք չկարեմք ասրել, յողորմին
դիտեմք. զի սատանայ չգաղարէ ՚ի հակառակելոյ. և մարդոյ
զնոյն պարտ է առնել միշտ ը նմս պատերազմել:

Ուրմութի քն է իղն իրիք, և բանի՞ն քն իրիքն հոգործիցան. և
հոգորդ բերանոյ քր մի ըրմութի նի:

Չի ողորմութի արարաւ, իբրե ասէ, զՏա ողորմութի
չինեայ. և թէ պէտ երկայնամիտ է, բայց՝ սատակեաց զստ
րին, ողորմելով եղեկիայ. և զուր համբաւան հասկացու եր
կիր ամ: Բանի՞ն ան երկինք հաստատեցան. ասայ և եղև
անդ շասոց ողորմութի, զի մարմին ոչ է անդ, և ոչ սատա
նայ: Եւ հողւով բերանոյ նի. հողեղէն բանականքն զօրա
ւորք եղեն: Ողորմութի ան լի եղև երկիր. ՚ի հօրէ երկիր
լցաւ ողորմութի, մարդասիրութի, զի մերձ է ողորմել անա
ռակին Բանի՞ն ան երկինք հաստատեցան. բանին միաճնի՞
զերկինս ասէ հաստատել զի բանի՞ն հարկանէր զապստամբն
բնկնելով զնա յերկինց. և յիշխանութի իւրմէ յերկիր, և
մնացեալքն հաստատեին. որ նովաւ շարժէին յերկիր: Եւ
հողւով բերանոյ նի: Չի հարկ դիցէ նովին բերանով հող
ւոյն՝ զոր արար, գալ ինամել զողորմելիսս: Այլ զի և սա
տակմամբ գուռլին՝ ողորմեցաւ ար երկրի, և զերկնաւորն
հաստատ զանձ գիտացին. և շիշխեն հայհոյել. և հողւով
լցեալ մարդարէքն աւուցին թէ՛ զօրաւորք են երկնայինքն,

Հաստատեալ Հողաւոյն սրբով . յորս լցաւ ունեւորին հօր , և խոստումն բանին . և զօրացան առաքեալքն հողաւոյ : Եւ զի երկին բնութիւն և անմահն և կամքն մի է , առն ուրեմն ոմն ՚ի մարգարեկոյն , ար ար առաքեալ զիս , և հողի նք , միասնս նախախնամելով զնմ նոյն արարապարծն :

Ժողովաց ան ՚ի որին շնորհ շնորհ և անն ՚ի ինչոս շնորհ ինչ :

Չզերբինն ՚ի վեր անխախեալ , և զներբինս շուրջանակի աղխեալ . և զննէ ՚ի խորս զգանձս . զտիկի , և զակն և զմարդաբխտս : Բարձեալ ժողովէ ՚ի ծովէ ՚ի դեւաց և յայրերաց ջուր , և կասցէ ՚ի ջրացեալ և ՚ի ծակոտեալ օղ իրբև ՚ի տիկ . և զննէ ՚ի խորս երկրի՝ զգորութի բուսոյ , ջրերնոյ , և ստրոյց , և բժշկութից գանձելով , զի հոսեալ յամբոց հրամանաւ անն ՚ի վեր անցնէ զպէտս մարդ կանն , և ամ կենդանեաց : Բարձել զառակեալնն ՚ի ջուր զասորինն յեւմ հասարեաց իրբև ՚ի տիկ , յորոց քաղցցան շունչնն ՚ի հրեշտակէն , և մարմնեքն ՚ի հող զարձան , և դանձքն յանմարանս թաղաւորին : Բարձեալ ծով խորհարգ և խնաստութիւնն , տիկ մարգարեքն և առաքեալքն , և վարդապետքն . բառ այնմ գինն նոր ՚ի տիկս նորս արկանելի է , և ոչ ՚ի հինս : Եւ խորք երկու կտակք . և գանձք , անոյտութիւն հանձարոյ , և մտաց՝ որ կայ ՚ի խորս . և այ ծով առ տիկ՝ այնպս առ անային խորս խնաստոյնն որ ունին զնն :

Երկնն ՚ի քնն ան իրկն . և ՚ի նմանն արարոյնն ան բնակնն աշխարհի :

Չի որ արարն զնն յուէկոյ , կարող է լուծանել զնոսս , թէ ոչ անիւ և զողութք սրահեցեն եղեալ սահմանս իւր եանոյ բանականքն : Երկիցէ ՚ի ննէ՝ ՚ի սաստակմանն ասորոց , և զարձել ՚ի դալն ՚ի հաւաստ հեթանոսաց : Եւ ՚ի նմանն զողացնն , զբարայն սխմարս բարեպաշտել ասաց . աղիւղաս՝ հասգանդեցի . զի առ բարին քն եկեալ պաշտեցին , և հնազանդեցան :

Չէ նա ասաց և ի զնն . ինչն հրամայեաց և հոստոյնն զանն :

Արարածոցս ասելն յայտնի է , և առաքելոցն թէ՛ աշա կերտեցէք զնմ հեթանոսս : Բարձեալ թէ մինն ՚ի ձեւք զհասարս հողածեցէ . և երկուք՝ զբարա շարժեցնն . եղեկիս և կայի աղթ իւր սաստակելով :

Տէ քրո՛ւն շխարհաւորսն Հիշմանսոց: Ընտրուի քո շխարհաւորսն թող-
լէ ըրտոյ: Ի արհամարհի քո շխարհաւորսն Իշխանաց:

Չանկերկրիմ, այլև՝ զամ՝ հեղձ անաս ՚ի պաշտելեաց իւր
եանց, զի արհամարհ և անարգ ցուցան ար սա. արկայն քա-
րողութի ք: Վարձեալ՝ ար քրո՛ւն զխորհուրդս հեղաղի և
պիտոտոսի, անարգ է զիշխանութի քահայտարարին, և ար
համարհ է ժողովրդոց խառնիճարանն զին՝ որ ՚ի վիճ ան մերոյ:
Երկը անդամ ար, հայր, և որդի, և հողին ար:

Խորհուրդ քն յախտն քո, խորհուրդ քո՛ւն քո՛ւն քո՛ւն յաղթ:

Չի չէ սմեղալ յինքն ո՞ր մերն խորհուրդ, այլ՝ յաւի
տե՛նից լէ իւրն է, խորհուրդն՝ որ ծածկեալն է, և յայսնե-
ցաւ և մնաց աղաց յաղա:

Երանի՞ ուղի՞ որոյ քո քն զինքնն է ճաւ. թողուրդ քո ընտրեաց
՚ի թառնիչն իւր:

Վրիստանելից՝ որ սասց թէ՛ այլ աղգ զաղոց է. և թէ
այս աղգ է որ խնդրէ զար. ժողովուրդ. զոր ընտրեաց յամ ջ
քան զլիննին աշխարհի, և յետոյ սասց ժառանգ իմ՝ հաճոյ
եղև ինձ:

Յերնոց Երեւոյն քո յամ արդի՞ խորհուրդ. ՚ի պարտոս քննիչն
իւրէն հոնոցս յամ քննիչն աշխարհի:

Յերկնից նայեցաւ և ետես. զի սակեկեան խտտը-
ցան, և արար ճանապարհ ՚ի մարդարեկին քանա: Վարձեալ՝
նայեցաւ զթուութի, զի զամ՝ նա արար. զի ստորաստ բնա-
կութի լինի նմա և երկիր, զխաութի և անմեղութի ք իբրև
զերկինս. և ինքն եկն առ սոսա:

Ո որեւէ աստիճան չտրոս ճոցա, ՚ի վր ասնաւ զմ՝ գործն քո:

Մի սիրտ սասց և ոչ քաղում. զի իբրև զմի կարող է
սակեղաննել և իննել: Եւ՛ մեծ հրաշք է ըստ սողմանի. թէ
ո՞ր չէ նման երեսք երեսաց, և ոչ սիրտք մարդկան՝ սրտից
նման են: Չի ո՞ գիտէ թէ՛ ՚ի հողիս մեր՝ զանազանութի է,
զոր սիրտ անուանել իբր ՚ի մարմին. այ միայն է գիտելի. սա
կայն՝ անձնիշխանութի քն՝ զոր կամին առնել, միայլեսս կա-
րող են և ՚ի գեւոց է լինել:

Ո՛չ թէ՛ 'ի Թաղամ զԵրս Ինչ ապրելոցն լուծաւոր, և ոչ ոչոյ 'ի Թաղամ
զԻր-Ենէ՛ Իրբան:

Ո՞րդ ոչ սենեքերիմ՝, և ոչ աւփասկ, և ոչ այլ թաղա-
ւոր 'ի յողով զօրաց 'ի մէջ մանակ՝ ոչ ապրի 'ի դասասաննաց
այ. ոչ ասա և ոչ 'ի մեծի աւարն զաստատանի. և ոչ հակոյ՝
սւժով իւրով զերծանել. ո՞ր և ոչ սաւջնիցն:

Սաք է յէ՛ 'ի Իր-Ենէ՛ Իրբան. 'ի Թաղամ զԵրս-Ենէ՛ Իրբան ոչ ապրի
յա-ցանկ զհնէն-ն:

Որդէս զփարաւսն:

Աւ քն 'ի Ըբրայ Երիւ-Ղածայ Իբրայ. և ոչ յաւան յաղբ-Ենէ՛ Եք:

Երկիւզն միայն կարող է փրկել, և յոյսն:

Փրկել 'ի մահանէ զանչնս Եք. Իբ-Իրել Եք 'ի ս-Էէ

Յանցաւոր և յախտնից մահուանէ: Աստիճ ինու ըզ
պէտան՝ բանալով զննան, և յորժամ այս սեղանք սպտակն,
'ի սեղան հօրն կերակրել:

Անչնս Ժբ հ-Ենէ՛ Եր-Ենէ՛ քն շէ Եք-Ենէ՛ և պաշտան Ժբ է:

Թն 'ի փորձանս սոյ, զի օղնական է իբր մարտիրոսացն

'Ինս Երբէ Եր-Ենէ՛ Եք, և յանան Եք Եք յառապրաս:

Թնպէս մարմնով տառապիլը

Երէնն զԵր-Ենէ՛ Եք քն 'ի Ըբրայ Ժբ. ո՞ր յառապր 'ի Եք:

Երկիւզ, և բնութիւն, առաջին արդարքն. յոյսն ըստ
է սրբմութեան որքան յասոյ, և սրտիս, է օրինակ յո-
սյն՝ հոգևոր կամ մարմնաւոր:

Ստիճ 'ի Եր-Ենէ՛:

Յորժամ այլադաննայ շէան Ինչ ս-Էնէ՛ Եք-Ենէ՛ Եք-Ենէ՛ Եք-
Ենէ՛ 'ի սղաննէն ստատուայ՝ ըստ-ս-Էնէ՛ Եք-Ենէ՛, այլադաննայ ըզ
դորժան, և ս-Էնէ՛ Եք-Ենէ՛, և զս-Էնէ՛ Եք-Ենէ՛, և ըստ-Ենէ՛ Եք-Ենէ՛
Եր-Ենէ՛ հա-սոյ, շէ Եր-Ենէ՛ն զԵր-Ենէ՛նս ըստ հոյն յանանայն:

Օրհնելոց շքոյ յամ թամ, յամ թամ օրհնութիւնք ՚ի թիւրան իմ:

Մինչ ՚ի դաւիթ ոչ օրհնելին քահանայքն յամ թամ, նա կարգեաց օրհնելոց ուս երկոտասան ժամուն՝ երկուասան դասս ստղմնաց. և ստղմնն՝ քսան և չորս դաս տուրնձեան և զիշեթոյ. ՚ի բերան իմ, հողւոյ, որ և միացն. և մարմնոյս ևս. և իբրև զպտուղն կենաց՝ յորմէ ոչ կերան նախաստեղծ քրն, այլ ՚ի մահարեք պողոյն:

՚ի քո պարծելոց անչն իմ. լուսնոն ճեշո, և ոտքոյ իշնոն:

Թէ պարծելի գործ արարից, զայն նոյնով երեցից. լուսն յնն հեղք. այլք ասնն լուսնն աղքատք և ուրախ և զիցին. և մեծասանք ընդ էր չուրսիանան, զի նորս ոչ պարապին յամ թամ օրհնել զամ:

Մեծ արարել շքոյ իմ. և թնայք արտոյս շնորհն հարս ՚ի մահն:

Ղարդա առնու զաղքատս, և զհեղա, հողին, և զաւրի, և ասոյն ստղմնին:

Խնդրելոց ՚ի քնն և լուսն իմ. յամ յնոյն-թիւն իմն իբնաց շքոյ ինն ասէ ուսարուք զփորձն:

Մտոյս ար քո՝ և ոտնք զայս. և իշնոն թիւր թ՝ մահն-զնն:

Որ առ ար մատչի, լոյս յերեսն առնու, և օրհնա ՚ի սիրան, իբրև զմիտնս. ոնց այլուք ասաց, նշանեցաւ առ մեզ լոյս երեսաց քոց, և ետուք ուրախութի սրտից մերոց: Լուսաւոր երևոք զիտրդ ամայնն. այլ զայն ասէ, թէ՛ սրբութիւն կարնն մատչել առ ամ, և յայն կայցեն:

Այս արար իբրոց ար քո, և քո լուսն մա. յամ յնոյն-թիւն արս իբնոց շքոյ:

Զինքն ասէ, որ անզոհ կարգայր ՚ի հալածմանն իւր: Բանոյն իբնոցոց քն շարք և զբնոն-շարձն իբնոց, և դոնն շքոյ:

Ըստ պողոտի՝ հողիք են հարկաւորք. և արքահամ ցըծառայն ասէք, սուտքն ամ հրեշտակ և սաւմարդեացէ քեզ, և յսիրու հրեշտակ՝ որ պահէք. և յեա սյնորիկ երանէք թաւաջ

2037

Ո՞ր է հարբ' որ իմի շինանս, սիբէ զառարս իւր տնտեսել 'ի Բարսէ:

Պատկեր այ՝ որ կամի զկեանս, սիրէ հաւատալ 'ի ար, և մկրտել. ապա մկրտ տեսանել զառարս իւր՝ զչոյս իւր՝ յոր մկրտեցաւ, զհայր և զորդի և զհոգի նս ար, բարի գործովք: Եւ ո՞վ կամի ստել թէ՛ ահաւասիկ եմ', ստէ նմա:

Լռեցի շինչաւ թ 'ի շարս-իւն. և շինանս թ 'ի Բարսէս շինի:

Քանզի՛ թէ տեսանես յարքունիս զքեզ 'ի թագաւորական երբորդութեն, ապա՛ զազան շար, և աղոենս նենդաւ ւոր՝ յարքունիս անդ ոչ բնակին:

Խորհրդի՛ն 'ի շարէ՛ և որո՛ շինի. ինքեցի՛ն շինչաւս-իւն, և իրէ շինի:

Կախ խտարենս 'ի շարէ, և ապա՛ զեռ շէ բաւական, այլ սերմանենս զբարին. զի 'ի հերկեալ գեանին՝ թէ սերմն բարի չսերմանեն, փուշք և տատասկ բուսանին: Խնդրեմ զխաղաղութի. չե ան, և չե հողի, և չե մարմն, և չե ամ՝ մարդ. և երթ 'ի այն մկրտ ստէ:

Աչ քն 'ի Բարսէս որդարոյ, և սիննէ նք 'ի Բարսէս աղիկոյ նք:

Ձի և արդարոյն աչքն՝ յան է, և ականջքն 'ի պատուի բանս այ:

Երես քն 'ի Բարսէս շարագործոց. ստովել յերկէ շինչաւսն նք:

Ձի նոցայն է 'ի գործս շարութե, և յիշատակ այ՝ ոչ է 'ի սիրաս նոցա: Ստակել յերկրէ: Ձյորոյս յայտ՝ երկրէ իրբև զտղամ, իրբև զգազան, և զաքար, և իրբև զտուն բոցավանու, և արատբու, և զհասարակն յերկրէն կենդանութե. զանկեզմն 'ի յիշատակէ արդարոյն, որք 'ի զպրուխ կենաց զրեալ են:

Կորդոյն որդարոն ս- քր, և քր շինու նոցա. յաֆնայն նշինիէ նոցա իննոց շնաս:

Կոյ, յոր, զանիւլ, երեք մանկանքն, և խրայել՝ մով սէսիւ 'ի յանցս ճովան:

Մէր է քր ս- այնոյն՝ որ հանու էն որդի-ս. և շինարհո հոգ- ալ ինչոցանէ:

Որոց ամ՝ սիրաք անուարացեալ և մաշեալ են 'ի հպարտութե, և հոգւով խանարհք:

Բազմանկարիէ էն որդարոյ. յաֆնայն իրիէ շնաս քր. և գո- հէ զաֆնայն սիննէս նոցա. և քր 'ի նոցանէ քր իննոցանէ: Ձի

Handwritten notes in Armenian script, including '2037', '2037', and other illegible characters.

Չի որք ունին դանձա բարեաց, անդ է կոխն, և թոյլ
տայ ար՝ մինչև վարժել և երևել հաստայն, և սպա՝ յստե
փրկէ: Ոսկերք. կարծր խորհուրդք զոր չտայ բեկանել չա
բին: Այլև՝ յեա մահու ընդ ուխտն կառնին զեք, և փրք
կին ՚ի անէ, և յսկերայն վաստակեաց ՚ի բարխա՝ ոչ փրկ
և սղալէ ՚ի յարութեն:

Մեծ հեղափոխ ըստ է. բայց որ տե՛սայ շարտարն, շղջապն:

Չի քանի կենդանի է՝ յոյս կայ դարձի, և ՚ի մահու
հաստա: Բայց որ առե՛զարգարն, և ոչ յանե՛ք բարեկամ և
առ ան բարեխոս՝ զըջանայ իրք մեծատունն ՚ի բոցն: Աս
տարեցաւ բանս և առ հրէայն. որոց արն սասց, ուր և ան
երթամ՝ դուք ոչ կարէք դալ. և ՚ի մեղս ձեր մեռանկցիք.
զի առե՛ին զնա:

Փրկէ ք շղջանն ծառայց ի բոց. զի շղջապն առե՛նե՛ն՝ ոչ յո
սպե՛նէն ՚ի նա:

Որք անցանեն ընդ ծոխ հրեղեն՝ իրք որք անցին ընդ
ծոխ կարմիր. մի զըջացին որք յաջմէն իցեն, և լսիցեն և
կայք օրհնեալք հօր իմոյ. թէ աստէն ծախեցին զնա իւր
եանց և աշխատ եղեն ՚ի կարօտեալսն:

Ի խորտարն. որդեա ՚ի քառնի:

Յորտմ հալածեալք ՚ի աստաղայ՝ երթեաց. յնչ և շարժի և շղջ
փոքրն: Այլև՝ իրտնայնոյն պատկառելին ընդ քառնի: Եւ հարգ
բնանայ ևս զան շարտարանայ քն, և իրտալնն առ հայր. և զան
աստեղայն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Լ Դ .

ԱՏԵԱՏԵՐ ԶԱՅՆՈՍԻԿ ՈՅՔ

Գորտն շի. հորտն ընդ քաննից որ հարտնէն ընդ ին:

Արդարայ է ինդրուածս. զի զան ստէ դատել, և
ոչ ինքն փութայ: Այլև՝ բնութիւն առ քն կուէ դալ և դա
տել զմերս:

Առ շղջն և շարտար քո, և արի յոքնել ինչ. հան շարտար քո ընդտե՛մ
հալածեաց ինոց, որդե՛ն զն. և աստ քառ յանն ի՛ն, ին զքնառն քո ին ին:

Ոչ զնուց պէտք են, և ոչ ասարթոյ, զի և ոչ այ զէն և
ասարթ է. այլ՝ զբանն այ կուէ, որ ստէ և լինի. և զամնծօղ
գորունն: Գարձեալ՝ զէն անմութին, և ասարթ՝ մարմին, զոր
հայցէ սո՛մուլ. յոյս արարեալ է թէ չէ տկար և թոյլ մար

մին. այլ մեք արարարք Չի ույ ասարք զնեան աւետու և չա-
սրահանի, այլ շնորհանի զորութի նեաին. նոյնպէս և ոչ փաստե
ցաւ մարմինն ան չարարանօք, և յանու. թին ոչ եհաստ Հան
զուրբ. բանն ան՝ որ հաստու և սուր է ք զնա՛ սուր Ի՛ւ՛ զն՛ն՝
խաշն. և ասու դու՛ կս եմ՝ և այլ ոչ հրեշտակ, կամ մարդ:

Եւրոպայ եւ Ռուսի

Ամուսնոցն և յակօն լինին՝ որ ինքրեան զանին ին արարչին յորտե
անուսնոցն, որ ինքնին ինչ չար:

Յայտ է, ինքրեան և խորհեան ստատանայ և դեք այլ
ու զորեցին զհոգիս մարդկան արդեւոււլ յայ, զի ոչ ներե
նմա ան. ույ ասեք զի՛ յորայ, թէ յազի՛ նք մի մերձեցիս,
բայց՝ զմարմինն չարարեցին

Բարբառայ. Ե. Գ. Գ. Ե. Բ. Ե.

Եւրոպայն նայա ու ինչ արարչի հոգայ. և հրեշտոյ քն ներեցե զն:

Առաջի հռոմեացեացն. և հրեշտակ ան՝ որ զհաւատաց
եալն և հան յեհմէ, և զնն կտ ինքրութիս:

Եւրոպայն ճանողորէ նոյ ի խաւար և ի գայեթաւութի և հրեշտոյ նոյ
հուշեցե զն:

Սաւուղին և հրեիցն ճանտարհ ք որ հաճեցան առ
նել՝ իւրեանց խաւար եղև և որոգայթ, Եւ հրեշտակ նոյ հա
լածեցե իրբև զասորիս, իրբև զաստակին՝ որ յեզիպտոս:
Այլև՝ զպատերազմ զիւաց՝ որ յօդ. անդր տան դեք բնդ-
հոգիան՝ զինի մահուանն. զոր պերսե նեղիլ և հալածիլ ի
հրեշտակաց: Ան այնր մեռելոյ ասնն:

Ինձնիք թագաւոցն ինչ որոգայթ յողայանութի ինքնաց, և ինձնիք
նախորդին զանին ին:

Չոր ինձ թարգմանցին որոգայթ՝ զուր և ինանիք, այլ՝
պատճառ եղև տպահանել զնն:

Հոռոց ի վերայ նոյ որոգայթ, շոր ու գիտացին. և որո՛ շոր թագա-
ցին, ոռոց շորո նոյ. և յորոգայթ ինչոն անցին:

Չգիտացին թէ անձանց աւանն:

Այլ անին ին յնձնացն ին ք. որոգե ինչոցն ին ինքնութի նոյ, և ան որ-
նոր ին տառացին, որ ո՛նձն է ինչ:

Ազատելով զհոգիսն 'ի դժոխաց : Եւ՛ ամ' ոսկերքք . հաւատացեալքն յիս : Տի՛ր ս'նկան է քեզ : Չի ոչ որ արարչ, զոր ես արարի, իսան այնորիկ լսէ ինձ հայր : Իսկ դաւթի՛ տունն յուղայ, որք ակորժ էին զդաւթի՛ և ասեն՝ ոսկերքք քեզ, և մարմին :

Չէ՛ իբրևոց շաքարն 'ի յիւսոց հոգի, շաքարն և շոտնին յայնոսնէ որ յիւսոցն շոտ :

Չդաւթի՛ 'ի հզօրէն սաւուղայ . և զընտելիս 'ի սասանեաց :

Յարեան 'ի շիրայ ի՛նչ լիւս շաքարոց : Ըր բն ոչ գիտի՛ հարցանելն յիս :

Դավիթ , և զփառացիքն . և սուտ վրայքն 'ի վր' ան . և այլքն ասելին՝ արդե՛լաւ հարկս սոյ կայսեր . այլք՝ այլ ինչ ասելին : Չոր ոչ զիտելին հարցանելին՝ : Արոց ասելը, ոչ զիս զիտելք, և ոչ զհայրն . զի զիս՝ ոչ ոչ զիտելին, և ոչ հաւատացին մարդարեկցին : Եւ՛ և 'ի հարցանելն զիս, որք և ասելին, նր ան՝ քո 'ի միջի քում է . այլ ոչ կամեցան զիտելը :

Հարազն ինչ շաքարն ընդ իւրոց . անհասանելն շոտն ի՛նչ իբրևոցն յարոց 'ի շարտիսն :

Չգողեալ սպանի, զայն հարանելի, և չար 'նք հատուցին . և նրն զիւր երախտիսն արար : Անժառանգել՝ : Չնն ջեղ զաղն գաւթի յիս : Եւ՛ վր' ան ասելին, սա է ժառանգն և կայք սպանցաք զսա :

Ե՛ . 'ի յիւսն ոչ քոց շոտնոց . ինտրի սանելի պահօք շոտն ի՛նչ . և ոչ ինչ ինչ 'ի շոց ինչ արտիցն :

Երբ նեղելին զիս՝ քուրձ զգեցեալ ազօթելի, զի այն է զեղ նեղելոյն . ոչ եղեկեկայ : Այլ՝ յորժամ և՛նք 'ի նեղութանեանէն, պահօք և քրճիւ՛ սկանչից լինելի : Եւ՛ նրն զողածայն զգեցաւ զճախարակի՛ արամութիւն, զոր մինչ 'ի մահ իւր սասոց . զի քուրձ՝ այժեաց է, 'ի վր' կորուսելոյն՝ որ այժիք եղին : Այլե՛ զմարմինն է ասել, քողցիւ՛, ծարաւով, վաստակով, որ է խոչոր և կեղերելն մեզ, և պահօք յողթ էր շարին : Եւ՛ ազօթք 'ի ծոց : Յեկեղեցիս յասելն՝ հայր կամիմ զի սբ եսն իցեմ, և՛նք բնոյ իս . 'ի ծոցս զբախտին : Չի բարեկամին 'ի ծոցն են : Իսկ դաւթի՛ 'ի ծոց իւր ծածուկ բարեկամին :

Ընդդէմ շեղուղի-ից ինչեմէն: և ինչեմէն Բագի-ից շեղուղի-ից ինչեմէն:

Սաւուղ ընդ դաւթի որդեակ. և հրեայքն ընդ անն. և սասանայ սասանուս ինչ զնեկով մեղացն:

Բացն 'ի վերայ ի մեծեանն ինչեմէն, և սացն' այս այս սեմն սը
Գր:

Չոր ցանկայաք. բացին և ոչ յաղթու և 'ի փառարա-
նութի նյ. զի ոչ առեալ էին զհոգին նոյ, որ սանն ան զյն.
և երկնէին 'ի նմանէ, 'ի սղայելն դաւթի սաւուղեանցն և
սիմեոնեանցն. և 'ի վն բնութեան' զեք խոյստալով, և վաշ վնչ
կարգալով, որ վայի էին արժանի:

Տե՛նէր քե՛ և զ' լ-եր. քե՛ զ' 'ի Բագի-այ սաննոյ յնչն:

Գաւթի զինչ արարին իւրքն՝ կաւս անն: Եւ անն առ
հայրն ստեր վն հրեայքն, հայր թող սոցա:

Չորեկ' և հոգի-այ քե՛ յոր-անն ինչ ան ինչ և քե՛ ինչ 'ի զոր-սոցա
նոց ինչ. և ինչ-սոցա սոցա ինչ զոր սըտ-սըտ-ից յոց, քե՛ ան ինչ:

Յարկցես և արացես ինչ զասասանն արդար լի թ նաւին:

Մի՛ որ-սե ինչնոյ յն ինչ-սոցա ինչ. և զ' սոցա-նոյ 'ի սըտ-սըտ-այ
ինչ ինչ ինչ աննոց սըտոյ, զի ընչ-սոցա ընչ:

Չի մի հարաւացեալ պարծեացին. ընկուզաք ընկզմե
ցաք զնա:

Ան-սոցան և յոցն ինչնոյ՝ այ ինչ-սոցան ընչ ընչ ինչ զինչոցն զ-
նոց և զանոց-սոցան՝ այ ինչ-սոցանն 'ի ինչ-այ ինչ:

Վահ որ քակելի զասանն:

Ցե՛ն-սոցան և որ-սե ինչն 'ի սըտ-սըտ-այն, այ ինչ-սոցան ընչ սըտ-
սըտ-ից ինչ:

Հրեշտակք և արդարք՝ լի արդարացուցանելն զմարդիկ:

Ասոցան յոց ինչ, ինչ է ան. և այ ինչն շեղուղի-ից ծառ-նոց յո:

Գաւթի իւր բարեկամն, և ան հաւատացեալքն՝ որք
ընկալան զսաղազութին, զոր խոստացաւ առաքելոցն՝ տալ
ճա

Տառապաններն ճարմամբ, ասէ զայս առ հայր Այլ մի որ ըստ
 տարով առցէ իւրոյ արտաբնն զմարդարեան թէ՛ թէ՛ ճնամեացն
 կորուստ ինկրէին. զի զոր ինչ ասեն օրէնքն այնոցիկ՝ որ թ
 օրինօքն են ասե՛ն Լուսրոք ասէ արն, զի սասցաւ տապ
 նոցն, սիրեցես զսիրելիս, և ասեցես զթէ՛նամիս քո: Այլ
 ես ասեմ՝ ձեզ, սիրեցէք զթէ՛նամիս ձեր, և բարի արարէք
 ասելեաց ձերոց: Այլ՝ ճնամբս է ամեղ զմտաւ. զի ամ
 սքք՝ զհանապազորդեան թէ՛նամեոյն խօսէին, և զանձ զրէ՛ժ-
 ինդիր լինել հայցէին. իբր զգաւթի՛ որ ՚ի բարգու՛մ տեղին
 և սատ որ սասց զարթիր: իբր ՚ի ինդրել զզրէ՛մն մեր. զի
 նոց է ասհար լինելն ՚ի վի կործանմանն մեր, և ասել կրկնակի
 խոյտանօք առ միմեանս, այո՛ այո՛ տեսաք զհրաւիրեալն ՚ի
 տեղին մեր՝ թիւալ ՚ի վիհ կորստեան մերոյ:

Լեզու ի՛ ի՛նչոցն զարարաթի՛ն քո. շորհմեղու զէ՛րձոթի՛ն քո:

Չգտաստանն քո զարդար, զոր արարեր խօսիլ. զոր-
 հանապաղ. ըն առաքելոյ թէ՛ յամի գոհացարուք:

՚ի յարարե՛, թառայի՛ քն. սողնս ՚ի բառի՛ն:

՚ի գիշերն ի՛նչնոցս բառի՛ն, զեղան զստատն, և ստատոս լե՛ւյան
 գի՛նմեաց, և իբրա՛նստ ստատու և ոչ պահեաց. յայս բի՛ն սասց զտու
 հաս: Դարբե՛ւ զստատունն հի՛նամեաց, և զանյարաթի՛ն բաբոսթա-
 նոցն այ՛ նշանի՛ն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԼԵ՛:

Աէ անբէնն ՚ի Բշարե՛ւ ընդ Բա՛ իւր, թէ ը՛հ իրի՛նալ այ՛ սառ-
 ըն՛ ոչոց նորս:

Նախ ՚ի սրտին ասէ՛ զոր գործելոց է ՚ի լսելիս այ. չեք
 երկիւղ այ. այս է պատճառ զի զերկիւղն այ՛ հեռացոյց յաշաց
 ուղ թէ՛ չէ՛ մերձ անձ:

Նննի՛նոց սառլի՛ նորս, գառնել զանբէնաթի՛ն, և սորել զնս:

Առաջի այ՛ գտանել կեանք արտաքոյ օրինաց այ՛, ասե-
 լով ան՛ ՚ի բոց կաց յինէ՛ն, զճանապարհս քո ճանաչել ոչ
 կամիմ, ատելովն զնս:

Բանս Էնրանայ՛ նորս՝ անբէնաթի՛ն և նննի՛նոց ին:

Լի կեղծեօք:

Ո՛ւ իսթոցս նո ի՛մանալ շքարի. զանբէնաթի՛ն իորկնոցս յանիողնի՛
 իարամ:

Որ զիւրին էր յօրինացն նախ խորհի յանկողնի, և վա
 զրն գործէ:

Ե՛նոյ

Եւ այն յան ճանապարհ, որ սլ է Բարի. եւ ՚ի լարէ նա սլ յանճարացաւ:

Խորհել, խօսել, և գործել զանբարիս, և ոչ վաստակել. և ոչ ձանձրացաւ. սասանայի է յարմարական:

Տէ՛ր յերիւն է ողորմութի՛ չա. ճշմարտութի՛ չա զնշե յաճոյս:

Ողորմութի տն է որ պատեալ է զհաստատութիոյ, և զերկիր և զձով: Ճշմարտութի՛ իրաւացի զաստատանն, լցեալ զասմամբ իբր անձրևով. յորմէ քաղէ ողորմութի՛ն չարձակել զբողոքն յերկիր, իբր զաղեզն յամոյս եղեալ. բայց եթէ ցօղ ինչ սակաւ. Տէ՛ր յերկինս է ողորմութի՛ քա Ուր ողորմութի է, բարկութի ոչ է, և ոչ ճշմարտութի: Ուր ճշմարտութի է, ոչ լինի ողորմութի, այլ իրաւունք, թէպէտ մարդ իկ անգիտանան Յերկնաց անձրևեա ողորմութի՛ զչօթ քա մարգարէիւք ճշմարտախօսիւք, զնս ասէ ամոյ: Գարձեալ՝ քաղցրութի որ կայ յողորմունն այ յերկինս, պահէ զերկնաւորս, չկիցով զմեզ. տեսանելով զմեզ մեր չարաչարս. և ճշմարտութի՛ նո՛ր պահէ զերկրաւորս յանչափունէ մեզոց, ՚ի յամոյց իբրատելով, Տրձգութի՛ք, կարկտի՛ւ, երաշտութի՛ք մինչև գործեցեալ լինի ամոյ. ներքոյ հաստատութեց. ուրանօր ՚ի բաց եղեալ լինի հաստատութի:

Արդարութի՛ չա ո՞ր լերինք ան. իրաւունք չա ո՞ր իբր Բարիս շնորհի՛ և զանասուն ինչոցանէս քա ո՞ր:

Handwritten notes in Armenian script:
Կը զ...
աւօր...

Ո՞ր լերինք հաստատ՝ զխտէ և կայ յարդարութի՛ն անձրևաւորս ո՞ր խորս առնելն, զոր պօղոս ասէ, ո՞ր խորք մեծութի՛ և խնայտութի՛ն այ. որոյ զաստատանն անգիտելի:

Չմարդ իկ և զանասուն կեցուցանես. ոչ միայն զմարդ իկ, այլև՝ զանասուն. զի վն՝ այն են զալարիք երկրի. զի վն՝ մարդ կան՝ և զանասուն կեցուցանես, իբրև զնինուէաց ւոցն Գարձեալ արդարութի՛ ոչ այս լերինք, այլ որ յերկինս են յախտնից լերինք. զոր ժառանգ են արդարք ՚ի՛նոր Տի: Խորս բազումս. զոր ակն ոչ ետես. և խոր է՝ զոր տալոցն է անձ: Չմարդ իկ և զանասուն կեցուցանես: Չմարդ իկ որ ըզպատկերն այ՝ ողջ ունին. անասուն՝ որ հաւատարեցին անասնոց: Կամ՝ մարդ՝ հրէայք, անասուն՝ հեթանոսք. որ զբանա կանութի իս այ՝ ոչ ունէին զմարդարէս:

Ո՞ր լէ Բարիս արարիք ողորմութի՛ չա ան. այլ որոյ՛ք ճարտի՛սն ՚ի հոգնի՛ ինոց չոց յաստացն:

Չի բազում է ողորմութի՛ն, որ ետ պետրոսի աթոռ,

և յուզայի զգանձն : Պետրոսի ամուսնու յետ զզնանն՝
արժանաւորին . և յուզայի գանձ՝ անարժանին, որ զխաւր
զնի : Նոյնոյս տայ ուղղափառաց . և հերիսիոյնացն, որ ըզ
յուզային ունին մասն՝ աստէն, և անարժանից՝ գանձ և թա
գաւորութի . և քահանայութի և շնորհս զանազանս տայ . այլ՝
որդիք մարդ կան և ոչ անասունք՝ ՚ի հովանի խաչին ծածկին :
՚ի մարդ լինելն ան՝ որդի մարդոց կոչեցաւ . զիս կամեցաւ
ժողովել իբրև գհաւ, և նորա ոչ կամեցան անասունքն :

Աբելիսն նախ ՚ի դարբարալէ քան չա . և զուրս իմիսն ՚ի չա
նոս ընդել նոյս :

Նախ զերկրի զբարութիւն՝ որ է տուն մեծ : Գարձել՝
տուն եկեղեցի . և սարարութի տանն՝ ոչ գիտութի միայն
ունելով, այլև՝ կեչակուր և բնակելի զհողերն : Գարձեալ՝
պարտաւէ եկեղեցի աշտիմանոք՝ որ ՚ի սմա . և աւազանաւն,
և սիւսպէս շնորհօք՝ որ բաշխի աստ : Եւ զուրս փափկու
թե՝ որք ՚ի հովանի խաչին եկին խաչակից լինելով, նոյ տայ
բնակել զուրս փափկութե : Ար ՚ի սկզբանէ ոչ էին գետրս
այս, որք յորդեցին աւար . զի հողին ան կից զսիւսպերս,
փոխանակ զբախտին փափկութե . որ և ՚ի սկզբն հօրն ա
ւարտի :

՚ի զն է քր ոչ լինուր իննաց . և լուսով իրենաց չոց տեսնելն զլոյս

Ազրիւր կենաց՝ որդի և հողի ՚ի հօրէ . իբր ասէ՝ զիս
թողին զաղբիւրս ջրոց կենդանաց : Եւ լուսով երեսաց քոց՝
Երես հօր՝ որդի . և երեսաց լոյս՝ հողին . ոչ որ կարէ ասել
նոր զն, եթէ ոչ՝ հողունն սրբով : Եւ սր երրորդութիւն՝
ոչ յուսկքէ յայանի . եթէ ոչ ՚ի միմեանց . զի ո՞ գիտէ զհայր,
եթէ ոչ՝ որդի . և զորդի՝ եթէ ոչ՝ հայր : Գարձեալ ՚ի քէն
է ար աղբիւր կենդանութե . զի կենդանութիւն իւր՝ արտա
քոց զերեզմանին ոչ մնաց անուին . այլ՝ բնդ նմա էջ ՚ի
զերեզման, և ՚ի գժոխս . և ՚ի նմանէ կենդանացան մեռեալ
հողիքն, և սրբոց մարմնիքն : Գարձեալ՝ ջուրն և արխուն՝ որ
աղբերաբար ներսդարձին մինչև ցիստարած Վի Այլէ՝ լոյս
արդարոցն՝ ՚ի լուսոց երեսաց նորա է, որ ՚ի թափօր լերինն
փայլեաց յամենայն երեսն :

Ճառնաւ զարդարութի չա՝ յի իմանելն զիւր, զարդարութի չա որ
ուրիշ ին որդիս :

Այս

Այսինքն է՛ ցոյց այլոց զ՛ի մեզ ինամնն Գարձեալ՝
 յորժամ՝ արդարքն ծագին իբրև զարեզակի. զի ողորմուէ՛ ք
 է այն առաւել՝ քան Ճանարտութիւն: Ար ուղիղ են սրտիւք,
 որ է հաւատովք ոյջ իցեն:

Մի՛ ինչոյն է՛ լիբոյ զի որ սոն մէջարտամէջ. և յետո՛յ զի զարտոց զի
 Գողացուցին զի զ:

Չախտ ամբարտաւանութեն ասէ. իբր թէ՛ ոտք սա-
 տանայի՛ ամբարտաւանքն են. որ կամի բարձրանալ անկանի
 ՚ի յտաք և յորոգայթ նրո՛ւ Չեռք նր՛ մեղաւորքն են, զիւթք՛
 և կախարդք, և իւր արբանեակքն: Մի՛ զողացուցեն զմեզ.
 փոքր մի զիւրել ՚ի պատուիրանաց քոց:

Ան՛ր ունչին միջնիւն՝ ոյք զորքն զանորինն ինչ. զի զիւրին և այլ
 Գ՛ իարտան հարտորի:

Ար կամօք իբրեանց յոժարին գործակցել. Գարձեալ՝
 որ անդ գնան մեղօք՝ անկանին ՚ի լիճ՛ն հոյ: Մեթեացին
 այժիքն, և այլ ո՛չ և ա հաստասին ՚ի գործ ս շարս, կամ ՚ի բա-
 ըխ. բոյց միայն՝ զարժանն առնուն ընդ աստեացս:

Այս որ հիշուի ինչ նախ խոստովանելն զերկիր . և զհիստորին ՚ի բա-
ղամ ինչպիսիք ինչպիսինց :

Հեղուի հատուակ է բարկութիւն և սրամտուէ , ուստի՝
հանդիշի տասց նախ և սաս՝ փափկանայ . ՚ի բարուս խաղա
զուսիւն , զոր ազամ վայելէր զբարխան փափկութիւն՝ որուս՝
և ար երանեաց :

Սղանի հընար որբորոյ , և իրճուի ՚ի վերայ ձգ շարմանս ինչ . այլ
որ ծիծաղեցն ընդուն :

Լինին ասէ հատուակ հեղոյն , և սպասն . սակայն՝ զս
սամունս կրճանն , զի ոչ անկանի ՚ի բերանս նոյ . Այլ ար ծի
ծաղեացի : Ընդ երկու իրօք ծիծաղի ար . զի շարութիւնն ոչ
յաղենան , որ կարի դասն է . և զի՝ լիութի ճիւս՝ ոչ էաճ
գնտրանձանս ՚ի լաւութի , որոց աճողեցան սասկն իրքս . իրք
մեծատունս : Եւ ծիծաղելն՝ արհամարհելն է և զարմանալն :

Քանչի յառաջագոյն փոստի . զի հասեալն որ ձգ :

Աճ տեսանէ զի հասեալ է որ կորստեանն նոյ , որ ոչ օգ
տեցաւ յերկայնամուտի է նոյ , և յաճողմանէն :

Սոր հանին հընարս , և լարեցին զողջուանս ինչպիսինց՝ հարմանել
զաշտոն և զանանի . սղանանել ընդ՝ որ ինչարհն է որդիս :

Ոյ սառու զաւութի , և հրէայքն ան . զի՝ նոյ չէր ինչ
պէտք զինուց :

Սորս ձոյ հողին ՚ի սիրտ ձոյ , և աղեղանս ձոյ գըրեցին :

Սառու իւր սրոյն մեռաւ . և հրէայքն խաչիւ մինչև
՚ի սիրտ վիրաւորեցան և բարձաւ քահանայութի , և թաղաւ
ւարութի , որ սիրտ էր նոյ և աղեղուեր :

Լաւ է սղանի ինչ որբորոյ , յան զբնուս հընարի հընարոց . և
բնուսի սղորոցոց ինչպիսինց :

200
36.4.1

Չի արար բարի անձին իւրուս՝ ՚ի սակունս , ջան զս
զուս՝ որ ստացաւ իւր կորուստ՝ բարմոցն իրք մեծատանս և
զաղարան . Եւ բարուհը . զորութի և ինչք սարսին :

Հաստուի որ շարբար , և ճանալն զսարս անձինց , խոստովանելն
նոյ յառաջագոյն ինչպիսինց :

Է՛ զի սասանին արդարքն, իբր դաւիթ և պետրոս և ար ճանաչէ զառարան՝ զոր անբձուք գնային: Եւսանալով այն էր նոյ յաւիտեան, և գէւոր ինչ եղևն:

Մէ՛ ամառնոցն յորտ է՛ ժամանայն շարունակ. այլ յառարանս
սուր յագնուին:

Ընդ պատուհասն՝ որ դայ ՚ի վերայ աշխարհի, արդար քրն ոչ անուշեն. գիտելով՝ զի շէ վն մեզայ իւրեանց. իբր նոյ, արբահամ, և զստ. Վարձեալ՝ յորն դատաստանի՝ որ շար է ժամանակն շարագործացն, և սով բարեգործութե՛ն, զի հասուցման է որ. սակաւ ինչ պատահմամբ սղալեալքն յագնան յերեւել ան երեսացն՝ իւրեանց արդարութիւն:

Մհո՛ մեղաւորք ի որդիցն. այլ ի նոյն քն է՛ ժամանորել և
ի բարձրանալէ-բէնց՝ պայմանոցն որդե՛ն թողն, զի դոյնսէ:

Չ յանկարծն՝ ստեղծան, այլ թ ճամբը՝ կուսպաշար. ՚ի փառաւորիչ և ՚ի բարձրանալ թ ազաւորուցն՝ պակասեցին իբրև զճուխ՝ որ հետ ոչ երևի. իբր զեկոսի և նմանեաց իւր:

Փո՛ առնու մեղաւորն՝ և ոչ հապտոյցանէ. այլ որ արդարն է՛ որդի է և պայ:

Սաւուղ ՚ի դաւթայ, և հրէայքն իբնէ, և որ զմի քանքարն էաւ. և ամ որ՝ որ ոչ գոհանայ զայ յաւեալ սրբաւ արն Այլ արդարն իւրն որդի, և այլոց սայ, մեղաւորաց բան. և ինչս աղքատացն. և այն է փոխ այ: Չի որ որդի աղքատին, փոխ սայ սատուծոյ, գրեալ է:

Ոյ՛ օրհնէն զոր՝ ժամանակոցն շէբիբ. և ոյք անէթանէն,
սաբալիցոցն ՚ի նմանէ:

Ոյք օրհնեն բարի գործովք և հաւատովք. զի օրհնելն յայննելն է զանպաշտութի: Եւ ոյք անիծանեն, այս է՝ մեղք սատակին զանձինս. ՚ի դատաստանին սատակին հողւոյ և մարմնով տանձեալք: Եւ հրէայքն անիծեցին զարն խաչելոյն. այլ՝ օրհնեն զնա երկինք և երկիր, և ինքեանք սատակեցան ՚ի նմանէ:

՚ի քնէ ուղղին փնացս առն. զճանապարհս նքնա է՛ մե յո՛: Յորժամ զան առնեմք առաջնորդ՝ ՚ի թ իւրեին մեր անգիտարար՝ ուղղէ. զի նա յոյժ կամի գիտես մեր՝ քան զմեզ: Այլ և՛ ՚ի հօրէ՛ ՚ի բանս մարգարեիցն՝ ուղղեցան գնացք ան՝ ըստ անօրէնութեն, ուղ վկայեաց, ընդ քեզ հաճեցայ:

Թե՛ղէ՛ք և գայլա՛գ շէ՛ղէ՛ք, նա թ' իր թմնէ՛սցէ՛. շէ՛ քը յէ՛-
ւընչալու և նորա՛:

Արդարն թէ՛ սակաւ մի գլթ է՛ հողին՝ ՚ի թկիւճնս հա-
սանէ՛ տիրութեան. իբր զաւթի և պետրոսի:

Մանուկ է՛ ին՝ և թէրացոյ. և ոչ տէ՛սի զարդարն տրհամարե՛
լու, և ոչ զաւսի՛ նորա՛ լէ՛ հարսնայ հոց:

Գաւթի՛ թեւս զորդւոյն զսողաննի զթաղաւորուին,
որդիքն՝ արբահամու հաւատոցն՝ ոչ մարմնան հողեոր հայցն.
և ոչ խնդրեն ձեթ յիմաստոց. և ոչ կաթ ջրոց:

Օջր հանողազ ողորթ և սոյ ճո՛ղի. զաւսի՛ նորա՛ օրհնելալ
է շէ՛ցէ՛ յաւիտեան:

Սուրբ եկեղեցի կարօտելոց. Ջաւակ նորա, միտորն
քն. որ գայ ա՛մ հասէ, լինի մանուկ յրութի՛ն, և ճնկնդ եամբ,
և պատարագի տօնիւք: Օրհնեալ եղիցի յախտեան, և յօրն
վերջն յամ լեղուս:

Խորորտն՝ ՚ի շարէ, և որո՛ զթարէ. Բնախեցելս յաւիտեան
յաւիտեանց՝ ՚ի ն՛մ:

Ատէն զուգեաց զյաւտանից բնախութի՛ն:

Տէ՛րէ՛ շէ՛ք շէ՛ք առան, և ոչ ընդ շոյր հարիմնէ զթո՛ ինք.
այլ յաւիտեան՝ որհէ զնոսս:

Իբր զար, որ ոչ ընդ վայր եհար, այլ զի՛ արդար երև
եացի. և զի՛ համբերելն սակաւ մի՛ յաւտան պահեցի նմա:

Ընթէ՛նս հալածեցցին՝ ՚ի մասին. և զաւսի՛ տ՛ճ օրշուրաց
սոսախեցէ՛:

Ատէն յօրինաց հալածին, և անդ ՚ի բանէն՝ որ ասէ
երթայք: Ե՛ւ զաւակ ամբարշտաց սասակեացին. իբր սաւու
ղին: Այլ և զաւակ խորհուրդ, զոր շարն սերմանէ:

Եւ որբորք թառնագեցին շէ՛րի՛ն. և Բնախեցելս յաւիտե-
անս յաւիտեանց՝ ՚ի ն՛մ:

Ջհեղոցն. ոչ ուր հրէայքն կարծեն զպողեստին:

Ի՛նքն որբորոյ իրհնէ շէ՛մաստութի՛ն և լեղոն՝ նորա իտէ՛ս
ցէ՛ շէ՛ք առանս:

Նախ խորհի՛ ՚ի միտս, և ապա լեղոճաւ խօսի զիրաւունս:

Օրհնք

Օրէնս արեւելիկն 'ի սրտի իւրոս. և թ' գումարն զնորոսն
գնացս նորոս:

Գանձեալ ունի յիշատակաւ 'ի սրտի, և այնու պահին
զնացին անպայմալ:

Հայն թշուարն շնոր արար, և ինքրէ սոսնանէլ զնա. ոչ
որ ոչ իւրոս զնա 'ի յնա շնոր, և ոչ արարողորդէ զնա յոր
ժամ արար զնա:

Յայնի առ սաւաղ, և առ ինքն

Համբէն արն և պահան զժամարդն նորոս. և թորչր արաս
ցէ զնոր 'ի ժամանակէլ զնորոս. և զարարողոսն իւրոս
արարի:

Թեպէտ հասանէ զիշտ՝ համբեր, Եւ բարձր արասցէ
զքեղ: Չի մի թաւեացի թէ՛ զստարհս զայս երկիր՝ տակ
ժառանգել. այլ զանանցն և զբարձրն: Եւ զստակաւն մե
ղաւորաց տեսցես: Չի և այն մասն է յորդորման 'ի բարխա
Տեղի զմեթորիշտն լիւրոսիւ, և թորչրոցիւ զնոր զնորոս
լիւրոսն:

36. 42
204. 22

Իբր գանդաւ ճառս տերեւազարդս, ուր գալանք որ
ջանան. իբրև թաղաւորն քանանացոց. և ոյն նարուզողոս
նասոր, որ զինքն տեսանէր:

Ընդի՛ և ուս ոչ էր. ինքրէնի՛ և ոչ գորոս արելն շնոր:

Թե՛ ճախաննացայ, և շերանցի. յետոյ խնդրեցի. և
ոչ գտաւ տեղին քանանացոց թաղաւորաց. այլ՝ որդւոցն
խրայելի:

Պահան զմեթորն. և արն զնոր զնոր. զնորոսն ճառար
ճորս տակ իւրոս:

Սխնդրոս, պահան զիստաւոր. Չի գան մնացուածք:
Թէ՛ պահես անբիւժ զմարմնեղ, և զտեսող զհոգին ուղիկ 'ի
հաւատս. և հողիդ տանէ զխաղաղութիս զայս, և հանդի
աստէն. և մնացուած՝ զոր արն է տալոց յիւր երեսին. որդի
ոյ կոչեսցիս յաւաջին գայն, և 'ի հանդերձեալն՝ տանուս
զյաւտանից կեանսն. զհայրենիսն ժառանգել, աստ զհար
խաւորն: Եւ զի՛ լին արդարն իբր զարտի, որ ոչ բող
բովէ, այլ իբր զթղեակի և զայգի, որ հաստանին, և աճեն

Ընդի՛ն հաւաջիւրոսն 'ի գորն. և զնորոսն մեթորն
իւրելի:

Սմանարս, ամբարիշտք 'ի վախճանի կորիցեն:

Փշխ-նի արդարոց 'ի Թ՛նէ է. վերայացաւ է նոյ 'ի ժամանակս նկու-նի:

Չի վն նմա արդարք մնացին, իբր յոխէփ, նաև դա-
նիէլ, վերահացու եղև 'ի ժամանակի նկուռն. իբրև էր յով
սէփ 'ի բանափ, և զանիէլ 'ի դուր առիւծոց:

Օգնեցէ նոցա Թր' և իրենցէ ըստ. աղբեցաւցէ 'ի վշտարաց' և
մեղացէ ըն, շէ յոսացան 'ի նա:

Փոխանակ' զի յուսացան 'ի նա. զի ոչ լուաւ յոխէփ'
կնոջն, և ոչ զանիէլ խափանեաց զաղօթն երկցս անդամ'
յարն:

Ստեփանոս 'ի գործքս. առ 'ի վշտարոյ շաբաթաւ:

Չիմէ ժողովոյ' յալով ժամանակոց անցելոց 'ի լ՛թ' առց զայս 'ի թշն-
նացն նկուռ: Այլե' 'ի զիսա նմանազև յանցանքնոցն' իմչնարան է
և զիւ զբարոց 'ի հոգոցն: Իսկ շաբաթաւ առնին, շէ հանգիստ լի-
նի ազախարհացն 'ի իշնէ յոցն. շէ և ժշտարան ին որ առին լո-
թանին ինչնոց զանգիտան. և զապօթն հանգիտան արդարոցն' առ-
նան. որ լիմ շիմ ինչննիտին զիւշն առնիտին. սի և ապ ինչնոցա-
ւապօթն յոնոտանից 'ի մերնէ. 'ի ինչննէն 'ի յաթն: Եւ՛ սի լո-
թապօթն' յարիտ լինէր. նոյնզև և որ մշտս ապ լո-
թանն զապօթն արդարոց, յոցադիմ իման և յարանոցն
իսցնէ. շէ ինչննէ լո-
թանից յարիտանն 'ի համանասս արիտին. ըն առն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Լ Է:

ՄԻ ՍԻՏՄՏՈՒ ԹԵԱՄԲ ԲՈՎ
յանդիմանիք շէն. և զի իտիտնն չազ իբարտիք շէն:

Չի գէմն սրտանութն և բանս բարկութն ցուցանէ
անդ. դատաւորն. այլ զի' և իրասն առա է, և ոչ անդ. իբրս
տեան, և ոչ զայրացմամբ ասէ, այլ՝ հայրաբար:

Չի նկուռ չա հարան յն. և յն հառապիցաս յնան չա:

Փոխանակ յողորմութի շարժելոց դիմ' ասէ նկուռ բո-
փորձանքն և ինդ՛ մտացն: Այլե' ստնն թէ' և 'ի հարկա-
ննն նկուռ զով կափ, հանդիսն ձեռք աղեղնաւորին: Ասէ
յիս հաստատեցաւ ձեան ցաման բո. հանդն արդ զցատուն
բո. զի յերկարեցաւ առիս շատ:

Ու գոյ Բժշխանի հարձեայ ինչ յերեւոյ Բարխուլի տոյ:

196

Չոր կամէքն. զի ասն թէ անկառ. դաւիթ ՚ի ցառս
և ՚ի խոյստմունս մարմնոյ: Իսկ անդ՝ ՚ի յայն շարաթու ոչ
դոյ բժշկութի շարչարանաց մարմնոյ, յերեսաց բարկութե
հայելոյն ոյ:

Ու է ի սաղարթի ոսկերաց ինչ. յերեւոյ Բարխուլի տոյ:

Չի ուղղածուծ աննէին ցառքն զոսկերան. և պատմառ
նչ դու ես ասէ. այլ՝ զարչելի դիմօք պատկերեալ մեղքն խմ
Այլն՝ ոսկերք զաղչմունս հոգւոյն ասէ, որով զարհուրի
յահարին ասննէն:

Անօրէնութիւն ի՛ Բարխուլի տոյ ամ շնորհի ի՛. ուն ինչ քանի թանգա
յան ՚ի Բարխուլի տոյ:

Գլուխ զփտմն ասէ. շտայ ինձ ամբառնայ ՚ի վեր դո
գիս. զի ուն բեռն ծանր՝ ծանրացան ՚ի վի իմ: Չի եղէ
ոն զանօք անասուն, և առի բեռինս մեղաց. որ ծանր է քան
զերկութ և գողինն: Ուն միւս մարգարէն՝ կշիռ և վէճ կա
պարեայ կուէ, զահ և զերկիւղ վերջոյ առուրն:

Նիկեոսն և ինչոն վեր ի՛, յերեւոյ անշարտութի տոյ:

Յայտնէ թէ՛ ունէր վերք. և զինքն անդամ ասէ իր բ
անբանացեալ Այլն՝ անդ հրեշտակք գարչին իր բ ՚ի հոտոյ
գարչուն ՚ի մեղաւորաց. եթէ ոչ լուացառ աստէն նեխուին
արտասուօք, և փուսն կարեցառ արօք անանկաց:

Տասնորոցոյ և իննորդ ինչ յոյժ. զերհանազալ որսառ զնայլ, շն
անչն ի՛ լի ինչ շարչարանոյ. և ոչ գոյ Բժշխանի հարձեայ ինչոյ:

Չբաւորեցայ ՚ի բարեաց, և խնարհեցայ ՚ի ներքոյ խղճի
մեղաց: Չորհանապալ. աստէն յայտնի է, իսկ անդ՝ ոչ է
դիշեր հանգստեան ՚ի վաստակոյ և ՚ի արամութեց. զի հոգի
և մարմին՝ լի է վշտօք, ուն ասէ:

Չարչարեցայ և իննորդ ինչ յոյժ. հանչի սա ինչոն վեր ինչոյ:

Եւ այն՝ մինչև յոյժ. և ոչ ասի որքանն. գոր հոգին ուր
սողեցութի տայ յայնմ աղետէ մեղաւորոցն: Աննէի ասէ:
Աստ թէ մաննն ընդդէմ սովորութեն. զի մի կրկնեցի,
և

և հեծե՛ն սրտի՛ք . խի թէ ո՛չ՝ անդ լալ աչաց և կրճե՛լ ա-
տանանց՝

Տէ՛ր առջէ՛ տե՛ քի՛ քանի՛սն է՛ ի՛նչ . և հիշո՛ւք ի՛նչ է՛ ի՛նչն ո՛չ թո՛ղիցան:

Յանկութի՛ք՝ որով մեղայ, և հեծու՛թի՛ք՝ որով արաշխա
րեցի: Ե՛ւ արդ՝ Յանկութի՛ն է՛ իմ՝ ներու՛մն զտանե՛լ ՚ի քե՛ն,
և արքայութի՛ս զըր հեծելով հայցեմ՝:

Ա՛յրք ի՛նչ ին՝ ընդո՛ւսն յի՛ս . և ի՛նչու՛ զի՛ս զբո՛ւնիք ի՛նչ . լայն աչաց ի՛նչոց, և
այս ո՛չ ի՛նչն ընդ ի՛ս:

Արքա իմ խոսիեցաւ . որ չլիտաց այլ որք: Ե՛ւ եթ ող
ղին զօրութի իմ . զխոսեցուցութի մտացն, որով իննդ այր յա-
ռաջ, և սակր, արարի իրաւունս՝ . և յանբձուե խնում զնա
ցի: Լայն աչաց՝ ՚ի շատ արատաւաց . կամ՝ զարխոտում ա-
սե: Այլև՝ յօրն ահագին՝ որք աստե՛ն զօրացուցանելին և
լուսաւորելին խորատուք, անդ թողուն: Ող ասե թէ՛՝ մինչ
չև խաւարեալ արեղակն և լուսին, և աստեղք:

Բարեկէ՛նք ի՛նչ և քրո՛ջառօր ի՛նչ առաջէ՛ ի՛նչ քրո՛ջիցան և խոյն . և քրո-
ջառօր ի՛նչ հիշո՛ւք ի՛նչն յի՛նչն:

Մերժեցան և կոցին հեռի՛ արխոթէ՛լ և նմանիքն իւր:
Ե՛ւ անդէ՛ն հրեշտակք և մարդարեք բանիք իւրեանց հե-
ռանան:

Բանաբարէ՛ն զի՛ս և ին՝ քրո՛ջիցան զանչն ի՛նչ . այս իորճելն լայն է՛ ընդայ
ի՛նչ, ինչիցան զանճրէնութի՛ն, և ընենդո՛ւսն զըր հոնադալ իորճիցան:

Աստ զեք յուսահատ աւնելին , և ՚ի նոցանէ շարժ-
եալքն հարածելին, և անդէ՛ն տանջանք և խոշամեզանք . յի
չեցուցանելով զանօրէնութի՛ն իմ:

Այլ էս ող ին՝ զի՛ս ո՛չ լուի . որդէս հոնք՝ որ ո՛չ ին՝ այ զի՛նքան ին՝:
Ե՛ւ էս որդէս ին՝, որ ո՛չ լուի . և ո՛չ գան ինչոս ՚ի ին՝ քան նորս:

Լուեաց աստ զաւթի՛ն՝ սեմեաց նախատանացն, և ո՛չ ետ
դատասխանի . և անդ՝ ո՛չ ասել ինչ , կամ լուի առ տանջեալ
սրն: Չեի խուլ և համբ, այլ իրբև . զմարդ բանական՝ զպատ
ճատ լութի՛ն զխակով:

Ե՛ս ՚ի ինչ թք յառացայ, և քոս լուիցն ինչ թք քի՛ ի՛նչ:
18 Ես

Ես 'ի ընդ անբ յուսացայ սասնէն , և զու լու՛իցես 'ի զէպ ճամբս :

Առջո՛ թէ զ' սորոն ի շնորհն յի՛ն թնօնի ի՛ն . 'ի սասնելն սոյն ի՛նց՝ 'ի շնորհն ի՛ն զնօնի՛ն ի՛ն ի՛նցան :

Գե.ք և մարդ լիկք . 'ի սասանել ոսկոյ՝ 'ի պատու ի բանաց անյ , մեծանդա հարարասցին :

Ես 'ի սասնելնս պարտաք ի՛ն . և զսու ի՛ն սանջի՛ն ի՛ն ի՛նցն ի՛ն :

Գիտակցութեց մտաց խնոց , զի արժանի եմ . և անդ՝ զի չիք հարս զերժանելոյ : Յառք իմ՝ : Եւ անքն վն մեր՝ զմեր ցանն մեզոց՝ առաջի իւր եղեսպլ՝ երարձ զնա իւրովք չարարանոր :

Չանբնեանիս ի՛ն պարտաքն . և հոգեացայ վն զուց ի՛նց :

Չիմ , և ոչ զայլ ումեք :

Ինչ որո՛ թնօնի ի՛ն ի՛նցն ի՛ն , և զբացնելն ի՛ն սան շն . և բարձր ի՛ն , այս սոցն շն . 'ի սորոն պարտաքն :

Գե.ք՝ անմահք : Եւ զբացեալ են . զի յարժամ մեզան չեմք , զբանանն , և բարձրանան . Ոյք ասելին զես 'ի տարապարտաց . նորա՝ սրոց չեի մեղուցեալ :

Ոյս հարսն թէ չար ի՛ն սան չեմք . շն բարոյ . շարժանելն շննն շն ի՛ն ի՛նցն շնն սորոնն :

Արիտորձ և սրիտորէլ , նոցա չկանի սանել շար . և հրէայք՝ ան անյ յնի :

Մի՛ թուր շնն քո քն ի՛ն . և զ' 'ի բացնայ սանիք յննն , հոցնոց յոցնելն թէ քո զնննն ի՛նց :

Նարա թողն , դու մի զարչիր . զի ես զսիր և զան զո՛ն ոչ թողում : Հայեաց յոյնել ի՛նն : Հայելք . քո յոյնել ըս Լականն ի՛նն՝ ար փրկութի խնոց :

Ի խորհրդոք յարկեմէս արեւուելի. Ի դառնի սաղմոս:
Ի արկեմէն եղանակս քնէր սասցելոցն Ի դառնայ: Ասին Ի դառնայ
բանն այս սաղմոս եւ այլն՝ որ չանասն իմ ինչն, յօգտար նմա եւ Ի խոր
չի դիտար չարէն Ի դառնել: Բնակս ասին՝ դառնի չարման այլն
Ի քրտեաց շինոն Ի իրելայ սոսց շարմանոս:

213.

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Լ Ը :

Ասացի՛ թէ դանկնոյ շինողորդն էն. շն թէ Բարաց լուսնա- ինն:

Չի հողին սոսց նմա՝ այլակերպել զիննն, այն է ճա-
նարաց՝ զոր հողին ցուցանէ . սոյ նրն պահեաց դժուա-
պարհս սնորկեաւե իւրոյ , եւ ոչ յարանեաց չարին Մակայն՝
կատարեցաւ նախ Ի դառնիթ , որ լեա պատասխանի սեմեաց
որդւոյ զերեաց: Չի մի մեղաց լեզուաւ իմով: Դու՛սկալե
ցի ասէ, թէ է եւ ոչ Ի դործոց , փոխանակ զի դործուք ոչ
զգուշացայ:

Երբ դառնութեան բերանայ ինչ՝ Ի հոգստովն Բարացին սասցի ինն:

Եզի պահնոն զահն նմա՝ Ի հակառակել . Ի ցանկն մեխեր :

Խաւ ինն եւ խանութեաց: Լուսնի՛ Ի Բարացի, եւ ցաւս ինն արեւմեայն յնա:

Բարի յուսով լուսցի, թէ նր տեսցի: Եւ խղճոյ եւ ցաւք
իմ նորոգեցաւ, զոր ունէի Ի սրտի: Գարնաւ ըսարի թուի
մարդոց Ի նախատինն թափել զեղձուկ սրտին:

Չէ՛ստ ոչոր ինն Ի ինն իննաւ. եւ Ի Բարացիս ինն լուսնեաց հար:

Մեծացոս , ընդ յեւելն զմեղս իմ՝ իբր հրով փակելն
զիս խորհուրդք իմ: Ի խորհուրդն կրէր զերկեւզ զեհնեմն:

Խոսեցայ լուսնա- ինն եւ սասցի. ցոյց ինչ քր զխորհրդոք ինն, եւ շինեմ
սոսաց ինչ՝ ասին՝ թէ է, շն քիտառնոյ թէ որչափ ինն դառնել ե զինն:

Թէ դո՛ւ ինն ժամանակ. զի կարացից սպառնարել :

Ան շարժ իբր զսոսաց ինն. եւ իար զբարնն ինչ որդեա ոչնչն է
սոսաց ինն. սոսայն ունեմն ընդոսայն է քն ըսրդ ինն:

Մեծացոս, թ դաւ մարդոց աւարքն չափով եւ սպա գուք
է ինզրեւն սաս հանդ խաւ: Եւ կար զորութե իմոյ: Չի՛նչ
է

է զօրութի մահկանացուի. առաջի իմ՝ իբրև զոչինչ է. Սա
կայն ընդունայն է՝: Սխմարտ, ուր շողոյ լի է. հաղաղի է
անան, որ է շնչոյ մակղի, որ զկնի մաւնոց հետևի:

Արարէն որդէն՝ ՚ի դարձիբի շրջի հորդ, ուր յն ՚ի զարեւոտի. գան
յէ՝ և ոչ գիտէ իմ ինչ:

Արարարան, շուք, և ստաւեր զիւրափոխիս Սամ՝ այս
միայն է բարին, զի կերպարան այ է: Սակայն ՚ի զար իստ
զի. շինէ, անկէ, զայրացուցանէ, զայրամայ: Գանձէ և ոչ զի
ան սամ ժողովի: Ո՛րդիտէ թշնամիքն առնուս կամ իւրքն, և
առնեն նիւթս մեղաց:

Իս; որդի ոչ է համբերութի իմ, ինչ ոչ տա քո. իմ իւր զբարեթ
իմո՛յ ինչ ոչ ՚ի ինչ:

Հա իմ **Այս** արամութի զի սրգ տանիմ, և ոչ լուծա
նեմ զիս, ի՛նչ սպանանեմ. թէ ոչ յոյն որ ՚ի քեզ, քաւել
զիս և ՚ի յալ կեանս միսիթ սրել:

Յարձնոյն անօրէնութի իմէ ինչ ինչ: Ինչ որդիս անլուծաց ու
բարեթ լի:

Չոր յանցեայ, շարաներ զիս. սորա ՚ի նախատինս ա
նրդգամաց թոյլ ետար, և յայն ևս փորձել զիս:

Խաւելի, և ոչ քոն շքերան իմ, լի տա որդիբ:

Գիտելով՝ զի ՚ի քոյ թոյլ տալոյ է:

Ինչ որդի ինչն զանջան իմ. լի ՚ի զբարեթ յն՝ քո իս ուր
նոցոյ:

Չտանջանս ՚ի խղճէ մտոցն: Չի ՚ի զօրութի ձեռն
քո՛: Դու հարկեր ցասմամբ և հալամ իմ:

Ալամբութի շան քոց իբարեթ լիորդ. ինչ որդի ու
զանն ուր. ուր յն ընդունայն է քո՛ հորդ:

Չոր կարծէր բուսական լինել անձին, կամ այլոց, ուր
զաղամ. և զիս մարչեր. փոքր փոքր կարճեցան ժամանա
կըք մեր՝ մինչև ցեօթանասուն ամն, և այս ՚ի տկարութի,
և ցաւք, և հողքք. որ մարչն զհողի ցնորիւք: Սակայն՝ ընդ
ունայն է քո՛ մարդ, քո՛ որ մարդ է, զայս ասէ:

Լէւոր քր աղօթից ի՛նչ. ճանչնալից ինքորումնաց ի՛նչ, որդուսանաց ի՛նչ
նոց մի լուր:

Որ թմանայր զանկողնան: Մի լուրս այլ մի թմարեալ զիս
Պանդարոսի ի՛նչ իս սասանի քո, նի՛րդի եւ անդաւո՛ր որդես ան հարբ ի՛նչ:

Որոջ ասացին արքա՛համ, եւ յոկոր հարբն ի՛նչ: Առաջի
քո Որոջ հարար անն՝ իբրեւ զպահ մի գլխերոյ է. զի՛նչ հո
մարեալ է սասանի քո՝ չամով աւուրցս սղարմիր եւ մեղք:

Թոյլ արս ի՛նչ շէ հոմոթնաց. մե՛նչն երթեալ ի՛նչն, սասանն ո՛չ եւ
գործնիցն:

Ի հայամ մանե, ՚ի մտացս խղճէ: Մինչեւ երթեալ ՚ի
սկիզբն լինելու թն ՚ի հող. ուստի այլ ո՛չ եւս զասնիցիմ ար
զարացեալ. եթէ ո՛չ ասս աստէն ինձ ժամանակ սարախա
բու թն, եւ խղճի՛ւ մեռանիցիմ: Այլ թողացն ինձ՝ հանգչել
խորհրդով, թէ քուեցոյ. եւ սարս ննջեցից յուսով: Պամ՝
ճանն ինձ զմամանակ յայանուէ քո եւ զարտեան ՚ի դժոխս.
զի այնու յուսով հանգեացոյ, քանի՛ն ՚ի բնն՝ յայլ ումերե
նչ զասնիցիմ յայնմ կորսանեն:

Ի իսորում. սաղմոս ՚ի քո-ի՛նչ:

Ո՛հան ըն իբրեւ-սոյ, եւ ի՛նչն ըն քանի՛նչն, այլ ըն ինչն ըրեանն՝ որ
ի՛նչն ինչն (շէ ինչն սասանն սմ ինչոյ հոմոթնաց-թն), սին սասանի
չառնես: Սմոյն ինչարթոն. ըն սմոս ինչն ինչն ՚ի ճահում
նեւ եւ ՚ի բնոյն եւ որդեանի:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԼԹ:

Համբերելով հոմոթնոց քն, եւ նոյնցս սասն. եւ լուս աղօթից ի՛նչ:

Արդարքն՝ աստէն եւ ՚ի դժոխս ակնունելին ան՝ մինչ
նայեցաւ գթութի՛ք, եւ լուս աղօթից արդարոյն:

Եհան շէն ՚ի գնոյ քո-սղանաց, ՚ի իսոյ եւ ՚ի քշոյ:

Չիք քան զդժոխս զասանել զուր տարտարանաց աներս
նելի, զհոգիան անտի եհան, եւ զմարմնան ՚ի կուակերոյ
տղմոյն մեղաց՝ ուր իբրեւ կար լի ան սղակութի՛ք, այն՝ որ
ասաց համբերութի՛ք սասանիք զհոգիս:

Հասարթոնց ՚ի ընոյ ընձ զար ի՛նչ. եւ աղօթաց զմնաց ի՛նչ:

Վէ՛մ հաւատքն, յորոյ վի՛ հաստատեցան ոտքն մտաց,
զնայոյ սա ան: Եւ ուղղեաց զքնացս ի՛նչ: Տեքն՝ որ ասաց
զինքն ճանապարհ սա հայր:

Արի՛ ՚ի բնոն ի՛նչ օրհնութի՛ք քո. զօրհնութի՛ք քն քո մոյն:

Ձե՛նչ

Չի՞նչ այլ նոր օրհնութի՛նք քան զոր առաքելաւքն աւելին, զոր ունի եկեղեցի. զոր ՚ի բերան սուրբոցն էարկ քառասնօրեկոց, որք զստաննայն երդէին. որ և այս առաքելաց ան զՏողի որդւոց խնայ ՚ի սիրաս մեր, որով աղապակեմք արքա հայր: Չօրհնութի՛ն նոր: Օրհնութի՛ն նոր է, այլ օրհնեալն՝ նր ան մեր է ՚ի սկզբանէ:

Տեղն Բաղա՛ն՝ և եր: զն, և յառաջն ՚ի քր. երանել է այր՝ որոյ անան քն յայ է նք:

Սակաւք սիրով եկին ՚ի հասասո, և բազումք երկիւղիւ՛ն տեսեալ զբանեկեա և զարհաւիրս, և յուսացան թէ՛ զան՛նէ կարօզ է սանել. որոյ՝ մարգարէս երանի սոյ յուսացե լոյն յորձամ անուա նրն յա զն:

Ոչ հոգեգառ ձա ՚ի ճանբաւի՛նք. և ոչ ՚ի հաւա՛նքն որոք:

Այն՝ որ յանուն նն յուսաց, ոչ հայի ՚ի կասազառախ և ոչ որ նախ մարտեալ էին ՚ի սաւա յոյն ի բեանոց:

Բաղա՛ն արարել էր ՚ի քր ան ի՛ն զբանեկեալն յա. ի՛նչ որոց ոչ ոչ և է որ նման է յեղ:

Մարգարէս՝ ընդ քն ասէ. սքանեկեա սա արբահամ, առ խահակ, առ մովսէս. այլ այս խորհուրդս՝ որ քե յայտ նեցաւ, և քո է, ոչ որ նուին քեզ թարգմանեաց զայս թե պէտ և էին տեղեակ ՚ի մասնէ՛ մարգարէքն, այլ ճածկել էք, և արդ յայնտեցաւ ըստ սօղոսի Բարձեալ թէ այսպէս աւսի բազում արարեր գու նր ան զբանեկեալն: Սքանեկեալ խորհրդաւոր՝ նշանակիչ այլ իրաց, ՚ի տրս բազում է. զբախ տրն տապանն. խոյնն վրկիկն խահակայ. ճախ կարմիր. օձն սղնձի. զարձն յորդանանու. և այլն. ան ո՛ւման է քեզ զի զկարողն զքեզ թարգմանել. զի օրինակք էին:

Պարթեզն և ինչոյն՝ և Բաղա՛ն ինչն յան զնն. ընք զնն և ընք պառարանն ոչ համեմար. լնին հոգեգառնք ինչ. զաւանդաւ և զանն ինչոյն ոչ ինչոյն:

Ես ալ ինչոյն ասաւ ինչոյն ասաւ ինչոյն և ըստ աստարագս՝ ոչ հաճեցար, որք ըն օրինայն մասնէին. գայս՝ որդին առ հայր ասէ. որ ան ան մարգարէք և արդ արք ցանկացան տեսա

Handwritten notes in Armenian script, including the word 'առ' and various scribbles.

Նել՝ զոր անասնեքդ՝ և ոչ անսին Մարմին հաստատեցեր.
ընդ այ հաստատեցաւ միաւորեալ. զի հայր կամեցաւ զմար-
դանայն որդւոյ. Չողջակէզս և զվս մեզաց՝ ոչ խնդրեցեր:
Գլխաւորքն այս էին, զորս ոչ ակորժեցեր. կամ լսելիս հաս-
տատեցեր. զի լաւ է ունկնդրութի եկեղեցւոյ, քան զհրէ-
ական սրատարոն. ոնց ստմուէլ ընդ սաւառ յասաց:

Յոյժմ սառոյ՝ Եկ սհասոյն գոմ ի. 'ի գլխիս գրոց գրեալ է
չան ի:

Մարգարէիւք թէ՛ ահաւասիկ գամ ես, որդին ասե-
ցհայր, թէ յորժամ խոտեցեր զզոհս. յայժամ ասացի թէ՛
գամ: 'ի գլուխս գրոց. յիմ զիրս գրեալ է. զի գլուխն և
պատճառն ես եմ: Եւ նախ 'ի գլուխս՝ 'ի սկիզբն սաղմնութե'
քստ եզրեմի. զի ծառն կենաց՝ անկեալ 'ի գնացս ջուրց՝ արն
է: Այլ և բրիւիւն՝ լծ երջայեցւոց, 'ի գլուխս գրոց թարգ-
մանի. անդ՝ յորժս գրեալ է վասն որդւոյ, և յայտնիք են:
Արարածքն սյապէս կոչի. և գլուխ է ամ գրոց. 'ի սկզբանէ
արար ան զերկինս և զերկիր: Ես եմ որ առի մարմին երկ-
րաւոր, և հողի երկնաւոր. զոր արարի պատկեր ինձ նախ:
Եւ մտազրկայիւ. ահա ես եկից, և բնակեցայց 'ի միջի քում:

Աննիւ շիսն չա մի ի գրոց, և շեռնս չա 'ի գլխս գրեալն ինց:

Ըստ աւետարանին թէ՛ ոչ եկի առնել զկամս իմ. այլ
զհօրն՝ որ աւաքեայն զիս. զոր և անձ ասէ վասն մարմնոյն:
Եւ զորէնս քո. զաւետարանն. 'ի մէջ որովայնի խնց, որ է
եկեղեցի. և զորս ծնանի, սպէք և ոսկերք են նորա:

Արարեալն զարարեալն չա յեկեղեցի գոմ. ահա շեռնսն իմ
ոչ արգելից 'ի ին:

Եկեղեցի 'ի բնաւ հաւատացեալսն, որ մի է հաւատոյն
և մեծ: Ահա զչրթուսն իմ, զվարդապետութիս իմ՝ ոչ ար-
դեալամ մեղանկելով չրթամիւք. որոց սաս զհողի ՚ք, և բան
'ի բանալ բերանոց, ան չրթուսք են նորա:

Տէրս գրեալն, շի շարարեալն չա ոչ ծննդոյն 'ի որդի ինն:
Շարարեալն չա՝ և շարարեալն չա:

Արդարացուցի զքեզ 'ի բանս քո. ոնց յորժամ ասէք
հայր արդարեւ աշխարհ զքեզ ոչ ծանեաւ. այլ ես ծանուցի
զս

զանուն քո Չճմարտութիւն քո զհոգին ճմարտութեան,
զկրկութիւն, զոր աւարեցեր զյո քո:

Առջի՛ եւ ոչ թագոյն զարձակելն քո. եւ շնորհարարելն քո ՚ի ին
չճշտելն քո:

Այլ եւ՛ յեկեղեցւոյ առաջնորդան ասի. որք պատմե-
լով զբանն ան՛ համարձակութի առնուն ՚ի անեկ մեծէ:

Այլ քո՛ թի՛ մեծի՛ մտնելը զթիւսն քո յնեւն. շի՛ զարձակելն քո,
եւ ճշտարարելն քո յամենայն ժամ ընդուրն շի՛:

Չոր չթաղուցի մի թողցեն զիս: Յինեւ՛ յեկեղեցւոյ,
զի զարձակելն քո՛ առ մեզուցեալսն եւ զզ ջայեալսն. եւ ճշ-
մարտութիւն քո՛ առ պատկա անմեղաց. յամ՛ ժամ ընկալցին
զիս, այսինքն՛ զանգամն իմ՛:

Եւրջ ինչն շի՛ն շար՛ որոյ ոչ եք ճոյ ին. հոսն ինչ անորեւն-
իւնն ին, եւ իս ոչ իւրոյն զեւորելն:

Անիրաւութիւն շատն տեսանել զդալ փորձութեցն
Գարձեալ՛ զհարձակսն եկեղեցւոյ ասէ: Գարձեալ՛ հասին
անորեւնութիւն ին՛ ինտիստատեղձ իցին Եւ՛ ես ոչ կարոցի տեսա
նել. որք զլորեցան, եւ ապա զզ ջայսն. զի զզ ջաւնն ճամկնց
զ յանցանա նոցա: Եւ՛ չկարելն ՚ի չկամելցն է. ՚ի վի՛ սոյ, զոր
իւր համարի նրն զմերն:

Բազմ՛ ինչն յան զնեք գլխոյ ինչ եւ սիրք ին ինչոյ շի՛:

Հեթանոսք բողոքմ՛ են քան զհաւատացեալսն՛ որ ՚ի
զլուխ ան բուսան: Եւ՛ սիրա իմ՛ եթող զիս. երկիւղ անկաւ
՚ի բողոքանն, հայեղով թէ՛ անգիւտ ինի կարուստ նոյ, եւ իմն
ցին՛ որ մեղանշնն. թողուլ զցասումն սրտի՛ մորք խօսեցայ
ընդ նն, ասելով ոչ եկի կուշի զարդարս, այլ զմեղաւորս:

*Երկրորդ
4. ւ.*

Վա՛մբոյ թի՛ ինչն շի՛. եւ թի՛ յոգնելն ինչ նոյնոց:

Վա՛մբոյ քո բաւական է փրկել. եւ նայերը օգնութի է:

Ա՛նչեցնելն եւ յոնելն ինչն, այ ինքնելն զանչն ին՛ Բա՛նուլ զառ. որքն
զին յնքս եւ անչեցնելն՛ այ ինքնելն ինչ շար

Դեք, եւ ՚ի նոցանէ զօրացեալն. բառեալ զեկեղեցի՛ որ
հասակ է ան եւ մերձին. զարձայնն յետս ամօթով, ուր եղև իսկ:

Վրե՛նչն շանթն առ իմայն ճաղ ճաղսն, որ առնին ինչ ճաղ ճաղ:

Վաղվազակի՛ ճասի՛ քսն զբո զստատանի, որ վաղ
վաղ կարդան ՚ի գլխինն աքաւք, կրէ ամօթ:

Յն՛նչն եւ արքի լինն ՚ի ինչ մեծեման, այ ինքնելն շի՛ն թի՛:

Հըեշտակք, և արդարք, ընդ վրիտթի մարդկան

Աստղին ցմ ժամ, փոք է քն, և այս ոգիին զգրիտթի աս

Մեծ է քն ան. որ սիրեն, ասեն զայս հուսատացեալ
Թաղաւորք. զվրիտթիս քո. որ քե վրիկեցան

Ես սըստ և քաննի էմ, քն էրդին զէս. օգնական և զստղան էմ
էս. և քո քն էմ փոյսմար:

Բնութիւն, և արն՝ որ էսա զսա. խորհեա՛ զիս. զօրու-
տին և կեղեցւոյ. օգնական, ինքն հայր սիրէ զնեզ ասէ, վաղ
հասիր և մի յավենար:

Ի խորարած. սաշնոյն քո քաննի:

Վարդապետութիւն է վերագոյն, և զլլոսն քնոյն. որ երանէ զայնոսն
որ իարնն զարագն: Չի և ինն քո քաննի՛ զարագս շրջեցողացաներ և
կերտիւներ ընդ ին. և յարթած զգոսս ՚ի յնեոսս որ շարել ընդ նա է-
ն ի յայր, և ի սոց. և նորոս նոյնօրէն զքո քաննի ին՝ քոսոյն էնեալ էս
վերայ փոյ: Սէս զսո էնն սոս: Որ և ինոյնոց ՚ի նասս, և ի սոցոց
փոյնոս ՚ի վերայ սոսօսոց, որք ընդ ինն շրջինն, ՚ի զսոսոցոց անոք
ոք շարելն զսոսնայ, զարելն քոսոսնայ, զարելն զնեոյ, զերեց որ-
քնն զսոսնայ՝ զնեոյնիւն, զյաննական, զյաննիւն և զսոց ոտրոսնայ. և
նորոս յարագեր զսոսնական: Սոսոյն՝ ըսո սոսնայ որքն նոսս՝ որ ՚ի
քոսոսնական յննն յնեոյն զսոս սոսօսութիւն, և զսաշնոսս զսոս. և ին-
քնականն ի սոցոց յաշնարնն զարագս, որ սաէ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Խ .

Բ Ա Ն Ի Ո Ր Խ Ո Ր Հ Ի Ջ Ա Ղ Բ Ա Տ Ն

և զրաննին. յոսուք զսոքն փրէն ըն սո:

Եւ զրանն՝ զսան յուղայն՝ այլևս յինքն ձգեաց թէ՛
զիրն լցցի, որ ուտեր ընդ իս հաց, արար ինն խարհութի
Այլև՝ զնա արժան է խորհել նախ՝ (ըստ պողոստի, ոչ եղի
՚ի մտի գիտել ինչ ձեզ կամ՝ խորհել, բայց միայն՝ զսո քն
և զնոյն ՚ի իտալ ելեալ .) զայն՝ որ մեծատուն էր և աղքատա-
ցաւ զսան մեր. զի մեք նք աղքատութիւն ճոխասցուք: Վս
որոյ ՚ի նա և ՚ի շարչարանս նորա կատարեաց զստղմոսս. որ և
ամբաստանէ զիւրանացն հրեից, և զյուղայն. ուստի՛ երա-
նի ասէ որ խորհի զաղքատն և զանանկն: Չանանկն ոչ որ
ասաց ՚ի թարգմանչացն. սակայն՝ զմերս ունեւրալ արնն է՛ ան

Handwritten notes in Armenian script, including the number 108 and other illegible text.

դէպ. որ աղքատք 'ի բնութիւն, 'ի հողոյ լեալ ն. 'ի հող հրաւիրեալ, և մերկ ծնեալ և մերկ դնացեալ. և անանկ, զի անկաջ 'ի դրախտէն՝ որ է տուն բնակութիւն մերոյ: Երանի որ խորհի. ով երանելի է, չունի պակասութի, և ոչ մասն արամաւելի. որով առաքեալքն երանեցան: Յառաջ չարի. չար որ կոնն մարդիկք, թէ հիւանդ անան, թէ նախատին, թէ աւազակաց ձեռս անհանին, թէ տաղանտին. յամէ, կարող է փրկել՝ աղքատն կոչեցեալ և անանկն, որ տեղի ոչ ունէր դնել զգլուխն. զի յոր է նա ամի Այլէ՝ որ չար՝ զոր դատաստանին ասելի է ձախակողմանն այժեաց. յորմէ փրկին խորհոյքն զորն աղքատացեալ, 'ի տաճէ և 'ի զիշերի. և որ վասն նորա զատապեալա խորհի հանդուցանել:

ՏԷ Իրիւ շն և Ինչոյսնէ. Իբնէլէ սանէ շն 'ի վերայ երբի. և շն իտնէ շն 'ի յէ-- Ինչոյսն իբնոյ:

Փրկի 'ի մահուանէ և կեցուցանէ յորդայթէ, երանելի առն: 'ի վերայ երկրի՝ հարիւրաորաւն, և յերկիրն կենդանեաց՝ յախտեանիսն կենոքն առնէ: զնա երանելի. և ոչ մասնէ: զիւնց և այլոց որդայթից:

ՏԷ օգնութի նա 'ի ինչն զառ իբնոյ. զմ' անոյնն նորա բար յոյսնէ 'ի հիւանդութի նորա:

Անկողին բառ մտաց, բառ հոգւոյ, բառ մարմնոյ, թէ մեղանշեմք, 'ի մահ իջումն է. զի անձն որ մեղեցէ, նոյն և մեղցի. մահիւնք վասն այնր ասի. և այս են ամ անկողինք, որ յաղն և յորսայս անհանին. 'ի հիւանդանան արտոյ դարձուցանէ յառողջութի, և յարդարութի:

Եւ սառի ք զարեմ ին. Բէլին՝ շնն ին ին Բըւոյ սեւ

Որդի առ հայր ասէ, բժշկեան զեկեղցի իմովքս չարաանօք: Մեղոյ քեզ. այլ թարգմանիչք չեն ասացեալ զմեղայն. այլ մերն նմա համարեալ է: Դարձեալ՝ հողի մարդոյ արդարոյ երբ կլանտ, 'ի մարմնոյ, յորդմութեանն այ մասնին հանդատեանն առնու, բժշկութի աստէն կրկնն ժամս գոյ՝ յոյսլ անգամ ակամայ կրեալ, զոր ասէ մեղայ քեզ. այլ զարմանակ պատին՝ 'ի դատաստանին առնու. սահայն՝ հրեշտակք պահեն զնս 'ի տեղոն հանդատեանն ուրեք. մի զի դեքն մի նեղեացեն. և միւս՝ զի 'ի վերին երկինն մի գնասցեն մինչ 'ի դատաստանն:

Թ.Ն.

Թ՛ւնա՞յ է՛ք սասցա՞նք ի՞նչ լա՞ր . կը՛նք ի՞նչ՝ շէ՛ք Բ՛արձ . և ի՞նչնէ՛ք
անձն նորա :

Ի՛շխանը հրէ՛կց՝ սրոյ ծանր է՛ր տեսն և անուն նորա :

Մը՛սնէ՛ր արձանն ընձերս-նէ՛ք, ի՞նչն է՛ք որդի՛ք Բ՛արձ . և ի՞նչն է՛ք զս
նօրէնն-նէ՛ք յանձն ի՛ւր :

Յուզա՞ մտանէ՛ր առ արն՝ տեսանել թէ՛ ո՞ւր իցէ , որ
նանիւր է՛ր նմա , և ոչ ի՛նչ օրուս . և խօսէ՛ր նոյնպս մտառի . մի
թէ՛ է՛ն իցե՛մ ար . ՚ի սրտի իւրում ժողովէ՛ր . առնու՛լ արծաթ
անօրէննութե՛ն վարձ . և յանձն իւր կուսեաց շարժա :

Արտա՞ն ի՛նչն է՛ր և ընդն ի՞նչն . շինէ՛ն շինէ՛նք մէ՛ք Բ՛արձ է՛ք :

Գնալով առ քահանայապետն՝ զնոյն խօսէ՛ր զնանրու
թի՛ն, զոր ՚ի սրտին ունէ՛ր . զի՛նչ կամիր տալ , զի մատնեցից
ձեզ , զի՛նչն շրջնի՛ն, քրթ մեծի՛ն է՛ր զնմանէ՛ առ ամենե՛ն
սեան թէ՛ ո՞նց սարսեցնէ :

Խորհո՞ցան լա՞ր ՚ի վերայ ի՛նչ . Էսն անօրէննութի՛ն է՛ր ի՛նչ վերայ ի՛նչ :

Չէ՛ սյրն այն յոյ , զի զարաթս ո՞չ պահէ :

Մի՛ թէ՛ որ ննջի՞նք , և այլ ո՞չ ևս յառնուցա՞ն յանել . Եանդէ՛ և
այն ի՞նչն է՛ք ի՛նչ , յոր և է՛ն յարացոյ :

Այն՝ որ սասց խաղաղութի՛ն յայս և ՚ի այն ննջեցից և
զարթեաց . քանզի՛ զմահն և զյարութի՛ն ՚ի մի յարեաց արն .
սրտու է՛ օրուայ մարդոյ մեռանել և յերիր յաւուր յառնել
իբր ասել , ևս ննջե՛մ , և սիրա իմ՝ արթուն է . և թէ՛ ևս
ննջեցի և ՚ի քուն եղէ , զարթեաց և ար ընդունելի իմ է :
Քանզի՛ և այրն խաղաղութե՛ն . զյուզայէ՛ ասէ . յայս զոյր
թէ՛ խաղաղութե՛ն քարոզ լիցի աշխարհի :

Որ ո՞րէ՛ք շիւղ ի՛նչ , յառնե՛ց արձանն ի՞նչ ի՞նչն է՛ք :

Չոր աւետարանն վրայէ , թանաղով ի՛նչ նմայն Յա՞ն
նախեաց առնել : Յաճախ և աննեղելի է՛ր քան զհրէկցն :

Այլ ո՞ր է՛ք որդի՛նք ի՛նչ , և ի՞նչն է՛ք շիւղ . և է՛ն հարացոյն նոյն :

Սանդեհա՞ զեկեղեցի իմով արեամբս , և ևս հասուցից
հրէկցն հոռմայեցովքն :

Յոյ՛՛մ թո՛՛նէ՛յ ի՛նչ հաճե՛ցաք ընդ ի՛նչ . շէ՛ մի՛ ուրե՛նք ելլե՛ցն յե՛ն ինչո՛ւ
մի՛ իմ՛ :

Որ ասացեր 'ի յորդանանս և 'ի թափօր : Չ 'ի մի՛ ուրախ
եղիցին յիս թ ընամիք իմ՛ : Տրե՛ցայքն և Տ՛ր ճո՛ւղս օղբ ընձե՛լ
զեկեղեցի իմ՛ :

Այլ շէ՛ յաճե՛նք իմ՛ իմա՛՛մ ընդ ինչո՛ւ . և հասարակցիք շէ՛ն աստ՛՛՛ն յո
յա՛՛նք իմն :

Ընկալար յարուձք 'ի փառս : Հաստատեցեր զիս . եկե
ղեցեաւ , անվանելի 'ի գրանց դժոխաց :

Օրհնեալ քր թի ի որոյն է յա՛նք իմն . յա՛նք իմն , ելլե՛ցն ելլե՛ցն :

Հաստատեցերայք այսնքս զասանան զնոնէ , որ է ան ան
խորայելի հայնս , և նորոյս . յախանան ունելով զլիժ ու թի
Աստ Տրե՛ցատեք ասնն եղիցի եղիցի . զի 'նք յախանակնք են :

'ի իստարեմ . իմաստե՛նք որդեանք ի որոյն . աստնա 'ի դա՛նքն :
Ղեբարցիք էին՝ որք իմաստե՛նք ելանալս բնէին , և արաննորս փանց :
Այլ գե՛՛ջ աստնա՛ն ըն՝ որք 'ի թափօրն փեղեղա՛ն հրեայք յա՛նք անք՝
եղե՛ն անասան ան և յա՛նք իմն : 'ի որոյն է յա՛նք իմն . ասնն մի՛նչ էր բա՛նքն
յանտարն ճա՛նքս ասաց :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ի Ա :

Որ իմն է ելլե՛ցն յա՛նք իմն ըն՝ որք , այնք իմն է անն իմ աս
տնն թի :

Սակայն՝ ասացեալ է զուս թի , մինչ զասանայր 'ի մի՛նչ
կայնս ուս բենի և զաղայ , շքե՛լով 'ի մի՛նչ իմարօրաց և ասէր
մոնի . և ցանկայր կալ ասածի տարածակինն անն , տակալ , ու
փափաքէ : Իբր սքք ամ և իմանայի կղծերուք վերնայն ե՛ն , մի
փափաքեն Չ 'ի կղծերուք՝ օճս և ճճիս ուսնն , և նեղին 'ի
ծարաւոյ . այնախի ասնն ունել սքք իղճս , որ նախ քան բղ
քնի զալուսանն , փոխանակ ճճեաց՝ զարտմաձ թի բնաւ թի
ուսնելով , և նեղեալք յօճանն ցանկաւ թի :

Ծորո՛՛ք է անն իմ աստնն թի , հզք և մի՛նչ . երբ եկց երե՛ն
յոյն երե՛նք թի :

Ընդ գե՛մ գիցն հեթանոսաց՝ որք տկարք են , և մե՛նչ :
Երբ

Ե՛րբ ե՛կից՝ Ձի դու ամ ուրեքես, այլ մեք՝ որ հեռացար, գամք յորժամ՝ խնարհիս և ցուցցես զքեզ: Երես հօր՝ որդի, որով անասնի հայր:

Եւնի ինչ որդասոսք ի՞մ կերտոսք ՚ի քանի՜ և ՚ի գիշերէ՛ . և այն շէ առնի՛ն զիս զբնակարար ինչ սօր է քո:

Լալով ուտելին զկերակունն ՚ի բարկուն, և դառի՛թ առ յորդանանու. և սքք ըզձայնն յնիս Այլև՝ տրտասուք միտի թարէ, իբր կերակրով՝ որ առ սէրն նոյ: Չզ ջարեղոց խորհուրդքն ասնն, ո՛ւր է ամ քո, զոր մեղոք հեռացուցեր ՚ի քէն. մեղքն ձեր ասե որդնն ՚ի մեջ իմ՝ և ձեր Գերեոյն պատշաճի ասնն ՚ի քաղղեացոց՝ թէ ո՛ւր է ամ քո: Ե՛ւ զաւթի՛ իւր ատելիքն. և բնութե՛ս՝ զեք:

Չայն ո՞ք յիշէ՛, որոտոկէր յիս անչն ի՞մ. բաւուցի՛ն շէ ի՞նչ ընդ յարչոս որանչիցոց որանն այ:

Քստալերէին մարգարէքն ՚ի բարկուն, և դառի՛թ զանձն յուսով օձ մանն, և բնութիս՝ խոստմամբ աւետեաց: Սքան լիս տունն նոյ տաճարն, և տապանակն, զոր ցանկայնն, և բնութե՛ս՝ եկեղեցի:

՚Ի յայն ցո՛րտելի՛ իտորոշմանի՛ն. և ՚ի յայն բարկի՛նքանալի՛ն:

Սաղմուսոց ձայնիւ՝ ՚ի տաճարին, և խոստովանութե՛ն անաւանն նոյ, տօնիք և բարեկենդանութի՛ն մտանել: Ե՛ւ մեզ ՚ի տեղին՝ որ ասաց, երթամ, և պատրաստեմ՝ ձեզ տեղի:

Արտ՝ ընդէր որդոս՝ իս անչն ի՞մ, ի՞մ ընդէր իտորոշման շէս. յուսուսոս քո քո, իտորոշմանն նմա՝ իրիչ երեւոց ի՞նչ քո է:

Քանդի՛ զզայութի տրտմութե՛ն նման է որ գիտէ զպահասուի ախորժելեայն, զեղ՝ յոյսն է ասե և խոստովանութե՛ն, Փրկիչ երեսաց իմոց ամ է, որ փրկէ յամօթոյ և յարտասուաց զերեսս:

Անչն ի՞մ յոյ՛ն իտորոշման . ի՛նչ այտոկի՛ յիշէ՛ շէ շէրեկն յորդանանն, ՚ի կերտելի՛ն ՚ի լեռնի՛ն քոսելի՛ն:

Չկարէի միտիտարել: Յիշեցի զքեզ՝: Գերին զայն յիշէր՝ յորժամ՝ յեզ իպատէ գայր, և ձնիս անցանէր չ յորդանան, և զազարէր առ լեռամբ ահաբանի: Ե՛ւ զաւթի՛ զիւրն

զիւրն և զիւրն խառնել որ 'ի դիմաց աստճին սքին, կարօտ-
եալք յորդ սնանաւ խորհրդոյն, և ասկերմանի, որ թարգմանի
ճրագ ճանապարհի. մկրտութիւնն և զիւ մեզ լոյս, և լուսա-
տաւ ճանապարհին յերկինս Աճերման փոքր և քան զթարօր
իրբ յովհաննէս քան զար նր. նախ մկրտելու արեւակն
քն փայլեաց զիմանալի լոյսն

Խորհրդոյն ի խորհրդին սա շէշ, 'ի ճանն սահանաց յոյ:

Երբ զային յեզխարտութիւն խորք ծովուն որ լսեցին այ,
և ճանապարհ ետան խորայելիւ Եւ յորդ սնանն նայնոր ձայ-
նիւ սահանաց, և ճնշմամբք. իբր սա նայիւ սահանք երկնից
և երկրի բանային. որ էր սահմանն եղևալ, կարգացին թէ'
դու փոխես զքո եղևալ սահմանն, յեզ ճնարանդ իմք: Իսկ
մտաւորն՝ խորհուրդք խորայն այ բանային. որ խորոց սննաւ
ծովաւ խորք է բազմապատիկ, և փակեալ երկինք բանային 'ի
ժամ մկրտութեան 'ի ձայնէն հօր սահմանադրին, փակա-
ղին և բացողին Ըստ այլոց՝ ախ թէ' մինչ կայր դու իմ յեր
կիրն յորդ սնանաւ, ստատիկ կարկուտ և յորձանք անձրեաց
եղև 'ի վն փոշոսացոյն, զայն սակ:

Աննայն զբարձի յո, և ալէս յո անդին 'ի վերայ ի՛՛:

Չբասանք՝ ճորքք. այլք՝ աստապանք զերւոյն և դու
թի փախուսան. և բնութեւ փճիւն որ յողտաց: Գարձե՛լ
զբօսանք՝ խնդականցն. և այլք՝ տրամականք զխոյնցան դու
թի և բնութեւ:

'Ի սոսէ զարտէ՛լ լոյսն ար զարտէ՛լ լոյսն, 'ի վն վն զբն
նալ նոր. և ալէս ի՛՛ սա ան լուսն ի՛՛նոյ ի՛՛նոյ:

Չարեզակն ճագերով 'ի վն շարեաց և բարեաց: 'Ի
զիւրի զօրհնութիւնն որ, զարխատութիւնն հանդուցանել քնով
և նորոյժ սակալ՝ նոր օրհնութիւնն սուղ այ. դու իմ անեւր
'ի շրջելու իսկ զերւոյն զիւրն զերութե՛ն՝ ախ եզի, յոր-
ժամ դանիւլ և երեք մանկուոյն այ սրանելիւքն փայլեցին.
որ թէպէտ այդթէլին վն նաւու զողոնսորայ, այլ վն կե-
նաց իւրոց էր, զի սպրի 'ի նմանէ, և զերծանի յե՛՛մ: Եւ
մերն՝ վն յախտեալան կենացն մեր քնի, զի հաշտեացի չ
մեզ. և կենդանի լիցի չ մեզ, իբր 'ի սոգոս: Գարձեալ ախ
արն որ ստաց զորքմութի կամիմ և ոչ զոս: 'Ի զիւրի,
իմաստանք կուսանք լիցալք, յորժամ լսեմք զբարբաան թէ
զայ փեսայ. և նոր օրհնութիւնն տացուք:

Աստուծո՛ր զնորոգելիք իմ էս: Ընդէն փրկեցիս զիս: Ընդէն պարտեմ
Քնամ էս ՚ի նիշնէլ ինչնսոց իմոց:

Ոչ թէ մեղաց բեկոյ վն՝ այլ աղետ արկանեկոյ աղաղ առ
ասէ: և զի յեկեմ զիս ընդ ունիցիս ասէ:

Ի իշխանս անբարոց իմոց նստեցիս իմ: յասել զիս զբեմ
նորոգել, ինչ որ է ասէ զիս:

Ձի ցրտեցան ՚ի բարկիսն և ՚ի բաղում՝ Կս, զն այնմ՝
որդի մարդոց, սակերբոց աղ սրիկ իմ՝ տունն խարայելի է: որք
ասեն ցրտեցան սակերբ մեր, հաստա յոյս մեր, և մեռար: և
ասեին բարեկացիքն՝ ո՛ւր է անն ձեր, որ խոստացեալ է ձեզ
զարձ: Ընդ էր ոչ պաշտեք զմերս ասեին:

Արդ՝ ընդէն պարտեմ էս ձեռն իմ, իմ ընդէն ինչնսոց զիս: յասեմ
աս աս, ինչ որ ընդէն նմ՝ ինչն ինչնսոց իմոց ասէ է:

Ընդ էր կրկին խօսի չէ անձին: զի առաջինն՝ վրէ դարստ
եան ան, և յուսոց միբաստիք: և երկրորդս՝ թէ աղանդա
ցար, ասեմք ՚ի յոյսն յայն, թէ՛ որ զայն ետ ձրի, զխաստակ
սպաշխարութե՛ն ընդ ունի: և այս է յոյսն: Ձի որ զարիւնն
եա՛ կրք ոչ խնդրեաք, յարժամ խնդրեմք՝ զիսոց ոչ տայցէ
զողորմութիւն: Այլե՛ խոստովանելն կրկին է: զաւանելն
զի՞ծ անդ, և աստ զմեզս խոստովանի: X

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս:

Նոյն փոք ինչ ասելուս, փնջոյն ինչոյնէն և բնութիւնն ՚ի ստորանոյն
ստորանոյն էս ընդէն է:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԽԻ:

Դուք որք ինչ ասէ: և ինչսոց որք ինչ ՚ի ստորանոյն իմոց:

Ձի քո է զխանելն զկիրս բնութե՛ն՝ սակցծողից բնուեա
Իբրա՛ւ արսի: զի ոչ առանց նեղեկոյ զիս թ նամուոյն մեղաց:
Եւ՛ զեղիսն ասէ, եօթմանասուն ամ է, ժամ է քաւելոյ:

Յուզե որ ղ է ասէ ՚ի հարոյն էս ընդէն նիշնսոց ինչնսոց զիս:

Դեք՝ որ ընն ՚ի սրբութե՛ն, և քաղցէացիքն: Իմարդոց
մեղաւորէ: ՚ի նարագող սնասորաց, այլն՝ ՚ի սուտ բնութե՛ն:
Դս

Դասն քննելու ի՞նչ էր. ընդէն՞ իստար շէտ, ընդէն՞ արտա՞ն քննեմ էր ՚ի նշնել ինձանայ ի՞նչ:

Որ սասցելը մի՞թէ մտանայ՞ հարան զգարդ իւր. զի դառնացելալ ՚ի սաստիկ դաւոցն՝ ոչ մեղադրի տեսլով զայս:

Աստուծո՞ւ քր շէտն սէ և զճնորդութի՞ն յա. զի սաստիկացնելն ինչ, և հանցնելն շէտ ՚ի ինձան քնն և ՚ի յարչոյ յա:

Չգորութի՞ն օրինացն՝ և զճնարտութի՞ն խոստմանն զարձի. Դարձեալ՝ լոյս յն որ սասայ՝ ևս ևս՝ լոյս աշխարհի. և ճնարտութի՞ն հոգին. իբր անուանելը միշտ. Չի սաստիկաց զեացնն, զնստա յերուսաղէմ՝, և զքնութի՞ն՝ յիմանալի լեւառքն՝ վասն ամբու՞թն. յարկ՝ վասն հանդամանն:

Մի՞նչ սաստի՞ն զինձայն յն սնն. որ սարսի՞ն սնն զինձանութի՞ն ի՞նչ:

Սեղան՝ յն. զի անդ նու՛րիքն մեք ամբարեզ սրձութի՞ք. Եւ զարձեալ՝ իրախմանութի՞ք իմանալի կերակրոցն ՚ի սեղան հօրն, որ և մանկունս դարձէ պայելոյն. այնպիսի ունելով զօրութի՞ն. Թէ ոչ զարձիք ասէ և լինի՞ք մանկաբն, ոչ մտանկեք յարքայութի՞ն այ:

Խոստմանն ինչո՞ւ զինձանութի՞ն քննելն:

Չերանութի՞ն և կրկնելն. խոստովանելմ թէ առ քեզ է ամբարեզ արտութի՞ն:

Աստուծո՞ւ ընդէն՞ արտա՞ն էր նշնելն ի՞նչ, ի՞նչ ընդէն՞ ինձան շէտ. յաստն սնն քննելու ինձան քննելն ինչ:

Յիրուի սասցալ՝ որ միազօր է սաստիկացն՝ որ նախ քան զաստ. Չի երկիցս անդ, և մի սաստ խօսի բնդ անձին. զի մի սացէ յինքն մտանել զիւսկան արամութի՞ն. որ ոչ սաց ուրախ լինել ՚ի սարգևան քի. Եւ զի՞ երկիցս կրկնեաց. երբ որ դուքն հանելով զբախանդակ արամութի՞ն, լնելով զանձն զնձութի՞ն:

Ի վարձարձ, ի ստորագրեցի որդեգրեալս առ զնա ՚ի Գրգորիս :
Յնչապա ինչն ինչն զնորոգեալս առ զնա ինչն ինչն : յնչն ինչն ինչն ինչն
այն առ զնա, որ ինչն ինչն : Այլն գործն ինչն ինչն գործ
այն ինչն ինչն :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ի Կ :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ի Մ Ե Ր Ո Վ Ք

Ընդ : ընդ հարձի գործն ինչն ինչն :

Թեպէս աչօր շտեմար, տկանծօր լուար դոր զ ործեաց
յաւարս յաւաջնու : Ի արձեալ՝ ան տկանծօր մերովք լուար
այս ոչ էր առաջնայն , որք ազդեցութի ՚ի սիրտս խնայելն
մարդարեւն առանց տկանծաց : Եւ թէ ասի, և մոխէս զրէ
ձայնի Ինչ լսել յորովողեանն՝ չէ՛ նման առանց բերանոց և
լեզուի և ձայնտկան գործեաց ձայնի զալ յառաջ : Այլ
ստուգապէս առաքելոցն է ասել զայս , և մարդարեւս ՚ի զխնաց
նչ ասէ զայս . որոց երանեցան աչք և տկանծք, և հարքն մար
դարեւն :

Չգործն՝ ընդ գործնցն յառաք. նչ, յառաքան առաջնու :
Չնա՛ն թ ինչաց շնորհակալու . և ըն՝ թնչնցն . շարժեցեալ զ՛նչ
շարժու թ, և հանձն ըն՝ :

Ի ստորեամենէ, և զնս անկեցեր . շարժարեցեր զ քանանա
ցիան, և հաներ յերկրէն . և արդ՝ զդեան ՚ի հեթանոսաց :

Ու թէ որով ինչնանց իստորեցեալ ընդնր . և ոչ բարձր նչ թէ
նրնց ըն՝ :

Ոնչ և ոչ այժմ մեք :

Այլ ոչ թա՛ և բարձր թա՛ և լոյս ինչնաց թոյս զի հաճեցար դառ
նէր նն՝ :

Այլ աջ քո . աջ՝ զօգնականութիւն ասէ . բազուկի՛ զո
րուին . և լոյս երեսաց՝ զինասան . կամ զսիւն լուսայն : Եւ արդ՝
աջ քո և բազուկի հօրդ՝ որդիդ . քո միամեն . և լոյս երեսաց
քոյ՝ հօրդիդ նր . զի հաճեցար և ասացեր դմս լուարուք :

Դու ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն , որ հրեանցեցեր զնրնցն յալոգաց :
Տոր ասաց նախնայել . դու ևս քնն դու ևս թագա
ւորն

արն իտրայելի։ Որ հրամայեցեր . հրամանն քա բաւական լինէր զբիկիլ յակորայ, 'ի դիւնայ և 'ի ցաւոց :

ԲԼ ԷԼԻՆՈՒՄ ԺԵ ԿՈՆԿՐՈՒՄ . Է անուանի՞ չա՞ն արհամարհ ԿՆՅՈՒՄ ԷՄԱՐՈՒՅԵՆՆԱՆ 'ի վերայ ԺԵ :

Չգւանն և անուանի՞ . զի սակին յանուն յո՞ր ելէք :

Ո՛չ էի յաղիշն է՞ յո՞ւսայել է՞ն , և ո՛չ սուր է՞ ինչո՞ւսոնն շնն ԷԼՆՈՒՄ :

Մատաթէ և յուղայ մակարեայ, և ո՛չ առաքելայն :

ԱՆԵՐՈՒՄ ԷՆՆԵՆԵՐ ԷԼԷՆ 'ի ԷԼՆՈՒՄ ԺԵՐՈՅ . Է անուանի՞ ԺԵ յա՞նի՞ ուրախի՞ն :

Չի սրբեաց զտաւարն, և կատարեաց զզօրանն անախորու :

ԱՍՏՈՒՆՈՒՄ ԵՄՐԵՆՆՅՈՒՄ ԵՆԵՆՆԱՅՈՒՄ . Է անուանի՞ ի ուրախի՞ն ԷՆՆՈՒՄ ԵՄՐԵՆՆՅՈՒՄ :

Չրեայն ո՛չ կորէ զայս սակ . թէ ետէս և նախ զբիկեցանն . բայց մեք՝ յիրաւի սակմք . զի մահուանի՞ նա և խաչի՞ն յո՞ր զբիկեցար . իբր սակ պօղս ինձ մի լիցի պարծել , բայց միայն 'ի խաչն նա :

ԲՈՅՈՒՄ ԵՐԵ՞ ԺԵՆՆԵՆԵՐ Է անարգելեցեր ԷԼԷՆ . Է ո՛չ էլիք թէ ԷՆՅՈՒՄ ԺԵ :

Յորժամ սպանանն որդիքն մատաթէ , և զօրացանն կաւ պաշտաւ ինն , որայնն զայլ առաջնորդս ժողովրդեանն , բոլորակարան քան զմակարայեցինն . որայնն ներան զլիսաւորս առաքելայն :

ԴՈՒՅՈՒՄ ԵՆՆԵՆԵՐ ԷԼԷՆՆՈՒՄ ԺԵ . Է անուանի՞ ԺԵ յա՞նի՞ ուրախի՞ն ԷԼԷՆ :

Որ էաք յաւաջ քան զայդս նա զօրութի՞ քով . և սակ լիք մեր յափշտակեցինն , աւերեցինն զարձակի՞նն : Ա՛ն զկնի մահուան անքերցն՝ յափշտակեցինն 'ի հաւանայեցոյն զակարանն :

ԵՍՏՈՒՄ ԷԼԷՆ Ո՞՞ ԷՆՆԵՆԵՐ 'ի վերահն . Է ԷՆՅՈՒՄ ԿՆՆՈՒՄՈՒՄ ԵՐՈՒՄ ԺԵ :

Յաւուր չարաթու կատարեցին զյոյսովս , և զայնն գերեցինն Այլև՝ վիսայնն լէ գասինն՝ որ երարձ զմեզս աշխարհի : Դարձեալ մարդարէս զքանս ապետիցն տեսանն՝ որ 'ի հոռ մայեցոյնն էանց լէ հրեայս , 'ի վրէժինոց բուժի արեանն միւսմանն , և իւրայն աշակերտաց :

Վարձատիրը շնորհակալութեամբ զարգացնէ ինչ որ անց ցրտի . և ինչ որ ինչ անարհիպ
միտի :

Չհրեայնն վաճառեաց հոստիցեացն յայննի է և ազա
ղակն . զն զն՝ զորդ ինչ այ վաճառեցին երեսուն արծաթոյ :
Այլն՝ վկայքն անսեպ զայն՝ վաճառեցին ձրի զնրեանս զն
անայ . և ոչ է թիւ արքաի և արարակի և կեղեցւոյ առ ար ,
որ կարող է տալ զայն՝ որ ոչ արժ է շարչարանք ժամանակօր :

Արարիւր շնորհակալութեամբ զարգացնէ ինչ որ անց ցրտի . և ինչ որ ինչ անարհիպ
միտի : որ շնորհակալութեամբ :

Յաւարտ մտաբացեցեացն Եւ զինի խաչին՝ զհրեայնն
Եւ զկեղեցւոյ մանկունս նախատես զն քնի , երանելի լինին

Արարիւր շնորհակալութեամբ զարգացնէ ինչ որ անց ցրտի . և ինչ որ ինչ անարհիպ
միտի :

Հրեայնն յայննի է . իսկ պատու զնրեանս պարծանօք սակ ,
իրբե . առակ նշաւակի եզաք ամենեցուն . և իբր զարն՝ եղև
նշաւակ շարժելին զգլուխս Այլ նշաւակ ուր զննն աղեղ
նաւորք , ձգելով զննս նախատեսաց : Առակ , զն մի օրինաւ
կու . ամենեքեանս այսն ամենին

Չհրեայնն զն զն՝ զորդ ինչ այ վաճառեցին երեսուն արծաթոյ :
Այլն՝ վկայքն անսեպ զայն՝ վաճառեցին ձրի զնրեանս զն
անայ . և ոչ է թիւ արքաի և արարակի և կեղեցւոյ առ ար ,
որ կարող է տալ զայն՝ որ ոչ արժ է շարչարանք ժամանակօր :

Հրեայնն ոչ զոյ թիւ արգաղակի և ամօթոյ : Եւ կեղեցի
զն միտ երգէ զայս , զն որքան սղայեմք , ամուշեմք . ՚ի զխոտ
զացն յայննի , և ՚ի ծածուկ ՚ի խղճէ մտացն . և այն ծածկէ
չյանցանքն . և անցաւ որ ամօթօ՝ զյաւխտեանականն ծածկէ :

Ի յայնն նախարարին և շարժեալ , զնրեանս լինանայն և հաւանի :

Առ հրեայնն՝ սենեքերիս , և անտիրոջոս , և այլս յորժու
և աստ ստանայ՝ որ միտ հալածէ ՚ի բարեւոյ զնրե . և առա
ջի նն շարախօսէ իբրև զյոք :

Առ զն զն՝ զորդ ինչ այ վաճառեցին երեսուն արծաթոյ :
Այլն՝ վկայքն անսեպ զայն՝ վաճառեցին ձրի զնրեանս զն
անայ . և ոչ է թիւ արքաի և արարակի և կեղեցւոյ առ ար ,
որ կարող է տալ զայն՝ որ ոչ արժ է շարչարանք ժամանակօր :

Որ մտաբացեցիքն պահեցին զուխոտ խրեանց . և կեղե
ցի ոչ կարէ ստել ուխտի նր , զոր եղաւ աւարանաւն . զն ո՞
մեկնեացն զմեզ ՚ի սիրոյն քնի :

Դարձանք շուտից քեր ի ճանադարհաց բոց, ի ճանրս արարիք շինք
ի սրբի շարժարանաց, և ծանկնդին շինք սրբորդի հոգոս :

Չհրեացան ի բարկրան, այլև՝ ներկեցին անձնիփան կա
մաց մերոց: Ստուճեքք մահոս, առարկելոյն է բանս, զի ոչ հա
մարիմք մահ, այլ ստուճեքք, զի քսի: զի կեանք մեր ծած
կեալ են ի նոխա: Գարձուցեր զշաւիղս մեր, զառարկելոյն
յորինացն, խնձ ասելն տեղի շարժարանաց, զի ի հեթանոսս
առարկեցան . այլև՝ անդէն յեկմ տեղի ան շարժարանացոյ
որք անդ կատարեցան :

Թե՛ հասցնու իցե՛ քեր զանան ան քոյոյ . իմ յգնու իցե՛ շին
քեր ան ան շարժարան :

Նախ՝ զանիկելանքն ի գերուէն . և ապա մեր զննուն
քրիստոսեկեթնն՝ ոչ մտանալով, ի հարամանս և ի մահոս, և
ոչ խնդրեմք ձեռք օտար զից, վկայիցն է բանս, զի հոգին
գիտեր զարիութի նյ :

Սուրբ ան ինքն շարժարան, շին ան ինքն շարժարան քերոյ :

Չի վրանաց և ոչ յայլ ինչ սրատառս ներկեմք, լատին
ի հնումն և ի նորումն :

Մէ՛ բո քերանից զբնականաց, համարեցոս ան շարժարան ի շինանս :

Բնական մահ մի է, յօժարականն միշտ, զոր ակործ եմք :

Չարիքը շարժարան ան շարժարան, ան շարժարան շարժարան :

Երկայնամտես զիւրաց և հեթանոսաց :

Չե՛ք բարձրացանք շարժարան բո ի հեթանոս շարժարանի և
շարժարանի քեր :

Յորով գրեաց եկեղեցի վր քնի ազբատուի և ներդուի :

Խոնարհ ինքն քեր ի հոգ անցնի քեր, և յերկր ինքն քեր քեր
ի գերեզմանք, այլև՝ զբարեմս փոքոց և ձիոց կոխան աննիկն :

Ան՝ քեր օգնի քեր, և ինքն շարժարան շարժարան բո :

Ան զլրեմն մեր . զի քո անուննդ է վրայս մեր, զի
նախատի, և ոչ թէ ձանձրանաց եկեղեցի ի նահատակութիս :

Ի X

Ի խորագրած շատանցեաց ժամանակաց , որպարտե իրենաց իմաստարկէ .
աստևա օրհնանքն ին օրհնելոյն :

Չասանելոյն ժողովրդանց է , զոր սխալան՝ ծաղկեաց , և ի վերջոյն՝
չաւան առնն : Եւ օրհնելի՛ որպէն զոր ասանելոց հայր . որան շաղկին
ասաց իւրոյն , ժողովրդեալ իննչոյն յաստիկն լնարանն , ծաղկեացս սոյ շա
լան ըստ ծարգարեկին , ի ծարգ ւրնէն սոյ , որան սակ հայր :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ԽԴ .

Բշխմանց օրոք իմ շղատգիտն ու բարնն . և սասանց շնորհն իմ ինչորսն :

Չանտատա ճեանդն սակ , իբր բան ՚ի սրակ անտանա .
նակ և անտեկնելի : Եւ սակ զգործս իմ թագաւորի : Աստ
հայր զգործս իւր՝ թագաւորի որդւոց իւրոց սասաց , և յաւե
տարանն՝ որդին զիւրն՝ հօրն սասաց . որ բնակին է յիս հօրնն
նա զործէ զգործան : Մեծի բղիման կենդանութե ջրոյն
մերձ տանի զմեզ այսօր հոգին սք , զոր սակ զաւթիմ՝ զխոր
հօրդն է մեմնուեչի , զասացեալն ՚ի հօրէ՛ բղիտեալ բան բա
բի : Չի որ ՚ի սրակ հօր բղիտեաց բան զաւթիմ , իբր պատ
զում ՚ի տեանէ աւետա . ՚ի սիրտ , և նոյն պատգամն բան է : Եւ
սակ զգործս . զգործեցեալ յիս զնորդարեալ իս թագա
ւորին բի . որ թիւարեաց ՚ի վր տանն յակորաց ՚ի յաւտանն :

Լէլա իմ որդն գրնն սրագիտն պարն , գեղեղն գեղեղն թան
շնն որպարտե :

Հոգին սք առնիթեր կայ սրտին զաւթի , և շարժէ
իրբե զգրիչ , և զբէ , թայեալ ՚ի խորհօրդս հօր՝ իրբե . ՚ի
մեքան Գարձեալ իրբե զբիչ ՚ի ձեռն զբողին՝ սոյ կամի , և
զոր ակործէ , նոյնպէս լեզուն զաւթի ՚ի ձեռն հոգւոյն : Եւ
կամ՝ զոր բան սասաց հօր , զնոյն լեզու կուէ զաւթի , երազ
զբերով , որ սասաց և եղև . նմա ամ սրանցելիքն . իբր այն՝ կա
միմ՝ սրբեաց : Գեղեղնի տեսեամք . զի ոչ յախտէ սերման
ճեաւ , և ոչ ՚ի գեղեղնի ազտեղայաւ . որ ոչ է բնուէ որդ
ւոց մարդկան . այլ ՚ ին երգոյն , եղբօր որդին իմ կարմիր է և
սպխտակ , բնտրեալ ՚ի բիւրուց . և էր իսկ հասակաւ և դու
նով մարմնոյն . թեպէտ՝ եսայի անարդ սակ զտեսին , այլ
առ ամուսին կուելով սակ , և է մի շարժարանաց խաչնն . բաստ
բում՝ աւագեալ սակ , և ոչ ՚ի բնութենէ : Այլ բանն , որ
էր լեզուն զաւթի . զբիչ՝ մարմնն նն , որ ՚ի զաւթաց , զե
ղեղնի զբէր բան զամ որդիս մարդկան . թէ և մոխէս զբր
եաց օրէնս՝ զբիչն աւաջին , այլ ոչ սոյ զբէ արն . որ հաւա
տայ

Handwritten notes and signatures in the right margin, including the name 'Յարգալիկ' and other illegible text.

այս յիս՝ զմահ մի՛ տեսցել։ և ուր կեն կժ՝, անդ և սպաշտուն
կայն իմ՝ եղիցի Զ ի օրէնքն՝ ՚ի ձեան մոխտէսի տունն, չնորհ
քնն և ճմարտութիւն ՚ի ձեան յի՛ քի՛ եղևն Բըր տեսանէ, նա
գիտէ՝ որքան զեղեցիկ է։

Սիւրբ Երեմիայի շարժումն ՚ի շրջանս ասո՛ւ լուսն սպորդի՛ օրհնեաց զի՛ն ան
յո՛ւրդան։

Շնորհք սակ տակդեր զարխարհս. այլուր՝ որդմութ
սակ շինեաց զարխարհս. և թէ ոչ շնորհք՝ զբարկացողս և
զիմաստկարան՝ ոչ սակեղմանէր, և զիւր սպանող ձեռքն՝ ոչ
կազմէր ՚ի՛ նոյն չքովանց և կենդանաբար բժշկութիւն, և
փարզ ասկտութիւն, ըստ աւետարանին թէ՛՝ զարմումային ի
բանս շնորհացն՝ որ կրանէին ՚ի բերանոյ նոյն Ասան սյտորիկ՝
օրհնեաց զնա հայր՝ որ ան է մարմնոյն, այս է՝ յայտնեաց,
թէ՛՝ զայ է՝ որդի իմ՝ սիրելի. ըստ յօհաննու թէ՛՝ կնքեաց հայր
թէ՛՝ ան ճմարտիս է. որ ընդունի զվկայութի՛ նորա. զմար
մինն՝ ընդ բանն։

Ան՝ սուրբ Երեմիայի զի՛ն ան կնքէ լուսնսն ի զի՛ն ան սոյն։

Չմարմնն ի բանն. զարձեալ բանն այ՛ որ սուր է քան
զնա՛ սուր. և զիմաստութիւն սակ ՚ի գործ արկանել. և հոր՝
կարող յամի փանեա զոստերապնոզն՝ որ ի մեզ չարին Ասոյ
կըլութ և զեղոյ համար, այս է՝ եկեղեցւոյ սի՛յ. որ է՝ նմա
հարսն վայելուչ և զեղեցիկ. Կամ՝ սոյ վայելէ՛ քեզ՝ զեղեց
կապէս միկա՛ զմասան։

Լարեան ուղղեալ ի թողութեան՝ ի ճմարտութի՛ն կնքութի՛ն և սպոր
դութի՛ն, և սոսնճարեղեցե՛ զի՛ն սոսնճարեղեցե՛ սոյն։

Լարեան զատարեալան, և ուղղեալ ՚ի քարոզութի, և թա
ղատարեալ ՚ի զի՛ն հեթանոսաց բանին՝ նոյն. զի՛ն հեղութե՛ն որ
ասացեր, հեղ կժ՝ և խոնարհ։ Ճմարտուն, որ վկայեցեր, ևս
կժ՝ ճանտարհ և ճմարտութի՛ն Արդարութե՛ն, որ ասացեր՝
զատաստան իմ՝ արդար է։ Յոյց սակ արդեամբ զանունանող։
Եւ առաջնորդ եցելէ՛ քեզ՝ հողին սր և զօրութի՛ քո. զի՛ն լեա
կարօտ օգնականի։ Իսկ որանդեալայս՝ աննոյ կանգնումն. կի
սոյ զբարումն, ին՝ հաւատոյ և անհաւատութե՛ն. այլն՝ սքան
չելինն բանայր զուսն բանին։

Սիւրբ Երեմիայի զի՛ն ան կնքէ, և ճարձարեալ ՚ի ճմարտոյն սոսնճարեղեցե՛ն, ՚ի՛ն սպոր
դութեան թողութեան։

Բանն քո 'ի բերան առաքելոցն հոգւով թեզնալ: Եւ զփութոյք 'ի ներքոյ քոյ'. հեթ անուսաց 'ի ներքոյ իշխանուէն անկանին: 'Ի սիրտս թնամեաց', 'ի սրտէ վերաորին զեք թնամիքն քնի: Վասն' երբ հաւատան թնամիքն հեթ աւասն' սիրով քո խոցոտեալ լինին 'ի սիրտ Վարձեալ ըզ հասնայեցին սակ: 'եւտ, և թնամիս զհրէայսն, որք ոչ կամեցան զթագաւորելն քնի 'ի վերայ խրեանց:

Ահա քո քն յաւիտեանս յաւիտեանց, գոտազան ուղղութի' գոտազան որդարութի' քո:

Սխմարոս' ակոս քո' որ 'ի սկզբանց ևս ան՝ երկինք և եկեղեցի յախտեան: Գաւազան ուղղուէ աւետարանն, որով ուղղի հաւասն՝ յարտ, և 'ի ջուրն և 'ի փարսին, զի կանն է նա ուղղախառ հաւատոյ, որով ուղղի ան՝ թիւր: Գաւազանն թագաւորութե քո, խաչն՝ որով տիրեաց մահու և դժոխոց, և կալաւ զՏ ընկեամբ:

Սիրոյնը շարքորութի, և սրոյնը շնորհանութի:

Ըստ ետայեաց՝ անարգեացէ զչարն և ընտրեացէ զարարին անդէն 'ի տղայութենն ասեաց զհրէայսն և փախեաւ յեզրայտոս, և էսաճ զնոզան, որք արդարացան նովաւ:

Այսորոյն զ շնորհ քն քն քո ի զուճ ուրբութեանց, գոտազան քան զնորոյն քո:

Մարդ կու թին օծաւ անուրն կամօք հօր, ու բախարար իւղոյն որ ի՛ տիրեցաւ 'ի մարմնն: Այլ ոմն ասէ՝ անդ իմ ան՝ քո, որ սակզօղղ ևս իմ, 'ի կամս հօր սակզար մարդ: Ընկերս քո, թագաւոր և քահանայ և մարդարէք, որք օճեալ կոչեցան, խղով և արեամբ և հոգւով միայն օծան, և ոչ անու թիւ. այլև՝ ոչ մնաց 'ի մահու իրբն այլ օճեալքն: Վարձել՝ սակ ու բախարարն օճեալքն զի կոչեցան ընկերք քո:

Օգտաւ և սրտելն և խաչոյ 'ի զնորոյն քոն, 'ի ստեղծաց ի զնորոյն ից, ուսոյն ուրոյն որոնն շնորհ ստեղծաց 'ի դոսոյն:

'Ի զգետտէ՝ որ է եկեղեցի զգետտ, ուր սաց, կենդանի եմ ևս սակ նք, զի զնկզ զամենեւեան իրք զհանդերձ արկից զննե. ուսոյն՝ երանեն անուշահատ առաքլնութիւր, թէ ոչ 'ի հանդերձն նորա՝ զոր մուքն խորհրդարար ընծայեցին 'ի ծըն

Տննդեանն. զքմուսն մահաւն, որ սիրով մեռաւ. կասիայ թաղ
 մանն, խունի մանրուածո՛ւ՝ սրով պատեցաւ. ստաշն յարունն
 խունի է և այս խառնուածոյ անուշահաս յայնի՛ւ՝ փայտից,
 զոր հարսն ծրարեաց 'ի մէջ ստեանց սիրով, զյիշատակ յա-
 բու. թնն, մեռաք, թաղեցաք, և յարեաք չէ քնի, ուստի զայ
 հասն 'ի տաճարաց փղտակիւից, ուստի ուրախ արարին զքս
 անբը թագաւորաց 'ի պատիւ՝ : Թագաւոր՝ առաքեալքն.
 դասերը 'ի նոցանէ աշակերանէքն, որք մեծամեծ ընծայեք
 կոխնն դեանն եկեղեցւոյ, ուրախ աւնել զփեսայ 'նք զա-
 նախաւ Ընդ այլ ընծայս՝ և փղտակեաց, հանելով 'ի կուոյ տա-
 ճարաց, նշանակել թէ 'ի բնութէ հօր ունի զանմահութիւն,
 ոնց նա ունի զանխառնութիւն:

Ստորեւ շարք շարք սքե՛ն զձե՛ն զձե՛ն 'ի կանգնելոյն. ոսկի գոգոս շարքերէլ
 և զոսկի գոգոս:

Չմերթն եկեղեցիէն ասէ, որ ոչ հնարանդեցաւ շարին,
 և նախաւ դատաւներքինս 'ի հովիւնէն, և միացաւ չէ նման 'ի
 յաջմէ. որ է պատուոյ նշանակի: Գրարձեալ՝ մարտին բանին
 զլուխ եկեղեցւոյ. որ չէ ածմէ է հօր, 'ի հանդերձս ոսկի հուսա-
 զի անտանաակ եղև. և զնոյն ինքն զքն զգեցեալ է, նախա-
 զարդարեալ, և զանազան աւարքինաւք պանուճեալ:

Լէ՛ք բարբ և սկե՛ն իմարեկոց՝ զանձն յա. հասն զխաղաղութեան,
 և զանձն հոգ յա. զի ցանկացաւ իւրաքանչիւր զնոց:

Ոնց փեսայն որդի դաւթի կուեցաւ, և հարսն զուսար,
 խնտարհի առ ձայն փեսային, որ բաղկե է 'ի զրանն՝ Ստան
 զժողովաւրդ քո՝ զհեթանոսութիւն. և զտուն հօրն՝ զխոտան
 իմաստութիւն, ուր բնակեալ էր շարն առաջին՝ հայրն աւա՛
 զոր կարծէիք, քարին ասելով և փայտին՝ հայր իմ ևս զու:
 Չի ցանկացաւ. ի՞նչ ցանկացեալ է զազտեղիւզ գեղեցիկ ան-
 սանել, յորժամ լուսնայ աւազանաւն:

Ստորեւ է քի զձե՛ն երկու գոգոցն սմա. և բարբը ծարայ երկու գոգոցն
 սմա. և զգոգոսը գոգոցն սմա. և զգոգոսը գոգոցն սմա. և զգոգոսը գոգոցն սմա:

Նա օտար էր, սա է բունն արն քո ստեղծօղն Երկիր-
 պաղցես սմա, և մի մեհնէնից. Ա՛ւ զուսար ծարայ փխնիկե
 ցիք՝ որ առաջին դատակ և ծերմ՝ են 'ի կուսա. և թիւրք նոյ՛
 ան համարին զանձնս, փոխեալք անտի՛ կրկիր պողցեն
 սմա, որոյ անդրանիկ լինի փխնիկ ասորին, որ երկիրապա-
 յել

նէր, և ոչ դողարէր 'ի պաղատանաց' զն դատերն. և ոչ դարչէր շուն կոչիլ. որ և զկնի գոյի, և զարդ աւնու, և դուստր լինի և կոչի: Պատարագօք պաշտեացեն', զամենայն մարմնն նն, եկեղեցի' որ է երևս այ. զոր պատարագօք արժան է պաշտել, նախ՝ զկնքեանս ընծայել, և սպա՛ մատչիլ և ասել, զոր պատարագ, կամ զոր օրհնութի' 'ի վերայ հացիս և բաժակիս ասասցուք, բառ մեծին յօհաննու, մեծա մեծքն հաւատովք և գործովք:

Ահնայն գոհս բազմաբնէ 'նկրոյ. 'ի վերջապարս ասկուտու
բաւ շարտարէս և գոհաւնայ

'Ի ծածուկ սրտին, բառ պողոտի բնակիլ քի 'ի ներքին մարդն՝ հաւատովք 'ի սիրաս ձեր: Իբր ազանն թագուհիք հանդերձ զապաշ առ ստորտովք, խոյտանկար և ազգի ազգի դուռովք և նկարուք. և յեկեղեցւո՞ղ՝ այլ սրարտութի՞ք, սոհօք և տօնիսք և սովորութի՞ք 'ի նախնեացն, որ թէ չիցեն հերձուածովք ապականելք՝ աւելուած է զարդու, և ոչ պատճառ հակառակութն: Այլ թարգման ասէ, 'ի հանդերձս քղանցաւորս, որք են ազգի ազգի շնորհք հողւոյն. յիշատակ ունելով աննուաց երախտեցն այ. ոյ 'ի հին ծովքն: Ամեն 'ի հողւոյն տուեալ է բան իմաստուէ, այլու՛մ այլինչ և այն, այս է վերջնաւորքն քղանցք:

Տարնն խաբարի՛ս իւրանէ զնոր նորա և զնննոս ճշ գործն ճա:

Եւ ընդէր կուսանք, զի սրբութի՞ք կարեն յարենալ 'ի վեացն անսխտ. թէ և աղպեն, սրբին, կուսանան, որ է տնապահան լինին. և սպա՛ տարցին յառաջնորդաց, և յուսուցչաց, նախ յառաքելոցն և զընկերս նր՝ յառաջ 'ի հրէիցն հարս նոցան, և սպա՛ 'ի հեթանոսացն տարան քարոզքն ընկերս նն. և որ գանն օրրատուէ ընկերանան ասա՞ջնոցն:

Ահնայն ցնձաւնէ և ուրախուէ. և գործն 'ի բաժար խաբարի՛ս. և գո
իտնոյ գորց քոյ իւլիցնն որո՞նէ բա:

Ոչ 'ի հարկէ, այլ՝ ինդութի՞ք, աւելի բան զհրէայս՝ յի նին տաճար քի. և թէ շատ յետս կացին 'ի հրէիցն եզնն որ գիքն հրէից ասաքեալք, որք բանիւք իւրեանց խօսեցան բզ ակեղերս իբրև. զկոյս մի նր յանդիման կացուցանել քի. զւրոց ասէ:

Ապացուցեալն ընդ իշխանս ընդ աստիճանս երկրորդն և յիշխանս անունս յս ընդ աստիճանս արեւմտայն:

Չառարկեալսն: Եւ այլ մեկնութիւն ոչ խնդրէ բանս, զի յայտնի է:

Ասան այսորիկ իշխանորդս իսպառնակ եղիցին սոսիս յաստիճանս, և յաստիճանս յաստիճանս:

Չի միշտ քարոզի աւետարանն արքայութեն ընդ ամ տիեզերքս. և Տոգովին առ քն, և խոստովանին յախտանս:

Ի իսպառնակ արքայոց իտեայն ՚ի վերայ գաղանկաց: Որս շինանց աստիճանս՝ դասնին երգեցին զսոսիս: Եւ ասան ընդ աստիճանս և զարեւմտեցեալն ասան, այլ ոչ իտեցեալ զայն: Էր դաստիճանս ասն ընդ վերինն ՚ի աստիճանս երկրորդն, զոր ոչ արար զարեւմտեալն: Այլ յայտնուցեալն զիշխանաց հաստիճանս, և զարեւմտեցեալն սոսիսն ընդ աստիճանս ամ: Եւ յարեւմտայն յաստիճանս և գաղանկս՝ զայն յաստիճանս իտեայն ասեալն: Եւ ասան՝ որ ինչ եղան ՚ի իտեայնսն ՚ի:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Խ Ե :

Այս Բեր աստիճանս և զարեւմտեցեալն աստիճանս ՚ի վերայ յիտեայնս, որ գտին զիշխանս:

Որոց ամ ապաւեկն է, օղնութիւն դասնն ՚ի նեղութիւնս. զի ուր առաւել կզին մեզքն՝ առաւել և շորհքն, և միշտ լինի ևս:

Ասան այսորիկ ոչ երկնցաս Բեր ՚ի իտեայնս երկրորդն: ՚ի գտեցեալ վերանց ՚ի արեւմտայն:

Չի ապաւեկն մեր ՚ի խաչի կայ, թէ և խոսիկցաւ երկիր, և զողացաւ ՚ի հիմանս, և փլան լերինք ՚ի ծով. առաւ քնդցն քարոզութիւն ամբոխեցան հրեայք և հեթանոսք. և զկար առակեալ ՚ի լերինս՝ հալածեցան յանդունդս. իբր ըզլունական դեն՝ զոր արն ասաց:

Գլխոյն և իտեայնս զարեւմտայն. իտեայնս վերինս ՚ի զարեւմտայն:

Նշից է, խոսիկցան լերինք ՚ի զօրութեն քի այ. իբր պատկերն փայլոնի՝ ՚ի ծով հրամանաւ բազարատայ:

Վնացք քիտոց որոշէ ասնին շահաւն աս. և սորէ արտը շարիւ իւր
Բարչիւնն:

Աւետարանիչք և առաքեալք, յորոց յորովայնէ դետք
բղիսեցին: Քաղաք՝ որ ոչ կարէ թաղչել, ուր դասնին
ամ՝ արունեստաւ որք հոգեւոր հանձնարոյ. և ամ վաճառականք
անսպական հարստութիւն: Աք արար զյարկս՝ աւազանաւն
զեկեղեցի, զի առտ բնակի թաղաւոր:

Աք ՚ն հիջ նոցա, և նոցա հի սասանիւցին. զգնեացն նոցա աս՝ ՚ն լւ-
շարտնն հինն ՚ն լւարտայն:

Կտխ՝ բարձրել, որ է ՚ի խաչն բարձրել. սք արար բզ
յարկս իւր բարձրեալն, սպա զխառցար գնա ամ ճանարիս
՚ի միջի մերում, ուր երկու և երեք ժողովին, անդ եմ ես ՚ի
մէջ նոյ: Օգնեացէ նոցա ամ ՚ի վաղորդայնէ մինչև ՚ի վաղոր
դայն: Չոր հրէայքն սկիզբն գնեն առւրն զերեկոյն, յա-
րուցեալ արն երեկցաւ կանանցն մինչ ՚ի լուսանալ առաւօ
տուն՝ երկիցս անգամ երեկցաւ չոր մեք ասեմք վաղն. սղին
՚ի յայտ՝ վաղորդայնէ յարութեն սկսեալ քարոզութին
մինչև ՚ի վաղորդայն զարտեսանն:

Խառնեցան հիջնասոս, և ինարհեցան Բագասարաւնի: Իր զլոյն
իւր Բարչիւնն՝ և ինարհեցաւ երիւր:

Ջերտիղէս և պիղատոս խոռիկցան և խոնարհեցան յա-
ղաւանս հրէիցն, և խաչեցին գորն: Ես զձայն իւր բարձր-
եալն, զինն ժամուն զոչեաց՝ ՚ի ձայն մեծ: Եւ խոռիկցաւ,
զի շարժեցաւ երկիր: Այլև՝ ՚ի քարոզելն ընդ աշխարհ ես
զձայն իւր բարձրեալն աշակերտքն, և շատ անգամ շարժէր
երկիր. և ձայն զայր յերկնից առաքելութն և վրայիւք:

Տք շրտնից ընտ հիւ. ընտանելէ է հիւ աս յիւղէս:

Որ սասաց ընդ ձեզ եմ զամ առուրս նշանս ասնելով.
ած յակոբայ՝ քն, զորոց սասաց յակոբ մի սպիասեացէ պէտ:

Ենոս և տեւէս շիւրթոս աս, որ արտը ընտն և շրտնիտոս ՚ի լիւրիւր:

՚ի հուատոս, որ արար գնշանս աւելի քան զոր արն ա-
բար. և որ ՚ի ժամ խաչին. զոր և առաքեալքն արարին թէ-
պէտ և այն ևս անէ:

Ենոր

Եւոր շարժումով ի ծագայ մին ի ծագայ երկրի պատկանող հարկայ,
չին իտարակայ, և շարժում պատկանող հարկ:

Ոչ որ, բայց միայն արն. թէ և առարկայովն՝ զլիւնայ՝
և զհեթանոսաց զագեղն Աղեղանք և զհնք և ասորք,
զիւիք, և կախարչք, և կուսք. և մեհեանք զարդարանք
պրեկաց հրախ՝ զոր եկն արհանել յերկիր:

Կանխեղէ և ծանրուս, շէ էս էմ քն. Բարձր էլնց ի նիւնան, և
Բարձրացոց ի նիւնց երկր:

Կանխեղէ կամք, ապա թէ ոչ. հրով զեհեանայն ծա-
նիցէք. բարձր եղէց, յորժամ թագաւորք հեթանոսաց՝ հա-
ւասացին. բարձր եղէց, յորժամ գայ ի վերայ ամպաց երկ-
նից, յայտ է զբարձր խբ:

Տէ արտաւերն ընդ Բու ընդանելէ է Բր քն յաւելնայ:

Այսինքն՝ զորս թիւ նշանաց:

Ի խորհրդ. ըսն որդայն իրկայ. առնա ի քանիւ
Ի բնայ քն առանկայն էն իրկու քն Բնուց. իոյ՝ երկն ի նիւն
էնիկայ և գնկայ առնա:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Խ Ձ:

Ս Փ Ս Հ Ա Ր Է Բ Ա Մ Ե Ն Ա Յ Ն Հ Ե
Թանոս, աղագիւնէն առ քն ի նիւնց քննաւի:

Կայթել հրամայէ հեթանոսաց. որ է գործովք ուրա-
քախ առնել զհողիս. կրկին ձեռք հողայ և մարմնայ՝ բաղ-
խումն հաւատոց առ գործա: Աղագիւնեցէք, զգոհութիւն ա-
սէ, զի միտք աղագիւնեցն:

Տէ Բարձրու և հարու, իսգուոր Բն ի նիւնց քն երկր:

Ձի հայի յերկիր և տայ զողալ ամա, զոր առարկայն
ծանուցին թագաւոր մեծ: Թեկոյն և ն թագաւորք երկրի,
պլ ըն ի բնէ:

Հնուիւր որդ զիւնուրդ ընդ Բու և նիւնան ի նիւնց որդ
Բարձր:

Չնախն

Չնայն ժամ զայս հեթ անասաց կառն աւետիս, և առտի յառաջ գոհանան առարեալքն. զի ամ հնազանդեցոց, որք 'ի հեթ անասաց ժողովուրդք եղևն քի: Աւ զհեթ անաս 'ի ներքոյ սոխց մերոց: Չիւս ընդ սախք, որ կա իշխանութի կոխել զծա և զկտրիծն, զի հեթ անասութեն անուն առ զե պն իտղին, և ինքեանք ժողովուրդք եղևն քի առ նա հաւարքմամբն:

Անորոց շէղ էր 'ի իստանգաւիւն. գնդդիւնիւն յիւլիւն զոր և զիւրոց:

Չայս' հեթ անասք գոհանան, զոր կա հայր որդւոյ, և որդի ընտրեաց և հաճեցաւ Գեղեցկութեցն յսխովոց, զյսխորոց մարգարութիւն սասց, որ սակ, մի սրկասեացի իշխան 'ի յուղայ, և մի պետ Գեղեցկութեցն յսխովոց. իմ ազաւորին յի տեսողք եղաք ամ անորեւսութե. զոր հայր սիրէ, որ էր մեր ակնկալութի. զոր 'ի տեսանելն իմացաք, իմ և զեղեցիկէ սեպեամի քան զամ որդիս մարդկան:

Անորոց ան զհնաւիւն. և որք քի յայն՝ գոչոյ:

Յետ կոտորման անորեւսութե՝ օրհնեաց զառարեալարն, և համբարծաւ: Չայնիւ՝ ժողոյ՝ զհրեշտակաց ձայնն առտի պիւ՝ զոր առարեալքն հնեցին ընդ ամ երկեր:

Անուն սասցէս ան Բրաւն, սալն սասցէս իսգոտարքն Բրաւն. սալ և սասցէս իմաքն Բն 'ի Էրոյ ամ իրիւն ան է, սալն սասցէս ձեւ իմաստն:

Սաղմու թագաւորին հոր: Սաղմու թագաւորին քի Սարմու ակնասք հաղւոյն. որ թագաւորեաց 'ի վն ամ հեթ անասաց, զհայր և զորդի յայտնելով 'ի ձեռս առարելոցն Սարմու սասցէք նմա 'ի յերեսին սնծինս մից ամ ութե. իմաստութք, մասոր, և ոչ տաղոր և քնարոք ըստ հնայն:

Թագոտարքոց ան 'ի Էրոյ միւնասաց. ան նստս յիւստ սքեւիւնն իւրոյ:

Որ 'ի զաւակն արքահատու մարդ եղև, որ նախ՝ ոչ զի տէրն զնա, մինչ զեք, և մեղք էին թագաւորեալ: Աճ նրս տա 'ի հայրենին. զոր ոչ երբեք էր յախշտակեալ: Այլն՝ յեկեղեցիս հեթ անասաց: Աւ 'ի հանդերձեան 'ի դատողականն:

Ինչիման ժողովրդոց ժողովնան առ ան պիտանան, զի այ զօրութի
յնրին յոյժ համարնան:

Առաքեալքն առ անն սրբահամու յո՛ւ առա ՚ի լեառն
ձիթենեաց յորժամ վերանայր. և զօրութիք՝ որ ստատուոր
էին առա՛ անխարանն ընդ նմա: Այլև՝ յոյժ անխարանն. զի
զուսուցիս իւրեանց՝ զվերին դասն ուսուցին: Եւ ի լեառն
առաքեալքն, ՚ի հանդերձեան ժողովն առ դատուորն: Եւ
զի՛ այ զօրութի էին, և յերկրէ, և նստին յերկոսասան աթոռ:

Սուրբ Երմիայի որոտն իորեայ. իրկորք շտեմեա:

Ենն յանն Գառնի զառնա շտեմնն իօնննորք էր, և օրն շտեմն,
և ՚ի իորանն, և ՚ի Գառնն նստին իրկիին, յնրկորք շտեմնան: այլև՝
նոյն Գառնն և այլ՝ սառնոյ. զի ինչնորք և օրն ստատուորն, և
ժանն Գառնոյ ևս. այ՛ սառնոյն ՚ի նո իրկիւր յաղլոս, ՚ի իր-
ոյն, և ՚ի իորք, և յայլն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԽԷ:

Մի՛ք է օր, և օրննալ է յոյժ ՚ի բաղա այ ժրոյ, ՚ի լեառն օր նր:

Ասնն ոմանք թէ՛ յորժամ յաղթեաց դաւիթ ան
թագաւորաց, և յաղա յերուս, և կաղք և կյրք ասնն՝ ոչ
մոցէ այր դաւիթ մինչև զմեղ կոտորէ. և յորժամ էառ՝
ինայեաց ՚ի նս, և ասէ, մեծ է նոր ՚ի քաղաք այ մերոյ, զի
քաղաք այ լինի սա, և լեառն նք. սակայն՝ զեկեղեցի սաէ
քարաք. յորժամ բարկացա. օրհնութի նորա ՚ի լեառն նք
՚ի վերինն, յորոյ վերայ հիման յուսոյ՝ և այս է շինեալ, և
յաւերաւ ՚ի նա:

Հասարեոք զնորն զնորնն ան իրկիւր. լրինս օրննն, ինչնանն հի-
ոյնոյ՝ յաղա ինչնորնն Գառն:

Է նա ՚ի սմն սիոնն վերին, որ եկաց ՚ի հաստատութի.
և սրդ ան երկիր զնոյն զնորնն զգեհուս, ուր ոչ է ցաւ և
արամութի, և հեծութի և մահ: Լերկնք սիոնն, մի լեառն
բաղաւմք ելին. մինն կայր ՚ի հարաւ, և հեթանոսք կալին ՚ի
հիւսիսի. և պատերազմէին ընդ միմեանս, մինչ երեւր նոր զս
նունն և զնորնն սիոնն, որ է անանայց և զիտանոյ այս
րէն, և իւրոյ մեծանն կոչեաց քաղաք: Չի նախ քան զքի
գալուսան աղղ մարդկան զհոգին նք ոչ ունէին զնորտարա
պեան, որ արտիալ շինէր և կենդանութի սայր, և արժեւատս
այւս

ազարակէր: Իսկ՝ յորժամ՝ տոճաւ հողին նր քաղաք անուճա
նեցան նր արք, և առաքինիք արուճեստուողք, և բժիշկք

Ա՛յ՛ ն գոճողի ի գոճոճ յայտնի: ՚ի գոճանայի ո՞վ օգնուան լինէր նոյ:

Պօղոս ասէ, դուք տաճար նոյ կենդանեոյ էք: ՚ի տա-
ճար ի՞նչ ազաւորին ՚ի քաղաքի անդրէ: որ է յատուկ քրիս-
տոնեայն յեկեղեցւոջ: ՚ի ժամանակի իբրև ՚ի դէպ լինէր
առաքելոցն, և եկեղեցւոյ օգնել ան, ապա դիտելին թէ՛ ը-
մեղ է ո՞վ խոստացաւ:

Ահա՛ սոսի: Եւ գոճողի ի գոճոճ յայտնի, և ոնցն ՚ի գոճոճ:

Գող և մաղող յայտնի է: այլև՝ անձ ի՞նչ ազաւոր ժողո-
վեցան թէ՛ պէտ և ոչ տեղեւան, այլ՝ կամօք, բաճեալ զեկեղե-
ցի և զանուն քրի. իբր դեկոս, և դիտելիտիանոս, և մաքսի-
միանոս խորհեցան, մինչ կոստանդիանոս սքանչելեօք հաւա-
սաց, և արդատ, և նորա անկան ՚ի միասին:

Ինչո՞ւնք գոճողի յայտնի՝ և զգոճացան: Ինչո՞ւնք ստաննիցան, և գո-
ճոճն ի՞նչա՛ն զնոս:

Չհաւատացին մարդարէաւ թէ՛ս դաւթի, երբ տեսին
աչօք՝ զարմացան:

Ա՛յ՛ երչուանք ո՞վ ՚ի ճանդին: ՚ի հող՝ ստոյի: Ինչո՞ւնք զնոս ՚ի ինչո՞ւնք:

Երկն յղոյ ըմբռնեաց զնո՞ ՚ի ծովու և ՚ի ցամաքի, հե-
ծելօք և նաւուք: խորտակեցան իբրև զիսան յովնանու՝ որ
երթալոր ՚ի թարսիս: Իարձեալ՝ թէ՛ որ հող՝ ասէ սաստիկ
զհողին՝ որ ՚ի վերնաստանն փչեաց, և փչրէ զհերետիկոսաց
եկեղեցին, որ փախչին յոյ, ապականեալ մտօք, իբր զյով-
նան՝ որ փախչէր յոյ, այլ՝ իբր զհաղարացիս և զպարսիկս
յետոյ: զի միշտ ընդ իւր է զօրութի եկեղեցւոյ: Մի ևս
յանդ գնել ՚ի թարսաց յե՛մ՝ դալ, օգնել զողայ:

Ո՞վ լուճս, ոնցեղէս և գոճողի ՚ի բողոք քն զբողոքին՝ ՚ի բողոք նոյ միտոյ:

Լուճալ էին զլեծութեանն նոյ, և չհաւատացին, մինչև
աչօք տեսին զօգնուին, վասն որոյ ասեն, ո՞վ լուճսք աւ և զե-
կիպիւճ յատորիս ՚ի սենեքերիս, սոյնպէս և տեսար: Այլև՝
խիտ է հողին հիւսիսի, և մրգաթափ աճնէ զտունկս: նորա
այնպէս եկին թափել զեկեղեցւոյ նաւն, խորտակել զբեճն-
եալն

եալն առարկնուք: Այլ զթարխս ասնն թէ՛ աշխարհ է
'ի ներքառայն հնդկիս, որ է հարա, ուստի չնչէ հարաւ
յաղթս հարսնն: Չնչեաց բնդ զէմ՝ բանուի ն հիւսիսի, և
յարեաւ գնաց՝ որ ձմեան աննէր յաղխ: Եւ եկեղեցի իբրև
զանն պատուական՝ որ 'ի կառան էզ'կիկիս անդուն ասացիւ
'ի զկշերի հեշտութնց ախարց, կայ և մնայ անախտանալի և
անխախտակի: Եւ մեր սոյ լուար, թէ զբունք զժոխաց զնա
մի յաղթահարեցնն, այնպէս և տեսար:

Այն հիմանս որի նմա յառիտն: ընչումն քի զարեմուի թա 'ի զժ
խարհութնն թոյ:

Աէրնայն սիննի և եէմի, որ յախտանն բարձեալ ունի
զանունն ան: Գարձեալ սոյ ասաց պետրոսի. և յառաջ քան
զլիննին Տի ընտրեաց զմեզ: Ընկալաք ան զողորմութի քո
պս չէ հնայն, զի նորա զարդարութի լն արժանեաց ընդ ու
նէին. այլ մեր սողորմութի 'նք սալրիմք. զի հեթանոսք վճ
ողորմութի փառաւոր ասնենն զան՝:

Ըրք անունն թա՛մ, սոյնք և օրհնումն թա ընք քի որդիքս. և ար
բարութի լի է ոչ թա:

Աստեն իրասն աջ է: Աստ անունն և փարթամն թի
խբ. ան՝ ամենակալ ասի, և սոյնպս օրհնութի 'նք կալաւ զախե
ղերս. և մեր սոյ լուար զաւաղաչէն տունն կործանել, 'նայն
պէս և տեսար: Զի լն անունն ան՝ որ զլուխէ եկեղեցւոյ,
կայ ուղղախառ եկեղեցի: Արդարութի լի է աջ քո. զի որք
'ի նա շինեցան հաստաա կան, և ոչ կործանին, իբր զասին,
զբունք զժոխաց՝ զնա մի յաղթահարեցնն. և փրկեաց նան
աջ իբր:

Որքն էլ լի լի վնասն զիսն. և զնորսնն քորեքս յառայ, լն իրասնց
թոյ քի:

Էկանն սինն՝ որ ունի առս քեալք և մարդարէք, և վար
զապետք. և 'ի վն նոյնն շինեալ եկեղեցիք և անապատակնք,
և փանորայք: Գտտերք յաւղայ, ստարեկոց, և մարդարեկոց
խոստովանողաց ճնունդք, ուրախանան և նորա 'ի գաւակս
խրմնց. վն իրաւանց քոց արք. զոր արարելք լն թ նամիսն մեր:

Շնքնքննն զիսնն, զարեմութնն վն. և գորեցէն զարարնն յի:

Առաջնորդաց ասէ, պաշարեցէք զնա, իմամ տանն
լով. և պատեցէք զաշտարակս 'նք, զաւարկնիսն աւելի հո
ղալ, զբխախառն գթովք. և պատմեցէք զարժանն կա:

Պէ՛տ շնորհ յնր 'ի վերայ շորհ-վելոյ նր. Բռն-մեղեցիք շահարս նր, շի
դարձել իբր-նէի յաւի յոյն:

Ձի ամուր հաւատան է վկայիցն քաջայեր տալով. զի
նորա են զօրութի՛ որ պահեն զեկեղեցի 'ի կայի իւրում: Բա
ժանեցէք, վերակացուս ընդ աւառաց կացուցանել. իբր առա
քեայ յին բաժանեցին զտիեղերս. զի պատմել կարասջիք աղ
դաց՝ որ այլ են և օտար 'ի կրօնից: Բարձեալ շրջեցարուք
զսիտնիւ, պաշարեցէք զնա. զե՛նձ ասէ պաշարմամբ շուրջ
աւանու ճեթանտաց, ընտն նախաձայնութեն: Բաժանե
ցէք զամուրս նր, զքահանայս խաւահանուհիս ամբացեալ 'ի
չարութեն՝ բաժանեն գերիւն: Գլխք զսիրտս ձեր 'ի վր զօ
րութեց ասաւարին, որ ոչ մնայ քար 'ի քարի վր: Ձի սրտ
մել կարասջիք այլոց աղագց, զի զայն մի յանդ գնեացին գոր
ծել զնոցայն: Այլև՝ զնն ասելն և զաշխարհն՝ պատմեցէք,
զոր էառ 'ի վր ձեր: Եւ ուղ այն եղև, լինի և այլն ամ:

Ս է քի, քի զոր յա-նոն-ան յա-նոնից. և ոտ հոգն-դեղ շիւղ
ձն-ն յա-նոն-ան:

Պսկզբանէ բան, և 'ի լրման աւուրց՝ մարդ եղեալ, և
անացուցեալ զմարդն. և անսունեալ հովիւ՝ որ հովուէն ոչ
իրբև զխորայել առ ժամանակ մի, այլ յաւիտեան:

Ի իսպար-ն որդ-ոցն իորեայ. սաշոտ օրհն-մել 'ի Կա-նի:
Որդի-ն իորեայ 'ի Կանայ քի սա-նոն-ան սե-ն սա քի սա-նոն, շահ-
մն և շահ-մա Կա-նոն-անն յիշեց-ոցանելով: Գարն-ն 'ի վերայ
Կանի-նի Կան-ման, շուր ետե-ն 'ի վերայ քի սա-նոն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԽԸ:

Լա-նոն-ան շայ քի սա-նոն, սանի-տի-ն վեր-ոս սանի-նոն, ոչ Բա-նի-ն
է յաւիտեան:

Ոչ հրեայք, այլ ամ արարածք են նր. և յամի գթայ
ոյք բնակեալ էք յՍի, զի նն է երկիր լիւն իւրով:

Ճնոն-ան է իրի-ն և որդի-ն յարդ-ման, 'ի հոս-ն հե-ն-հե-ն և ան-նի:

Ճնունդք երկրի՛ ոմանք զաղամ ասեն, և որդիք՝ ըզ
ճնեալն 'ի նման: Այլ չէ նման. զի ոչ անցելոցն է խրատս
այլ որք կան ճնունդք երկրի՛ զերկրասէրս ասէ, որոց լաւ
է երկիրս քան զերկին: Որդիք մարդկան՝ զբանականս և

զիմաստունս, որք խրատեալ են յիմաստուն հարց, մեծամեծ
տառքինս թիւ. և անանկք, անկեալքն մեղքք յարբոյս թիւն:

Բնութն ի բռնոյն շխտարեթի, և բռնոյնս սրտն ինչ զհանձնք:

'Ի բարի գանձուց սրտն ասէ զգեցուցանեմ իմաստք բանիս

Խանդիցոյն յառաջոն զանկն ի բռնոյն զառաջ արհեստի ի
այլեանէ:

Խանարհեցուցի հողւոյն ասէ զանկն յառաջս որ հան
ձար, և սուայ 'ի սմանէ: Բացից զառախ օրհնութիւնս այլ
այլ ինչ նշանակեցից խոսեցոյց զառախ 'ի սկզբանէ բանին
այ. որ առանց առախի խօսէք և ունի: Օրհնութե տաակ
զոր յարսնէր աշակերտայն. զի օրհնութիւնս յայսնութիւն և
մեկնումն Եւ ևս իմով օրինակուս և բանիւս ձեզ յայտնե
ցից զամենեցունց մտայ կիրս:

Ընդէն Բնո ի բնութն ի յառաջ լայն. զի անբնութիւն Բնոյնց
ի նոյ լարն ի նոյ զնոյ:

Չոր դատաստանին ասէ, և զոր մահուն, որ մեղուս
բայն չար է: Գարձեալ որքան եմք յերկրի ուր չար գործի,
որ չար է. և երկնել պարտ է, զի 'ի ծախս կամք: Ասէ և
դրաստա երկնական, անօրհնութիւնք գնացից իմոց՝ որ է զոր
ճոց, չարք եղեն զիտքիւ մտացս, աղամայն, և մերն. մանա
ճանկ՝ որ յես աւարտանին իբրև սղանողք երկնական 'ի գա
տաւորաց, և չարագործք:

Յառաջիւն 'ի զբնութն ի բնոյն, Գործութիւն Գործութիւնց զարձնոյն:

Չիմ հակառակն առնեն իբր մեծատունն, որոյ անդքն
եռուն տոհմական: Այլ այնպիսեայն յիրաւի է երկնական
զի ասէ անմիտ յայտմ գիշերի զգիլի 'ի քէն 'ի բաց պահան
ջիցեն:

Եւ զայն 'ի բնութն և 'ի բնութն հարց, և 'ի սոյն այ զբնութն իբր. և
'ի բնութն Գործութիւնց անկն իբր:

Handwritten notes in Armenian script, including the word 'այս' and other illegible characters.

Երբայր ոչ փրկէ, առաքինի և մը, և ոչ այլ մարդ իբր
ասի թէ՛ յոր, և նոյ, և գանիել, զանձինս միայն ապրեցուս
ցեն, և ոչ զուստերս և զգուստերս իւրեանց: Չի եղբայր յեղ
բօրէ օղնեալ ասել այժմու կենօքս է. և ոչ տայ այ 'ի մե
ծու

Տուժիքն փրկանա չնանին. թնն՝ զի՛նչ օգուտ է մարդոց
զաշխարհս շահել. զի ոչ է զին ամ աշխարհս՝ հողւոյ միոյ :
Այլ այս է խրատն :

Աստուծո՛ւ յառնիցան, և Բողոքն Բնոյ խոստա . և ոչ արեւոյն զար-
կանալի :

Մի զանցաւորս, այլ՝ զյախտնականն. զի բազում նե-
ղութիւն տարա է մեղ մտանել յարքայութիւնն այ. զի թէ աբ-
դարն հաղիւ՛ կեցցէ, իսկ մեղաւորն ո՛ւր երեւոցի: Մինչ՛ի
սպաւել կի՛նացը՝ զաստակեալ, խոստա սարկա. զի որ համ-
բերեցէ խոստա կեցցէ: Եւ ոչ տեսցես. աստ ապականուն
գործ մի տեսցես ՚ի բեզ, զի անդ ոչ տեսցես զապականիւ
զեհեանն:

Յորժամ արեւոյն լի է իմաստանք Բնանին, ՚ի Բնանն անբնանք և ան-
Բնոյ իբրեւն. և Բողոքն օտարաց զԻ՛նչ Իբրեւնոց:

Իմաստունք՝ առարկիկն, մի գայթակղեր, զի յերեւել
եացս փոխեցաւ ՚ի ճշմարտ կեանսն: Այլ անգգամքն որ ոչ
զգան զայս և զայն, և որք ոչ եղին ՚ի մտի զերկիւղն այ, ՚ի
միասին կորկցեն, և բք ասէ երթոցք յինէն. և զանձուի՛ նը՝
աստէն թողին օտարաց, զի չեղն հաւատարիմ յօտարին:

Գիբրեւոյն քանի նոյ իբրեւն յառնիցան, և յարի նոյ աշու Բնու-
յաշու. և իբրեւոյն անանք նոյ ՚ի հող իբրեւնոց:

Տունք զանձուցն իբրև զերեւման թախուր մտան, որ
նչինչ տարան, լի ապակութիւն: Այլ՝ գործք նոյ իբրեւնոց
զերեւման լինի հողւոյն. և խորհուրդք խոյնաւորչարք յարկք:
Այլ՝ գերեւման մարմնոյն: Այլ յախտանն՝ գործոյն
ի գէպ է ոնց ասացար. Օի յայտ՝ գերեւմանոց յառնեն, աբ
գարք, և մեղաւորք. իսկ անդ՝ լոյ աւաց և կրճել աստանոց:
Եւ կարդացցեն անուանք նոյ՝ այս անուն ամբարշտի է ասնոյ
տունս կամ այդ իս, կամ գերեւմանս:

Մարտ ՚ի գործի էք՝ և ոչ ինչսս հաւատարեաց անանոց անբնանոց՝
և ճաննաց նոյ:

Իբք զազամ՝ հաւատարեաց անանոց՝ որ խոտ ուտեն
փոխանակ պաղոյ գրտիտին: Եւս՝ փոխանակ անանհունն՝
ախտիք և մահուանք զճարին:

Այն անապատի է գոյն-գոյն-իլ նոցա նոցն. յնոր այսորիլ բերանօր
ի-ընանց հաճոցն:

Ձգնացրն ասէ, այս եղև պատճառ ամ շարեաց նոցա՝
նախաստեղծիցն. նոցին որդւոցն որք նմանապէս անմաս-
ցան: Յետ այսորիկ բերանօր իւրեանց հաճեացին, վրայե-
լով թի՛ն՝ ինքեանք, և ոչ ամ պատճառ զեհեհեւոյն Վամ՝ յա-
շեացին. հաշին և հառաչին յախտեան:

Ոչ ի-ան ՚ի քիչն ի-բնիցն, և ի-հոգն-նոցն զնոսա. և քիչն-
չին նոցա առնից ընդ սոս-օրս:

Իբրև իսան՝ որ ՚ի գալ գոյլոյն զարհուրին, և սպա ան
հողանան, այսպէս մեք մեռեալ տեսանելով զարհուրիմք, և
դարձեալ մոռանալք. զարձեալ իբրև տնայն տնոգոյչ մե-
ռանիմք: Եւ մահ հոգեւոցն զնոսա, անդ սատանայ զի ստտ
չլուան քամ չհոգեւին: Եւ տիրեացն նոց ուղիք ընդ առա-
ւօտս. որք ՚ի նոցանէ շարչարեցան, ՚ի յարու թե առաւօտուն.
Իբրև զազար մեծասանն:

Օգնուիլն նոցա հաշիցն ՚ի քիչն. և ՚ի գոսաց ի-ընանց անիցն:

՚ի ցասմանէ և ՚ի ցանկութի օգնեալք իննէին, և ՚ի փափկու-
թեանէ մարմնոյն՝ ՚ի չարութե անդ մաշին. զի ցանկութին
անցանէ, և այլն: Եւ ՚ի փառաց իւրեանց անկցին: Պատկե-
լըն այ բառնայ, և անկանին յայնք փառաց, և յասելոյն՝ ծո-
ռայ բարի և հաւատարիմ:

Բայց սոյնն՝ ոչ ի-ընանց զանն ի՛ն ՚ի յնոց քիչնոց յորժմ ը-
րանին զն:

Պարտասնք է այս աստին զզ ջմամք, զի անդ մի անկ
եայց ՚ի ձեռս զժոխոց. յորժամ ընդունի զիս մահունամք
առ ինքն ՚ի լոյսն:

Մի՛ երկնչի՛ր յորժմ հեծանայ ի-բար, և յորժմ բազում լինն գոս-
որան նորս:

Կարծելով թէ՛ չկայ ինամածու և նախանձիցիս, զի
սակաւօրեայ ես:

Ձի ոչ ի-ի ՚ի հոսանել ի-բարձ սոցն ընդ ի-բ զմ. և ոչ ի-ի ի-ը-
նն ի-բարձ որն նք ընդ նմ:

Ձի մերկ զնայ, որպէս և եկն:

Այլ անշն ձք 'ի վնննս ի-բռս՝ որհննդի. ի-բռս-լուն եւննդի զեւ յոր-
ժամ Բարդի սրտոցնս դու ձեռս:

'ի սուտակասպասից զոյլի, և որհնի. աստիժ է զու
տունողին բարի առնես 'ի ձեռս սղբատաց' խոստովանի անն
թէ քո էր և է, յորժամ ասէ, քաղցեայ և ետուք ինձ ուտել:

Մտո՛ւ նա զնւն յազո՛ւ հարց ի-բոց. զնւն յարեթեան շըսո զ' Թեոզե՛:

Հոցն է. մինչև յաւիտեան զըյս մի տեսցէ. զձէթ և
զճրագ ոչ սպարաստեաց:

Մորտ 'ի դարձի էր՝ և զի իճացաւ, հաւասարեաց անանոց անհննդ
և ձեռնեաց նոցա:

Վրկնէ՛ զի պահեսցուք զպատիւն. զի այժմ որդիք եմք
այ, և զի նշ լինելոցն է, չև ևս է յոյս. այլ՝ հաւատասեր,
զի նման նմա լինելոց եմք: Ո՛րքան է պատիւն այս մեծ:

Ս-Չ-Ն 'ի Գ-Ն-Ի:

Ի՛նչու որդին ինչեաց, նոյնպէս և ստո՛ր՝ գրիչ ի՛մ եղանակէ, և այ
նախորդ զորհնա-թիւ: Այլ՝ Գ-Ն-Ն ստո՛ր՝ յազո՛ր ի-բոցորդ գ-լու-
թան քն. և ի-բոցոյ զերեթեան զնոն է. 'Ի-բոցեւ' 'ի լի Գ-Ն-Ն է
Գ-Ն-Ն, և եղեիցայ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԽԹ.

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՏԵՐ ԽՕՍԵՅԱԻ,
ի-բոց զերիւր՝ յաբեւելոց զնւն 'ի հոգոս արեալու:

Աճ ճամբարին. անք առարկեալքն, մարգարէք, արդարք.
Իբրև մոխէս կոչեցաւ անձ փարաւճնի և թէ՛ զանձս քո մի
հայհոյեցես. և ասացի թէ անք իցէք: Տը խօսեցաւ, և ոչ
յանձնէ ասեմ. եւ կոչեաց զերկիր, իբրև թէ՛ արդէն իսկ
կոչած են. նա և՛ զերկիր, զախտաւորս՝ որ պէտք ունին զա-
տաստանի. յարևելից՝ որ մասն ունին բարւոյ. մինչ՝ 'ի մու-
տըս՝ ուր սպասին բարկին. զի որ շունին մաստէս բարւոյ
և շարի՛ շղան՝ 'ի դատաստան:

'ի Գ-Ն-Ն Գ-Ն-Ն լուսնա-թիւ զերիւր-թիւ գիւղոց նոցա:

'ի

Ի սիննէ պատկ փառաց: Ոչ զՏինն սինն՝ որ պատկնց
զմորն նախատանոր խաչի՛, այլ՝ ՚ի վերնոյն սիննէ գոյ հայ-
րենի թագաւն, և մեծ փառօք: Այլն՝ յեկեղեցի երի ի մեծ
փոյեղոյ թիւզ կոչոյ նորա ՚ի վերկեպնն: զի վանն նոցա գոյ ՚ի
պատկիւ զնոսս:

Այն փոյ յարմարէն էնոյնն, և մէ փոյ փոյ քարտէնոյն:

Եւ ոչ ՚ի ծածուկ իբրև զաւաճինն. մի զաղ արեացէ
յառելով ՚ի հասարայանին:

Հորո զարմէն նոյնն փոյնն, և զարմ զնոյնն իբրի յոյն:

Իբր գանիէլ ասէ գեա հրոյ. զի հրով գասի զաշխարհ
իբր նախ ջրով: Ընքով զնախա՛. զարտանայինն և զհհն
ասէ անողորմութեամբ:

Պոյնն զնոյնն ՚ի վերնոյն, ՚ի վերնոյն, ՚ի քարտէլ զնոյնն իբր
իբր զնոյնն զարմ իբր, և ոչ զնոյնն զարմարմնոյնն իբր
վերնոյն զնոյնն նորա:

Չհրեշտակս, որով խնամիք զնորդ իի. և զերկիր՝ այս որ
հրեշտակացեալն են. զի նորօք գասի զարմանինն: Ի գա-
տել զմորմարդ իբր զերկրայինն՝ զոր յաւաճ երկիր կոչ
եաց: Գորովել առ խոն զնորս իբր, առ ինչն, և ոչ ՚ի գատել-
զի և նորա գատաւորք ինչն: Եւ ոչ զնոյնն զարտարադս ուր
տից, զմովնս, զհհարմն, զվերնէ հեա, և զայլ քահանայս, թէ զի
արդ քահանայացան, և եղին ՚ի վեր սեպանոյ զախտեալ պա-
տարադս ՚ի ժողովրդէնն: Չհին ժողովուրդն այսպիս գա-
տէ. քանի՛ ահա ինչ նորոյ կտակիս առաջնորդ օք զործեց
եալ ասեանն:

Պատկնն էնոյնն զարմարմնն նորա, զի մէ քարտէնոյն է:

Վկայեն թէ արդար ես, և ոչ թողեր ինչ ՚ի խնամոյց
զոր ոչ արարեր մարդ կան. զի ան զաստաւոր է, գատաստա-
նաւ և ոչ անիրաւարար գասի:

Լէր իբր զնոյնն իբր, և իբր զնոյնն իբր, և իբր զնոյնն իբր զնոյնն
նոյնն զի մէ մէ իբր իբր:

Նախ քան զգատաստանն՝ ընք զկտան իմ. և իարացել՝
զոր կոչեցի. զի ան ան քո ես եմ, և ոչ ինասինն քո:

Handwritten signature or mark in the left margin.

Ոչ էն չան պարտաճաց չոյ իշտութիւն զնիւն զէ ոչ ընկել չո սոս
Ղէ էն էն յարեանցն ճամ

Չի ոչ վասն զոհից դատելոց եմ զքեզ, զի ոչ ջակեզք
քո՝ նոյս քան զմատուցանելն՝ առաջի իմ՝ եւ յամ ժամ,
ուր ն իցեսն ՚ի վի՛ երկրի իբր ՚ի վի՛ սեզանոց

Ոչ ընդունի՛մ ՚ի քանէ չամէն զնորայն. եւ ոչ ՚ի հոգից չոյ նորայն:
Ի՛մ է քո գաղտն սնորայն, իբն ընդանց եւ քո անասուն:

Մի երախակեր թէ՛ դու մեռցանես եւ սաս ինձ, զի իմքն
չատ կն

Ղիտի՛մ էս զքո իշտանս իբնից. գիտցուի՛նք ընդէն ընդէն է:

Ուստի՛ նայի՛նք բերես, եւ զքոյսզ ես ետու քեզ

Թէ՛ չառնոցոց, զն էն ոչ սոսոցոց. զի էն է աշխարհ լըն՝ իբնէ:

Քեզ ոչ ստեմ, այլ մօրն իմ՝ ստեմ, երբ տրդայ լինիմ.
զի փրկուի՛մ եւ մօրդ կան քաղցնում, եւ ոչ անասնոց: Այլ
զանկարօտ բնուի՛մ ին ջուցանէ:

Ոչ սոսի՛մ էս զն զնորայն չոյ. եւ ոչ զարեւն նորայն չոյ ընդն:

Այլ՝ դու ուտես, եւ ինձ ինչ փոյթ է: Ասան տղայ
ուի՛մ է քո ընկարոյ սակաւ ժամանակ, եւ արդ՝ լնր կատարելը

Մտո՛ւն զպարտաճ օրհնալի՛նք. իտարնս բարիշնայն զարեւո չո:

Այն փառաւորէ զնո՝ որ բանական արեամբ շաղախի սի-
բով. եւ անդ է՛ ճանտարհն փրկուի՛մն՝ զոր ջուցանեմ, զի
ես եմ ճանտարհն: Մտո՛ւն այ, թէ ուխտեալ ես անասուն,
այսու զճարեա:

Կարբարոցն սո էս յարար նշնալի՛նք չո. էս գիտցուի՛նք զնէն եւ քո
գոտարար արարոցն զն:

Իբրեւ երեք մանկունքն, իբր զանիել, եւ յովսէփ, ա-
սանց անբան արեան: Եւ՛ դու փառաւոր արասցես զնս. մի
լիցի ՚ի ձեռին քում ստէ անասուն, այլ ՚ի բերան քո օրհ-
նում թին:

Սուրբ Բարսեղի ասէ ասի ինչ որ քան ընդէր Բնա պատիւս շար-
տարաւնի ինչ, իմ ասնաւս զարթոս իմ Կ Բերան յա:

Այս արդարեալն, քահանային, որ զայլս ուսուցանեն, և
նչ զանձինս. յո առաքելոյն մեղադրելոյ մեղաւորին, որ դեռ
'ի մեղոն են: Իսկ դու ընդ էր պատմես թէ՛ դատաւոր ար
դար է ար, և ոչ զարհուրես. կամ՝ ասնուս զուխտ օրինացն
'ի բերան քո, զիմ կտակն. կիմ՝ ասես մի լինիր ուխտազանցք
և դու ես:

Չէ որ աս ասելոյն շարտ ինչ. Բերնոյն, և յոս ընկոյնէր զարթոյն
Բնա Բերանս ինչ:

Չպատգամս իմ ոչ ասնելով 'ի միտ, և ոչ գործելով
անձամբ:

Թէ տեսնելէր զիս զ' ընթանոյն ընդ նաս. և ընդ շունս Գնէր
շէմին յա:

Կամ գողակից, կամ կամակից լինել, կամ սիրելիս Եւ
ընդ շունս զնէիր զբաժին քո, երբ ներես շնացողացն կաշա
նօր, բաժանակից ես տանջանաց նոցա:

Բերան յա յամելէր շարտնի, և լիզա յա նիւնիէր ընկնգաւնի:

Ստանել, նախատել, հայհոյել, ներգել. նիւթ ելն
պատմաւս ներգելն է:

Նստել ընդ շարտն յամել շարտնիէր. և 'ի լիւրայ արտոյ ճոք յա
Գնէր ընդ նիւթնի:

Կամ հարազատ, կամ միոյ օրինաց և կրօնից՝ զոր և
ասնելոյ: Եւ 'ի վերայ որդւոյ մօրքո՝ փասս զնես զուր, թէ
չէ 'ի հօրէն ար. կամ՝ յուր հօրէն. կամ՝ եկեղեցւոյ որդի
կամ՝ յուր մօրէն:

Չայս աս արթոյն, և լիւրոյ տեղ իւրնոյն անընկճոյ 'ի ճոքն յա, լիւ
և իս սիւղ. նմանելոյն:

Երկայնամիտ եղէ, դարձի մնալով. կարծեցեր թէ՛ նը-
ման քեզ տկար եմ 'ի վնարել քեզ զպատիժս:

Աբր յանդիմանիցն և ի նորոցն զայս ան ստորին բա ի նորոցն ա
Քրիստոսն որոց հասցնուցին զիս:

Յաւուրն դատաստանի. զի զխտացես թէ՛ ոչ ծածկեցաւ յինկն Իսկոնարաք՝. տակաւին ողբումք այց անկն խնայել և ոչ մատնայել զին՝ տեսող և հասարակող ամի:

Գարշէ իրենէ յաճարիցն, և ոչ ոչ ինէ՛ որ իրենէ:

Մահունակ, և ոչ որ կարէ զրկել:

Պատարագ Երհնա-նէ՛ զսաստոր արարել շին. և անդ է մանագրէ,
ար յարոցն նմ զիւր-նէ՛ քն:

Արկնէ զերբասին թէ՛ ոչ կարէք զհսիւք հաճել զիս, զի զիսկոնարաք և՛ զպատարադն ի՛ ի վայելչականն. և թէ դատայք ասէ՛ ի շարին, տար և գուք ինձ օրհնութի. զի այնու ճանապարհաւ դայք աս իս, և զրկեցիք

Ի ի ստորոք. սաղմոս ի Գուր-նէ. ի մանանի զի ինն սա նա նախն
ճարգարէ. իբրև զի կոնու էր նա սա բերտեցին:

Յայնի սունէ զբարիքն զբնէ և զպատմաւ սաղմոս: Քանզի բնից իբրաց է նմանողն ան զբարիքն և զբարիքն: Ունի և զբնէ
Գերոյն ի բարիքն, իս Ի ի ստորոք սաղմոս, յիշել զբարաստե՛
բարև և զանայնն. իննորոց սեկ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ծ:

Ուրեմն ինչ քն զոր Գնի՛ ողբում-նէ՛ բա՛ն. զոր Բարև գիւր-նէ՛
բա՛ն բա՛նն զանորեկն-նէ՛ն ին:

Թէպէտ մեծ են ասէ յանցանք իմ, այլ՝ ոչ հաւասարին մեծ ողբում-նէ՛ն քո: Ըստ բարում զթուի՛ն քում. և բարում թի մեղաց խոց՝ ոչ ձկանն բնո. բարում-նէ՛ն զթուն քո: Ողբում-նէ՛ն առ յանցաւոր ծառայոց, և գուի՛ առ որ զիս անասիք:

Աստուծ լմն՝ զիս յանորեկն-նէ՛ն ին. և ի Գնաց ինոց սուրբ
արա զիս:

Չարանութի ուրիա. որ այնքան է մինչ ՚ի յերկնոց բարբառէր ՚ի սինայ, մի սպանաներ: Եւ ՚ի մեղաց խոց՝
զնուա

Հնու թիւն տակ, զոր և ձեռամբ զբեր ան՝ մի շարք Առաւել լուսա, և սք արան, զի 'ի հասոյն ևս սրբի

Չարեան թիւն ի՛նչ ինչ թիւն թիւն, և Բար ի՛նչ արեւ ի՛նչ ինչ թիւն թիւն

Թեպէտ նախան տապ, մը անցոյց զմեզ քո, այլ՝ ևս զմեծութի մեզայ իմոց և զանորէնութի՛ն առաջի իմ ունիմ հանապաղ:

Ի՛նչ Բար թիւն Բար թիւն, և լար արեւ ի՛նչ արեւ

Թեպէտ՝ առ այլ և զին նախան, այլ քեզ մեզոյ, զի քո են, և թե յայլոց ծածկի, 'ի բն լի հասար

Որոշն արար ինչն ի՛նչն թիւն թիւն, և յարեւ ի՛նչ արեւ թիւն

Թեպէտ յանդ իմանես՝ յազթես, և 'ի սրտմէն իրաւ և յազթող գտանիս:

Անորէն թիւն յարար, և 'ի Բար թիւն զի ինչ թիւն

Նախ քան զճաննէն մեզաւ ևայ, և զիբնի մեզոյն յղացաւ. հին է առ մեզ ցաւս այս Այլն՝ ևս ինձն մայր և զի անորէնութիւն. զանկութի յղացաւ որ յիս, և մեզք ծնաւ զիս զաւակ յանցանայ:

Դառ քե լի՛նչ արեւ թիւն թիւն, լի՛նչ արեւ և թիւն թիւն ի՛նչ արեւ թիւն թիւն թիւն

Չի ճանարիտ լինի, զանցոյցս՝ զոր 'ի ծածուկ մեզոյ, նախանաւ յայանեցեր ինձ: Դարձեալ՝ նախաձայնութի մար գարեական իմաստութի յայանեցեր ինձ:

Տոգն զի լի՛նչ արեւ, և քի ինչոյ լի՛նչ, և թան լի՛նչ արեւ թիւն թիւն:

Գիտեք զաւիթ թե՛ ըստ օրինացն ոչ սրբի նմա յան ցանցն մշակաւ սրսկեալ. այլ՝ 'ի շարհս մկրտութեն ապաւիտի. զի նա է մշտակայ սրբութի. հոգին մշտնաշնաւոր՝ որ 'ի վեր քան զանութի մարբէ: Իբրև զձիւն սպիտակ ոչ ասաց, այլ քան զձիւն սպիտակ. ոչ զմանկն միայն հանել, այլ և՛ սքս գործել:

Լի՛նչ արեւ թիւն լի՛նչ արեւ թիւն, և լի՛նչ արեւ թիւն, և լի՛նչ արեւ թիւն թիւն թիւն

Աղգամաբն ՚ի հողւոյն, կամ այլ մարդարեւիւ: Եւ զին-
ճասցեն սակերք իմ, զոր ուղղածուծ առնելին խղճմտանքն
Գարձեալ՝ զյարուխին առնէ: զի սակերքն ձայնիւ յարունն
յնձան, նորողեալք յարուխիւն, յարժամ ընդեն զձայն որդ-
ւոյն աստուծոյ:

Դարձի զերեսս զն'ի զնոց իմոց, և զմի սնորհնոսն իմ զստեան զննն:

Մի թռչեք զորքանն հայելով, այլ՝ զթուխի հայեան յիս,
զի սրբեցայց, որ չտեսանէ յիս ակն քո՝ աղտեղութի: Չամ'
սնորհնութիս խն. զի ամ' զգայարանք իմ՝ անօրինեցան, որ'
ըստ հողւոյ, և որ' ըստ մարմնոց:

Մերք քի հասարակն զն թի, և հոգի ուղիւ նորագուն ՚ի գործ իման:

Միւրս քր՝ ՚ի խղճէ մտացս շարժմանէ, և զհողի ուղիւ՝
չասէ սուր, այլ՝ նորողեան. թերեւս՝ զբանական հողին առնէ՝
զազակեանն. զի հողին քր՝ նորողեան, և ոչ նորողի: Եւ
ուղիւ առնէ, զի յայսմհետէ՝ ուղիւ մնացէ, և մի թիւրեցիկ
՚ի փորի խնամ, ՚ի զխտակցութի խորհրդոյն աղղ լինի թէ՝
սրբեցայ:

Մի՛ ընկնաւոր զն քր յերեսոց յոց, և զհոգի սո քի զ' հաներ զննն:

Այս է, զհողի մարդարեւութեն. զի երկնի ՚ի մեկ-
նելոյ. դեռ չէ հանեալ, և նա է երես:

Տնոր ին զննոսն իբրևսն յոյ, և հոգեւ զնորոսն յոյ հասարակն զնս:

Չի տրտում էր, և ՚ի սուղ: Յնծութի՛ երբ փրկիմ'
՚ի խղճէ մտացս: Եւ հողւով պետութեն քո, այն է՝ հողին
թաղաւորութեն, զի յայն օճաւ:

Ուստի սնորհնոց զննորոսն յո. և սնորհնոց սո զն զարդնն:

Իմ օրինականս փաստհայեալ սողին մեղաւորք՝ յիս-
բայելէ, և սնորհնոց՝ կասարչալ, և օտարք:

Փրկեալ զն յարեւել թի թի զնորոսն իմոց, զննորոսն զն յար-
տարոսն յոսն:

Յորենէ ուրիայ՝ յարմ, զողով առաւել: Յնծացէ
լեզու խն. յարդարանայն, և ՚ի մարդարեւանայն, և ՚ի գոհա-
նայն զբէն:

Տէր եկե՛ք շնորհակալ ի՛մ խնայանքս, ի՛մ հաւատս, ի՛մ հոգեկոյնս եւ ի՛մ հոգեկոյնս զորհրդաւորս զառաջս:

Համարձակուի՛մ ինձ զի՛նչ որ հոգեկոյնս զնա, որ նախ ասաց
անօրինին՝ չարամեղ զարգարուի՛մ ահա:

Թե՛ ինչո՞ւ է ի՛մ գործս զի՛նչ զարգարանքս: Բայց գո՛ւ ընդ շնորհակալս
ի՛նչ ինչ ո՛ւր հոգեկոյնս:

Այլ՝ ասացեր թե՛ ո՛չ ընդ ունիմ, և ո՛չ զողջակեցն
ինձ զի՛նչ:

Պարտութի՛ւնս հոգեկոյնս ինձ արե՛ւ. զի՛նչ որ թե՛ և ընդ ինձ արե՛ւ թե՛ ո՛ւր
հոգեկոյնս:

Չար անանխանքն մատուցանելին. հայցել արեւ զի՛նչսս,
զի՛նչ մատուցել զայն՝ զոր ո՛չ արհամարհել:

Բարե՛ք արե՛ք ինձ զի՛նչ զի՛նչս. և ընդ ինձ գործս ինձ արե՛ւ:

Ահա ընտելանքս, և ապա սեռանել ՚ի հեռատանն՝
նախ քան զողջս չարերատանն՝ զաւեր երուսաղ: Ժի, և զարձն
զի՛նչ ՚ի զինչ զերուսն է: Եւ զինչ զինչսս պարկազքն՝ որ քակ-
եալ է ՚ի հիմանց տաճարին և քաղաքին:

Յոյնս՝ հոգեկոյնս ընդ գործս զի՛նչս արե՛ւ զի՛նչս. զի՛նչ որ
գործս հոգեկոյնս ՚ի զի՛նչս զառաջս:

Յորժամ զինի երուսաղէմ, և հանդնեցին սեղանք, և
պատարադ՝ զոր ուխտեալ եմք աստ մատուցանել ՚ի զարձն
մեր: Այլ՝ եկեղեցւոց արժե՛ք զի՛նչս. բարի ասնել և նորոգել
զի՛նչս ինչս, և պարտել աստ ինչս ինչս, և խաղաղանալ ան-
սեռանքն երուսաղէմ, և զուխտից պատարադն մատուցանել,
զոր ասաց ինչս՝ այս նոր ուխտ է ինձ արեւանք, որ զընտ-
րակն զու ինչս է:

Ի՛նչ զարգարանքս ինչս, ասեալս ՚ի զարգարանքս. ՚ի ինչս զի՛նչս
ի՛նչս ինչս, զարգարանքս ասեալս, ինչս ասեալս ՚ի զարգարանքս
ի՛նչս ինչս է:

Դի՛նք ՚ի ինչս եր զի՛նչս ինչս զարգարանքս ինչս ասեալս ասեալս
ասեալս, և ինչս ինչս, և ընդ ինչս ինչս և արդ ինչս զարգարանքս ինչս
ի՛նչս ասեալս, և ասեալս և ասեալս, և հոգեկոյնս ՚ի ինչս. և բար-
իցաւ ասեալս, և ինչս ինչս եր զարգարանքս ինչս զարգարանքս
յոյնս՝ ինչս ինչս և ասեալս:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Ա

Չի՞ գործելո՞ք 'ի շարժութի՞ն հարձ' շանդերենութի՞ն. շարժանագուշ շանդերս
առնելի՞ իտրեկոյսա՝ 'ի վերջո՞ք ի՞րաւս:

Որ իւր նախատինք է և կորուստ: Եւ ունի գաղձեալ՝
գեղեկիտայի կիրս, որ պարծէր սափասկ անդ, և աստ՝ սա-
ւուղ և գաղկի. շարժ գանթընութի, գանթընութի՞ն զէն է՝
արարեալ, զորհանապաղ խորհեցաւ կրել 'ի լեզուի իւրում:

Որդե՛ս անէլի՛ սոր՝ որեւոյ ընկնթութի. սիբեայ շարժութի՞ն շան շիւ-
բութի, շանդերենութի՞ն շան շեռտ արդարութի՞ն:

Մասնիչն գողկի սրէր զնենգութի՞ն զոր ունէր սա-
ւուղ քեղ գաւթի, և նա զայն սիրէր, իբր զասանայ զանո-
թընութի՞ն քան զխօսս արդարութե. զոր քահանայն ասաց
թէ՛ լեմ մեղուցեալ:

Սիբեայ նա շի՛ իտո իտրեման, և շի՛ շարժան շանթարս:

Եւն և՛ որով զնքն կործանեաց: Եւ զլեզուս նենգա-
ւորս՝ զգողկի, և զգղիտային:

Վան ոչոքն թէ իտրեմեղն ըս իտրա. ինչոյն և հանջն ըս
յարեայ իտրոյ, և շարժառ նորս յիբեկն ինթարանայ:

Չանենքերիմ, գաւուղ 'ի թողաւորութենէն. որ և
աստանայի սրտաւածի, զոր քն կործանեաց յարկաց. իղեալ
ժիւր տեղւոյն, և աստ 'ի կախարդաց: Եւ զարմատս նք՝
զի այլ ոք մի եղիցի իբրև զնա, յերկրէն կենդանեաց. ուր
պաշտի կենդանին ամ:

Տեղն որորոք և իրիցնն. զնշա՝ ճի՛նջիցն, և ասագնն:

Տեացն գրատահաս նորս, և երկիցնն. ույ յասական
ասէ. խորագիտադոյն լիցի արդարն, 'ի կործանել ամբա-
բըշտին Չնախա ճիծսղեացին, հրեշտակը գատանայի. զի
խաղաղակի է նյ. թեւակտ և գաւթի զայս ոչ արար, այլ՝
աչաց 'ի վերայ նք. սակայն էին որ ասէին:

Այս այր է, որ իւ որոր շի՛ իտր շի՛նջիցն. այլ յասացաւ սա 'ի թա-
շա՛ ճի՛նջի՞ն իտր, և շարժառ 'ի նանթութի՞ն իտրում:

Սենեքերիմ՝ ասաց ցեղեկիտայ, և գաւթի զողիտաւ. այլ՝
յուսացաւ զողիտալ ժիւր զորութն, և սենեքերիմ 'ի զորս իւր:

Այլ է՛ որդե՛ս ինչոյն զտղւլից 'ի քան թյ. յասացայ յարժաւի՛ն թյ
յա՛նթիւն և յա՛նթիւն յա՛նթիւն:

Չիթենիք էին լի սրդով և տերեւով. զի աստ և անդ. փառաւորք ան՝ արդարք, մարգարեք, աւսքեայք, և քրք. օրոց ցանկաց նմանի. և եղև խնկ այնպէս:

Խաւրճան էնց զնչ քո յաւիտեան, շէ արարելու. և համբերից անճան ճառ՝, շէ բազար էո սոսնէ սրբոց քոյ:

Արարեր ինձ դատաստան. և համբերից անճան քու՛մ զի երկայնավիտ կուլիս. և մեզ համբերել զարար է: Չի քաղցրք ևս աւաջի սրբոց քոց, դաւթի եղևկիտայի. քս՝ հաւատացելոց: Եւ՛ս՝ և անսրբոցն, այլ՝ ոչ նայեալէս յայտնի է:

Ի խաւրճան. ճան ճառարիտայ. ի մարգարէ՛ ՚ի քոսիէ:

Չհաւանիլն զմտառ՝ զնչ ի մարգարեանց. ի խաւրճան՝ գաւառ. սին ճառ՝ սրբոցն. յայտ է որ ստատիցան զմտն ստորայ. շայն ճան՝ զբարէ ստճառ. սի և յնրեւտառն ստճառն ստորայ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԺԲ.

Ս Ա Յ Ա Ն Ձ Գ Ա Մ Ն Դ Ս Բ Տ Ի

Ի բարձ ին՝ ոչ քոյ քո. սղարանիցան և պղծիցան յան՝ ին՝ նաւի ի սրբանց. և ոչ ուր է որ սոսնէ զբաղարանի:

Սնեքերիմ՝ տաց, և արխտորէլ, թէ՛ ոչ աւնէ անձ դատաստան արդար. և այնպիսի է ի բրև թէ է իցէ անձ. զի յատուկ է նայ ստեղծող զող զն բարեոյն, և դատաւոր՝ զանն ինամկրցն. այլ նորա՝ որ զայս ասեն. անխնայ գործեն զտրիս: Մտղարեթն՝ գունդ ստի, կամ՝ զնձ ութի. զի գեղին ասորայ սատակու. մի՛ զնձ ութի եր եղևկիտայի: Այլև գունդն հրէից ՚ի զն՝ ան եկեայ՝ զնձ այցին երբ գտին, և կարսն, անրդ զամբ՝ որ ուրացան զանձ ութի նր, և սպա՛ սրճեցաւ տաճարն ՚ի տխտուէ. և նորա զն տաճարին:

Ա՛ք յերկնից նայեցաւ յամ արբի մարտն, տեւանել ին իցն որ ի մտ գառ՝ որ ի նորիցն շէ:

Չի զկայր աստ հանդիտա նմա, յերկինս ել, թերևս ինդրեայցն զնա կարտեայք. և զի՛ ոչ սքէր:

Ա՛ք յերկնից ի ստարիցան ՚ի մարն, և անդիտանցան:

Ոչ ուր է որ սոսնէ շէ սրբոց, և շէ որ մնէն ՚ի մի:

Ոչ սքէր որ աւնէր զբարի, և քաղցրացուցանէր զնա, ՚ի ցումանէ ի սնարհել, և գող առ մեզ: Ոչ և ոչ յամ զորս սնեքերիմայ՝ հանդարտել զնա, զնայ՝ և կորեան: Այլ անձամբ յնրեան բարութի, եկն արն և եղև մարդ՝ ողորմութ. ստիցն՝ նայնոս մնացին շարք հրէայքն:

283 62
57 41

Որ ինչ քանիցն արժեքն, որ գործին շահուցնալի:
Այս արժեքն չհարձուրտ ի՞նչ արժեքն հարցն, և սոս քի ինչ արժեքն:
Քահանայք հրեկցն:

Այս երկուքն երկուքն արժեքն երկուքն չի քի քանիցն շահուցն
հարձուրտ:

Աստուծոյ յիշմ' ուր ոչ ունեցին կարծիք, և հրեայք յեւ
կառերոյն գորն' անհոգացան: Չի անձ ցրուեաց, զսակերս
մարդ ահաճոյից: Ուստիսակ զովքը զիւր թագաւորն, և հրե-
այքն զհայոցն:

Ահա՛նքն և յո՛րձի՛ն լինին, չի քի քանիցն շահուցն:

Յեւ փրկիցն: Չի անձ անցորդեաց. քան զազգս անձ ա-
նարդ քան հրեայքն:

Որ քանի ի փոքն շահուցն ինչոցն ինչոցն, ի քանիցն շահուցն քի շահուցն
ի շահուցն ինչոցն, յիշմ' յիշմ', և արժեքն ինչոցն ինչոցն:

Որ սոցն ի փոքն սինն զորն, զիսկիցն նորոյս ինչին
ի զարձուցանել զգերեւզն ի սասանայէ: Յնձացէ յսկոբ,
նահայեացն. ուրախ եղիցի ինչ. նորս' որք ի նոցանէ հաւա
սային: Այ ի սասանանն ասորոցն՝ դարձաւ զերկն: Յա-
կոբ՝ եղիւ. յիսկիցն ասէ, և սասն արգին մնացորդքն զոր
ինչ ասէ, ինչացին:

Ինչոցն շահուցն ինչոցն ինչոցն ինչոցն. ինչոցն շահուցն չի շահուցն
չի շահուցն, և արժեքն շահուցն արժեքն ինչոցն ինչոցն շահուցն
արժեքն:

Ինչոցն շահուցն չի շահուցն չի շահուցն, ինչոցն շահուցն չի շահուցն
արժեքն ինչոցն ինչոցն շահուցն: Այն՝ քանի արժեքն շահուցն չի շահուցն
արժեքն ինչոցն ինչոցն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ծ Գ.

Այս յանձնն արժեքն ինչոցն, և ինչ արժեքն արժեքն քան ինչ:

Չի նշանք լիցին անուամբ քո. և ի զորութի քու՛մ,
իրք դաւիթն ասէ սաս, թէ՛ զանուն քո և զգորուի քո՛ փա
սաւորեան: Ասեմք և միլրաեայք՝ յանունն հօր և որդւոյ, և
հօգւոյն սէջ. որ տանին զմեզ. հայր զմիտս. հօգին զհօգիտ.
որդին

արդ ին զմարմինս. յաւ խառան կեցուցիչք են մեզ և զօրացուցիչք. զի իրաւ լիցուք ՚ի հրաժարելն. և ՚ի խոստովանելն

Այլ ըստ սուրբին իմոյ. հանն զից բանն իմոյ

Չի ոչ նկնդու թիւ է իրը սաւուղին և մերն, հայր մերոյ աղօթ իցն:

Օտորս յարեան ՚ի վերայ իմ. և հզորս ինքրիցն զանն իմ, և ոչ հարեանս զից քի սաւուղի իմոյ:

Ոչ ունին զիմակ ընդ իս բաժանել. և զեք ՚ի միջն Օտարք, և ոչ համայնակք. ոչ համարեցան զքեզ ան թիւ սանկս զու զամ:

Ան քի օգնուան իմ:

Մի երկնելը որ սպանանել զմարմինս

Եւ քի ընդանելի հոգոյ իմոյ:

Չի զարձաւ տուռ ՚ի նմանել. և ընդունեցաւ հոգին հանդիսս յերկիւղէ սնախ, և նա կարէ առնուլ զհոգիս մահ ունալ:

Մի քորոյս ընդել զհոգի ՚ի իննուան իմ ինքրորս իմ ինքրորս ընդ:

Չոր ինն խորհին՝ ճշմարիտ և արդար զաստատանաւ:

Եւ իմոյ իմել զստորագոյն ինքրորս ընդ ինքրորս ընդ անանս ինքրորս, զի ինքրորս է:

Չի ինքն. քանից սատանայ ոչ մատոյ, անկաւ. կամքն է սրատարագ քոյ. և խոստովանու թիւ է բարի նաւերք:

Յիմ նկնուելի իմն ինքրորս ընդ. և ՚ի իննուան իմ ինքն ուն իմ:

Չոր նա ինն կամելը՝ ես ՚ի նա տեսիլ

Մի քորոյս ընդ օրհնուան ինքրորս. սուրս ՚ի քորոյս:

Չի քոր ինքրորս յարեանս, և զինքորս ինքրորս ՚ի վերայ քի փրկի՝ զարեւ: Մարտիւն ի վերայ ինքրորս և սարկոստանայ:

Ունինք զի մեզ յարմար է և զի մեզ անհոգ չեմք ընդդէմս քեզ:

Ասան մեղացի աղանայ և կէտի՛ն ՚ի տեսէ և յեզեկիացէ
սասցեալ:

Եւ յիս ան ին լինի ինչ: շի արդիւնաց իս ՚ի յարմարեալ ինչո՛ւ, և
իս յարմարեալ:

Դաւիթ ՚ի շատ իտրականն . և եզեկիաց՝ ՚ի տեսանէ ին
զի թուղթն սենեկեօրինաց: և արտաւ ինչ անձն իմ, և
անձն իմ խոսկեալ է:

Ի յայնի ինչո՛ւ ինչ և ՚ի ինչ ինչ: Իս յարմարեալ ինչ և ՚ի յարմարեալ
իս յարմարեալ:

Արտարեալ և սենեկեօրին՝ զիմ հոգս թողին, և յիս
են պարագաւ ալ միայն: Եւ սասանայ զիս պահէ, թէ՛ մարդ
իսն սոց զսեղին մեր, զև ինչ ասէին, խտարեալք յիս ինչո՛ւ
կարգէ:

Handwritten notes:
այս
իս յարմար

Սիբո ին ինչո՛ւ ինչ, և ինչի՛նչ ինչո՛ւ անհոգ ՚ի ինչո՛ւ ինչ:

Ա՛ն և արդիւն ինչ ՚ի ինչո՛ւ ինչ, և ինչի՛նչո՛ւ ինչ և ինչո՛ւ:

Դաւիթ և եզեկիացի խուար՝ երկիր զին և արտաւ թի՛ն:
Եւ արտա զարհուրեալ էր ասէ, և իրան հոտեր: Ըստ ինչո՛ւ
խուար, որ կարա ՚ի ինչ ժաման մինչև ջինն ժամն:

Անի զիս և ինչ ինչ և ինչ ինչ ինչո՛ւ ինչ: և ինչ
և ինչ ինչ ինչ ինչո՛ւ ինչ:

Ու զայլ թէ ինչո՛ւ այլ զարմացոյ, որ յորդ անգամ աւե-
տիք և ըստիք եզեկ ՚ի տեսանէ՛ն իրք առ նայի: Իսկ զաւիթ
այնր ցանկաց որոյ թէ ինչ արծաթապատ, որ ՚ի յորդ անան էջ,
և սաւառ առաքելոցն, և թէ ոչոյ յանապատն հեթանոսաց հե
ռացեալ ՚ի հրէից, և սոց զլերացան ՚ի սպառիւ առաքելոցն:
Դաւիթ ցանկայր սինայի, կամ թէ արտայ, կամ լերինն
ուր սասանայ յաղթեցաւ: և կրճատորք իմ անապատի, և
զբախտին իմ արդ արքն: և թէ ինչ ինչ հոգւոյն, որ և հո
ւարք և զորք:

Այն անկէ ար քրիստոս զիս 'ի քրիստոս-ն' 'ի յայտնաւ յ' 'ի քրիստոս-ն' 'ի յայտնաւ յ' 'ի քրիստոս-ն' :

Չի գիտէ արն զնախ թիւս կործանման և զպարտեցումս միջակալ 'ի ճնորս : Իսկ զաւիթ սակ զիւր պատճառն, զի ակ սանեմ սակ : զոր ինչ աւանդոց ևն ան ինչ և այ, որդ ինչ ապի ի ինչ, և ներես զուս :

Այն քր և քրիստոս զի յայտնաւ 'ի քրիստոս-ն' և զայտնաւ 'ի քրիստոս-ն' 'ի յայտնաւ յ' :

Ընկն, ընկն արժամ զերի զնան յամ լեզուս, և ճնոցայն աւսանին, ոնք և արդ և ս. զի ակաի զանորեմաի և զհակաակաի 'ի քաղաքի, յորոյ անուն քաղաք այկոյ և էմ' : 'ի քրիստոս-ն' և 'ի քրիստոս-ն' զարդ ինչն զարդարոս 'ի անորեմա-ն' : Ընկն և ինչ ինչ 'ի քրիստոս-ն' և զարդարոս 'ի քրիստոս-ն' զարդ և ինչն 'ի քրիստոս-ն' :

Աւարակք և զարանակալք և ինչ հրէայն, արտարոյ պարսպին շրջեցով և զարան զարձեցով ան և աւարեցն, ոնք պողոսի Անորեմաի 'ի մէջնայ, 'ի քահանայս, և 'ի վար զայկոս : Եւ ոն պահասեաց 'ի հրայարակոցնայ վարչս, որ այնքան պատուիբեաց մոխես, մի աւանու վարչս :

Չի ին ինչն 'ի քրիստոս-ն' և զարդարոս 'ի քրիստոս-ն' և զարդարոս 'ի քրիստոս-ն' և զարդարոս 'ի քրիստոս-ն' :

Գիւրա զերձանին յոտար թ ընամնայն, և յստեցն մեծարանութի թ ազնին :

Իսկ քա յարդ հասարդ ին, աւարդար ին և ինչն ին :

Աւարդ և արխորեղ զաւթի և յուրս ան պատու եպ նշանոք, և մարտաւ : Աւարճնորդ ին, անտեսեցն ըզ քսակն. կամ զարանցմամբ լը արն սակ : զաւթի, թէ մարդ և զեր հաւասարեցով մեղ, աւարճնորդ կենաց, և ճանութ հո զիւ, զորոյ ճայնս ճանաչեմք :

Աղան 'ի ճայն թաղարարոս ինչ և ինչ ինչ 'ի քրիստոս-ն' և զարդարոս 'ի քրիստոս-ն' 'ի քրիստոս-ն' :

'ի քարի կամ քո պատրաստեցեր 'ի վերնատունն ինչ և քեզ կերակուր, և յեկեղեցիս և ս' զի լը անզամնն է զլուսնն : Չի զնայար մարանութ, աւարն աւարեալքն, և արն, և յուրս նայնս պատրաստէր կերակուր :

Եւ ի վերայ նոյ, և ի նորահայն ինչոն ի բնութ. շն լարաբ
է ի բնութիւնն նոյ և ի մէջ նոյ:

Արիտարել և յուրա խեղցին. քահանայքն գերի
գնան ՚ի դժոխական տառապանս: Չի չարութիւն ՚ի բնա-
կութեն նոյ, և ՚ի մէջ նոյ. ՚ի տունս նոյ, և ՚ի մէջ քաղաքի նոյ:

Եւ ուր ի բնութիւնն, և լուսն ինչ յերեւոյն՝ ի լուսարոյն՝ և ՚ի հո-
տարն ուրաբ:

Եկեղեցի ստէ ՚ի մի ժամանակի կարգացի, և յերեսին
լուսաւ ինչ. յերեկոյս՝ յայսմ ճի, զի կարճեալ է օրս. ՚ի վա-
ղարդայն ՚ի յարութեն. ՚ի հասարակ աւուր՝ յորժամ դա-
տաստանն դնի, անստուկեր լուսով երբորդութեն, և սաստ-
կանայ տապ յանցաւորացն: Չարս օրինակն աստ կարգեցին
աղօթք զէպ ՚ի սկիզբն աւուրն. և ՚ի ճաշքն զպատարագն,
որ ՚ի հասարակն երթայ, երբ օրինօք լինի. և ՚ի կատարմանն
հայցել զբարիս, և սպա գահանալ զանցելոյն: Յերեկոյ եւ
աղամ ՚ի դրախտէն. և արն աւանդեաց զհօգին առ հայրն:
՚ի վաղորդայն՝ ստեղծաւ աղամ, և ՚ի վեց ժամն ճաշակեաց
՚ի պաղոյն. ՚ի վաղիւն ուրբաթ ու եմուտ արն ՚ի դատաստան
՚ի մէջ քահանայոյն՝ դարաց՝ և փարխեցւոց. և ՚ի վեց ժամն
եւ ՚ի խաչ, և լեզի եկեր: Արեթք են մեզ աղթից, և զգաս-
տանալոյ այսք ամ:

Պարտոյն և ստոյն և լուսն յայն ինչ. ինչոն ի բնութիւնն զանոյն
ի ՚ի բնութիւնն նոյ. շն ինչոն հոտին ՚ի վերայ ինչ:

Պատմեցի յաղթման զքանչելիսն ան, և լուսն շայնի
իննամ. փրկեացէ խաղաղութի զանձն իմ. փրկէ զպախթ
յիւրացն, և արն ՚ի հրէիցն, և մեք ՚ի զխնաց. որք անկան առ
մեզ և կարեօք պատերազմին, կերակրով և ցանկութ. և հրէ-
այքն զքուն և զկարիս տօնին թողին, և հասին ՚ի վն ան ՚ի
խոր գիւերին:

Լուսն շն և ինչոն պատեց զն. որ յաստիւն է բան շն ինչոն:

Լուսն շն զարիս նոյ, և խոնարհ արասցէ զնս, ընկեացէ
՚ի փառաց, ՚ի թագաւորութ, ՚ի քահանայութ, ՚ի տաճարէն.
որ յառաջ է, և ոչ որդի հիւսան, ուր ստէին:

Չն ինչ փոքր նոյ ինչոն. և ինչ ինչոն յայն:

ՍԻ

Մխնարս՝ ոչ փոխեցին զբարս իւրեանց: Ոչ երկեան յնց, ոչ զոյր սրատուով հրէից աղչ. այլև՝ զլաւ թիւ սգնա-
կան ետ սաւուղի. և արն փրկիչ եկն խարայելի. և ոչ զոյր
նոցս փոխանորչ. որ թէ լնայր զնց տեղին: Կամ՝ ոչ որ ջնայ,
որ փոխանակ զործոց նց հասուցանէ. և յնց շերկեան, զի
ներեր նոցա:

Զնչոց շինեալ էր ՚ի հարազանելն ձո՛ւ. և նոս պշտիպն զբննս ձո՛ւ:

Հասուցանել զիւնոց զաղամնցն և զընտ. թիւս կորստ-
եան փոխարկեն: Գարձեալ՝ զործով կատարելն, ՚ի ձգել
զձեան հասուցանել՝ զոր խոստացաւ արբահամու, և զաւթի,
նոց լաւ: Եւ նորս պղծեցին զբրևս նո՛ւ. որ սասց, սիրեւ-
ցես զսիրելին քո, և ատեցես զտակելն քո, նորս զսիրելիս
ատեցին, զլաւ թիւ և զարն. և զթ չնամկն սիրեցին զարխոս-
բէլ, զյուզա, և զդեա:

Բախանցան ՚ի սրբութիւն իրեանց ձո՛ւ. և ինսս ՚ի սրբութիւն ձո՛ւ:

Սրտեակցաւ ար, և իսթիւ հացեցաւ, և զերտ. թիւ բա-
ժանեալ զբոկեցաւ յաղչս նո՛ւ. և եհաս ՚ի սիրտս նոցա. զի
այնպէս այլ ոչ զերեցան անդարձ:

Կոխու ին թանս ձո՛ւ յան շինել, և ինչանս սրբութիւն սլուս:

Սաւուղին առ զաւթի, յուզային առ արն, սղջ եր. ա-
բխողովն առ ժողովուրդն Եւ ինքեանք սոյ սրաք. ՚ի սիր-
տըս իւրեանց սոյ սրաք սրեալք ՚ի շարեան, որ զարձան յետս
և խոցոտեցին զտախտակս մխնայ իւրեանց. սոյ նո՛ւ խոստ-
սիրաք. իբր սասց թէ եհաս ՚ի սիրտս նոցա:

Ընչիւն ՚ի քո շինութիւն քո՛ւ և նո ինքութիւն շինել. և ոչ քոյ յա-
խանութիւն սրբութիւն:

Իբր նաւորգը ՚ի նաւարկեա, իբր հիւանդ՝ ՚ի բժիշկի,
զորք՝ ՚ի զորաղլուս. արն սասց մի հողայր զի նշ աւարկեք:
Եւ ոչ տոյ յախտեան սասանութիւն արդարոյ, այլ փոքր մի
զիտել թէ՛ մարդիկ են:

Գրա թի Իջապէս ըն Ի Գոր յարմարութիւն արս արմարանիւն և
նշնգորս Գ Կապրանիւնն զասարս Ի բնանց ար ըն Ի թիւ ԿԵ
յոսարաց

Չարխարեւել, զյուզայ, զհրէայնն, զի արք արիւնա-
հեղբ ևն. Իբր սառուղ. մի հասարակեացնն զաւարս Իւրննց
Ա. Դ զուր արտիանութիւն Գլեհեաննն է իմանալ. որ է հա-
սարակորեայ ըստ երբորդ ունն, որով զնի զասաստանն Ա. Դ.
ևս Ի քեզ տեր յուսացայ. որ ոչ երբէք ամաշեցուցանէ յոյնն

Handwritten Armenian text in cursive script, including the word 'Տեղագիր' (Map/Guide) and various illegible signatures and notes.

Ի կատարած ըն ժողովրդեանն, որ ՚ն քննն հեռապետելին. ՚ն ժամանակն
 շէ իւրան զնա այլապէսն ՚ն գնէն. յարչանագիրք. սաղմոս ՚ն քառնիւն:

Ա իրապէս ինքն գնէն քաղցածն սաղմոսն. ըն գիրքոյն՝ որ ընկն
 հեռապետելին . և քառնիւն ՚ն գնէն այլապէսն շէնան, ՚ն քն երկրեան
 հեռապետելն: Աստ՝ ա՛ն ասին իւրեանն, յարժամ ՚ն քն դասակարգելն ըն
 ասանոյ ճաշն: Արչանագիրք անկնքն ըն գնն-նիւն քն շար ինքնն քննն,
 այլ և իւրեան անարժ ճաշով: Այլ յարն ՚ն սաղմոսոյ՝ յարչանն գնիւն
 ին ՚ն ժամանակն ինքնիւն: ՚ն քառնիւնն շէ. յարժամ շարնն ինքն
 ճարտարելն, սքնն զքնն շարնն գիրք, որ ինքննն ինքն քննն ինքն
 ՚ն շար ինքննարարն անն . ըն՝ զքնն զքնն և յարն գիրքննն, գննն
 ին՝ ՚ն ինքնարարն. այննն ին՝ գնն ՚ն ինքնարարն սաղմոս քառնիւն և
 և շար յարչանն շարնն գիրքննն, զննն գնննն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ծ Ե :

ՂՈՐՄԵԱ ԻՆՉ ԱՍՏՈՒԱԾ .
 շէ ինքննոց շէ. ճարք. շարննագող գործնապետն ինքն
 քնն շէ:

Պատկեր այ՝ զպատկեր այ զհարնի կոխն, կամ կամ՝ ըզ
 կամ, և ըզ զ սղոյ. զի իժ է պատնն՝ անանն է. ինքն յարն իւր, և
 նա է. և իժ է զնա անարգ կարծէ, և ինքն նայն է: Չորհա
 նարող . ՚ն նեղութիւն զ քնն զ ան իժ է, և նկատելով՝ իւրն զն
 զգեքն ընքն վնչաս, արբան ի ի ննդ բէ:

Կնննն շէ ինքնննն ին շարննագող ճաշան ինքնն՝ ոյ ճարնննն
 ընքնն ՚ն քննննն:

Սաւտղ զգու ին՝ ասիւն խանարհեղոյց յայտող իս. և նա
 բողոքող անտար և նարուզարդ ան կոխննն ՚ն գեքննն գեքնն
 և զտաճարն . և անդ ՚ն բարիլնն նախատաննն երկիր սայնն
 սրագ անեւ բերայ: Ոյք մարանննն ընդ իս ՚ն բարձանն . ՚ն
 բարձր ինքնննննննն կամ զ և բ յող ոյ . կամ ՚ն բարձանն ՚ն
 ի ը ոյ սարնն այ՝ Այլն՝ ՚ն զն կգեկկայի կատարի:

Պատիւն իւ ոչ երկնայն, զի ինչ յառաջոյն, որոտնով գոննայ շէ
քան ինչ ցոն յառաջոյն, եւ ոչ երկնայն, զի որտայն ինչ խորդ:

Ի ասուէ՛ դու ինձ զհոգին տիւ՛ ունե՛ր. եւ եղեկիս դաս
ճարն. եւ դերին՛ զգիրս մարգարեկցն. այլև՛ զբանիկէլ եւ զե-
ղեկիկէլ մարգարեք. իբր ասե՛, որ գնայ ՚ի ասուրն ճեան՛ ոչ
զայնձառի: Այլ զայնցից զբանս իմ՛. հոգւով է բանս իմ՛
զայնքի, որ ան է ճմարիտ, եւ նա է որ խօսի յիս. եւ յորձամ
ճմարիտ խօսի որ, եւ վիայուք զբոց՛ եւ ՚ի մարգկանէն ոչ եր
կնչի, հոգւոյն է շնորհք:

Չբնականապէս շքան իմ անարգիւնն. զինն եկն ի տրեւոտն Նոյս ՚ի
չորսնն:

Չբանս իմ, դեք զբանական ճնուծիս. եւ քողզեալ
ցիր պեկրոցն Չինեկն եկն խորհուրդք նոյն. այլև՛ անարգ ի շ
այ՛ գինն խորհեին, այ շէին ձեանհաս:

Պանդակոտ եղեկն, եւ իտարտոտ շքնոցն. Նոյս քորչադարն ի-
նամ որտեղեկն՝ որդէս եւ որտեկն անցն ինչ:

Պանդակոտ եղեկն նորա իբրեւ զմեզ. եւ թաքթա-
քորք շքնացին սիմարաս, զաղտ շքեկն, եւ զյետայս իմ՛ պա
հեկն. զարշապարի ինոյ սպասեացն. յետոյ յատս զիմեկն ՚ի
մեկայ. սոյ եւ սպասեկն անձին ինոյ. յառաջ հոգւոյս հանե
լոյ ՚ի բայ յինեկն սպանմամբ:

Որդիս ու զննե՛ Բրե՛նցն զնսս. քորչադարն զնս-
չանդոյնացիս:

Անք իբրեւ գոհնէ համարեալ եմք նոյն, մեք մերձեալ
զնսս յեւբանցն դառաց՛ յաղթից մերոց, Բարկուք ըզ
ժողովուրդս հնազանդ եցուսցես. որք սիրով եւ խաղաղութք
ոչ կամին հնազանդիլ զասեթի. եւ քողզեացիկն աղատել ըզ
գերին առանց կիւրտի:

Այ՛ զննե՛ իմ զարգիցն զնչ ինչ զարտոտն իմ ասուէ՛ ք, ոչ
իտարտոտ դո՛ ինչ:

Չի յալս նոցա մեռեալ եմ՛. եղից զարտասուս իմ ան-
ասմի քո, իբր պատարազ զոր խտասացար օրինօքն, թէ ՚ի
կնդրեկն սրտի մտօք լուսայ քեզ արտասուօքն, որ իբր գրի
առաջի նոյ. բանն՛ զրիչ, եւ արտասուքն՛ մեկն, եղից ասէ
իբրեւ զկայական յալս ան միշտ:

Դարչինն ինչո՞վք ի՞մ յն՞քս ի՞նչո՞վք, յստար յարած ի՞նչո՞վքն առ ինչ:

Չի այն է մեր զհն, կարդայն առ քեզ, և պարխոյ ա-
մար: Յառար յարած կարդայից առ քեզ. զի մի ծառա-
ցուք: Այլև զայն պատահիքեցեր մոխտսիւ, սոյ և առա-
քելայն ասայիք, ստարեմ զնեզ իրքե զոչխարս ՚ի մեջ զայ-
լոց, և զոր ինչ խնդրիցեք յանան իմ ՚ի հօրե ասայի ձեզ:

Ահա ինչո՞վքն շէ քն ի՞մ ին զառ. զքն օրհնելոյն ՚ի թան ի՞մ, և զք
գործոյն ՚ի թան ի՞մ քն յառարայ և ին ինչո՞վքն, շէ սրտոյն ինչ ինչ:

Ահա ծանեայ՝ սրանելեօրն զոր արարեր: Չա՞ծ օրհ-
նեցից, այս է մեր ճարտարախօսութիւն, և զօրհնութիւն և զպո-
ղութիւն՝ որ է յայտնի աղերս, ՚ի բանին սիսեզն եզից ասէ:

Յինչն ին արտ ի՞մ. զոր քոյ ինչ օրհնութիւն քն քն ի՞մ:

Երբ զարձ ահնես ինձ՝ տամ զոր արխակցի. այլև յի-
ննն, յանձնէ ասէ, որ է բանական դահութիւն որ է նորս:

Փրկելոյն շէնն ի՞մ ՚ի ինչո՞վքն, շէնն ի՞մ յարարանոց, և զոր ի՞մ ՚ի
գործութիւն. հոնն ինչո՞վքն ստար ինչ քն յարինն ինչո՞վքն:

Դա մահտանն, մեզին է մահ հոգւոյ: Չայս իմ յար-
աստեաց. արտասուելովն վրկիսնք ստար՝ որ մերձ է կրճել
աստանեցն: Ահ գոսս իմ ՚ի զայթաղ դուէ՝ յանկանն, անհա-
ւատուէ: Հաճոյ եզից, որ ասս հաճոյ լինի այ, դասնի նայն
հաճոյ և յերկրին կենդանեաց: *Ճ*

Ի իտարած մի՞ սղտնելոյն ՚ի բանին յարանգից. ՚ի ինչո՞վքն շէ
գործութիւն ինչո՞վքն շէնն յարարանոց յայնն անդ:

Մի՞ սղտնելոյն շէնն յարարանոց ՚ի ինչո՞վքն: Ահ բարեկամ շէնն ինչո՞վքն
իչո՞վքն գնայնն սղտնելոյն հիմնական ինչո՞վքն, որ ինչ գործելին
շէննն իտարանոց ինչո՞վքն. և զոր գործելինն, ՚ի իտարած մի՞ սղտ-
նելոյն ինչո՞վքն: Յորձամ յայնն պարբերելոյն ՚ի ստարանոցն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ծ.Ձ:

Ողորդո՞վքն ինչ քն՝ ողորդո՞վքն ինչ, շէ ինչ ՚ի յառարան անն ինչ:

Երանելոսս սրտիւ կրկնէ զողորմայն: Չի ՚ի քեզ յու-
սացառ. անձն իմ, յայլ որ ոչ զոյ հոար յուսայ, զի անիմ-
եալ է որ զնն զյոյս ինչ ՚ի մարդ: Ահարադրե և զհալումն
հեթանոսաց, որ լին ողորմութիւն փառաւոր աննն գրած:

Ի հաշմանի թեոյ չոյ յոսոցոյոյ, մեզն ածոցե ունորհնա-նի:

Չփարահաս խնամանն այ հախանի թեոյ կոչե, ուղ մով սէտ իբրև. արն՝ քանիցս անգամ կտակցոյ ժողովել իբրև հա. զձադ.ա. Մինչև անցե անորհնա թի. սխմարս, մինչև անցե քանու թի սպաստողին, որ է անորհնա թի. այլև ա- նորհնա թի սաւազի՝ հեա իւրն անցե:

Աւարտիցն -- ան իբրեւ-ւ, -- ան իբրեւ-ւ ի:

Չփարէր անդ յայրին աղաղակել, այլ՝ զջերմն պաղա- տանն կոչե. ուղ և մովսէսի սաւեր ան՝ զի՞ զոչես առ իս:

Աստեաց յերիցն՝ և ինչոյ շե. եր ի նախաին՝ որ ինչին շե:

Աւարտեաց զինաման. այլև զորդի Եդ ի նախաինս՝ զսաւազ, զգերիս. և զգ.և.ս:

Աստեաց ան զարտե-նի և զհարտե-նի իւր. և ինչոյ շե ինչին ինչին ինչին զարտեաց, շե անչին ինչին-ւ:

Չորորմուի զբանն, և զճմարտուի զհողին սբ. Ի մի- ջոյ գաղանաց՝ իբրև զգանիել, և որ նոյն բարուք զգաւիթ պաշարելին. Չի ննճի ի սա խառնակ. թէ ողխանն, ի միջ կորուսաց. ակիւզաս, ի միջ քանու թի սպաստողին. սխմարս, ի միջ հրկիւղեալ բոցոյ. զգաւնուի կրկիւղին՝ այսոյիկ նմա- նեցուցանելն:

Որորոց տորիսն արտեաց իբրեւց շե և ինչոյ ինչ, և ինչուս նա- յո ուղ արտեաց անորհնի:

Չէն՝ արանջելն հեո.ի. նեա՝ հայհոյելն յերես, ոչ իբրև որդիք մարդոյ, այլ՝ իբրև զսաստանայ, և զբաղանա սաւեր սաւսեր. երբ զան՝ հայհոյելն:

Իբրեւ-ւ ինչոյ ան յերիցն ան. և յմ իբրեւ ինչին ինչին չո:

Չնոյն և հրեային ան մերոյ սրեցին զսաստանան և զկրուսն, և ոչ ողակցան. զի յարեաւ բարձրացաւ յերկինս. և յան՝ յերկրի ևն փառք քո, զոր սերնդիւն աղաղակելին սբ, սբ, սբ, ան զորու թեց:

Որպէս զի պարտաւորին արդէն ինքն ինքն ինքն
յին առջիկ ինքն ինքն, և արդէն ինքն ինքն:

Սառազ՝ դաւթի զայլադիւն. բարեխոյնն զանկեկի
զազօթան. և զէն՝ զաւանդին 'ի ծառայն. և հրեայնն՝ առաջ
եալս կեղծաւորս որսալ բանիւք զարն. այլ՝ յանձնես նայս
զարձաւ, սաւուղի, արխորհելի, արխաղանայ, բարեխոյնայ,
հրեայն, յուգայի, և զիւնայ:

Պարտաւոր է որք ինքն, պարտաւոր է որք ինքն. զբնիւն և սառազ ա-
ռիւ ինքն ինքն:

Սխմարս, կազմէ սիրտ իմ. փառք՝ զմարդարեւութիւն
սաէ: Գարձեալ՝ պատրաստ է սիրտ իմ, անմեղաւ ընդու-
նեկ զհոգիսն ար. ոչ ամ ումեք է սակ զայս, այլ՝ եղիւցի նը-
մանեայն, որ սակ կենդանի է նը, որոյ կացեալ եմ ևս այ-
սօր առաջի նը: Այս մեք սակմք, պատրաստ եղիցի սիրտ
իմ նմ, հայցելով 'ի նմանէ:

Չարի՛ք զարի՛ք սառազս և զբնիւնն. և ևս զարի՛քայն
առաւօրաց:

Փառս՝ զհոգի մարդարեւութեան սաէ, և կոչէ յինքն զալ
զնա. և զինքն կաղմէ զարթնուլ առաւօտու յօրհնութիս նը.
և ոչ յայլ ինչ գործ: Այլե՛ք ի գալստեանն սպասեմն ար-
զարքն. փառս՝ զանօրինականն սաէ, զի սաղմոսիւք պատ-
ուէսցուք զբնութիւն զարթուցեալ:

Խառազնն եղիցի ինքն 'ի ինքնաւորսն ար. և սառազս առաջից ինքն յարիւն:

Յամ հեթանոսս, և այս է փառքն թի 'ի նը եկեղեցի
կաթուղիկէ. և ամ որ որ յաղօթեին իւրում՝ զարթնուլ ա-
զաւէ զեկեղեցի իւրն 'ի բարեխոսութի, և կցարեւ զօրհնու-
թեան նը. ուղ զինի ժողովուրդ յիւն և այլնա:

Մէ՛ք եղև փնլ՝ ինքնն զարձաւթի զս. փնլն յարդ ինքն զարձաւթի զս:

Բարձրացաւ ողորմութիւնն նը, և ծածկեաց զերկինս.
և ոչ զոր կարէ արդելուլ 'ի մեղաւորաց, և ոչ երկնաւորնն.
այլ՝ մինչև յերկինս է ողորմութիւնն, և անդ ոչ է, այլ ճիշ-
մարտութիւն: Այլե՛ք ամից մարդարեւքն, որքան տեւաց օրի-
նայն ստուգութի:

Բարձր

Ինչպէս ալ իս Կոմ քերական աստ. եւ յամ իբրից ին փոստ աս:

Քս ան մեր՝ որ պաշտիս յերկինս եւ յամ երկրի՝ վա
նօք քս եւ խաչիւ: X

Ի ինքսուրս. Գ՝ պատկանից. յարձանագից. ստեղծս ՚ի Կոմիս:
Նոյն Կեան ին, եւ նոյն փոստ, եւ նոյն ստեղծութիւն. ինչպէս Կոմիս, եւ փոխ-
նոյն, եւ փոստ. եւ փոխիցն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԾԷ:

Թիւ սրբորն զարտարանի ինչպէս. եւ առջին Կոմիս սրբի Կարգի ան:

Չզնկելով ինչ պատճառ, թիւ՝ ստուգապէս զարդարու
թիւն սիրելիք ասէ, ուղիղս դատելիք եւ չարակասէր ինչ:

Քանչէ՛ եւ սրբ ինչ ՚ի սրբի յերտման զանօրէնաթիւ փոքրիցի յերկիս
անօրնաթիւ յիստ յիւր ՚ի-թիւն:

Պատրաստեալ էք զձեզ յիմաստ սրտի, արտարոյ օրէ-
նացն ան գործել. եւ զնոյն նիւթ էք գործել ձեռօք հարս
եւ նիւթ ս դատակելով, իբր ասը՝ լարս մանեալ անտի՝ ոտից:
Գարձեալ՝ ձեռք ձեր նիւթ չարեաց են. եւ ոչ բարեաց:

Օրոր ինչն փոխորս ՚ի ձեռք. ինչպէս յարգանքի, եւ ինչպէս ստոր:

Նախ քան զճաննելն գիտէ ան՝ իբր զերեմիայի լուսն.
իբր կտառ եւ յակոր, որք յարդանդ է օտարացան յիրերաց.
եւ հրէշտակք եւ աստանայ՝ ընդ լինելն զատան յարարչական
կամայն, իտարեալ զինքեանն նախ դեք, եւ ասլս իտուցան
սուս օձիւն ընդ եւայի յետ անկմանն Այլ. հերձաւ
ձ-դք՝ յեկեղեցւոյ օտարացան. սուս ասելով որք ոչ հրատա
րեցին ՚ի սատանայէ:

Արտարանի նոյն զարձանագից ՚ի. սրբիս ինչ եւ հարցի, շէ ինչիւն
չափանա ինչ:

Արտահալի անքան եղև պատճառ սատանայի, սուս
դի, եւ հրէիցն, եւ հերձաւածորաց, ուղ զօձին առաջնայ՝ որ
ցասեալ փասն փռագն եւայի, փոստորայ՝ յող իւն ասէ՝ ըզ
յատուկն ցուցանելով. սն իմ ՚ի էգն է. բարբի՝ արուն է, որ
ի ներքոյ պարանոցին թեւս ունի, որով յանկարծ թալս եւ
հարկանէ անբժշկելի. եւ ՚ի թողելն՝ լուծ անցուցանէ զտու
արն

արն ականջացն, կամ տրտունս ունելով յերկուց կարմնեց խը-
նու. զականջան

Ձէ Գ' Ը՛՛՛՛՛՛՛ Ն՝ շէյն Բ՝՛՛՛՛՛ Զ՝՛՛՛՛՛՛՛ Է՝ Գ՝ Ե՛՛՛՛՛՛՛ Դ՝՛՛՛՛՛՛՛
Հ՝՛՛՛՛՛՛՛ Ի՛՛՛՛՛՛՛՛՛

Թոփիչ ճարտար և խնաստան սակ ըն իւրեանց արունս
սին և կոչմանն, այլ ոչ ճշմարտութի խնաստան է լծովչն։
Իսկ ճարտար և խնաստան թոփիչք՝ մարդարեքն, սուտքելք,
և արն՝ որոյ ոչ լուան խաղարութն։

Ա՛՛՛՛՛՛՛ Է՛՛՛՛՛՛՛՛ Զ՝՛՛՛՛՛՛՛ Ե՛՛՛՛՛՛՛՛ Դ՝՛՛՛՛՛՛՛՛ Գ՝՛՛՛՛՛՛՛՛ Բ՝՛՛՛՛՛՛՛՛
Ի՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛

Մարդարեանեց թէ՛ ոչ յայ զարդարն ար յատաննս
նոյ. և ստամանք են զխնայն շար խաղաւորք հեթանոսաց։
՚Ի բերանս իւրեանց, ՚ի բանս բերանոց իւրեանց։ Եւ՛ զժանիս
սախճուց՝ զխնոց սարսաւորն. նորա էին սախճք՝ զոր խոր
տակեաց արն և զհրէիցն համայնեցւողքն։

Ա՛՛՛՛՛՛՛ Բ՝՛՛՛՛՛՛՛ Ե՛՛՛՛՛՛՛՛ Դ՝՛՛՛՛՛՛՛՛ Գ՝՛՛՛՛՛՛՛՛ Բ՝՛՛՛՛՛՛՛՛
Ի՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛

Զուր խաանեալ ի զայո՛ յերկիր մասնէ, և նոյ շարիք
՚ի զժոխս. իբր անիծաւ ռուբէն, և կատարեցաւ ՚ի զազան
և յարկրն. ՚ի լարել աղեղան՝ իբրև կարծեն թէ՛ յաճողել
են, զոր ստամանայ սրեաց և լարեաց, տկարացային ուր մամ ա-
ռաջի հրոյն՝ զոր եկն արն արկանել յերկիր։ Այլ՛ ՚ի
զեհեանն։

Ա՛՛՛՛՛՛՛ Գ՝՛՛՛՛՛՛՛ Է՛՛՛՛՛՛՛՛ Դ՝՛՛՛՛՛՛՛՛ Գ՝՛՛՛՛՛՛՛՛ Բ՝՛՛՛՛՛՛՛՛
Ի՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛

Անկաւ հուր՝ ստամանայ իբրև զփայլակն, և ոչ և սեռես
այլ զիւր ճառագայթն, բնիկեց և որք նմա լուան, և շիջան ՚ի
փառաց։ Մինչև ՚ի միտ առեալ էր զփուշ մեղացն եթէ սեր
մանեցաք զըողրն ՚ի մարդիկ, բարկութիւն այ իբրև զհուր
՚ի զժոխիկ փառացի և կիտու իբրև զսողոմ՝ իբրև արկիմեղե-
քայ սասցաւ յորդւոյն զեղեանի յոյնաթանայ, որ զեօթա-
նասուն եղարսն եսպան արխուլէք։ Վարձել՝ ամ մեղք՝ որ
խայթոց է մահու, փուշ է ունորացն դեա. իսկ ստամանայն
և յուղային և հրէիցն և հերձուածողայն զժոխիկ է մինչեւ եւ

չեն

էն կրկէ 'ի միտս թէ՛ մերս դժնիկ է քան զմտ՝ 'Այննոյ՝
և սրտասհասն՝ որ 'ի սիրտ մարդոյ ոչ անկու, բարկութիւն
այ կիցի, զնա, կենդանի ստահելով յանկրօնակէ բոյն. ի սր
զստի՝ ինքն կեցցէ, այլ՝ իրբն 'ի հօւր:

Ուրտի եւէն՝ որտորն՝ յորժմ՝ որչոյն զհարստացան. և շինու իւր
լուսնի յորժան զլուսարի:

Արդարքն յորժամ տեսանեն զստանայ 'ի զհհեանն.
և զտիկի ինչ, որչա ոչ ուրախ եղև. 'ի սառուղայ մահն, այլ՝
'ի յայն՝ զի սբ մնայ ձեռքն յարենէ նր:

Եւ ստացէ խոր. ինչ որտորն գայնէ պատշարտայ, և է քն որ
տորն ըն յերբէ:

Ի՛հ հիացմամբ, և հաւանական և յանձնատկան. է ճիւշ
մարտ հաստացումն. և է անդ զատուոր անի. և սրտուղ է հա
տուցումն նոյ՝ անկոյն արդարութիւն: Ի՛հ զարձեալ՝ արդարեւ
է ան իրաւարար զոր նորս ոչ կարծելին. է զի՛ յերկրի հա
տուց, և է զի՛ յայլ ժամանակս շտեմարանեաց:

'Ի յորտորն. որ՝ ազնիւնիւր. յարչանագիր. 'ի խանանի՛ զէ ստուգայ
ստուգ, և զաշարիւնայ զբան նոյ, զի՛ ազնիւն զնա. յորժմ՝ կինն հնար
իւր զերժոյց զբանի՛ն. իւրով անկողնի՛ն. 'ի յնան հոգայն որսանի
զմն իւրոյ՝ զստուց յանցանայ զլուրլուրանան, և ստուգայ զիստուգանն,
և զերկից 'ի լիւրայ քի:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ԾԸ:

Ր Կ Ե Ա Ջ Ի Ս 'Ի Թ Շ Ն Ա Մ Ե Ա Ց
իւր ան, յայնչանէ որ յարստուէն էն 'ի լի ին, ազնիւն՝ զի:

'Ի մարդկանց՝ և 'ի զիւնայ յայնչանէ՝ որ իրբն զհեղեղ
ապրեցն զիս:

Փրկու զիս յայնչանէ, որ գործին զանդիւնութիւն. յարանց որսանան
չայ ազնիւն զի:

Գործ նոյ՝ սրտաբոյ օրինացն է: Յարանց արիւնահե
ղաց, զի զո՞ 'ի մարդարեւելցն ոչ հարած եղին և ստանին Այլև՝
զեկեղեցի և ստանան իննամոյն հօր, ապրեցուցանել յարիւ
նահեղ հեթանոսաց:

Որտու զանն ին իմեցան. և հասն 'ի լիւրայ ին հզօր:

Յորս ելեալ են սառուղեանքն՝ յանխնայ սպանանել:

իրր առարկելն հրէայնն դաւանանն որսալ զնա բան(ւք) հզօրացեալքն ՚ի շարխա և հեթանոսք՝ զեկեղեցի որսան:

Ոչ փոք ի՛նչ և չլանցանք. սոսնց փոքաց ընթացոյ՝ և ուղիչ եղև:

Գաւթի առ տառազ, և ան առ հրէայնն. զի նա միայն է անսեզ, որ սասոյ՝ զ՝ յանդիմանեացէ զնա վասն մեղաց: Առանց մեղաց ընթացոյ, մարմնով սոսանց յանցման, հօգւտով առանց մեղաց, մարմնով և հօգւտով և ուղիչ մտօք:

Չարիք ընդ սոսմ ի՛նչ, և զնո քառ քր շօրանից ան ի՛նչ:

Վրէժխնդրութիւն մանրել զորոգայթն թագուցեալ:

Նոյնց և ոչո որս ան ի՛նչ անհասոց, զ՝ ոչորիք սփռնցան, ոչ փոք թնն զանօրէնութիւն:

Իննամ տար ասելով, երթայք աշակերտեցէք զամհեթանոսա Սի սղորմիր ամենեցուն, որք անդարձ միշտ վոր ծեն զարխա:

Դարչին ընդ երեւոյս. սփռնցն ող շունչ, և շրջնոցն զսօղաչառ:

Հրէայնն ՚ի գալ աւետարանին՝ դառնան սոհնէլ զօրինս անժամն, և սովին իբրև շունչ, որ նախ ՚ի սեղանն ան ուսէին որդիք զօրով. և արդ՝ վասթար քան զունս դասն, որք և ՚ի փրանայնն զօրկցան. իբրև զհատաղի շունչ՝ զոր ոչ կերակրեն, զի սպանան ևն արժանաւորք: Շրջնոցն զքաղաքաւ, զեկեղեցեաւ, և զհին կտակօքն, և ՚ի ներքս մի մտցեն, ուր միտք օրինայն և մարդարեայն դանձեցան:

Նոս շօղանիցնն բերանօք իբրեանց. և սոսք ՚ի շրթանս նոյ:

Առաջի սկիզատոսի. և սուր է ՚ի շրթ ունս նոյ. զի լնդ ունք նախ սպանին զյնն. և արդ. զքրիստոսնայն ջանան:

Ինչ որք՝ ոչ լանս զչո. զի քառ քր թննոցն զնօքս, և արդ. իբրեանցն զան ի՛նչ անհասո:

Իսկ արդ. ո՞վ լուաւ զոր ՚ի սիրտս ասէին, զի ոչ էին նա իստոխնն ան ՚ի լուր ականջաց, զոր նրն յայանեաց, թէ ՚ի իտրճիք շարխա ՚ի սիրտս ձեր: Չի գու ար ծիծաղեցիս զնա քօք՝ տխտսիւ. և արհամարհեացն զամ հեթանոսս, որք մի նան յանհաւատութե, զի քեղ ինչ ոչ սովասէ:

Handwritten notes in Armenian script, including 'Կրտսէ' and other illegible characters.

Handwritten notes in Armenian script, including 'Կրտսէ' and other illegible characters.

Չզբառնի՛ ի՛ մտ ի՛նչ պահելոյ, շի՛ անձ օգնան ի՛նչ:

Եկեղեցի ասէ՛ որ է պէ՛ հաւասան. զի՛ անձ օգնական ի՛մ է, որ ասաց, ես չե՛ ձեզ եմ՝ զանձ աւուրս:

Ա՛ն ի՛մ, ողբում-ի՛ նո՛ր ի՛նչն ի՛նչն է՛ մտն ի՛նչն ի՛նչն:

Մինչ թ ճամփը էսք. Ե՛ւ անձ ի՛մ ցոյց կնձ՝ ի՛նչն միս ի՛մ, որ զինչ՝ կնձ է կն խորհել՝ ի՛նչն տեսից: Երեք ասաց անձ օգնական ի՛մ է. անձ ի՛մ ողբում թ ի՛նչն. և անձ ի՛մ ցոյց յայտնապա զաւանէ զերբորդ թ ի՛նչն ար:

Մի՛ պահանջը զնս, շի՛ մի ճառագն զնորդարգս բո:

Չհրեպան իսպառ, զի՛ մի մտապն օրբատուէ զալ աւ քեզ. և մի մտապն թ է՛ ժողովուրդք են:

Ցրուե՛ն զնս զբառն էս, և ընկե՛ն զնս. շի՛ բառն զապրոտն ի՛մ ար:

Ընդ հեթանոսս, զի՛ օգտեպն. ընկան, որ է աւանդի հեթանոսաց հնազանդեան:

Մի՛նչ քերտոյ նո՛ր և քանչ շրջանոյ նո՛ր, ընկնն՝ նո՛րս յաճարտանս նախնի՛ն ի՛նչն:

Ամբարտաւանք է կն, զիսյսր խնդրէ կն. ընկցին, ի՛նչն ցանէ կոխեպն:

Յանկն և ի՛ պահել ճառագն. ի՛նչն պահել էսք ի՛նչն պահելոյն և մի՛ գործն:

Չիք սատանայի զին քան զհպարտութին, և զստուն՝ որով զանն սպանին անկն ից մահուանք, և կնքանք ի՛նչն մասնեցան. թ ասելոյն՝ անկն սլ ինչի՛ր ի՛նչն, ի՛նչն քաղաքի, յանդի. և ի՛ սուտ կրօնս հեթանոսաց՝ յոլովք մասնեցան, թ որդեպ ի՛նչն անաց նո՛ր. և ի՛ կատարած ի՛ բարկութն, ո՛չ հրէ պք միայն, այլ՝ օրնքն և քահանայք, և թագաւորք, և մար զարեք, և զհնքն, և այլն, ի՛նչն կատարած ի՛ յորում զայ արն, ի՛նչն ըման ժամանակի՛ սպառն:

Գիտանա՛ն շի՛ անձ արե՛ն յաճարտոյ, և անձ անոյ երկն:

Որ ո՛չ երբէք եղև այս, բայց թ է՛ ի՛ զալտանն ան, յորմամ՝ մարդ եղև. և տիրեաց յակոբայ, հաւաստեպ հրէի ցն, և անձ հեթանոսաց, որ աւետարանն քարոզեցաւ և քա բողո: Աստարի և յերկրորդ զալտանն՝ հաւաստեպն և անհաւատից, անկն ի՛նչն զատաստան:

Գործն ընդ երկնոյ. անկնն ո՛չ ընդ, և շրջանոյն զապրոտ:

Արկն ասաց զայս բան, յայտ է զի՛ աստ եկեղեցւոյ և անդ:

Handwritten notes and signatures at the bottom of the page, including the name 'Գրք 325' and other illegible text.

անդ՝ վերին քաղաքին ման արտաքոյ զրկեալք ՚ի սեզանոյ
հօրն, շրջեալ չէ դեհեանն:

Կոտ սիւնն յարեալ սոյա թե՛ն զլ յապիւսան, որտե՛ն սիւնն:

Ոյ ՚ի սոսկասել մանանային՝ տրանջեցին, նոյնն՝ և անդ
կրքև զմեծասունն:

Եւ որհնդոյ զբնիւնն զն. և զնձացոյ սաստիկոյ յաղբալ չառն:

Անդ սիւնն զնոր օրհնութիւնն Յնձացոյ սաստառն.՝
զի կիրք առնին վերջնոյ՝ յերկուս բաժանի, յերկոյս՝ որք
նչ գործեցին մինչ օր կայր, և յառաւում որք զգլեր մեղացն
մերկացան սաստն:

Ձէ իգիւր ի՛ն գուշոսն՝ և բոն սպարնի, յաւար նիւնն ինչ
օգնական ին:

Չարացունն՝ զոր կատարեցի, պահեցեր: Եւ տուն ա-
պուսինի, անդ յանձեռադործն Յառաք նեղութիւն իմոյ, ՚ի
ձախակազմանն՝ ՚ի տեսն, և յահն, օգնական դու ես, որ
ինայես:

Քիւղ սաղես սասոյց՝ նձ սպարնի ին. նձ սպարնի ինչ:

Յամբոցն մտեալ միշտ սաղմու ասեմք, և ասեմք թե՛ն
սղարմութք սպրեցարք: X

՚ի կարարն. զսասնդնոյ իմանայոց սա սասնն. ՚ի իմաննն զի
հրէիք որք նա զննգիւսն և զսարբարանն սփորոյ, և ՚ի բարնն
հարմեղք յո՛ւն շարն սպոյց յերկոսասն հաղար: Երբնանոյն. սա-
նա ՚ի բարնն:

Երբորք թագաորութիւն ունէ զպարմութիւն զայո, զն այսոյն և անք
յայտնապի ըսք բարոյն, այլ զբարնն ինչն է, որ և նշանակէ զգործն
հրեկոյ ՚ի բարնն: Այլն՝ զբարննն հարմին ՚ի բարննն: Այլն՝ յոր
նո՛ն գնայր բարնն սա անասն՝ թանկն ՚ի բարնն ինչն, և ինչոյնն
նայր զնն ըստբարանն և զննննն ՚ի բարնն, սաղար:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԾԹ:

ԱՅ Բարննն և սարննն զիւղ բարնոյր, և գնապիս ՚ի Բղ:

Այ մեղաց ՚ի գրախակն, և յիւմէ զհրեայն: Աւերե-
ցեր զհնութիւն՝ ասեալ չող կիր և ՚ի չող գործցիս. և ըզ
հրեկոյն տաճարն և զբաղարն, և զպաւսան: Բարկոյար և
գթացիս ՚ի մեղ Երբ զիւնայն բարկանաս, և զուես զթմ
գալստեամք միածնիդ:

Շարննն վերն, և ինչոյննն զս. բննն զնարանն որտ՝
չէ սասնննն:

Handwritten notes in Armenian script, including the word 'Այս' (This) and other illegible characters.

Ի գնախ առ սնորուս փախստական թողեր թէ՛ շարժի երկիր ՚ի ներքոյ ստիցն, բայց՝ ոչ շարժեցաւ մինչև ՚ի խաչն Այլև՝ ՚ի գալն աղանայ յերկիրս յայս՝ որում հնազանդեցան արարածք, շարժեցան ՚ի սխալէս յանցանա մարդկան : Իսկ միջադեոք և եհմ աւերմամբ շարժեցան Քաժիկեա զհարուածս՝ զհետեթեա, և զմիջադեոսայ, և զեհմի :

Յորչիւր ի զոճըրդան իսմ իտար-ի, և իտար ընդել միզ գինի յմարտ-ի :

Իխտա ցասունն յատրիք և ՚ի մարդիկ ցուցեր, և դու բարի ևս բնութիւն. և ետուր մեզ՝ բաժակ ցասանն, ուր աղ շին ՚ի տարակոյսս. է՝ զի չիմանան հնարս փրկութեան, և է՝ որ զպատճառն իսկ մեր՝ ոպ զարբեալն չըբեմք ինչ զմահն որ վա ան, որով արբեանաք սիրովն ան, իբր յիմարք կամ՝ գի նի զզման և ապաշուանայ՝ զարիւն քո կեցուցիչ :

Ետար երկն-ընթաց յոյ նշան, զի սպրեոյն յերեսայ աղեղան :

Նայի՛ զաղեղն յանդս. ամպ՝ մարգարեշն, աղեղն՝ քն յորոյ երեսացն երեսման՝ սպրեցան երկիւղածք : Գարձեալ՝ ետուր երկիւղածաց քոց նշան, առ եղիսելի՛ կուրացան, և առ եղեկիայի՛ զհարուածն ստորոց. զի դու հարեր սակ զմիջադեոս և զատրիս, և ոչ մեր : Այլև՝ նշան խաչին՝ սեռն և անսպական սիրոյն այ, որով երկիւղածք սպրին ՚ի բարկութեան այ, որ զուր իւր սլեալ է; և զաղեղն լարել անզղ ջիցն :

Այ իրեցան սիրելի իս կեդ աղեղ իս, և լուր միզ :

Յայտ է նշանաւ. զի այս էր նշանն՝ որով նոյ, արբա համ, խառնակ, յակոր, մովէս. որպէս նշանն ՚ի ճակատն ՚ի սլմնաւորէն. յեղ-խպտս՝ արիւն գառինն. յանսպատին՝ օճն. զեղեանի գեղմն. զանիելի մեկնութի երազոյն. և այլ այսպի սիր : Անցն աճով քո, որ է քն աճն հայրենի :

Այ իրեցան ՚ի որե-իւն ի-բե. բարչի եղն ի բռնեցայ զի-եղն. և զուճեոսն յարոյ լուրեղոյ :

Իտուեցաւ ՚ի սրբուի, ՚ի մարգարեական հոգւոյն. ցնծա ցայց, բարձր եղէց, որ է ցնծութիւն ՚ի խաչն Այլև՝ խաչն իսկ է սրբութի այ, ուր սրբութի արար մեղաց մերոյ. ուստի խուեցաւ զելի էլին առ հայր. և չ աւաղակին. և չ յոխան նաւ. և չ մօրն : Յնծացայց, յաննմ ՚ի մեռելոց : Բարձր է-

Հայրենիք

դէց, համբաւանամ յերկինս Բաժանեցից, 'ի գարձն զժա-
ռանգութիս յովսեփու. բաժանել ստե երկուսսանցն ցեղոյն Եւ՛
զհասկաս յարկոց չափեցից. զտեղի վրանցն յովսեփու՝ չափով
սասոյ Գաղձեալ զՏ քարոյզացն. զի հովեան արամուե՛ լինի
հովսա շուշանիս

Ի՞նչ քողոյսդ, և ի՞նչ հանսե- իբրե՛մ հարօ՛ղ փնեայ ի՛նչոյ

Չօրսարարել ստե՛ որդիքն յովսեփու: Չի զգարոյսդ
երկիրն՝ մանասելի ցեղն ունեք, որք երբեմն արգասավընցին 'ի
յուզայէ: Երբեմ՛ հարօղ գլխոյ իմոյ. 'ի գարձին դիտարահ
լինին թայտարին՝ որ 'ի յուզայէ: Այլև՛ սխման կանտան
ցին եփրովսն է. և սուսընն հաւատացեալքն՝ յորովքն եփ-
րովսնեք և մանասեանեք էին

Յարոյ խափար ի՛նչ. հո՛ւնք ասալսն յարոյ ի՛նչոյ:

Երկուսսան ցեղքն ստնն, ոնց և քի՛ւ մամ աղք. զի եր
կրոյաղեալ ստի յուզայ: Մտխար աւարան յուսոյ իմոյ. սաս-
ընն՝ կարս ջրահանութե իմոյ, ուր զտանն լուանան. ոնց այլ
տնն՝ մտխար աւարան լուարեաց ստից իմոյ . սպասնայ գերին
զթ չնովին իւր զմտխար՝ այնպս առնել կոխան ստից , և լուս
հալ զտոս յարեան նց:

Յերտէ՛ն աղբիցն զփայտ ի՛նչ. և ի՛նչ սյալսիք հնաշնոյ եղն:

Եւ՛նք թ չնավոր էին ինչի. չէ այն սպասնայ գալ գերին
զոր երբացեցին ստե, յեղում լուծից զհօշիկս. ոնց թ է՛ կոխել
գնն իբր սղոյղ, և տեսեալ այլազեացն՝ հնաշնոյին: Այլ
մտխար 'ի հօրէ իմե՛ն ստի, քանզի՛ յայ հօրէ է գթութիս այս,
որ գլուխ մեր՝ 'ի վր ուսոյ կան. աչք՝ որոյ արտասուքն ըզ
զնորհս աւարանին ունին: Եւ՛ նրն՝ յեղում երոյ՛մ զհօշիկս 'ի
հողեղէն Սս, զամն 'ի վր մահու, և զամն 'ի վր գժոխոց. ըզ
մարմինն 'ի վր մահու, զի ո՛չ ետես զսպախանութի, զհողին 'ի վր
գժոխոց. զի ո՛չ թողաւ անդ. և աղք ճնազանդեցան նմա:

Ո՞րտե՛ն է՛ն 'ի սղոյ ստար. ի՛նչ ո՞ւր սղոյրէնցն ի՛նչ փնեայ յերտէ՛ն:

Կոխել գնա. կամ մահ զհողեղէն մարմինն արն. 'ի քա
ղաք ամուր, յերուսաղէմ՝ զգերին, և զքնութիս 'ի վերինն և
'ի գրախան:

Ենչ ո՛ւր է՛ն, որ փրկե՛նք զժլ և ո՛ւր է՛նք քն ընդ տրո՛ փրկ
Գարձ

Դարձեալ քս ամուր քաղաք ընդդէմ մահու, մահն
ասէ ո՞ իշխտ, քեզ, եթէ ոչ՝ դու կամիս, որ երբեմն մերժե
ղեր յենալքայ, և յեղիայէ. և ոչ ելեր ընդ զօրութիս մեր՝
Տերքիլ ոյ՛. այլ՝ որչափ դու կամիս, իշխտ քեզ մահ. լս հրա
մանի քում՝ իշխտեմք ասէ մահ և դժոխք, որ թաղաւորեցաք
յաղամայ մինչև ՚ի քեզ:

Տէր Ժշ Եփ-թի՛ ՚ի Կեռ-թի. շի ընդանայէ էրի-թի՛ ճարայ:

Ինուսթիս ասէ և զերին. Այլև՝ ՚ի ներութե՛ ստիւր
է ան գործել որանչելիս և օգնին մարդիք. Չի ընդու-
նայն է փրկուելի մարդոյ. փորձն ցուցաւ, զի ոչ կարային
մինչ ՚ի գալուստն տեսան:

Արտ-նո՛ւ արտադար շրտ-թի. և նա արհամարհոյն շոյնոյն՝ որ Կե-
րէն շիւ:

Թեև՝ ասեմք ինչ մարդիկ, ան և ոչ անձամբ, որպէս
մոխէս, և հղիս, և աստ-քեալքն յանուն քի: Եւ նա ար-
համարհեցէ զդևս, զքաղցէացիս:

՚ի խորտոն ընդ օրհնա-թի. սաղմո ՚ի քս-թի:
Այն Եփէ և Դոր Են, շուն Գիրայն և շուն Բառ-թիս:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Կ

Լէր քի սաղմոյ ինչ. և նախ քի յաղմո ին:

Սարդեղութեան տկանօք և աշօր:

՚ի Եփայ երեւե խորտոն սա յեւ, Գն ՚ի շտոմոն արտ ին: **333.**

Հեռադոյն ՚ի բարիւնէ, զերուսաղմ մերձ կարծելին
այ. Այլև՝ յարժամ զան արարածքս արտադր թողումք, և
վերադոյն գնա խոստովանիմք. սոյս՝ երկիրս ներքին՝ եղբ է
զոյնցս. ան լրման գոյնզինացս. կարդամք առ նա, մինչ ՚ի
վաստակիլ սրտի մերոյ, մինչև զնա ոչ հանգչին սիրաք մեր,
զանկայնն ՚ի նա կարդալով, ոյզ զիլ ՚ի սնակիտս:

՚ի լիե Բարդ արտիլ շի. սաղմոսրտեցի ին, և ի՛մ եղբ յոյ՛
և սաղմոն հլը եղբ ին յերեսոյ ին-նայն:

Չիկամն կոչէ վեմ, որ է նր մեր, ՚ի բազմայ տես-
կալ

եալ, 'ի մախիսէ, 'ի դանիէիէ, 'ի դաւթէ, և երկառասան
մարդարեիցն, որք վնով բարձրացան ա՛ն խորհրդով: Եւ ը-
էր վնմ. զի ազամ վնմ էր անուհ ընտթք, իսկ զի յանց-
եաւ, հող եղև. արն ողջացուցանել համեցաւ զբնուխս, վնմ
լինէ, և անուանէ զեկեղեցի, բարձր ասնելով ընդ զբնոյն
Աստճարդ եցեր ինձ՝ լինելով ճանապարհ՝ փրկութեւ. և իմ
եղիք յոյս յարուեւ. և աշտարակ՝ մարմնով և սրեամբ քով,
չտեսանել զմ զ շարին ըստ իւր կամայն:

Բնախոյսց 'ի յորն ք յանդեան. և ծովնոցս ըտ հովանո- ին
նոց քոյ:

Յարկ՝ զոր դաւ շինեցեր, և ոչ մարդ: Եւ ծածկեցայց
իրբ ձաղ՝ ընդ հաւու թեօք. զերազահաս ինամն կոչէ:

Դաւ ան, ըստ արեւոյ ինոց. իբար թանգանի, ոչ իբնւին յան
անան թանգ:

Լուար և եկիր, ետուր ժառանդութի, 'նց ըզպարեա-
տին, և մեզ զանտի բարխն. որ ասեա եկայք օրհնեալք հօք
ինոց. ոչք երկնին թէ՛ քրիստոնեայք են, և անդամք քո, և
սք պահեն զանձնաւ:

Աստու յաստու յանիւր թագասոր՝ անոյ նք, աստու ողբոց փն-
ն յազգս նարս:

Չեղեկայ, զգորաբարեի. աւուրս ազգաց՝ մինչև որ-
զիք ճաննին: Այլն՝ զյաւխտեանական և զանմահ կեանն
յաւելու յոյս կենացս վերայ. ըստ այնմ, որ ունիցի՝ տացի,
և յաւելցի. և ես եկի զի զկեանս ունիցիք, և առաւել և ս՝
ունիցիք. իբրև մեր թագաւորին քի աւարքն՝ արար ազգի
մարդկան անմահանալ. մինչև 'ի հրեշտակացն հասանել մչ-
արնձկնաւորութի Օրական, շարաթական, ամսական, տա-
րեկան եղև. և դեռ լինի յզութք. և ճննդեամբ. և զիւրն՝
'ի մեր պակասն յաւել, սրբութք և անմահութք. ուղ վայե
լէ մեր թագաւորին ամացն, որոյ և ազգ եմք:

Վոյ և հոյ յանդեան աստի ան ողբոսի, ոչ իբարեցին 'ի
նանն:

Ողբումութի զզ ջացելոցն, և ճմարտութի՝ նրմնացե-
լոցն. ոչք ինդրեացին 'ի նմանն հաւատովք և զործովք:

Ա

Այսպէս ստեղծեալ ստեղծելու յաւիտեանս յանդիմանից. և որոյ զիչ զս-
տեղն իմ շրջապատելու:

Ի հանդերձեալն. և տայ քեզ զարգօթս իմ, զխօսակ-
ցութիւն ընդ նոյ ասէ. օրբստօրէ, զի զիշեր ոչ է անդ:

Ի խորարած. ի վերայ իրիկնննայ. ստեղծեալ ի դասիկն:

Իրիկննն զարգօթն էր ի իրարմնն. և յարժամ զլուս-
տեղնն ընդ իր ստեղծելու՝ աւելոր ցանցն՝ ոչ յաւաստեալն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԿԱ.

ԱՅՅ ՄԻԱՅՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԷՆԱ.

չնոր զի անցն ին շի ինձանէ ե ինչ զիւննն:

Այլն՝ ունի զգէմն մակարայեցեացն, ի ժամանակս ան
տիրաց, որում յորովք հնազանդեցան: Իսկ մատաթիւայ և որ
զիք իւր՝ և ամ ըսուին հաստատայն՝ միախառնեալ ասե՛ն,
բայց միայն նոյ հնազանդ լիւր անձն իմ: Այլն՝ քը եկեղե-
ցի քի հնազանդ է ասելով:

Ն- է քի ին և զիւնն ին. ազատէն ին, շի զի՝ ստեղծեցայ ստեղծել:

Ած իմ և յն իմ: Չի մի սասանեցայց առաւել, որ
է հաւատովք, բայց թէ՛ փոքր ինչ իբր մարդիկ:

Մինչև յի՞նչ յառնէս ի վերայ ճորդայ՝ սղանանել սփնէնն. որդե-
յորայ ինքննն և ի ցաննոյ մերժելն:

Դեք ի վերայ զաւթի. և մարդիկ՝ զկնի մեղաց: Իբրև
յորմ, և ի ցանկ: Արմ, և ցանկ, զօրէնան ասէ, յորմէ թիւ
ընցաւ պոսնիսթբ, և զկնի սպանանել զուրիւայ զբզեցին
ևս: Այլն՝ ընութիս որ թիւընցաւ աղամու, զեք յառ-
ննն: Այլն՝ հրէայք յետ սանանելոյ զարն՝ յառնէին ի վե-
րայ հաւատացեալ տշակերտացն, իբրթէ՛ մեռաւ, և ոչ
յառնէ նրն:

Ինչ փոյն զարգիւն ին իրարմնն միմեկն յի՞նչ. և ընկացան ի թա-
րաս ինքննն:

Չանպաշտութիւն ասէ պատիւ. այլն՝ զբանականուին.
Իբրև զանասուն առնել զմարդիկ, կուսս պաշտել: Այլ
թարգ

Թարգմանք զԵՐԻՆՆ ԽՈՒՄՆԻՆ, զԵԿԵՎԱԼ 'Ի Հաղորդութենէնն ան
մեղանչելոյնն: Ընթացան 'ի ծաղաւս իւրեանց. յայն՝ որով
զարամ սպանին:

Բնորանոյ իւրեանց զԵՂՆԵՒՆ, և սրբոյս անձնանչին:

Չմեղս քաղցրացուցանելով, և զկուտարաշտութիւնն. և
զնորն զօրէինն հրէայքն, այլ յանէծս փութային անկանել
սրտիւք իւրեանց:

Բայց ուրիշն այ հնազանդ լինի անյն ի՛նչ, շէ 'ի նմանէ է ինչ համ
Բնորանն:

Որ ասաց համբերողն խորտա կեցցէ:

Նուէ քի ի՛նչ և ի՛նչ ի՛նչ, աղանձն ի՛նչ. շէ քի ասանդոյն:

Աճ իմ նա է, թէ պէտ և մարդ եղև:

Յայն է շրտութի՛ն ի՛նչ և ի՛նչ ի՛նչ. քի օգնութի՛ն ի՛նչ, յայն ի՛նչ և քի քի:

Յայն է զօրութի իմ, որ է քի. և փութք՝ հոգին նք որով
աղարկեմք արքա հայր:

Յասացարձոյս 'ի նա քի ի՛նչ ի՛նչ ի՛նչ. քի ի՛նչ ի՛նչ և քի ի՛նչ ի՛նչ. քի ի՛նչ ի՛նչ
և ի՛նչ ի՛նչ ի՛նչ:

Յետ իրատեղի զանձն իրատե՛ զնմ մարդ, զի որ ա
րացէ և ուսուցէ՛ նա մեծ կոչեացի յաբարայտ թմեն երկնից:
Սխաւեցէք զսիրտս ձեր, տարածեցէք խոստովանութիւնք. զի ան
օգնական է մեր յախտեանս ժամանակաց. և ոչ յանցաւոր
կենօք միայն:

Սուրբն շրտանայնն էն որդիս իւրդիան. ասոք էն որդիս իւրդիան, 'ի
ինչն իւրեանց քի զանչին, և ինչն քի ինչն քի ինչն:

Հրէայք պարծելով յարքահամ. սուտ են որդիք մարդ
կան, հեթանոսք որդիք բանականաց՝ զուտս պաշտելով: 'Ի
կշիռս իւրեանց մեղանչեն, 'ի գիտակցութի մտաց իւրեանց
խնաման զարժանն, և ոչ առնն. այլն՝ մեծ և փոքր կուրելով
մեղանչեն: 'Ի արձեպ՝ կշիռ խաչն. որով մեղան հրէայքն և
հեթանոսք, միարանեալք հաւասարք 'ի խաչ հանին: Յայն
սիրտս սրտու է յուսահասել. զայն ասէ:

Մի՛ յառաջ յանձնուի՛ն, յաճարախոսի՛ն օր զանոնց . և օրձուի՛ թէ
առնի՛ն ֆայզի, օր յօրոգեցին սիրտ յեր:

Մի յառաջը, թէ՛ կարող էր գործն խաղել: Յարիասու-
կութիւն մի զանկարք, յարիասակել զինչս հաստատացելոց, և ըզ-
նասին անել յասեանն: Եւ մեծութի թէ սուսիւ գայցի. թէ՛
արատաբուստ հասին մեծութի ինն, իբր զառու և զգեա՛ սրտիւ՛
մի յօժարիք, թէ՛ ՚ի մեր տունն մահէ, զի կորստեան սրտ-
մառ է, և հասական և ս:

Միանգամ ի՞նչպես ան, և իբրևս զայս ընթաց:

Միանգամայն ինքն էր, և ոչ այլ որ, և յերկուս բաժա
նեցաւ բանն. զօրաբարելի ասաց շինել զառմարն, և ինքն
ասաց զմտալ քար ՚ի քարի վր: Մի անգամ ազամայ, թէ՛
յառաք յորում առիցես, մահու մեռանիցես. ի՛նչն իմանի
թէ չուտես, անմահանաս: Եւ մտիտեմ ասաց թէ՛ սրտա-
ցես, կեցցես. և ետ իմանալ թէ չանես, մեռցիս Այլն՝
՚ի դատաստանին ասի թէ՛ նա զեկարքն ասէ օրհնութիւն,
ձարոյքն զհակառակն լսեն: Սակայն՝ որ ՚ի կարգիս է բանն՝
սրտիւ, զվստան ասելով:

Յայն է զերթիւն, և չա ոք ողորմութի. և դու հարստանն իբրաքանը-
նէր ըրտ փորձո՛նք:

Օրաւոր ևս ան և սղորմած, և դու հատուցանես՝. ին
զորութեզ կարող ևս հատուցանել, և ին ողորմութի քաւելը
Այլն՝ այ երևումն մի անգամ եղև դաւթի երբ և էր. և
յազազս երկուց իբաց խօսեցաւ. զի ՚ի յարմատոյ նք երևելն
ան է և մարդ, իբրև ասէ, զուսկ նք յախտեան եղեցի. ող
ասէ աստ, այն է զօրութի, և քո ան ողորմութի. զի կարեկցուի
մեր՝ ողորմեցար մեզ, ին առարկելոյ, զի ողորմած լիցի, և հա-
ւատարիմ՝ քահանայապետ, վն այնը եղև մարդ:

Սոքոս ՚ի բաւիլն. միւլքն նորէր նա յանազաթն անգ հրկոսարանի:

Չիտոս ՚ի բաւիլն աս ալիօնէն, և անոթն աս անաստ, և շերտոս յա-
նազաթն և ասայ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ԿԲ .

Ան՝ ան ին, իս աս ինչ ասասոք ասանէ. ծարտեաց աս ինչ հոգի
ին. բանի՞ դարոթի ևս և յարմն ին:

Չի սեր քո թօթափէ զքունն յաչաց՝ յերեկորեայ մին
չև զտաւասն, կրկնելով զարեզործական անունն՝ և անդ-
նտս կարտախէ՛ իւր սեղհական ասանելով զհասարակացն ան՝
Ծարաւեաց աս քեզ հողի իմ, երանելի ծարաւով տապաց
եալ:

եալ: Քանիցատիկ ևս և մարմին իմ. անասելի է որքանն
ճարտաման հողւոյն, նոյնպէս և մարմնայն. զի թէ պատկեր
նք կարօտի, քանի՞ աւելի մարմին մասհանապաւ, և կարօտ
յոյժից: Այլև՝ հաւատով հողւոյն, և գործով մարմնայն ճա-
բաւն առ ան ուղղի, և հաւատայի լինի:

Ո՞ր էրիւր անպար և անշար, որ ոչ գոյ ՚ի նմա ճանապարհ:

Երկիր անպարտ և անջուր դժուար կամ ուր ոչ է
ճանապարհ մարդոյ, և երկուցն ցանկայ, լուստակել և ծա-
րաւել:

Այդէն ՚ի գէն իրենցոյց շնչ, որ անել ինչ շարժիչ չա և շինու չա:

Յանկամ ՚ի սքան՝ կամ առ տապանակին երեւել տեսա
նել ինձ, որ նոյաւ գործեցաւ, և անուն քո լուսուարեցաւ
յանապատին և յորդանան, և յայլազիսն: Վարձեալ՝ անա
պատ երկիր՝ մարմին ՚ի քարեաց. և անջուր՝ հողի յիմա-
տու թնէ, այ շիայ ճանապարհ: Վարձեալ՝ ՚ի նք խորհուրդ
եկեղեցոյ քո ցանկայ երեւել բնութիւն, անդ ինչ զկարիս
հողոյ և մարմնայ, աւանելով զգորութի՞ որ է խաչն սք:

Ասան շի լաւ է ինչ շարժաւիչ չա չան շինան ի՞նչ. և շարժան ի՞նչ
գործողն շնչ:

Ո՞չ կեանք հայցեմ, այլ ճանաչել թէ՞ որքանձ ևս ինձ,
զի ան սքանն ոչ խնդրելին զայս կեանս, այլ զորքմութիւն,
որ է քս յն: Եւ շարժուեք իմ գովեսցեն զքեզ. յորժամ
լինու շնորհոք:

Այդէն որ անել շնչ ՚ի նան ի՞նչ, և յանան չա գործողն շնչ-
աւ ի՞նչ:

Չան՝ զկեանս իմ յայս ծախեցից. և յանուն քո համ-
քարձից զձեռս իմ: և ոչ ՚ի կոոց. ՚ի վեր հաւատալով զքեզ
քան զամ, զի անուն քո ՚ի վեր է քան զամենայն:

Արդէն ՚ի ճորդոյ որ արարաւիչ լցոյն անն ի՞նչ, շարժիչ ցործողն շնչ
նշողն շնչ ինչ:

Առողջութիւն և յնժութիւն ինձ մտէ յաղթեմն առ
քեզ: Վարձեալ՝ ճարտ և պարարտ՝ գիրութի զոհեցն, որ
նուէր այ էր. ցանկայր զգի իւր այնպէս տանել սեղանն այ,
լի լուսով իմաստութիւն՝ սրբութիւն, և սիրովն այ:

Չէ ինչ ինչն շնչ յանելն ինձ, ընդ առաւորս յանելու ինչն
ընդ շնչ:

Մինչ մերձ էի խորանին՝ առաւօտուն անդ գնայի: Սի

340
42
S.A.

մարտ, ընդ միոյ միոյ պահուց գիշերի կանգնեալ դահանայի
մինչև ցառաւօտն

Ձի ինչի ի՛նչ օգնւիան, ՚ի հոգնի ինոց քոյ ցնեցայց:

Չինամն ստէ հոլանի թևոց:

Են շին չա անյն ին. և զիս ընդուս ալ չա. և նոյս ՚ի նանիբ
ի՛նչ քննի զանյն ին:

Առաջնորդ զքեզ ունելով եկի աստ, և զիս ընկալար,
թափելով ՚ի նոցանէ, և նորա ՚ի նանիբ խնդրեցին զանձն իմ,
և ոչ գտին:

Մտնիս ՚ի ներքոյ անգնորոյ իրիցի. հարկնոցն ՚ի յիս սբոյ, և իսն
սղանաւոց ինչոցն:

Չի յերկրի չտան ինձ զաղար, զժողոք է ՚ի ներքոյ ան
բաւու թե մ' զաց' զոր անդուեղք ասաց: Մասնեացին ՚ի
ձեռս սբոյ, մարդարեանայ վա՛ս աւուղի և հրէիցն: Եւ բա-
ժինք աղա՛խուց և զիցին. եղև սյս կատարելոցն. և զկենդա-
նիս՝ զեք նենգութի բաժանեցին, լն կամց իւրեանց տանելով:

Թագաւոր յառաջս ՚ի քր. հոգնոցն օճնիցն՝ որ իրքնուն ձո-
ւոս. ինչոցն բնորոնք արեցին՝ ոչ ինչիս զանխաւթի:

Ինչն զաւիթ, և քս անգամօք իւրովք ՚ի հայր. և սքք
ամ թագաւորեալք ՚ի նոր: Վոյնեցին ամենեքեան որ երդ-
նուն նախա. սովոր են երգնուլ ՚ի փրկութի թաղաւորին. անդ
՚ի զաւիթ, և արդ՝ առ աւաղանաւն երդնուն զուզրափառ
զաւանտ թին, և զոյնիկք իննն: Խցցին բերանք այնոցիկ որ
խօսին զանխաւթի. չարախօքն զաւիթի և քնի այ մերոյ:

Ի յարարտ. ոտնս ՚ի քսնիս:
Մոյն միտ ին և զբաւթի:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս ԿԳ

Լաւ քն աղնից ինչոյ յաղաղել ինչ սո ինչ յերկնոց ինչոնոյն
ի՛նչ քննի զանյն ին:

Յերեսաց զաւիթի և եկեղեցւոյ, և ամ սքք՝ որք ալօթ
իւք խօսելն չէ այլ Յերկիւղէ թ ճամուոյն փրկեալ զանձն իմ,
47

257
344

զի 'ի քէն միայնոյ երկիցոք . ո՞նչ դու ասացեր օրինօքն, և
աւետարանուաւս

Ճո՞ղովոցն շէն 'ի շոշոնոյ չարաց . 'ի քաղաքն՝ ոյ՝ գործնն շանօրե-
անքն:

Իբրև ամերոյն զիէլ, և զմովսէս 'ի խորանին՝ յորժամ
կամէին քարկածել զնա ժողովուրդն : Եւ նոնն 'ի կատար-
ման իւրոյ աղօթ իցն՝ ուսոյց ասել, Վերկեան 'ի չարէն. զի նա
է չարն որ ժաշովէ 'ի մարտ զիւրան ը սքան

Ոյ՝ սքանն ո՞նչ ասելոք շնչոսն ի շնչանց . լսելոցն շանչանն ի շ-
նչանց յիւս քաննաքն:

Քախ կրթին զինչ ասելն կամին. լարեցին զաղեղունս,
սասանայ աղեղն ունի 'ի ձեռնին՝ զմարդիկ զորս իւր ասնէ.
Յիւս դատուածէն, իրն՝ աղեղն , և յում ձեռն կայ ինն, նոյ է
զասն 'ի տեղւոջն՝ որ դատանայ և լինի յնաս իրքն, զոր գոր-
ծէ չարն աղեղամբ իւրով. աղեղանն՝ և որ յնդեալ ունի
զաղեղն

Չգիւլ 'ի գործոյն այնոցն՝ ոյ՝ ուշիչ են սքոյնս. յանխորհն յգիւ-
լնն 'ի հաս, և ի՛ իրնոցն:

Բանն 'ի լեզուէ իբրև զնեա՝ յանկարծակի ձգի՝ մինչ
ակն ոչ ունին, մի երկիցեն ոյք ուզիլ են սքախք:

Ոյ՝ շորայոցն յանցնն ի շնչանց շնչան չարանքն. ի սքանցան լսգո-
ցանիւ ինչ սքոյնոցն. և սասցնն ոչ սքոյնն շոյ՝ սքոյն:

Ընկերս կուտեցին և հնացուցին, խորհեցան դաւթի
և քի, և զեք՝ ամ սքոց, յայն վտահանալով թէ՛ մերձ շէ
ան, և ոչ ունի ակն չարասեաց:

Բննոցն շանօրեանքն, պարտասօնոցն 'ի ձննիւ շաննաքն:

Խորհուրդ խորհեցան 'ի տան և 'ի դուրս, և յայլազ իս
որսայ զիս: Պարտասեցան, հատան 'ի զօրութենէ, և սպա-
ռեցան հնարք նոյ, և ոչ զլջանցան:

Մտոյնն ոյ՝ 'ի իտանքն սքոյն ի շոյ և քաղք ի շնչնն ան:

Հնարս գտանել, դնել որողայթ սքողարոյ, այլ՝ նոյ խոր
հուրդն բարձր գտանի պահելով զիւրան

Handwritten signature or mark in the bottom left corner.

Ներս արարաց ինչն շէրս նո՛ւ. որոտացածն ՚ի նո՛ւ վերոս ինքնանց, և
խոսքնայն անկեղծան՝ այս հայեմն ընդ նո՛ւ:

Ստիպաւ ինչ կարեն գնել վերս սրբոցն. տկարացին ՚ի
նոսա, այն է նետք նոց. և խառնեացին ամենեքեան. զարմա-
նան ընդ սքանչելիան նոյ: Վամ՝ աղայք որ ՚ի յերկինս նեւա
ձգեն. յերկինս ոչ հասանի. և ՚ի տղայոցն՝ որք ՚ի վեր հային,
ի վայր գարձեալ նետոցն վերաւորեն զաշուն, և ինքեանք խոս
վին. նոյնպէս՝ որք սրբոցն խորհին վնասել:

Երբեք մի խոր. և գոտիցն շոտնո՛ւ նոյ, և զարբանո նորս ՚ի
հոգ անին:

Ի տեսանելն զփարաւոնս, և զնաբուզողնոսոր, զա-
ւուղ, և զխառնոցն. և եղևն պատմողք գործոցն նոյ. և զոր չք
գիտեին թէ արարածք նոյ են, ամենեքեան ՚ի միտ առին
յայնմ հեռէ:

Որոտի ինչոց՝ արարք ՚ի ո՛ր, և յոստոցն ՚ի նա. նախա՝ Գոյնցն
անկեղծան, այս անշիջ են արդիո՛ւ:

Արդարն զերծեալ յորողայթէ՝ և աւելի յուստացի.
նախա զառնացին ամենեքեան. միոյն փրկութիւն յաղօլք գո-
վին, որք ընդ նմա ուղղեալ էին զփրտա խրեանց. ընդ զաւ-
թի - և ընդ նոն մերոյ՝ ուղղահասար եկեղեցի: X

Ի խորբան. սաղես ՚ի դառնի. Օրհնաթի ինքնայն՝ ինքնայն՝ և
խորհրդեանն, յորեմ ՚ի գանդիտաթիւն ինքն ինքն:

Չէրբանիւն ոչ եմն ինքն ինքնայն, այլ՝ այլ որ ՚ի յորոց ինքոց.
չի ինքնայն ոչ չորս - ՚ի ինքնայն, և ոչ յնոն եր. սոխոյն՝ զնիւրոյն
անի շքեմ, որք անդ անին, լի՞ցրդ օրհնեցոցոր շքնաթիւն օր յնո
նիւ օրոր. նոյս անին:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԿԻ.

 Ե Չ Ա Ա Յ Ե Լ Է Օ Ր Հ Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն
նո՛ւ ՚ի փոք. և ինչ քոցն աշիւն յնրաւորեմ:

Ի տանելն եղեկիայ՝ զինի սատակման ասորոցն Ե՛ւ
քեզ տացին աղօթք. զի ՚ի բարիլնն նա՛ւերս և աղօթս ա-
ռաքելին յե՛մ: Այլև՝ ափ թէ՛՝ բերեալ զաւթի զսապա-
նակն յե՛մ՝ ՚ի տանէ արեղգարայ, զոր ասեն ՚ի հեթանո-
սաց

ասց զոյ, ասաց զայս, քեզ վայելէ օրհնութի քի՞նչ 'ի սինն
և յեկեմ', և ոչ 'ի սան լսից մարդոց մից: Հօրմամ և նկատ-
եաց ևս՝ զեկեղեցի ուր հեթանոսք նախն և սանն, քեզ
վայելէ, և ոչ կոոցն, յեկեղեցի՝ և ոչ 'ի մեհանա: Այլև՝ 'ի
վերինն սինն 'ի քի զխանայն. և յեկեմ՝ 'ի ճմարխա խաղաղ-
ութեն, զի աստի անգ նախրեմք:

Լէր սղինց իմոյ, զի սա ինչ արեւոյն ճարձն եկեաց:

Ամ մարմնն սնոց յիմանալն 'ի դատաստան՝ նմ մասնին
բանական. և աստ 'ի հաւատս. և 'ի քն՝ նմ որ մարմն լի-
նի քի յորոյ վերայ ասէ հեղից յազնոյ իմոյ 'ի վերայ նմ
մարմնոյ.

Բանս սնորնոց զօրացան 'ի վերայ մեր, շահարչութի մեր քա-
սանցն:

Գիւնաց, և ասորւոցն, և բարիլացոց, և 'ի վերայ եկե-
ղեցոյ սպանալիք, և չնական իմաստութիւն. այլ՝ ցամամք
և ցանկութիւնք մերովք զօրանան նենդութիւնք չարին, և հա-
զիւ զերձանիմք: Չմարարչութիւն մեր դա. քաւեցես, քո
գալովք քն քն. ըստ եայլեաց, նա զմեզս մեր երարձ, և վր
անօրհնութե մերոյ մասնեցաւ. և ըստ յօհաննու, գառն
բարձող մեզաց նմ աշխարհի:

Երնի զբ ընդեցիւր և ընկալար, և բնակեցին 'ի գառնէն չա:

Ընտրեցեր նախ քան զլինելն աշխարհի, ըստ առաքե-
լոյ և ընկալար 'ի հաւատս. և բնակեցնին 'ի դաւիթս քո,
յեկեղեցի, որ դաւիթ է վերնոյն:

Լցյալ մէս 'ի բարս-իմնի քան չա. քի է քո՞ք քո՞ քանելի ար-
քարս-իմնի:

Լցցալ 'ի բարութե, ուստի տուեալ լինի բան իմաս-
տութիւն, հանձնարոյ, անդաշտութե, և այլն. քի է տաճար
քո, ուստի բղսնն աղբելք արդարութե սքանչեղապէս:

Լէր ինչ քի իմնի մեր, յոյս քի թագոյ երկրի, և որ 'ի թաւ կեան:

Ամենայն հեթանոսաց՝ ըստ յսկորայ, թէ է նա է անն
կալութի որք ընդ ծով և ընդ ցամայ: Այլև՝ ծագք եր-
կրի

կրկն են որ 'ի վեր է քան զերկինս, ուր ծովն է անսահման
խնամոխց, և հրեղինայն անդունդք:

Ո գործարար շնորհաւոր իւրեւ և շնորհաւոր և շնորհաւոր:

Չտաքեալս և զմարգարէս. ուն և զգալի լերինսզ
պատրաստեալ է հալել իբրև զմտ. 'նոյնպէս' զնոսա յաւի-
տենից կալ և մնալ պատրաստեալ է: Չգեցեալ է զօրութի,
և կարող է սանել: զի 'ի բնութի ունի զսիրոյ զօրութիս,
և զտանձկելոյ զօրութի' վն մեղուցելոց յետոյ զգեցաւ:

Ո իւրեւնոցն շնորհաւոր իւրեւ, և շնորհաւոր և շնորհաւոր:

Ո խոսիւնցուցանէ զաշտարհ առաքելական քարոզութն,
և բաժանմամբ հաւատացելոցն յանհատաբնիցն. և զձան ալ-
եաց 'նք ցածուցանէ, ուն 'ի զարթուցանել աշակիրտայն. և
զայլս կապարաւուն ցածոցց, զի մի ընկղմեցին հետանորս:

Իստեւորն հիշանաւ, և իբնեւն բնութի ի շնորհաւոր:

Օր ծով կունաց, երկեան 'ի նշանաց առաքելոցն և
դարձան:

Յիս աստուած ընդ իբնոյ զմարտն. կայնոր յերկն' որ-
էնոյնցն ըս, և բնութի արեւոր շնորհաւոր:

Միմարտ, ընդ առաւօտս և ընդ երեկոյս սացուք քեզ
օրհնութի Յիս առաւօտս չ երեկոյս'. 'ի վերջին օրն'
որ երեկոյ է ձախակողմանն, և առաւօտ' աջակողմանն, և ցրն
ծութի և զուարճանալ: Հայեցար յերկիր, որ է այց արա-
բեր բանաւոր երկրի: Արբեցուցեր զնա՝ ոռոգմամբ հողոյդ:
Եւ բազում արարեր զմեծութի 'նք, զառաքելութն հաս-
կրն. այլև՝ զմարտիրոսս, զկուսանս, զանասրտաւորս, և
զայլն. զոր և մեծութի կոչէ և արմտիս:

Գիտն այ լի իւր զարթ. գործարար արեւոր շնորհաւոր նորս, ըն-
ոյնցն է գործարարն:

Աւետարան լցեալ խոստմամբ աւետեաց, զոր հին գեա
օրինացն ոչ ունէր, զոր և սիմարտ ստէ՝ այց արարեր երկ-
րի, և բազում արարեր զպաղաքներս 'նք, և առական այ
լի եղև ջուրը, որ են առաքելքն լցեալք հողւով սրբով,
եղեն աւետարանիչք: Պատրաստ արարեր զկերպուր նորս,
զմար

զմարմին և զարխնքս, զի տանս այսմիկ՝ այսպէս է պատրաստ
տուժի, որով անմահանամք, և զալստեանն նի՛ պատրաստ զը-
տանիցիմք:

Չորս նի՛ արբեցուցիք, և ի սաղմոս արբեք զարժոյն նի՛:

Որ է սիրտ մարդկան՝ արօրաւ խաչին քնի քրքրեալ,
և լծով առաքելոցն, որոյ արմտիցն բազում, ոնկ ասացաւ, այլ
որ երեսնաւոր, վաթսնաւոր և հարիւրաւոր:

Ի յօգնէ նի՛ զամբի իշխի՛ն ի յոյն նի՛. օրնննոցն զսոյն Թորոյ յազը-
բոննն յոյն:

Սարգապետաց եկեղեցւոյ խօսիւք՝ զո՛ւարմ անան բոյսք՝
մանկունք եկեղեցւոյ: Օրհնեսցի պսակ տարւոյ՛. անօրննու-
թիւն ան պսակ համբարձումն. զոր հրկշտակքն և առաքելցն
օրհնեն: Այլ՝ տարի զարձեալ որ դամ՝ տանի, և անդ սը-
սակին սրքն, օրհնելով զպսակիչն և զկերակուրն քաղցր:

Դառոս յո լոյնն զարարտի՛ն. զարարտոցնն գննիցիւնն անտոյնի:

Ազքատացն հոգւով. պարարտացնն, որ դաշտ և օ-
նտապատէին, հերկեալք գեղեցկական և բուսուցին զճայլիկս
պսակ՝ ի զլուին յնի, հոգւոյն պարարտացեալք:

Բլուրս յննննն զբեցցին, և զննննն ի յոյն ի արեաց:

Թագաւորք քրիստանելոց- և զգեցցին զնոյն յնծուժի-
յայտ է զեկեղեցւոյ: Խոյք մաքեաց՝ իշխանք հաւատացելք,
և բահանայք ժողովոցոց:

Հովոս ի սաղմոս արացնն յորննն, ազաղնննն և օրնննոցնն:

Հողիք հեթանոսաց խնարհաց՝ զչորեան վարդապե-
տուն, զգլխանն՝ զոր գանձեցին եկեղեցւոյ վարդապետք սրբ,
որով աղաղակեմք արբայ հայր, և օրհնեմք զնն՝ յաւխանս
այլն. զաստղայն գանձանան և ս աղաղակն յօրհնուժի, և
՛ի վառս քնի Ոմանք զաստղեալս դամ՝ ՛ի հանդերձեալն առ-
նուն, և գեա՛ զյորդանան ասնն լցեալ ջուրք. որ շէ հաւա-
նական:

Դիւպարտի. սաղմոս ՚ի գրողի. յարտ-նի:

Եւ ոչ զայս լիբր-նից գրաս յառաջնայն, այլ՝ առիւյն անի՛ զգործ գիշ-
ռայն. իբր ինչի՛նէլ յարտ-նի՛ ինչի՛ ՚ի Բեռ-եւոյ. այլ՝ յարժամ ինչեւ- որ
գրան-ին ՚ի սիան՝ թաղ-նայն ան սպիան խորտ-դանիլ որոտարտի. յա-
րամ ինչո՛ղ գրողի՛ շարտ-նի՛ յի, և շարտ-նի՛ն ստարտիւնցն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ԿԵ .

Աշարտիցէն ս- ան ան ինչից. սաղմոս ստարտի սնուան նի, և որո-
ւղ-տոս օրհնո-նի՛ նի:

Ազաղակեցէք ամ երկիր, և ոչ հրէաստան միայն, այս է
լէ ամ երկիր ել լարբատ նի: Սաղմոս սաայնէք քնի. և սուք
զիտաս՝ զոր պարտին արարածք արարչին:

Ատցէն այ, ո՞ղ շի՛ սնիչ ին գործն յո. ՚ի Ետլ-ս շարտ-նի՛ յո-մ
տիցի՛ն ինչ ինչո՛ղն յո:

՚Ի տամ խաչին՝ որ ՚ի ձեռն ամբակուանայ սաայ , գործ
մի գործ եմ ես յաւուրս ձեր: ՚Ի ըաղուս՝ գորու. քում սակ-
ցին քեզ՝ որ ջուցուս՝ չօղակցան թշնամիքն. այլ՝ սակցին, և
սաային, գործցան աշակերպն. այլև՝ որք ՚ի սրտէ ոչ հաւա
սաային, գործովք ուրացան գնա:

Անայն ինչից երկրորդայն ինչ. սաղմոս ստարտի ինչ, և սաղմոս
ստարտին սնուան յո-մ:

Ամենայն երկիր՝ կամօք սաս , և թ է ոչ , ախանայ ՚ի
հանդերձեան:

Եւ այն և որո՛ղն շարտ-ն այ. ո՞ղ շի՛ սնիչ ին ինչո՛ղն ՚ի սն զու-
նայն որոտոյ խարտիւն:

Թեպէտ մարդ կարծէք զքս. ոնի՛ զի ահեղ են. լի են
ահիւ, որ խորհիլ զխտն . քան զամ որդւոյ մարդ կան որ
ոչ եղև երբէք : ՚Ի անդի՛ ամ սրարածոցս արարչազորն՝
յարդանդ կուսի եմուտ, և այլն ամ. զոր ոչ կարեն թարդ-
մանել որդիք մարդ կան. քանդի՛ սա նայնն է, որ զհին սքան-
չելինն գործեաց:

Ո գործոյ լի-ն ՚ի ջուտոս. և շիտ գիտս սնցնն յոտանաս:

Յամուք ոտիւք. և սաս զժոյն մեղաց եհերձ, և զքնուխ
անցոյց լէ գետս կասարչու. թէ. յայ՝ շատէ թ է անցին, այլ
թ է՝ անցեն, որ սուսձի կայր՝ ոտիւք կիտելով զդևա:

Ատ որո՛ղ ինչո՛ղն ինչ ՚ի նո, որ սիցնն շարտ-ն ինչ յարտիւնից:

Գերին ջանկայ գալ ՚ի սակցին՝ ուր մահաղեցաւ ինչ,
յանդիման երկրորի յարեւիլի: Եւ մեք ՚ի հանդերձեան յոր
ժամ

ժամ ամ որ գիտասցէ, թէ՛ տիրէ նա զօրութիւն իւրով յաւիտենից, և ոչ ստացականաւ:

Այս նորա՛ ՚ի հիւնանաս հայն. այս դառնացուցին զնա՛ զ՛
Բարձրասցին յանձնն իւրեանց:

՚Ի դարձեալսն առ նա՛ զթութիւն հայր յայնժամ, շքահաւատացոյն ՚ի նա՛ որ զառնացուցին զնա, մի բարձրացին ամառութիւն ամառատաւանք ընդ յառաջ նր:

Օրհնեցէ՛ս հիւնանաս զսօ՛ զիւր. լսելի՛ արարէ՛ս զյայն՝
նախէ՛ նորա:

Օրհնեցէ՛ք հեթանոսք, յորա աչք նորա հայեցան՝ նախքան զհեթանոսանալն: Լսելի արարէ՛ք զայն օրհնակն նր՝ զարձակք, և մի բանիւ՛ և եթ. այլն՝ քարոզութիւն աւետարանին:

Այն որ եփ զանձն ի՛ս ՚ի հիւնն, և ոչ եփ արդարութիւնն արեց ի՛ժոց:

Որ սասց նախան, ար եթող զմեզս քո և մի մեղքիս. և դարձեալ՝ զերին առէ զարձիւն. և բնութիւն իւրով զարձիւն, որ հաւատայ, զմահ մի տեսցէ: Եւ ոչ ևս զողակի մոտից խնց, յահագին ասեանն իւր՝ ուր արդարն հաղիւ կեաց:

Փորձեցէ՛ր զիւր սօ՛ և աննեցէ՛ր, որդի՛ և անն արձուի:

Զգերութիւնն առէ փորձ, զկրկինն՝ հրեկոյ և բնութիւնս զի արձակէ և ոսկիէ բնութիւն՝ պատկեր այ: Այլն՝ առաքեալքն և եկեղեցի կրկինն փորձանա:

Իջուցէ՛ք զիւր յարձուցիլ, երէր նեղութիւն ՚ի թի՛ղոնս զիւր. և անցուցէ՛ր զ՛արարի՛ ՚ի իւրայ գլխոց զիւրոց:

Իջուցեր յարողայթ ՚ի զիւնաց և ՚ի բռնաւորաց. և անցուցեր զմարդիկ ՚ի վերայ առաքելոց զլիսաց և քահանայից:

Անցա՛ զիւր ընդ հո՛ր և ընդ ջո՛ր, և աննեցէ՛ր զիւր ՚ի հանգիլս:

Ընդ հո՛ր՝ Երեք մանկունքն, ընդ ջո՛ր՝ խրայէլ, ի զեռս՝ և ընդ ծով. և եկեղեցի նայնպէս ՚ի փորձանս, այլ ուր ՚ի քուրայ՝ ընդ հո՛ր հողոյն, և ընդ ջո՛ր մկրտակն, և հանդեսք ՚ի բեռանց մեղաց:

Մախց ՚ի դռնն չո պատրաստէ՛ս. ասց իւր զիւր ՚ի, զոր իրաւացան իւր շքիւնս ՚ի, զոր երեսն ՚ի իտեղսն ՚ի նեղութեան:

Գերին յե՛մ պատարագօք, զոր խօսեցաւ ՚ի նեղութիւն ի բարիցն:

Handwritten title or header in Armenian script at the top of the page.

Չընկերս ուղղակիս Տարապից ինչ խաչս և ինչոք, և ինչ Տարապից զանարան և հոհալը:

Ուղղակիցս՝ գեղս և պարարտս, խոյոք և ինկոք՝ լը օրի նայն, և մեք յեկեղեցի՝ և ՚ի վերինն եկմ՝ բանական պատարագ քր, և մանկավարչ հեթանոսաց, զոր ընծայեմք ՚ի հաւատս անկալ, և նախիրելով այ:

Handwritten number 41465 in the right margin.

Եւ այ լուսարեւս ինչ՝ և պարտից ինչ անկոքս՝ այ իրնելիս յայ, զք ինչ արտ անկն ինչ:

Եկայք ասէ լուսարեւք, և զոյքն ոչ յաւելու. յայտէ թէ՛ զերկնային և զերկրաւոր բանականաց բանական՝ սքան մեծարէ լսել զերախտինն այ, որ առ ինքն, ՚ի յորդորումն ինքեանց և ասէ:

Ան և բերանով ինչ իւրեւոյ. և բարչ: արտից ըն քննան ինչ:

Ոչ ճիր նախիրեմ ասէ, այլ զի՛ առանց պատարագի՛ բերանով կարգացի, և լեզուաւ բարձր արբի զնա, և ազատեաց զիս:

Չկող ինչ անանկի՛ ՚ի արդ ինչո՛ւ. Գիե լնի՛ ինչ քր:

Թե՛ եղեալ եմ ՚ի սրտի այլ մեղանել լմի լուիցէ:

Վէ պարտի՛ լուսան ան, և նայնոս ՚ի յայն բարբառանաց ինչ:

Չի անտեղ մնալոց եմ:

Օրոնելու է ան՝ որ ոչ ՚ի բարեաց արտ զանկոք ինչ, և ոչ զարեւոթի իւր յինն:

Չինդ իրան հրեւտակաց և սքց, և ոչ զողջակէզս ՚ի մեղուցեւոցս:

՚ի իստարած. ընդ օրոնանիս. սողնո իրցոց:

Չարտնն ինչանոսաց, և զինչոթինն քն՝ որ արտ ան իրնից, Տարթոք ընանայ. յարեմ սղանաւ սիւնողն, քանի՛ն քարչան ՚ի յարտանն, և ինչն սոնա՝ որ ընդ արտոյնն քննելին, և իրողնն: Սխտելով զքննանչլուսարեւին սոն վն, սոսց զայս, և ՚ի քնն սոստիւրցն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԿՁ.

Ան զարեւոթ վն և օրոնելու զինչ իրեւոյն զինչոս սո ՚ի վն և զարեւոթ վն վն:

Հատարակաց հայցէ որք կարօտ են սղորմա թն, զոր և քահանայն յեթանն ՚ի խորաննն ՚ի մեղիստէ ուսեալ զանս գայս օրհնաւ թն, օրհնէր զժողովուրդն. դաւիթ զինչն և սխանն լն ժողովուրդն, կարօտ գողով երեսայն այ երեման. ուղ մարգարէլն և արդարք ան:

Ճանաչել յերկրի շնորհապարհս թո՛ւ, յաշխարհ մե՛ շնորհապարհս թո՛ւ :

Չոր երբև մտացեալ չիշնեն զազամայնս և զհայրենի հեթանոսութիւն ճանաչել, չիշնել հրամայեցեր, սակարկե՛ն՝ մի յայտնէր զուսականս հօր քո՛ւ և թե՛ յայտնես՝ մեռցիս : Այլ՝ զաւետարանին ճանապարհն՝ որ է՝ նրն, ճանաչել ստէ՛ յազի՛նս ամ, յորժամ՝ քարոզի աւետարանն ընդ ամենայն ազգս :

Խորհու՛նք էլ յիշո՛նք մտն ի՛նչ ի՛նչ զարդար մե՛ն, ի՛նչ ի՛նչ էլ յիշո՛նք մտն ի՛նչ ի՛նչ զարդար մե՛ն :

Որ ՚ի հրէից սակաւք հաւատան, շատաց ամ : Խոստովան եղիցին առ քեզ ժողովուրդք ամ, հեթանոսք ամ :

Որո՛նք էլ յիշո՛նք և զնո՛ւրոնք աշնո՛ւք : շէ՛րքս քորո՛նք զի՛նչ զարդար յաշխարհի և աշխարհի երկրի՛ քան առաջնորդսն :

Չի դու զատիս, որ զգուժ արարչական ունիս, դու եկիր զատաւոր, զհրէայնս յուղիղ օրէնս ամ երով : Ե՛ւ ազգաց երկրի՛ կուրացեալ հեթանոսաց՝ առաջնորդես ըանաչով զաշխարհս :

Խորհու՛նք էլ յիշո՛նք մտն ի՛նչ ի՛նչ զարդար մե՛ն : Գոհացո՛նք ընկն ի՛նչ ի՛նչ զարդար մե՛ն :

Կրկին ստէ՛ զխոստովանն և զժողովուրդն : զի խոստովան եղիցին հրէայք յառաջ սիւ, և ՚ի կատարածն մտեալք՝ յողովք : յորժամ՝ լրումն հեթանոսաց մտցէ՛ն : Վո՛յ՝ գոհացին ստէ՛, զի զերժանն ՚ի տիրասպան ազդէ՛ն և յանքաւելի մի զայն նոյն : այլ զի՛ ամ ստէ՛, զի կցորդին գոհումն նոյն ամ ազգք :

Երբեք ի՛ր շնորհապարհս, և օրհնեաց շնորհ մե՛ն մե՛ն :

Երկիր ևս զգործս մարդկան՝ զոր ծրարեալ ունի ՚ի ծոց իւր : զպէսպէս գործս բարեաց, և զնոսին խի զօքոսն ամ, որք բոցք և պտուղ են երկրի ծոցոյ : զոր և յարուժի՛նս պողաքերէ նոյն :

Ա՛յն ի՛նչ օրհնեցե՛նք շնորհ, և ՚ի նոնք էլ յիշո՛նք մե՛ն ի՛նչ ի՛նչ :

Ա՛յն որ նախ քան զմարդեղութիւն աղամայ ընտրեաց, և որ առ զհետութիւն և անացոց, ստէ՛ եկայք օրհնեալք հօր իմոյ :

իմոյ Եւ ՚ի նմանէ երկիցեն, վերին երկիրն՝ որ ՚ի վեր է քան զնո՛ւ. զի թէ նո՛ր երկիրն ՚ի նմանէ, որքան է զու՛ր նո՛ւ առ հոգեղէնքս, զի սիրով խաչակեն զնա, զորհնէն յախտեանս. ամէն:

՚Ի ի սորոսն. սաղմոս ՚ի դոմին:

Օյսորոսն յնի՛ն և զնորոսն ՚ի ինքնո՛ւն հոգե՛րէն սաղմոս, և զնո՛ւն ինքնու՛ն ինքնու՛ն ՚ի ինքնու՛ն ՚ի ինքնու՛ն: Ինչո՛ւն յանասոր ինչ ՚ի ինքնու՛ն ՚ի ինքնու՛ն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Կ Ե

ԱՐԻՑԷ ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԵՒ

դոմինոսն ՚ի ինքնու՛ն նո՛ր, ինքնու՛ն սորոսն նո՛ր ինքնու՛ն նո՛ր:

Կախ ասեն արդարնն՝ զի մի յամիցէ յանուէլ ՚ի հայրե նի ակ՛ոսոյն, և սարա ՚ի քնոյ մահոս: Չայս ասէ մովսէս ՚ի չու՛նէլ տաղանակին, յարիցէ ան. ոնց նո՛ւն: քան զայս սաղմոսին սկիզբն հրամայեաց թէ երբ քահանայն ելանէ ՚ի խորանէն, օրհնեացէ զժողովուրդն ասելով, ան որբմեացի քեզ և օրհնեացէ զքեզ. երեւցուցէ զերեսս իւր ՚ի քեզ. և որբմեացի քեզ. զոր դաւիթ առնէլ զնէ սկիզբն իւրոյ օրհնու՛թնս, մանաւանդ հոգին՝ և որբ են նովին խորհրդովն: Յրու՛նեցին ան թ չնամիր նո՛ր, զեք և խաչահանուեր, և հալած իւք եկեղեցւոյ: Աստարի բանս յորժամ ասէ երթայք յիննն անիծելք ՚ի հուրն յախտեանական:

Ո՞ր դոմինոսն ինքնու՛ն. որդե՛ս հալէ հո՛ւ սոսնէ ինքնու՛ն նո՛ր. զի ինքնու՛ն ինքնու՛ն ինքնու՛ն նո՛ր:

Ոնց ծախ առաջի հողմոյ, և մոտ առաջի հրոյ՝ ոչ կարեն կեալ, նոյնպէս կորիցեն մեղաւորք՝ որ բնաւին ակն այ ոչ տեսանէ զնոսա՛՛ յորն հատուցման. ոնց և ոչ աչք թաղաւորի զմահապարտ:

Արդո՛ւս որո՛ւն ինքնու՛ն՝ և զնորոսն սոսնէ նո՛ր, և զնորոսն սոսնէ ինքնու՛ն ինքնու՛ն:

Առաքեալք և կանայք ՚ի յարութե նո՛ւն և սքք ան ՚ի սրակն իւրեանց, և ՚ի սրակին. ըստ այնո՛ւ՛՛ զուրախութն ձեր՝ ոչ որ հանիցէ ՚ի ձէնջ, զի հանապաղէ:

Օրհնելիք զսք՝ և սաղմն ասայիւս անձնն ՚ն. ճանապարհ արարէր
այնիկ՝ որ նորի ընդ արեւմտոս և արեւ անուն նորս:

Օրհնեցիք զյս, ճանապարհ արարէր կանոց նք, զի ի
կանս նք զնասցեն առ արեւալքն քարոզուի ընտ Որ նստի ի
արեւմուտս՝ բնութիւս մերում՝ մտեալ արեղակ առ մեզ եկն
հանդեաւ իմանալի արեղակն: Գարձեալ՝ զժոխնն է ստեղ
մնչ անդ էջ արն: Գարձեալ՝ ՚ի կատարած ալխարհիս,
երբ շոյց ըյս այս արեղակս, զի մեծի արեղականն ճանա
պարհ կազմեսցուք ՚ի մեզ:

Յնճացին առաջն՝ նորս, և իտալիսն յերեսոյ նորս:

Յնճացին սքնն և խոսկեսցին զնք և չարք, զի երեսք
քն՝ ՚ի զի չարագործաց, սատակել յերկրէ՝ զշիշատակս նյ:

Որ հայնն է որսն՝ և քոթատը այնչոյս, ոչ ՚ի սեղանը որսն
իբրսն:

Որբ էր բնութիւս մեր չունելով զհայրն, և այրի՝ չունելով
զինասն քն. հայր խօսեցաւ, հարան որդւոյ իւրոյ զայրին,
որ դատաստանուս առ դնս. և որդին զհայրն ծանայց սրբո
ցն յաղօթս ստեղ հայր մեր: Աճ ՚ի սեղանը սրբութե իւ
րում: Չ ՚ի մի թո՛ւիցի թէ՛ չարժի ան՝ այլ մնաց լիով, և
եկն լրմամբ:

Աճ բնօրհնացանն զիտրոնս ՚ի քան, և հանն զիտրեալս յաղա
թում: այնդէս և զստանոցոլս՝ որ բնօրհնելն ՚ի ցեղեղմանս:

Չմիակրօնս՝ զմիահաստատ. դարձեալ՝ միակրօն կոչի
որ յնակ ՚ի բաց են կացեալ ՚ի հակառակաց, յիւր տանն բը
նակեցուցանէ: Ի՞նչ յեկեղեցի. և ՚ի վերինն՝ հանն: զկապեալն
քաջութիւն իւրով, արն՝ որբ մարմնով կապեալ էին ՚ի չար
գործս ձեռաց իւրեանց: Մոխոյէս և զդաւանացօղս, զորս և
թող ՚ի դժոխս, զդ.և.ս՝ և զկարի չարսն: Որ արդ և ս բնակ
եալ են ՚ի գերեզմանս մարմնով, և հողւով ՚ի դժոխս մեռ
եալքն ան, զորս ՚ի կատարածի հանն յայլ դաւանագոյն տան
ջանս: Գարձեալ՝ հանն ՚ի դժոխոց զկապեալ հողինն, այն
պէս և զդաւանացօղն՝ զդաւան և զարիւրն, դաւանացօղք ան
ձանց, և մոխոյէսի, և ան, որ կային հողւով և մարմնով ՚ի տան
ջանս: Մարմնով ՚ի գերեզմանն, ՚ի սեղանն ուր ընկղմեցան.
Եւ հողւով ՚ի դժոխս զորս ազատեց արն դնալովն ՚ի դժո
խս

խրատ Գարձեալ՝ որք սիրով չէ հուռան կապեալ էին անդ իրու-
թիք. և զգտանացողք՝ զսպանողս և զհերձուճած օղսն՝ որք կա-
մարդ տանացուցին գնծ և գիրտութիւն. և մախն ՚ի գերեզմանն
անդ ջութիք, յառնեն և նորա ՚ի տանջանս :

Ահ՛ ընդ ելանել չնչ ստալի շողճարդան չա. ընդ անցանել չնչ
ընդ անապատ՝ երկն շարժեցաւ :

Երբ ընդ անաստան սինայ անցանելին ժողովուրդն,
յերկիւղ շարժեցաւ ամ՝ երկիր. նոյնպէս՝ յորժամ և հան
զարդարան ՚ի դժոխոյն յանապատէն բարեաց՝ երկիր շարժե-
ցաւ ՚ի ժամ յարութիւն :

Բանչի՛ և երկնս զգնացն յերեսայ ար ՚ի սին՝ ստալի ար իտրայելի :

Յօղ՝ անդ մանանայ, և աստ հոգին սք՝ յանմտոց
փառացն ար հօր. առաջի ար քի ՚ի վերնատանն՝ զցօղն կե-
նաց և աւազանաւն, և զհայն, և զբաժակն օրհնելով միշտ :

Անչի՛ իմաց զօրբարեղիք ար իտանգուրի չաճ. ինչպէս կի-
նանդայս, սոյն զաւ հարստիցիք շնո, և գազանս չա բնա-
կացն ՚ի նա :

Անչի՛ կամաց յորդեցին ամպն, առարեալք, մար-
զարեք, փարդապեօք, քահանայք, սարկաւաղուներ, ՚ի լու-
մին կամայն ար. թէպէտ հիւանդացաւ բնութիւն աղամաւ,
սակայն՝ դու հաստատեցեր եկելութիւն քո Գարձեալ՝ հա-
լածանօք եկեղեցի հիւանդացաւ, սակայն՝ դու հաստատե-
ցեր, յորժամ թաղաւորք քրիստոնեայք եղին Գազանք,
առարեալքն զիայրենութիւն ՚ի բաց եղեալ, պէտրոս և պօ-
ղոս կոչեցան, և բնակին յեկեղեցւոյ : Գարձեալ՝ անմար-
միդն զոր ետեսն եկեկիել՝ ՚ի կերպարանս զազանաց, աստ
բնակեն. զի եթէ արն բնակէ, զիտրդ ոչ նորա :

Պօրբարտ արդիւր չաղարիքի չա սղարի ար. ար դաշն զբն, այս
ստանգուրի շողճարդան բաւա :

Յառաջ պատրաստեցեր մարդարեւիք աղքատ բնու-
թեւ. որ և զրանն կորուսեալ էր, և հաւաստեալ անաս-
նոց Տի ապէ զբան. հողեխառնեալ ՚ի վերնատունն, զք
աւետարանեն առարեալքն՝ զօրութեամբ նշանաց և ար-
ուեստից :

Թագաւորը զորութիւնս զինելոցն ի քան թագաւոր յա-
տարի. ինչպիսիք և նման ինչ ի ինչ լինուցայ:

Թագաւորն քննորոտութեց՝ հրեշտակաց. սիրելւոյ՝ ե-
կեղեցւոյ. գեղեցկութիւն, տաճարն գեղեցկացաւ յաւարէն
գօգայ. և արդ քնասէր թագաւորք և զօրք և՛ զարդարեն
զեկեղեցի յաւարէ: Այլն՝ պէտպէս շնորհք հոգւոյ՝ գեղեց
կութիւն է եկեղեցւոյ թաժաննէ՛. ի՞նչպէս և բաժինք շնոր-
հաց են, այլ՝ հոգի նոյն է: Աւար՝ զտառ տուրնն ասէ:
Այլն՝ բաժանեցին առարկայքն զտիեկերս, ի՞նչպէս ինք
եանք ննջեցին ի մէջ վիճակաց իւրեանց. այլ ննուամբ նոյ
կուին:

Թագաւորն ազաւանաց արթնապար, և ինքնակն ինքն ի գոյնն ասուց:

Որ էջ ի յորդանան սյապիտի կերպիւ՛. որ ցուցանէր
թեքն արծաթ սպառս՝ զմարդարէս, և ի իկնամէջն՝ զառա-
քեակն, աւելի անատեսակ. և ի իկնամէջն ասէ զանյայտութի
առարկոցն՝ զորս ոչ գիտացին, և շատ ինչ ծածկեցին իրբև
զգօղոս, զի՛ երբորդ երկնիցն:

Ի գոհարել ի բնութեան զինորս ի վերայ ինչ: ի նմանն ի սուսն:

Եկնաւորն քննառարկայն գուճարեաց ի վերնատունն,
և այցա ի վի՛ երկրի. սոյն նախ՝ զգօգ ի վի՛ և և և. նախ գա-
զանք, և ապա աւետարանիչք, այժմ թագաւորք, հրամանա-
տուք դիւնաց և ցաւոց: Չիւնասցին. նախ սպիտակապիայլ
եղեն՝ անդ յաւարէն գօգայ՝ մարմնով, և աստ ի սպարդեաց
հոգւոյն՝ հոգւով. և ի կատարածի՛ հոգւով և մարմնով. յոր
ժամ իրբև զարեզակ ծաղեցն արդարն: Սարիմ՝ որ է եկմ:

Լեռանն այլ լեռան գորտար, լեռան ինչպէս, և լեռան գորտար. և
լեռան ինչպէս լեռան հորտար լեռան:

Լեռան եկեղեցի՛ զի հաստատութիւնն, լեռան պարարտ
ուր լինին պտուղք՝ հարիւրաւոր, վաթմնաւոր, և երևնա-
ւոր, և ամ աշտիճանք: Լեռան միակեպ, լոյժ էր բնութիւ
իրբև զկաթն, մինչ ընկալաւ զմակարդն՝ զհոգին ոք, և միակե-
պաւ, և մի եղև զլիսոյն ան անպակք: Եւ լեռան պարարտ,
յորժամ մարտիրոսն բուսան՝ Եւ զինչ կարծէք սիմոնոս,
լեռնէք անձոնացեալք, զգեան կոչէ: Յայլ օրինակս այսոյս
է, սաղմն լեռանն այլ, լեռան բիշան. բիշան՝ որ կայ յարև
մըտից

մբռնից յորդանանու, ուն սաղմնն յարեւելից, և յորդանան լը մէջ սնոյանէ: Սաղմնն՝ հասուցումն ասի, որ է արդարոյն լոյս, որք պահեն զչորսս մկրտութեն: Եւ բիշանն խաւար ասի, որք խաւարին զործովք զկնի աւաղանին:

Լեռն, ընդ որ հոգեւորն քննելի նշան. բանք և քր ինչ բնա
կեցի նշան ինչոք:

Ընդ եկեղեցւոյ քանդի՝ և ար իսկ բնակեացէ՝ ի խաչ, և յեկեղեցի, և ի սքս. զի որ հաճեցաւն ի սմն բնակիլ, այլ ոչ մեկնի, այլ բնակեաց, և բնակէ, և բնակեացէ. ուն և այլուր ասէ, ի սմն բնակեցայց, զի հաճեցայ լը սա:

Սուր քննութեամբն, հոգեւորն արդեւ, և քր նշան նշանն որք
լը ինչոք:

Ոչ միայն վեց հարիւր հազարքն՝ որք ելին յեգիպտոսէ անմարմին կառօք նոյնքանեօք, այլն՝ արդարոց ոչ զոյ թիւ ի խաչ և յեկեղեցի՝ հրեշտակաց մերձ զօրով՝ նոյնքանեօք ուղղելով ի հաւատս դմարդ իկ, և ստշտելով զոր ի նոսա: Գարձեալ հազարք ուղղիւք, վարդապետք՝ որք ուղղին ըզ սպառն սրասուց և խրատուց: Գարձեալ հազարք ուղղիւք լը այնմ, հազարք հազարոց պաշտէին, և ար ի նն՝ անբախն զակիլի զօրով. ի սինէ՝ որ է անմատոյց, յանմատոյց լուսոյն՝ ասա խնարհեալ ան:

Եւ նշանն և քննելոց լը ինչոք. սա սաք՝ բանքեաց որք
քննէ՝ և ինչ որքոց հարդան. բանք ինչոքսն որք և քննելու ի
նչոք նշան:

Եւ ի բարձունս՝ ի խաչն, և յերկինս. կնն՝ զեջն ցուցանէ. նախ էջ, և ապա էլ. սա աւար ի հօրէ, յորժամ զերեաց զկերեալն ի սատանայէ, և զհողին՝ որ ի հօրէ ելանէ, բաշխեաց զերեւոյն. ոչ յիշելով զաւաճին թերահաւատութին: Գարձեալ ոչ բնաւ անհաւատքն, այլ սրկասահաւատքն և ազեւքն կան յեկեղեցւոյ:

Տէ քննելու՝ որդեկեալ քր զօրնապաշ, սա ընտրելոցն
քննելու:

Չօրհանապաշ պարս է օրհանել զայնքան բարեց տուօն, կրկին կննք, և երկու աշխարհօք. զայն որ կնն, և զաղց է. և զհողին սք՝ որ աւաճարդէ ամ բարութն:

Ա

Այս օրը քննարար, և 'ի քննել ին իւր հոգու:

Որ սասաց, որ հաստաց յիս' զմահ մի տեսցել: 'Ի քննել
ելին հոգիքն 'ի դժոխաց և 'ի մահումանէ:

Բայց սօսյն' քննելուցն զնոր-ի լինութեաց օրաց: և զնորն իտճ-
նողին, որ գնան յանջելն-ի ի-րելանց:

Չգլուխն թնամեաց' զհասարայտութեն, և զնայն գլուխն
զիշխանն յորդանանու: Եւ զհերն կարճ' մանր քննուք հա-
տուացել: կարճ'նովին' զուղիցն ասէ, որ ջարդեցաւ, մինչև ոչ
է բժշկութի: Ասա՞՞ կարճ'նովին սքանաւով: զի մեռելով
գործոց ասնէ քննութի:

Ասաց քր' 'ի իտրոց անդրոց արցն-ողց, և 'ի հիւն իտնաց զան 'ի
արտ իտնողց:

Չհոգիսն 'ի դժոխաց: Եւ 'ի միջոց ժանեաց' յերկուս
հասանէ, որ 'ի փորն կան, 'ի դժոխա. և որ 'ի ժանիս' որ դեռ
'ի մարմնի են, և 'ի կանն նք: Չայն 'ի դուրս կորցելց, որք
զզնանան, և նա կամի զայն մասն' որ 'ի ժանիսն կան:

Ոչ իացն օրն չա յարնան, և ի զուս շանց չոց յարնել լինութեաց չոց:

Յորժամ 'ի խաչին բարձրացաւ, թացաւ ոտքնք. այլն'
'ի կոխելն թնամանն իրքև զհնճան' արտ յիւր արիւնն թա-
ցաւ: Եւ լեզուք շանց' հեթանոսաց հաւանացեաց' յարե-
նէ հրեիցն:

Երեկոցն գնաց չա քնն, գնաց քնն իտն-արնն օրաց քնն:

Վուստութի ճնունդն. 'ի մեռելոց յաննին' կնքեալ զի-
մնին. 'ի դժոխս գնալն. 'ի վերնատունն. յերկինս յերանայն.
այ էր, և թագաւորն մերոց:

Վանելցն իշխանս հանել զօրհնութի, 'ի հիւն իտնանաց և գնալաց:

Ասարեալքն յառաջեցին հանել զօրհնութի 'ի միջ կու-
սանաց, 'ի հինն' մարդարեքն կուսանօք երգչօք. և 'ի նորս'
սուարեալքն յաճախ կուսիւք, և գովչօք:

Յեկեղցն օրհնելէ զքն, և զքն յաշխոցն ինչի:

Յանձնեալ սղործն՝ յիմանալին, մտայ կիւեք. այլն՝ ասա մարմնով, և մտք անդ: Ազրեզք խրայեղն՝ մարգարէք և աւարեայք:

Ար քննիւմն ՚ի սղորդիւն զարմանալի, իշխանս յապարայ սաղմնար-
դար՝ արքա՝ իշխանս զարմարանի, և իշխանս նիւթնաւիւնայ

Գորոս ՚ի սղորդութիւն զարմանալի Աստուծոս՝ բնասարս թեւոյիսան՝ անկարատ և ստահակ, զի հալածիւ էր: Այլն՝ զարմարաւ ՚ի ձայնն թէ զի՞ հալածես զիս: Իշխանք յա-
ղայ՝ յարբաս կղայր ան, և կղեօարոս կղայր յովսեփայր Իշխանք զարուզնի, յօհաննէս և յահարոս: Իշխանք նեկի-
թաղիմայ, պետրոս և անդրէաս յայս ցեղեցս էին:

Հրահայնն սն զբարեիւն զն: զբարոյն զայս, զբ հասարակեցն ՚ի թիւ:

Աւարեայքն ասեն, հրամայեան ձգել զձեռս ՚ի բժշկու-
թիս և ՚ի նշանաւ Ջոր հաստատեցեր ՚ի մեզ՝ զբարոյաւիտ:
Ի ստորեւ յաւելի յերաստելի, ՚իզ ևստատելն իւրստարս զար-
բարս:

Յեկեղեցիս ամ թագաւորք նաւիրեն այր

Ստորեւ ՚ի քաղաքն իշխանն, ՚ի թաղն զարմարայն՝ և ՚ի քաս իրնայ:

Եղեգան՝ ՚ի դեան, որ ՚ի տկարսն զօրանան, և բնակեն
Ի ժողովս զանարակաց, հրէից առաջնորդաց: Եւ ՚ի դասս
երնջուց, կանանց նայ. զի քահանայքն բնկեցին զաւծ օրի-
նայն և զիանայս վաճակայուցանէին:

Ետորայնն այնպիսի որ ընդունել են արմարակն զբարեւն զնիւնանս՝
և այ իւրն ընդ դարբարակն:

Յուղայ և զիտուորքն, և որք արդ բնարին արծաթով, յայ խտին: Յրուհւս զհեթանոսս, զհալածիւ թագաւորսն, որք զգրատեբազմն սիրեն:

Եւնայնն նիւնայնն յիւրիւրսն: նիւնայնն յաւարտայնն յիւրիւրսն զնիւն-
անն:

Մողքն, և ներքինին և թովկացուց: Հնդիկք յառաջս
գոյն ձեռնտու լիցին թովկայիւ. և նախ ներքինեաւն յո՞ծ ձե-
ւրն սուրն, և էլին ՚ի մահո՞ւննէ:

Թարտարութիւնն երբնն բարնեցէ զնն, և աւելոս սասցէք զն:

Սուրբք ամ՝ որ հալածեցան վասն քի, զի նոցա է ար-
քայութիւնն:

Ընտարայնն արարէս այնպիսի, որ նստի յերկնս երկնայ ընդ յարմար:

Նախ յարեմուտք կայր արհն և իննամէր մինչև հաւա-
տացին, և եղևն արեւելք, և եղևն երկինք երկնից, գոծ ու-
նելով: Այլև՝ որ նստի ընդ աջմէ հօր, ձախապարհ հօր-
դ եղէք և ակնկալէք գաղտնեանն նորա, ահապին փառք
յարեւելց:

Ան գոյն շխտն իւր 'ի յոյն շխտն: և գոյն շխտն քն:

Հոգին նք նախ գոյ սաստիկ հողմով, որում տոնք փա-
ռքս իրրեւ այ:

'ի վերայ իւրայելի քն շխտն: և շխտն յոյն յոյն յոյն յոյն
դէմ երկնից:

Անգ փայելէր դաւ 'ի վերայ իւրայելի. և զօրութի նք
մինչև 'ի մարգարէան. որք գիտելին և ասելին զաւետիս զա-
լաստեանն նք. հեղից ասնն յողւոյ խնկէ 'ի վերայ ամ մարմնոյ:

Ստանելի է քն 'ի վերայ որոնք իւրայ, քն իւրայելի:

Հոգին 'ի վերայ քա առաքելոցն, և շխտն օտար, անն իւ-
րայելի նա է:

Նա գոյն զօրութի հաստատութի իւրայ: Երկնից է քն:

Չօրութի նշանաց, հաստատութի հաւատացելոց ժա-
ղովրդեան իւրայ, անն է՝ որ օրհնեալ է նա յաւիտեան այս-
քան հրաշագործն: X

'ի իսթարոն: Ըստ զառնեղիւոյն. զառն 'ի գոյնի:
Փոփոխութի յիւրայ յիւրայ շխտն, շխտն քնիցն 'ի վերայն:
Ունի և շխտն: Եւ շխտն: Եւ շխտն: Եւ շխտն: Եւ շխտն: Եւ շխտն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս ԿԸ

ԵՅՈՐ ԶԻՍ ԱՍՏՈՒԱԾ, ԶԻ ՀԱՍԻՆ

Ըստ յոյն իմ. շխտն է 'ի իւրայ անշխտոց, որք իւրայ
իւրայ հանգիստ:

Չուր՝ գոյնն ասէ. ընկրայ 'ի խորս անդնդոց, 'ի բաւ-
աքն իւրայնութիւն. և բնութիւն 'ի գոյնի: Այլև՝ ասի իմ է՝
'ի գառնալն զաւթի զինի սղանմանն արխաղանայ, խառնե-
ցան

ցան տանն ցեղքն զկնի որդւոյն բորորայ, և անկաւ զաւիճի
'ի տաբակոյս, և ասաց զայս:

Եւ ի իբրև թաւա, և շրման ընդշնն շն:

Եկի ես իմ մեղօր, և շրմանը անբաւ զօրացն բարի-
լացոց, որ այլ և այլ շրմեցան, և եկին յեկմ', և ընկլմեցին,
տարան 'ի բարկուն երկոյս:

Աւարտելն իս սա սղաղմել, և կերկրեցաւ ինքր ին:

Բնաւիս առ վշտին, թէ եւ' ոչ առ ար. և հրեայն' առ ան:
Եւ կերկրեցաւ կոկորդ իմ, զտանացաւ 'ի հեծեծանացն:

Նստեցին սէ ին, սա յասլին սա ար ար ին:

Իբրև հեռաւ որի մնաց որ և նեղի, և ես այ յուսով:

Բազմեմ եմն թան շնոր քլեայ ինոյ, ոչ սեկն շն 'ի սորոգորոսոս:

Որոց չարարեի ինչ մաս' ատկին զիս: Վասն զհեր
զկոյ իմոյ, քան զզկուսաւոր քաղաքին եկմի յուր կին բնա-
կիչն բարիլացոց:

Չօրացան յն թնտէս ին և սեղէս ին 'ի նախ: Բն շր ոչ յստոյ
իւր ին' սա ինչն:

Չօրացան, զուր անկն, և սահանծնէն է, զոր ոչ սարտին:

Այ տա թանտար շնոր ինչն ին և յանցան ին 'ի շն ոչ թանցան:

Վերջ միայն մեղայ անզայարար, և յանցանօր զոր ա-
կամայ:

Այ' տանցան շնն ին, ոչ հանցան շնն սէլ ար' ար շրոնկոց. ս'
արտանցան շնն ին, ոչ ինքնն շնն ար ար ինչն:

Ոյք կամին զայ առ քեզ համբերելով յիւրեանց սա-
վարութենէն, ստարք թող չտկարանան, զծողովուրդ քո 'ի
զերութի տեսանելով, և ամօթով զառնան:

Ասան թ հանցան շնն ստանաց, և թանցան տեղ շննն ին:

Չտայի սխտասխանի' որք ատկն սէր է ան քո. քեզ
մնայի հատուցանել. ճամկեաց ամօթ, զի իրաւ էին:

Օտոր ինչն իս յնքաւոյ ինոյ, և հիւր որոսոց էր ինոյ:

Ոչ իշխեի տալ ճանօթս, և ոչ նորա ինն. այլ իբրև
զհեր ստար ընդունելին զիս բնակիչն եկմի մօրն իմոյ:

Նստեց թան թ ինչն շն. ճանտեց ճանտեաց թոյ տնն 'ի
իւրոյ ին:

Աւեր տաճարին՝ ցաւ է ինձ , և ուսել զտրհուրդս
հսկիճն. նախատիչք քո զիս ցաւեցուցանեն. զոր սառքն լին
'ի նրն տախն, յորժամ 'ի տաճարէն եհան զտրջասն. որ էր
նշանակ բնութեն սպականութեն, զոր եհան քն մարդեղու
թէքն՝ զհօրն նախատինքն իւր համարելով :

Խոնարհեցաւ յի պահօք զանչն ի՛մ, և ի դէն ինչ այս նախարհն
աբարէ զմեծութիւն ի՛մ յաւրչ, և ի դէ սառն ինչ :

Չսուզն իմ և զպահս , և զքու բձն աղօթից՝ այսն և
ճաղս սանկնն : Յասակ նց, 'ի խաղան իւրեանց ձեացուցա
նելն զնման :

Օ ինչն խորհելն, ոչս նախնն սա զբռնն . զիս այդն սա
նելն, ոչս շահելն փնն :

Աս զբունս բարիլանի յրմեկն զգինիս :

Ս Ե յաղէն ինչ սա իւր քր, 'ի իմանն ինչ ինչ :

Ոչ զխորանաց ինչ սակ բնդ սենելի ժամանակ. այլ ըզ
կարթ զիշտան փղծկմամբ : Այլն՝ կորելն 'ի մեղաց՝ բնդ սա
նելն են աղօթքն : Գարնեալ՝ 'ի իսուլ կօթանասուն սակն :

Ա՛ն 'ի բաղան ոչս բռնելն յառն ինչ , 'ի իմարդսն
փնն ինչ :

Այս էին բանք աղօթիցն, որ ճշմարիտ լիցի խոստումն
քո, թէ՛ յես կօթանասուն սակ զտանաս :

Աղբեցո՛ւ զիս 'ի իմաց՝ զի փ՛ ընկալցոյ . աղբեցոյց էս յաթի
լից իմոց, և 'ի իմոց ընդ իմաց :

'Ի լիլիւրձ և 'ի սահեցուցիւ մեղաց : Այլն կաւելն
բարիլացիքն մի սահեցուցեն զիս 'ի գործս և 'ի պաշտօնս
իւրեանց :

Մի՛ ընկալէն զիս պարտս ընդ, և փ՛ ընկալէն զիս մն
գործքս իմոց . ընդ որ փ՛ իմացն զբերան ից 'ի լիլիլի :

Պարտք՝ ի յիմանք սարսնան, և սասեղագիտք, և քաւ
թեայք , և զիւթք, յիմ կողմանց կորուսանել ջանան. զոր
պարտս կողէ . և ջրհօր՝ զիսապաշտաւին , զի այն է անգլուտ
կորուսան :

Ի լուր Բնի Թր, զի բազմոց է ողորմում ի սու. ըստ Բարձրա՛ գլխո-
Բնի սո Կայնո՛ւ յնս, և զի Կարճարյունէր յճրէսս թո՛ւ թոռայն
սոսու՛մ. զի նեղի մէտ է ս, զարձարնի՛ն լուր Բնի:

Օ ի քաղցր ես ողորմութիւն քո, թէ կեցեա ահագին է ստու
գութի քո. լը բազում գթութե՛ն՝ որ հայրական է:

Վայնո՛ւ ցածն ի՛, և զի՛նո՛ւ զիս. և լը Բնա՛գայն ի՛նոց առ,
բնո՛ւ զիս:

Օ ի հայեցի. քո՛ կարող է զիս ապրեցուցանել:

Իրգիքս Կովիտ

Օ ի Կոս գլխո՛ւ զնախորհո՛ւն ի՛, զմէթ ի՛, և զարտի՛ս
սանս ի՛:

Չունիս պէտք յիննն ուսանել, երբ մեղանում. զա-
ծնթ իմ, յորժամ զմեղանն իմ յիշում. զպատկառանս իմ:
յորժամ սրկանել կամին ՚ի մեղա:

Աստուծո՛ւ թո ին ամ նեղիս: անցն ի՛նոց. նախորհո՛ւնս
սէրո՛ւ ի՛, և Բնա՛ստուրնի՛ն:

Իբրև էաք յեղիստոս. նախատանոց համբեր սիրտ
խմ բասիւն. և թ շունուութե՛ն շարժարանոք մարմնոց:

Այն անձնի՛ թէ ո արտի՛նոցն ընդ իս, և ո՛ւ ոչ էր. և Բնի՛նս
բնի՛նն ոչ ո՛ւ գրաս:

Յեզմեցեցոց, կամ ՚ի մակարացոց՝ և յաննացոց,
զի ապնոք իմ էին և գերի. այլ՝ զկուռս նոյ պաշտելով ընդ ար
ձակէին: Այլև՝ աղամոց ոչ որ գտաւ օգնական, բայց՝ որ
ստեղծն զնս:

Երանն ՚ի ինքնո՛ւնս բնի լի զի. և ՚ի թարսա ի՛ն արժոնցն
ինչ բացու՛:

Վեղի և քաշախ լինէր ՚ի նախատանոցն կերակուրն և
բնուէին: Այլև՝ ան ՚ի ժամ իսախն ծարա մանն՝ զի շարու
թե՛ն լիղեսա թմանձրացուցին զքացախն՝ մինչ ծամու էր. և
զի աւուրք բազարձակերացն էին, բաղարձ լը եղեգի կերաւ
արն զգրեախն, և սանն ուտել և զի՛ն գրեախն:

Եւ:

Եւ շնորհակալ ընդ անուրիս յայնչեացն, ի հարաշարսն և ի փոյն-
խորհուրդսն:

Յի հոյն տօնի զհնի երեսուն և եօթն ամի՝ հատուցաւ
նոյ սեղան զատկի նոյ. զայլմ ազդեցան զանստասնելի վիսնոյն
անկեալք:

Խառնութիւն սու ընդ շնորհակալսն. և շնորհակալ ի ստորոյ:

Խառնար կալաւ՝ զի մի հայեացին ՚ի ան մերկութիւն: Եւ
զի իկուանս նոյ հանապազ կորացո՛ւ. զի այլ մի կարացին ու-
ղեղ զնալ, ՚ի բեռանց և յամօթոյ. վտխանակ զի հարկն ըզ-
թիկուանս ան:

Արդեօ ՚ի վերայ ընդ շնորհակալսն. սրբօրոքսն ի ստորոյ յայ
նոյ վերայ ընդ:

Քանզի՛ յայտնեաց է բարկութիւնն այ:

Եւ շնորհակալսն ընդ անուրիս. և ի ստորոյ ընդ մի՛ ոչ ինչ՝ որ ի ստորոյ:

Գաւառք նոյ՝ զոր ՚ի գերութիւն ունելին. և տունք՝ սեղի
տանջանաց նոյ լիցի, և զնս՝ մայն ունելցին:

Ձի զոր քա՛ն հարեօ, հաւնելոյն. և ՚ի վերս յառոյ ինոյ յառելին:

Ձի զոր զու հարեր, ցաստմոք հալածեցին. և ՚ի վերս
ցառոց խնց յաւելին, քան զոր մեղոյ՝ աւելի տանջեցին քան
զկամս քո՛ բարկացիցին: Ձալ ամայն և ս հարուածք զեք յո
լոյլեցին: Եւ զնոյն հարկանել՝ զոր հայր առարեաց, քան ըզ-
բանս մարդարեկցն՝ կարի նախատեցին քան զզրեալն. զի
տան գրեաց զաւթթ ինչ՝ ետուն ՚ի կերակուր ինչ եղեզն.
նոյ լիզի ետուն. յիրաւի խառնեցան սուք նոյ. հասան մար-
դարեքն. և արկաւ բարկութիւն ան՝ սալն հոռմայեցոց. և
ի տաճարն նոյ՝ նոյ այլ ոչ ընակեցին:

Մի՛ք շնորհակալսն ընդ անուրիս յայնչեացն, ընդ մի՛ ի ստորոյ յայնչեացն:

Ձի յետ խալն և զյարութիւն զոպարտեցին, մի միտ
ցեն ՚ի քառութի սպաշխարուն, որք ՚ի կամաց ոչ զզջայան:

Ձի շնորհակալսն ընդ անուրիս յայնչեացն. և ընդ սրբօրոքսն ընդ
մի՛նչոյն:

Անոց գորուն յիշատակն է արդարոց, որ կայ 'ի գուժն
այ անտուայ, և որ արբաճանու գրեցան որդիք նր խաչիւն
ջնջեցան :

Առաջ և ցուած է՛ ին, գրիւթի չա քն ընդուն զիս :

Աղքատ՝ աղամ, և զերին, և հողիք խոնարհաց. յոր
քո ընկալի զիս յաղքայութի, ուստի մերժեալ են ցառք :

Օրհնելոց զանոսն այ ինչ որ հնարէ, և բարչո արարոց ըստ գուժութի :

'Յոր կտակարանուս՝ զհինն նորոգեցից : Չանուն այ
խոյ, զհայր, և զորդին, և զմք զհողին օրհնելով Եւ բարձր
արարից զիս, յորժամ ես խոնարհիմ հեղուիմ ք :

Հուճոյ իղնոյն այ չան զորն ճարալ, որ բերե ի շէնքս և ի ճուր :

Հաճոյ եղիցի այ՝ այս բանական պատարագս, քան զոր
թ ըն՝ զոր արբաճամ և մոխէս մատուցին՝ ձգելով արտաքս
զեղ ջիւրս և զհճակս :

Տեղին աղագո՛ և սրտի ի շէնքն. ինքնեցէ՛ս զքն, և ինքնն ան
յնս յեր :

Որ չունին անասուն և նաչիհ, յորժամ գիտեն թ է՝
բանականն նուէր մեծ է ան. խնդրեցէք զած սրտիւ և բա
նիւ, և ապրիք ստէ դաք :

Չէ լուսն քո քննիւց. և զլուսնս իւր ոչ արհմարկնաց

'Ի բարիլն լուսն, զի եօթանասուն ամ ոնի կապ էք,
և զկապեալք զյերոնիս՝ ոչ արհամարհեաց . այլ՝ արար նի
դարձ : Եւ աղքատ բնուիմ ևս՝ որ կապեալ էք յաղքատու
թ են ոնի յերկաթս : Գարձեալ՝ սղքատ և անանկ՝ զհեթա
նաս մեղաւորս կոչէ. և կապեալ՝ զհողինն 'ի դժոխս, զորս
ոչ արհամարհեաց և անփոյթ արար :

Օրհնեցն ըստ իրնոց և իրնոց, թու և ամ որ զեւոյն 'ի նաս :

'Ի մարդոյն փրկութիւն միարանեալ խնդան և օրհնեն
զած, զի գլուխ է արարածոց մարդս :

Ա՛ն իրն զիւն, և զնոնոն չառայ էրեւսանի. զնոնոն բնա
նոնն և ինքնն ի նմ :

Միտն զԵ՛ժ, և լինեսցեն քաղաքք՝ յետ դարձին. և ժա
ռանգեսցեն այլև՝ զեկեղեցի յետ հալածանայն:

Ձառայ՝ հասցնց այ զառարանսն՝ անդ. և այ սիրին զանան բո,
բնակայնն ՚ի նմա:

Ձառակ՝ արբաճանու, խաճակայ, յակորայ, ըստ մար
մնայ որդիք անդ յե՛ժ, և ըստ հողայն՝ աստ յեկեղեցի, որ
սիրեն զանան քա:

՚ի հասցնոք. ՚ի քաղի՛ն՝ առ ՚ի յնչասոյ՝ զննելոյ զնա քն. առնու:
Ու է և իբրաքիս առնուցն, սուրբն՝ լառն իւր առն քաղի՛ն զայս,
յորժամ զանուցնայնք յաբիտարնայ. և լառն զբարեկամն. այլն՝ Բնա-
կնա զբո. աշխի՛ն քաղի՛ն, և առն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԿԹ.

Այ՝ յգնելին յայնայ. և քո յննելն էլ ինչ գործն

Կարօտ եմ՝ ասէ միայն հայեցող. և իժէ՛ դաս լինիս
բնկեր մեր և որդի մարդայ, զի և մեք տեսցաք զբեղ:

Առնուցնն և յանձն լինին, որ ինքնին զանն ին. քաղի՛ն յնոր և
աճանայնն, այս իորդի՛ն ինչ լար:

Գող, և զք, որք զողիս մարդկան կամին կորուսանել
նորայնն աք զանձն՝ աճանայնն. որ ասինն ինչ լառն լառն

Ձի գիտասցեն իժէ՛ ահ ննէ. առժամայն այք ասէ-
ին՝. իբր սեռի, և արխարել, և այլք յորովք:

Յնասցնն և առնել լինին ՚ի սուղ աճանայնն, որ ինքնին զննել քո:

Բուսի, և եթեթի, և որք լինի իննն, և հրեշտակք
ևս ՚ի դանայն մեր առ հայր:

Առնուցն յամ զամ, զնն էլ քն. և այ սիրին զննելոքն բո:

Ոքք ՚ի հեթանոսաց եկեալ են առ իս՝ ասէ զաւիթ.
և զքին ևս տեսեալ ասեն. և որք կամին զարդարանայն բլ-
նութենս հրեշտակք. և որք սիրեն զյնդ քո սքք ամենայն

Ես աչքս և քնանն ին, քն զգնելն ինչ. զգնայնն և զննել ին էս և
քո ին՝ զի յանուար:

Ազբատ՝ զի ՚ի հողոյ եմ. և անանկ՝ զի անկայ ՚ի դբախ
տէն. հրեայն ՚ի գրայն և ՚ի տաճարէն. և դաւիթ յե՛ժ, և
՚ի տապանակէն: Կարօտ եմ՝ օղնութեղ քա. օղնական և յն
խմ՝ ևս. և դու ան իմ՝ մի յամենար. զի դու երկայնամիտ ես,
և մեք կարճամիտ. զու յաւիտեն զորով, և մեք ասկտօրեայ:

՚Ի խորհրդո՛ւ որդւոցն յաշխարհայ. յնա առաջնոյ գնորաւնն. առաջ
նա ՚ի Գառնի:

Եւ ինչն իտարձանո՛ւ ինչ՛ չնա առաջնոցն վերահնար. յորժամ յաշխի՛ իտար
անկեր ընդ յնորաւնն որդւոցն առաւելի, առոց Գառնի՛ շատնաւ. որ
անո՛ր շարեմ գնորացն, և թնաւնն. և զգրիւնի՛ որ զն՛ ինչն: Այլ
որդիան յաշխարհայ զնորաւնն էին, ազգոյնն իրեմոյ, և յայ՛ օրն
նապահո՛ւ. որ յառաջո՛ւ նո՛ գնորացն իբրայել իբրցո՛ւ անգո՛ւ, և նայո
զնորեմալ աշխի՛ն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Է:

Ք Ե Զ Տ Ե Ր Յ Ո Ւ Ս Ա Յ Ա Յ, Մ Ի՛
մոխնոցն յառնոցն. յորդորաւնն յամ գրիւնն շնա և
աղնոցն շնա:

Ո՛չ յաղթուի ինդրեմ, այլ՛ զերծանել յամթոյն
յաւխաննից. յարդարուի ն քու՛մ փրկեան, քն է արգարու
ի ն մեր, որով փրկեցաք ՚ի դժոխոց, և ապրեցաք ՚ի յաւի
աննից մահաւաննն:

Խանորդոցն առ ին շնանն յո, և նոցն շնա:

Բանախան նո՛ւ իրեմ պատարագ, փոխանակ սեղանոյ
եղցէ յականջա քո նր:

Ա՛յր ի՛մ քո՛ աղաւնն, և որչա՛ն մտաք նոցապանել շնա. շն հոգոք
աւնի՛ ի՛մ և աղաւնն ի՛մ Գառնո՛ւ:

Տեղի անուր՛ ո՛չ երկինք, ո՛չ երեւ, ո՛չ դրախան լիցի
մեզ անոց. այլ՛ անճառելի ծոց անուիւնդ քո՛ ըստ այնմ
իտէ՛ ՚ի ծոց իւր կրէ զպատիս, և մխիթար լիցի յրեաց:

Ա՛յ ի՛մ, գրիւնն շնա ՚ի յնոցն զշատոցն, ՚ի յնոցն անօրնն և անբարնն:

Ղիւնաց, և նարուգողանասրայ, և գողայ:

Ղառն ևս համբնորաւնի ի՛մ քո, քո յայն ի՛մ ՚ի հանաւնն ի՛մն:

Յելիցն եղիպատոսէ, այլն՛ ՚ի աղայուիմնն:

՚Ի ինչ հոգոքոցն ևս յարգանդն. յորձնն յոր ինչ Գառնն ա
ղաւնն ի՛մ. և առ ՚ի ինչն օգնաւնի ի՛մ յառնոցն զնո՛ւ:

Քե սնայ յարդանդ է. դու ստեղծեր զառաջին և ա-
ստյեր, պորտ է ձեզ վերապին ճնանել, և դառնալ և լ'նեղ
մանուկ, և մտանել յարքայութիւն:

Որդէ՞ շէ նշանով եղի ես ինչպէ՞ց, և դու օգնական ի՞մ և հարցիլ ի՞մ:

Իբր պողոս ստեր, առակ նշանակի եղար, որ է զար-
մացումն Գարձեալ՝ նպատակ հայհայլիլ նեախց:

Լայն ինքան ի՞մ գոչութիւն, որդէ՞ օրհնելոյն շխտո՞ք չա. շքնանապաշ
չի՞ք ինչպէս ինչո՞ք չա:

Չէ բերանս բաւական դռհանալ և դովել յինքննէ,
վից նորհոք: Չգտաւ քո, նախ զխաչն, որ վայելէր մեծու
թե սիրոյ հօր քո յո:

Մի՛ ընկնա՞ք շի՞ք քի՞ ի իմանալն ինչպէ՞ց. ի պոչանել շքնութիւն
ի՞նչ զի՞ ինչպէ՞ք շի՞ք:

Այլ պահեա՛ ՚ի ձեռին սոյ ՚ի տղայութեն: Գարձել
մի բնկենուք ՚ի ժամանակս ծերութե՛ն. այլ ծերութի՛ զհր-
նանալն մեղօք ստէ, և պակասի զօրութիւն ՚ի ծուլութեանէ:

Առաջն ինչպէ՞ք ի՞մ ինչ, և որ պատշաճն զանչն ի՞մ, ի պոչանալն ՚ի ին-
չպէ՞ց և առաջնն:

Վազըէացիք և դեք:

Ա՜յ ինչ ընտ, հաշիւանչո՞ք և հասո՞ք ձեա. շի՞ք ըն որ է որ վրէժն ընտ:

Գօգ ստէ, և ստանայ:

Ա՜յ ի՞մ, զի՞ հեռի՞ տանիք յնկն. և քի՞ յգոչելն ինչ նայնոյ:

Ո՛չ է հեռի յառեքէ, այլ զղորմութիւն ստէ մերձ մեալ:

Անքնողն և զպոչանոյն՝ այ շքնա՞ն ինչն զանկն ինչն. զքնոյ-
նն զանկն և զդարձանան, այ ինչպէ՞ն ինչ շքն:

Ո՛չ այլ պատուհաս խնդրէ թ շնամեացն, այլ ամօթ
և զեղջի:

Ես յմ իմ յառայացոյ, և յառելից յօրհնութիւն չա:
Յ՛ր

Յորժամ յաւելցես յիս շնորհ:

Բնութիւն ի՞նչ գործոցն շարժարար-իցն չա, զբնականաց շարժարար-իցն չա:

Օմարդարեական և զարքունական զշնորհսն ասէ, զոր
ունէր:

Որդե՞ս ո՛չ թէ իտրտ-իտ-իցն ինչ գիտեցի ի՞նչ արար-իցն. այլ հոյն ի՞նչ ար-
ար-իցն քն. և քո յիշեցի շարժարար-իցն չա հոյն:

Ոչ ուսայ ՚ի խարդախ և ՚ի շար գւղրոցս հեթանոսաց
և հերձու՛ածողաց, այլ մտի ՚ի զօրութիւս ան, ՚ի գիրս՝ որ
զգօրութիւս քո քարոզէր. և ոչ է ՚ի նմա խարդախութիւն, և
զարդար դատաստանս քո միայն յիշեցի, և երկեայ:

Ա՞ն ի՞նչ, ուսուցիչ լին ՚ի հանդու-իցն ի՞նչ. և ցորտ ևս գործոցն շար
արար-իցն չա:

Գու. ես իմ վարդապետն յերկնն յեղ խղատուէ. ըն այ-
նրմ, գաթի զքեզ այնինչ ծնեալ, և յարիւն թաթ աւեալ, և
լուսցի ջուրբ: Եւ ես սրտովեցի զարդարութիւնս քո, և
զմեզս իմ:

Մինչև յաւարել և ՚ի ճերմեալ, ան ի՞նչ քո խղաց լին:

Ի՞նչ աղայութիւս մի մեռայց ասէ:

Մինչև գործոցն բազմի չա՝ ալ ճի՞նք մեռայնի որ գալցի է:

Գարձ աւնես, և զօրութի քո սրտով տղայոյն՝ որ դեռ
են գալցոց ծնեղ եամբ. և ՚ի քրիստոսնէից՝ որ գալցոց են վար
դապետք եկեղեցւոց: Գարձեալ՝ մինչև յալե սրել և ՚ի ծե-
րանալ օրինացն՝ մի թողուք զօրէնս, այլ մանկացո՞ աւետա
րանան, բունն հարեալ զզաւակէն արբահամու մինչև սրտ
մեցի աղի թրիստոսնէից:

Օւրար-իցն չա և շարժարար-իցն հինչ ՚ի բարձրան, զոր արարիչ քո
քո հոյն. ան ո՛չ հանձնի ինչ:

Վարդաւ զսնորհնականսն՝ մինչ ՚ի բարձունս համբաւ
նալն լսեն ան աղաք. զի քեզ նման զո՞ տսեն ան:

Որեւի՞ց ցուցիչ ի՞նչ նշան-իցն բազմի և շարժարան, արարիչ և ինչ
իտրտ:

Երեւոյնք շէս և 'ի խորոց անդնորոց երևել հաննք շէս

'Ի բարեխոնէ՛ զոր եղեկիւիւիւն ասեք, բացից զգերեզմանս ձեր, և հանից զձեզ 'ի գերեզմանաց ձերոց: Վարձար մխիթարեցեր զիս՝ զանիւիւիւքն: Եւ 'ի խորոց անդնորոց՝ կիւրսիւ և զարեհիւ որդւոյն հաներ:

Յճաննոցն 'ի շրտ-նիւն յո, Կարճոր Բիթ-բնոցն շէս. և 'ի խորոց երևել Բ-անգամ հաննք շէս:

Նայեմաւ տակաւայետաւ. և 'ի խորոց՝ արտայեւսիւ միւսանգամ 'ի նոյն բարեխոնէ: Եւ բնուէս 'նեզուիթի՝ ջրհեղեղն. մխիթարուիթի՝ տապանն և աղեղն: Յաճախ 'նեզուիթի ստապալաւիթն, և թողուլ 'ի ձեռաց: Մխիթարեցեր՝. ան գայն. և հոգւոյն սարգէնն Որ միշտ 'ի թիկունս հասանէ տկարուէ մերում:

Արք՝ և էս իստուշուն իղնոց յեղ 'ի զարտապալիս՝ ստղասաց ճշարտորոքն. սաղնոս սացոցն յեղ օրհնա-նիւն սարքոր իբրոյնէ:

Պատրաստուիթի՝ սր է փող, և տաւիղ, և քնար: Եւ 'ի մեղ սրատրաստուիթիք՝ անխղճմտանք վարք: Սքզ խորոցեղի քս՝ որ միայն գտար քր:

Յճանոցն շրտ-նոց ի՛ն, յորթմ սաղնոս սոնոցն յեղ: և անյն ի՛ն շոր և իբնոցն:

Որ է անձն՝ զոր և փրկեցեր. և շրթամբ զոհանամբ. թեթեւացի անձն, զի ծանր է օրհնոցն. և անձն իմ 'ի խղճէ ծանրուիթնս զերծցի:

Ես՝ և լիւն ի՛ն՝ շրտանգուլ ինոնոցն շրտարո-նիւն յո:

Առաւել լեզուս ցնծայ՝ ոչ 'ի գոհանայն և եթ, այլ՝ 'ի ճաշակելն զարխանն ան, և զարդար մահն 'նի ստամուլով:

'Ի իմանսն՝ որդէս յանի լիցն և սեւիտոցն, այ ինքրէն ին շոր:

Պեք, և քաղզէացիքն, և գօգ:

Ի սարգսն սարգսոս

Ո՛ր սարգսնն, այլ ան սարգսնն լայն լայնութեան ին բնան, որ սարգսնն զնա յստուլ բան զմէ, և զնա-սարգսն նախա ան թագաց աշխարհի :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Հ Ա

Ա՛ն շիրտ-առան զա սրայն Գ՛ւր, և շիրտ-առ-ճի՛ն զա սրայն իս-
գո-սարգի :

Արդարքն ասացին, և լուաւ հայր, և զամ՛ դատաստան
ես որդւոյ իւրոյ Ե՛ւ զարդարութի քո՛ որդւոյ թագաւորի
քո՛ որ թագաւոր է և որդի թագորի երկնաւորին և դաւթի :

Գ-տիւլ զնորդ-արտո զա սրտ-առ-ճի՛ն, և շիրտ-առ զա իրտ-ամբո :

Տերիւս բաժանեաց զդատաստանն, զժողովուրդն՝ որ
էին կարի յանցուօրք, այլ՝ աւարթինիք յուր ի՛նտցանէ,
զիւրեանց արդարութի նիւթ առեալ փրկեաց յաւելլով
զպահասն . ոնց ցյովհաննէս ասէր՝ պարտ է ընու մեզ զամ՛
արդարութի իսկ՝ զպարտ հեթանոսք իրաւամբք, ի սա-
տանայի վիճելով, թէ զիսրդ ունիցիս զիմո՛ւ խաթեութի
և պատրանօք, և ոչ այնքան իւրեանց շարութի չի . Գարձեալ
ի հանդերձեան յրժամ կացուցէ յաջմէ և յահեկէ զհօսն .
թէ կարեա սողման մի դատաստանաւն զտի, որ ՚ի մէջ երկուց
հանանցն զոր արար, զիսրդ յիշէ ի ան իւր :

Ա-նն լիւնն զնա-սարգի զարդարութի, և իւրոս շիրտ-առ-ճի՛ն :

Ի կրկնք ասին ան՝ հրեշտակք, որք և բերին իսկ՝ զխա-
ղաղութի առ կայնն, առ հովիւնն, առ մագնն, և առ իւղա-
բերնն, և առ աւարեայնն, զոյս բլուրս կոչէ . որք ասին, և
զարդարութի քարոզեցին անն Եղև յաւուրս սողմանի խա
ղաղութի սակաւ, այլ՝ ոչ արժանի յիշատակի յամ՛ դարս :
Եղև կասանդ իանսիւ և արդատաւ ընդ հանուր, այլ՝ և այս
քնիւնն՝ Գարձեալ՝ առցին լերինք և բլուրք զխաղաղութի ան
զարտեամբն, սքէն ճգնաւորքն, և լին ՚ի լերինս և ՚ի բլուրս,
և կային կեանս խաղաղութի, և սրհնեն զամ . ուր և նախ՛
կուսս զնէին, և պատերազմին ի ան :

Իրտ սրայն շիրտ-առ զարդարութի, և ինտարդն շիրտ-
առ զարդարութի :

Աղքատայ՝ հեթանոսաց . և կեցուցէ զորդիս արբա-
հաս

Համու, խաճակոյ, յակոբոյ, որ չունենին աստէն տունա: Եւ խոնարհեցուցէ զփարաւոն, զամուրհայիսն, զտե- ներերիմ, և զաստանայ. որ յամիս ասէր զձեւէլ զաթ առն:

Կոչիցէ և ձուռիցէ ընդ որոնս, յառաջ ինն զլուսին արքիշ Բնու յաշի:

Յոր քն իմանալի արեղակ լի հօր և լի հողոյն, որ արե- է նր. ուն և ինքն հօրն ասի ճառագայթ. և հողին՝ լոյս և- րեսաց որդւոյ: Յառաջ քան զլուսին է, զի արարել է ժամն նակոյ, զոր լուսինն ասնէ: Չի յերբայցնին և յառարին՝ այսնոս կայ, թէ՛ է՝ երկիրդագնէն նմա՝ լի արեու և լի լուսնի: Արե՛ն՝ զիարդ սողունն իայելէ, յազգէ հրէից, մինչև յազն հեթանոսաց: Գարձեալ լի ծագել արեգական ստաւօտուն, և երեկոյն՝ յառաջ քան զծագել նշուլոյ լուսնին, և կեղեցի յաջով ս կայցէ սա նա մինչև ցկատարած:

Իջցի ալ զանչիւն՝ ՚ի վերայ գեղձն, ալ զոչ շէ զոչէ յերկր:

Առ կոյսն անտիմոսի՝ և անտանաւոյն լուսիթ լի, ուն սա գեղեցնի նկարեցաւ յարե և յանձրե, և ՚ի կոյն, և ՚ի դը- զաթն: Գարձեալ՝ ՚ի վերայ գեղձն անձրե՝ որ է բրդոյ, ոչ քանայ դուռն և մոցէ. այլ՝ զաննեսեան լուսնայ և սրբէ. և յերանելն՝ ոչ իրամատէ և քակէ. նոյնոս արն սա կոյսն և- մուտ և ել, ուն զոչ. և առարեւոյն քարոզելն հեղ քանին:

Տարիսցի յառաջ ընդ որոնս ինն զլուսին արքիշ Բնու իս- րայիսցի լուսին:

Չի զհողին զղեցեալ բնութիս՝ որ է լոյս և օր յի, ծագեաց շատ արդարութի՛ կուտութի, մարտիրոսութի, և ճիւտութի. և խաղաղութի բարեացաւ՝ մինչև զթ շնամիս ան- զամ սիրել: Մինչև կատարեացի լուսին. ուն լուսին միշտ հնանայ, և նորանայ, և երկիր նոյննոս պատերազմի և խաղա զանայ. և զի՛ մի է թ և լուսին, զի և արն սուր սասայ բերել: Գարձեալ մինչ խաւարի արեգակ և լուսին՝ լի արն հրամա նին, զի և այն՝ կատարումն է. այլ յորժամ՝ արեգակն քն ծագէ, խաւարի լուսինն սասանայ: Այլն՝ ասն թէ՛ տա բով մի յառաջ լուսինն բոլորի, և մնայ, նախ քան զքի գայն, և խանգարի սամարն. վերայ իրն երեսուն լինի, և եօթներեսին եօթն:

Տիրիցէ նա ՚ի ձուլէ Բնու ՚ի ձուլ. ՚ի գերայ Բնու ՚ի ձուլս աշխարհի:

Յեզերայ մինչև յեզերս. քանզի՝ ծով է չուրջ դարևար
Տաւ: 'Ի դեռաց' . 'ի յորդանանէ; որ երկու ակնի է; վն այն
դեռաց ասէ; ուր սկսաւ մկրտութիւն մինչև եզերին կեանք
մարդկան

Առէի նքնս Գնդիս անդին. և լնաօր նքնս Գող Կրիստոսն:

Երբայց ին նախ կղզիք անկցին, որ 'ի մջ ծովու բնա
կեալ են, շինան 'ի նմանէ անծանօթ. ոչ ծուր և սիդոն նն
գնալովն. այլև՝ և թովարցւոյն և թովմայիւ վաղ քարոզեցաւ
'ի հնդիկա: Եւ թնասիր նր հող կերիցեն. ոչ օճն առաջին
ամ թնասիրն մտրին, և չ մտրիր գան միշտ. և հերձուա
ծողը մտրիր ուսնն, և ոչ մանանայ:

Թափառքս լառով և իշխող՝ դարբարգն Եստրաղնն նմ. Լափա
ռքս սրբոյ և սրբոյ՝ դարբարգն Երբայցն նմ:

Թարսախ, և կղզիք, զկողմն կարգեղ սնի ասէ կղզի. և
զթարսախ՝ տարսոնի, զներքին հնդկաց. և կղզեաց պատա
րագս բերցին, աստ հաւատացեալք, և 'ի հանդերձեայն՝ առ
հասարակ ամ աղղք՝ երկրպագութի և փառաբանութի մա
տուցանեն: Թաղաւորք տրարայ և սարայ, որ է երջանիկն
արարիայ, և ապառամն կոչեցեալ արարիայ, զմոզքն ասնն
երեք թագաւորք. պարսից միլքոն. զասպար՝ հնդկաց. պաղ
տասար՝ արաբկաց. պատարագս բերցեն, ոսկի, զմուս, և
կրնդրուկ:

Երբիդարգնն նմ ամ Լափառքս Կրիստոսն. և ամ ուղիս Ժառանգողն նմ:

'Ի կատարածիս

Ձե իրից շաղաթն 'ի հնդիկ. շաղաթն և շանանին, որոյ ոչ է ի-ր
օգնանն:

Միտար աղքատ՝ զբնութիւն ասէ, զոր վրկեաց 'ի սա
տանայէ: Չաղքատն և զանանին՝ զհրէայնն. ըստ այնմ թէ՝
հայեցաւ, և ոչ որ էր որ օգնէր նմա:

Անօրնոցն նա յաւարտ և 'ի անանին. և զանինն անանից կնոսա
ղէ. 'ի լուսնից շաղաթն Կրիստոսն շաղանն նք:

Գթով խնամակն է անխայելն. 'ի վաղից չարեաց վրո
կեացէ, զի վտիանակ շլտելոյն նմա՝ 'ի դրախտին ճաշակամաթ
'ի քաղցր պողոյն, միշտ պահանջէ զվաղին, զհոգիսն 'ի զը
ճո

ժոխս տանէր սատանայ, ան թող տարա՞նն անխար թողէլ զգլուխն՝ որ մահն է, յորմէ արն փրկեաց, և յերկրորդ դար ըն՝ զայն բառնայ, զՏինդ հարխը, և զխառն թողեալ ըզմեղա հինդ զգայութեցն եւայի և յխառն աղամայն, ՚ի սիմոն և ՚ի կինն մեղաոր առակեալ. և յխառն զաղաւս մլտացն աղամայ նշանակ է:

Պարսկա՞ն է անան ճորս առջէ նորս. Ինչո՞ն, և որո՞ն նմ յոն
այն որո՞նցոց:

Ծի՛ր որում ամ ծուռը կրկնի: Գարձեալ՝ պատուական է անուն նոյ՝ առաջի նր, բստ այլոց. եկեղեցւոյ՝ առաջի թի. վասնոյն՝ եհեղ զարխն իւր վասն նոյ, զի քրիստոնեայք կոչին: Անցցէ, հերոյդէս ոչ կարէ սպանանել. Եւ՝ ՚ի մեռելոց կեցցէ. և սացի նմա յտիւոյն արարացոց, որ աղնիւ է, զի բուսամբ է, զի երբը թագաւոր նոյ, նշանակ անախտ հաւատոցն, որով զարձար յառաջին վաստն: Ասորին ասէ, պատուական է արխն նր. և այն ևս՝ պատուի ՚ի մեղ, սոսկալի պատուով:

Յաղթն Իսրայիլն առ նա յմ թմ. և զերհանազազ օրհնողն զնա:

Արք ոչ թերացան ՚ի հաւատս, քնար են հողւոյն. և գիշեր ոչ արիւն նոցա, ոչք զօրհնութի նր՝ յամ ժամ ՚ի բերան սնին. վասնորոյ՝ ասէ թէ զօրհանապազ:

Եւ ինչ հարտարութի ընդ մի երկր. և ՚ի վերայ ուրոց լէրանց:

Եկեղեցի հաստատի ընդ ամ երկիր. և ՚ի վերայ գլխոց լերանց, բստ այնմ՝ ոչ կարէ քաղաք թաղչել. որ ՚ի վերայ լերին կայցէ: Ասորին ասէ, եղիցի ցորեան ընդ ամ երկիր. յայտ է ՚ի հատոյն՝ որ անկաւ յերկիր, և մեռաւ. և ՚ի վր գլխոց լերանց՝ յոյժ սրք, որ ասն զցորեան աղնիւն նախ՝ առարեալքն, և սարս՝ նմանողք նոյ:

Բարչբազ: Ինչ զլիւնան զորաւ նր. Ինչո՞ն ՚ի զառնոյ քն որոն
իւր ինչոն:

Բարձրացի քան զամ կրօնա՝ և զհրէկց պաշտօնն՝ պը տուցն եկեղեցւոյ, հաւատն, յոյն, սէրն. զի լիքանան բարձր է քան զպաղեսափն, և զասորիս. այլե՛ լիքանան անպատու է ոն ամի երկրի կրօնք՝ այնոքս անբարի էր: Ծաղկեացի յեկեղեցի. ոչ ոն հրէկց կրօնքն՝ փորը մի ծաղկեալ յեւմ, խամ բացաւ: Երբայեցին ասէ բուսցի ՚ի քաղաքի նն: Քաղաքն քան մարիամ. պարխոյ՝ կուսութին, ուր բուսաւ ծառն, ոչ նման հրեշտակաց, այլ մարդոյ, որ խոտոյ նմանեաց. զի մեք

անստնոյ նմանեցար, զի կերակուր լիցի մեր: Եւստ 'ի բաղա-
քի, և ոչ յանդաստանս և յազարակս, այլ 'ի բաղաքի՝
զոր ոչ կոխեն և կակիլեն մարդ իկք, այլ թէ 'ի բաղաքի
ուրեր 'ի մասնորձանի, որ չկոխի, և բուսանի: Եւ զի 'ի բաղա-
քի ստե, որ է յերևանի. և զգարխոսն կոխեն, այլ ոչ զմա-
հարձանն, իբրև 'ի կոյն՝ յոր արձանացաւ մահն:

Եւ զի՞ անուսն քն օրհնեալ յա-իօնան. շէ յաստ՞ յան զարե՞ է
անուսն նք:

Չկնչ և անուանի, օրհնեալ է. զի յաստ՞ քան զարև.
է անուսն նք՝ իսկականն, թէ էպէտ և խոսս կոչեցաւ յետոյ:

'Ինս օրհնեալն քն աստ՞ էրհնէ, և քն աստ՞ էրհնէնն նն:

Չի զաւակն է արբահամու՝ յորմէ օրհնին ան՝ աղղր.
և ան՝ աղղրք երանիցեն նմա, զի զկենեքորդ. երանուին նախ
ինքն էաւ. 'ի մէր բնութիւն՝ զոր զգեցաւ, և աղղր և ա մեզ.
զի ան՝ աղղր ասեն, նրանելին, և միայն հզորն, թագաւորն
թագաւորաց, և նրն տերանց, որ միայն ունի զանմահութի:

Օրհնեալ քն քն իստեղիք որ աստ՞ օրհնելին օրհն. և օրհնեալէ
անուսն քն օրհնաց նք յա-իօնան. լցոյն օրհնաց նք քն իրհն. էրհն-
նէ էրհնէ:

Օրհնեալ քն ան ինչի՞ որ զբեակն է, լուր ինչ ան ան
քն՝ ան մի է: Եւ օրհնեալ է անուսն նք փասաց նք յախա-
կան, որ խաչեակն կոչի, զի ոչ է նախասանաց: Լցոյն փա-
նօր նք ան՝ երկիր, սերտիրէն ազարակէն խաչին խորհր-
դով: Երկրի, որ է հաւասարիս, և ճմարիտ. որ ասաց՝ ե-
րկրի լցոս, և եղև, և այլն. նայնոյ՞ և այս լինի:

Սուրբ յառաջ օրհնութիւնք :

Դասին իրորէր , և սասի գրեւր , և իշտանայեր , ստեալ 'ի հոգւոյն
բաւնի , սի իշտանասանան 'ի հոգւոյն ճաշեայ : Սանի զբեւն գրեւրոյն ,
և զտիտիտայեոցն ' այլն ' զան յազնանս իտրիտոց և իրից ճարտիտն '
յայտ սանի , յորժամ զյազնանոն ճարոցն ' ոչ ինքնն իտրիտութիւնք :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Հ Ր .

ԲԻՐԵՒ ԶԻ ԲԱՐԻ Է ԻՍՐԱԵԼԷ ԼԷ
առ , և այս սաղմը ին արդիւնք :

Ող և ինքն բարի է , և չունի չափ բարւոյն , անճճճճ զոր
իւր պաշտէ : Ո՛րք ուղիղ են սրտիւք ' նոցա բարիս սրտի ,
ունանց աստ և անդ . և կիտոց՝ անդ . միայն՝ զանմահն :

Բայ շէ իճ գոյր գի ևս սասանելու կին սու . սուսանի գի՝ և գոյնագ
զեալ կին գնացա իճ :

Սակաւ մի ասէ տկարանայր խորհուրդս , զոր սաք կուէ ,
գնացք՝ զուղիղ մտածմունսն կուէ :

Նսնանիցայ իս ընթ անընկու , զնսնանութի՝ ճշտարոց սի գնանելի
շէ ոչ գոյր ճշեղ ճարոցն :

Ընդ քարդէացւոցն աջողումն . դի ոչ գոյր վրէպ մա-
հու նոյ . սիմարս , զմահ ոչ ստէին զմտաւ . ոչ վրտիւն 'ի
ցանկալեաց իւրեանց : Այլև վրէպ՝ մահտարածամն ասի , որ
չինէր նոցա :

Հասարսան կին քանիման նոյ , 'ի Հասարիս ճարտիտն լին նոցա . և ըսք
ճարտիտն ոչ քանիման :

Հողին սք պատասխանի տայ գայթաղիւր սրտից թէ՛
կայ նոյ հասարումն աւ . ան : Զի մարդկասիւս չէր նոցա
գործքն բարի , այլև՝ ոչ մեղքն 'ունան այլոց մարդոց , այլ՝ զի
Հաց . ը մարդկան ոչ տանջին իճ եթև աստ , այլ լը դի սն անդ :

Այլ արդե՞հ ինչպէս ընդ աշխարհաւանութիւնս արդե՞հ լինելու մէջ զանազան ինչքան ինչքան:

Չի աստե՛ն ներքին եղև. նոյն պատճառ. ամբարտաւան նութև, և իբրև զգարդ՝ արեան զիւրեանք զամբարշտութիւն:

Եւստ՛ արդե՛հ ՚ի շարդոյ անբարութիւնս նոյն. զի փնջին նոյն ըստ իւր հարդոյ արդե՛ց ինչքան:

Հանկոց է ասէ անձ զճարտն և զիտիտեկ կեանն, և նութև հրոյն ասնէ. յորժամ՝ տապ արեղականն բողակէց ասնէ յաւուրն դատաստանի. զի աւելի չարութի նոյն՝ փափ կութին էր. և անող ջութք զնախն ՚ի խորհուրդս իւրեանց փափուկ կենօք, և ոչ զզնացան:

Խորհոյցան և ինչքան լաթալիք. զաղբարտութի ՚ի բարձուն ինչքան:

Ոչ միայն առ մարդիկ ասէ; այլև՝ առ անձնաւ խօսեցան:

Երկն յերկնս զբնորան ինչքան, և լինչառ ինչքան սէնք զբնորան:

Ոչ անէին զմաւ՝ տեղւոյն հեռաւորութի զբարձրութի փառաց նորա. և զկերու իւրեանց անէին զերկրաւանդ ոչ կարէին հասուցանել, առ մեզ զարձուցանէին ըզչարութիւնս. իբրև հրեայքն՝ զհօր հայհոյութիւն առ որդին, որ յերկրի աստ էր:

Անձն արդե՞հ ինչպէս իմ գործն յարե՛ն. և ասարս իմ լի ինչքան զգործն ՚ի նոսա:

Այս ասէ զոյս, ոնց թէ՛ յե՛մ կայցէ, զի ստիպնն բաբկայցին՝ զօր չարեայն իւրեանց, ըստ խտտութե իւրեանց, և անզեղջ սրտին: Եւ՝ աւուրք իմ լի կատարեալ՝ զոր հասի վճիւս եօթանասուն տնայն, գացին ՚ի նոսա. յորժամ՝ վասն ողորմութե իմոյ՝ ՚ի վճնէն հաշուեմ յերեքասան ամէ թազաւորութենն ովսիայ, և ոչ ՚ի զերութեննն:

Անձն՝ լինո՞ր փոքոյ անձ. իմ փնջն՝ արդե՛հ փնջութի առ ՚ի բարձրան:

Երկու զխնօք է իմանալ, մի՛ ՚ի պատուհասին զարեկ լացին՝ զարմացմամբ ասնն, զիտրդ ոչ թ սքեաւ. չարիք նոյն ՚ի անն. և մի՛ յորժամ ՚ի վառայն նեղին, ասնն, արդեօք տեսանէ՞ զոյս անձ:

Ահա իշխանաց ին և յախշուի և նոյ, իսն՝ և անին շնորհակալ
աշխարհի:

Թէ մեր վա մեզոց՝ զերեցաք ասեն, ահա սոքա աւելի
ևս՝ և յաջողի սոցա:

Ասոց՝ ՚ի շնոր հոգին արարարացոյց շնոր ի՛մ. լռուցաց արեւելի
շնոր ի՛մ. և ինչ ին իշխանիս շնորհակալ. և իշխանս ի՛մ շնոր
առարկա:

Ձկերս մտայն խոստովանի, թէ սրտի՛ւ ուղիղ, և ձե-
ռօք լուսացեալ ՚ի շարեաց, և ոչ բնաւ կցորդեալ: Մղէ ևս
խոշտանդեալ զօրհանակալ ՚ի մտացս թէ զիսորդ յաջողի ոյ: **Ե՛ւ** կտամբանք իմ՝ զօրն և զգիշերն իմ, և լը ասաւօտն
զարձեալ սկսանէի: Ասմ՝ ասաւօտ՝ զգարձն ասէ, թէ զիս
կտամբել սկսայ և մեղադրել, թէ լը էր կարճմտեցի:

Թէ ոչնչոք և ունչ թէ սպառնալովս. անտարբէ յաշնոյ արարաց յոյ՝
արաց և անտարբէ:

Խորհէի թէ ասեմ որդւոց ժողովողն քո՝ զայս կիրքո՛
քր ասաց, թէ սասանեալ էին օտք, և զայթակղեալ զնացք.
այլ՝ ոչ իշխեցի, գուցէ զայթակղին ականաբն, այլ զայս
ախտեցի ոյ:

Ի՛մ յոյ ի՛մ, թէ սույն և այս ըսն է ասալի ի՛մ, քնն ի՛մն ՚ի արեւ-
ելի ոյ. և ՚ի յոյ սույն զիտարած ոյ:

Չանալ յայդաւանս՝ մինչև մտանեմ ՚ի դաւանալն ՚ի
նքն ելեմ, և ապա ՚ի միտ անուամ թէ՛ն յի՛նչ կատարեցաւ
յաջողուն բարիացուցն. զնոյն և զօք ասէ արարէք. ապա
աս իմ ասէ:

Սույն լուսն շնորհակալն նոյ արարիչը արարէն զնոյ. և իտանեցոյն
ըն յարեւոտանակն ի՛մն:

Աննեղուե՛ զոր ունին աս մեզ, տարաղիր արն յիւր
եանց աշխարհէս կիւրոսի՛ ՚ի պարս. և կործանեցես յայդա-
կանս թէ խրեանց, որ զքեզ հայհայեցին:

Ինչ շնոր ինչն յաւոր յանործոյն, արարիչսն արարիչսն ի՛մ-
ն և ըն անտարբէ ի՛մն, և ինչն ոյ ի՛մն զարեւոտանոյ:

Տեսեալ հոգւոյն՝ զաւերն բարիանի հիանայ, զի ահա՛
երազ էր ասէ:

Տո՛ ՚ի յաշնոյ յա՛մ զարարիչսն նոյ անարգիչսն. զի հար իտանեցաւ
՚ի արդի ի՛մն, և իտանեցաւ ի՛մ արարիչսն:

Ի՛ քաղաքի քում՝ յեմ մտեսի թէ ինչ զարմեցին, որ
նչն

Ճշմարիտ էր, զբարիքն՝ որ պատկեր է և նմանութի, անոր
գեղի իբր ունայնութի ունայնութեց: Չի հուր բարբորե-
ցաւ ՚ի սրտի իմում, և երիկամունք իմ այլազանեցան. ՚ի
ցասունն և ՚ի ցանկութի. վէրբ առի հրրով նախանձա՝ զա-
ւերն եկնի սևասնելով: Վանգի և մասաբիտա և յորդք ՚ի
վնայիցն՝ տեսեալ զպատկերս զողային երիկամունքն, և կոր-
ծանեալ անորգեղին վիւսան, և զմատուցիսն պատարագայ
աղանկն: Կարձնալ՝ ար ՚ի քաղաքի քում. և բարիքն քու,
զնորհս պատկերի քո՝ առ ՚ի նյնէ, զի արհամարհեցին զիս:

Ե սոհամբհիւլ ինչ, և զգիտողի որդիս զանասն համարեցոյ
առաջի չա, և իս յամ իմ ընդ յիշ իմ:

Վարձիտեցի ասէ, և արհամարհ ցուցայ, իբրև զանա-
սուն համարեցայ զաղաղածն բարիքնի սևասնելով. և ես
յամ ժամ օրինոցն ընդ քեզ կամ. և նորա օտարք են:

Վարք զան յնամե՛ն իմէ, ՚ի խորհուրես չա առաջնորդեցի ինչ,
և գոտե ընկալար զիս:

՚ի զ իմաց կատարելոցն ասէ, և իւր, և այլ մարդարե-
լիցն. յեկեց եզխարտուէ՝ ՚ի խորհուրչս քո առաջնորդեցեր
ինձ, և սաս՝ զանիկել՛ և եզեկիկել՛, և որբ ՚ի դարձին
մարգարեք՝ հագուիլ: Չաջոյ ձեռանն՝ զմտացն, և փառք
ընկալար զիս, թագաւորան զօրաբարեկի՛, և քահանայա-
պետի՛ն յեռուա:

Չի՞նչ իս իմ իմաս յերկնս, իմ ՚ի ճե՛ն զի՞նչ ևս իմարեղոց յերկն:

Բարի ինչ ունիմ յերկինս՝ քան զքեզ, երբ այդք
գամ. և յերկրի այլ ինչ ինդրեմ, քան զոր արարեր աւեր
բարիքնի, և ինձ դարձ, և զյսոյ յերկրի. վասնորոյ՝ ասէ:

Նաւաղեաց սիրք իմ և մարդն իմ. ան որոյ իմոյ, իմն իմ ան յա-
միտն:

Ոյ ստասիկ ծարաւոյն նեղեալ ստիպէ բերել Չուր
այտէս հագալ ասէ և մարմնով իտպիկացեալ նուազիմ: Վրբ
տի իմոյ բաժին. ոչ ուղէ ՚ի բնաւիցս այլնչ յաւիտեան սիրս
իմ՝ զաս զքեզ. երբ իցէ, զի եկից:

Ահասոյն՝ ոչ հեթ արարն զանչնս իւրեանց ՚ի ճե՛ն, իորոյն. աս
բանոցն զանոյնոն՝ որ աղագան ինչն ՚ի ճե՛ն:

Հաւանեալքն անտիրու և նարուզող անտարայ. դու
չես հետի յաւանքէ՛ր բովանդակ բարիք և զխաղ. այլ՝ որք
արարին զհեռանալն. որքան և է՛ր հրատարակ: Ստատկեացին
ամենեքեան՝ բովանդակ զեք և կռապաշարք, և որք անդարձ
մնան ՚ի մեղոյ:

Ինչ փոշնու -- քն բարէ է, և բնէլ -- քր զյոյն ի՛ն

Որքան նոցա հեռանալն չար է, և յուսահատելն:

Պարտէլ զմ՛ զբնա-նէն՝ տ, ՚ի քրոնս քոքոք զնուն:

՚Ի զբունս և է՛ր որ առ լերամբն, որ լերամբն սինի
է իբր դուստր առ մոր. և յեկեղեցիս՝ որ դուստր է վերին
սինի, որ է մայր մեր ամենեցուն:

ԻՄասոս-նէն յասոփ:

Ո՛հնէ ՚ի փոքնն առնան, և այլ յանփոքոս զմաննն՝ յերթաց ի
իւրեպոցն. այլ զմարտողն լուսն վերնին աւերման է ՚ի սփոսէ.
որ է լրեկնփոքոսն՝ արեան որդոցն քն. շք հոգին քն՝ ուրայ ՚ի
քննոց շքնոցն, և փոքնոցն, առնել:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Հ Գ:

Ընդէ՞ր փոքնոք քն իողս. բարոցոս որքոս-նէն տ ՚ի վերայ իա-
ւնն որքոք տ:

Որ ո՛չ երբէք եղև նոյ անդարձ զերուծի- բարկացա-
ւրտմտուի քո՛. զոր յաւժ հոխուելիք յարօտս մարգարեկոյն:

Յի՛քն՝ քնուլ-բք տ, շք որոցոք ՚ի ուրեմէ. փոքնոք շքնէ-
նն-անփոք-նէն տ:

Ստացար իակ յեզիպոտս, և փրկեցեր ՚ի վարաւսնէ.
բոս մոխսի, եղև բաժին ան ժողովուրդ. իւր յակոբ. և
վիճակ ժառանգուծ է իւրոյ իւրայել:

Լիսան զնու՛ն այ՛. որք բնափոքն քոս ՚ի սմա. հոգոք շքնն տ
՚ի վերայ ափարտոս-անն-նէն նոյ իողս:

Ուր դաւիթ երբեր զխորանն և գոսպանտին, և եզեր
դու զանուն քո ՚ի սմա: Հաճարձ զանուն քո ՚ի վերայ հը-
րեկոյ՝ որք զիտսեր թագաւորուծին ինդրեկն, և ինդրե-
ցին

ցին զարիւնն ան 'ի վերայ անձանց և որդւոց' խոստա խնդրեցին: Հաճարձ զձեանքս զարձեալ մլնս հարկանել զնս:

Որ էլ անբարեցոսն էնսն 'ի որդւոցն յառ. զարձեցան արեւիչ քս
'ի զն բարեկերպանսն ի զնսնց:

'Ի տօնի դատիկն' 'ի մջ բարեկենդանութե խոսեցին զտնս . պարձեցան ատելիք քս , վաստակին որ քակելիք դատարն'. 'Ի նոյն տօնի հասո նոյ: Եհարց թէ' ընդէր մեր ժեցեր , և այս ամ պատասխանի է թէ' ոչ անդատանսն մերձեցեր :

Երն զնսն ի զնսնց 'ի զնսն. և ինչնսն ոչ թանկան զնս 'ի վերսոս:

Պիղատոս' նշան աւերածի 'ի տաճարն Եմից զլուխ խողի, և զբոշ որ կայր 'ի վր պատակեր արձուց : Այլն' նը շանք ինեկն աւերածոց, զուսն որ բացաւ ինքնին, որ քանն մարդ հաղիւ զնեկն . և երկնջ' որ գտնն ծաւա և այլն' որ աղաղակեր , վայ եմ, վայ եմ. և նոյ կոխն 'ի նշանս բարոց: Եւ ինքնանք ոչ ծանեան զերս 'ի վերսոստ 'ի վերսոստ զոչ մեծ բարկութի, և երն նոյ յեկմէ' պէտքս պատուհասիւ, և այս էր :

Որ յանբարե' ի յարեցն զբարեան նո, 'ի հոսն ի յարեցո
և ինչնսն ի զնսնցն զնս:

Արձեատարս ամեալ քանդեին :

Այնոցն 'ի հոս զբարեքն քս յերեւելի պննոն զբարեան անձան քս:

Յերկրի' և ոչ 'ի յերկրնս է, խորհրդով զմք եկեղեցի: Պղծեցին, խոստատակութիս զորձելով 'ի տաճարն :

Լսացին 'ի սերտս ի զնսնց արեւոյնն 'ի հոսն, ինչոյս Լուս
յոսոցոս զմճ արեւոյնն յնսնցն :

Չարաթ, զատակ, զատաւարահարսն, և զայլնս:

'Ենսնս' հոս էն ոչ արեւոյս, և ոչ է ս գոսնէ արեւոյն . և զերէն էն ոչ արեւոյնսն ի զնսնցն :

Եւ արդ լուեալ են նշանադարձքն և մարդարեքն, ո՞ր և յայլ զերկրն մեր , մարդարեք էին , և զմեզ ոչ ծանաւեցին երբև զնեկ, և զժողովուրդ նոյ :

Մինչև յերբ քի՛ն շարժուի Բնասին, Բարխուդուհանէ հախ-
աւորքան զանուն քի՛ն չո:

Սասանայ և հրեայքն զեռևս հակառակին, և հայհոյն
զսքի յն:

Ընդէն Գարձուդուհանն զնշան չո, և զսջ չո 'ի Տիւոյ թոյոյ
չո-նէ իսպառ:

Ճոյնն կրկին է, գա՛ւ թարութն և բարկութն նն, և
ձեռն՝ որ բաշխէ զբարկութին, և սջ՝ որ զպարզեան. հասն
ասէ իւրաքանչիւր լն արձանեացն, իսպառ մի երկայնամեք:

Ան Բազաւոր թիւ յառաջ չած զյառնորդան. որ արտէր
զգրիւնն 'ի Տիւնիսն:

Այն արարեր վրկութիւն 'ի մեջ եկմի. յեկմ որ է սիրտ
երկրի՛ լն իւրն ասելոյն:

Վո՛ւ հասարակեցէր զօրութիւն չոնէ զնշան. Գո՛ւ իտրտանէնէր
զգրութն ինչպոյց 'ի Տիւոյ ըն-տոյ:

Չճոյնն կարկեր իր զպարկսպ սասի և անախ. վնասոյ՛
եզխոտասի քաղաք, գլուխ վնասոյց՝ ինչամեքնոյ:

Վո՛ւ ինչեցէր զգրութն ինչպոյն, և իտրտոյ զն-նիւրդոյ
զօրոյն հնարկոյ:

Միւսոր զխաղաւն. և ետուր զնա կերակուր զօրացն
հնդկաց. զի եկին հնդիկք, սախն զխաղաւն, զոր ակիքն ըն
կեցին 'ի դուրս:

Վո՛ւ Բնեցոյցոյցէր զաղբէրս և զնախն. Գո՛ւ ցահայեցո-
ցէր զգրութն սասարկն:

Չաղբիւրս 'ի վնմն, և ցամայեցուցեր զյորդանան. և
զեկտան սողանոց, և զյորդանան, զայն՝ որ գայր զարիւ և
զարիւ:

Վո՛ւ էր թիւն, և չո էր գնչիւր. զլոյս և զտեւ Գո՛ւ հասարակ-
եցէր. և Գո՛ւ հասարակեցէր զն՝ սահման իրիւնի. զգրութն և
զահման Գո՛ւ սրեղծէր:

Ճամանակաց արարիչ գոս, որ արարեր եզխոտասի զի
չեր, և ինչի տն. զլոյս և զարե. և դու հաստասեցեր զն՝
սահման երկրի. սահման երկր զլոյս, և կան. զբարուն
ձեռքակն՝ որ մեք է յիւն, և զամուսն՝ անայնոյն որ ասըն
թեր՝ դու ստեղծեր:

Այս յուշ լինի յեւս շէ Թնաթն նախորդաց զոր ի գաղափարս անգամ
Բարի-ոյց զանունս քի յոս

Բարի արն կամք մոռանաց զարն, յուշ լինի ասի զայս
նէ կամեցաւ գիտել և պահել 'ի մտի գոր անուն քո, որ ոչ
նախատի, այլ նախատեայ, և նախատէ ևս . մարտիրոզ ան
ղգամ քան զեզն և զէշ՝ բարկացոյց զանուն քե քո, զի որ
զի նոյ ոչ ուսաւ. զքեզ զոր:

Մի՛ նախորդ փառանաց զանոն՝ որ խորհուած անոն աս յուշ և զան
յնն զանոնաց յոյ ոչ՝ նախորդ իողաւ:

Գաղանացն գիւնաց զանուն հրեի և հելմանտի, որ խա
տուխնն գրեզ ան. և զանմինս անանկաց՝ որ մեզան և զբղ
Յայուն, մի՛ մոռանար:

Հայեա յարի քո. շէ Լցան արունք արիւնց ներքէ անդաւան-նի:

Չոր ուխտեցեր եկեղեցւոյ՝ զհաւատ և զգործք՝ քոյով
արեամբդ, զի լցան ասունք՝ եկեղեցիք հերձուած որաց յարիշ
տակուծք յերկրի, զի երկրաւոր փառիկութեց, կամ փառաց
և լինից՝ բանտագուշեցան, և սուտ խօսեցան՝ արխոս, նես-
տոր, և այլքն. կամ զի յերկինս ոչ ելին հոգւոյն սրբով ի-
մանալ զգիրս. այլ երկրաւորք եղին և շնչաւորք՝ և արիւնցան:

Մի՛ քառնոց զանուն՝ որ լինիցի: այլ աշտոն և զանոն զբնիկացն զս
նուն քի յոս:

Անկեան յեկեղեցւոյ թէ զը ջացեալ գայ առ քեզ,
թիւ և՛ մահաւ. չարի է հերձուած 'ի հոգիդ քե. այլ աղքատ
հելմանուն, և անանկ հրեայն օրհնեացն զանուն քե քո. զի
սղորմած կուլս և երկայնամիտ:

Այն՝ քի, և քառնոց զբարոքսն քո. յնոն զնախորդոն՝ որ յանգն
նէ զբարոքսն:

'ի հանդերձեալն՝ զի քո է դատաստանն, յիշկս զնա-
խապինս՝ 'ի սասանայե, որ նախատէ զարատիք քո, և զանուն
քո, և զեկեղեցի քո, և զխաւս քո, և զքեզ յոս:

Մի՛ նախորդ զյոն՝ որ աշտոնից քո. մի՛ բարոքսն անոն-նի՛ արիւնց քո
նի՛ քառնոց զանոն:

Որ յեկեղեցիս աղաղակեն միշտ Ամբարտաւանուծի
դիւնաց և կուսպաշտից՝ վերացի հանապազ, յորժամ զու
միայն յայտնիս ար մեր և յն ան: X

Վիւրբարձ. Գ՝ աղաւանդ. ընդ օրհնութիս: Սաղմոս յաստի, երբ աս
աստիստանիս:

Վիւրբարձաց Եյ անի բին սաղմոսի, և ըն գիրառն, և ընդա-
ղաւանդի ստանիս, և ըն ստորն իւրբարձի, որ և սէ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Հ Դ .

ՈՍՏՈՎԱՆ ԵՂԻՅՈՒՐ ԱՌԻ ԲԵՉ

ԹՅ, իսպաշտն իւրիցոր և իւրբարձաց զանան ԹԵ ԵԱ:

Նախ՝ խոստովանիմք զյանցանս, և ապա՝ կարգաւոր զանուն
քո. և ընդէն կրկնէ զխոստովան կեղիցութն. անանիայ ու-
սոյց կարգալ զանուն ան զկնի խոստովանուծի մեղաց, յա-
սեին ցպօղոս, արի լուս զմեզս քո. այս՝ խոստովանուծի
մեղացն, ՚ի կարգալ զանուն ան, որ է հաւատաց խոստովա-
նուծի ան ան, որ դատող է և ողորմած:

Պատիւնն ըն օրհնութիս ԵԱ. յորժամ ըն ստան ին սաղմոսաց:

Երբ յեմ հասից զերծեալ ՚ի ներուծկնէ՝ արդարա-
գատ կեցց, զոր դու ասացեր դատաստան արդար գատե-
ցարուք: Ասի թէ՛ յասելն դաւածի զսաղմոսս՝ զյուզայի
ցեղս միայն ունէր, խոստանայ թէ՛ յորժամ դասան ցեղն
առնում, ուղիղ դատաստանաւ դատում զլուսնազակն ՚ի ժա-
մու: Իսկ առաքեալն յորժամ հրաման աւին նստել յեր
կոտասան յաթոս՝ աստ քարոզեցին, և անդ դատին:

Սաղմոսն երկր՝ և ան Բարձր Զորս. ին հաստարից զսննս ԵԳ:

Երուսաղէմ՝ և ան բնակիչն նր. ես հաստատեցի զսիւ-
նըս նր, զայս ան ասէ, սիւն՝ զօրաբարէլ, և յետ, և մար
դարէքն. և քի է բանս, որ ՚ի մահելն մեղք ան երկրի՝ հատ
եալ լինի ՚ի պարարուէ և բկնի, յարդարուէ, ուղ և յանպաշ-
տուէ. և մարմնայ երկրի պակասեալ յասաքինուէ. և հոգ-
ւոցն բնակչաց ՚ի նոսս՝ ՚ի սիրոյ. անն հաստատեաց սիւնս՝
զառաքեալան, զեօթն զօրուծիւնս հոգւոյն դնելով ՚ի
նոսս, իննելով զխնաստից տունն: Գարձել՝ և եմի հնոյն սիւն՝
զեկեղեցի հաստատեաց, ին պօղոսի ասելոյն առ արմնիձէոս,
հա

Հանել զսա 'ի վերինն սիճն, որ է սիւն սորա մասնջնևաորս
Գարձել երբ վն մեղաց աւերի երկիր, այս է սիւնն, վնյ ստէ:

Ասոյն անորոշ, ինչ մի անորոշ: Լ մեղաց, ինչ մի Բարձր-
ցոցանէ: Վերջն ինչ:

Հարարից տսէ, մի բարձրացուցանէք զեղջիւրս ձեր,
սակաւ ինչ է ամանակս աստ, այս է բարձրէքն:

Մի հոգեւորացի ի Բարձրաց Վերջն ինչ: Լ մի ինչ: Վնյ -
նիւրսն ինչ:

Չեղջիւրսն ամբասնայ՝ գանանոցն բարսն 'ի ձեզ առ
նել այս է սիւնն՝ բանն քի, բանի՛ն գոյացաւ երկիր, ասաց
և եղև. այլ բանի՛ն Հաստատի այսպիսեօք, որ ասաց անօրի-
նաց և մեղաւորաց, մի խօսիք զնյ անիրաւութի՛ն, այս է 'ի
բարձունս ամբասնայ զեղջիւրն, ասել թէ՛՝ անիրաւ է դա-
տաստանն 'սորա. քաղցէացիք, կամ՝ հրէայք:

Չի ոչ յարեւելից՝ Լ ոչ յարեւմտից, Լ ոչ յանդարէ վերանց. այլ
նի Գործուր է:

Չորս կողմն յիշէ, զհիւսիս և զհարաւ՝ անսպաս տսէ
զի ոչ բնակին անդ մարդիկ, վն կարի ջերմունն և ցրտունն.
և յարեգականն ելանելն և 'ի մտանելն՝ որոտմունք և թընդ-
մունք լինին, և ոչ անդ են բնակիչք. յարեւելս և յարեմու-
տրս, և 'ի սեղիս յայս՝ ոչ լինիր պատուհաս. այլ ուր մարդիկ
են, և կրիսեն զօրէնս նր՝ Գարձեալ՝ զի ոչ յարեւելից, ոնց
թէ տսէ՝ չորից ծագաց՝ ուր գերեցան հրէայքն, 'ի քաղցէ-
ացոց՝ յարեւելից. 'ի յունաց՝ յարեմուտից. 'ի հարաւոյ՝ յեգիպ-
տոսէ. 'ի հիւսիսոյ՝ 'ի հայոց. այլ դատաւոր ան է. նր հրա-
մանաւն եղև զերկին, և 'ի զղջանայն՝ նա դարձուցանէ դա-
տաստանաւ: Գարձել՝ յարեւելից յոյնք, յարեմուտից հռոմայե-
ցիք, պատերազմաւ միշտ լը միմեանս ելանն. և յանսպասէ
լերանց՝ 'ի մարաց և 'ի սորսից՝ 'ի վն բարիլնի յաննն. սա-
կայն ան է դատաւոր նյ: Գարձեալ՝ զի ոչ յարեւելից, որ
մայր է լուսոյ, սրկատեաց խնամք, և ոչ յարեմուտից չարիք,
ուր կայր չարն թագաւորեալ, և ոչ յանսպասէ լերանց պա-
տերազմ, ուր զօրք չարին 'ի թագաւորս հեթանոսաց, այլ
ան դատաւոր է, զիտէ կշուել և դատել զամենեւին: Այլ
ասեն յարեւելից խաչն գայ, յարեմուտից անանինն, յանսպա-
տէ՝ տապանակն. սակայն ան դատաւոր է:

Չորս

Չոյս իննարկ առնել, և զայն բարձրացուցանել . բարձր 'ի վերինն քն
գինն լի անաղակ արջիսու և իննարկեցոյ յայտննէ յայտ:

Չե՛լմ գերու թիւ . և զայն բարձրացուցանել զարձիւն
բաժակ 'ի ձեռնն ան, զոր շոյս մտտաւ՝ ակն երեմկայ արբու
ցանէր թիւ արաց և ամ երկրի: Եւ խնայարհնցուցանել յայտ
մանէ յայտ . 'ի ձեռաց ան յե՛լմ . յայտ 'ի բարկիւնն 'ի ձեռն
կիւրսի. կամ խնայարհնցուցանել 'ի խառութիւն 'ի հեղու թիւ .
զինի լի անաղակ ու շարրոյս առնել 'ի խեղաց' զամ յայտ
արս, հնարս ոչ գտանել զերձանեցոյ. բաժակ 'ի ձեռնն ան
անթ թաժակի. որ զնարուզող մտտար ասէր բաժակ ոսկի
'ի ձեռնն աննել, և արբուցանել ում կամիւ լի' որ ոչ սպտախ
խակ արկեալ թերեւ խառնեալ, որ է զարմանք, անաղակ և
խառնեալ . անաղակ զի անակնատու է, այլ խառնել զթուի
զի մարմինք եմք, տկար և ցաւոտ:

Սոյնն հոգի ճիւղ սղագնորն . և արձիւն զո ամ հիշուորս երկիւ :

Մտունն սրահի բարկիւնն, զի հրեկոյն՝ եթմանասուն սմ,
և բարկիւնն, և զօգայ միշտ Եւ զարձեալ զոր օտարասան
է սատանայի, և հրեշտակաց 'նր 'ի հանդ երձեալն . 'ի արձեւ
բաժակ փրկութիւն 'ի ձեռնն՝ զոր կնքն է արբ խաչիւ, և խո
նարհնցոյց յառաքեալն և 'ի վիայս, զորոյ զմտունն զիտրքստա
կան՝ հրեայքն և շար իշխանքն արբցեն, արբուցիւքն ան և
առաքելոյն, և վիպիկն:

Ե քննացոյց յախփանն . սղուս ստանց քն յախփաց

Յիրաւացի դատաստանն այ՝ զյակոր յիւն, զի վանն
անս եղև 'տոցա զարձն:

Չմի եղևիւրս հիշուորաց զընդան . և բարձր եղևոյ եղևիւր արբորոյ:

Հակառակորդքն շատ եկն 'ի զարձին, եղովնցեցիք,
և մոխարացիք, և փղշտացիք, և այլք . և բարձր եղևիւր եղ
ջիւր զօրաբարեկի . և քին՝ որ է խառն . այլև՝ արն յորժամ
խափանեացի զամ իշխանութի .

'ի խորոտն . ընդ շրճանութիս . զ' սղագնորն: Սղուս յասփ . երձ
ստարիստանիւցոյ:

Որ բն շրճոյս քննութիւնն եղևիւր, և իտարս քննութիւնն, նշան
իւ և զման քն:

Յոյ՞սն է 'ի հիշատակն քեզ, և յիշուել զքեզ անան նորա:

Արանելեօքն՝ և քի խաչիսն յայտնեցաւ թէ՛ ո՞վ է 'ի զզգիքն արարածոց: Այլ՝ խնայելի հրէստասն՝ խոստ զնապ սքոք ան, 'ի վերինն սիան՝ որք սեւասնեն զան, և մեծ է անուն արա:

Եւ ի սուտաւնն քեզն նորա. և բնութիւնն նորա սիան:

Խարարութի կոչի եւմ վերինն, ուստի մերժեալ են ցաւք, և հեծաւ ի կր:

Ար իրօտնոց քր զբարնն աշխան, զան զտար և զնոյստանոց:

Չատարայն, զի 'ի վերինն սիան՝ ոչ կարէ ձեւել անաս և պատերազմիլ չարն:

Լատարա իս բա սանելեապէս իբանն յախօննոց. իտօնայն ա զնոյստանն որ անկոք ին սրօտա. նմօք զն զանա իրօտնոց՝ և ին ոչ քօն:

Եթ՛մանասունքն տանն, լերինք սիանի՝ լոյս առէք. լե ընքն իօրայելի՝ լոյս առին յնոպ: Ին 'ի դասանա. խոտիեցաւ ստորին անտան, ննջեցին և ոչ գտին զեւմ: Գարնեալ լե ըրինք յախաննոց՝ հրէշտակք, որոց արեգակն՝ արն է, ան սիտք ննջն. և ծուլանն յնդոստուցանն հրէշտակաց սաս, և անդ խոտինն, և ին ոչ գտանն մանակցաւ: Ի տրթուն բնութիւնն Այլն՝ սահապետքն լերինք, և 'ի քե լոյս առին, տեղն և ուրախ եղն, իբր արբահաւ. և ան սիտ հիշայլն ծաւաղեալ ոչ խնցան: Գարնեալ լերինք ի մաստուն կուսանքն, զի զնէթ առին ամանով, և անտա յի մարքն ննջեցին, և ին ոչ գտին:

Անանն որք՝ 'ի հիշուել ինաց իրօտնոց. 'ի սաստե բաճել քեզ յա իրօց ննջեցին, և որ հիշուել երն 'ի ին:

Ամենայն մարդ իկ՝ որ 'ի սենեքերիմ, և 'ի ուստակ ապախնէին, 'ի սաստե քուսնէ ննջեցին, հարիւր ութ տուն և հինգ հարարքն էին, որք 'ի հեծման ձիոյն սասակեցան. և զօգայ՝ այնպէս. այլև՝ որք իբրև զնիս իգամուս՝ զինն ցանկու ինց գնան:

Դա

Դոս անոսոյ էս՝ և զի իարէ իաւ սասցի քո. սի իր-իւրոց քո
նորինց, յայտնի ին՝ քորի-նի՛ քո:

Արդ զիտացար՝ զի կարող էիր նախ քան զհայհային
նոյ սատակել, այլ՝ ուր նորա հեղանցին, յայտնի եղև բարկու
եմ թո Այլև՝ ՚ի կրկին գտղտեանն յայտնելոց ե բարկուին

Երևի երկուս և սորեւոյ ընդ յառնելն այ ՚ի քարտորան. ընդ սղ-
րեցոցանել զմ՛ հեղև երկու:

Ասորոցն գատաստանան Այլև՝ ՚ի համբաւանն
նշանի քո յասուղա՝ ՚ի ճննդեան քո Այլև՝ ՚ի խաչին նն,
և ՚ի գայն միւսանդամ՝. յառնելն, և ՚ի գայն, և երևել ձաք
զեղու թնն ասի. զամենայն հեղա՝ զոր երանեաց:

Խորհորդք տարիան իտարուն առնին ու զիւր և ծռնելու ինս-
քո-նի՛ օրհնելոցն զիւր:

չոյն ի քո

Ձի և խորհրդոց քննութի ե անդ, և ասա՝ ծածկեալ
իմաստութի, աւարխնուին յայտնի, և օրհնել յայնոսիկ ամ:

Ունոս քի՛ և իտարեցի՛ քն այ այ մերոյ, ամենեւեմ որ շարհ էք
զննուս:

Ուխտեցէք ընդ եղեկիայ՝ որ շուրջ զերսասողեմաւ էք
այլև՝ որ ընդ աստուծոյ էք. զնա միայն պաշտել, որ օգնեց
ձեզ, և զքրիստոսի ուխտն աւաղանաւն. և կատարեցէք հրա
ժարեալք ՚ի սատանայէ. որ շուրջ էք զնախա, անդամք էք
ան աստուծոյ:

Մտորոցի՛ գտարուցի անոսոյն. զ չաղն զնոցի իշխանաց, ան-
որ է նա շան զմ՛ իտարոցս երկու:

Որք ուխտեցին անասունս անդ՝ և ասա զըմանական պաշ-
տօնն, կատարեացին. ո՛ր քողէ զոգիս իշխանաց, ո՛չ միայն զա
սորոց իշխանն, այլև՝ զմ՛ բանականաց, որք ինդնիշխան-
ութի մեղաննն, ազատ ընու թիւ:

՚ի իտարոց. ինն իրկն-նայ. ասուս զասոյ:
Ասոյ գրեւ և իրկն-ն իշխանիւ և իտար քո-նի՛. որ իտոյ ՚ի
դեմ զիւրոցն. և նշանիւ զքնո-նի՛ քո:

ՍԸԸ

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Հ Ջ :

Չարնէ՛ ի՛նչ էս սո քը ի՛րրոտն : յարնէ՛ ի՛նչ էս սո քն, և նայէ՛
չոս սո ին :

Չայնն էր ասէ իմ, և իմաստըն նմա, սակայն նայեցաւ
սո իս և ազատեաց :

Յոսոք յեղաւթն ի՛նչ շնն ինքեղն յոսոք ի՛նչ : ' Ի գիշերն սոսնն
նք ոչ ինքեցայ :

' Ի գերութիւնն՝ ձեռօք տարած մամբ, և ոչ խաբեցայ, զի
սո ի զինդ իրան :

Ոչ ինչէր գիշերել անչն ի՛նչ : յիշնն շնն՝ և ոտքն ինչն : հոգայն, և
նոստելը յն հոգն ի՛նչ :

Յող ումբէ : Վասնի առնուլ մտիժարուի, զան յիշե
ցի, որ է առ ձեռն ստարաստ զեղ սզաւորաց, և նեղեցոց : Տո
գայի զիկրս իմ զառնազայն, զոր նախնիքն մեր ոչ կրեցին
և նուազէր հոգիս ցանկանալով վրկուժի :

Ճամանկնն որհոսց աչ ի՛նչ : Ինչեցայ և ոչ ինչեցայ : Ի որդեցայ զսո
սորն զսոսնն : և զտն ցաւեղանն յիշնն :

Արթուն աչք հասու լինէի վոխման ժամուց զիշե
րոյն անցման, և կարէի թոճել : խոռոկեցայ և ոչ խօսեցայ :
չասացի ումբ զիկրան իմ : խորհեցայ զաւուրն զանջինս, և
զամս յախտենից յիշեցի, յորում 'ի բարիսն էին հարըն մեր :

Ինչեցայ ' Ի գիշերն շնն սրտն ի՛նչ : հոգայն՝ և քոտողէր յն հոգն ի՛նչ :

' Ի տունն ձեռնն ոչ սացին թոյլ 'ի վաստակոց : սասապէր
յիս հոգի իմ, բանական հոգիս ցնորէր յիս :

Մի՛ թէ յաւեղանն վերջեցնէ՞ շէն քը : և ոչ ևս յաւելուցաւ 'ի հա
նն և ևս :

Յե՛ր, և ոչ ևս յաւելուցու 'ի հաճել, զինի եթա
նասուն սալի :

Վո՛ ինչոս արգելելն զարթոթն ինքն : Իմ իստարեցն շէնն
իւր սոսնն ինչն յաւի :

Թ. Ե. Ե.

Թեև և մեղաւոր եմ, առի՛ն թէ և քիչ ոչ պարտութի՛ն քնն
որ անարժանից ասուեալ լինի . կամ կատարեաց քան արտա
նալեացն յարդէն մեր՝ մինչև յարդ բարեկարգաց թողով ըզ
մեզ առ յախանելոց:

Կամ յառաջն՝ քիչ քիչ քիչ և և և . կամ արդէն ընդ ընդ իւր քիչ
իւրեք իւրով:

Չդու՛թն՝ որ առ նախնիսն, և արդև լն զն բարեկարգու
ցանելոյն իմ զնա:

Առաջն՝ ինչ այժմ սփոյ . այն է նորագոյնն ակն բարեկարգն:

Դեռ իմացայ զպատճառն, նեղութիւն այս՝ բովէ ակն
զակ, նորագել զնա ՚ի հետէ մեղաց . այն ևս՝ զլր արար աջն
հօր աւարտեալն:

Յնչնն ընդնն քն ի սուրբանէ . յնչնն զբանելնն նք:

Չի ոչ անգութե, և ոչ տար:

Խորհոցայ յմ գործն թ, և ՚ի յնորագործն թ իրեկոցայ:

Որ ոչ սլովք, այլ ձեռք քո գործեցեր զմտրդն:

Ան՝ ի սրբութիւնն ին ծանոթութն թ ոչնն քն ինն՝ ոչ ընդ ինն . ք
նն քն, որ արանն զբանելնն:

Դու ևս որ ասես սոյ ՚ի հինն, նոյնպէս և ՚ի նորս
արանելնս . զի սր է դատաստանք քո . ոչ ՚ի ճաճուկ ին
արարեր:

Յարդն իղլըրդնն թա՛մ զարդննն թ . ինչնննն բարեկարգ
ննննն թ, զարդնն յարդննն և յարդննն:

Չորդ իսն յսիրաց՝ որ յեզկարտս գնացին, զորս սու
րեցոց, և ստացաւ յսխեփաւ . և նոյն ևս որ տարածմամբ քոց
ձեռաց՝ զնեզ վրկեցես:

Հանգիւս՝ իտոյ ինչննննննն, իմ՝ յայնն՝ արանն յարդննննն:

Տե՛ղն ընդ ըստն քն, սրնն ընդ ըստն՝ և նոյննն . և իննն իստնն
քան ՚ի յայննն ըստն բարեկարգ:

Կարմիր ծովուն և խորք խառնեցան, հերձան յերկուս :

Չոյն իբրևն անդ : քանչև ևնկոք քո գնան ՚ի յայնկ որոտայ քո անսնի :

Որոտ ահադին ձայն ասի այ : Քսնելի և նետք քո դնան, որ է արհուսն շանթից . ՚ի ձայնէ որոտայ , ոյդ թէն՝ եկիր կասօք քերտիքիւք յանիւս լծեալ, զոր ետես եղեկիկէլ ՚ի վը քորար գետոյ : Այլն՝ ձայնք և որոտմունք և շարժմունք յօդդ միշտ լինին, և ՚ի ճնշմանէ փայլատակմունք, և ցորձունք , աստեղածե թռիչք՝ իրք նետի, և անունատեսակ ընթացք փայլմունք լուսոյ ձայնալմունք : Այլն՝ անիւք երկու կտակին, կասք խան, կենդանիք լծեալք՝ առարեալք և մարգարէք, նետք՝ քան քարոզութեան փայլատակմունք՝ նշանք և արձեաստք, յորմէ խառնեաց և դողաց . վն՝ ասէ :

Երնիցան փայլաբանդ քո որնդիբաց, իտալիցաս և գողաց երկի :

Չի ահաբիւք են, և զարհուրեցուցիւք :

՚ի թռու ին ճանդարէն քո, շտիլու քո ՚ի զարու թաղանու և նկոք քո ոյ երեմն :

Էանց արն ը ծով Փիս , և իշխան Փիս այստրիկ՝ ոյ ծանեաւ զնա . և ը խմանայի ծովն վերին , և ոյ որ զխաց զնա . մինչ հարցնին, և ուսան . և սնդ յայսնեցաւ թէն՝ նա ինքն է թագաւոր փառաց : ՚ի կարմիրն, և այլն . զի զպետրոս կոչեաց զնալ առ ինքն :

Առնորդիցիլ ոյ իտալն թողլորդեան քո . ՚ի յնան ճոճեոյ և անարնի :

Անք մտխէսիւ և ահարնիւ, և ասա՝ երկու կտակօք, և երկու երկու զառարեալան առարելոյ, հոյիւդ քաջ քն անմեր, որ ասացեր արածել զոչխարս, օրհնեալ յաւխտեան :

՚ի յստարմ . ինտարմի յասոյ :

՚ի քոնի քաղաքահարցոյ՝ յոյնն ան ինչի ասաց քոտիլ զսո ՚ի քե՛ն քն իբրոյ, որ ցոցանի զքաղա՝ երտիգուն այ, և զնոցա ան ճարհոյտլալին : Ունի և շխորհարտն քո՝ որ իայ ՚ի Գլ ինեղեցոյ :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Է Է

ԱՅԵՑԱՐՈՒՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԳՅՔ

յօրէն ի՛ն ի՛մարկնցոցէր շահին ի՛ն ի՛ման ի՛բրանց ի՛նց:

Ալ զուրիթ է օրէնսդ իր, այլ արն որ ասաց, լուսնիք զի ասացաւ առաջնայն, այլ ևս յիմ օրէնս՝ զայս ասեմ. խոսարհեցուցէք ամհ հեղուծիք և ներքին ականջօք. որ ունիցի ականջս լսելոյ լուրիցն:

Բայց ստանաւ շէրքն ի՛ն, ի՛տեցայ զստան ի՛ն ի՛նքնան:

Եւ այս անէ, որ ասանց առակի՝ ոչ ինչ խօսէր: Խօսեցայց՝ որ ի սկզբանէ ծածկեալ կայր ի խորհուրդն:

Այ լուսն՝ և ծանօթ զայս, և հորն ի՛ն զարմարն ի՛ն:

Եկեղեցի ասէ զայս, զոր լուսն յառաքելացն:

Ալ ի՛նքն ծանօթս յորտոց ի՛ն յաւիտ յայն, զարմար զբնանին քն, զարմարն և զարմարին ի՛ն զոր սրտ:

Առաքեալքն իւրոց աշակերտայն, և նր այլոցն, և այլն մեզ: Օրհնութիս ան, որ է յայտնութիս հօր և զարմարէինն՝ զոր ինքն արար:

Հարաբեաց շէրքն ի՛ն ստանի, և օրէնս ի՛ն ի՛նքն:

Յակոր՝ զամ ժողովուրդն ասէ, և վկայութի՛ն զօրէնն մովսէսի՛ն, յայտնի է. զոր արն ոչ և կն լուծանել, այլ հաստասել նոր օրէնս՝ նորոյս ինչի, որ ծածկեալ էր յայտնեցաւ:

Ալ ի՛նքն արմարն զարմարեաց հորն ի՛նքն, յարմար զայս որտոց ի՛նքնանց. զի ծանօթն յաւիտ յայն:

Յայտ է որ գալոց են հեթանոսք. յոլով անգամ ասաց զայս մովսէսի՛ն, և արն առաքելոցն ասէր, ուսուցէք, և աշակերտեցէք զամ հեթանոսս:

Արդի որ ծանօթն յարմարն և արմարեան զայս որտոց ի՛նքնանց. զի ինքն ստան զայս ի՛նքնանց, և ի՛ն ի՛նքնանց զարմարն արմարն:

Գործք այ՝ են մարդիկ, և ճ, ծանօթն հրէայք և հեթանոսք, ի՛ն յի՛նքն ան, ոչ և ասէ:

Չ պատահէ ըստն և ք ինքրէ լըժ ինքրէ սոյնն . և ք ի լըժնն
ոպ և հարս ի ըրէ սոյն :

Իսնգրեւ զնորն , և մի զին լին՝ որ պատուիրանացանցք եղևն
Մըժ լայ և պատնացող . ազմ որ ոչ ուղեւոց զէրոս ինք , և
ոչ հասարակեաց ուս ան զհոյն ինք :

Երթալ առ ան , և նմանել նմա . հրեայք և կատարաց
հեթ սնացք , որոց մի նմանեցին որդիքն , հաստատուցն ի
նոր կրճս :

Արէր ի գրէ ի լեռնի գոս և զնորն ի գոս , յառաջ պատերազմ
ի աղարժս գործոցնն :

Չ ի քաջ աղեղնու որք էին , լի գրկոք քարչէին զազնն՝
զպինզն , և զհասարակեանն . յառաջ պատերազմի՝ ի վայր թա
մեկն ի կապարճայն զնեանն , և զանգի առնուին , մինչև սպա
սէին ի թ ճնամինն , յորժամ յաջողէր ան : Իսկ յորժամ ոչ
լի անողրէն զարձուցանէին , վախսաակաւնք լինելով . և և՛ զի
ի թ ճնամինն թողուին ի վախչէն : Երբեմեան էր բորովամ
որ զերինջնն արար . և սքայար :

Աչ ի սոյնն նոս յախիթէ քն . և ըստ ի բառանց նք ոչ ի մեղան
գնալ :

Որ աւացին , զնմ ինչ՝ զոր ասացէ անը՝ լուրիցուք , և
արասցուք : Գիւլբին էր , կամք միայն սխտէր :

Մոսոյնն զերթէր ին և ք , և ըստն լըժնն՝ զոր երոյց նք :

Չ կրախոսն՝ որ յեզխատու :

Մոսնն հարց նք զոր որոք ըստն լըժնն ինք , յերջէնն ի գիւ
րոցոց՝ և ի դաշտին որոյննա :

Մոսացան զերախոսնն , երբեմեանքն լինէին առաջ
նորդ ան՝ հակառակուք . ի զաշտին սոյննա , տեղինէ , որ
առ եզր կարովիք ծովուն կայ :

Հէրջ զէրն՝ և անցոյց զնն . ի սոյնց զըստնն ոպ ի սիս :

Մոսնա մկրտութենն՝ որ իրբե ի տիկս կապուի սատա
նայ , զի մի կարասցէ սպականել զնորհոս մկրտութենն :

Մոսնն որ բէր նք անուով ի սոսէ . և զնմ գիւլբէր ի լայն հրոյ :

Մոսնն՝ հոգին , ըյսն հրոյ՝ հրեզն լեզուքն , որ ի հոգ .
այն , որ ոչ գիւլբէր մեղաց :

Հէր՛ շէ՛ք յանապատէ՛, և ի՞ր ը՛րդելնն՛ս ոն՛ 'ի խորոյ մե՛ծէ՛:
Նշանակ բացման կողին ան . 'ի խորոյ մե՛ծէ՛՝ որ ոչ սպառի բնաւ :

Հան ընդուն 'ի լէ՛ւնն . և հոգեաց ոն՛ զգե՛րս զընդունն :

Ե՛ւ զվարդապետութի՛նն ոն՛ զգետ, զոր սասց բղխել յորովայնէ՛ :

Ա՛յտն յառելին 'ի մե՛ծննն . և ևս բարձրացողն զբարձր ետն յանըրտէ՛ :

Յետ 'ի խաչ հանելոյն զորն բարկացուցին, զի անջուր մնային 'ի վարդապետութի՛նն սուտքերցն :

Փորձեցին զո՛ծ 'ի սերտ երեւանն , 'ի ինքրելն շինբարձր անշանց երեւանն :

Իբրև ան ասելին, ի՛նչ նշան առնես, հարքն մեր՝ մանանայ կերան :

Տրտէքնն զո՛ն և սուտնն . թէ՛ է քոր՛ զ էջէ ք՛ զապրտութել սեղան յանապատէ՛ :

Ամենայն ջուր 'ի վիճէ ասեն բղխեն, զի՛նչ է այս և մանանային ասելին, զի՛նչ է այս անտի հացս :

Իրան զի հարձանէր զլէ՛նն և հոգեին ջուրս , և լորտիս իս զայնն 'ի նմանէ՛ :

Գաւազանաւ, և վտակք բղխեալ խաղային :

Ա՛յն հոն ևս քորտոցէ սաւնա մեղ . քան զապրտութոցն՝ սեղան ճողովըրտան իւրոյ :

Թէ՛ ողէ այժմ՝ զայս կարէ՛՞ ասեն հաց 'ի ցորենոյ տալ մեղ՝ հաւատասցուր :

Ա՛յ այրելի լուսա զայս քոր, և յաղաղեաց . հոր բորբոքեցաւ 'ի յոյժլէ՛, և բարձրութի՛նն 'ի վերայ ելելն :

Յապաղեաց զմաննելն յերկիրն սրբգեաց, զբառասուն ամ հուր բորբոքեաց . յայտնի է յանապատին տեղին , որ հրալքեաց կոչեցաւ . և 'ի սոսա բորբոքեցաւ հուր նախան ձու 'ի անէ, և բարկութի՛նն 'ի համայնեցուց :

Օ՛րն ոչ հաւատացին յո՛ծ, և ոչ յոսացան 'ի զբարձրութի՛ննն :

Որ գիւրկն էր յայնքան հրայնն, և ոչ յուսացան 'ի յորտա :

Հրահան էր անգոյ 'ի վերահար, զբարանս իբնից իբնոյ. և գեշտոյ 'ի նա՝ հանանայ 'ի վերահար :

Տարերբոյ մտանք են նոյ, յորժամ կամի , բանայ, և հանէ : 'ի վի՛ր երկրի՛ զվե՛մն ամպոցուցանէր զկարծ ըն, և յեր կիսս՝ արտավարեալ սորեցուցանէր իբրև պարեան զմանա նայն :

Չնոց իբնից էր նոյ, զնայ հրեշտակոց վերան յարարի . և իջոյց 'ի նա՝ վերահար 'ի վերահար :

Այլ յերկնից , այլ յողոյն , զոր երկինք կոչեն զիրք . զհայ հրեշտակաց , կամ՝ հրեշտակաց մաքրութիւն վայելէր , կամ՝ հրեշտակաց միջնորդութիւն լինէր տունեալ , և էր օրի նակ հացիս՝ որ 'ի յերկնից իջեալ՝ կեանս սոյ յի . և իջոյց 'ի նա՝ կերակուր 'ի լիութիւն , աւելի քան զպէտան :

Հան զնոյ՛ զարարայ, և ոչ զբարեթի՛ իբրև զնոյ՛նոյն :

Միտն անէր զլորամարդն, և միւստն արգելոյր :

Տեղաց 'ի նա՝ փո օր զնոյ . օր զնոյ ծովու զնոյնանս ինտար :

Չի զկնի մնոյ՝ խոզի ցանկացան, սոյ նոցա և զայն, որ զհամ և զգիրութի 'նոյ ունի :

Արի 'ի զն ինտարն նոյ, և զարև զբարանս նոյ :

Չի մի հեռի աշխատ լիցին :

Վերան և յարիցան յոյն . զբարեթի՛ նոյ էր նոյ . և զնոյն իբրոր էր նոյ 'ի յարիցան իբրեանց :

Ար պարզ է . զի ը ցանկութիւն բարուցն՝ մոտոխուէր որակ և համ մանանայիս , և լորամարդն ընոյր զցանկութիւն մնոյ խոզի :

Միտն ինտարն 'ի իբրեան իբրեան կին, բարեթի՛ յոյ եւ 'ի զն նոյ :

Վանդի՛ արանջեղով և ոչ գոհութիւն ուսեկն, և կամելն զանաալ յեղիպոս :

Սոյն զնոյնանս 'ի նոյնանս . և զնոյն զնոյն զնոյն սորոնոյ :

Յարտուականայն՝ և յիշխանայն՝ զկորխեանքն և զըռ-
դանեանքն:

Յայն քի մը զնոն և ևս. ոչ հասարակն սքանչելոց նք:

Չարմանայ հոգին, զի նշանակէր զայն՝ որ 'ի գալստն նն
քթի՛ յարգք գտանին անպատրաստք. ուր և սնդ՝ զոհ՝ 'ի ձե-
ռքս, և այլ մեղք զազիւրք, և արտունջ՝ 'ի բերանս նյ, և հո-
սանէ բարկութի յանկարծ քստ՝ իբրև ևրկն յըռոյ, զի ասէ
Թէ՛ և ևս աւելի:

Պաշտօնոյն յանձնողն զնոն արար նք. և սոք նք զուրիշս անշն:

Յունայն՝ գատարկ 'ի բարւոյ. և սոք նյ զուրիշ ան
ցին, տարին իբրև գամիս, և սովան՝ իբրև զշարտի անցա-
նէր, և շարալմն իբրև զոր:

Յորժամ սոքաննէր զնոն, ինչքէն զնոն. գտանայն և ստատոր ու-
նէրն սոք նք:

Իբրև զծառայս չարս, զի որդիք ոչ եղնն, յնծ և 'ի
մտխէս զխէին յառաւօտէ մինչև ցերեկոյ, և զգիշերն մինչ
'ի միւս առաւօտ, ուր թէ՛ 'տոր սկսանիմք յայժհետէ յառա-
քինութի անսղալ գող խոտանային:

Յիշոյն՝ շն քն օգնուան էր նք. քն բարձրու զրկէ էր նք:

Աեզձեօք յիշէին և 'ի հարկէ վշտացն:

Սիրոյն զնոն բնորանոք ինչոնն, և զնորանոք սոքոյն նն. և
օրորս նք ոչ էին սոքոյն ընդ նն, և ոչ հասարակն սոքոյն նք:

'Ի բերան՝ օրհնութի, և 'ի սիրտ՝ անեծս, ըն այնմ՝ մո-
ղալուրդ իմ շրթի սուրբ մեծարէ զնս, և սրտիւ՝ հեռացնալ մե-
կաւսի են յինէն:

Այլ նո ինչն օրհնէ էր, յաւելր շնոյն նք՝ և ոչ սոքոյննէր:

Գլթած՝ զի հայր է, քուէր՝ թէ սկէտ և ոչ 'ի սրտէ
մնող բէին:

Յոժոյնէր արթոնցանէ զբարիակն ինչ. և ոչ բարբառոց զքն արգո-
սքն ինչ:

Հնարս հնարէր:

Յի

Յիշեց' ին ժամին ին նոսա . հոգի որ իշտեմ' այլ ոչ ես գտանայ:

Մարմին տկար, և հոգի որ յեւ մահու' յայժմու վարս
ու դատանայ, զի աստեհե ասպաշուանքն 'ի կեանս յայս:

Քանի՞ քա անգամ բռնանայրան զնա յանողորդ: և բարկացանին զչ
բարկեանն յանջրդի:

Ոչ զոյ թիւ: Գառնացուցին', թէ փոքր մի յամեր
Քնն' որ գնացր զինք, հայհոյեին:

Գարշա՛ն և խոյնն զնձ . և զի՞նք ի՛նչ շարժանդին:

Մտիւք յեղիպոսս . և զնքն ինչի զայրացուցին, որ նք է
'ի ցտանանէ և յարախց:

Ոչ մեծն շնորհն նո՛ւ . յառաք յարեմ' իննաց զն՝ 'ի խոսաց նիւ
չար նո՛ւ:

Չէր երկար ժամանակ անցեալ 'ի վերայ:

Ո՞ր արար զնան' և զբաննոս իւր յերկն' երկրորդացոց, և 'ի Գա
րշն գոյանոս:

Բանիւն եղեալ նշան, և ձեռօքն արձեւաւ:

Գարշայց յարե՛ն շնորհն նո՛ւ . և շնորհեա նո՛ւ, զի Գ' արեցնն:

Չողայոյն արին տայր բնակել նո՛յ, և 'ի վերուստ անձ
բնն վկայէր թէ' յոյ է որում մեղան, զի զչայ անգ անձրև
եթէ ոչ հրաշխք:

Աստիւց 'ի նո՛ւ շնորհանձ' և ինչի զն՝, և Գ' արեմ' աղանձոց զն՝:

Չի իրբև զշունս կատարիս էին եգիպտացիքն առ ինչ

Եր ինչոյ զարուղ նո՛ւ, և զխոսուս նո՛ւ ժամայ:

Չի լի էին ժանկալ 'նեղութե միտք նո՛յ:

Չար իրեմ' շարժիս նո՛ւ, և զի՛նչն նո՛ւ երեմ':

Չի զանասպաշտան' խիստ բանիւք կոչեմ' էին:

Մտնեաց 'ի իրեմ' շնորհանձնո՛ւ նո՛ւ . և զարցանա նո՛ւ երբէ քաղեցաւ:

Չի պաշտէին իրբև զանձս՝ զանաստանս . և հուր էլա
նէր 'ի միջոց կարկտին, և սրէր զբեկեալն և զմնացեալն 'ի
կարկանն:

Առաջնայ 'ի նս զարտաւորն թարգմանի իւրայ, զարտաւորն թարգմանի
և շնորհաւորն:

Բարեկուխ բանիւն, և սրամտաւ արդեամբք, զի սիրտք և
խորհարգք իւրեանց՝ շարշարելն զնս յաս և յերկիւղ:

Առաջնայ 'ի նս Գործան՝ 'ի յեան հրեշտակն շարք, Գործնայ 'ի նս
զարտաւորն թարգմանի իւրայ:

Ոչ թէ շար էր հրեշտակն, այլ զն գործոյն, զի խիստ
էր, և ահագին անուանէր:

Ոչ անխնայ 'ի հոգեւորն զանչնս նոյ. և զանասունս նոյ 'ի հոգեւոր
նոյն:

Որք մեռեալք էին յոյ:

Եհպար զմտ անբարեկիս ի գործոցնայ, զնոյնն ան ճարտնայ նոյս 'ի
յարլու յաւայ:

Չմարդոյ և զանանոյ, զի զանդ բանիկ խորհարգ ան-
արշտու թե՛ սպանին յանձնս: Մեռորայ ի քամայ էր:

Հորտն իր ոյ իւրն ժողովրդեան իւրայ - և իհամ զնս ոյ հոգ
յանողար:

Հորդան՝ լայն ճանապարհ լի ծովն ևս, և իրք յալու-
նայն զխոնջին:

Առջնորդնայ նոյ յաւալ, և ճէ իրկան, և զնշնաթո նոյս թէ
թաթիւնայ:

Յոյս ևս, թէ որ զայս անարար՝ ոչ ինչ տկարանայ նմար

Եհամ զնս 'ի լեռան որդաւորն իւրայ, լեռան այն՝ զբ Գործնաւ էր
աւայ նոյ:

Չսինե սակ՝ զոր սակդեակ էր, և ստացեալ ևս՝ արբար
համաւ և յախրաւ 'ի քանանացոյնս. այլն՝ հարկանելովն 'ի
ձեռն յեռուայ ստացեալ էր:

Միքնայ յիւրեանոյ նոյ զնիւնասա. ի ճանկնայ 'ի նս զնիւնի իստան
գորն իւրայ, և Բնակնայ 'ի յարլու նոյ զնիւնի ինչ:

Սատակմամբ քանանացւոց. և զերկիրն վիճակ ևս 'նյ'.

Փռչելոցն՝ Գառնացւոցն շնորհ քարտէսն, և շէջոյտիք յարս ոչ
դառնելն:

Վնյ՝ տուն դասնացողաց կոչեաց. որոց ասաց մի լինիք
իրբև Շարքն լիրբբ:

Գորշոն ի որդիւնսն ոյ՝ և հարս ի-բնանց, Գորշոն՝ և ի-բն ոյ՝ շու-
շին ի-բն:

Իբրև. յանաստիսն, աղևզն 'ի բնուծի՛ արունեստիսն այն
որէս կազմի, 'նչ կամակար ևզեն թիւր:

Գորշոն քարտէսն զնա 'ի քարտէսն ի-բնանց. և Գորշուլէ ի-բնանց
նախնայ արքին ճաւ:

Լշուս արքն, և արհմարտն զնա. և անարտնայ յայտ շէջն:

Գորշեալ պատկեր կանգնեցին. 'նախանձ արկին 'նամ'
իրբև կին՝ որ զայլ արամբ. գայցէ, յորմէ և ինքեանք յոյժ
անարկեցան:

Մերտնայ յարտ շէջն և ի-բնան 'ի օրն ի-բնան, զոր քնանցոյց 'ի հի
հարտն:

Որով զինքն բնակեցոյց 'ի մէջ մարդկան, վն մեղաց
որդւոցն հեղեայ՝ 'ի վիճակէն յովսեփայ՝ յայլազ իս գերեցիս
և 'ի դասնան 'ի տուն աբեղաբայ գեղացոյ:

Մարտնայ 'ի քարտէսն շէջն և շէջն 'ի յնա ի-բնանայ նոյ:

Ձի զզորու թի և զգեղեցիու թի 'նյ՝ որ տասանակն էր,
'ի ձեռս թնամեաց փղատացոյն ևս:

Արտն 'ի արտ շէջն և շէջն ի-բն. և շէջն և շէջն ի-բն անոն արտ:

Արգել, շնա փախել մինչ անկան 'ի սուր երեսուն
հազար 'ի դասուցն ինչի:

Ձերտարտն նոյ ինչ հար, և շն ի-բնանայ նոյ ոչ ոչ արտ:

Ինչեր հուր՝ բարկութն նոյ. և վն կուսանաց 'նյ՝ որ խոյ
աստակեցան, ոչ որ սգացաւ, չարարին փոյթ, և չար թոնե
ցաւ ոյ:

Արհամատե և՛ անկան ՚ի ստոր և զայրին և՛ ոչ ոչ էր՝ որ լայր:

Ովնի և փննհհէզ . և զայրիս և՛ ոչ որ էր որ լայր . զի
խրապանելի էր որ սուգ ունէր յիւր ասուն . և ՚ի ծնանելոյն
հեղեայ՝ փոքրաթիւ կոչելին . որ է անցեալ են փասքն ինչիւ
և մեռանէր մայրն :

Չարիքս ո՞ր ՚ի ծնոյ քր, ո՞ր հզոր շէ ի սփե շէննի :

Յերկայեմուս թնն սունու զիւժ . հզոր՝ զի թափեացէ
ղլինի ցամանն յանօթս քարկու թնն : Եւ զարձեալ ոչ արք
եալ ՚ի ցամանէ, այլ՝ ուր հզոր՝ որ ոչ յաղթի արթնցու թնն,
կամ ըզմանայ, և ապա առնէ զաստատան, այլ՝ արդարութիւն
հասոյց :

Եւ որ յիս զիւնսն իւր, նստանն յաւիտեան արար զնն :

Չհրեայան, նախատինս յախտեանից արար, ուր և են
խն արդ :

Միտքոյն և շիտանն յաւիտեան, և զարմ ի իրեմն և ոչ շիտեայ :

Որ ամ չարեաց առաջնորդ էին :

Այլ շիտեայ և զարմ յաւիտեայ . շիտան սփն, զոր է սփեայ :

Որում խոտացեալն էր, ուստի անն ծնանելոց էր, և
զիւտան սինն՝ ուր խաչեցաւ, և սիրեաց զտեղին :

Շիտեայ ո՞ր սփեղեայ զարմնն իւր . յիտեմ հաստեայն զնս յաւիտեան :

Միտհեծան թաղաւորութիւն . շինեաց ուր միեղեբոյ՝,
ուր նա մի եղջիւր ունի, և անցալթ կենդ սնի է, նշանակ մի-
աղօջ անու թե նք . զարբուի նք, զիսն ունայի՝ զոր ուխտ-
եաց դաւիթ այ, և շինեաց սեղան . զայն ընկողաւ ան և հաս
տատեաց ՚ի ձեռն սողանի . մինչև ՚ի բնութիւն զաւ թի կառ
մարմին, և հաստատեաց սրբութիւն անու թնն յախտեանից :

Շիտեայ զարմնն ծաւայ իւր, և շիտան զնս ՚ի հիտե իւտեայ . ՚ի
իւրնն ինչեայն ընկողաւ զնս :

Նախատես գիտացեալ զաւու թի նք, որ թեպէտ սղալ
եաց ՚ի սիրոյն ոչ մեկնեցաւ . ՚ի հատէ խաչանց՝ ոչ անարդեց
իր

Երբ դող քսաւ ՚ի վերջին ծնելոցն ընկարաւ, զվերջնամին զա
սինան արամ էր:

Հովհաննէս զյոյնովի ծառայ իւր, և զիկէլ խառանդոյն իւր:

Պատակեր իւրոյ հովհաննէս:

Արամէն զն ի խառանդոյն որոյն իւրոյ, յանկաւորս յիւրոյ ի
բոց աստիճանոցն ընդ:

Չ կուտան երկրին կործանէր, զանպաշտութիւնն ուստ
չանէր. երգս և սաղմոս արկանէր յաշխն նոյ, յարկնակ իւ
րում ան՝ որ եկից զանն ի երկին. և անմեղ ձեռամբ խաչա
տարան՝ առ ինքն հաւաքեաց զաշխատեաց և զբեանաւորս,
չ որս և զմեղ հանդուսոցն յարքայունն իւրում, և նմա փառք
յաւիտեանս ստէն:

Ստաւոս յաստի:

Չ աստիքն իկէն՝ որ յանդիտոսէր էր, որ իողովանէնն ի ուղեցաւ,
և որ ինչ ընդ որնայոսս լինէր՝ աստիճանոցն իւրոյն ինչոս:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ՀԸ.

ՄՏԻՆ ՀԵԹԱՆՈՍԻ Ի ԺԱ
տանդոն յո. զնորնն շառնոց սք յո:

Ստաւոսայ օճիւն ՚ի դրախտն եմուտ, սրճեցաւ տաճարն
նոյ աղամ. հեթանոսք յեմ. և արդ՝ յուղ անդամ յեկե
ղեցի. և շար խորհուրդք ՚ի մարդիկ:

Արարին զիկէն որ զնորնն ինչոս ինչոս ինչոս ինչոս ինչոս ինչոս
տանդոց յոց՝ զիկէլ ինչոց ինչոցն և զմարմնոս սրճոց յոց զա
ղանոց ինչոցն:

Չ դրախտն և զտաճարն. խաղս մրդասպահաց, ՚ի հաստ
նել մրդին՝ անհրամ թողուն. կամ հիւրս՝ ուր զխորսեխին և
զանուտեղին հաննն կամ հեղուն. ոչ միայն զբաղարն թա
փուր արարին. այլն՝ զնեակիւնն զսքան կոտորեցին, և անթաղ
ընկեցին զաղանաց, զմահարայեցոցն զմարմնոս:

Հիկէլն զարեանն ընդ որն ընդ զնորնն զնորնն զնորնն, և ոչ
որ էր՝ որ ինչէր զնոս:

Երբ դառուս լցեալ երանէր արխանն ը դրունն, շարք
զերուսայէմու. և ոչ որ էր որ թաղէր յերկնեկոյ. և կամ
չմա

Հնաց որ . և զ Ե.բ զպատկերն ւնց ւնմ' ուրեք անպարտակ
ցրուեցին:

Եւս' զի Կաթողիկոս Գրգորոս Բրայ . ծառ և այդն խորհանաց
այնոյնի, որ շարժ եին շէտ:

Եղանակեցւոց, մտխրացւոց, և բնութիւն' զիւնաց. Գրա
ցիք ևն մեր' զի բանականք ևն:

Մինչև՝ մեզք քր' բարեմանս Կաթողիկոս. Երբեքեքեքն ան հոռո Կա
թողիկոս:

Բարեմանս մեղաւորացս, և ոչ կոփին 'ի քին' որք ու
սուցանեն մեզ զմեզու. Բարեքեքեքն ան Կաթողիկոսն քո, որ
ասացիք' մի արացեա կուռս, զի ւնձ նախանձնս ևմ' ևս:

Հիւ շէտեքեքն քո 'ի իմ' շէտեք' որ շէտ ևն ինքնայն. 'ի իմաց
Երբեքեքեքն քո շէտեք' քո ևն խորհանցն . շէ իման շէտեքն, և
շէտեքն 'ի շէտեքեքն:

Որք կուռս պաշտեն , և զանուն քո ոչ կարդան. մեք
գոնեաց զիտեմք զքեզ , և կարդամք զանուն քո. զի կերան
զյակովք և զտեղի նք աւերեցին. զմտովիւր ևան սարանքն կե
րան, և զտեղին աւերեցին: Եւ զ Ե.բն յանդարչառուէ քակե
ցան, և զգրախան աւեր թողին:

Մի յիւր շէտեք քո շէտեքն. շէտեքեքեքն քո քո շէտեքեքեքն
քո քո. շէ շէտեքեքեքն:

Չմեղս առաջնոյն' որ յեգիպոսս. վն առաջնոց մեզաց
մեղ մի բարեմանք. և վն աղամաց և եւացի. վազվազ եկեացե
միածինդ քո , զի աղքատացար յոյժ, խողիցն ցանկանալով
կերակրաց:

Օգնեմ' զի քո քո իմն զի իմաց անուն քո:

Օգնեղ քո յո' վատք է անունդ քո

Տի իմն շէտեք և քոն շէտեք քո իմն անուն քո:

Յո է քառութի, որ է սրբութի մեր:

Մի' երեկէ ասացին 'ի հիւնանս, Էկ արեկ է քո յո .
Իբրև

Իբրև փարաւան սակր՝ ոչ գիտել զնա. յորժամ յուսացեալքս ՚ի քեզ՝ ոչ ապրիտք, սակն:

Այլ յայնի բն լինի՝ ՚ի լի հիմնաւոր, սառնի սուց Բրոց. սա ՚ի ինքնու շէրեթ արեան ծառայից քոյ՝ որ և հիշու:

Պատուհասն նոյ՝ ՚ի վն հեթանոսաց, ՚ի տեսիլ սուց մեքոց. խնդրել զվրեժ արեան, ուր և հեղաւ արևուն, սեղհասան:

Մոյն սառնի թ հիթանի իտիւնց ըստ Բիթանի բալի թ՝ շտննի քա շրտի՝ արեանց:

Որք գերիք են և ՚ի բանտի հեծեն. և որք սրով կատարեցան զն մեղաց իւրեանց, զանմեղս ապրեցոյցանել ազալէ. ոչ ինքն սասոց թէ՛ մի մեռցի որդի լի հօր:

Հարս արայնաց Բրոց իօննդարի՝ ՚ի ծոց նոյ, նախորին ըստ նախորին զն շէր քո:

Ինչաց կօթնպատիկ՝ որ է բաղամս. ՚ի ծոցն սակ՝ զան վրէպն. և զի՝ ՚ի սիրասն մտցէ. զի կօթնպատիկ էր մեղքն նոյ՝ քան զմեքն, և քո դատաստանն արդար է:

Միք ինչուսքս և ինչն արեան քո, իտարուն ինչիցս սա շէր յայնիսն, սչին յայնի դարձեցոսք ըստ նախորին քո:

Գրեմք և պատմեմք զերախտին, և զօրհնութիւն քո՝ զնեմք սասցի քո՝ ազերս, զհեծութի՝ որ դեռ ՚ի կատանս կան արքն:

Ինչորոք. ՚ի լի ըստանցիւն լիպարի. սասոյ սառն. ՚ի վերայ ինչուսքս:

Չիտորոքն ինչի՝ ՚ի բարեւն, և ըստն նոյ նշանովն. և ըստն և ընթացսն քոն. և ընթացն, որ ինչուսքն և ՚ի իտարոյ կին ինչուսքն՝ ըստն քո՝ արարոյ լի քոնորոքն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ՀԹ:

Որ հեծանիսք ինչի՝ նայնոյ, որ սառնարեան ոչ ինչն յայնիսն:

Գայեան և տես դատարանս. խան յոխտիւտ՝ կոչեցաւ ինչ. զի ապրեցոյց ՚ի սոխոյ յեղկարաս, և արն զի հաց եղև ինքն իւրում՝ ժողովրդեանն:

Որ նորո՞ր է բարձրե՞նա՞յ յայտնե՞ա սառչի՞ երկրե՞ն, բնե՞րե՞նքն ի մանասե՞ն:

Չոր ետես եղեկիել, և զի՞ դեռ զայն չէք տեսեալ՝
զոր մտնէս եւ աննել, և զնե՞լ ՚ի վն ստորանակին, և նայն
հոգին էր ՚ի դաւ ի՞նձ աչքոյ: Առեաց հովի՞ն և նստեալ ՚ի քե
բովբէս, զի ոչ նման է այս հովնաց, որ զսասարքոք շրջնե
յայնժամ ինչի՞ հովնէ, և արդ՞ ամ ճի՞ն Նիկիւս՞՝ զտան
ցեղն ստէ, և զմանասէ՞ ՚ի նոյն սո՞նու. իսկ՞ բնե՞րե՞նքն զնոյն
և զյուզոյ, որ յասկացան ՚ի տանայն առ բարոյամ. զի ՚ի
դարձին զմաւորին աղաչէ: Գարձեալ՝ երբեմ լէ սուրբնի
գերեցաւ ՚ի թաղլաթ ժաղարաց, մանասէ՞ ՚ի սաղմոնասարոյ
ընդ այլն. բնե՞րե՞նքն՝ զկնի յուզոյ՞ ՚ի նարուզոյ անստղաց:
Թո՞ւի թե՞ կէս ցեղն մանասէի այլ լէ յուզայի էր:

Չորո՞ր շարձե՞նա՞նք զս, և ի՞նչ ՚ի կնոյնքոն շէր:

Յերկայնամիտ լինելոյդ, և եկ անձամբ կեցո՞

Ա՞յ շարձե՞նք Կոնստնտնոս շէր, երե՞նքն զնոյն զս ՚ի շէր և կնոյնքոն:

Գարձո՞յ յե՞մ, և զնու՞թիս ՚ի վերինն. երեւո՞մն երե
ւաց քոյ՞՝ բաւական է վնարել զոր կամիս:

ՏԻ Թ՞ շարձե՞նք՝ Բնէ՞ն Բարձրոս յաշնո՞ ծառայց քոյ:

Մեք յաղօթս, և թ շնամբ մեր ՚ի ճոխուէր:

Չմե՞նքնքն զիչ հոյ արքայո՞ւն . և սքո՞նքն զիչ արքայո՞ւն լնո՞ւն:

Ըստ չափոյ մեղայն՝ զհայն լէ արտասուս խաննեալ
ուտէին մարգարեքն, յրմէ հեռէ իմացան զլալն քն՝ ար
տասու՞ք ուտէին կերակուր, նեղեալք ՚ի կարօռոյն. ոչ ինչն
ասաց մարգարէք և թաղաւորք յանկացան տեսանել և լսել:

Արտո՞ր շէր նոնորոն քրոնեաց զերոյ, այն իտորոնաց ինձու
նոյ զերոյ:

Դի՛նաց. այսն կատարանաց՝ զղլտացոյ և քաղղեացոյ:

Ա՞յ շարձե՞նք Կոնստնտնոս շէր, երե՞նքն զնոյն զս ՚ի շէր և կնոյնքոն:

Ամենեցունց զօրութի՞ն ՚ի քե՞ն է:

Ասէ՞

Անդիս յի գիտարեւել զտիւնցեր. հանելը զհեթանոսս՝ և զնոսս
սնիւնցեր, և տառաջնորդեցեր ձեռն:

Յորթ զնս աքաղաղանու. հաներ զհեթանոսս՝ զքանոնոս
ցիւն. և զնո սնիւնցեր. յն կոտցեաց, այգի եղև սիրեցեղոյն՝
և առաջնորդեցեր նոց, ցուցեր ճանապարհ:

Հաստատեցեր զարժառ ձո՞ և ի լից զերթիւն. ծածկեաց ըզ
լիցնս. հաւանի ձո, և քարոսնոյ ձո զհայրս ոց:

Հաստատեցեր շինելով զիւ՞ժ և զտաճարն, և ելից զեր
կիր. ծածկեաց զերկնս հոխանի նո՞ մոխէսիւ՞ զսինաց և ըզ
քորէք, և զնաբաւ. յետոյ զնոմ թ աղւորս՝ որ հարկս տային
և բարունակ նո՞ թ ագաւորք հրեկցն. զմայրս նոց, զքաղա
նացս՝ զոր ՚ի պատիւ. տանուին, իբրև. զանիժ առամ և զանու
շահատ տունկս:

Չգիտաց զորթ իւր մնչև՝ ՚ի ծով. մնչև՝ ՚ի գիտար ին շատա
սիգ ձո:

Չազն մինչև ՚ի ծովն հնդկաց, մինչև ՚ի դեաս եփ
բաս՝ շատաղք ժողովրդեանն: Այլև՝ քս այգի, ուս
առարեայքն: Այլև՝ հաստացեալքն այգի հանեալք ՚ի
նեղիչ ախաէն, շարաբեալ զցևս. և ծածկեաց զերկնս՝ ըզ
հրեշտակս հոխանի տն. և բարունակ զանուխ մեր ասէ, որ
միաւորեալ միացաւ ՚ի բանն. որ ծնողն է անացուցիչ և իբր
մայր անխաւ. ձգեաց զորթ իւր, զհաւատս խոստովանուէ,
մինչև ՚ի ծով հրեկցն յերկնս. և ՚ի դեասոց՝ ՚ի յորդանանէ՝
որ երկու ակնի է, խոր և զան կոտցեալ, ուր զմկրտութիւն
սկսաւ, մինչև ՚ի ծագս Սի:

Բնորդէր քսիւնցեր զցանոյ ձո, և ինչն զնա անցաւորք ճանապարհ:

Չինամս և զորէնս. և յէ ժամանակս ժամեճակս՝ զե
կեղեցեաց խնաման զն խրատու: Աթեն զնա անցաւորք ճանա
պարհի, ՚ի մանասէ է մինչև ՚ի սեղեկիւց. Այլև՝ թ աղւորք
հեթանոսաց իբրև. զանցանի այդի՞ զեկեղեցի, և զեք ևս՝
չար իշխանօք զքրիստոնեայս:

Այտիւնեաց զնա իող անառա՞, և երէ զայնի՞ որ ձեցա
՚ի ձեռն:

Նարուզող ճնտար. և երէ վայրի կամ կինջ արու խող
անախորոս, որ այլ վայրենագոյն էր քան զնարուզող ճնտար.
որ ՚ի մատակ առիւծ առակի. և աստ՝ սատանայ և զեք:

Այլ շրջաններէն զորոնց հարկերն ի վերջն անց արեւ արեւմտայն արեւ
դէմ, եւ արեւմտեան արեւ զարեւելէ, զարեւելից արեւ:

Իբր թէ՛ զարեւելեալ զերեւոյս իցէ, այց արեւ, մանու-
ւանդ մերձաւորիս, զոր սցածիկ սակէ. զարեւմտեան խնամ. զոր
անկեաց աջ քո՛ յն քոն

Ի լի արեւոյ ճարտոյ՝ շր շրջաններ զնո՛ն ի շեշտ արեւելեալ ՚ի հար-
եւ արեւելեալ, ՚ի աստիճակ ճարտոյ իրենց:

Չորարարելի. զորացուցեր զնա՛ մեծարելով յաւա ար-
տաշէտի. քաղցեացին այրեցեալ ՚ի հուր եւ աւերեալ ՚ի սաս-
տէ քուսմէ կորիցէ կիւրտիւ: Գարձեալ ՚ի վր անձ որ եղև
որդի ազամայ. զոր զորացուցեր աւելով զանէ որդի իմ սի-
րելի սասանայ լիցի այրեցեալ ՚ի սաստէ քուսմէ յաւուրն
զատաստանի:

Եւ ինչ յետեւ զի լի ասեւ, աջ զա ՚ի լի արեւոյ ճարտոյ՝ շր շրջ-
աններ զնո՛ն ի շեշտ:

Գաւթի խոստումն զոր խոստոցար թէ՛ ձեռն իմ
ընկալցի զնա՛. աջ քո ՚ի վր որդւոյ մարդոյ՝ զորարարելի,
որում ասաց եսայեալ, կողաց զաջոյ ձեռանե: Եւ Գարձեալ
կրկին սակ ձեռն՝ որ սակզներ զազամ, ը այն թէ սա ար
անձ հող երկրէ. աջ՝ որ զերկարդն ազամ ՚ի կուսական ար-
գանդի, որ սասայ՝ զորում բարձրելոյն հովանի լիցի ՚ի վր քո
եւ ինչն իսկ որդին միամին աջ հօր եւ զորում թի:

Ունա ՚ի շրջանց ի շրջանս ԺԵ ՚ի շեշտ. Կարեւորն քաւ շեշտ, եւ շեշտն
զա ար ի արեւմտայն:

Ինչ եւ բնութիւնս մեր ասեն. մի եղիցին մեզն մեր որո
շիւ. կեցուցեա զու զլեզ եւ զանուն քո ար կարգացուց իշ
խան կենաց եւ մահու:

Այլ շրջաններէն զորոնց շեշտ, իրենցո՛ւ վերջն զա ՚ի շեշտ եւ Կարեւորն:

Չորս կրկնեաց, որ ինդրեցաւ ան զան ՚ի շրջա ժա
մանակս. առ նոյն, արեւհամաւ, մովսէսիւ, եւ մարգարե-
լուքն. եւ արն եկն ՚ի մեռասան ժամուն:

Ի Կարեւորն. ինչ հնչանայ. սաղմոս յաստի. հինգերորդ շրջանաց:
Չորս շրջանց ասեւ հնչան. եւ ՚ի հինգ իրենցն զաւ աստիճակ արեւմտայն, յար
ճամ կը ՚ի շեշտ հնչանայ ի շրջանացն ի արեւմտայն. որ հարաւ ին-
քան հնչեալ: Ունի եւ շրջան ի շրջան ՚ի շրջանե:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ձ .

Տնօրէնս առ անձ, զնորոգելն է իր. աշխարհիցնս առ անձ յաւուրսնս:

Սիմոնոս՝ ուրախ լըլաւք. թեպէտ խոսն՝ զուարճացարուք քաջաբերեն զիմարարս զերկրն. այլն՝ ՚ի գաղն յեկտ՝ նորոգենս զհինն յետ ետի՛ անասունս ամի զամենայնս . և մանկունք. եկի զեցւոյ զիւրեանց փաստն տեսանելով :

Անէս առջեւ, և զան զբնաւորի. առջեւ ասցէ՛ս նմա ՚ի յոն
շաշարհիցն:

Երգէ ինչ մարդարեւիցն երգ . և նորս՝ զարինայն և բզ մարդարեւիցն և զուարեւոյն, զոր ասին ՚ի հողւոյն. զհինն ոչ թողով, զի քաղցրագոյն է արմատն՝ խառնել լը սրտոյն:

Փնշ հարէ՛ս ՚ի գլխս անոռոյ. յառար նշանաւորս քրտիւննոց իրոց :

Չոր ՚ի սինայ լսէին ձայն, կաղմկցին ՚ի նիւթոց . և ՚ի գլուխս անոռոյ, և ՚ի տարեմուտս հարկանէին, և ՚ի անոս նշա նաւորս. զի յիշատակն մնացէ, գուշակումն հանդերձելոց՝ յորժամ փող հարկանի, և մեռեալք ՚ի քն յարկցնն:

Հրեան է այս ինչի, և իբրևան է նա յաւուրսնս:

Ինքն հրատեցեաց ասէ, և իբրև ունի է մեղ ասնել . փո զով նոցայն, իսկ մեղ՝ սրտիւ՛ արժան է կռել. իբր մովսէս, զոր ասէք անձ՝ զի՞ գոչես ասխար:

Սիմոնոս յանդիւս՝ զոր իր ընդ նմա . զի ինչն էր նա յիւրեանն է
գիտորոցոց, զիւր զոր ոչ գիտէր լուսն:

Չամ ժողովուրդն կռել յովսէփ . վկայութի եղ ան լը ամ ժողովուրդեանն, ուր երանէր նա յերկրէն եզ իպտացեոց. զի՞նչ օրինակաւ կրանել և ասնել սրտաւ էր, ասաց Սեզա՛ս զոր ոչ գիտէր՝ լուսն . անանք ասեն քաղցէացի է, կամ քա նանայն՝ զոր յեզ իպտոս մնացել էին . և կէսք թէ մովսէս նախ զանկրան յովսէփաւ . ՚ի ձուկն եզ սահել . և յերանելն խոսեցաւ ասնաւ, որ է ասասպիւ . այլ լեզաւ ան և խոսա ջիխտեր և չեր լուեալ ան ժողովուրդն, և անդ լուսն: Այլ ասարին ասէ թէ՛ յանցանէլն լը ծովն՝ նոր լեզաւ ասին . և այնու երգեցին օրհնացուք զուր, և երբոցեցիք կռեցան. զի երկայն՝ անցիք ասէ :

Վիճաց արար ՚ի բնութանց զբնութանն ՚ն. և շնորհա ՚ն յարև և ՚ի բն
փաստայն :

Վի թեոյ թիկամբք, և ՚ի թի՛ ձեռօք շարչարեխն. նախ՛
յայնցանե ՚ի բաց արար, և սպա՛ սասց :

Վի ՚ն զնորհայնք արարայնք ասին և զբնութն շնորհ լուսն զնորհայնք
ի ՚ն զբնութն, և զարձնայն շնորհ ՚ի զբնութն հոգևորայնքն :

Ազարակեցին ասե աս. ան՝ որդեկն ինչի և լուսնաւ : Ասաց
քեզ ՚ի գաղ մասնէ մարդին . առ քեզ կայի, և լուսի, թէ
պէտ զու ոչ տեսանելիք ՚ի մարդէ մշտացն քոյ՝ ուր կայիր .
և իբրն եկիր ՚ի մեռայն, մտա կայի, և մարձեի. և առ մտ
սէտի՛ ՚ի բարկանայն ձեզ՝ յարժամ՝ ոչ և լ ջուրն ՚ի միւսանդամ՝
հարկանելն՝ մտա կայի : Վարձեալ՝ ՚ի սինայ կայր ամպն մարդ
եալ թմանձրութիւն, զի յարեիր տեսանել, և լուսայ քեզ, յա
սելն՝ մտաւէս խտեացի լ մեզ, և ոչ ան :

Լիւր զարձարտ ի՛մ՝ և զիայն՛ զնորհ, և ինչ թէ լուսնայն ինչ :

Յեյանելզ ՚ի բարկունե՛ զայս ան՝, զի հաւատասցես
թէ՛ յմի կարօզ եմ :

Մի՛ ևս ինչն զնորհ արարայնք արժանայն . և մի՛ երկիր պիտանայն
դա՛ մյ օրորի :

Ձի լէին, և զիարձ աւեր :

Եւ ի՛մ քր մի զն՝ որ հան՛ շնորհ յբնութն ի զիարձարար . Բայ շնորհան
զն՝ և լայն շար :

Բայ և խոստացիր թէ՛ անես զոր տեսն, և լցից զդա
մարդարեական շնորհօք, և անեմ՝ քեզ զարձ, և ինչմ գո
հալք զբերան քո : Այլև՝ զնորհին մարդոյն զբերանն բայց,
աւեալ ՚ի նմանն զանհաւատութեն քար, և զիտոյ մեղացն .
և քարդեան զանուն իմ՝, և լցից զդա շնորհօք : Վարձեալ
բայ զբերան քո, և ինչդեան զոր կամիս, և ես լցից, որ է կա
տարեցից զնորհ ինն :

Եւ շնորհարտ ի՛մ ոչ լուսնայն յայն ի՛մն, և ինչ յն ինչ ոչ շնորհարար :

Վիտե հողին թէ՛ ոչ լուսն . և ինչ յիս ինչ ոչ նայե
ցաւ, հաւատով, և ոչ գործով : այս է ինչ ոչն. այլ՝ ՚ի կա
ւրս իւր :

Բարեք թաշ ընէ իրենս զնոր իմաց որդոյ ի-րելանց . շէ քնազն
նաւ ըստ իմն աշխանց ի-րելանց :

Որ և արդ' է տեսանել :

Ձէ ին իտուրդոն ինչ լա՛նուէր ինչ, իմ ինչն զմանապա՛ն իմ
գնազնուէր :

Որ անիւն իմորդ արարելուէր իմ զնշնաթոն ճք, 'ի ճք նեղւաց նորս
արդուէր զնշն իմ :

Ձի ամ' հեթանոսք ոչինչ են, և յոչինչ համարեալ են
անս, զի զխրին էր ինձ իրք զհակացն և զվարաւան, և զայլս
յորովն չարաւ սասակել . և 'ի վր' նեղւաց նոր արկել էր զձեռս
իմ', չգալ և գերել :

Թնաթոյ քն սոբգն նմա, և ինչնն իմանալէ նոյ յաշխարհի :

Թնաթիւք ան եղեն, և ստեղին նմա, սասցին զամ' զոր
ինչ խօսեցին տր ան' լա՛խյութ, և արասցութ, յեւս յեղ իսկ-
սասէ : Եղիցին ժամանակք նոյ' յայսմ' ՝ի իրբև զանանոց :

Աբորդոն ըն 'ի դորարգա-թէ դրեանց, և 'ի ճի՛ն ժուր յաշխարհոյ
'ի նաւ :

'ի պարգևական ճն' զայն չարգել 'ի նոցանէ : և 'ի վիմէ
մեղք յագեցոյց նոյ' 'ի ծարաւ ժամաւ իրբև զմեղք քաղցր է
ջութ . առաւել այն վիմէ' որ օրինակ էր ան : Այլ' ասի իմ է'
զազդէն նասի 'ի վր' վիմին, իրբև զանխար կուտեալ թանձր,
զայն ասէ 'ի վիմէ մեղք :

Սուգոն յառա՛ի :

Յնորդանոթի է ըստ ինչանոց և յաշխարհոյ . և զպարճառն առն ին՜
նէ կ'որ սոսց ին իտոյն իտոյն :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ՉԱ :

Ան ինչոյ 'ի իտուր յառա՛նոց, և 'ի վր' նոյ քաղցր ըն :

Իշխանք և զստաւորք և քահանայք և զպիլք' որք կե-
նաց և մահու հրամանն սան, անք կոչին, ըս այնմ' թէ' զանձս
քո' մի հոյհոյեացես, և զիշխան ժողովրդեան քո' մի անար
զեւցես . յայտ առնէ իմ է' անձ 'ի մէջ' նոյ է, և տեսանէ, և
քննէ . այս է զաստիւն . և այժմ' ասէ :

Մինչն յոր՛ք քաղցր անիւր-աթիւն, և սին առնալ ժողո-որաց :

Չվաղ ժամանակացն յայտ առնել զիբրկայնականն. և տկն
առնաւք 'ի մեղաւորաց՝ որ զըկեն զաղքասն, թիկ, և՛ այլ մեղս
նչ ունկցին:

Դար որբէն որբոյն և որբոյ. իբառնսն որբէն անմէն և ի անբնի:

Որ զըկեալ են յօգնականաց, որբք 'ի ծնողաց, և կա-
նայք յորանց. իբառնսն արարէք անանկին՝ որ անկեալ է 'ի
հայրենեաց. և խոնարհին՝ որ 'ի խոնարհ ունի 'ի բնի, զկեա
նըս, և չունի կաշառս:

Ապրիլոյն զըբոսն և զթոնն, 'ի իբոսոյ մըշառոյն իբնոյն զն:

Չոր խոնարհ ասաց:

Ոչ իմոյն և ոչ 'ի մի որբոյ, 'ի իբոսոյն մնացն, և շարժոյնն թի
նիսանս իբնոյն:

Չարտիւն իւրեանց, և ոչ 'ի միտ առին զհատուցումն,
'ի խաւարի գնացին, որ է անիբաւուին ուղ լոյս արդ արուեն.
Եւ շարժեցան իմ հիմունք Տի, կամ հրեշտակք կողմնս
կալք 'ի բարկութի, կամ պատերազմունք և խոտութի եղին,
կամ ինքեանք իշխանքն են հիմունք որք շարժեցան 'ի գնա-
ցիցն աստուծոյ:

Եւ ասոյն 'ի աստուծոյն ինչոյ, իմ որդիս Բարձրեայ անմեծս:

Չայն կամեցայ՝ որ լինելիք, իբառնսն առնելով և խա
զաղութի Աճք. զի ոմն զճով բաժանեաց. ոմն զգետ 'ի վեր
զարձոյց, և զուստ. որս արդել. ոմն զցոլ և զանճրե արգել.
ոմն դասն ջուրց հրաման ետ և քաղցրացան: Որդիք, խո-
նարհքդ բարձրելոյն:

Դաս անորդի ու իբրդի մոսնիս. և ուղ զն յընտանաց անմեծս:

Իբրե որդիք սղանայ՝ մեռանիք իբրե. զնա. և ուղ զմե
յիշխանաց անկանիք, 'ի զիւնաց, որ անկան անիսնարհութի.
կամ՝ իբրե մեռանիք՝ միապէս լինիք սղքատաց՝ ոչ ինչ ա-
ւելի. և զանմահ կեանքն մեռանիք, և զմիշտ մնացականն կո-
բուսիք, զպատիւ և զիշխանութիւն, որ է 'ի վերայ ամենայն
ընկից ինն կեայն:

Ան՝ ան, և անմեծ զբնիք. զն որբ իբոսնոյն զն՝ նիւնտուս:

Արի յի՛ և դասեալ արդարութի. զի դու ժառանգես
ցես զն՝ հեծանաս. զի դու ես ակնկալութի անի լն յակորայ:

Օրհնութիւնս յաստի :

Ձեզ գործին՝ ինչպէս յարմար զորոնցն ընդ ինձ, ըստ ստիճակ
բարութիւնս ձերս :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ՁԻ :

Ո՞ր Բ Ե Ձ Ն Մ Ա Ն Ե Յ Ե . ՄԻ՝

լինի և զի բարոյսն ձեր :

Ո՞րքեզ նման օգնական կարէ լինել մեզ՝ ՚ի մեծ սխալակերպովս : Ինչպէս զ՛նձ նման է քեզ յիրկայեամեան, այլ աստ՝ մի լսեր և մի զարարեր աստուղ զվրէժ մեր :

Ձեզ հոգ ինչպէս թափանցին, և արդիւն թափանցան ընդ ձերս :

Չայն ետուն իրերաց և ասելիք քո արդարեւ՝ յայտնեկերէն ինչպէս և ասելիք քո, ՚ի յարկանել զՆիմանս շինելոց զնձ՝ իբրև զճով զոչեցին, և իբրև զալիս յարձակեցան : ՚ի լի ինչպէս ինչպէս թափանցան ընդ ձերս : Ինչպէս ՚ի լի ընդ ձերս, և ասացին :

Խորամանկեցին զգիտելն մեր, զուր ոչ գիտէք ասն՝ զի զան այլապէսն ՚ի վր ձեր, և մեզ ասն որդւոցս զովոցս՝ սուղ մեծ է : ամենայնիք և մովարացիք ասելին զայս և խորհելին լի նա՝ զայս ասելով :

Եւ այս աստիճանս ըն յարդար, և զի ինչպէս անան ինչ է և աս :

Թե այլ և ս մի յիշեցի իբրև արդ :

Խորհեցան զբարոյսն ինչ ՚ի զանսն : Ըն թափար արարին :

Վր քո փառացի փորկոցուցանելոց ուխտ արարին լի իբրևարս :

Բանութ իբարձեցեցաց՝ և ինչպէս ընդ, և ընդ և հոգարարին :

Ո՞ր խորանոթ բնակելին ՚ի սա : կայնին, որ եղով կոչեցու զն կրկրասիրութեն . և խանայեցայիք յարբաճում և ՚ի հաղարաց, մովար՝ որ ՚ի զովոցս և հաղարացիք՝ որ լի այլուժ ասն եղև հաղար յուս մեկնելոցն յարբաճում :

Գնէ՛ք ու՛ր անձն՛ աւելի, և այսպէսն իմ քառնայն հանդերձ թարայ:

Եսուայ եւն որդիք և այլազոյիք՝ որ եւն վաշտացիք, զոր պարկասկնացիս կոչեն այլք. բնակչոցն հանդերձ ծարայ, որք եւն վիւնիկեցիք:

Նաև ասորի եկեղէցիք ընդ նո՛ւ. անկոյնն ասա շրջակայն եկն որք
որքն շէտայ:

Ասուք եկեղէցի ասորեաց թաղաւորն, որ կայր յայնմ մաս մանակի. ամենեքեան զօրավիզն եկն, զի նք զբզուեցին զնմ:

Ար՛ս ըն՛ աղ իտէ՛մ, աղ յիտայ, աղ շէտն՝ ՚ի թորթորն կոչն:

Իշխանք եկն յարկնայ արքայի, որ եկին ՚ի վի՛ ինչի, յաւուրս բարակայ դատաւորին. ՚ի ծործորն կիտակի, ուր կտտորեցան ՚ի հովիտն ձորաց, և սարմաւ սեսարայ ՚ի յայեղէ կնճէ: Բարեբայ յաներայն մովսէսի:

Ասորիցն ասա յոյնն Բաղայ՝ և ինչն աղ շէտ երկն:

Գեղարայ՝ մարգարէ եք, և զորացոյ զարարի: Յաւանս՝ ՚ի նմա տեսանին հոգւոյ ակամբ. և եղին ուղ զաղք՝ որ խաւսի լէ հող՝ ուարարտացուցանել զերկիրն:

Ար՛ս շէտնն ոչ աղ շէտնն, շէտն, շէտնէ, շատնն, և ընդ ինչնն ոչ:

Մեծամեծ իշխանք եկն, որք ըմբռնեցան ՚ի գեղեանէ:

Ոյս ասացին՝ իտանգիցոս ՚ի Բաղ շէտննն ոչ:

Գեղք՝ զհնուքիս, և նք՝ զեկմ:

Ար՛ս ի՛մ՝ ար՛ս ըն՛ աղ շէտնն, աղ շէտնն ասուք հոչոյ:

Յորմէ հուր թափի յըլլ անգամ՝, և այլէ զսայն ՚ի գնալն. և եղէգն ՚ի հոչոյն ՚ի սաստիկ շարժմանէ նոյնն սա շորի. շրջանակեալ զնո՛ւ ասէ յինքեանս, և ՚ի շարիս իւրեանց Ոմանք ասեն՝ անկէ կոչի վուշն, որ ՚ի ծայրս կասինն ՚ի շարանալն անկանի:

Ող հոչո՛ւ շէտնն շէտնն, աղ շոյ՝ շէտնն շէտննն
Որ

Որ սրտասհէ և այս, 'ի հողմոց ուժ գին բազմաննէ
հօր թափի, և այրէ զանտառս. և զնո յանպարտելի և բը-
հանց շարինն ասէ մաշեան, զի յիրերաց սատակեացին:

Այդո՛ւ հաւնիցն զնո՛ւ հրդեհս զնո՛ւ. և բարեբալիք զնո՛ւ ինչո՛ւս
նո՛ւ զնո՛ւ:

Ստորնապետք նախ՝ զոր մըրիկ կոչէ. և բարեբալիք քով՝,
խառնութիւն արկցես 'ի մէջնոց:

Լէ՛ց զնո՛ւս նո՛ց անբո՛ւնոց, և ինքրիկեցն զանան զո՞ր:

Որ ամօթով զատնան, և խնդրեն և ուսանին, զի ա-
նուն յո սհազինէ, քանզի՛ արէ, Ղարնեալ՝ մտխրաման՝
արասուտեթաց լիցին երեսքնոց, և խնդրեացն զողորմութիւն
քո՛ւ ապախարութիւն:

Ահա՛նքն և ինչո՛ւս յաւիտեան յաւիտեանոց, և ամբարնոց ինչո՛ւս:

Յաճ քո և յերկիւղ յաւիտեանս յաւիտեանոց, թէ ո՛չ
զլջան:

Ճանչցն զնո՛ւ անո՛ւ զո՞ր է. և քո՛ւ հոյն բարեբալիքն 'ի լիցոց
մէ ինչո՛ւս:

Չէ սոսկ իրբև զիւրեանոց կոպն և զիցն՝ որ խանարհ
են, և ոչինչ:

'Ի իստորնո՛ւ զնո՛ւ հոյնոցն. որդո՛ւս ինչո՛ւս սաղնա:

Հնչան՝ զինչո՛ւս ասո՛ւ, զնո՛ւ հոյնն հոյն՝ որն ինչո՛ւս զինն, և զնապ
հալի՛ ինչո՛ւս ասո՛ւ: Ունի՛ զնո՛ւ 'ի բարեբալիքն, և զնապարտելի բարեբալիքն
'ի լիցոցն ոչն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ՉԳ.

Որ զնո՛ւս էն յորն զո՞ր զնո՛ւս բարեբալիքն. քանո՛ւս և զնո՛ւս անչն ի՛նչ
նո՛ւս զնո՛ւս:

Յարեք՝ բազմաորս ցուցանէ, թո՛ւ այնտ թէ՛ 'ի տան հօր
խնայ օթ և անր բաղումն. և նա՛մ երկրի և կիզեցիք՝ զբուշեր են
վերնոյն սրնի: Յանկոց և վախազէ անձն իմ, զի յայն
սակս անկեաց 'ի մեզ նո՛ւ զցանկութիւն. զաւթիք և սրահք ի
ճով և ի ցանոց՝ սուտք արօթից, որ սրահք են վերնոյն, ուր
վախազն է մեր, խոկնք՝ եկմի ցանկային:

Այլ քի ի՛նչ և ճարտի ի՛նչ քննարկեալ աւ ար քննարկեալ:

Քննի սիրա՛ւ եկեղեցականք, և մարմին՝ աշխարհականք: Կա յորդարէ առ հայր յնծայ . և մեր և ս՛ տակն ճարտար և մարմնով բազմայ առ զլուսն մեր, որ սասայ՝ ևս ե՛մ կեանք: Տնծայցէ առ նո՛ն կենդանի, զի բարեխոսն անունըք են և մեռեալ . և սասցաւանք նո՛ն և ցանկալիք մարմնականք՝ աղափանցուք են և անցաւորք:

Քննել: ճնշուի ի գիր իւր քան քանի շնորհիւ ար քննել շնորհիւ:

Այնպիսի հաւ եղիա աւուրք զարնայնայ տակ և հաւք՝ եթէ բոյնս զիցնէն, թախտսն մին առ զի զտաննէն, նշնոյս և մեր՝ մինչ յեկ՝ հասանեմք: Գարնեալ՝ ի տակն սամարին՝ հասք բոյն են եղեալ, և յոյժ ցաւ և մեղ: Իսկ՝ յեկեղեցի ճնշուիք՝ աշխարհականք, սասարակ՝ եկեղեցականք և անսպասարք, զի երկրքն որ հաւք են ճնշուիք և սասարակք, և բոյն՝ զեկեղեցի աշխարհականք, որ զնեն զնայս սասարկուեալ իւր եանց: Գարնեալ՝ ճնշուիք որսացեալք մեղորք՝ և զերճելոյն աղափարակեմք, իւր սյուք տակ, անձինք մեր աղբոցն ոյգ ճնշուիք յորդարեմէ որսուց, իսկ սասարակ՝ անեղքն և սքնն, որ միշտ պահեցին զանձինս սասարակաց:

Սննդն ինչ քննարկելու, թնայնք ինչ և ար քննել:

Սեղան՝ առախ բզանն յորդարեմք նո՛ն ճարտար՝ արդէ զորացն հրեղինաց, որ հայրդ զուարճանաս իւր ի սեղանի տեսնելով ի յնչ քո՛ զամ սասարկուեալ ի եկեղեցոյ: Թաղաւոր՝ որ է զլուսն, և նո՛ն ինչ որ ստեղծեր զիս:

Երանի՛ մտնոցն՝ որ բնական ինչ՝ քան քան յարմարանս յարմարանս ինչ քննարկելու զինչ:

Առ յուսով, և յետոյ ի վերինն՝ ուր անհասարար տեսանելով զբեղ օրհնեն յախտեան:

Երանելու ար՝ որո ճնշուի իւր ի վնն և ինչ իւր ի ճնշ իւրան ի վնննն քննարկելու ի ճնշուի ի ճնշուի յորան անձնաց:

Չի աւանդ քո՛ ոչնչ կարեմք տանել: Երբ եղ ի մտն յօժարուին մեր է: Ի հասնաս տրամուխն . ուր հրեղակ երեկայ յանդ խանեաց, և երայ ժարտա ընն . որոյ կոչմանն նո՛ն երկիր սախ հոխտ տրամուխն: Գարնեալ՝ որ ճնաւ եւայ ցաւոր: Գարնեալ՝ զբնախ մո՛հանացաւ կոչէ հոխտ տրամուխն: Գարնեալ մարդ՝ որ զնն ի սրտի զեկն նոյ, և վրձնի արտասուք՝ զմեղս իւր զանխով առաջին ի տեղեօն յորում ախտեաց, ի վերինն սրան, ոչ ի ճանել անտի՛ կրանելու և ստուգապէս:

470. 82
709
5. 4 7. 47

Չորհաւելի սրտայն՝ որ շորհնո գնէ. գնացէ նա ՚ի շորհալ ՚ի շորհա
խնա. և իրեկոյնն ան հրեւոսայ ՚ի սրտն:

Եզրաս զկնի գարնին՝ գրեաց զօրհնես. և որ ելա ՚ի սրտի
զնէ՝ թող անձին օրհնա զնէ. և զնասցէ ՚ի սրտայն՝ յաղօթս,
յաղօթից՝ յողորմութի, ՚ի սրազատանս, և յարտատուս, և յոյլ
քարիտ ՚ի արձեալ ՚ի հաւատս, ՚ի յոյս, ՚ի սէր, ՚ի յուսանել,
և յուսուցանել, և յինթեոնու. Եւ երեւեցի ան հրեւոսայ
՚ի սրտն, երբ ասացել աշտինանօրն ՚ի վեր երանն անացել լի-
նի, և անն ճշմարիտ՝ երեւի այնպիսեայն, ոչ արն երեւցաւ
յետ յարութեն՝ աշակերտացն ՚ի վերնատուն:

ՏԻ ան շորհալից՝ լուր աշխից ինայ. անին զիք ան յանձնայ:

Չի անն յակորայ՝ է յն, որ ինչ կոչեաց զնա:

Ընդարձելի էս դաւ հր. զնա ան և նայն յերեւո օրհնայ տայ:

Ընդունելս որ զայ առ քեզ, և ոչ հանես արտաքս-
անս ան՝ որ եկար առ քեզ, և նայնս յախարհն՝ որք են
քրիստոնեայք, բացերեսս և պայծառս արասցես ՚ի յամօթոյ
մեղաց, որ այժմ թանան արտասուօք:

Վի զի լու է ինչ՝ զի որ ՚ի գոմիսո տ, տան զնոգար:

Յեկեղեցի՝ յետ յարութեն քնի, քան զհազար օր օրի
նօրն, զի ՚ի գաւթ է մինչ ՚ի քն հազար ամ է:

Ընդերից ընդ աշխից ան ՚ի գան ան սոստիլ, տան բնութանս ՚ի յարն
մեղաց:

Վերջին լինել յեկեղեցի և աւելածու. և թէ սկստ լիցի
լսել զյանցանայ նոյ զխոստովանութի, քան բնակել յարկս
հեթանոսաց՝ հազար ամ, և զյաջողութանս նոյ լսել: ՚ի արձ
եալ բնօրեցի սաս ի աղբ և ի մոխիր գալ, և վաստակել,
և սերմանել արտասուօք, և անդ ՚ի տան ան կալ և հնձել,
քան հանդատիլ կալ ՚ի մարմնի զանցաւոր կեանս, և զանանցն
բնակել յերկիր յարկս մեղաւորաց, զի զժողովն յերկիր է:

Չորհաւելի և զնոգարից զիք ան ան հր. զնոգար և զնոգարայ:

Մերէ ան զմարդ ճշմարիտ՝ քն և ողորմած, ընդհոս
այն ողորմածայն, և փառս ճշմարտիցն:

Handwritten signature or mark in the bottom right corner.

ՏԻ ու գոլոս առնէ զազոճաւի իւր յոյնցանէ, որ զնան յանձնեալից :

Չգործն տայ, և զձիր որորմունն շտանէ որովաս անաբատիցն, որդիս նոյ լինել տակ ետաւր իշխանութի :

ՏԻ քն շրտաւից, երանելու այր՝ որ յառայ 'ի սէղ :

ՏԻ ան՝ քն է, զկարգ որ բաժանել իշխել զնա յերկու բնութիս, զի հասարակաց յուսացելոցն տայ զերանութիս. և յոյս՝ ոչ երբէք ամուսնացանէ : X

Ի յարտոյն որդոյն իրնոյ ստե՛ն :

Չնոյ Գործի Բնութիւն և զիւրոյն՝ ընդ անի՛նն այն Գործոցորնն ստե՛ն :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ՉԴ :

Հնչեցոր քն ընդ երկն տ, և Գործոցորնն շտե՛նն յանձնայ :

Հաճեցար զկնի վեց հազար ավի՛ լն ստորեոց և յունաց՝ բնութիւն. կամ լն եօթանասնիցն՝ հինգ հազար՝ հարիւր՝ իննսուն և սեթ ավի. և հրէիցն՝ յեւ եօթանասուն ավի՛ Վճ զարձուցեր զդերուսի՛, որ է քիւ՛. այնու զխոսցար յորժամ յարեաւ 'ի մեռելոց, և զհողիսն եհան 'ի զժողոցն :

Թագոր զանդաւանի զազոճոյն տ, զնոյնն զն՝ Գործոց :

Յասել ցանդամուսնոյն՝ թողեալ լիցին քեզ մեզք քո. որ էր օրինակ աղանոյ. և ցարունիկն՝ յօրինակ կանացի բնութիւն : Ծանկեցեր զնմ մեզս նոյ՝ մկրտութիւն, և զզհան լուր ցուցանելովն. զի անդ՝ 'ի տեսանել զզոհ յանցաւորին՝ յայտնի լինէր :

Լեցոցորնն զն՝ որդոցորնն տ, Գործոց 'ի Բարիւնի՛ն որդոցորնն տ :

Որ լն քանիութիւն մեղացն՝ որ ոչ է թիւ :

Դո՛ւնն ստ Գործ քն իրնն Գործ, Գործոց զազոճաւի տ տ 'ի Գործ :

Չի չեւեւ եկեալ ես՝ որ զնացեր 'ի յաղանոյ՝ յն մեր. և զարձն զարմատութիս քո, որ վն պաղոյն, և անպատեհ պատասխանոցն :

Մի՛ յանդեան Բարիւնոց Գործ քո. և Գործոց զԲարիւնի՛ն տ ստե՛ն Գործ յազոճ :

Չի գու յախտենից ես, և մեր ժամանակու մեզան՝
 չեմք և մի ձգեր զըտրելու թի քո՝ յորէնաց հրէկցն 'ի նորս.
 զի օրէնցն՝ զըտրելու թի զորձէին 'ի գասուարսն՝ յորժամ
 ոչ պահէին :

Ա՛յ Ի՛նչ Ի՛նչ մե՛ն մե՛ն զի ի՛նչ Ի՛նչ
 Ի՛նչ Ի՛նչ :

'Ի մեզաց մահանանէ՝ իբրև դատաճինն որ ստեղծեր
 յունկ : Եւ զորձուրդ քո ուրախ եղիցի 'ի քեզ, որ 'ի սուգ
 է զն մեզաց :

Յոց զի քո ընդրձա՛ն յո, և զնրձա՛ն յո Գ՛նչ զի :

Մերով բնու թի քո տեսցուք զյո՞ւ մեր :

Ի՛նչ Ի՛նչ ի՛նչ Ի՛նչ քո մէ զի, ի՛նչ ի՛նչ զի ընդընթի՛ն ի՛նչ ի՛նչ
 ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ և ան անորո՞յ, որ Գ՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ և ան ան որո՞յ :

'Ի հազւոյն յունաք գաւեախս զպատեանն յառաքելոյն,
 և որ յեա յարու թե՛ն երևեալ աշտկերտացն ասաց, խաղաղու
 թի քո ձեզ : Ան սքս խոք՝ առաքելու ին, և առ այնտիկ՝ որ
 զարձեալ են առ նոս սրախք, որ 'ի հրէկց և 'ի հեծանասաց,
 և միչս այս զորձ է այ :

ՍԻ՛նչ զի Ի՛նչ և Ի՛նչ ընդ ի՛նչ Ի՛նչ ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ ընդընթի՛ն ի՛նչ
 Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ :

Փրկու թի քո նոք, իբր առ սմեանն 'ի գիրկս խոք, և առ
 աննայ . զի յո հանգձիմ՝ թէ և ոչ՝ որ զտղսն 'ի բանից իմոց .
 բնակել ժառայ նոք, այն՝ որ վերացաւ 'ի քերտիցէ յոյն յողն
 և 'ի լեանէն ձի թե՛նեաց՝ գնացին 'ի բարխոնս : Բնակել ժա
 ռայ նոք, խաչն, և ոք մարդ իկ, որ պատկեր և ժառք մայ են :

Ուրձա՛ն Ի՛նչ և ընդընթի՛ն զգոյնցն . արդարձն Ի՛նչ և ի՛նչ ընդընթի՛ն
 Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ :

Որորմու թի քո և ճմարխս հուսարք՝ 'ի մարդ կանէ մի պա
 կասեցին : Պարձեալ որորմու թի քո, ճմարտու թի հազին
 ոք . արդարու թի քո 'ի մարդ կանէ՝ խաղաղու թի քո՝ միատղին
 'ի համարչոք . արդարու թի յառաքելոյն, խաղաղու թի 'ի անն
 որ ասաց՝ խաղաղու թի տամ ձեզ : Յօհաննէս համբարեաց
 գնոն՝ որ արդարու թի քո և խաղաղու թի . և կոյն մարխամ՝
 ոչ զպարեաց 'ի համբարեոյց . այլև՝ պոսնիկն 'ի բայ ընկե
 ցեալ զորմանիւն՝ համբարեաց զասարդարու թի :

475. արմատ

476. Կարգի Երկրի

4. 970

Handwritten notes in Armenian script on the left margin, including 'Երկրի', 'Կարգի', and 'Երկրի'.

ՏՐՈՒՄԻՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԲԱՆԱՍԱՆՆԵՐԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ
Ճշմարտութեամբ ի մարդարեւիցն, արդարութի յո՞ որ
ասաց զբարեկամս, պարտ է մեզ ի սուրբ զամ արդարութի,
զի յերկրի երկրի էր արդարութի: Այլ ճշմարտութի զիսքն
ասաց ինքն, որ բուսաւ յարմատոյն յետեայ ի հոսակն: Ար
դարութի հոգին սր եկնալ արդարացոյց զառաքեալն յերկն
հայկն հօր:

ՏԻ ԿՐԻՍՏՈՍԻՆԻ, ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ

ՏԻ տայ զցօղ, և երկիր տայ ցորեան և դարի և դինի
ՏԻ տայ զքաղցրութի, աւաղանաւն զմոռութի մեղաց. և
բանահան երկիր մեր՝ յայնմհետէ զպտուղ բարի գործս, զի
անկակից եղաք քնի. և ծառ որ ոչ աւանէ պտուղ բարի՝ հա
տանի, և ի հօր արկանի: ՏԻ տայ զձայն յարութե, և եր
կիր զմտղեալն ի նմա: Արդարութի առաջի նք զնասցէ,
զի արդար դատաստանին լառաջ ելանեն: Վիցի ի ճանա
պարհի զանացս իւր, ի կեանս և ի տանջանս, որ է դատաս
տանն: ՏԻ տայ զքաղցր ձայն թէ՛ եկոյք օրհնեալք հօր
իմոյ. երկիր մեր՝ հողիք և մարմինք ցուցանեն զպտուղ ի բն,
և յողբատան. արդարութի առաջի նք զնասցէ, առաջի նք
զնայ, որ է երեւի. զիցի ի ճանապարհի զանացս, թէ ընդ
նեղն գնացին, թէ լա ընդարձակն՝ լա արմանեց զթեկանն
աւանուն, նոյննոյ ձախակողմանն երեւի:

Սաղմոս ի Կրիստոսի առնիս:

Ի Կրիստոս ի Կրիստոս, Երեւանի Երեւանի, Երեւանի Երեւանի
Երեւանի Երեւանի:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ՁԵ՛:

Ի՞նչ արձե՛ծ ՏԵ՛Ր ԶՈՒՆԿՆ ՔՈՒՆԻ
Է՛ր Ի՛նչ շէ՛ առաջ և գնանք իմ իս:

Իբր մարդասէր բժիշկ խոնարհեցուցանէ զուսկն առ
չուրթն հիւանդին, և լսէ զտուաղ խօսս նոյ: Եւ որ աղօթէ
խոնարհի նախ, ապա և արն խոնարհի: Ա զբառ և անանկ
եմես, թէ պէտ թողաւ որք էին զաւիթ, և եղեկիայ, և զօրս
բարեւ, ոչ ի թագն՝ այլ ի բնութիս հայեկն:

Պարտ է զնոյն իմ քր. Կրիստոս զնաւոյն յառն իմ, որ ի ինչ
յոսացայ:

Առ սառուղև առ սենեկերիմ, և առ դօղ, և բնուիս
սր:

477

Քր ստեղծուե, զու որ ստեղծեր՝ պահեան 'ի սրբուէ: Փրկեան
զձառայս քո՝ անձ, որ 'ի քեզ յաւաստաց և ոչ յանձին սրբուէ:

Ուրեմն ինչ քր, զի սու յիշու աշխարհիցն՝ զբնականապէս աւրան աքս
զանչն շատցի քո, զի սու յիշու քր համբարցի զանչն իմ:

Որ կամի թէ՛ լինն աղօթքն, միշտ աղապահեացէ, սոյ
և անն սուէ, անձ ոչ սուանէ զքեզ՝ որ աղապահեան առ նա 'ի
սուանէ և 'ի գիշերի: Ուրեմն արա զանձն ծառայի քո՝ որ
պատկեր քո է անձնս, աղբերացո սման և զսկզբնատկազ ու
բախտութի, ուր կարայ զայս հոգւոյս:

Ձի քոս քր սաղար և սողիչ էս. բազումազորս սու սմանեցան, որ
իւրբան սու յիշու:

Քաղցր և ուղիղ դատաւոր ես բազումազորս՝ առ հրէ
այս, և առ հեթանոսս:

Ունին քիչ քր սաղար իմոց, և նայեա՛ 'ի յայն ինքրահամոց իմոց:

Ամենայն որ աղօթէ առ ան. և զամ տեսանէ անձ, այլ
ոչ զամ ինդիրս կատարէ. զի այնր՝ սուէ նայեան, և թէ զհա
ճոյս քո հայցեմ, մի՞ գուցէ չբխտելով՝ քար և օձ ինդրիցեմք:

Յաւաբ նկատելի իմոց իւրբացի սու յիշու, և լուսոր ինչ:

Ձի որ ձեմ առեալ սուէ՛ զի լսես ինձ:

Ունի քեզ նման յիշու յապահանքս քր. և ոչ ոչ է ոյ զսորքս քո:

Սնեքերիմ սուէ, միթէ կարացի՞ն անձք աղապցն՝ աղ
քեցուցանել իւրաքանչիւր զ: Եւ ոչ որ է սոյ զզործս քո,
զոր տեսանեմք զարարածս և զեմ. զի անձք՝ որ զերկինս և
զերկիր ոչ արտրին, կորիցեն: Իարձեալ՝ ոչ որ է յառաքելոցն
և 'ի մարդարեկոցն և 'ի մարտիրոսացն և յարդարոց, զի ըզ
զործքն քո՝ որ զործեաց, որ է աղատութի մեր. զի շտոր
հոր էին անուանեալ անձք:

Ձեմ սաղար զբարեբար՝ ինքնոցն և ինքնոցն զառնի սու զի քո, և ի
սուսոր արացին զանուն քո յառնիստան:

Ձեմ աղա՛ 'ի հաւատոս յորժամդ ան և կամ 'ի հանդերձ
եալն, այլ՝ փառաւոր սուանին յաւիտեան՝ հաւատացելոցն է:
Ս'է՛

Ճշմարիտ՝ առ պատկանցն արժանիս գտանիս. որ լի է ողոր-
մութիւնս նոյն թո՛ւ :

պիս

Տո՛ւր շորութիւն ծառայի չա . ինչո՛ւ շորութիւնս չա . և արձ առ ին
չառն բարութիւն :

480

Չորութիւն տկարացելոյս . կեցո՞ զորդի աղաղակնոյ թո՛ւ
եւայի, կամ դաւութի, և եղեկիայ, և զօրարարելի. ասեն չեմք
օտար, այլ՝ ՚ի ծնողաց ունիմք զանձապաշտութիւն : Նշան բա-
րութե՛ն, ցոյց զկատորածն ասորւոց, զգարձ արեգականն, ըզ
մահն գօգայ. զի է նշան չար, իբր աւերման եկմի նշանքն.
Իբր գօտանալ ձեռացն բորովանայ. Դարձեալ՝ խաչն նշան ՚ի
ճակատ հաւատացելոյն և յերեսս, սխաճառ ան՝ բարութե՛ն :

Տե՛րցն արեւի ի՞նչ և ամենայն . զի Գոս Թր օգնելոց Բն, և միւլա
բնոց շիտ :

Սաւուղ . և ռափսակ, և գօղ, և դևք, զի դու ար օղ-
նեցեր ինձ՝ հանելով ՚ի դժոխոց. և միսիթարեցեր զիս՝ միսի-
թարիչ հոգւովս արթով :

Սաղմոս օրհնութիւն . որբոցն իօրեայ :
Ունի սաղմոս զիօրեայն հիւնանոց, և շարժարանութիւն երկրեայ և
չառնայնութիւն հոտարեցելոցն :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . 22 :

Հի՛մունք նք ՚ի լեռան քի նք . սիրէ Թր շորութիւն սիօնի աստուծու չառն
զան յարեան յալիւն :

Հիմունք՝ քս, որ է գլուխ եկեղեցւոյ . ՚ի լեռան քք՝ ՚ի
յարբահամ և յիսահակ, ոյք մերձենան ՚ի տեղին՝ ուր կախե-
ցաւ խոյն : Դարձեալ՝ հիմունք առաքելքն. լեռան՝ հա-
ւասն անձապաշտելու : Այլև՝ նկարեցաւ եկեղեցի ՚ի դրախան,
՚ի տապանն, և ՚ի սինայ, և շինեցաւ ՚ի վր ճիման առաքելոցն
և մարգարէիցն. զորս եղ ան յեկեղեցւոյ, նախ՝ զառաքելս,
երկրորդ՝ զմարգարէս : Սիրէ ար զգրուս սիննի վերնոյն,
զոր սօղոս ասէ, մատուցեալ էք ՚ի սինն լեռան, և ՚ի քաղաք
այ, և յեկմ յերկինս . և գրուք նք՝ եկեղեցիք ի ան երկիր,
զոր սիրէ ան : Այլև՝ հիմունք և գրուք են՝ որոց ասաց, ոչ
կոչեցից ծառայս, այլ՝ բարեկամս. և թէ՛ սիրեաց զիւրսն, և
խապա սիրեաց զնս. և կացէք յիս, և ես ՚ի ձեղ . սք միացան
ի

ի լեռան այ՛ ՚ի նոյն ի նքն արն : Սիրէ ար զգրուես սիննի՛
քան զխորանն, զտաճարն, զժողովրդանոցն . այս են երկուսս
սան զբուճեքն յաղջոյ մարդարաց, զոր ետես յօհաննէս :

Փառաւորեալն ի Երեւոյն Ըն Եր, ահա արդի՛ յաղջոյ այ :

Փառաւորեալն ամ խօսեցաւ զի՛ քո ՚ի մարդարէան, և
առ պետրոս՝ զու ես վեմ՛, և ՚ի վի՛ պղբ վնի շինեցից զե-
կեղեցի իմ : Արամ՝ փառաւորեալ քանք խօսեցան ՚ի մարդա-
րէից, յառաքելոց, ՚ի գաբրիէլէ, յաւետարանչայն ՚ի մատ-
թէոսէ, ՚ի մարկոսէ, ՚ի զուհասու, ՚ի յօհաննու : Ասորին ոչ
ասէ ահաւաղ իկ քաղաքի այ, այլ գեղ այ . որ է գեղեցիկ ի,
և փառք այ եկեղեցի նք . իսկ քաղաք՝ որ ոչ կարէ թագնել,
ամենունակ և լի ամարունեստիք և գեղեցիկ թքք : Ահա-
ւաղ իկ ստեղն՝ զի՛ յայտնի տեսանելոյն իբր առաջի աչաց . այ
քաղաք՝ յորոյ վի՛ սնունն նք կոյի, և յարմար է մեծութե նք :

Յիշե՛ց զառի՛ստ և զբարի՛քս ոչ ի մանչն զիս . ահա սպառնի՛ս և
ձոր՝ և ի զղաւորքս հնդկաց, առս ի զի՛ն անդ :

Որահար՝ որով յիշին քանանացիք . բարի լոնի՛ւ ամ
քաղաւացիք և պարսք . ոչք ճանաչեն զիս՝ կարի չաբք, զորս
ոչ խտտէ . ահս այլաղ կք՝ փղշտացիք, և ճուր, փխնիկեցիք,
ասորիք և հայք . և ժողովուրդք հնդկաց՝ որ է ամ լիբիոյ .
սպրայ և ամ սպղբ և լեզուք՝ որք ՚ի հաւատս եկին և գարոյ
են, զորս ակն մարդարէիս տեսանէ ՚ի վերին սինն գեղեցիկա-
ցեալ, և ՚ի բաց եղեալ զամ հնութի՛ն, և զսեւուի, և զաղտե-
ղութի . իբր զի՛ յայտնի ստէ եղեն անդ՝ որ է ՚ի վեր ելին :

Սիշե՛ց սոյ՛ ի սոյք, և ի սոյք ի նա . ՚ի նա . և ի նա հիմունս արդ՝ ՚ի նա
բարիքն :

Ամենայն՝ որ հաւատացեալ մարդ է, զսինն ստէ մայր,
որ է բնութիւն, և ազգի զոր թուեաց : Բայց երկնչի գա-
ւիթ յանուննէ որահարու և բարի լոնի՛ մայր ասել այ, և
ամածին . քանզի՛ նախ արն ծնաւ, և ոչ ի շնեցաւ ասել ամ
ծնաւ, այլ՝ մարդ, որ երկու ունի ծնունդ . զի՛ հօրէն ոչ ստէ
այլ՝ որ ՚ի կուսեն, որ էր ՚ի բնութիւն : Եւ ի նքն իսկ հիմունս
էարկ, զի առանց սերմանէ, և ի նքն հօրք, որ լի երբայեցւոյն՝
հիմունս, զոր եօթ անասունքն՝ բարձրեալ ասեն, և կայի՛ ամ
հօր հայր հանդ երձեղոյ ճին . բարձրեալն նայնն է որ ՚ի խո-
նարհ ծնաւ, հիմն էարկ անախտ ծնողեան, որոյ եղբարքն
ծնա

Ի բարկոն զտիւն և զիշերս Եւ բնութիս նախքան զդաշն քի՛
ոնց՝ ՚ի գիշերի արդարովքն, և զկնի եկեղեցի՛ ոնց՝ ՚ի սուսն ճնն

Մոզնն ուշիս ի՛ մատչի՛ թա ար, ի նարմնոն՝ ունին թա ՚ի նարմնոն՝ թա ին

Մտցեն իբրև պատգամաւոր հաշտութե՛, ոնց կուսնեւ
լիտին :

Ձի՛ շտաւ շարարանոս ունին ի՛, և կուսն ի՛ ՚ի բնութս մարմնոս և
հոտոնցոց ին ընդ միտոնն, որ ի կուսնն ՚ի գուշի :

Ի դժոխս՝ զբարկոն ստե, ուր շարարանոր կայր ինչ
իրբ ՚ի դրի, նման հեղձանտոսաց՝ որ ոչ օգնէր ան . և անն
ևս շարարեցաւ իբրև զմի որ եղեալ ՚ի գերեզմանի :

Ենչ ին ոնց՝ մարդ ստանց զփնտմնի, և ՚ի մեղաւ սուր :

Մանաւանդ՝ այս անն է, որ շէր կարօտ օգնականի. և
՚ի մեղաւ աղատ, աղատ ՚ի մեղաց և ՚ի մահո՛ւնեի, որ ոչ
իշխէր նմա. որովչս և ստեք, ա՛ ՚ի ձեռն յանդ իմանեացի, զիս
վասն մեղաց :

Ոնց՝ վերաորս, որ ննջին ՚ի գերեզմանս :

Վիրաւոր՝ ՚ի կողս և յոտս և ՚ի ձեռս. ոնց անն է նման
ննջեւ, և ոչ ստեկ մարդոց. և ոչ բովանդակեին ՚ի գերեզմանի.
զի այլ ա՛ ննջեաց ՚ի գերեզմանի, բայց՝ անն, որ սասց՝ ես
ննջեմ, և սիրտ իմ արթնուն է :

Չորս բանն ոչ մեղցի, նոս ՚ի վերանն թա մե մարմնոս :

Ոչ յիշեցեր զսասանաց, այլ զմարդիկ յիշեցեր :

Երբն շին ՚ի գորն ներմանն՝ ՚ի իստոյն և ՚ի սրանն թա հոտ :

Յովսէփ ՚ի դրի եղաւ, այլ ներբնութստեղով՝ զդժոխս
յայտ սաննէ. և ոչք եղին անդ՝ զուլթն, և սերն, որ առ հո-
գինն : Ի խաւարի, թերեւս հուր էր ՚ի դժոխս խաւարին,
այլ նմա՛ ստուերք մահոս, և ոչ մահ :

Յն հասարակոցս արբոսն թա զմ՛ զբնանս թա ոնց ՚ի լի ին :

Ազամայն յիս զտեղի էստ անեծքն և տրամուին. զմ՛
զէ՛

գրօսանն զցնարս տարակուսանաց 'ի մարդ իկ' անէր 'ի վի իմ
կամեալ լինել զիս մարդ. սկսաւ ասէ արամել և հողալ, թէ է
ան ննջաւս արասցէ զմարդ իկ 'ի սրասերազմելն չ սասանայ:

Անիս արարից ցնին զմանին ին. և իրին շէ շարսի ի զմանց:

Աջին ասէ ճանթթին նի 'ի հեռաստանէ. և եզին զիս
նշաւակ, մինչև ցայսօր հրեային իրբև զնշաւակ նե տաճգու
թն և նախասանաց:

Մանիցայ' և էլ իմանէի. ալ իմ սիրտցան յաշտաւ լի:

Չի ոչ կամեցաւ երանել 'ի ձեռաց նից. ալ ք իմ տկարա-
ցաւ յաղքատութէ, սխմարս' ալ ք իմ սրեցին, յայտ է ար
տատուս ի ճոց արն 'ի վի և է մի, յաղքատացեալ բնութ իւնս
աղէխարչեալ:

Աշտանիս ար ար արարից, և հոգիարչի ար ի շէ շարսի ին:

Յարթու երկոց. իսկ աստջին արդարքն լուսով ար-
դարութեն:

Մի ին ին ին ին արարից արարից ար. իմ բիշից յարարանիցն'
իստարիս արարից ար ին:

Գերեզին 'ի զեւէ թէ ասէ, մինչ կենդանի եմ օգնեալ
ինն: Այլէ' բարոցեաց արն 'ի զբունս զժոխոցն. մի թէ
մեռեալ աս' ք ինն հոգիք, զի նշ կարենս տանել, կամ զու,
կամ այլ բժիշի, կամ մարդարեք' որ խտաստխնին առ քեզ
հոգիքս թէ' ան էս

Մի ին ին ին ին արարից արարից ար. իմ զնշար
արարից ար 'ի իստարիցն:

Թէ օյլ ումեր արբանակ ևս 'ի զերեզմանի եզեալ,
թէ զդադար զու տարար. զնշարատիս քս' աստ 'ի կորստ-
եան ցուցեալ ևս

Մի ին ին ին ին արարից արարից ար. իմ արարից ար ին
իստարիցն:

Յերկիր աստ մտացեալ, արքան անք ևն յաղանայ հեռէ:

Ես ար ին ար արարից ար. արարից ար ին ին ին ին ար ին:

Տրն ասէ սա հայր զքնութնս աղօթք. առաւօտու ա-
ղթք իմ ժամանեցեան առ քեզ, որ էր իւր գալուսան' յևս
գիշեր ժամանակին:

Ընդէն քի Բրիտոս զանին ի՛ն ի՛մ Գործաւորանին զԻրինս թ յինն:

Որովհետեւ եկի ես՝ հողերս այլ մի լինլին հետի ՚ի քէն որ զերեւս ոչ տեսանեն ՚ի բարկութե՛ն:

Տնայի եւ շատոյտար ի՛մ էս ՚ի ճանչալի ի՛մէ: ՚ի Բարձրալի ի՛մար հէօյ եւ ունչոյս:

Տնանկ եղէ յայրի ճնեալ, ե ժտատակեալ ՚ի մանկութի փախելով յեղիպոսոս, զոր հերովդէս կամէր սպանանել. ՚ի բարձրութե՛ն խաչին խանարհեցուցի զգլուխ, ե հանի զողխս ոչ իրբե զվեւեալ, այլ՝ արիւնեալ կարծէին մինչ խոցեցին:

Յիս հասարակցաւ Բարձրալի թոս արհաւիրք թոս իստիցոյսն շին:

Չի անծոս կոչեցայ արհաւիրքն՝ որ ՚ի շարժմանէ երկրին, խառնեցուցին զանդամսն՝ զառարեալսն. ճաւատայլին թէ յառնեմ:

Ըրնցան շինն ոպ ըստ, զոր աննայն պաշտեցին շին ՚ի հոսին:

Ըստք զային զխաչիւն բազմութիւն իրբե զըստ. զոր մամ մինչև ցերեկոյ պաշտեցին:

Հիսի արդիւր յինն շարժեալսն ի՛մ եւ զանունն ի՛մ, շան իւրստութիւն ի՛մ:

Չառարեալսն՝ վասն թշուառութիւն տեսանելոյն զիս Գերւոյն յայսնի է, յորս նկարեալ կային այսք:

Իմաստաւոր ի՛մանայ յեղբորսն յայս:

Ո՛մանք ի՛մանայ յեղբորսն յայսն ասին, այլ՝ իստի ի՛ն՝ որ յատմ ասն զառ աստեան եր, ե այս՝ անեւ. իւրսնն՝ գիւղ եր Բարձրալի, անորի գոյն իրգիւն յիւր, ե անասիւնն ՚ի Բարձրալի, ասորի նկարման եր, որ իւրգիւնն յանասիւնն, ի՛մ թաղուն յայտ է շին յորտեղ արգիւտան ան, զիստ աս նո թաղալիւն շին իւրգիւնայ ան Բարձրալի, ե ան՝ իրգիւն իւրգիւնն Բարձրալի Բարձրալի: Ունի աստա ինչ շան անորմանն իրգիւնայ, թոս ՚ի իմաստալին:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ձ Ը :

Ո Ղ Ո Ր Մ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ս Ք Ո Տ Ե Ր
յառիցեան արհնեցոյ արգիւն յարգիցն շին Բարձրալի թոս Բարձրալի ի՛մ:

Չորս առարն՝ ե զորս անուամբն յոյ՝ Հորհօք է, որ է որդրմութիւն, ե ոչ լը արժանեաց յախտեան օրհնեցից, որքան անին ժամանակս արդէ յարդ ՚ի հանդերձեալսն, ՚ի պատիւն արդարոցն, ե ՚ի հրեշտակս պատմեցից զճամբատութիւն

799
4517
081

Թիս քո, զի անդ ոչ է սղորմութի, այլ՝ ճշմարտութի բերանով խմով, որ է հոգին նր, զոր անն ասաց՝ ես սաց բերան, և խմաստութի:

Աստի՛ թե աշխարհն ողորմութի շինեցի: յերկնս դարձար եղևնի՛ ճշմարտութի քո:

Չասէ թէ շինեցաւ, այլ՝ շինեցի որդւոյն վերստին. և զտաճկանն ևս՝ սղորմութի շինեաց, գիտելով՝ զի մեզան չէ ազամ, վասնորոյ զաշխարհս աւնէ. սակայն՝ արար որորմութի: Եւ ուր ասաց վասն առաջնոյն, դաւթիւն ասաց հոգին՝ սղորմութի ան լին եղև երկիր. և աստ ասէ՝ թէ թողցեն որդիք քո զօրէնս իմ՝ հարկից գաւազանաւ, բայց՝ զսղորմութի իմ ոչ արգելից. զաւակ նր յախտանն կացցէ, հիմն անդ արկաւ, և նախ անդ լուան ՚ի հօրէ, և եկին տւեստաւորք կուսին, և հովուացն, պատրաստ էին և յօժար ՚ի փրկութին մեր, և եկեղեցի չէ հեռի անտի. մատուցել էք ասէ սղոստ ՚ի սինն և յեւմ՝ յեկեղեցի: Այլև՝ առ նոյն ասաց, ոչ ևս յաւելից հարկանել զամ՝ երկիր վասն մեզաց, զաղբղն իմ՝ եղից յամսս, այլովքն հանդերձ. զոր և ասէ թէ՛ և յերկինս պատրաստ եղիցի, ուր և նշանն է:

այլ է

Երբ ուր ընդերեւ ինչ. երբուայ բա՛նի թոռայ ինչ:

Աբրահամաւ, իսահակայ, յակոբայ, զի ասէր ՚ի զաւակէ բուսմէ իւրաքանչիւր ումեք ասէի: Երդուայ դաւթի՛ ուն ՚ի հարկւր երեսուն և մին սաղմոսին ասէ, երդուաւ արդաւթի ճշմարտութի:

x

Եստի՛նն հոգոստիցն զասի քո. և շինեցի ազգէ յազգ զտեո՛ քո:

493

Յախտան հաստատեցից, այլ ում վայելէ՛ քան ան, յորմէ օրհնին ամ ազգք. և շինեցից ազգէ յազգ զաթոռ քո, որ է եկեղեցի նր: Չերկինս շինեցին ճշմարտութիք նր, և զերկիրս սղորմութիք նր, և եկեղեցի սղորմութի և ճմարտութի մնայ: Ազգէ յազգ՝ այժմու վարուցս մինչև յազգն՝ յորում հրեղէն նորոզին ամ արարածք:

Խսարուան եղևնի երկնս՝ օրանիցայ քո ար, և ճշմարտութի քո յերկնս՝ օրհոյ:

Ուր նախ գիտացին յերկինս, և զճշմարտութին նախ նորս

Նորա քարոզեցին յեկեղեցւոց, աստեղ զմեզսն սոճելով, և հովաքին դիտար ՚ի բարձունան. և հողին իջաներ ձայնիւն հօր, և անց յաւաւորս:

Ա՛յլ է յաճողս որ հոռոտութի զեղ. ի՞նչ ո՛վ նճանկէ քն յորտէս արձն ար:

Արմարտս յեթեր անդս, որ առին յոյ՛ իբրև անց ՚ի ծովէ երկնաւորքն, և յայտնեցին զբանեկիսն կամ՝ ո՛վ նմանիցէ ան յորդիս այ, որ նորհօր կոչեցան, և ՚ի լրութի նր առին առաքեալք և մարդարեք և սրբ:

Ա՛յլ հոռոտութեալ է ՚ի իորհոտութս սրբոց իբրոց. զի է և առ հոռոտ ՚ի վերայ արձայնի որ շարժ էն զնոճաւ:

Տկարքն զայլե՛ազղին վս երեկւոյն, ուր և հրեայքն վա մարմնայն, այլ խորհրդաւորքն զյս ան փառաւորքն ՚ի հոգիս իւրեանց: Անճ և ահաւոր ՚ի վր այնոցիկ որ շարժ են գնալաւ. յետոյ ասին այ՛ ՚ի թիկնայն անդէտ սրբն, ՚ի ձախ մէ՛ ծառայքն որ երկնայն, յաջմէ՛ փարձկանքն որ ասէ և կոչք օրհնեալք հօր իմոյ՛, զի քաղցեաց և կաւք ինճ առ անդ՛. յերեսաց կուսէ՛ որդիքն:

Տը՛ քն զբոռ-թից, ո՛վ նճան է զեղ. հոջք էն արտ ար՛ և ճշտոց արտ-թի՛ զո շարժ է զէն:

Արտոց ևս յամի՛ և ճշմարտաի՛ քո՛ յն արժանեայն պաակէ զայնասիկ՛ որ շարժ ասացաւ զքև: Տեսակ է այս յարմարաւ բանից, այլ նա ախով իւրով լովանդակել ունի զան:

Վառ արիւն զբոռ-թից ծոճաւ. և զիւրոճաւ-թի՛ արեաց նորտ արտ յարձոցանէն:

Ար զուաղ եզիր արդեղիչ. և զխառնութի՛ն արեաց նր՛ զու ցածուցանես, ուր երբեմն ՚ի կարմիր ծովուն, և յետոյ ՚ի նաւին առ աշտեկրանն:

Վառ իոճարմէն յարտանէն արձ լիբաւորս զամբարտաւան. ՚ի զբոռ-թի՛ իւրի՛ զո յբոռ-թից զիւրոճաւ զո:

Արբաւոր էր փարաւոն հոգարտութի՛ն թէ՛ ընդէր թո զար ելանել իէլի, և իանարհեցոյց ՚ի ներքոյ պիտայն. ՚ի արտութի բաղկի քո զբուճեցեր զդուսն ՚ի մարդկանէ, և զկուս պաշտութիցն:

Վառ էն իրիւնք՛ և զո է իրիւնք. զարեւորս ընդ իբրով արտ հոռոտութիցն. զիւն-նէն և զհարտա արտ արբից. իւրոց և հիւրճան յանուն զո յնճասցին:

Քս կն երկիկնք՝ որ իբր զձոյլ գարծեա, ուստի ջուր հե ղեր առ նայիւ. և զերկիր նայնոյ՝ ուստի աղբիւքք նորան՝ ինք եզին: Երկիկնք յազնակի, ուն պլուր ասացեալ է. և երկիր միաւոր, զի սյլ երկիր ոչ է քան որ երեւինս. զ՝Տա՝ զիմանա լին և զլայիս: Չհիւսիս և զհարաւ զու արարեր. թարօր ՚ի կոյմ՝ հիւսիսի պարզեական ախարհին, և ահերման ՚ի հարաւոյ, զիւրեանց սեպհականն առէ զնծոյ անուամբն սոյ, ուր գաւանի ճշմարտան ան: Այլ ախարհ ոչ զնծան, ուր սուտն պաշտն, մին զայ արն, և գաւանն ՚ի նա: Այլն՝ զուստիստութիւնն ՚ի թարօր՝ զնծացաւ ճառագայթ երե մանն ան ՚ի թարօր անկեալ զահերմանիւ:

Բռէ Բարդի՝ և զռէ զորուքի. զբարդի՝ աջ զո՝ և Բարդի Եղիշի
ճիւղ զո:

Բարդակ՝ որ կրեա զամ զորութիւն քոյլ, և ՚ի ձեռս քո կն ան՝ արեգեք երկրի. զորասցի աջ քո՝ աջակողմանքն քե. զորասցին. և բարձր եղիցի ձեռն քո ՚ի հարկանել զհակա ուակորդն:

Յարդարութիւն և զբարդան հաստատելէ անու զո. զբարդութիւն և
ճիւղարդութիւն քնարեղ ուսուցի երկոց զոյ:

Յարդարութիւն՝ որ զայ կեղծարարութիւն և ակնառութիւն, և յիբառան՝ զի ինայելով աւանս զմարմնաւորացո. ողորմութիւն առ մարմնաւորան, ճշմարտութիւն առ անմարմնան:

Երան՝ ժողւրդն, որ զիտն զբարդութիւն զո քո. ՚ի լոյս երկոց զոյ զնարդն, և յանու զո զնարդն զբարդարդ, և յարդարութիւն
զոս Բարդի Եղիշի:

Յեա քարդարութեան և զորհնութիւնն ուսուցին աւար նեալքն. ՚ի նորանայն հաւատով նոր օրհնութիւն մատուցանել, զհայր և զորդի և զոր հոգին օրհնել, զոր հրեայքն ոչ գիտելին: ՚ի լոյս երեաց զոյ զնարդն, և երեա հօր որդի, լոյս երեաց՝ հոգին. և յանու քո քրիստոնէական զնծասցին զօրհնարար, և յարդարութե քում՝ զոր արարեր իսա իւն բարձր եղիցին, որ ասացեր զամենակնն ձեցից առ իս:

Պարձան զբարդի Բարդի զոս և ո քո. և ՚ի նաև զո Բարդի Եղիշի Եղ
ճիւղ Բարդի:

Պարձանք՝ աւարեալքն ստին, զորութիւն զոր զարծելին՝
նա

Նման տային. և 'ի կամս քո բարձր եղիցի եղջիւր մեր, հաւանս գործովքն բարձրանայ:

Պի քնէ է օգնութի քոն ինչի՛ բարձրութի քոն:

Օգնութի մեզ 'ի քսէ, որ սասց ընդ ձեզ եմ. Պարձեալ՝ սքն խրայելի յս, որ ասէր հայր ընդ խսէ:

Յոյժմ իօնցար սեպեմէ ընդ որդիս քո, և սասցիւր. երկն զքոնսն ի՛նչի քոնսն, և բարձր սրբոյ ընդդէմն 'ի ժողովոցն քոնսն:

Յայնժամ խօսեցար, սիմաքոս՝ յորմէհեստէ խօսեցար տեպեամբ ընդ մարդարէսն՝ զոր որդիս ասէ, ոսկ 'ի հոգւոյն ծնեալ. եղից զօգնութի. որ շէ վասն կարօտուն, այլ՝ վկայութե. և բարձր արարից զընտրեալն 'ի ժողովոցնսն իմմէ. ըստ երգոյն թէ՛ ընտրեալ է 'ի բիւրոց. այլև՝ 'ի մարդարէսն գտանի այսպիսի բանք, ըստ եսայեայ 'ի միտ առցէ մանուկ իմ, վերասցի և բարձրասցի. և թէ՛ խրայել ընտրեալ իմ:

Պարէ շքութի քոնսն ի՛նչ, ինչով սքնով ի՛նչ օգնէ ընս:

Եղիս 'ի մէջ աղքատաց հովուաց, հօտից և տղայոց թաքուցեալ:

Չէն ի՛նչ ընկալն ընս. և բարձր ի՛նչ զօրացոսցէ ընս:

Ընկալցի 'ի գիրկս խնամոց և զօրացուցէ ընդդէմն թշնամեաց:

Սի՛նչի քոնսն 'ի՛նչ, և որդի անդեղութի քոնսն զարթոնցէ ընս:

Տի թշնամի հրէայքն, և անօրէն հեթանոսք:

Հարցն քոնսն ի՛նչ ընկալն ի՛նչ, և զարթոնցէ ի՛նչ 'ի գործութի քոնսն:

Արար զայս յորդս, ոսկ 'ի վերտասան սաղմոսն ասէ, յերեսաց քոց իրաւունք ինձ ելցնս:

Ճշմարտութի ի՛նչ և սքնութի ի՛նչ ընդ նմս. և յանուն ի՛նչ բարձր եղիցէ ի՛նչ ի՛նչի քոնսն:

Ճշմարտութիւնս յանեղիւնս, որքմութիւն զինի մեզանս:

Եւրից ի թուոց շնորհն ՚ն. և ի վերոյ գիտոց զ՚ն յարս:

Այս ան՝ դատութի վայելի, և սնորհնութի որդւոց նոր՝
դատութիս ՚ի կարմիր ծովն՝ յեփրատ և ՚ի ակորիս: Այլև՝
կղից Գնեստտուրա ՚ի վերոյ ծովու սրկնաց, և ՚ի վերոյ գե-
տոց զաջ աւետարանին, զոր աջուլայոց ընդ:

Նա իտրտոցն ա ի ՚ն հոյք ի ՚ն Գա, ա ընտանելի ինչութի ինչ:

Չգտանի դատութի ասել զայս, ան ընդունող վրկունք
իմց, վասն մարմնոցն:

Եւ անդրանի որդից զնա, և իտրտ Գան զն ի գաւառս երկի:

Մեղ բանիկ ՚ի բազում կորարս՝ ՚ի ճնունդս աւաղանին,
և բարձր՝ որ նստաւ ընդ աջմ, հօր:

Յանդան գանդոց նմա զարտութի ին, և ակոր ին հաւտարքի
ընդ նմա:

Ուխտ ընդ դատութի:

Հարտոցնց յանդան յանդանց զպատկ յարս. և զնա յարս
որդն զաւառս երկնց:

Յորժամ ՚ի բաց կղեպ լինի հաստատութից՝ և նոր
երկին՝ և նոր երկիր միարանի, և միանայ աւաղք արդա-
րոցն ընդ հրեշտակաց, և լինի մի:

Թն իտրտն որդիս ՚ն ընդն ին, և յիտանն ին զն իտրտն գնալ
Թն զարտութի ին անդանդան, և զարտանդանն ին զն գանդոցն:

Յերանկաց, և սեղեկաց:

Հարից գաւաղանն շնորհնութի նո, Գանդանս շնորհանութի նո:

Սարուղող սնտարա. և զն ասել զնս, այլ զանորհնութի
թիս նո. ասեղանոր, գերութի:

Բայս զարտութի ին զն արգելից ՚ի յոցանի. և զն ինգիտոց ճնար
Գան ին, և զն անորգիտոց զարտութի. և ին որ ինանի ընդ շար-
թանն ին, զայն զն արգանդոցն:

Handwritten signature or mark.

Handwritten notes in Armenian script, possibly a signature or initials.

Չորրմուկի 'ի դարձ առնելն. և ոչ նկնդեցից ճշմարտութե խնց, զոր խոստացայ՝ զվրածելնն տամ, զուխանիս՝ որ ել 'ի շրթանց խնց:

Մի՞նչո՞ւմ երբեք 'ի դժոխքի իմ, ինչ որ 'ի երկնս:

Իբր ստեղ 'ի ճմարտութի իմ, այլև 'ի հաշին սր:

Չորսո՞ւմ նոր յարեման ինչե. և սխալն զի արեմանն ստեղի իմ. ոչ լռեմ, շի հարեմանն է յարեմանն էլոյ հարեմանն յարեման:

Չուակ՝ յս, աթոռ՝ եկեղեցի, իբրև զարեգակն տառ ջի իմ, զի մարմն է 'սր, իբրև լուսին՝ կրէ եկեղեցի փախխուսն, լուսնի և պահասութի, մինչև կատարի 'ի շափ հաւասակի կատարմանն քի. Ահայ հաւատարիմ, իբրև այլաբասէ, թէ կարելք զուխանիս՝ որ լը տալնննն և զիշխոյ՝ խախանել, շի նեղ տիւ և զիշեր. նոյնոյս՝ և զուխանիս՝ որ ընդ դաւթի հայրն է վկայն հաւատարիմ, որ ասայ՝ դաւ է որդի իմ: Գարձեայ՝ արեգակն և լուսին խաւարմանն հաւատարիմ վկայ եղևն անուկն 'սր. զոր և ասեն թէ՛ լը շամանդ ազն լուսինն անտի 'ի հեա ունի:

Ի՞նչո՞ւմ որ 'ի դժոխքի և անարեմանն. և ընդ լուսն հարեմանն շի:

Թողն զորնն քո. հարեք զօճեակն քո՝ զսեղեկիայ, որ փորեցին զաւան:

Գործո՞ւմ շի 'ի ծառայն իմ. զիշխոյնն շի: Մի՞նչո՞ւմ շի:

Ազե՞տ է՝ զոր արեմանն յերանիա, որ շինաց յաթոռն. պղծեցեր զամանն, և զարքունիան:

Քի՞նչո՞ւմ շի զարեմանն շի, և ինչ շի 'ի դժոխքի:

Չե՞մն, և եզիբ 'ի դարմանն զամ զամբոյ աշտարակն որ իբր դողայր 'ի պաշարելն զերուսաղէմ:

Յի՞նչո՞ւմ շի անարեմանն. և ինչ շի 'ի դժոխքի:

Անյաւոր թագաւորք, ասորոց, բարկացոց, և եզիպտոսի. նախաա դրացեաց՝ փղշտացոց, և եզուսեցոց:

Ի՞նչո՞ւմ որ 'ի դժոխքի շի. և ինչ շի 'ի դժոխքի շի:

Բուսն թագաւորութի տուներ . ուրախ արարեր զամ
թ շնամիս նի, զմովարացիս , և զամենացիս , և զայլսն :

Դարձաւ զիս զմեծսն զիս զիս . և ոչ ընկաւ զիս :

Դարձուցեր զօգնութի չօգնեաց սուր . և ոչ ընկաւ զիս
ի ինանս քո . այլ կալան զսեղեկիայ զօրքն քաղցեացուց :

Անորոշութի զիս զիս , և զիս զիս զիս զիս :

Սրբութի զարքունիսն ասէ :

Նաւարարութի զիս զիս զիս զիս զիս . և զիս զիս զիս :

Մտասան ամ սեղեկիայ , յերանայ երեք ամիս . և
Տեղեր զնովաւ զամթ , աղալ կտուն երկանս :

Մեծսն զիս զիս զիս զիս զիս . զիս զիս զիս զիս զիս
զիս զիս զիս :

Բորբորեացի զիս զիս զարիւնի :

Իսկուր զիս և զիս զիս զիս զիս . զիս զիս զիս զիս զիս
զիս զիս զիս զիս :

Ո՞վ է հանգիստ զիս հետաւորս , կամ զիս մերձաւորս . մի
թ է զիս զիս զիս ստեղծեր , թ է զիս սակաւուց արդարոցն մի-
այն ստեղծեր . ամ մարդիկ կրեանն արդեօք . և կ և ասն
կկոյք ասիս ամ աշխատեալք : Մի թ է զիս զիս ստեղ
ծեր , մանաւանդ . թ շուտուութի զիս զիս . աղբսիւ զիս
աստի զիս զիս սնս զիս ասացեր , արասցիք մարդ ըստ
պատկերի մերում :

Ո՞վ է զիս զիս զիս զիս զիս . և ոչ զիս զիս զիս զիս զիս
զիս զիս զիս զիս :

Ո՞վ է որ ոչ զիս զիս սարսան հատուցէ մահուամք ,
թ ոչ թ է զիս զիս հանէ զիս զիս , կամ անմահութի տացէ ,
բայց զիս զիս :

Ո՞ր է զիս զիս զիս զիս զիս , զիս զիս զիս զիս զիս
զիս զիս զիս :

Որ և ասանց երդմանն ճշմարտութի է բանդ քո , սալ
զմիտմիտ քո նմա :

Յիսն զիս զիս զիս զիս զիս , զիս զիս զիս զիս զիս
Չ կրքո

208

Չ յերթնիաց. այլև՝ զընուծիս ՚ի դիւնաց. որ պաշտել
ես մինչև ցիտաթարս՝ զամ ազգ. չնուոր, և անչանչ: ՚ի
ճոց իմ յազգաց բարկաց, ՚ի սիրտ՝ որ է հաղին բանական:

Չ որ նախաթելին ինչո՞րէս քա ար. նախաթելին զո՞րոնոյ
ժէլը Եր:

Բարեկացիք՝ փոխանակ պատուէկոյն քո զնա՝ օճմամբ,
և դէք զընուծիս. որոյ փոխանակ օճելոյ քո՝ քրիստոն
եայք եղիցուք. այլև արչ՝ փոխանակ զի քրիստոնեացը եմք,
ջնան ՚ի մեծամեծ նախատինս արկանել, և շարիս տալ
դործել:

Օր նիւտ ար ար ար յաւիթնան յաւիթնելո. էրեռէ էրեռէ:

Յո քս է ար ար, և ոչ յաւել թէ ինչի՞ զի ար ար ար
ար. յախտանս՝ յանսարս և ՚ի միշտ՝ միակցութիւն քնու թնու
Եղիցի, սխնոքս՝ ամէն. ակիւզս՝ ճնարիս. թէ ոչ իստն
հաւատարիմ. որ ասէր, ամէն ասեմ ձեզ. և եղիցի քեզ ոչ
և կամիս. և որ հաւատայ յիս՝ զմահ մի տեսցէ. ամէն:

Ազգին քի հաճեալ յայնն ար:

Ոչ գտանք այս քի գիրան հաճեալ, բայց ժամն այստեղ, ինն՝ խոփանց
հաճեալ սիրան, և անուննայ քի ազգանն իմ. այլ յայտ է՝ շի գաւթն
երգիտայ զա քի գրեալ հաճեալ, զի արարչունն յիշատակ սանն. և սիւ
բանց՝ և գտանայ բնութիւն, նման հաճեալ արարչազարան, որ անց
չմեր՝ և շիտարայ բնութիւն, և զարդ գիրանայ, ևս՝ և սիւտա
նն սիրտով:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Զ Թ Ի

Handwritten signature or note in Armenian script.

ԱՊԱՒԵՆԵՂԵՐ ՄԵՐ ԱԶԳԻ
Քնն յաշի. Քննն լիւրն հասարակու էին, Քննն
տեղիտու լիւրն՝ և զմիայն սիւտեր:

Vertical handwritten notes in Armenian script on the right margin, including the word 'արարչ' and other illegible characters.

Տք ազգանն՝ ոչ նոր, այլ՝ ի յարեւայ, յհնովայ, յե-
նովքայ, ի նայե, յարբահասնէ, ի մովսիսէ, ի մարգարեկին,
մինչև ի գալուստ քո ար: Ազգանն եղեր, ընտելու ի մեր
դու էիր նախ քան զիմ: մինչև լերինք հաստատեալ էին,
որ ցիցք են երկրի, և բրդունք. և մինչև ստեղծեալ զեր-
կեր, անդրանիկ ամի հացուցեր զմեզ ի քեզ յարմ: զմար-
դանալդ արկեր հիմն. և սիրելի զմեզ՝ պատրաստելով ար-
քայու ինն. ըստ այնմ, եկայք օրհնեալք հօր իմոյ՝ ժառան-
գեցեք զպատրաստեալ ձեզ զարքայու ինն ի սկզբանէ ճի:

Յուրաննայ Քննն յաշիտան, քո իս. և Ք քարչայանն զմարդ
քի գաւթանն. և առաջ, քարչարուտ սախ որդի հարդան:

Յուրաննայ մինչև յախտեանս դու ես, դու միայն ես
քի սկզբանէ, և դոյքս ամ՝ սկսեալ ի քեմն Մի դարձուցաներ
զմարդ ի ստատագանս, զի յես մեղացն՝ վերուստ ի վայր ան-
կար

կար, 'ի հող տառապանաց՝ ուստի տառք, 'ի յարձուցանելն 'ի հողոյ՝ մի զարձուցաներ 'ի տառապանս զժոխաց: Կարձեալ որ զղջմամբ տա ընդ դիմէ, մի զարձուցաներ յետս դնալ անյուսաբար, և տառապիլ 'ի մեզս, զի զու սասցեր մարդս ընկալն, զարձարնք առ իս, և ես զարձայց առ ձեզ:

509.

Հարց մէ յառ քն ո՞ր էր երեւիլ շէ անց. ո՞ր գոհ է քնէնդ. և ո՞նք նոյ անարգութիւն երեւին:

Ոչ միայն հաղարն, այլև՝ նմ'կեանք մարդկան իբրև և ընկեանն օրն՝ որ չէ մեղ 'ի միջի, և սոյ պահ մի 'ի գիշերոց, որ զանխաբար անոյանէ. և ամբ 'նոյ անարգութիւն կղիցին, ոչ ինչ համարեալ են 'ի նեղելն. չնեղի անձ՝ զի երկայնամիտ է 'ի համբերելն. որ թէ է հաղարմեաց մեղուցեալն զդ ջանաց ապաշխարութիւն՝ ընդունի անձ՝ իբր զալամայն Այ մի օր էր 'ի ներքին՝ որ ասաց մեռանել յորում առաք ուսէր: Աստիւն ասէ, աղք 'նոյ քնալ կղիցին, որ է մարդկան աղք մահ՝ ունամբ կասարին:

Ընդ սուստս ո՞ր էր քնէն քնոյն. ընդ սուստս որդէն քնոյն զարձուցանէ և թաշխոյն. ընդ երեւոյ խաշխոյն՝ շրտոյն և սնկն:

'ի տրայութե յաջողումս՝ մարդիկ իբր կարծեն թէ՛ զեռ սկիզբն է, հիւանդութիւն ծխ բն, և հողին՝ որ արեգակն է մարմնայն, մտանէ յերկինս, երկից կեղեղ կեանցն, զոր կարծ էին առաւօտ կեանց, և անօրմանն իւրնոց: Այլև՝ բարեք յետ քնոյն՝ զառաւօտն բերէ, որ է յարութիւն Արկ բորդէ զառաւօտն, զի նա է արն՝ ուր արդարն բուսանին և զուարճացեալ ծաղկին յաջակողմանն. իսկ՝ ձախակողմանն 'ի մտանել իմանալի արեգակնն՝ յերկոյս թարշամեացին, չորացին, և անկցին: Այլև՝ հրեայք 'ի ծողմանս առաւօտին քնի սքանչելեօրն ծաղկեցան և զուարճացան, և յետ խաղին 'ի համբաւնալ արեգակնն՝ թարշամեցան, չորացան, և անկան 'ի պատուոց փասաց:

Նախնայս քն 'ի քարոյնէ չաւել, և 'ի սրբոյնէ չաւել և անկոյս:

Բնուիս՝ յաղամայ բարկանայն, և հրեայքն՝ 'ի գերիլն:

Երբ տես քն սուստս, և շինան քն 'ի լոյս երեւոյ քոց:

Ձեք քան զայն ահագին, յորժամ մեղք մեր առաջի զա

դատարին զնիցին, զի ոչ ճանկին: Եւ զհեանա մեր 'ի լըյս երեսաց քոց, երևին ամօջի քո՝ լուսով երեսաց քոց կենացն պտուղք, թէ է բարի, և թէ է չարք: Երբայեցին՝ զմանկութի մեր 'ի լըյս: Տրեխն ելն յեղիպտոսէ, և մեղ՝ որ մանկացար աւարտեան, այլև՝ յարուբն լուսոն, որ ասաց՝ ես եմ լըյս աշխարհի:

Անշնայն ասարք զբը նախալցան. և 'ի Եբրայեան չափէ իստիցաս:

Ինութևո՛ յաղանայ, և Տրեխն՝ 'ի գերիին:

Եւ անապի՝ անայ զբրոց անբարոք որ սարթի. և ին՝ ասարց անայ զբրոց 'ի նա՛ ինքնանառան ամ:

Արա թէ ասարել ևս՝ անառան ամ. որ ինչ ասելէ չան զոյն, զասոս և նիճոթի:

Որ զմանանակս մեր տանեն արեգակն և լուսին՝ ոչ զաղարեն, և մեր ևս՝ 'ի գործելն անդադար, տկարացեալք՝ անարգ եղեալք իբրև զսարգ, և գործք վարուց մեր՝ իբրև զստայնս նր, և կեանք կարծեալ 'ի նախնեանցն ամաց, եկել յեթմանասուն և յութսունն, և աւելին՝ լի ցաւօք. չեմք նր ման արգարոյն, ոչ ամօք և ոչ վաստակօք: Այլև՝ Տրեխն յամեն 'ի գերութի՛ յեթմանասուն ամին զարձն, և այլք՝ յութսունն, և որք այլ յամեն արտաքոյ կամացն այ՝ ցաւօք լիցի և Տեմութի. ըն այնմ թէ՛ որ մինչ 'ի հարիւր ամն՝ ոչ ելանէ, մեղաւոր է անդէն մեռանելովն և անիծեալ:

Են՝ 'ի զբրոց զբը նիճոթի, և իբրաբեցաս. ինորք՝ ո՞ գիտացել ըզ զբրոթի Եբրայեան չա, իմ յանկ չափէ զբրոթոթի չա կամորեպի:

Թէ հեղաբար խրատս՝ այսչափ լիկեաց զմեզ, զի աստէն վիրտն՝ 'ի խրատ են, իսկարգ՝ ո՞ գիտացել զՏանդերձեալն, յորժամ 'ի գործ արկանեա զցատումն պատուհասի, և ոչ խրատու: Կամ յահէ քու միլ զքրամտութի քո համարեա ցի. ահն բուական է հալել զարարածս իբրև զնմ. և յահէն՝ սի կարէ զքրամտութիս քո՝ որ է գործքն մեր պատճառ հա մարեւ, այլև՝ մեր սրամտութի զգործան:

Այդիւս ցոյց ինչ զաջ չա. և որ ինարս ին որդիւս, զիստարութի չա:

Այսպէս՝ որ խրատու է, աստէն տանջելն հեղաբար՝ որ ամոյ է, և ամոզակ, որ խնարհեն, և արգ. ևս՝ գողան 'ի բա

բանից քոց, Չ խնամաւ թի՛ր, զի տեղեկացեալ՝ ՚ի հանդերձ-
եալ բարկութենէն անդրեսցուք: Արքայեցին ասէ, այսպէս
ցոյց ինձ զօր ելից իմոց. կամ զգարձին ասէ, կամ ուն ասեն
յարովք թէ՛ լաւ է գիտել զոր մահաճան, զի զարձցին յա-
տաշաւանս, և թէ՛ այնպէս լինին՝ աղաչաբարօք կոչին, և ոչ
արդարք, ՚ի տանջանաց զերձանին, այլ լէ արդարան ոչ պատկին:

Դարձ քի՛ն Բնու՛ն յի՛րք. Բի՛նարքն ՚ի Ժառայս քա:

Մինչև յի՛րք գերութի բնուենս, կամ հրէկցն. միտիթար
եւ ՚ի Ժառայս քա ուն մեք՝ յետ հարկանեցցին հանդիմոյ՝ ՚ի
ցասմանէ:

Էջոս սաստեգան ողորմութի՛ք քա. Գնձայս և ուրտի եղա՛ զմի ս-
ասրս ինձաց Բերոց:

Հրէայն յի՛ր դարձն, և մեք ՚ի Ժաղմանն քի՛ն, որ ելից
զմեզ շնորհօք և ողորմութի՛ք, ուն առաքեալքն և իւղարեբ-
քլն ՚ի յարուն սաստեգանն ցնծացոր և ուրախ եղար զամ
աւուրս կենաց մերոց. մեզ վայելէ զամ աւուրս ուրախ լի-
նել, ընդ մեզ ունեւրով զինքն:

Ուրտի եղա՛ Գնձանո՛ւ սասարն, որ խնարէ արարն զիւզ, և սեռոյ՛
յորս ոչնայ զարարանս:

Խոնարհ արարին զհին և քաղկեացիքն:

Առ դարձք:

Հարձն քի՛ն ՚ի Ժառայս քա՛ և ՚ի Բերնոն ինձաց քոց, և սաստեգարքն
արքայ Զոյս. և ինչո՛ւ լյս քն քո ՚ի Բերոց Բեր:

Ի Ժառայս՝ զի գնեցեր շարարանօք, և ՚ի հոգոյ ստեղ-
ծեր ձեռօք. սաստեգարդեա տղամայ և եւայի, զոր ստեղծեր,
և պատկերաւ պատուեցիք. եղիցին լյս անն ուն ՚ի վր մեր,
հոգին նք՝ որ էր յառաջ յաղամ, նախ քան զմեզանս:

Չ Բերնոն ինձաց Բերոց ուղի՛ղ արա՛ ՚ի Բիւ քի՛ն. զԲերնոն ինձաց Բե-
րոց յաւելի՛ն Բիւ:

Չ յինութի տանարին և զեւմի, և բնութեա զառա-
քինութիս, որով ստեղծանէ զինքն նմ որ:

Օրհնութի՛ք Բիւ-Բիւ ՚ի Գնձին:

Թեկեք՝ անվերագիր, այլ զտե՛ն ինչի՛նցն անվն, որ յաստեգարայն
իւրեղան յասարարն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ղ :

Որ քանի որ երբեք չենք հավանումք քեզ հանդիմանումք քեզ հանդիմանումք :

Իբրև յերկրինս՝ անձեռնարկելի է թ ճնամեաց, որ մտաք չե այ է, և յաստիքս թնն ասն :

Աստուծո՞ք զի ընդանելի ի՞նչ, ադամն ի՞՞նչ, և ինչ յաստի՞նչ :

Նա ընդանելի ՚ի ինտան իւր :

Նա ինչո՞ք է շին յարեւելիէ որոշին, և ՚ի բնական ինտան ինչ :

Յորտղին՝ որ եղ աղամաց որոգայթ՝ զանձանան, և բան իւր խոռոչիցց զնա, և զեղեկիաց, յաստին աստուծոյն՝ ո՞վ է անձ՝ որ կարէ զերկել :

Ի ինչո՞ք է ինչ ընդանելի զնա ՚ի հանդիմանումք ինչ յաստուծոյն :

Ձոր մոզեստ ասէր թ է՝ բարձեալ բերէ ՚ի վր միջնոցաց իւրոց, անդ խտելի ինտանն այ է, և երկու կուսիցն զորութիցն Ե՛ւ զարձեալ՝ բարձր վարդապետութիւն յիւր, զՄ հաւատաց և գործոց՝ ուր ընկալաւ զտղին հեթանոսաց. ՚ի հո զանի թեւոց նք յաստացիս, ՚ի զորութի խաչին :

Որ զն ընդանելի զնա՞ն զնա՞ն զնա՞ն զնա՞ն զնա՞ն :

Ճնամարտութիւն եղիցի քեզ ասէ ամուր զին . հաւատա առ անձ, և առ մարդ իկ՝ ճնամարտ գող :

Ու ինչո՞ք է ինչ ընդանելի զնա՞ն զնա՞ն զնա՞ն զնա՞ն զնա՞ն :

Ի զերկրի մարտնչի ընդ իս խորհուրդս, և երկիւղիւ զարհուրեցուցանէ . և ՚ի ստանձնան՝ աչօք և ընդունօք ձգէ նետս, կամ յայլի յինքն, կամ յիւրմի յայլս :

Յերե որ ընդ ՚ի ինչո՞ք է զնա՞ն զնա՞ն զնա՞ն զնա՞ն զնա՞ն :

Ի մեզս չըջի ստանայ, և գայթ աղ զեցուցանէ զմարդ իկ, զիստարս իբրև զմիջօրեաց լոյս կարծեցուցանելով :

Ի արձեալ զձանձրումն զին ասէ՝ որ միջօրեաց կոչի որ հասանէ ՚ի վր յայնժամանա՝ յորում եմուտ աղամ ՚ի սարակոյս, ուտել չուտել չե կէպի :

Անչո՞ք է ինչո՞ք է զնա՞ն զնա՞ն զնա՞ն զնա՞ն զնա՞ն . որ ուտել ինչ զն զն զն զն զն :

Եղեկիաց թ ճնամեաց յաջմի և յահեկի ելմի անկցին :

Այն զեք հազարք կառնին ՚ի ձախմի չե մեզուորս՝ արժա նել ՚ի մեզս, և բիւրք ընդ աջմի ՚ի հազարապուցանել զառա ի նիսն Գարձնէ՛ հազար զեք յահեկի թ ճնամեաց, բիւրք հրէ ըտակք օգնակամք յաջմի, ուր ասաց եղիսէն, չե մեզ շատ են բան :

քան ի նմ : Այլև հաղարք յահեկէ ձախտիւսէ շարիւք
կառնին, սասն հաղարք արձանտաւն ջանան գայթակղեցու-
ցանել . որ առ քեզ ինչ ոչ մերձեցցին , առ եղեկիւոյ, առ
գեղեկան, և առ յովհաննէս, և առ նանտօղս նաշունոյ՝ սքք ամի

Բայց մայն սէտ զի հոյնոցն քառ, և շնորհարարն Բղաւորաց քնն
դն . շի քառ քր յոյն ի՛ ի ի :

Ոյ և տեսնի իսկ յաստիւնն այս խոստումն այ՝ սքք
բոցն է . և ՚ի սոցանէ պատասխանի այս, զի գու ար՝ յոյս ի՛մ
ես, ՚ի քեզ է յոյնն, և ոչ ՚ի մեզ :

Ձեռքդունն արդիւր զիչ արդիւն . զի հոյնն առ զիչ լարս, և
քանտան մի՛ Բերնոցն ՚ի յարն զա :

Դաւիթ ստէ զեղեկիւոյ, ոչ հասցեն առ քեզ շարք
էրբև առ յոք՝ ոչ կարացին առանց հրամանի, ոյն ՚ի յարկս
հագւոյն՝ որ շտուաւ իշխանութի, ասելով այ թէ՛ զհոյի
նորա պահեցես :

Հնդկոց իւրոց դատարիւն է ին զա, դանել շիչ յմ ճանապարհ զա :

Ոյ այլուր ստէ, բանակ հրեշտակաց ան շուրջ են զեր
կիւղածովք իւրովք, զի հոյիք են հարկաւորք՝ որք առա
քին ՚ի սպասաւորութի, ոյն արբահամ և յակոր ասացին :

՚ի Բաւլիս իւրոցն ընդունն շիչ շի՛ Իրեկտ հորոցն զաւրն
զաւն զա :

՚ի բաղուկս, ՚ի գորութի զի մի երբէք հարցես զբա
րն, չկարէ գայթակղեցուցանել :

՚ի վերոյ ինչ և զարդից Բնասոյն քառ, և առ արն ինիւնցն զաւ-
նն և շիչ շադն :

Ստատանայ փրկչին ասաց, հրեշտակաց իւրոց պատուիր
եալ է վանն քն, բիւրս ունելով զևս՝ իւր զհրեշտակս յաջ
մէ՛ զի հոյարտացուացէ արկանել զանձն յաշտարակին . նա
խանարհութի ևս զպատասխանին, զի այն է զէն բնդ գեմ
հոգարտութեն, որով անկաւ ինչն և բիւրբն իւր թիւոյէս
ոչ վանն ան, այլ վանն արդարոյն էր ասացեալ զաւթի զբա
նին . զոցս ոչ ասաց թէ՛ ՚ի վերայ թիւի կրիսցից, սակայն
զնաց

զնաց և կրօնաց, և ևս կրօնան ասարկոցն իմ՝ զդասնունին
կող, թողաւորական՝ զինքնիկան բանականունին. ասիւծ՝
զիրօխտայն. վիշապ՝ սարանոց ի իւնան շարսիկն. թողաւոր
թմից՝ արքայեկ օճն է. ասնն թաշուն է, և այօր ևս ասնն
սարանանէ. իբր սասանաց ՚ի ձեռն զգայարանայն. քարք՝ ոչ
հնարանոցի թմիկաց. թմ է զկն՝ որ զգայարանոցս նենդէ,
և քարք՝ որ ոչ ապ զգ ջանայ. ասիւծ՝ որ ՚ի վերայ մա-
հուն կայր. վիշապ՝ որ զհոգիսն ՚ի զժօխան ունէր, զոր կոս-
եաց արն զամ:

Վաճառէ յո՛ւ յաւարտս, և ինչնոց ըն. հոգնիկ ինչոց նմա, շէ ծան
էսս զանան ին:

Աճ ստէ վանն եղեկիայի, և բնութեա, զի ծանեաւ
զանունն, զի յն է ամ՝ սր փրկէ. հոգի՛ հոգանի. և հայր՝
զթամն այնպիսոյն:

Արքայոցն սս իս՝ և իս ընաց նմա. և սս նմա ինչոց ՚ի նոյնն:

Արքայացէ առ իս՝ զփորձաւեալ. և առ նմա եղևց ՚ի
սրաշարեկն զեկմ՝, և ՚ի վշտանայն բնութեա:

Փրկիցն և իսսարք արքոց ըն. ինչոցն սսարքս լցաւնոց նմա
շէննութի ին:

Ի յասրեոյն, այլն՝ ՚ի մահուանէ. փառաւոր արարկց
զնա, և զարձանիք արեգականն զփրկութի իմ: Արկայնա-
ւա բրբ լցուցից, հնդեասասան ստօքն եղեկիաց, և զնութիս՝
աննահոյսութեն յուսով:

Աստու օրհնութի սնար ընթեաց ՚ի դասին:

Ստանիսն է ընթեանն թաւլրիկանն հրկոց, լամ հանգստան սր-
քարոցն է սեկն շէ հրկոց օր թ սոսց քարաբանան, և թաւլր սսս
բնա ինքն յարտայնութի սո՝ անգոս լինելն, և քարաբան ՚ի ընթեաց
շէ քարաբանութի սո՝ ընթեանն: Ասի ին՝ քարիկ ընթեաց ՚ի լարարք
պսոս փլիքոցն, և ինչիս ընթեանայն ՚ի բանն, և ընթեանոցն ըն՝
փասս իրփիկն նոյն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ղ Ա:

Բարէ է իստուան լինել փն, սաստու սեկն անճան բամ քարեկան:

Վան

Քան ննջեց՝ խոստովանել, թէ քո արարած եմք. սող մտ ստեղ, երբով յիշել զանուն քո, ան զի՛նձ, սղորմած, երկայնամիտ, և բազրբ:

Handwritten signature or scribble on the left margin.

Պարբ. ----- զարբ. --- Եւ զժ. --- Եւ ՚ի զի. ---

Աւաւատու, զի զարեւակն ծարեւ չորաց և բարեւոց. և զճմարտութիւն քո ՚ի յիշերի, զի մարմնոյ արարելեա. զի տես ճմարտ՝ զի որչառ ունիւնք հանգստեան քնոյ: Վարձեալ աւաւատ՝ ան դարուսն, որ սղորմելով կենդանացուցանել զեղբարս. և զճմարտութիւն քո ՚ի յիշերի, զի որքն նորն սպանանէր սատարք: Վարձեալ աւաւատ զարմին՝ գիշեր, և խաւար մեղբարաց: Վարձեալ աստ սղորմութիւն, և անդ ճմարտութիւն

Տանգ. --- Եւ զարմ. --- Եւ յ. --- Եւ զի. ---

Ըստ թուոց մասանց Քի կաշմեցու դործի օրհնուէ, և լը թուոց զպայութեց հողոց և մարմնոց. զի տասն մասամբք ձեան, տասն զպայութք բերանն օրհնեացէ զանձ:

Այն՝ հողին երկու զօրութի ունի, միտք, և բան, և երկտքանիւրքն հինգ հինգ զօրութիւն ունի, որք ՚ի ձայն օրհնութեմ գովեն զանձ: Բանդի՛ քնարն հեթանոսաց լսեալ էր, մինչև եկն քն, և էարկ զճնուսն հոգւոյն՝ անխարազ յամ ազա: Ունի և այլ կրկին զօրութիւն՝ անձն մարդոյն, գիտես կանս հինգ՝ միտք, տրամախոհութի, կարծիք, զպայութիւն երևակայութիւն և կենդանականս՝ հինգ, կանք, բնորութիւն, յօժարութի, ցանկութիւն, բարկութիւն. ոմանք բանականք են, և ոմանք անբանք. և բանականք՝ միտք, տրամախոհութի, կարծիք, կանք, և բնորութիւն և անբանս՝ յօժարութի, զպայութի, երևակայութիւն, ցանկութիւն, և բարկութիւն. որք են զարդալիք հողոց. տեսականան՝ բանականն զարդարի, և գործանականան՝ անբանն. որով լը արժանոյն միտք օրհնեմք զանձ: Եւ զն այսորիկ՝ կատարեալ խոստատարութիւն՝ յերկուս բաժանի ՚ի տեսականն, և ՚ի գործանականն:

Որքի՛ որքի՛ զի՛նձ քր յարարն ք, և ՚ի զարն յնոց քն յնոց:

Ուրախ արարեր զիս՝ երբ գիտացին հեթանոսք թէ՛ արարածք են և ոչ անք՝ զոր սրտանեն. այլև՝ մարմնն ուրախ լինի յարարածս նոց. զգիտան տանելով, և ցնծայ հողի զի տանելով զի՛նքն՝ եթէ գործ է ձեռոցն նոց: Վարձեալ ցնծայ հողի

Հոգի իմաստաւ թիւ, քննելով զարարածս, և զանօրինականն
ան աւաւել բերելի:

Ոչ շի փոք ին փոքնէս չա փոք, և յոյժ իօր ին ի՜րհոօրոքս չա:

Թեպէտ և զոյքս՝ քան զլեր հասաւ լինեին. թեպէտ
է մարդս սրտակեր մեծին այլ. և որ մեծն է ք զիմ՝ զործք
անօրինակէն քնի խորցնս Յ՛ւ յոյժ խոր ևն խորհոյքս քո,
խառնուած բնակէս մեր անքննելի, մասաւանդ՝ երբ ան
խառնեցաւ:

Այր անպիտան զոյս ին քանիցէ. և անփոք զոյս ին անաւ ՚ի փոք:

Հնաւոր մարդ՝ ոչ կարէ զխակ բնաւ զոյս:

Դիտարանիլ փոքոցս զիմ փոք. ՚ի քանիցէ յոյժս ՚ի փոքնէն զոյս
անքննելի:

Չի մարդոյ՝ ոչ խոսոյ ևն աւարք խոր, որոց յոյնս
աստ է անմտոցն. ՚ի ծաղկելն թաղաւորուի և իշխանութիւ:

Արարիչս յանփոքնս յանփոքնոց. և բոլոր քանիցէն ին յանփոքնս փոք:

Փոքր մի ծաղկին, և յախակնից ստատկին. և զու բար
ձրեալ ևս յախակնես, բարձր մնալով ՚ի մեղազբանաց:

Չի ան քանիցէս չա փոք. շի ան քանիցէս չա փոքնէն, քանիցէն
անփոքնէն՝ ոյս փոքնէն զանփոքնէն:

Արկնէ զի ճամբն, զի անհաստ լինելովն և շար գործ
ճերմնէ կզն թ ճամբ բարւոյն. Դիտեցաւ ոյս՝ ստատեցիլ,
և հրեկոյն:

Բոլոր ինչոյ զի փոքոցս ինչիցէ ին, և թերուի ին ՚ի յեթ զոյս
բարոյն:

Որպէս միեղջերուն ի անսպաշտութի հեթանոսաց՝ մի
ձճու թի. և ճերմութի իմ ՚ի ձեթ սարարտութե. սիմարոս՝
աւարտութի իմ իրբն զճիթ կնի վարսաւոր. զի ան սոյն եզն
և ճերայոց զքնութիս, որ է՝ իմաստանս զորճեաց, լուսա
ւոր կնոք և սրբամտութի, սոյն և որդի կոչեցաւ բնակ
թիւս: Այլև՝ իշխեցուցանէ զճիթ ճերուն՝ որ կուսիւ լմբա
նի

նի, յորինակ ան՝ որ զճերութի՛ն օրինացն և զցամաքութի՛ն ՚ի պարարտութի՛ն աւետարանին փոխեաց:

Երբեք ոչն ի՛ն ինչո՛ւն ի՛ն, այս յարագն էն ՚ի վերայ ի՛ն լարագն, ՚ի նոսս լռելոցն առնին ի՛ն:

Ետես ակն իմ՝ ՚ի թ շնավես իմ՝ զոր ինչ ինձ խորհել էին: Արմարոս, ակիւղաս, թեոզիտան, երբայեցին, տեսցէ ակն ասեն, և լուիցէ: Ենկն ՚ի հանդերձեայն ասեն. իօհ՝ եօթմանասունցն՝ զհանդերձեայն իբրև զնեկոց, զի սփար են զիբը զլինեղոցն իբրև զնեկոց զուսանել: իբրև ասաց ար՝ աւազակին, այսօր բնդ իս իցես ՚ի զբախտին, և զարար՝ ՚ի գողն արբահամու:

Արդարն ոչ զարմարինն թաղեցին. ոչ ճարն լինանալ թաղեցին:

Արդար՝ ՚ի գալ շնորհացն քի, արմաւենին ՚ի բարձրն գնէ զպտուղն, և արդարն՝ յերկինս զսարքնութիւն: Մայրն՝ անխոնարհելի է, և արդարն՝ նոյնպէս ՚ի մեզս ՚ի Գարձեայ՝ արմաւենին յուշ բերէ պատու, և մայրն յետոյ սնդի. և փոսք արդարոցն ՚ի կտարածի աշխարհիս, և ՚ի սնդի ինն անմահութիւն, որք բազմացան աւազանեան աճեցն լքս և ճաղկեացին սկսպէս շնորհօք հոգւոյն:

Տնչոյն ինչոյն ՚ի տան քն, և ՚ի գործն ոչ վերայ թաղեցին:

Տնկեայք ՚ի վերինն երմ՝ և ՚ի գաւ ի թա ոչ մերոյ՝ աւարքնութիւն ճաղկին յեկեղեցի ասանն:

Են և թաղեցին ինչոյն ՚ի ճերութի՛ն պարարտագն. փոքր և ինչոյն ինչոյն՝ ՚ի գործել, առնելն քն քն վեր, և ոչ փոյ ՚ի նոսս անարարն:

՚ի ճերութի՛ն յորձամ լրումն հեթմանոսաց մոցէ, սպա ան ինչ կեցցէ. զիբը և փափուկք եղկին ասանն զաստակ եայքն ՚ի նեղ ճանապարհն, սրտմելով զպս թե՛ աղկէ ար ան մեր, և ոչ է ակնառութի՛ն և անկրատութի՛ն ՚ի գաստասան՝ նք, և նա է յն քն ան ար մեր, զաստաւոր արդար, որ ասաց՝ զաստասանն իմ արդար է:

Թառարն առնին լռելոցն, յոր գաստակցան ինչոյն. օրհնութիւնն փոքրութի՛ն ՚ի գործել:

Յոյսանելն զարարած յառաջ շարժելու՝ յորմէնն էս ՚ի իտղիւն զման
 զնոր արթնոյն, ոչ ինձոսն ինչոցն ինչոցն, էս ինչոցն նմա, զի
 ինչոս էս ման ինչոցն: Այսինչ արդիւն՝ առնու ՚ի իմ զբո-
 ինչոցն, էս յաղնալիցն ինչոցն. նա՛ էս ՚ի իմ ինչոցն, էս ման/անն ա-
 սորնառնալն. զի շարժուցոյն նմա քր զմն զայն, էս ինչոցն էս
 առնալոցն ինչոցն, արդիւն ինչոցն յայտ ամ զինչոցն, էս ՚ի իմ ին-
 ձոցն՝ զինչոցն ինչոցն, յորում իմանալիցն ինչոցն էս ինչոցն ինչոցն
 քր՝ ինչոցն ամ ինչոցն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ղ Բ .

Թ Ա Գ Ա Ի Ո Ր Ե Ա Յ՝ Վ Ա Յ Ե Լ Չ Ո Ւ
 Է՛ի զմնոցն, զմնոցն՝ քր զբոնոցն՝ ընդ Բէլ ինչ ո՛ւսն:

Արկին սակ զգեցու գորու թի, մի՛ զարարչականն նախ,
 և ապա՛ զնախախնամականն: Այլն՝ զմն մերոյ յետ շարժա-
 բանոցն և զյարու թի ին մարդարեանոց, զի նմու թի՛ն միշտ
 թ աղաւոր է, չստու թի թ աղաւորեաց, այլ թի զւերեաց մարմ
 նախ ՚ի զի տանն յակորայ . վայելու ՚ի մարմնն, որ զգեցու.
 գորու թի ածեալ ի միջ, ուր բնաւորեալ է գորու ին ՚ի միջն
 որ է նմու թի ին: Եւ զարձեալ զաջարեղէ զհաւատացեալն,
 մի արամիք զի շարժարանոցն, զի թ աղաւորեաց մահու և
 զմոխոց յետ մահուն, զի և այս՝ կրկին զբնուել է:

Հարարոցն զնչոցն՝ զի մի՛ առնելոցն. գորարար է ինչոցն ՚ի
 ոչ ինչոցն յառնելոցն քր ինչոցն:

Աս կրկնիցն զերկիրն ինչի հաստատեաց, յորում
 ամբարձան գետք մարդարեղին, աւետիք ՚ի վերայ եւ մի, և
 ապառնալիք այլազգեացն և քնի՛ զմմ՝ ո, զի մի սասանեացի
 կապաղառու թի. պատրաստ է աթոռ քո, մարդարեւս ասէ՛
 քոյն քեզ մնայ աթոռ ինչ ածմէ հօր, զոր ոչ քր կարէ յափշ
 տակել, և հանդերձեալ զաստատաննն աթոռն. թ էպէս
 խոսարհեցար, ՚ի սկզբանէ գու ևս նր:

Անբոյսն ինչոցն քր, և անբոյսն ինչոցն զյոցն ինչոցն. յորմէնն
 ինչոցն ՚ի ինչոցն ինչոցն:

Յարձամ ծաղք սահմանեցան, գետք ամբարձան ՚ի զի
 ցամաքի. ամբարձան աւարեալն ՚ի վերնատունն. ամբարձին
 գետք զմայնս իւրեանց, յիմ իւրուս խօսելով . յարիցն գետք
 երբ գնացին գետք ինչ փեղերս ՚ի վիճակս իւրեանց: Վարձ
 եալ

եալ՝ ամբարձան գետը՝ առաքեալքն ՚ի վի՛ դիւանց, և ամբարձան
տից, ան առաքելով. զձայնս խրեանց բարձին քարոզուին.
յարիցեն գետը ՚ի հանդերձեայն հրեղէնքն ըն զանիւնի. և
առաքեալքն յորժամ յանեն ը առաջ ան նստին յերկու-
տասան աթոռ, ուր և գնան յուսով սասնն

՚Ի յնչե՛ ընդ Բաղճոց, սքանչելի էր զի՛ն զԲաղճոց քաղաք :

Յորժամ խառնին ը ծով՝ ջուրը գետոց, և ամբարձան,
նոյնն և ՚ի ձայնէ առաքելոցն զբա՛նցան հեթանոսաց վարք
և կեանք ՚ի ծովու սղխարհիս : Այլև՝ երբ նոր կտակիս ի-
մաստը խառնին ՚ի ծով՝ հանդերձեալ խնամոցն, սքանչելի
լինին զնորեալքն ՚ի ծովու ճիս՝ աւանդը հեթանոսաց :

Սքանչելի էս գառ ո՛ր ՚ի Բաղճոցն. լի յառեւելոց քոց զք
յոյ՛ հոռոտոցաք :

Աս հրեշտակս՝ որ սքանչացեալ ստեին, ո՛վ է սա թա-
ղաւոր փառաց. վրայութեց քոց՝ երկրաւորքս մեք յոյ՛ հա-
ւատացար : Սքանչելիքն հաւատարիմ առնելին զառաքելոցն
խոսս. այլև՝ երկնաւորացն ՚ի սքանչանայն՝ աւելի հաւատոցար :

Տան քա՛մ լնչելի որ Բաղճոցն ո՛ր ընդ երկնն սոռոքս :

Եկեղեցւոյ՝ որ հանգիստ քու է, և կան առաջի քո հրեշ-
տակք. վայելի՛ զի սրբեացին ՚ի սմա հեթանոսք աւազանաւն
և մեղացեալք սպաւնարութիւն. երկայն աւուրս, մինչ զաս
դու երկրորդ անգամ, քարոզեցի աւետարանն ը ամ երկիր :

Սաղճոս ՚ի գառելի. ըստ յառեւելոցն :

Յորժամ լուսաւորան էր զի՛ն լի յոյս զի՛նն ո՛յ. և ՚ի լի էմանչ
առնն յարչմելի շեմանն զի՛նն. այլև՝ զանորեանութիւն ըստ
էլեմանն հրեկոց՝ առ Բաղճոցն, որս հիւնն առնն անիւն
որոց էր զի՛ն զառեւելոցն և զլուսնն՝ և զառեւելոցն՝ իւր պարս եր
՚ի Բաղճոցն էր զի՛նն զի՛նն, և ըստ առն՝ որոց էլ էլ էինն.
այլև՝ զհաւատն էլ էր զի՛նն առն : Վարդիւմ ի սոսրեցում
զորութիւն սաղճոսն ՚ի քաղաքիս Բաղճոցն :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Գ. Գ.

Ընչ էր էլ էինն որ. ո՛ր ան ըր էլ էինն զի՛նն յայննեցաք :

Լի է ցամառն քանս՝ կրկնելով զլիւժիսնդ իր նրն, որ
յայտնեցաւ ՚ի յանուղ զլիւժիս անտիւրու, և զիւնաց, այլև՝
հրեկոց սպանողացն իւր :

Բարձր էր որ Կասկո զերկէր: հարձ շնորհաւորեալն անբարեաւանդ:

Բարձր լիք, և յերևանի՝ սակ ջոյց զգաստատանս քո,
եւ ի խաչն, և ձգեալ զամենեւեան սա քեզ: Հասաւ զհասաւ
ցուսն ամբարտաւանից, իշխանն հարարտ անկշի արտարս:

Սընն յնոյն Բարձրս քր, Բընն յնոյն Բարձրս արքեպիսկոպ:

Վխարեւոյն զեւայ՝ մինև յքեզ, որ եկիր:

Բարձրս յալ ի զանն զանբարեալից: Ի զանոյն անկշիսն՝ որ Բարձրն
զանբարեալից:

Խօսեին զանիրաւութի, յսն և ի բնութիս հանելին
զգաստատու կորստեան մեր: Խօսեցցին ամենեքեան՝ թէ
այլ համարձակին՝ նոյնպս խօսեցցին:

Չէ զաւանդարտս քո քր ի նորսն արարին, և զխաւանութիս քո շարարչոյն:
Չարին և շարարչոյն սպանին, զարքան ի արարչոյն, և սարարչն ոչ
դէտեսնէ զայս քր, և ոչ ՚ի Բարձրս անսն ան յարձիքաց:

Վեր զբնութիս, և ի նոյնեւ խարեալ ի իշխանցն՝ զանօդ
նականսն և զտկարսն, և ասացին՝ ոչ տեսանէ զայս ար՝ շարն
քան զամ՝ զայս ասեւէ, թէ՛ ոչ տեսանէ ար:

Ի նոյնարձ անգիտեալ չէ զարարաց՝ և անձոր, Բընն յնոյն ոչ անսն
ի Բար:

Անդամբ:

Ոյ շէ թէ որ անկշաց զաննին՝ ինն ոչ լանկն: Իմ որ սորոյն լանն
ինն ոչ տեսանից:

Այլ է անուն ձեր՝ անդամբ և անմիտ, որ ՚ի կաւոյ
ստեղծ տեսող ակն, և լսող ականջ կազմէ, մի թէ ինքն ոչ
ունիցի:

Ո իրսն զալ բնս, ոյ թէ ոչ յանբարեալեացն: Ե անսն անն յարարոյ
զանբարեալից քր ձանայն շարարչարտս յարարան՝ շէ ին շարարչան:

Ո ըն ոչ անին օրենս և մարդարեւ՝ իրաւե: քանակա-
նան և զատե, զձեզ թողն սասնց յանդիմանուէ: Ո սս-
սուցանէ մարդոյ զի խաւթի, խօսուն արար զմարդ, և կարգ
եաց զարարածս առաջի նշ իրրև զգարոց, և սասուցանէ սս-

վաւ. ար ճանաչէ զխորհուրդս մարդկան, որք ասեն՝ ոչ տե
սանէ ար զգործս մեր, և զերժանիմք առանց տանջանաց:

Երևի՞ իբրև շէր իբրև զարմար. և յերկնաց բոց առանցանէ
բարնաւ:

Չոր յայս կեանքս տանծես, և յորինաց քոց ուսուցա
նես գործով և տանջանօք, ՚ի բանիւ շրեխե թէ: Ընդէ՞ք ան
ցանէք զարխօքն:

Յո՞րանցանէ բարնաւ զառարս շարաթի՞, Բնւ իբրև իբրև
իբրև:

Չաւաւքն դատաստանի զտանջանս՝ տատէն տանծելոյն
ցածուցանես, մի օր ասես, զչար օրն հանես՝ որ մեղաւորս
ցին է: Մինչև փոքրացի խորխորատ մեղաւորի, որ է զժողովն
զոր մեղաւորքն փորեն ինքեանց, մինչ ՚ի կատարած անի:
Չօրն չար՝ չար իշխանքն՝ որ տկարացան կարծեն:

Ո՛ւ իբրև զի զիբն իբրև իբրև, և զիբն իբրև իբրև իբրև:

Չմահարացեցին, և զոր մեղաւորքն շարչարեն, այլ ներէ:

Մի՞նչ բարցն իբրև իբրև յարարաթի. Ընդէ՞քն ըստ անի
որ անի իբրև իբրև:

Չոր սիմարոս՝ զհետ երթիցեն իրաւանց արդարուէ.
զի աստ թիւրեալ են իրաւունք, անդ դառնան յարդարուի.
զի և յայ այլ ինայելիք կայ աստէն. իսկ անդէն՝ զուտ է
՚ի բն որ է արդարութի մեր, և դատի արդարութ: Ընկալ
ցին ամենեքեանն, աստէն առաքեալքն ընկալան, և հաւա
տացեալքն իբրև զտաթանայել՝ յորուժ՝ նենդութի ոչ գոյ, և
անդ՝ զինքեամբ արկանեն իբրև անդամք զգլուխ, և արդարու
թի նորին՝ երեխն երեսայն այ հօր:

Ո՛ր յարցն ընդ ին՝ ի լի շարաց. Իմ ո՞՞ հաւատարմացն Բոյ ՚ի իբրև
այնոցն, որ իբրև իբրև զանդէն:

Աճ ասէ զայս, թէ՛ չեմ կարօս օգնելոյ ինձ ումք, ՚ի
զի՞ շարագործայն արկանել տանջանս. կամ ո՞՞ հաւատար ինձ
կարէ տանծել զշարսն. թէ՛ պէտ նք՝ շատ իմացան գործիս
տանջանաց՝ սրբոց իմոց:

Թե՛ն ոչ ոն՝ Եփեսոսէն ելի ինչ, զորո՛վ ինչ Բնակչո՛ւն էր ունին ի՛նչ ի՛նչ Եփեսոս:

Պատկեալ ընտանեաց, թե՛ն ոչ օգնեալ էր մեզ ՚ի հովիտ սրտմտութեամբ ՚ի սաստիկ վշտացն զլորեալսք ՚ի զժողովս:

Եթէ՛ն ունի՛ն ինչ ոչո՛ս ստանալո՞ւն որս ի՛նչ, զարե՛սն է՛ն յի Եփեսոսէն ինչ:

Երբ ասելի թե՛ն՝ ահա՛ սասանիլ կամիմ՝ ՚ի տկարութե՛ն մարմնոցս, զորմտութի՛ն քո ժամանեցր առ իս:

Ըստ Եփեսոսէն յառաջ որդի ինչ, Բնակչո՛ւն է՛ն յի Եփեսոսէն ունին ինչ:

Չոր տկարանայր հոգիս ևս, զիտեցր հոգին զթիւ՛ցս ւայն, և հասանեցր ՚ի ի՛նչիկունս միտիմարիչն. և յիշելի զմիտի թարութիւն՝ որ ասաց, երանին սգաւարաց, և ուրախ աւանեցր զանձն իմ:

Մի՛ն Եփեսոսէն ինչ ոչո՛ս ստանալո՞ւն որս ինչ, զարե՛սն է՛ն յի Եփեսոսէն ինչ:

Որք անօրէնութիւնք դատին՝ ոչ հաւասարեն քեզ ուղիղ դատողիդ: Մի՛ն յերկարեացի, յամացէ ընդ քեզ՝ որ յաւիտենից ես. անք մի անուանեացին չար ակտակալքն, զի պատճառէ վաստակօր, և զժողովս ասէ զհրամանս քո. որ ասացեր՝ զո՞տ արարեց որդոյն, և տուք իրաւունս այրոյն. զի ստանց կաշատաց հրամայես և անաչառ, և հակառակ հրամանի քո աւանն:

Որոչո՞ւն ընդին որդարոյ. և ընդին՝ անի՛նք զարգասօր ստանալն:

Չեւայ, զյովսելի, զզանիել, զյովհաննէս, և զանուն զարինն ամբի՛ծ սարտաւոր աննելին, մեր օրէնս ունիմք, և ըստ օրինաց մերոց պարտ է մեռանել:

Եւն՝ ոչ սոսանն ինչ. Եփեսոսէն յառաջ ինչ:

Ասացեալ սրբոյն է բանքս, զանիելի, յովսելիայ, յովհաննէս, և բնութեամբ:

Հարգո՞ւն ինչ ոչ ըստ անօրէնութե՛ն ինչ. ըստ Եփեսոսէն՝ նոյն ինչ ոչ ոն՝ Եփեսոսէն ոչ ոն:

Գիւ՛նաց, և հրեւից, և հերովդի. ըստ չարութե՛ն նոյն, զի մեծ են չարիք նոյն, վասնզի՛ տիրասպանք են: Օրհն

Օրհնութիւնք քաղաքիցն ի քաղաքի
Որչառ Բարեպաշտ Բաղդատի քաղաքիցն ի քաղաքապետի քաղաքի
չխորհրդել, ինչպէս զիս ի քաղաքապետի քաղաքիցն ի քաղաքի:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ղ Գ.

Ենչպէս զնորոգելու ի քաղաքի, աշխարհապետս առ թէ ինչպէս ի քաղաքի:

Չի անք հեթանոսաց՝ մեռեալք ևն և կորուսիք:

Կանխորոգելու առաջ ի քաղաքապետի, առաջապետս աշխարհապետս առ թէ:

Կանխորոգելու, զի գոյ օր՝ հարկիւ՛ կրկրպագել. և ին
քըն դաւիթ և ուխտա՛ կրկրպաց և կրկրպագուց հրամայեն:

Ան ինչ ի քաղաքի, Բաղդատի ի քաղաքի մէջ ինչ:

Չի որք ասեն թէ՛ այլ ևն արարիչք ճովու և ցամա
քի, և օղոյ, սուտ ևն:

Ի յինչ ճարս ինչ մէջ քաղաքի ինչ, և քաղաքապետի ինչպէս ինչ:

Սուտ՝ որք չորից կողմանց ի խանս՝ ասեն դևս ոմանս.
Ի ձեռս նորա՛ որով արարն, և սխմու՛ ունի. բարձրութիւնք
լեւանց՝ ուր կանխիք խառնի արհանել, նորա ևն:

Նորա ի ինչ ևն առաջ ինչ, և զցամաք ինչ ճարս քաղաքի:

Նորա ի ճով՝ ևնա արար, և ոչ սխմուան. և զցամաք
ձեռք նոր՝ ստեղծին, և ոչ զեմեարէ. այսպէս պատմեն զիւրք
զեթիկնս, զհրեշտակս, զարեգակն, զլուսին՝ և զաստեղս. ըզ
ճով զցամաք ձեռք նորա ստեղծին, և զմարդն ձեռամբ նոյ
կարմեալ ասեն:

Ենչպէս ինչորոգելու ճարս. սնկոյս և լազոյս առաջ ի քաղաքի
չին ինչպէս:

Յայտհեռու անկողք և լազոյք սուտի՛ ապաշաւելով
զմարտութիւն:

Նա ինչ ի քաղաքի մէջ ինչ. ինչ ի քաղաքապետի ինչ, և ինչն արտի ինչ:

Յովով անգամ՝ կրկնել, զի այլ մի մարտեացին. մեք ժո
ղովուք զք՝ փրկեալք ի փարստանէ՛ հոջր ձեռամբ. և խառն,
որ յարտաս նոր՝ փայլելուք, ի մանանայն, և յորէնս, և ի
մարգարէս: Այլն՝ հովուին քաջի ինչ խառն:

Այսոր ինչ ինչն ճարս լինել, ի քաղաքապետի ինչպէս ինչ
ի քաղաքապետի:

Մի քննիչ ունի լուսնն 'ի սինա և դասնայուցին, իւրօ-
տացուցանելով զսիրտս իւրեանց՝ իբրև դիարաւսն, 'ի դաս-
նութեն' որ այնպէս կոչեցաւ անուն տեղւոյն

Յորտեմ Բարձր-Քննիչ Գործադրողն. որ Բարձրն շէշ, և
Նիկի շէն' և Գիւն զԳործն ի՞ զաստուան սն

Փորձեցին՝ ջրով, և հացիւ, և մտով, թէ կարէ՞ անժ-
տալ, և այն՝ ոչ թո՛ւով՝ և աւարբք, այլ՝ զքառասուն ամ:

Ջանացոյ ընդ աշխի՞ ընդ անձի, և սասոյ՝ Բնա Երկնային սք-
իւս. և նոյս զ շունչսն զճանադարն ի՞ն:

Գարշեցոյ, սաղսկացոյ, ջանացոյ հնարս դասնել
գրկութե. ապա սասցի՛ միշտ մարտկալ են սրտիւք, անյոյս
եղեալ սասցի դայս:

Ո՞ր երբե՛ւոյ 'ի Բարձր-Քննիչ ի՞ն-ձ. թէ ճոյնն 'ի հանձնս ի՞ն:

Երբ ունայ 'ի բարկութե՛ մամն, թէ մոցեն յերկիրն
սրտդ և այ: Այլ՝ զնո՛ւ ընդարձակս մեկնե՛ որ քննն խո-
սէք սօղոս, թէ՛ երեք շարաթէ, մի՛ այն, որ հանդեաւ
յաւուրն կօթնեթորդի. մի՛ հրէիցն, որ հանդուցանել յեր-
կիրն սարգեաց, որոյ սրտակերք եկն շարաթք աւարցն և
անայն, և չեղեն արժանի, և կան 'ի տասապանս. և մի՛ մեզ
խոսացաւ 'ի հանդերձեայն. և զայսօրն՝ 'ի դաւիթ խոստա-
ցաւ յես այնչափ մամանակաց. որ թէ կամին լսել այսօր
յի, և ոչ խոսացուցանել ունի զհարսն իւրեանց, մոցեն 'ի
հանդիսան յախտենից. ունի ակիւղաս և սխմարս ասեն, զքա-
ռասուն ամ ջանացայ, և սապա՛ երդուայ, թէ սանին ըացար-
ձակ՝ թողու խորոց իմն, որ թէ կամին՝ յոյ բացէ դուռն,
ղե քողոր է, քանդի՛ ստեղծօղ է, գնօղ է, սնուցօղ է, փրկել
է, հայր է, և եղբայր, և որդի:

Սաղսն 'ի Գործի. 'ի ճանապի՞ շէ Գործն շինչոս:

Յիշք ի՞նչն սրտն ճանաչոյն, որ և՛ ճանաչի՞ զնորոգանն սր-
տոյն, և Բարձրն, Գործի՛ն շին:

Ր Հ Ն Ե Ց Է Ք Զ Տ Է Ր Յ Օ Ր Հ Ն Ո Ւ -
Է՛ն նոր. օրհնեցէ՛ս շք ք՛ երկր:

'Ի նորանալ իրաց՝ որ յոյժ, և զօրհնութի՛ն նորացուցանե լի է, որ է ստո հաւատք ՚ի քր երբորդութիւն, և օրհնութիւն՝ յաւազանին նորածին ծննդոյն. յեւ հրաժարմանն ՚ի հր նոյն՝ նոր կեանք և դաւանութիւն սկանսիմք. ամ՝ երկիր, և ոչ հրէաստան միայն:

Օրհնեցէ՛ս շք և օրհնեցէ՛ս զանան նորա. առփարմեցէ՛ս օրհնօրէ շքիս-նի՛ն նորա:

Չի լն անուանն և էութիւն իւր՝ ար է, ոչ ոյ կուռքն՝ որ զանունն ունեիւն, և ոչ էիւն ար. կուոյն անունն՝ ճշմարտիւն է, կուռքն անիծելի է, և զօրհնելոյն անունն չէ պարտ դնել. զոր և ամ զիւր անունն պատիւն ընդունէր, և նեքէր նոցա. աւետարանեցէր, աւետիս սուք աւետարանիչք օրըստօրէ՛ կարգաւ զամ օր. զվերկուծի՛նք՝ զյս նր:

Պարտեցէ՛ս ՚ի հիւնանաւ զգոսս նք, յմ՛ ինքնաբոս ստանելիս նք:

Չիտաս՝ զխաչն. և զի նմանե զաստատանն. յամ՝ ժողովուրդս՝ ՚ի հրէայա. զքանելիս նք, զոր արար ՚ի մեջ նք զի նշանախնկ իրք էին:

Մէ՛ծ է քր՝ և օրհնեալ է յոյժ. ահարիս-է նա ՚ի վերայ ք՛ իսոց:

Յայանի է յոյժ, որ է օրհնեալ. ահարիս է նա ՚ի վր քմ՝ կուոց, զի ահի նորա՝ ոչ հանդարտեցին. ՚ի մտանելն յեղիպոսս՝ շարժեցան ձեռա գործքն, և յաւուր խաչիւնն՝ բաղումք խորտակեցան ընդ տիեզերս. և առաքեալն ՚ի քարագիւն, և վիայքն ևս:

Անհայն իսոս հիւնանաւց գուս էն. և քր զերկնս արար:

Վուռք ինասիւք են, և զգեւ զգեցեալ են. այլ՝ ար զեր կինս արար, որ բովանդակէ զերկիր, և զկղզիս՝ ուր կուռքն են:

Խորտական-նի՛ն և լայնելո-նի՛ն է սոս-նի՛ն նորա, սրբա-նի՛ն և քի՛ լայնելո-նի՛ն ՚ի սրբա-նի՛ն նորա:

Դաստոխանութի և մեծ վայելութի է առաջի նորա. հազարք հազարաց կային առաջի նորա 'ի հրեշտակաց, որք ասելին զվայելականն, ա՛ր ա՛ր. ա՛ր ա՛ր զօրութեց: Սըբաւի՛, որ մեծութե նի՛ վայելէ, 'ի սերտութան իմացաւ, և 'ի արն սրբոց՝ յերկինս. ի՛նչպէ՛ս՝ որդին փոքրիկացաւ, ունի զվայելչական փառան՝ զստատխանութին և զօրքութին, 'ի ա՛ր մարդեղութեն, ըստ տակոյն՝ որ ճնանի 'ի քէն՝ ա՛ր է:

Մտառցէ՛ք քն քահէ՛ս աշտո՛յ. հարա՛ցէ՛ք քն զգոտո՛ւ և զդարձ. հարա՛ցէ՛ք քն զգոտո՛ւ ո՛րո՞ւն նի՛:

Հեթանոսաց է պատճէրս, ա՛ր երրորդութեն պատարագ մատուցանել. ոչ ոչխարս և զուարակս, այլ՝ փառս և պատիւս: Չփառս անուան նի, զի ար է յս քն 'ի փառս այ հօր և հողւոյն:

Աւէ՛ք պտառ-գո՛ւ և հո՛ւք 'ի սրահս նի. երկէ՛ր պտե՛ք քն 'ի գո-նի՛ն որքո՛ւն նի. և իտ-վեցի՛ յերեւոյց նի՛ մի՛ երկէ՛ր:

Աւէ՛ք պատարագ զանգ, և մտէ՛ք 'ի սրահս նի՛ յեկեղեցի, երկէ՛ր պաղ էք ան 'ի դաւութս՝ նախ 'ի սրահս, ի՛նչ որ և 'ի հրեշտական տաճարն, և ապա՝ 'ի դաւութ՝ որ մերձ է յերկինս յեկեղեցի նի. և խոռոկացի յերեսաց նի՛ ամ երկիր. և ո՛ր անտառնն՝ շարժեցի ասնն, որ է յառաջին կարգացն, խոռոկելով առաջին վարուցն:

Ասացէ՛ք 'ի հիւն-տան՝ ի՛նչ քն իտ-գո-տո՛ւց. հարա՛ցէ՛ք զաշտո՛ւրէն զնի՛ ստանդի. և որո՛ւ զտ-լու-րո՛ւն էր՝ ու-ղա-րէ՛ք:

Չոր 'ի հեթանոսաց քն հրանցեաց աշակերտեցէ՛ք զամ հեթանոսս. հաստատեաց զ՛ս՝ որ սասանեալ էին, և ամ ըսխեալ թէ՛ զ՛ պարտ է պաշտել:

Ուրա՛ն ելիցին երկինս՝ և քն-տոցե՛ երկիր. զա՛րճոցն՝ թով լին իտ-լու. քն-տոցն՝ որ-ւո՛ւ և մի՛ որ է 'ի նի՛:

Ուրախ եղիցին երկինք, զի թէ վասն միոյ մեղաւորի դարձի՛ ինդան, քանի՛ առաւել ի բողոքին: Երկիր ցնծացէ զի յս կոխեաց գնա՛ Չուարձացի ծով, զի ցամաքեցոց ար դալիս նի, և ընկալաւ զհրդին, և ճնանի որդիս այ: Ծով լին ի բողոքուարձացի, որ զիւ՛րք լի էր, և արդ՝ հողւոյն սրբով: Զնծացնն դաշտը, սիմոքոս՝ ազարակ, զոր արն աւաց

այս ազարանն Շուէ : Աւրախանն երկինք՝ հրեշտակք .
յնձացաւ . երկիր՝ հողիք սքոյն և արգարոյն՝ որք յերկրէս :
Չուարձացի ծով՝ բարձուի մարդկան . սխմոքս՝ գոշեացի
ծով , յերկինս հանցի գորհնութիւն : Յնձացնէս դաշտք տա
լով հաց և գինի՝ ի նիւթ պատարագի :

Յ-յի-նի-ն զ-ն-ն-ն-ն ի-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն
ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն

Ճառք՝ թեպէտ և անպատու դք են , այլ՝ և տունն ան
փայտ խաչի , և սանն միշտ՝ և նիւթ յնութե կեկեղեցեաց . և
ճառք դաշտի՝ որչի՝ և ձիթենի , նիւթ միւռսնի և խնկոյ . և
յայտոյ բուսոց , և ս՝ և ՚ի հասոյց նուէր այ . ճառք անտառի՝ զի
սիրով հայեցաւ ՚ի խաչարկոյցան և երարձ յունն : Չի դայ
տառջին գարաւանն՝ ոչ ՚ի դատել , այլ՝ ՚ի հաստատել և զարձ
եալ դայ ՚ի դատել երկրորդ անգամ :

Ղաթի զոյնիւրս ի բարձրէս , և զխաչարագս ի զնորսն ի բարձրէս

Չօրեղերս՝ զորս կողմանս երկրի՝ զհեթմնոսս . և զվո
զպարզս ամ ճննարարութիւն խրով՝ օրինար և մարգարեխոք ,
զի ուղղիչ էին մարգարէք և սուրբեալք , զհրեայսն՝ որ ոչ
հաւատացին յի՛ յոյ դասին :

Ս-ը-ն-ն ՚ի բ-ն-ն-ն . ՚ի ի-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն
Ո-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն և զ-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ղ Ձ :

Տի ի-ն-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն . ուր-ն ի-ն-ն-ն-ն ի-ն-ն-ն-ն

Չի ոչ սգակից և հեծակից մկայն լինի երկիր , այլև՝
լնդասցի ընդ մարդկան փրկութի . ու բախ և զիջին կղզիք ,
ուր ընկալն զաւետարանն , կիպոս , կրեախ , կարգեղան ,
և այլքն :

Ա՛յ և զ-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն . զ-ն-ն-ն-ն և յարար-ն-ն-ն զ-ն-ն-ն-ն
և զ-ն-ն-ն-ն :

Ամոյ և մեղ ՚ի սինա ծածկէր զփառան , զձայնն լսելն ,
և զէութիւնն ոչ տեսանելին . և ան մարմինն՝ անոյ , յառաջին
գայն , և յերկրորդին անորով դայ և միգով , որ է լոյս անմա-
տոյց . յիբաւանս և յարգարութի ուղղեալ է ակժոտ . նը՝ զի
կեղծարարութի ոչ է ՚ի դատաստանի նը :

Հոգի առաջին նոր փորձերն, այդպէս շարունակելով ինչպէս նորա:

Չորս դասերն առնել, անի՛ք կառայ նորա հոգի, և դեռ հրոյ յորդեալ երանելի առաջին նոր:

Երկուցամ փոյլաբանութեան նոր փորձերուց, երկու՛ և սասանչոյս երկուց:

Իսկան՝ ուր փոյլաբան սր երանելի յարեւելից, այլև՝ յաթոց ուր նոր անուր հրեղէն երանելի, և փոյլաասակունք հասանելին ՚ի նմանել: Յասանելին դասն՝ աստիցն, և յերկրորդն՝ հոգի զառեալ: Այլև՝ առաջեալքն էին փոյլաասակունք նոր, ետես և սասանելոյս երկուց, յասանելինն յնծայց, և յերկրորդն սասանելի, և ՚ի բացայ զմեռեալսն:

Լեռնոս ալ իմ հոգիսն յերկուսայ քն, յերկուսայ քն քն քն երկուց:

Լեռնոսը՝ զգալիս է իմանալ, զի հային հարթին և հասասարին: Այլև՝ զորուք իմն սասանայի՛ յերկուսայ ան, իսկ որք իմ սր ձգեցին, զի նը յերկուցին: Ամանք ասեն միայն հրեշտակք՝ և զի ք, և մարդիկ մասն, այլ ամ՝ զոյքս հրով հային, այլ՝ ձև անկանելին յանելու իմն. սակայն՝ շերտ ի իմ է՝ այս այն է:

Պարտեան երկուց շարտարանի նորա. սեփն սեփն ի զարտարտ զիսոս նորա:

Պատկեցին, ուր աստ ՚ի ծննդեանն՝ հոգուացն, և ՚ի յարուքնն՝ կանանցն, երկուսոր հրեշտակք, նոյնիս և անուր զարդար զասասանն վիպելով ան յսի: Տեսցեն ամ ժողովուրդք զիսոս նոր, որք տեսին զանարդանս նոր, առաւել բան իմ է՝ ուր տեսին ՚ի իմ արօր:

Անուրսն սեփնսն որ երկուց ուսուցանել իսոց, և այս ուսուցանել զբողոքս իմանոց:

Չորս ինքնանք զբողոցին՝ ասնողքն, և զբողոցելին, յորժամ տեսցեն հարեալ յերկուսայ ան ընդ յերկուսայ:

Երկուցամ փորձերն նոր քն ձգեալսն նոր, զի լսան և որտեք ի իմ սեփն, և յնծայելն որտեք յորտայ լսան իբոսանց տայ քն:

Ըստ պողոսի՝ յորժամ միւսանգամ մուծցե՛ զանողքանելին յաշխարհ, ասե՛ երկուց պաղցնն նման ամ հրեշտակք, զի լուսա հրեշտակաց և արդարոց, և մարդ կոյ. և որտեք երկ. սիսն վերինն. զասն իբոսանց, զի իբոսամքք վերկեցան մարդիկ. յնծայելն զասերք յուրայ, ամ՝ երկուցելիք, որդիք և զասերք առաքելոցն. որոց ասեր պողոս, ՚ի քն յն աւետարանեալն ևս ծնայ զձեզ, և զի՛ ծննդական է, և ամեցուն կզեն, զասեր անուրսն կոյ:

Չէ՛ քան թողնուի ինչ ի վերայ անհայտ իրերէ. յոյժ թողնուցո՛ւն ի վերայ անհայտ իւրոյ:

Չի գաս 'ի վերայ ամերոց, յոյժ բարձրացար 'ի վերայ ամ կուոց, յորժամ՝ ցուցանին թէ՛ արարածք քո կն, սըք զան կրկիք պազաննն քեզ:

Ո՛րք իրէս շո՛ր՝ ասոյնչէս շարաւթի. զանն քո շահնն արեոյ իւրոյ՝ 'ի յետոյ ի շարաւթի իրէնոյն շարաւթի:

Չի զի՞նչ միտարանալի է քի ընդ բեկիտարոյ. պահէ նոր զաննինս սրց իւրոց, մի կրկիւիք ստաց, որ զմտարմնն սպասաննն է. զողին ո՛չ կարեն. 'ի ձեռաց մեղաւորի վրկիսցէ, որ է ստանայի:

Լո՛յք թողնաց արարոց. աստաց արեոյ ինչ արարեալի:

Արդարոց, զի մեղաւորք խցին զայս յինմանլի արեզակննն. ուղղոց սրաւից կղև ուրախաւթի, որպէս պղծոցն արամաւթի:

Ո՛րքն ինչոս արարոց 'ի քո. ի ստանալն ինչքոս յնշարակն արեալի նոր:

Աւետեօքս այսու խաստովանեցէք, զի յիշատակէ զձեզ օտաթցի Տօր իւրոց սրբապէս, ասելով ահաւասիկ ես և մանկունք իմ:

Ստանա՛ն 'ի քանիլն օրհնաւթի:

Նոյն քի՛նն ինչ յաշարն յայտնաւթինն ինչ՝ աստանայն ի իրերարմն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ՂԷ:

Օրհնեցէ՛ս զքոյ յօրհնաւթի նոր. զի օրհնելի ին արար:

Չի հինն էանց, և ամ ինչ նոր կղև. զի սրանելիս արար, նոր իրք յեզիպատս. և զոր 'ի մարդ լինելն, և յորժամ շրջին արարածք յոյլ կերպարանս:

Փրկեաց զնա սը իւր, և թողա՛ն աստի իւր:

Օրհնողի չեղև կարօտ. զիննամակալաւթինն ասէ սը, և բազուկ զզօրաւթինն:

Երոյն

Երայ ք շնորհիւնքէ իր, առաջն շնորհն յարարելոց շնորհիւնքէ իր:

՚Ի հասարակ առար ել ՚ի խաչն, և գիտացին տիեզերք խաւարմանք լուսաւորացոյ:

Յնչոց արարելք իրով շնորհիւնք, շնորհաւորքէ իրով զառնն իրայնք լի: և քննին ան թողն երկնն շնորհիւնքէ քննոց:

Ձ յսիրք՝ զոր ախտեաց նահապետաց, ՚ի գաւակէ նոյ օրհնիլ ամ ազգաց. և տեսին ամ՝ ծաղիք երկրի՝, զիտացին թէ՛ ամ է որ արարն զմեզ, և նա իրկեաց:

Աշտնոցէն առ քն ան երկնք. օրհնոցէն քննոցէն և առնա առնոցն:

Ազաղակեցէք, զերկու թիւ զայս՝ որք զիտեքդ՝ սասցէք որք ոչն զխանն. օրհնեցէք, զի զայս բաւեն մարդիկ հասուցանել ւոյ:

Առնա առնոցն քն քրոս շնորհաւորքէ, օրհնաւորքէ և ՚ի յայն առնոցոց:

Սարմու սասցէք, զնոյնտիանն շարժ երով մատունս. օրհնու թիւն, կրկնել, լաս հոգւոյ և լաս մարմնոց տալ զօրհնուին:

՚Ի յայն օրհնաւորքէ իտոն: քննոցէն, օրհնաւորքէ քննոցէն և ՚ի յայն երկնք քննոցն. և աշտնոցէն առաջն թողաւորն քն:

Ասածոյ՝ յարձակոյ և ՚ի սրիւնոց խառնեալ. և ՚ի ձայն եզնեք փողոց, եզնեք եզնն, զոր ՚ի սինա լուսն անտիւթ, նիւ թեղէն կազմեցին, զուրախութին իւրեանց հրապարակա յարս ստանել՝ զոր սաս հրամայէ: Ա՛ւ մեք մտօք և հոգւով իրբև կածոյի՛ւ զանձն ձգնութիւն, և զմտս՝ խնաստութիւն ձալեալ, և մարմնով՝ իրբև եզնեք, և զօրմնալ, և յաղթել կարեաց մարմնոց, և սյսպէս աղաղակեմք առաջի թագաւորին մերոց իս:

Խոսնոցն թով շնորհիւնք իրով, սրիւնք և ան բնաւորն նորս. և գիտք թողն հարնն ՚ի գիտն յիտմք:

Որք ՚ի ծովու և ՚ի ցամաքի խառն են բանականաց մարմնք և սակերք՝ յուրին յոյ և խոսինն ՚ի բաց տալն, և ամբնականիցն՝ զապտեք և սնասունք և թռչունք հալին հրով, և գաւակն մարդկայնիցն մարմնք. և գեաք ծախս հարցնն՝, յարմի ջու ջանելով զորս ունին ՚ի մերոցս, սակն առ մեզ է, իրբև ձեռք ջու ջանելով: Այլև՝ մարդարեք և աւարեալք, հին և նոր մատենք միաձայն ջուցին և ոչ հեռագոյնք ՚ի մի մեանց, ՚ի միոց հոգւոյ՝ որ ձեռն ւոյ ախ:

Աւերիչն յիշուցին առ ընդ քն, զի քայն կոչելի քր ՚ի Կաթիլ շիւղի:

Աւերիչք յնծացեն՝ սարկանուիք հաշեայք և սրբելք իբրև դարձաւս նորոգեայք: Աւերիչք յնծան, մանաւանդ ուր եկեղեցիք և խաչք, և խաչարդեաց կրօնաւորք լեռակն: Յընծան, զի առաւել փողի: Նորհն այ ՚ի վր սյնակիս լեռանց և դաշտաց: Այլև՝ լերիչք հրեշտակք, և յայժ սքք ՚ի մարդկանէ: զի դայ և հասեալ է ՚ի դասել զերկիր, հասեալ է ժամանակն դատելոյ զերկիր: զերկու իբք դատի զհոգի, և զմարմն, կամ զգեւս և զմարդիկ: Այլև՝ որք յերկիր անկան մարդք՝ այլ ուստէք յաշտիմանաց, և զսա սիրելցին:

Քրտի շուրիւս սրտարձիք, և շիւղիւս ինք ուղիւս:

Չաշտարհասէրն՝ որ ասացաւ ՚ի շարի կալ, և սքքն լին յաշտարհէ: այլև՝ բնականաւ զհասարակն, և օրիւօրն և ակնսարանան՝ որք ժողովուրդ կոչեցան, ուղղիչ ունելով լար և կանոն: X

Սուրբ ՚ի Կաթիլ:

Ունի շիւղիւս ինքիցն, և շաշտարհի ինքիցն, շաշտիւս և շիւղիւս:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ՂԸ:

ՐԱԳԱՒՈՐԵԱՅ, ԲԱՐԿԱՅԱՆ
Քաշտարհի՝ որ նորիս ՚ի Կաթիլէս, ուստիցս ինքի:

Թագաւորեայն՝ զժամանակն ցուցանէ, որ ըն մարմնոյ Թագաւորեայ. բարկացան ժողովուրդք՝ հրեայք յառաջնումն, և ստեն, ոչ կամիսք Թագաւորել քեզ, բայց՝ կայսեր. որ նստին ՚ի քրոյլէս, երբ յայտնի նստի ՚ի քրոյլէս, թագաւորն բարկանայ, և սասանի երկիր, զոր սարսուռ ունի ՚ի տեսանէն զդատաւորն. և զգեանայն կան, նորա երկիր կոչին. զի և նստելն մարմնոյ է:

Տք ՚ի Կաթիլ Կիցն, և Բարիցն ՚ի լիք քաշտարհի:

՚ի վերինն՝ ուր նանալեն զնա՝ մեծ է. և բարձր՝ որք ոչ գիտեն զնա թէ՛ դատելոյ է զնա. զի բարձր է, սակայն տեսանէ, թո՛ղ երկինին ՚ի նմանէ:

Խաշտարհի ինքիցն անան առ ինքի, զի անոր և քի է. և դա՛րձի ինքիցն շիւղիւս ինքիցն:

Ընդ վերինն և ևս խոստովանիմ'. զի ահա արեւ, որ
արհէցից զօնն, զի ահ մեծ է անկանել անոր՝ 'ի ձեռս այ
կենդանաց և պատիւ թաղաւորի', չորհ' որ 'ի թաղաւորն
երկու պատճառ ունի հաստատ մտալոյ, որ աք լինի թաղա-
ւորն՝ յարժամ ինչն չիցէ պարտական տանելն այ. և երբ զի-
բաւունս սիրէ՝ որոց թ ձեռակնն ևն. զի այս է պատիւ թա-
ղաւորի, և ոչ թաղն և ծիրանին

Վա- պարտ-սպելելը զը-զգը-թիւ. զէրա-տան և զարքա-
բա-թիւ յաճակէ-այ ԳԵՄ ար- արարելոյ:

Չորէնս ուղղիչս ինչի՞ զու հոգացար, որով կարող ևն
առնել իրաւունս և արդարութի՞ որդիքն յակորայ, որովար
զարանայր յայնժամ, և արդ զաւետարան ետուր:

Բա՛ւշը ար-բէտ զո՞ր քն իբ. իբի՞ն պ-գէտ պարտ-անգործի
արից նո՞ զի քո՞ է:

Եւ այսօր լինի բարձր. երկիր տաղէք ուր խաչն կանդ
նեցաւ. կարծեթով թ է՝ նախատնն, բարձր արարին, զի աք է
պատուանդանն՝ ուր մարմինն խաչեցաւ, և թաղեցաւ, որ 'ի
վերջին աւուրս, իբր ոտը վերջին է մասն. ան անունն՝ գլուխ,
և սար մարդ կաթին:

Ս՛ուէն և արարան իբիցո-անս նո՞. սահ-էլ ընդ այն-ի՞, որ
իարդան զանուն նո՞:

Ամբաստանութի է հրէիցն, զի յարեան 'ի վր մովսէսի
և ահարանի քարկածել. և սառու զսամուէլ կամէր սպանա
նել, զայնպիսին զանավերջան, որք և զնրն սպանին .
յայտ է ոչ այ և ան կամեցան սպանումն: Մովսէս՝, երբայե
ցին ասէ, աք է մովսէս, և ահարան. ոչ ասէ աք էին, այլ աք
է որ միշտ է, աւաղք էին և անդրանիկը ամ ինչի: Սամուէլ
թ այնտեղ է, որ յարալայնէ բնարեցան ամիսնիք, խաչակ,
յակոր, և յոհաննէս՝ որք կարդան զան հայր՝ պատճառ
գոյութնն, և ոչ զանութնն:

Ա-բարայի սա քո, և նա լուր նո՞. և 'ի սէ-ն սհոյն իտէր
ընդ նոսա:

Եւ այնպէս ոչ երկնէին 'ի սրբոցն այ:

Պ-հի՞ն զէ՛լ-այ-թիւ նո՞, և զհր-աման՝ զոր ի-ք նո՞:

Ոչ վայրատուր ան՝ բէր նոյ, այլ լի՞ պահէին զվիայութնն
որ է օրէնքն, կամ խորանն:

Տէ քն Բր' Կա- Եկէր Կ, քն' Կա- Կա- Եկ Եկէր: Էրեկէրէր Է
Է քն Բր' Կա- Կ:

Յն դու լսես, դու քաւիչ, զի յարգութս կային, և քա-
ւէք զժողովուրդն, և ՚ի թ շնամեացն զլեժ աւետար սոյ ՚ի իս
բաւանէ, և յամաղեկայ, և յայլարդեացն, սամուէլիւ: զլեժ-
խընդ իր ՚ի զլն ամ դործոց նոյ . յը՝ ՚ի զլն այսրան շարեաց
գործոցն ինկն՝ որ առ ամն, և յիւրեանս, հաշտեցուցանելն
զամն, և ՚ի թ շնամեաց զլեժ աւետարին

Բարչե արարէս քն քն Բր' Կա- Էրէր Կ-Էրէ Է Է-Էրէ քն քն քն քն
Է քն քն Բր' Կ:

Ինձ կրկնի ամ ճուշտ. նախ՝ պատուանդան, և ապա՝
լեառն, զի յերկիր իջեալ՝ դատաստան առնէ, ապա՝ յերկինս
վերանայ, զոր լեառն կրէ: զի նք է ար ամ մեր՝ յարեանէ
ամենեցունց, որք ՚ի մեզս իւրեանց մեռանին

Սաղմո իտուղանա-նէ՝ Է Կ-Էրէ:
Նոյն Էրէ Է Է. Է-Էրէրէ Էրէ՝ Էրէրէ- Էրէրէ Է Էրէրէ
Է-Էրէրէ Էրէ, և Էրէրէ Էրէ՝ Էրէրէրէրէ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ղ Թ .

Աշտ-նէրէ Է քն քն Էրէրէ. Է-Էրէրէրէ քն Էրէրէ-Էրէ:

Առ մինն յն. ճատայեցիք, զի ՚ի նախատեսի զ իցն զեր-
ճաք. ու բախուիք ճատայելն հանն, յարատուի ի և ՚ի կարգ
որդւոց:

Մէրէ Է-Էրէ Էրէ Էրէ-Էրէ. Էրէրէրէ քն Է-Է քն քն Բր' Կ:

Յստակ որտիւ, և մի խղճիւ յանցանայ ճանեղութ, և
և զանցեալն թողու ձեզ, յորժամ՝ ոչ զխակիք:

Նո՛ւ արար շնչ, և շն Էրէ Էրէ. Էրէ Է-Էրէ-Էրէրէ և իսնն արարէ Էրէ:

Սուտ են՝ որ ինքնակոյք սանն զի զեալքս, Է-Էրէ, և ՚ի
նմանէ եղաք. այլն՝ Է-Էրէ քարւոր, նա արար զմեզ մարմին և
անդամ իւր. մեր ժողովուրդք՝ առ նա ժողովուրդք, և իսան՝
զի ոչ միայն ամ մեր է, այլև՝ հովիւ քաջ, որ զանձն իւր
եղ ՚ի զլն մեր:

Մէրէ

Մտէ՛ս շնորհքս քոյ՝ ի ստորագրութիւնս, և օրհնութիւնս ի՛ յարիւն քոյ:

Էջիկեցիք՝ դուռն է վերնոյն, այլև՝ դրոճեր կն նր՝ հաւատ, յայտ, սէր, և ամ առարկնու թիւք, կուսու թիւ, կրօնաւորութիւն, քահանայութիւն, այլ ոչ քի է կանան և սահմանն այնպէս մահք, զի նեղ է: Առատութեամբ և օրհնութիւնս ի յարիւն նր, խոստովանել ի դրանն, և մասնեղ օրհնութիւնս ի յարիւն, ուր օթ երկանք կն ի սան հօրն:

Առտորձն է ի յերաս քն, և օրհնելիք շնանն քոյ:

Եւ ոչ զիցն զնա օրհնեցիք, և մի զկուսան և զանունն ասէ, զի բնութիւն անհաս է:

Բարեկէ քո, յամբողջն է ողորմութիւն քո. ազնի մեղն յազն է ճշտօր գտնի քո:

Մի զարհուրիք, յախեան է ողորմութիւն նր, ողորմութիւն արար զայխարհօ. ազն է մինչև յազն է ճշմարտութիւն նր, յեզիպատէ մինչև յերսն ի բարիլունէ. այլև՝ ի մարդկային վարուց՝ ի հրեշտակաց ճշմարտութիւն, ուր ոչ կանոցս ասանն, և ոչ արանց լինին X

Ստղա ի Գաթի:

Ուրեայ ի ստոր ի Գաթիք և Գաթիք՝ առ արձ զգտն էր ի Գաթիք օրհնոցն, առ ի շնորհքն սահմանայողութիւն, որ որքեաց զեմէ, և զամ իրիւն ի Գաթիք ի իստորութիւնն, և զերգո և ըստղա ի Գաթիք թոյ ին զիստիան իրգո, և որքեաց իստիպոյն, զոր Գաթիք հօգիտ քո իրգեաց ի Գաթի: Ո՛հան ասն ին՝ առցեալ է ի քե՛մ յաճատիւն յնորտիւց Գաթի:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ՝

Յողորմութիւն և յերասանն օրհնելից զեղ քո. առջև աստից, և ի զո սուց:

Այստ օրհնի մծ, սակայն՝ այլ է ողորմութիւն, և այլ է իրաւունք. արն ողորմութիւն քաւեաց զմեզ, և իրաւամբք թափեաց ի սասանայէ: Օրհնելք զնա՝ ողորմելով մեզ ի ձեռն աղքատաց, և իրաւամբք՝ ուղիղ հաւատով սրտանմք զնա. ապմա աստից և ի միա առից, բերանով ասեմք և մտօր իմանամք, սցս է՝ զհամն ասնումք:

Ճ՝

Ճանապարհ ամբիժ Բնուն էլիւնցէ ու իս. շի Գնայի եւ յամբիժ-նի
որոյ ինչ' ՚ի ինչ Գնուն ինչ:

Ճանապարհ ամբիժ սրահեցից ասէ, մինչև եկեացէ
առ իս ամբիժն յս ճանապարհն, և ասնու զիս. զի գնացի
ես, ոչ գործով միայն, այլև՝ սրտիւ. ՚ի միջ տան խնջ' իրբև
առածի նյ և խորանի նր:

Աւ երբ ուսնէ ուսն ինչ իր անորոս-նի. ոչ աննի՞ն զարայո-
նի, արոնի:

Այ եղի իրս անիրաւ. ամեյ զնաւ. ոչ աննի՞ն զու-
րացու թի աւեցի, ՚ի սիրտս եղի արիժ վարս, և յայլս
անսեալ զուրացու թի՞ առեցի. մեղանչ, բն, և ուրանային, և
ոչ խասաւանակն:

Աւ Բերիցոս ու իս՝ որ թի-նն էր արոն. ի արոնու ինչն աննի՞ն
Բն, և իս ինչ ոչ Բնի ուսնի:

Այ մերձեցաւ առ իս որ թի բն էր սրտիւ, հեւի պա-
հէի յարբունեացն. խտորեալ յինն անդրամին, և ես ինչ
ոչ վայել առնի. յարգահանաց թի գնացին յինն, շէր ինչ
վայել:

*Գնացի արոն
եղի
Լայլայլ*

Ար ինչի Գնու շնիցի ի-րու, ուս Բնի ՚ի Բնի Գնունի:

Յառածին ճանաչելն՝ այլ ոչ տեսանի, այլ հարածա-
կանս աննի:

Ար ամբարտաւան էր ուսն՝ և արոն արոն, ընդ նա և Գնի ոչ արոն:

Յառացի ճանաչելի զամբարտաւանն՝ ՚ի խեթիւ հայելն
յայլ. և սղահ սրտիւ՝ կաշաւ թի անաւին, թի մեծ որ
էր՝ հացակից ոչ լինի. այլև՝ արտ որ շարժ էր ՚ի սրտի ի-
մուս՝ ոչ ներկի, այլ հարածական աննի:

Այս ի՞նչ Գնու արոնի ինչի, շի նորոնն նաւ ընդ իս:

Աւր լսելի հաւատացեալ նյ և օրինաց՝ բերեալ ամեյ
Ընդ իս նստուցանի. զի որ զօրէնանն ոչ սրահն՝ շի հաւա-
տացեալ:

Ար Գնու ՚ի ճանապարհ ամբիժ, նա՞ դարձիւ շի
41 Նորս

Նորա լինելն իշխանք, և հողացողք թագաւորաւնն
Ոչ բնութիւնն ի զնա՛նք՝ որ ասանք զսփոքրսն անտի՛նք. որ ին-
տեր զանիւրսն անտի՛նք, զի յազնայ նա ասանք զնա՛նք:

Ոչ բնակիւք գործով ամբարտաւանն. կամ խօսէք ա-
նիրաւս՝ չէք յաջողեալ: Օղորակեր ան ունեք ոխից, որչ
աւաջի ոչ աջողեցաւ, և ոչ յաջողի ամ անիրաւաց, իբր յու-
ղայի, և որք ՚ի բաց կային յաշակերտութենէն. և սասա-
նայի ոչ յաջողի աւաջի ամենատես ամուսի՛նն նր:

Ընդ ասանքս սղանակի՛ զսփոքրսն քաղաքս իբնո՛ւ. ստորեւն ինչ ՚ի
քաղաքս քն զսփոքրսն՝ որ գործն զանորսն անտի՛նք:

Այս երկիւղած թագաւորի՛ առաւօտու զատաստա-
նի պարապել, վերակացուս եղեալ, և որսօք չարագործաց.
՚ի գիշերի զոր բնունելն, սպանանէք յառաւօտն ըստ օրի-
նացն: Սասակի ՚ի քաղաքի ասն զամենեւեան ոչք գոր-
ծեն զանօրէնութիւն, աւելի յեւմէ՛ յորոյ վերայ կոչեցեալ էք
անունն նոյ: Առաւօտ՝ արն, որ ՚ի ծայման նր՝ տեղի կտուն
ամ չարք, և ս աւաւել յեկեղեցւոյ՝ որ է քաղաք նոյ, յոր-
մէ արտաքս անկանին ամ սղծութիւն և չարիք, և գործ ա-
նօրէնութիւն ՚ի քրիստանելոյ: Յորոյ իւրաքանչիւր որ անձն
քաղաք է, և միայն թագաւոր է. սասակէ զնամ՝ մեղաւոր
խորհուրդս, և զմտածմունս, որ ՚ի գիւնաց սերմանեալ գոր-
ծեն ՚ի մեզ՝ արտաքոյ կամայն քի զգործս, քի՛ւ սպանա-
նեմք, և ոչ կենդանացուցանեմք: ✕

Ընդ զի ստորեւն ինչ յազնայ նա ասանք զնա՛նք
զինքսն ինչ:

Անի՛նք ինչ սա անք, ասանք՝ գործն. այլ՝ ստորեւն անն, որ է
բնութիւն ասանք և սպառ. և յազնայ նա ՚ի ստորեւն անտի՛նք զնա՛նք
և յազնայ նա սպանաց զինքսն անտի՛նք զնա՛նք: և զստորեւն
գիւնայ նա զնա՛նք ինչ. որ անն զնա՛նք անտի՛նք գործն, և զստորեւն
գիւնայ նա, և սասակէ զնա՛նք ՚ի գործն յազնայ նա:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս ՝ Ճ Ա

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս ՝ Ճ Ա

Ընդ զի ստորեւն ինչ յազնայ նա ասանք զնա՛նք

Ազգակ ՚ի թշուա. բնութենէս. և ՚ի բարիլնն յեր-
կնս. մի զարձուցաներ զերեսս քո յինէն, իբր յաղամայ:

Յառաջ Կեղտ-Քիլ իմոյ Իմաստբնէցո՛ւ առ իս զԻմն թա . յարած առաջ
Իբրբեմն առ իմն Լուսնային լուր իմ :

Օրինորն աստղեր թէ Ինեղուր Ի անկանիս՝ յիշեալ զձեր
ածքո, և փշկեցցիս Յարմատուր կարգամատա . քեզ, ըզ
յառաջտեղայն ասէ, և ոչ զանցեալն, զալլալակի բարեկարեա
աւ իս :

Աղաւթնսն ո՞ր ծառն առաջ իմ . և ուրիշ իմ ո՞ր ծառն լուրսն :

Հեղձուցանի ծառ իս և մաշի, հասանի յօգո և զրոճի .
այսնա տրամաւթի Ինեղուր, և մարեցան կեանք մեր և ու
կերբ . կրուսէ զծաղիկն, և խախէ եղէ, մինչ զն սակաւ կայծն
երկիւզի այբէ զիս :

Հարսն ո՞ր ծառն և զմանկաց ո՞րք իմ . հասացայ ուրիշ զնոց իմ ն
յայնէ Կեղտ-Քիլ իմոյ :

Հողմով խորշակի զերջոյն . և ցամաքեցաւ սիրտ իմ,
հարի իմ կարօտի եւմի, և զբախտին . մասացեալ ուտել զհաց
իմ, հասան ցանկութիք կերակրոց . Ի ձայնէ հեծուե իմոյ
ընկերաց և անձին, իմ դանիկի, հաց ցանկութե ոչ կերայ :

Այնցսն ուրիշ իմ ն հարձն իմ . նմանկաց եր հասաւսն յանագործ :

Յանստուաղ կալոյն հայեցան միւր, և կցեցան ոսկին Ի
մորթն . նմանկաց ևս հաւալումն անապատի . յորդագս երկ
չատութե, և անապատաբալձութե՛ յիշէ զթաւուսնս զայս :
Ասեմ զհաւալումնն՝ որդէսէր, մինչ չեքթալ Ի բունայն բե
րելորս, և Ինեղել ձագուցն սպանանէ կացաւն, և սպա՛
հանէ արիւն Ի լանջոցն, և աւնու ջուր Ի բերանն, և սրսկէ
յեւ երեք աւուր՝ և կենդանանայ . ոնց արն սպան զազամ
զն մեղաց, և երեքօրեայ իջեալ Ի գժօխս՝ կենդանացոյց ըզ
ընութիս, զոր սիրով էարկ զինքեամբ :

Եւն իս ո՞ր ծառն յաւերսն . անկոցսն և ինչ իս ո՞ր ծառն ո՞ր ծառն ն
բանիս :

Բաւ յուերակս՝ և արն յուերակի բնութեւս յամ՝ բար
ւոյ . հաւալումն և բուն չեն նք կենդանիք, ոնց և մեր չէաք
աթք, այլ սրբեաց ինքեամբ խաւանելով . իբրև զ՝ անգուկ մի
այն Ի տանիս, որինաւոր հըէայն մեկուսի աճնէր զինքն Ի
զե

զերու թմնն, զի մի պղծեացի չէ հեթանոսան լինելով . և արն՝
զոր ծանօթ լին թողին, և կոչին 'ի հեռասանն : 'Բարձեալ
յորժամ աճ կամի մասնել 'ի բոյնն, երանն և ճրչն 'ի սանխան .
և զի՝ սոխցաւ . օճն յեւայի բոյնն , և կտորէ զորդ խնն, ել
արն 'ի խաշն, և ճկեաց առ հայր, և յանձնեաց զհոգի անե-
նեցուն, ասելովն 'ի ձեռս քո յանձն ասնեմ՝ զհոգի իմ :

Ն-ի-տ-ի-ն շ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն

Բարկացիք առ իրևարս երգնախն, թե՛ և կէց ի բն .
զի՛ն թե՛ շանեմ՝ զոր ասեմ . Այլն՝ զեք գննախնն առ
խառնին, զոր 'ի դրախտին նախանձելով գովելին, և զեքն
երգնախն 'ի գորախն որով եւայի յողթեցին : Աճ հրեայքն
զոր, և գովելքն յառաջագոյն յետոյ նախասանօք երգնախն

Չ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն

Շքաներէ ի բր ասել՝ զհաց ոնց զմտիք կերաց, զմտիք
ոնց հաց կերաց, ոն արտաբերով, և յլմպելն՝ թախինն առ-
ասաութն 'ի բաժանն :

Յ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն

Չողամ պատկերաւ բարձրացոյց , և 'ի հոգ խնարհե-
ցոյց . և զհրեայն բարձրացուցելո՛ւ հանելովն յեղիպտոսն, և
էտ նշանօցն, և հաներ 'ի թագաւորութի, և խնարհեցու-
ցեր 'ի բարխն . ի բր գմանուկ որ՝ վերացուցեալ 'ի հանրոյր,
և յանապիկն զարկուցանն զգեանի :

Ա-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն

Մառ կզէ 'ի գիւղիքի՝ կատարած կենաց, զի շուք զիւրա
շարժէ, և յերեկոյնն բնաւ սրկասի . ոնց խոտ ցամաքեալ
որ գնեաւ հնձողին կոչն 'ի հնձել . և մարդ ծերացել զմահ .
և լինալ շափ մեղայն՝ զիրուստ և զճշմունն :

Գ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն զ-ի-ն-ի-ն

Յախտեան կեան, և միշտ յիւխ, և մեք խոտ՝ և մնաց
մտն . ծածկիկք . յայդ հայեաց, և ալքամա թիւ վաղադոյնն ոնց
արա մեզ :

Գ-

Պատմութեան վերջին Գլխի մասին . ժամանակ վերջացնելու համար
Ինչ է իմաստը :

Չի կոթանաւորուի ամէն յարուցեալ յերկայնմանութիւն,
և ՚ի հայրենի ակնուայն, և ՚ի գերեզմաններն, զի իւրաքանչիւ
բոցն ժամանակ է . իբրև . հրեշտակն ՚ի զարարեաց մարդարէն
ասէ, մինչև յերբ ոչ որովկայն ՚ի զյս եկմի, այս կոթանա
որու ամէն : Իսկ սինն՝ զածած անթափախ ասէ՝ որ է հա
ւասն, զոր վերին Տն աւեր, և եկեղեցի արդ :

Հարցան թատարս զո ընդ բարձն ըն, և ՚ի հոգն ըն վերջինն :

Ընդ քար և յէ հոգ աւերակայն ելլմի . և նր առարկէն
լէ հոգեղէն բնութիւն՝ որ մկրտեալ ասնեն քար , իբրև . բո
վէմն կենդանիս . այլև՝ ցանկան գրախախն , թէ հոգ իցէ
անդ . որովարեք, եթէ քարինս ունի շինուածոց :

Երկրին վերջանոս յանուանէ զանէն . և սի վատարս իբրև ՚ի
վատարս զո :

Այլուրս և արտաշէս՝ արկեալ ահ երկիւղ ՚ի նն . և զևք
յանուանեն բնի Այլև՝ մաղթէ հեթանոսաց և թագաւո
բաց երկիւղիւ . զալ ՚ի հաւատս, երկնեկրով ՚ի վատարս նր, յոր
ժամ յարկէ վանել զերկիր :

Ընչ է քո զննն, և երկնայն վատարս իբրև ՚ի նն :

Մարդարեանայ . և երեկոցի՝ զի որք ոչն գիտնն զած
՚ի տեսանելն զաւերն ելլմի՝ ՚ի տարութիւնն կարծեն, երբ
չէն տեսնն՝ վատարս նր անդ . երևութանան :

Հարցան նա յաղին ի ձեռքոց, և ոչ արհամարհաց զինքորուանն ըն :

Արկին գերեացս՝ հրէից և հեթանոսաց . և ոչ արհա
մարհեաց զնորոնուածս, թէ սկէս մեղաւորք էար :

Պարտնայն յո յաղն յոյս ի զոնուորս զոր որոշուել՝ զնորոնայն քո :

Պատմեցի զբովք սրանելիւնն յարդ . յայլ, ՚ի հեթա
նոսս յայտ է . ժողովուրդ . զոր ստացեալ է ՚ի գնա արեան
իւրայ՝ օրհնեացէ զար :

Հարցան նա ՚ի վատարս ՚ի որոնն իբրև քո յերկնայն մեղաւորս
Յերկ

Յերմիայի՝ ՚ի սրբութի՛ն, յորժամ՝ երկնաւորքն ևս հայ-
ցելն զերկուսն մարդ կան. զի անդ մայն հանդէք, և հայեր՛

Լեւել շննդաւն ի սղեւոց, և որչա՛ն զորո՛ր խնայարարոց:

Յերմիայ՝ և սեղեկիայ, և այլոց բաղնաց, և որք ՚ի հայ
կողանց, և յարշակունեացն էին դերեալք և կապեալք, և որ
՚ի դժոխս. և ՚ի դործս ձեռաց իւրեանց՝ կապեացին մեղա-
ւորք. արձակել զարդիս մահապարտաց, զի մահապարտք մե-
ռան, զորդիսն աղատեաց ասելով՝ մի մեռցի որդի լէ հօր
այլն՝ զաղամաց և զեւոյն որդիսն:

Պատժել ՚ի սին շննդաւն քն, և զբննաւնն ՚ի յիւրի:

Չմնուն բաջութն՝ նր ՚ի վն դողայ. և զօրհնութի՛ն, քզ
չնուութի տաճարին, և զնունևս. յեկեղեցի, և ՚ի վերինն սինն:

Եւ զննել զնորոց ՚ի հոռն, և ի սպասարաց ծառայել քն:

Յամկողմանց դերեալք յե՛մ, և թիւորաց ծառայել
քն, որք հրանն տան աղատուն. այլն՝ յորժամ ՚ի հաւատս
ժողովն, և թաղաւորք քրիստոնեայք լինին:

Պատժանի իր նա ՚ի ծառայարն զբռնել իւրոց. զնաւաւնն -
ւորոց իւրոց տն ինչ, և ՚ի հանել զն ՚ի ինն սորոց իւրոց. զն -
զննել ինն տն իւր:

Յայտ է այ, որ աղատեաց զժողովուրդն. ՚ի ճննապարհի
զօրութե իւրոց, ելեալ զօրութիւնն այ ՚ի դայն յե՛մ. զնուա
դութի աւուրց իմոց տան ինձ, ասէ եօթանասուն ամէ-
լմ, և զեօթանասուն ամ՝ դերի կացի, եօթանասուն ամ
տուր մեզ զայելել ՚ի տես ե՛մ, և կիսօրեայ մի եղեցի կենաց.
Այլն՝ ցանկայ տեսանել զաւերն բաբելոնի Գարձեալ այս
կեանքս կէս է և սպիտա, և այն՝ յաւիտեան, ՚ի կէս աւուրցս
մեղք մի հաներ յաւիտենականն, զի այն լէ քեզ յարաձիւ:

՚ի սիննաւն քն զննել իւրոց հասարակցոց. և զորո՛ք յնաց բոց
իւրոցն ինն:

Յամի կարողես, կէսս և յաւիտեան՝ քո՛նն. մովսէս
Նախ զերկինս ասէ, և դաւիթ զերկիր. քանզի՛ երկինք եր-
կու են, նա զառաջինն ասէ՝ նախ քան զերկիր, և դաւիթ
զինի երկրի զհաստատութիւն:

Մասնակցութիւն, և դու իմ և մասնակցութիւն

Որքան անոնք, երկինք և երկիր անցան, զի երկանք
են, և դու կաս, մնաս, զի անեղ կու:

Անկողմանի որ յայն անկողմանի. որ զայն անկողմանի ընդ, և
անկողմանի:

Յուզանէ թէ անկողմանի. ոչ յանկողմանի անկողմանի,
այլ իր բնական զանգուշանալ, և մարմն իր բնական վերաբերուա՝ հասց
եալ ի բաց գնի, մարմնակցութիւն, և նոր արկանէ, յայն է
այլապիսիներ և անկողմանի թէ ի բաց գնի և պատրաստուի, և
եղանակացի պարզութիւն անկողմանի, և լինի երկին նոր և
երկիր նոր. հաստատուի ի բաց գնի, իր բնականութիւն ծաւ
եալ, և երեսը երկրի զարգարեալ մշտակցի:

Ինչոք դու նշն իմ կու, և մէ քու ոչ անկողմանի. որքան ծանայ
բնականութիւն իմնա. և զանայն զի յանկողմանի յանկողմանի:

Այլք քո՛ որ է կենդանութիւն քո, որդի և հոգի. որդիք
ճառացիք քոք բնականցին իմնա, սակաւ ինչ յեկմ, և յեր
կար յեկեղեցի և դուստի նոցա յախտանալ յանկողմանի, զոր
ճանաչին յեկմ և յեկեղեցի. յախտանալ նախ զվայն քնի, և
այլա՛ մարմնայն և անկողմանի:

Սուրբ իմ քոն:

Որքան որ նշն իմ զքո, և մէ քոն անկողմանի յանկողմանի, այն որք
անկողմանի, զոր անկողմանի յանկողմանի զանկողմանի զանկողմանի, և զանկողմանի
իմնա և զանկողմանի իմնա զանկողմանի յանկողմանի անկողմանի:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ճ՛՛՛:

Օրհնութիւն անյն իմ զքո, և մէ քոն անկողմանի իմնա անկողմանի զքո:

Մի խորեացի զքեզ ճերմակի, և մի ցար, նախ հոգին՝
որ պատկեր է նոյ, և ապա՛ նա՛ սակեղցն, զոր այլք՝ ներքինք
ասեն, որ է կործար խորհուրդ. և կամ՛ նա՛ սակեղք՝ լինանք
զմարմնին ասէ, նա՛ խորացմանք սակեղաց՝ զանկողմանի անկողմանի:

Օրհնութիւն անյն իմ զքո. և մէ՛ մասնակցի զքո՛ անկողմանի զքո:

՚Ի բաց հարածէ գրանն, և զմտաշունչն անց, ոչ կու
նա մեզ զնա՛ արարածս, և արդ՝ զմեծ ինն կու, և զիւր հոյ-
բութիւն, և զհոգեւոյն սրբի նորագութիւն և զմտաշունչն:

Ո՛ր տակ շնորհ տ. քննիչ զնձ հիմնարանի տ.

Ազրիբն օրհնութե՛ն և անկարօս բնութի՛ն՝ ներդարծէ սա. քեզ՝ սա միշտ կարօսող՝ գտնութեան բարեբարութի՛ն. քաւէ զմեզս քո, քաւէն՝ անմեղացուցանելն է, յայլս հա- նել զգրաստանն, ՚ի սատանայ, և յոճն սա.աջին : Այլև՝ մի տախ քաւն, մի աւանէ զբեզ. զեկամեւան հանելով զմեզս, և վն մեղաց՝ զնմ՛հիւանդութիւս քո, որ լն մասց, որ լն հողւոյ, և որ լն մարմնոց, ոնց անդամալուծին ստեղ՛ սյլ մի մե- զանչէր, սա.աջինն թողեալ եմ :

Ո՛ր քննիչ յարարանի զնձն տ. գրով շնորհ և գրա-քննիչ :

Այս՝ աստ ոչ է, այլ՝ ՚ի յարութե՛ն պատկէ, ոչ լն ար- ժանեցն. այլ՝ ողորմութիւն և գթութիւն, լն այնմ, իբրև փե- սայի եզ ինձ պատկ, և իբրև զհարսն զարդարեաց զեա Ան- զամալուծին սասց այն թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, և սա զմահիւն քո, և երթ ՚ի ստան քո՝ ՚ի դրախտն, և ՚ի պատ կրն. յարեալ բնութեա :

Ո՛ր քննիչ քննարանի զնձն տ. նորոգեցի որդեա արծա- յանդանի տ. :

Չ պանկուի նմանալոյն. զի այնք է բարին և այլ ոչ զոյ քան զնա անդր : Նորոգեցի ոնց արծաւոյ մանկութի քո. զոր տանն՝ մերձ կոյ արեգականն, և իջեալ լուանայ յաղ- բերս, և նորոգի Ո՛ր բնութիւս հաւատով մերձ կացեալ բի՛ լուանայ յաւազանն և նորոգի :

Աննչ զարհուրի տ. և իբրտանն արծաւն զնձն տ. :

՚ի սատանայէ :

Երոյն քննարարն իբ ինչն տ. և որդեա իբրն զնձն տ. :

Ինչ այն էր մկրտել զնոսա յամոն և ՚ի ծոխն և տալ զհասն յերկնից իջեալ. կամ՝ թէ է՛ զկամս իւր՝ օրինօքն յայտ նեաց մովսէսի, զոր ճանապարհ կոչեաց :

Գրեա զարհուրի տ. իբրն արտա-նորոգի :

Մի լինել զսասայոյս, զի բնութիւն ունի զնմ՛ բարութիւն : Ո՛չ

Ու ի պատճառս Բաբելոնացի Բաբելոնացի, և զայն Բաբելոնացի Բաբելոնացի:

Չի չի բնութեան, այլ զմեզ խրատելով տանջէ սակաւ:

Ու ըստ Բաբելոնացի Բաբելոնացի, և զայն Բաբելոնացի Բաբելոնացի Բաբելոնացի:

Մահառ էր արժանի բնութիւնս 'ի սոխն աւար. և ս' և հրէայքն. զի որ մեղանելէ՝ մեղանի գրեալ է, այլ նա խրատելով խրատեաց, և 'ի մահն ոչ մտանեաց:

Այլ ոչ Բաբելոնացի Բաբելոնացի, Բաբելոնացի Բաբելոնացի Բաբելոնացի Բաբելոնացի:

Որչափ հիւսիսն Բաբելոնացի Բաբելոնացի, Բաբելոնացի Բաբելոնացի Բաբելոնացի Բաբելոնացի:

Թե՛զ գտանէր բարձր քան զերկին, կամ երկայն և հեռի՛ քան զարեւելք յարեւմտից, այնու ջուրանէր զպարմութիւնս այ. ուր չկարեմք զբարձրութիւն երկնի նկատել մտաք և աչօք, նոյնպէս և ոչ զպարմութիւն, որ զարացա խաչելութն քի: Եւ ուր չկարեմք զորքանն հեռաւորութիւն արեւելից և արեւմտից, և ոչ զչափ հեռանալոյն մեր մեզօք յոյ. որ կալաւ զձեռանն մեր, և մերձ տարաւ իւր: Աւր ուր չկայ խաւար յարեւելք, և ոչ՝ ուր նո՛ն է՝ մեզք և մտանելք: Ասի 'ի յօհաննէս ուրեք՝ թէ որչափ բարձր են երկնք, այնչափ է միջոյն արեւելից և արեւմտից, և լայնաւ 'ի հիւսիսայ և հարաւայ:

Որչափ Բաբելոնացի Բաբելոնացի, Բաբելոնացի Բաբելոնացի Բաբելոնացի Բաբելոնացի:

Այլ այս 'ի քն յայտ գերազանցեաց, յասելն՝ զուրք որ չարք էք՝ զխաչք պարզ և ս բարիս սաղ սրդւոց ձերոց. զի առ նորայն կըսեալ՝ մերն չար գտանի. սակայն երկեւ զածաց ստէ գլխալ. և ոչ աներկիւղից:

Չի նա Բաբելոնացի Բաբելոնացի, և զայն Բաբելոնացի Բաբելոնացի:

Եւ չի մոռացելով զի 'ի հողոյ կտակդ:

Մարտոյ ոչ Բաբելոնացի Բաբելոնացի, ոչ Բաբելոնացի Բաբելոնացի Բաբելոնացի:

Չի հաւատարեաց անասնոց և եկեր քանջար: Ուր ծաղկի վայրէ, զի 'ի շատ պատահարաց անկանի, ոչ զգովլի պարտի. 'ի ներքոյ պարսպի. և ցանկոյ:

Անչէ Դնն հոգի, և ոչ է՝ և ոչ ևս երևի որչէն ՚ն:

Անչէ հոգի մասնու, և ոչ է իրրև եկն մարդ, և ոչ ևս երևի տեղի նր թէ ո՞ր չոգաւ:

Բայց որքան ՚ն յառի՞ստն յառի՞նից ՚ի լէ՛ր երկնաց ի՛րոց, և որքան ՚ն ՚ն յորքան ՚ն ՚ն յորքան ՚ն:

Սկսեալն զասկին շնչէ: Դննա հոգի, հոգի ասէ. թե բեա զոր յառաջն փնեաց. աստ ասէ հոգի անցանէ՛ զնայ, և ոչ է յառաջին կերպարանն մարմինն ուղ ՚ի գերեզմանէ տեսանել: Բայց որքան թի մն մնայ յախտեանս յախտե նից ՚ի վր երկիր դամաց իւրոց. յողիս երկիրն հողւոյն է, և յախտեանական է. ամ նյ կոչի, իրրև արբաճամու, իսաճա կայ, յակոբայ, զի չէ մեռելոց, այլ կենդանեաց, ինքն վր կայեաց ճշմարտութիւն. և ՚ի զաւակնն իրրև յարբաճամ, և յիւրն: Եւ յարդարութի նր յորդւոց մինչև յորդիս. ար դար զտանի ՚ի խոստումն զոր խոստացաւ զաւակացն:

Այ որչէն շնչէն ՚ն, յնչն զդարձնան ՚ն և ամեն շն:

Չոր քնքանք ուխտեցին հրէայնն, և զոր որդիք քրիստոնէից: Յիշեն զպատուիրանս նր, և ամենն զնա՛ ոչ բանիւ միայն, այլև՝ արդեամբք:

Տէ յորինա զորքանոց շնչու իւր, արտայն ՚ն ամենցուն որչէ:

Իւր սեպհականն ուղ անխախտ է. և անմեղաց զաւատ որ թէսպէա՛ անդ. ասի արքայուի նր, բայց ամի արիւ ծո՛ղու և ցամաքի:

Օրննննն շնչու ամ կրկնուոյն ՚ն՝ հղորք շնչու ՚ն. որ ամենն շնչու ՚ն ՚ի լեւ յոյնի զորքանոց ՚ն:

Աւր զաթոնն ասաց. հղորք զորութեց, զի անմահք են. այք ամենն զրան նր՝ զբանականուն սահմանն. այլև՝ սպասաւորութի որդւոց աղամայ. լսողք ձայնի պատգամայ նր, զի պատգամաւորի անուն է հրեշտակն. հաւատարիւք են ՚ի սպասաւորութիւնն:

Օրննննն շնչու ամ շնչու ՚ն, պաշտնիս և սրբոյն իմաց ՚ն:

Յերեք քահանայապետութիւս բաժանին երկնայինն,

զհրեշտակս 'ի ներքին կարգէն, և 'ի միջին կարգէն զգորա-
 թի խան մեծարե յօրհնելն զամ, զիկցն ոչ բաւական համար-
 եալ. և զվերին քահանայապետութիանն ոչ վառահոյսաւ. այլ
 որ մեղանոց աւորք են, և աւարցիւք Սահայն՝ ամ երկնային
 քրն կոչին այս երկու անուամբս՝ հրեշտակք, և զօրութիւք.
 հրեշտակք՝ զի ամենեքեանն անայնն բանիցն բանաբերք են.
 և զօրութիւք՝ զի ամենեքեան հզօրք են յանունն զկամս ան
 Եւ ամ միտ՝ ամ անձն՝ ունի էութիւ, և զօրութիւ, և ներքոր
 ծութի. յորժամ ասէ ամենազօր՝ զիտրոզութիւն ասէ, զոր
 ամենեքեանն ունին էութիւ, և զօրութիւ, և ներքործութիւ և
 կարօլ են ասնեղ զկամս ան: Այլն՝ վերինքն կոչին ներքին
 դասուցն անուամբ, զի ունին զնոցին չնորհս և զիտառս. և
 ներքինքն վերնոցն անուամբ ոչ կոչին, զի ոչ ունին զվերնոցն

Օրհնելոյ զմի ամ գործք նր. ընդ անոցն զնոցն և զնորոցի զորս.
 օրհնելու անն իմ զմի:

'ի մի բողոքեալ զամ՝ զոյեղէնս՝ յորդորէ յօրհնուխ,
 զի որք զոյակիցք են՝ կցորդակիցք եղիցին 'ի փառաբանուխ
 այ. վայ՝ ասէ բնդ ամենայն տեղիս. զի ուր և են՝ օրհնեն,
 մերձէ և բնդ ունի զօրհնութիւն. ըստ որում ասէին քերթի-
 բէքն՝ օրհնեալ են փառք ան 'ի տեղում իւրում: Օրհնեա
 անձն իմ զմի, յանձնէ սխեալ զօրհնութիւն՝ յինքն աւոր-
 ակ. զի զլուխ ներքին ախարհիս՝ մարդնէ, և բերան զոր-
 ծոցն այ, անշունչ և չնաւոր արարածոցս, բանական գորով
 վայ՝ ասէ օրհնեա անձն իմ զմի, անմահապէս զյաւի-
 տենականն. զի և զու օրհնեսցիս, և ժառանգեսցիս զերկիցն
 կենդանեաց. զի զփառաւորիչս իմ ասէ փառաւորեցից. և
 ոյք օրհնեն զտէր՝ ժառանգեսցեն զերկիր:

Սաղմոս 'ի գործի. 'ի վերայ աշխարհագործ արարածոց

Չայս սաղմոս՝ անոց սաղմոն ասեն, զի իմբն ընդեւ յարարութիւն
 ոյսանի, զնոց գործի, զնոցի զարարել, և զարարելն Բարբառայանե,
 և զնոց զմի զբոյցս իւր 'ի մի, և ժառանգանե զանոց այ՝ իմբն զմի
 զ ըստար: Այլն՝ անոցանե իմ՝ ոչ արթնէ օրհնել զմի:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ԺԳ:

Ր Հ Ն Ե Ա ԱՆՉՆ ԻՄ ՁՏԵՐ ՏԵՐ
 ան իմ գործ եղբոր յոյս:

Շատ է երախտիցն այս առ հողի՝ որ արարն զնս ան-
 մահ և պատկեր իւր. և որ կամի մերձ գող այ՝ օրհնեսցէ
 զնս

զես մնայ: Տը ան իմ մեծ եղեր յոյժ . եղերն՝ անօրէնուէն
վայելէ: Սխմարտ՝ մեծ ես յոյժ:

Իրապաւնութիւնն է զի զիւրեքն զիւրեքն . որիւր զլոյս ունի զիւրեքն,
յիւրեքն զիւրեքն ունի իրարան: Եւ յարեալ է զիւրեքն զիւրեքն յարեալն:

Խոստովանութիւնն է մեծ վայելչութիւնն զգեցար. երբ զի-
տայինն խոստովանեցին զքեզ սոյ վայելէ մեծութեանդ քա, և
նչ իբր նախ կուսն տային. իսկ զգեցարն թէ յարեցաւ ՚ի
քեզ . ՚ի զիւրեքն ունի մեծակեցար, զի զիւրեքն: Արկար զլոյս սոյ
զօրնոց զհանդերձն ընդօրոշի, որ միայն ունի զանմահութիւն
բնակեալն ՚ի լոյս անմահոյց . զոր դաւախութիւնն խաւար և մեզ
ասէ, զի երկրեանն ճած կեն յաշայ . և լոյսն անմահոյց
այրէ ևս. զի թէ այս արեգակն խոստովէ զաշայ, որքան որ ի-
մանալին է, Չգեցեր զերկինս սոյ խորան զիւրաւ՝ բանիւ
միայն, և հեշտ քան թէ որ զմարթ կամ զկտաւ ձգէ սեպեք:
Եւ յարկար ՚ի վի ջուրց, զոր մտխաւ ՚ի վերոյ հաստատուէն
զիւրեքն ջուրն, և զիւրեքն ՚ի սերբոյ հաստատու թէն ասէ, զվեր-
նայարկս նոյ, զվերին երկինն արկ ձեզուն ՚ի վի ջուրն:

Որ զի յարեալ զիւրեքն իւր . և զիւրեքն նոյն զիւրեքն զիւրեքն:

Ստորէ ան անպով երեւել, սոյ ՚ի սինա, ՚ի բորեք, ՚ի
Թարօ, ՚ի վերանալն. և հողմ է թէ և անպոյ, և նովաւ կա-
ռավարէ յոր երազ քան զան հողմս, խնամելով անպով զեր-
կիր. տարով ջուր, և արդեւով զաւելին, և հանել սրտի
յերկրէ:

Այս ասեն պարտանալն, խոստովանութիւնն է մեծ վայել-
չութիւնն զգեցար, զանմահութիւնն ՚ի խալին. զոր սխմարտ՝ որհանութիւն
և բարեգիտութիւնն սրտաւորեցար ասէ: Խորանն եկեղեցի
սոյ վերինն: Արկար զլոյս սոյ զօրնոց ՚ի զնայն ՚ի զժօրս.
զի խալեալ ան կուցար, վի սերկոյղ զմեզ: Յարկար ՚ի վի
ջուրց՝ զմարտութիւնն. վերնայարկ՝ հողմն զան յանպս ըզ
զնայն իւր, ՚ի մարգարէս. կասալարեւ ՚ի թէ և ոչ հողմոց, զոր
չնորհք հողմոյն ներգործեն:

Որ զի զիւրեքն իւր զիւրեքն, և զիւրեքն նոյն իւր ՚ի զիւրեքն:

Ոչ միայն մարմնոյ և զգայեացս ևս արարիչ, այլն՝ ան-
մարմնոյն. զի զոր մտխաւ ունի ասաց զանմահութիւն, զաւելի և ան-
մահ ասեն, զոր հողմ, և հուր, և հողի կուցեն: Եւ զար-
կաւազունս իւր ՚ի հուր կիւրեղոյ. թէ պէտ ՚ի բնութենէ զու-
նին

նին կիզողութի, այլ հրամանաւ ւնյ կիզուն իբրև զսողով, և զմեզս կիզուն իբր զկայս'այս'ն Ածարանն առէ թէ՛ առնէ զհրեշտակս. և առէ թէ՛ զննամեջն զնոսա՝ պարտէ իմա նալ. և սահմանն նոյ՝ կութի ինքնակատար, անմարմին. զոր այլք ասեն՝ լոյս թափանչանց, հուր անկիզանող. հողմ՝ անվայրափակ. և այսքան ասելով՝ ՚ի վերնոցն իջանէ ՚ի խոնարհ և ասէ:

Հաստատեաց վերնէր ՚ի վերայ հաստատելէ իւրոյ, զի մի սասանեացի յառնեմ:

Ահիւզա՛ և սիմօրոս՝ ՚ի վերայ առակի ասեն. այլք՝ ՚ի վերայ յատակի. յատակի՛ ունի ՚ի վի՛ հաստատանոյ. և առակի՛ իւր օրինակուն ունի կրեւի ՚ի վեր և ՚ի ներքոյ. և ինքն յինքեանն: Մի սասանեացի յառնեանն, արն զաստանելն աշխարհ և զմարդիկ հաստատեաց ՚ի վի՛ հաւատոյ, զի մի սասանեացի:

Խորս ոչ զոնոս վերադառեալ յարս. ՚ի վերայ վերանց ինչոն ընդ:

Ահիւզա՛ և սիմօրոս՝ անդռնալք և խորք վերաբրելու ասեն, ունի ՚ի սկզբանէ խաւար և ջուր ՚ի վի՛ երկրի. և արդևա՛ երկիրէ՛ յորոյ վերայ ծով կայսցեալէ իբրև զգետս: ՚ի վի՛ լեռանց կացցեն ջուրք, և լեռինք և սեն՝ զոր ծածկեալ են ծովք. և յարդս այնորիկ՝ զնալիէ նաւուց, և ուր ոչ են լեռինք՝ ոչ կարէ ելանել նաւ ՚ի վի՛ նոյ. Գարձեալ՝ խորք անհասից կան ՚ի վերայ ծովու իննամոցն այ, ըստ պողոսի, ով խորք մեծութե և իմաստութե, և գիտութեն այ. ՚ի վի՛ լեռանց կացցեն ջուրք, սբ առաքելոցն. զի անդ զտեղի առին անդխտութիւք, ըստ այնմ՝ մեզ յայանեաց ամ հողւոյն:

՚ի սաստե բանէ փոխնն, և ՚ի յոյնն որոտայ բանէ սարսնն:

Եւանն վանանն՝ և ի վանն գալանան, ՚ի տնն յոր հաստատեցիք ըզնոս:

Տեսողացն յայանիէ, և յորժամ սասակ՝ փախնուն, իբր սասց ժողովն ջուրք. կամ սա նոյի՛ հողմոյն սասանց, և ցամաքեցաւ. կամ ՚ի ծովն կարմիր. և միտ ՚ի խառնելն լեռնանայ՝ կուտակեալ յերկն, և տեսեալ զսահմանն զուսալ՝ պատ կտակալ սասահարի: Այլն՝ զեք ՚ի ծովու աշխարհն՝ ՚ի սաստե փախնուն, և ՚ի ձայնն որոտայ հողւոյն ՚ի վերնաստանն, և անտի ընդ տիեզերս երանեն լեռնանան, յան զգնին, և դարձեալ սաղբին ՚ի տեղի՛ յոր հաստատեցիք զնոս:

Սահման իբրք՝ և ոչ անցանն, և ոչ ևս գաանն ՚ի ծովն վերնէր:

Յաւիտեանից անուան զտանձանան:

Առաջինը շաղկապ ընդ իրքերու: 'ի միջ ժամանակ Գործքս:

'ի ծայկէ հասնես ջուր, և ընդ երակս երկրի՝ պատառմամբ լեռանց չէ ձորակն ջառագետս, չէ մէջս լեռանց գնալով երանեն. և թէ՛ յի՞նչ պէտտ:

Արեւոյանէ շաղկապ ընդ իրքերու: 'ի միջ ժամանակ Գործքս:

Յիս.՝ իշխակարին: Այլև՝ յանասհաման ծոզէ հոգւոյն առեալ առաքելալ ի մէջ օրինաց և մարգարէից՝ զիմաստութիւն աղբերացուցանեն հեթանոսաց, և ճշմարիտ իմաստութիւն զպաշտօնաբարոյս և զխայրե՛նասիրտս 'ի հեթանոսաց յագեցուցանելն:

Անդ իւրանս երբին Բոնո քիչն. և 'ի միջ լինաց Գործքս ընդ իրքերու:

Եւնոյ և ս, և ձաղուց 'նոյ՝ պէտք են աղբերք, երկչտացն՝ որք 'ի միջոյ լիմաց իշխեն տալ ձայն: Իսկ՝ յեկեղեցիս Թոշուեր՝ թեթեքն թեթեք հոգւոյ 'ի մեղաց, և 'ի մէջ երկուց կտակաց լիմաց՝ տացն զձայն օրհնութեան այ:

Արեւոյանէ շաղկապ ընդ իրքերու: 'ի միջ ժամանակ Գործքս ընդ իրքերու:

Յամպոց շաղկապ ընդ իրքերու, 'ի պէտք կենդանեաց՝ որք անդ՝ 'ի պտղոյ գործոց լցցի երկիր, որ զերկիր առողջ անձքե՛ զոր գործեն մարդիկ, ինու երկիր բարութիւն: Արեւոյանէ շաղկապ ընդ իրքերու, զարձեալ զառաքելոցն 'ի մարգարէիցն և 'ի հոգւոյն, և 'ի պտղոյ 'նոցին բանիցն՝ որովք գործեն, ինու բանական երկիր:

Բարեպետ ընդ իրքերու, զառաքել 'ի ծառայութիւն մարդան:

Շաղկապ անասնոց, որք կերակրեալ ծառայեն մարդկան: Եւ որ անասնաձե և անգէտ են մարդիկ՝ բանք այ իրքե զխոտ են 'նոյ. յորժամ իմաստնանան՝ հասնել լինի անտի հաց 'ի կենդանի երկրէ, և գինի ուրախարար. վն՝ ասէ:

Ձանդ ընդ իրքերու: Գործքս ընդ իրքերու: Եւ հաց և ս Գործքս ընդ իրքերու:

Հաց 'ի սք կուտեն. գինի ուրախ անեն, արիւն ան՝ զի այ է, և ոչ անասնոց. իւր զուարթ՝ միւսն, որ զհոգին սք անի. և հաց՝ մարմին ան. զի որ ուտէ՝ զմահ ոչ ճաշակէ. և այս է իմաստութիւն այ. ուտի՛ և է մարդոց կենդանութի, և ուրախութի. և զուարթութի. և 'ի նոցանէ, և նորք՝ եւ ըր զհոգւոյն և զմարմնաւորն:

Յ-դ-ն-ն շ-ն-ն քն, և հայրն լինանան՝ շոքո քո փն-դ-ն :

Իօթմանասանքն՝ ծառք անասաի զի ոչ մայրեւոսն որ, և ոչ մարդ խնամէ և անիէ, յաբեօցն յանձրեաց՝ որ յանդոց. և մայրք լիբանանու, որք են հուստացեալք, անիեալք ՚ի տան ան, որ թէպէտ՝ անպատուք, այլ պաշտուեալք եղեն յաբեալք ՚ի հօգւոյն :

Անք Բ-ն-ն էրիւն յ-ն-ն հանգն. և Բ-ն-ն ար-ն-ն ար-ն-ն է նք :

Բայն արագի, սիմարոս՝ արիօղ. արատայ տուն է նք. ՚ի պէտք է սակ մարդկայն շինուածս, և թուչաց ՚ի բոյնս : Եւ որ մանուկք են և երկչոտք՝ մերձ առ արագչոյ բոյնս՝ ձաքս հանեն, զդուչանալով յոճից՝ զոր առէ արագիլն : Ի արձեալ յեկեղեցի թուչաւք երկից հրեշտակն, և հրեշտակացեալ սրք, որք խնամեն և սնուցանեն որդիս յուայ և սուսմեան. և բոյն առեղինք քո ՚ի եկեղեցի ապուէն նոցա, նովա և ՚ի նմանէ զորացեալք լինին. զի ողջախոհ է շառաքյա, և եկեղեցի մայր և քարոզ սղմսխոհ թէ :

Լեբնս Բ-ն-ն էն եղջերուց, և Է-ն-ն ար-ն-ն նապաստից :

Չորս ասեն երկչոտ գոյ լեզի ոչ ունելով. ՚ի գաղտ-թունս լիբանց զսասանան ճարակել, և ընկնալ լիցեղ ի բա և նապաստակ ՚ի գորք կենդանիս լի երկի զն. որն՝ զարակք կոչն, ՚ի վեմն սպասինն : Եղջերու՝ միակեցք. նապաստակք գոյք և խարիւք, զղջան, և յեկեղեցի սպասինն :

Ար-ն-ն շ-ն-ն էն ի-ն-ն-ն. ար-ն-ն ի-ն-ն զ-ն-ն ի-ն-ն ի-ն-ն :

Չի նք առքն են ավիսք և չոսի ժամանակաց : Արե զակն ճանեալ, ոչ բանականալս, այլ՝ կարիլն ՚ի սահմանս արարին, որ երև մամբն տիւ գործէ, և թաղստեամբն զիչիք. և խնարհելիս և բարձրանալիս և հասարակս ըն՝ զարք եղանակս : Լուսին արեւն, արեգակն աւետարանն. յուսին ժամանակաւ՝ ող և օրէնքն էր. և արեգակ քո յախանալիս, որն՝ ճանեալ զժամանակ մասնեցոյ իւրոյ յ՝Տ՝ զառաջնն և զերկրորդն :

Ար-ն-ն շ-ն-ն էն ի-ն-ն-ն : Ի-ն-ն քնն ան ի-ն-ն անասի :

Խաւար պատահամբ, իբր շուք շինուածոյ. խաւար 'ի վերայ անդնդոց. և եղև զիշեր՝ մտիւ արեգականն. 'ի նմա գնան ամ՝ զազանք անտառի:

Արշակ: արշակունի ի արշակունի, և ի արշակունի յայ զարշակունի
բն ի բնունց

Ոչ միայն ասէ: 'ի հանգիստ մարդկան է զիշեր, այլև՝ զազանաց տայ համարձակութի՝ շրջել և կերակրել: Խաւար սատանայ՝ որ ոչ արարաւ խաւար, այլ՝ լոյս. արարան՝ 'ի վերայ լուսոյն է. այլ՝ ի նքն եղև զիշեր. և 'ի նմա կաման զբնան ամ՝ զեք՝ որ յանտառս 'ի մեհեանս բնակեն, և 'ի կասպատանս, մանչեն՝ ուր պետրոս ասէ՝ ստին ձեր սատանայ իբրև զաբւծ գոչէ. և խնդրեն յայ հօտիցն կերակրել մեզք և չար գործալք:

'ի քննել արշակունի ի արշակունի, և 'ի արշակունի քննել:

'ի բոյնս, կամ իբրև 'ի մայր գիտեն յանտառս. 'ի ծաղել արեգական քի՛ առ հեթանոսս, հաւարին զեք առ անհաւատան:

Եւնէ արշակունի ի արշակունի, և 'ի արշակունի յայ զարշակունի

Հանգչել, և որտ աւնուլ, զի վաստակի մինչև ցերեկոյ, կատարելով զհրամանն՝ ուսել զհայն 'ի քրտն երեսոց: Եւ ամ՝ որ բանական է՝ քիւ՛ ուսեալ զարծելին, զբնան լուսովն մինչ՝ օր կայ:

Որտէս շէ քննել արշակունի քննել, և լոյս ի արշակունի արշակունի բն:

Մեծ են քան զամ զմեր ասելու. զամ ինչ իմաստութի արարեր՝ որդւով. լցաւ երկիր ստեղծուածովք քո. ոչ վայրապար արարեր զ'երկիր զեքքին և զվերին, այլ՝ լցեր ստեղծուածովք՝ որ 'ի քննելին իմանալի և զգալի:

Այս քննել և արարչք. 'ի մե ին արշակունի, որ ոչ քոյ ինչ, գալանս քննել և մանչեն. 'ի մե և արշակունի. ինչպէս զքո արարչք ինչ ինչ և արարչք:

'ի ծովու սքանչելիան միսի. մեծ է քան զցամաք, որոյ
ոչ

նչ ասաց մեծ՝ զի յայտնի էր անդ որը՝ հանգիստ է կեն-
դանեաց որը են՝ իննմա, զոր հանգիստ ասէ: Ամուրտս՝ սո-
ղունք և գաղանք, մեծքն և մանուկք կան առ իրնարս, և ոչ
սորաւին ՚ի միմեանց, սողնոցն ոչ գոյ թիւ: Շրբ ոյլք ասեն
փեցհարիւր ազգ: Ի ջուրս, և չորհարիւր ՚ի ցամաքի, և ոյլք
փեց հազար: Մոլ զայլնն՝ որոց գոյութի ՚ի զգոյութիանն ոչ
անկանի: Կամ և նաւք գնան. ոչ միայն սոյնոցն և գա-
ղանոցն, և կիսոսացն է պէտք ծովն, այլն՝ նաւաց զնալոյ
ձանսայարհ, ՚ի պէտս մարդկան Ա իշապն զոր ստեղծեւր
լեւիսթան մեծն խաղոյ նովաւ, զի զբանու նովաւ՝ որ է
ջրովն անդնոց: Ծով՝ աշխարհս, սողունք՝ թաղեալքն ՚ի
մեզս. զաղանք մեծ և փոքր՝ աշխարհակալք և իշխանք. նաւք՝
հոգևոր և մարմնաւոր վաճառականք: փխալ սատանայ.
խաղան զնովաւ հրեշտակք ըստ յօբայ, և առաքեալք, և սքք
ամ: Գարձեալ ծով՝ երկինք, սողուն՝ աստեղքն. զաղան՝
կենդանատեսակքն. նաւք՝ արեգակն և լուսին. փխալն՝ որ
ասեն դամ երկիրս թորրեալ է, զորոյ գառան և զգլուխն
աստ և զանաղ կոչեն աստեղագետքն, և զիսուարումն ա-
րեգակն և լուսնի սնտի ասեն. և խաղան նովաւ աստեղա-
բաշխքն: Ծով զարձեալ՝ ասեն զոր երկրորդ աշխարհ կո-
չեն զմարդիկ. սողունք՝ թիթմունք խորհրդոցն. զաղանք մե-
ծամեծք և մանուկք, մեծ՝ ցասումն. փոքր՝ ցանկութն. նաւք
գնան, հոգևոր և մտաւոր իմացմունքն. փխալ մեծ՝ ցանկու-
թի որդէծնութն. խաղալ զնովաւ՝ կուսութիւն արհամարհե-
լով, կամ՝ աւելի ցնորիւք մարմնասեբբ առ ժամանակ մի:

Անիստն զիւր սղանն. և բո- գոս փրցուաք ձի ՚ի խաւս:

Չպէտս և զկարիս բնաբար ցուցանելով սպասեն, և
շտունայն անգիտաբար ընդունելով ՚ի ժամաւ:

Տոս բո- նոցս՝ և փրցուին. Բանաս շինն յո, փրցուին զախ-
նիստն փոխ յոյն:

Ուստի և քեզ է փոյթ. բանաս զձեան քո՝ իբր սե-
ղան ամենունակ լըուցանես քաղցր կամօք, և ոչ զայրաց-
մամբ, բաց ՚ի զիւրաց՝ որը ՚ի քէն ոչ ինդբեն զարժանն:

Գարջացանն զիւրս յո ՚ի նոցանէ՝ և ի- ուլին. աննս զոյն ՚ի նո-
ցանէ, որոսոյն և ՚ի հոշ բաւանն:

Գարձուցեր զերեսս քո յազամոյ, և ապա մեռաւ. և
ամ

ան՝ չնայ և կենաց բաժանումն 'ի քե՛ն լինի, որ խառնի ցա-
ւօր, և քաղի կենդանութիւն. սակայն՝ հանել զհազիս բանս
կանաց է, և պահասեալ 'ի կենաց՝ հող լինին:

Առաջին գրքի Գ՝ Երկուստ զմ. և նորոգիս զբնոս իրելի:

Չանկողնող. ստանաս զնո՛ յարութիւն, զոր խառացար
'ի դիրս հինս, և յաւետարանս. և նորոգեա՛ իբր ասպա-
նան զմարդ իկ. զերեսս երկրի՝ զայլայլմունս 'ի բաց հանե-
լով, զարդարի անասական:

Եւրոպի գրքի Գ՝ Երկուստ զմ. և նորոգիս զբնոս իրելի:

Չբր ամն արարածք յախուսան վկայելով, և 'ի նմանէ
աննելով և ոչ տուրս տալով: Տք ասբախ կողցի յարարածս
իւր, զի սասանայ այլ ոչ տայ մեղանելէ մարդ կան՝ որով արա-
միլ ստի նոյ:

Ո՛ր Գ՝ Երկուստ զմ. և նորոգիս զբնոս իրելի:

Ա յսինքն՝ ոչ ասբախ լինի ան՝ զի երկրպագի, այլ զի՛
փրկեալս անանէ զմարդ իկ: Չի նա այնպիսի է որ հայի
յերկիր, և այց զ սղալ, և մերձ գարնին խու. հրով և ծխով
զերկիր, իբր աս. սինաց լերամբն. թ երես հայի և զ սղալ
այց 'ի բաց տալով զմեւեպս, և ծխին լերինք 'ի հաւասա-
րին. և այսա նորոգի երես երկրի:

Օրհնելոց գրքի Գ՝ Երկուստ զմ. և նորոգիս զբնոս իրելի:

'ի կեանս՝ և ոչ յես մահու, զի ոչ որ է որ 'ի մահու
յիշէ: Գարծեալ՝ 'ի կեանս իմ՝ զ յարութիւն և զանտահունին
ասէ, վնջ՝ իմ ասէ, զի այս չէ իմ, այս անասնոց է. մինչև
եմեա թ. այ. զի մինչն անասնման է. զի այլ ոչ գոյ մահ՝ որ
խափանէ զօրհնելի:

Քառորդ իւրոց Գ՝ Երկուստ զմ. և նորոգիս զբնոս իրելի:

Չի չիցէ անդխարար, և ոչ 'ի բերանոյ՝ որ սուտ և
ճմարիտ ելանէ. և ես ասբախ կողցի 'ի նոր 'ի ակաս նորս
վայերեամբ:

Պատմութեան գրքի Գ՝ Երկուստ զմ. և նորոգիս զբնոս իրելի:

Պակասին 'ի մեղանելոյ . և ամբարիչսք մի ևս գացին,
զի հասնեալ մեղացն և ամբարչաութեցն՝ ոչ անուանի նորօք
'ի մարդկանէ մեղաւոր : Պակասեցին մեղքն՝ առաջնն դա-
բասեալնն, և սպասին երկրորդիւնն . և յովք 'ի հրէից և
'ի հեթանոսաց՝ անուր մեան խնայեցաւ . այլ զու անձն խմ-
որ արժանացար աւնուլ զճաշակս զայս , օրհնեալ զմոր Չո-
րեքնեաց օրհնեալ անձն խմ զմոր, որ է չորեքնութեաց բնու-
թեա մերում՝ նորոգումն, առարկելք, մարգարէիք, աւե-
տարանչօք, և վարդապետօք :

Լ Վ Ե Ր Դ Ո Ւ Մ :

Ամենայն խաղճարքան և ձի իրօնն 'ի գծան և յաւիտեարքան իրօնն
զուշուրօյն : Չէ՛ յաւիտեայն՝ օրհնեցէս զմօ խորհրճան , իսկ մօ՛վե-
ցէս զբննն : Այլն՝ շարքաղեարսք մի՛նանոսաց, և ըն քորեայն՝ շո-
րօք հրէիցն, անի պէնս՝ ասելոյն : Չէ՛ ըն այնորի՛ն՝ հրմանցեաց օրհ-
նել զմօ՛՝ ըն շեռարսն հարցն խորհրճաց մօշուրեմի՛ն՝ օրբայն . զբ
և սաէ :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Ի :

Խորհրճան իշխրոս քն՝ և խորայնէս զանան ճք . պարօցէս 'ի հի-
թանոս շեօքն ճք :

Սխմորս՝ քարոզեցէք սակ զվարդաւն . պատմեցէք 'ի
հեթանոսս , զի քարոզի հեթանոսաց անգիտուեն օրհնք :

Օրհնեցէս՝ և սաղմոս սասցէս նա . պարօցէս զմի օրհնելին ճք . և
փռիցարսն յանան քք ճք :

Քրիստոնէական անուամբ . և ոչ յինչս և 'ի կալուածս
հպարտացելք . քանզի՛ զլուկեցարսն՝ պարծեցարսք զբնց
սխմորս . որ է այն թէ՛ որ պարծի 'ի նոր պարծեցի :

Որտի իւրնն՝ փրօք այնքի՛ն՝ որ ինքնն լոր . ինքնեցէս լոր՝ և
հարս իշխրոս . ինքնեցէս շեօքն ճք յմի ճմ :

Չի որք խնդրենն՝ գասնեն զես, և նա ուսուցանէ թէ
խնդրեցէք նախ զարքայութին . և ուրախանան սիրտք, զհայ-
րենի տունն լսելով : Խնդրեցէք զմոր և հօրք եղբրսք . զի
օգնութե պէտք ունիմք ամենեքեան, զի տկարացաք եււայիւ-
յամ՝ մամ խնդրել պարտ է զերեսս նր, զննամակալութի նր :

Յիշե՛ցէ՛ շահե՛լի՛ն՝ նորա՛ շէր սորո՛ւ. շարե՛նքսն՝ և շխարհանս
հիշե՛նայ՝ նորա՛:

Չնայնն՝ և առնէ՛ և ս անուն նորա: զարսէ՛ւսս՝ զորս
ձեռս զնէր արն. և զիրաւունս բերանայ նր, բերանով ասէր,
և իրաւանայր գործով:

Չսասին սբրահիման ձառայ նորա, որդի յիսիմայ ընդդէմ ընդ նր:

Տառայք, ՚ի հինն միջնորդք մարգարէքն՝ որ և ծառայք,
և ՚ի նորս՝ առարեալքն ընտրեալք: որ ասաց արն յո
բովայնէ ընտրեցի զձեզ:

Եւ ինչ է քր քի զոր. յմ էրդնն ին իրաւանս նորա:

Յս քս օրինոքն զճառայս առարեաց, և աւետարանաւ
ւրն՝ զնարեալն, որովք և զնն յմ՝ երկրի իրաւանք նորա,
զի ընդ մմ երկիր և ը բարբառ նոցա:

Յիշե՛ց յիսիմայ շար ին, և շխանն՝ շէր գործիցեաց զնն
ի հարս մ:

Յիշեաց անմտաց, և զբանն՝ զոր հազար ամուն զյաւ
ւրտան ասէ յիշել, և սն մտանալ: Նարձեալ՝ զի գուխան
արբահամու՝ կրկնեաց առ դաւիթ՝ յիշելով զինի հազար
ամին դաւիթի. զոր սահմանով եղ զմննն, և զնորս սկսեալ
զերկրորդ գարուսան եղ սահման, զոր պօղոս ասէ, յանկոցս
անգամ թէ ուսիցէք զմարմնն և ըմուխէք զարխնն՝ ըզ
մահ ան պատմեցէք, մնչև և կեացէ նա. զնյ՝ ասէ:

Չստիպե՛ց շէր ին ընդ սբրահիման. և շխարհանն ին ընդ սահիմայ:

Չերգումն երկրորդ՝ առ խահահ. և շէր արբահամու,
և խահահայ:

Հարտարեաց սո յիսիմ զնրման ին. և սո իրայն շար ին
յիսիմայ

Չոր և իմ իրեաց, զոր ՚ի հաղարեկին դաւիթ՝ սկըսաւ
որդւոնն ՚ի վերնասանն:

Ան՝ ինչ քոց շխարհանն, շխարհի ձառնգործի յնոց:

Մեծի ուխտին զբաւականէր տալն զքանանացոցն երկիրն, զոր վիճակ ձեր ստէ • քանզի սեմաց էր վիճակն, և զընկնիս քանաց և քանանու աղբն, 'ի դասնայն յաշարապարտէն, և 'ի ցրտէն 'ի վր երկրի, զոր խառանայ՝ սնդրէն դարձուցանել • որն՝ աւարելոցն սոււաւ, լինել վիճարդ Տաւտոց նոյ:

Ձ և ինչ նախ խոսի սոխոս, նախաւ և զանորոցս 'ի նմա:

Պատճառն չտուցոյ նոյ առ ժամայն՝ արբաճանու, իսահակայ, և յախբոյ, զի սակաւք էին, չկարէին ժառանգել, նուազունքն՝ որ պանդխտութիւն չընէին խորանոց: Այնպէս՝ աւարեալքն որք եղեն հարք աղայ քաղմայ անթաւոց նաւաւք և սրանդուխտք էին:

Ա նոյն նախ ուրիշ յաւիտ, 'ի թագաւորութիւն 'ի իսրայէլ յայլ:

Առ արխիւելէք 'ի վրդիւտ, և յեղիարտու առ փարաւն և աւարեալքն 'ի հրէից՝ առ հեթանոսս, և յայլ և յայլ թագաւորութիւնս:

Ու ինչու իտրիւտ Բրաւելու նոյ, ի լաւութեաց զնոցաւորս լի նոյ:

Թագաւորացն ոչ ևս թոյլ մերձենալ 'ի սառայ, և առքն լոցն ասաց մի երկնէք 'ի սպանողացն զմարմին, և զողին ոչ կարողացն:

Մի՛ Բրաւելուց սակ՝ յաշարաւ ին, և 'ի իտրիւտէս ին Բրաւելու:

Հողաղ և բանիւ նոյ օճեալք էին, և 'ի մարդարէս իմ մի մեզանէք, 'ի բաց ստէ սուր զկինդ, զի մարդարէ է, և արացն աղթոս վն քո:

Այլայ սու յորոցն նոյ, լի՛ զտրութիւն հոյն ինչն:

Մեղքն կուէ զպտուհասն Ձանձորութիւն հացի, ոչ կարէ իսուլ գտելի հոցի՝ սնդ և բանջար, երկի, զի սու լիս նայն՝ ոչ յազնային, և հեթանոսք սովեցան յաւաջին վարուցն, և յորինացն իւրեանց:

Աստուաց սու լի նոյ սոյ, 'ի թագաւորութիւն ի թագաւորս յաւելի:

Խնամքն նոյ, որ թէպէտ՝ և նոյ վաճառեցին, պահեաց զնա

զնաւ այր կոչէ՛ թէև տղայ էր եօթնեւտասն ամեաց . զի աւարկնու թխն աւնէ այր, զոր լիւր ունէր նա :

Եւստորո՛ւ արարի՛ն ՚ի իւրաւն զգոս ար . և անց ընդ իրիւնն անչն նք :

Չուր ամեկըվ կնոջն շնորարոյ ՚ի սրտաճառս ողջախոհոս թնէ՛ն՝ անց յէ երկաթի ս անձն նք, զՏասակն ասէ անձն, կամ զտրամու թխն հոգւոյն :

Սիւնն ինչոցէ քան նք . և քան քն զարջեաց զնա :

Երազոյն բանն , և բան նն վարձեաց զնա, զի յանձնեաց զինքն ՚ի ժառանգակն, զորոյ զերազն բարւօր մեկնեաց : Գարձեալ՝ բան նն վարձ եցոյց, և անմեղ ՚ի կատարման :

Աստուծոց իրարն՝ և իւրոց զնա . ի շեան ի զուլ զբնան իրիւր զնա : Կորոյն զնա քն քան իւրոյ . ի շեան ՚ի լիւր արարանքոց իւրոյ : Զայանի է :

Խորոցն զիւրանն նք ար զինն . և զիւրոն նք ի խորանն արարոցն :

Չի շնանս եղկարացւոցն՝ իրբն զինքն աւնել . զձեբս նք ի ժառանգս արացէ . զի երկրորդ կացոյց իւր վարաւնն, ոչ որ ամբարձցէ զձեան իւր և զրան ՚ի գործ , կամ ՚ի ճանապարհ, սասանց քն :

Եւստոր իւր յիւրոցոս . յիւր զնա արարանքոցս յիւրոց ստույ :

՚ի սրտաճառս տեղեանն յովսեփու, և ՚ի ստեղծել ստիւնն յերկիրն քանայ . զի զիննակ քանանու է եղկարոս :

Անչոյն զիւրուրոց իւր յոյն, և զբարոյն զնա քան զիննակն իւր :

Չի ինայել ևս մանկաբարձոյն . և զբարցոյց զնա՝ քան զթ շնամիս իւր, քան զեղկարացիսն :

Գորոյն զիւրոն նք արել զիւրուրոց իւր, և ՚ի նիւրոն զբարոյն իւր :

Գարձոյց զսիրս նք, ոչ բանաղատեաց , այլ անձնիւ իսն կամաց նք ներեաց, և շարու թնն ևս :

Աստուծոց զիւրոն քանայ իւր, և զստուրն ընդինու իւր :

Ստիւնս ճոյ՛ն զի ՚ի գետոյն սպրեցոյց . և զասարան ընտրեալ իւր, զի քահանայութիւն էր սաղոց , և յոյն էր ճնեալ :

Եւ զի շէն շէնաց իբրոյ, և զարեւոտս իբր յիբրից բաժաց :

Ձի վարվաղակի արձակեցին զիկէլ, տեսանելով զնշանան :

Աստուծոյ խոստի և խոստիցոյն զնա. զի Դաւիթոյն շէն շէն :

Ձի նոր էր շշտիկի. զի դաւիթոյն զբան նի շտեղիկ :

Դարչոյն յարեւն շէն շէն. և սղան զն յիբրից շէն :

Ձի զարին տղայոցն արբաճանու խնդրեաց. դաւեոզ, և համով՝ արին լինէր :

Եւ զի յիբրից շէն շէն, և ի շտեղիկն խոստիցոյն շէն :

Ըստ թուոյ տղայոցն, իբրև կենդանացեալ գային տան ջեղ զնա, մինչև ի շտեղիկն խոստեալն :

Ասոյ՝ և ինչ շտեղիկն, և ինչ շէն շէն սղանն շէն :

Շտայոզ էին. և մի ինչ զի խոստեալ էին :

Դարչոյն շտեղիկն շէն ի յիբրից. և զար յիբրից շէն շտեղիկն :

Ստան և հուր՝ ի միտին կապեալ, զի ցուրտ էին յաւակին զիկէլ, և ջերմ ի ստանջին :

Եւ զար շտեղիկն և շտեղիկն շէն. և ինչոց զն շտեղիկն շէն :

Ձանդանան նախ վանեաց. խնայելով ինն :

Ասոյ՝ և ինչ շտեղիկն, և ինչ շէն շէն շէն :

Որև խոստի՞ն տղի է մարտոյ մանր, զի լին էին դաւեո յիբրից սիրտն նոյ :

Եւ զար զն շտեղիկն շէն. սղանոց զն սղանն շէն :

Ձի բոյս բանական բարուց՝ ոչ էր ի նա :

Եւ զար զն շտեղիկն շտեղիկն, շտեղիկն շէն շտեղիկն :

Ի մեղմադուսին ի խիստ կատարելով, զի անդ բանելի խորհուրդն անպաշտու թին՝ սղանեալ էր ի նա :

Եւ զար զն շտեղիկն և շտեղիկն. և ոչ շտեղիկն շտեղիկն շէն շտեղիկն :

Ձի վարձ էր նոյ կուտարծու թին. և ոչ դար յաղի շէն հիւանդ, զի մի խախտն լինի ումբ հեղձանալ ի գնալով :

Այլ խորհուրդ էր յարու թին հասարակաց :

Որտե՞ն էին շտեղիկն շտեղիկն. զի անտա սղանն ի լին շէն :

Ձի

Ձի երկնէկն 'ի հասարակ մեռանելոյ:

Սիւնաց սեղ' հելանի սոնելնց 'ի քաճէ: Եւ հրով լոյս քայր նց 'ի
Գիւնի:

'ի սուէն ճամկոյթ 'ի սասայոյ, և 'ի գիւնիքի վարապիչ
խաւարի, և ճանաչելը զնն, և զնայր զնիւի, իբրև արդ' հոգի
նք զննեալն յիբրևնէ աւազանսն:

ԽՍԻՆԻՆ՝ Եւ ին լոբանալն: Եւ հոյն՝ երկնց լոյսն ըն:

Որ զհամ խոզի մոյ ունելը՝ որում՝ ցանկացան. և հա
ցիւ՝ երկնից լոյսն զնն, առաս և աւելի քան զզկտան՝ մին
չև տարակացան:

Եւ որ լիւն՝ Եւ ինիլն զարս, Եւ փնայն փեոս ընտ սնլրդի:

Յօրինակ բացման կողին նն:

Յիւնաց շէտ իր սարէ, որ ընտ սիբհուն Ժապոյ՝ իրում:

Որում սասց, թէ 'ի շորբորդ արցին ելցին որդիք քո
'ի սանկ խառթի, վոյ՝ սակ:

Եւ նա վճշելոյր իր ընտիլն, Եւ լընդիւն իր սարսնն:

Ճոխ և լի ամ դանձիք:

Եւ նայս շէտ-սաս Գիւննայ. 'ի շարսն ճուլլրոյ շառնի
ոյց ընտ:

Չամտը հացւոց և զքանանացւոց:

Չի դարձոյն զլիւնդ-իլն նորս. Եւ ընդն նորս ինքնոյն:

Չայս միայն ինդրելը, զոր ոչ սոհեցին ապանորհքն:
Ալիւն-իս:

Չ, ալիւնն՝ անխորհման ինդ սինասոս, անն-չաս՝ փոխել-
ցե՛ս ինքնոյն. ըստ իւլարացոյց լիւննն. Ունի և ըս
ողնքանիսն ին ճիւնն, Եւ լոսանելն 'ի լիւնոյ՝ ճուլլիս: Այն
Եւ՝ ընդոյ ճուլլրդիւնն ընքոսն ին ունի յի՛նս սաղսոն:

ՍԱԳ,

ՔՈՍՏՈՎԱՆ Ե ՂԵՐՈՒՅՐ
 ԹՆ՝ շէ զաւրբէ. շէ յաւիտեանն է ողորձութի Թ՝:

Բարեկյոյս լերսք ասէ. զի ամ քաղցրութի յեա նր է, և ՚ի անանէ. զի յաւիտեանն է սղբմութի նր, որով ընտրեցար նախ քան զլինելն ամի:

Ո՛ր Եօտեոյն զղորտի Թ՝. լեւելե արտոյն զամ օրհնութի նր:

Որ յեղիարտա. և զամ օրհնութի նր լսելի արասցէ ՚ի բարկանէ: Վարձեալն օ իտակացի զգորտի իս ան, յամ տկաննս լսեցուցէ զօրհնութի նր Վարձեալն օ իտակացի, ոչ որ է բաւական զղորտի նր պատմել, թող թէ՛ զհաւնայլե՛ ոչ զարժանաւոր օրհնութի նր լսելի աւանել:

Երանի՛ ոյս պահին զերառանս, և աանին զարդարութի յամ շմս:

Իրաւունք հաւատոյն, և արդարութի զործոյն. յամ ժամ, և ոչ ՚ի սահաւս:

Յելեա՛ զիւր Թր ընդ հաճոյս շողովրդեանն սոյ. և ոյց արտ Թր ՚ի օրհնութի զամս:

Իբր հաճոյն յոյ արարեր, և մեղ արասցես

Տեոյնոս Թս զաւրբութի ընդիւրց սոյ. ուրախ իւրաւոր յաւիտեանն ազգի սոյ. և Թովիտոյն Թս ՚ի շառանգութի զամս:

Չոր ՚ի նա լուսը՝ ՚ի մեղ յոյց ար. Վարձեալն ընդ հե թանասս փրկիլ ազգի է: Սքա և՛ն ընտիր սղբ՝ ըստ սկաւրսի, քահանայութի թագաւորութի, որ սղբ անուանեցան, և խառնեցան ՚ի քն, և ժաւանդութի զսլելի և զհն:

Սեղա՛ս Թս ընդ հարան Թր, անշինիցաս և յանդեաս:

Որք յանապատին մեղան. անօրինեցար և յանցար. իբր ժաւանդութի կալար՝ յորմէ անապատ և՛ն հե թանապ:

Հարան Թր յե օրհնութի ոչ իմպան զաւանդելիս զո. և ոչ յե շինին զեւրբն ողորձութի զո:

Չաան հարուածան. և ոչ յիշեցին զրազում ողբմութի քո, թէ յիջրիսի զանն ծառայութի և աղաւակցի:

Բարձրագոյն զիւր յանձնելն ի բնան ընդ իւրմէր . իսկայն ըն-
չն անսան իւրոյ . զի ծովնդն զգորտն ինն յիւր :

Թաղ զայլ ամ սքանչելիան՝ երբ անցին չ ճոզն՝ զիւրոյ
մտայան քարեղէնքն . ան զխտէր՝ զոր ինչ հանգ երանեալ
էին աննել . այլ զն անուանն իւրոյ փրկեաց . զի ճանիցնն
զգորտն իս նր, ընտելանան, և վարժին սակ :

Աստուծոյ ՚ի ծով իւրմէր՝ և յամանցս . սա մըտորոյն ընդ ան-
բարեքս սո ընդ անպարս :

Հողմով սաստեաց՝ և ցամայեցաւ . սա աջնորդեաց նոյ չ
անգունդս՝ սո չ անսարատ . անորմ, և անցանել, և արձակ
անսարատ :

Անցոյն ընդ ՚ի յնոցս արեւմտոյն ընդ, և զննոյն ընդ ՚ի յնոցս իննստոյն ընդ :

Չոր ինքեանք ասէին՝ զխտելով թ իստիս ինքեանց
զեղ իսպասջիսն :

Ճառնոց ծով ընդ իսն ընդ, և զի ՚ի նոցանէ ինն սպանցս :

Չի զայս հայցե ան նախանձաւոր, զիւր փրկութիւն
սեւանել, և զի ընտանաց կորուսան անյիշատակս, զի այլ ան
ինչ ոչ սեւիցի :

Հաստուցն ՚ի բռն ընդ, և օրհնոցն զօրհնութիւն ընդ :

՚Ի բռն նր՝ և ոչ ՚ի նա, այլ՝ անժամանակն լսելով ըզ
խոստանն և օրհնեցին զօրհնութիւն նր՝ ոչ ՚ի սրաից իւր-
եանց, այլ ՚ի մտխտէ ուսեալք . զի մտխտս արանց՝ և մարի-
ամ կանանց սա աջնորդ էին :

Ազգանոցն և հասցան զսորթն ընդ, և ինն սանցն իւրմէրոյն ընդ :

Չի վարձէր զնն՝ կարօտութիւն ջրոյ և կերակրոյ :

Յանկոցն զյանկութիւն յանպարտի . և իւրմէրն զնն յանկորի :

Յայնոյիսի սեղան՝ ուր ան յայնի էր չ նա . վարձեցին
զան յանջրդի ի, ՚ի մեռայնս, զոր քաղցրացոյց :

Ետ ընդ իւրմէրսն ընդ, սա սակաց լիութիւն յանկոցն ընդ :

Չոր այլ ինչ խնդրեցին լեռերէ և ոչ կարօտաւք ևս:

Բարեպաշտն շնորհաբար ի բռնակն, և զհարստն քն քն:

Չայնպիսի հեղն. և զսհարսն քն ան, զոր նախ ընտելել կրնաց:

Բարեպաշտն ի բռնակն զարարան . և թաղանջ շնորհաբար զստեղծն:

Չի բացին զերանս իւրեանց ՚ի հոյհոյութիւն այ՛ նորնայն խայտառակութիւն կորեան, զի ան արկցե յայլոյն. որք էին ՚ի ցեղէն սուրբնի. իբր զանդ բանիկ՝ հոյցելին զերկցութի որոյ փոխանակ սախն զանե՛ծան՝ յակորայ հօրն իւրեանց, իրբև ջուր մտանելով ՚ի հոյ, և շնարով ՚ի վեր:

Հար լսանայն ՚ի թաղանջ և ինչ ճանչայ շնորհաբար:

՚Ի ժողովն կորխայ՝ որ էր զեւտացի, և հոյցեր զսհարսնի քահանայութիւն, հար ևլ ՚ի բարխաւայն՝ և եկեր զնն. և բոց մաշեաց զմեղաւորս, զի իբրև. զճճուսք լինի մեղքն հրոյն՝ յետ ահագին սրտուհասին:

Արարն զարի՛ ՚ի սարի՛, երկր զարի՛ն զարի՛ն, և ինչն շնորհաբար ինչնայն ՚ի նմանութի որնա իստիկն:

Չոր յեզխայտս սրտանին, և տեղին քորեր՝ ուր կային փառքն այ ինչի . ոչ որթու կենդանւոյ, այլ՝ սրտակերի. և փոխեցին զնճ ՚ի նմանութի որթու խտտակերի: Մ մեծի յորութեան, այլ սրտս ասէ, փոխեցին զխառս անեղծին այ՛ ՚ի նմանութի սրտակերի եղճանելոյ:

Մտայն զն ինչար ինչնայն . որ որք զնմանն ինչ յնչիկոս, զանեղծն ինչ յնչիկոս յո՛ւնայ, և զն ինչ ՚ի լի ինչիկոս թուան:

Չարմանոց թէ՛ զնրան և զնրպիսիս մտացան:

Անոյ սրտովն շնորհաբար ինչնայն ինչնայն ինչնայն ինչնայն:

Թոյլ տուր ինչ տե՛ ստե՛ ստեղծել զգոսս, և զքեզ արարից յարգ մեծ. որ եկաց ստեղծն նր, և հոյցեաց, և իմեալ ՚ի լեռնէն խորտակեաց զարթն:

Գարնա սա քն՝ և անոյն շնորհաբար ինչնայն:

Չբառասուն որ սրտոյն անոյն զարկութիւն:

Արարն զն ինչնայն յանկն. և ոչ հարստն ինչնայն:

Յետ այնորիկ այլ ևս խայտառակէ, յորժամ ըստերն եկին՝ անարգեցին զերկերն, զոր յովսէփ յետ մահուն ջանկայր. և մոխէս և ահարսն ջանկայան:

Տըճի՛նքն ՚ի Բնիս ի րի՛ննդ . և զ լճան յայն՛ քն :

Լսելով՛ ի լրտեսացն՝ լալ սկսան և արանջել :

Ընթի՛ւնք շէ՛նն ի ր ՚ի լճն՛դ , հարննել զի՛ յանդամի :

Չանս քառասուն սասակմամբ , զի ասացին՝ լաւ էր
թէ՛ յանսպասի ասա մեռանէտք :

Յըճի՛նքն լա՛ւնն ի՛նք ընթ հիշանա՛սս դըճի՛նքն լա՛ւնն ի՛նքս ընթ
փոստս :

Արք զինի բաղում՝ ժամանակաց՝ նմանողք եղեն այնպի
սի հարցն . լէ հեթանոսս և լէ դաւառս՝ որք իրբև զնն՝ սուշ
տէին զկուսս յե՛նմ :

Պիճի՛նքն ի՛նքն ՚ի Բնիս ի րի՛ննդ . զի ի՛նքն լա՛ւնն և զի՛նքն լա՛ւնն :

Ի՛նքն կուսս անուն , և փեղովս՝ տեղը զյն . ոմանք զբաճաղ
տանն զամ՝ որդւոցն աննայ . ոմանք զասողարատն , զլարչելի
տակնն՝ զոր բերին դատերք մող խնայուցն , խրատով մն
զին բաղամու , առնիթ եր բանակին ի՛նքն , և զբղոնին զնն
ի զո՛նքն և ՚ի կուսպաշտել , և ՚ի սրունկել , նախ՝ երկրպագել ,
և ապա՝ ապին զո՛նքն , և ուտել ՚ի զն՛նքն , և ապա՝ խառ
նակել լէ ինքնանս . վնյ՝ ստե , կերան զզո՛նքն և մեռելոսի .
զբ երբացիցն քուսս ստե , որ է խառնակումն կաթին և
տընան , զբ մեռելոց սովոր էին նա՛ իրել :

Ի՛նքն ի՛նքն ՚ի Բնիս ի րի՛ննդ . յաճի՛նքն ՚ի լճն՛դ Բնի՛նքն :

Արքան յաճիստէն ՚ի շարիս , և ար ՚ի բեկանել զնն յա
ւելոյր , զի անկան քաննչորս հաղարք :

Արս ի՛նքն ՚ի Բնիս ի րի՛ննդ , յաճի՛նքն և արճիլա՛ս ճակ . հոճի՛նքն
նա յարդարութի՛նքն լա՛ւնն յաճի՛նքն :

Եկաց ՚ի մէջ , յայտ է բարիութենն ինյ . փենեհէս որդի
եղիագարու քաւեաց , հարեալ աչտիսն , և ապա՝ աւեալ
զբուրթանն՝ եկաց ՚ի մէջ կենդանեաց և մեռելոց , և քաւեց
առաջի տն . համարեցաւ նմա արդարութի՛նքն , զովեցաւ յնյ ,
և գովի մինչև յախտանն՝ բարեք նախանն՝ նք՝ վն տն :

Ի՛նքն ի՛նքն ՚ի Բնիս ի րի՛ննդ . լա՛ւնն լա՛ւնն լա՛ւնն լա՛ւնն լա՛ւնն լա՛ւնն
նքն , զի քաննչորս լա՛ւնն լա՛ւնն :

Չի մեռել էր մարիամ , և ՚ի սուգ էր մոխէս . ճա
քաւեցաւ ժողովուրդն և կուտեցան հակառակել լէ մոխէսի ,
զի ելցէ ՚ի սղոյն , և հանցէ նյ ջուր . և շարչարեցաւ մոխէս
քամամբ , զի դառնացուցին զոգի նք՝ արտեալ :

Հրահանգ շնորհակցութիւնս. և ոչ ստորագրել զուսման զոր ստաց
նորա քրի

Եւ ոչ սրտիւ մտխտես. և ստաց որդիք անօրէնաւն, մի
թիւ 'ի վիմէ աստի սարբուցից ձեզ Չաբ. և Եհար բարկութիւն
դիմն, և ոչ ել Չաբն, մինչև յերկրորդ հարկանելն. զի ցոյց
եա, սոյ թիւ 'ի նրան էր որ ստայր նոյ Չաբ. և յամ իջալանս
երևեր վէմն 'ի դրուխ բանակին, և տեսանէր ամ իւր. և
կանգնելին առ դրան խորանի խրեանց և աղբթիւն, և մոլ
սէս կեալ հարկանէր դասադանաւն, յորինակ բացման կո
ղին ան Եւ առ անկարգանս եղև, զի սարս էր մտխտսի
հեղուք դրդուել զխորհուրդն որդւոյ՝ զոր բարկութիւն Եհար
Եւ քրթ մնջեաց՝ և ոչ սատակեաց ամ զազան նախ. սոյ
խօսեցաւ. այլ 'ի ձեռն յետաւայ: Եւ կամ հրամայեաց ար սա
տակել զբանանային, և ժողովուրդն ոչ սատակեաց:

Խառնակցան ընդ հիւանաս, և առան զգործն նոյ. քառայնիկ իւրոյ
նոյ, և իւր նոյ 'ի գոյն գոյնի:

Չորսն նոյ ուսան, և ոչ ուսուցին նոյ զանարարութիւն
խառնակցան ի հեթանոսս ինամութիւն. ծառայեցին կոսոյ
նոյ, և սոյն եղև նոյ սրտայթ ստից 'ի դրուսմն:

Չորսն զառօրոս և զառօրոս իւրեանց զնոսց, և հեղին սրբն
միջին:

Աստուծոյ՝ և ոչ զորինաւոր անասունն մատուցին, և
դիւանց՝ զարկն անթիմ աղայոցն:

Առն առօրոս և գործոս իւրեանց՝ զոր զհեղին իւրոյն խանան:

Արկնէ զյաճախութիւն մուրութիւն:

Շարենոս երկու յարնէ նոսա, և զնոսոս 'ի գործոց նոսա. զի
դառնակցան 'ի գոյն իւրեանց:

Պղծեցին զնր ստիւք կոխեալն յարբահասն, յետահա
կայ, և 'ի յսկորայ:

Բարեցոս որտեալն ոչ 'ի իւրոյն իւրեանց իւրոյ. և գործե
ցոյ զխառնակցան իւր յոյն:

Չի դարչելիք էին նոյ և հրեշտակոց, դարչելի եցոյց
զնս ամ ազաց. սոյ և արդ յայանեցաւ յոյն:

Մանկաց զնս' ի վրսն նկատուաց, փրկուին ձոյ ապիւնէ ի բնականց, և ի շնորհս ի բնականց ինքնուին զնս' և ի սնարսն ինքն' ի ներքոյ յնոսոց ձոյ:

Աննապոսոց, մովարացոց, և զամանեցոց, և տարս' քաղ- զեւոյնքն սիրեցին, և ի սնարս' եղին' ի ներքոյ ձեռնն' նոցա զամսն բարումս:

Ի սպարս' անգամ զբնականց զնս', և նոցա բռնանալուցն զնս' ի ներքո- հարցոս ի բնականց, և ի սպարսն յաներնուհի' ի բնականց:

Յատացեալ աղջայցն Գառնայուցին' ոչ միայն զործալ, այլև՝ խորհրդով և ս, և կորացան վասն այնորնի թիկունք նոյ ի բնականիւրովն ամ աղջայց' յես եօթմանասուն ամս:

Հոգոսն քո ի ներքո-հի' նոցա, ի լուի յայնի' աղբնոց ձոյ:

Լսել ձայնի աղթիցն' զանխելի, և լիկիկի, և այլ սրցն:

Յնքոց զանոս ի բ, և զչնոցոսն զս բարս' զչնոսն-հի' ի բարս'. եւ զնս' ի ներքո-հի' սոսնի' սննանսն փրկուաց ձոյ:

Որ լի արդարան, և նախ ևս զնս' ի զիտովն, և հա- նաւ յերանոց ի բանտէ, և զիւրեաց ամ ժողովուրդանն, և տարս և հանս անտի:

Փրկուա զիւր քո քո սոյ, և ի սպարսն զիւր ի ներքոսոց:

Ի փրկուին զերուհն աղթիէ հոգին զերծանել փրկ. և ժողովուրդն զմեզ ի հեթանոսական անուննէ. զի որք քրիս- տանեական անունովն' ի մի հօտ ոչ ժողովեցան հեթանոսք են. հրէիցն յայտնի է զամնախ յեկմ:

Ի սպարսն ի լուիցոսն անունն յամ սոյ. և որքնոցոսն յերկուսի սո:

Թե նոր է յս քս' ի փառս նոյ հօր, և սպարսն սոցոք յօրհ- նախս քո, զի զհրէայնս մովսէսիւ՝ օրհնեաց, և երկրաւորօք զմեզ փրկ, և երկնաւորօք:

Օրհնեալ քո քո ի սպարսն ի յարմարսն յարմարնոց:

Յս յախտան օրհնեմք զօրհնելոյ մեր, յախտանս, զի յս քս' երէկ և այսօր նոյն և յախտանս Գարնեալ յս և փառնից յեզրադասէ, յախտանս' ի բարիկանէ:

Եւ սոսնի' սննանսն ի լուիցոսն, ի լուի' ի լուի':

Այս ոչ է հրէիցն, այլ մեր սեփհական, քահանայն օրհնէ, և ամ ժողովուրդն կցորդի յամնն. եղիցն, նոյն է ճմարիան, և հաստարիին

X
L 15

ԼԷՆԻՆԻՄ:

Չարակերտ հանրերէջելոցն անէին զբեռն ասէ պղտո. նոյնպէս՝ և ոչ ոստիկոս զբեռնէն զարտէն՝ ի բեռնէն, և զկեր ազարտիցն յալն զարտէն ասէ զալն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ՃՁ:

ԽՈՍՏՈՎԱԿ, ԵՂԵՐՈՒՔ ՏԵԱՌՆ՝
 շի՛ արտէն: շի՛ յարտէն է արտէն ինչ՝ նոյն:

Խոստովանելն է՝ որ դաւանելն է զանձ, և է՝ որ դան ջանան մեղանայն. և զպարտութի խոստովանի, զի յայլ և ցաւ ՚ի շարէ, և մեղաւ. և զերկուսն է իմանալ ասա. սակայն ասելն խոստովան եղերութ, զայն ստուգարանէ թէ է՝ զաք խոստովան եղերութ. ուն թէ՛ քարոզէ նորոյս, խոստովան ևայք լերութ, յայանի եղերութ, հաւատարիք և հաւատարիք եղերութ. և անք լերութ. ան տերանց, և անս ստուծոց՝ քաղցր լերութ քաղցրութն նոյն պատկերք. զի նա բնութք է զաք շնորհոք լերութ, և արքմածք լերութ. զի յախանան է պարմութի նոյն:

Աստուծոյ ինչն է, զոր ինչն է ինչն է ինչն է:

Փորձիւ ուսեալ շն՝ որ կրեցին զքաղցրութին, թող ասեն թէ՛ քաղցր ևս, և յախանան է պարմութի քո:

Յա՛մ հաւատաց ինչն է, յարեւելոյ և յարեւորոյ՝ ինչն է և ինչն է:

Որ ան միայն է կարելի, զհրէայն յաբեանց ցրմանէն, և զսկզ ՚ի սասանայի գերութէն, և ՚ի ճարտարմանէն ՚ի պիսնիս պաշտօնս՝ ՚ի մի հաւատ ժողովել. յարեւելոյ՝ ՚ի պաշտելոյ զարեգակն, և զաստեղս. և յարեւմտոյ՝ ՚ի խաւար իջմանէն ՚ի ճանմունս, ուն զյախանես իջուցին. ՚ի հիստայ ՚ի պաշտելոյ զամիս ոսկէ ճանմանչս. և ՚ի ծովէ՝ զպիսիպ ան պատուելոյն:

Ս:

Մարտիկոսն նաև յանապարհ յանջրդի ճանապարհի . յառաջ բնախա-նի
նչ գործի :

Ի բարիքն գնալն Տրեպչն , և ի քաղաքի ոչ բնակեցին
զի մինչ ի գալն յեկմ առ զեռս բարիպետոյ նստելն , և
լայնն , և բնաւթիս՝ ոչ միայն յասացեալ պաշտելիսդ ցրուե-
ցան , այլ՝ երբ յոյ մարտեցան յանապարտի բարեաց , և յան-
ջուր ազխաւթիս կռապաշտեցին , և զգրախան՝ զոր կորու-
սին , ոչ գտին :

Բազմոսն և շորոսն . և անյնչն ընդ ի նախն ճանապարհն :

Ոչ ի սոխոյ հայի , և ի ծարաւ ջրոյ , այլ ի լեւեւոյ զքանն
ոյ . վնջ՝ անձինքն սակ նուազեցան , և ի նստին ասելն՝ իրբ
թե՛ ի նրեանք եղևն պատճառ :

Առաջնոցն -- քն ի նշնա-նի ի-բնոնց . ի լըսոց ընդ իրնոցն ըն :

Ազաղակեցին Տրեպչն՝ արդարովքն ի նն , և բնուին՝
նչ առ ար , այլ՝ առ հեծութիս վշտին հեծեծէր , և այլ որ ոչ
պարմէր՝ քան որ արարն զաս , որ և՛ ի վշտացն փրկեաց :

Առնորդոցն ըն ի ճանապարհ առ շն . ըն իրնոցն ի առաջ բնա-
խա-նի ի-բնոնց :

Ի յանապարհ՝ որ զհնքն ասաց զբաղաքն ցուցանելով ,
ի տան հօր՝ զբաղաւթ զի եկանն , ուն ի քաղաքի :

Խորհուրտն ի շնոցն քն զըրթո-նոցն ըն . որանչնոցն ըն որդիս յորդիանն :

Իւր որդմութիւն յայտնի երեւեալ արդեամբք , խոստո-
վան լինի տալով զոհոս ի նրեամբ ինքն , իրբ և երկինք պատ-
մնն : Աքանչեւեաց նր՝ որդիք մարդկան , որք տեսողք են և
վկայք , առաքեալքն որք որդիք էին մարդարեւիցն :

Ձն յառնոցն շնոցն բաղնալն . և շնոցն ի բնոնսն ըն որպէ
բարա-նի :

Ասելով՝ երանի որ քաջեւալ և ծարաւիք են արդա-
բութե , զի նր յաղեացին . և լեւելով զայս հողիքն լցան բարի
յուսով . այլն՝ զմարմին իւր և զարիւնն :

Ոչ նորդիս ի իստարի և ի ստանչոս յառա-
նաղեալեցն յառաջո-
նոցն ի-բնոնց :

Հնչտացեալք և յերկարեալք 'ի կապարչաութի և 'ի մեղս, որ շուքեր մահաւն յախտեանց և գաւազի, կապեալ 'ի գործս ձեռաց իւրեանց մեղաւորք՝ ալքաա յանարարութի իրր յերկաթս շլթայեալք:

Օ: Բառնարարն շէանն քո, և շիրիւսարս բարչեւանն բարիս-
բարն:

Օրանն քո 'ի դրախալին ոչ պահելով, և զխորհուրդս՝ որ խորհեալ էր 'ի դէս ժամու աալ ճաշակել, և անարու-
ցանել:

Խնամբէ իղին 'ի գառայ սիրոս նոյ. սիրարցան, և ոչ ոչ էր՝ որ Եդ-
նէր նոցա:

Խնամբէ եղեն, զի յամ՝ պողոյն զրկեցան՝ ցաւելին. Հի
ճանդացան, սկարացան, մահկանացոսք եղեն, և ոչ որ էր
որ առաջնորդէր նոյ՝ 'ի տեղին ուստի ելին:

Աշտարիւնն առ քո 'ի ներս-իմ իբեանց. 'ի վշտոց նոցա ինն զնն:

Հարելի արիւնն աղաղակէ, կեոխ յուսացաւ կոյել զս
նունն նոն, և կեովք ապաշխարութենն ձայնիւ: Եւ 'ի վշտոց
եհան, 'ի գնայն 'ի դժոխս, զկեոխ և զպլան. և զկեովք և զե
զիայ կանուխ 'ի վշտալից կենաց աշխարհիս:

Փրկոց զն 'ի խաւարէ՝ և 'ի սքանչելոց հագոս, և իղեաց շիրիւսանն նոյ:

Օհողիմն, խղեաց զկապանս զիւնցն:

Խաւարչանն իղիցն քո զարժո-իմնց նոյ. սքանչելոց նոյ որդիս հորտիմն:

Նոյնն է ինքն՝ գոչեն յայանապէս:

Օ: Էլ ինոց զբարանն զնոյն, և զնոյն իրիւթիս իտրաւիցոց:

Օմահու չարութիւն. և զնիգս երկաթիս խորտակեաց՝
զգաւանութի դժոխոցն. և թէ՛ սոյ առնն եղեալ էր սատա-
նաց կախարդոք դժոխոց զբունս և նիգս զըստիս, և ինքն
իմանալի զբունս, և արդեք իմանալի հողոցն՝ զոր ստաց
եսայեաւ՝ ևս երթաց սուտի քո, զըբունս սղինիս խորտա-
կեցից, և զնիգս երկաթիս փշեցից:

Օրհնեաց ձեռնից քան անարարն անորինսն ի բնականս. զի ըն ժողովոյ ի բնականս. ի անարարն ի զնն յոյժ:

Ճանապարհ մինչդեռ անդ էին ՚ի միջ շարեաց ի բնականս. զի վն մեղաց ի բնականս խնայարհ եղևն յոյժ, զի անարե նու թի՛նց՝ տարաւ զնն ի այն ճանապարհս. և վն մեղաց ի անարհ յոյժ, քան զոր չի բայլ խնայարհու թի՛ն:

Յո՛ւս քննեաց քննելն անորն ձեռնից անորն ի բնականս և անարարն:

Գարշէկն սիրտը, թէ հրեայք վն խորունք օրինացն, և հեթանոսք յառաւմն արտաքննացն գարշէկն: Այլն՝ ՚ի դժոխս ՚ի դաւն հոտոց ժահրն, և ՚ի ծածկելոյ նց հուր, յոր մէջ առգնասելք և զպարակելք մեծատունն: Մերձեցան մինչև ՚ի դրունս մահու, ջանկային յանդոյութի անկանել հոգիքն ի բնականս յիւր մահն:

Անշնորհն ան քննելն անորն ձեռնից, ՚ի ընտան ձեռնից անորն:

Ազգայակեցին առ անորն ՚ի դէպէ արդարքն՝ որ անդ. ՚ի ՚ի վնտաց նոցա ապրեցոյց զնն, զոր ասաց ՚ի միջոց ժանեաց զիւրան ՚ի դուրս կորզել:

Անորն ձեռնից անորն ձեռնից անորն. և զննեաց ձեռնից յարդարանել ի բնականս:

Հայր՝ զբանն, զոր յոհաննէս ՚ի սկզբանէ ասաց, և անձ առ անձ. և բժշկեաց զնն, դրաց և զծարաւ. և վրկեաց զնն յապահանուէ յանմահութե պահելով զհոգիսն, որ մերձեալ էին ՚ի դրունս մահու, որ է յապահանու ի հանդերձեալ էին անկանել:

Խոստումն ի ձեռնից անորն ձեռնից անորն. և անշնորհն անորն:

Յո՛ւս քննեաց քննելն անորն ձեռնից անորն ի բնականս:

Մտաւորն ան զպարագ զբնականս. և զպարագն ձեռնից անորն ձեռնից անորն:

Օրհնութի՛ն և սչ զորհ, որ նորոյս է օրէնն:

Ոյ՛ ի վննէն ՚ի ձեռն անորն. և անշնորհն անորն ձեռնից անորն ի բնականս:

Նաւաթ մարմնոյ՝ ի ծանեկն ՚ի ծով ճիւ ճննդեալք, և առ:

առնելին զգործ՝ զպէսպէս արժեալսս, և զգործս, ուր և առաջակցին նշանօք, և աշուճասիրք:

Նոյս Գլխին շնորհքն քն. և շնորհքն շնորհքն Գլխին անպշտօն:

Մայ՝ և յարեալ Կողմ և Տրոյի. և Բարձրացան ալիս ձք:

Թաղաւորք Տեթմանոսաց, ըստ այնմ՝ շորս հողքք, և շորս գաղանք ելանելին մեծ:

Սլանելին յերկինս՝ և ի շնորհքն յանդամբս. և անձնէս նոցա յանձնէս ի բնական Տաշեղան:

Յերկինս՝ ի պատիւ ասակաց, ի ջանելին յանդամբս՝ ի պաշտան լողակայս. և անձնք նոյ յանձնս իւրեանց մաշեցան, ի տարակցս իւրեանց, և զճմարխանն ոչ գիտելին:

Խոզկէտան աստեղեղան որդեա արեւելս. և անձնայն ի Տաշտանի նոցա ընկաւ:

Յօրինակին յայնի է նոյ սրանելիքն, ի Տաթաւ և ի Կաւս, և այնք նմանեցաւցանէ զժորձանս և զխաւթութի Տի, որ ոչ լինի աւանց թողլ տալցն նոյ. զի կամաւ արթին զճմարեցուցիչ զինին, և թողեալք եղեն յնոյ՝ զոր նր առաջեալքն տեսին վրամաւ շարիս խաւթութե աշխարհի, և վըշտացեալք իրբն ի նոցանէ գողով:

Մաշտիսին աս քն՝ ի նշնաթի ի բնական. ի լըսաց նոցա ի նոցա ըն:

Մասն իրկութե՝ ամ մարդկան. և ի վշտաց նոյ կեցոյց զնո՝ զկրկնակի մեռեալն, անհաւատութի և մեղքք:

Ղաթաց Տրոյին յոտ՝ և Բարձրացին ալիս ձք. Բարե ի շնորհքն յանձնքն. և աստեղեղանոց նոյ ի նաւահանգիստ յոտ Տաշեղան:

Ուն երբեմն՝ ի քնոյ զարթուցեալ յաշակերտացն. և ուրախ եղեն զի գաղաբեցին, և աստեղեղանոց նոյ ի Կաւս հանդիսա կամաց իւրեանց, գերւոյն յեւմ, որ և գերութի նոյ՝ նման էր ալեկոծեալ Տաթաւ. և բնութեմն յեկեղեցի առաջնորդեաց, որ է ճմարխան նաւահանդիսա ալեկոծեալն մեղքք:

Խոստովան ի շնորհքն քն զարթաթից նք. ասանելիւնոց նոցա որդիս Տաթիան:

Սիմոնս՝ արուեստաւորութիւնս ասէ. քանզի՝ արուեստութիւնք իւրովք փրկեաց և եհան ՚ի դժոխաց, և ապրեցայց, և կեցայց: Չորիցս կրկնեաց զխոստովանն, և զարարակեցին արուեստոյն՝ զոր ՚ի ձեան չրից աւետարանչայն կեցայ անհաս ՚ի մարդկանէ, բնականան, օրինօքն, մարգարէիքն, ապա՝ աւետարանան:

Իւրից արարելն զնա ՚ի թողուն թողլըրոց. և յաւան թէրոց օրհնելոցն զնա:

Երկու ասէ ժողովք, հրեայք՝ ժողովք, և եկեղեցի՝ ժողովրդոց ժողովուրդ, որ զճմարտութիւն ունի, իբրև սբ սրբոց. և յաթոս ծերոց, յեկեղեցիս առաքելոցն օրհնեացն զնա:

Օ՛ր զարեւոյս զգիտա՝ ՚ի յամա, և զգնացա՝ զարեւ յերկր թորաւաւ:

Չուսումն հրեից, և զերկիր ծարաւուս զհեթանոսս՝ ուր ոչ էր օրհնք, և մարգարէքն, և արդ՝ են երկու կտակք՝ զկտրն ուրախարար:

Եւրոց զերկրն զարեւելի՝ յարարարաւիս, լան շարուի բնակչաց նոցա:

Չերկիրն, և զիբրաս հրեիցն ազատաղ՝ անբոյս, և անպրտաբեր, որ նախ՝ գնացք էր ջուրց, զարեւս զործեցին բնակիչքն, և բնակեալ ՚ի նա խորհուրդք նենգաւորք, և եղև ազատաղս կերակուր զիւաց վայրի երկոց պղծոց:

Եւրոց զանադարն ՚ի ճառն զարեւոյ. և զերկրն թորաւաւ ՚ի գնացա՝ զարեւոյ:

Յառարմանէ հողւոյն և ՚ի հերկերոց քանին զհեթանոսս, ՚ի ճահիճն ջուրց և ՚ի լեւն, և ՚ի ծոխու և յաղերակուսնս, որ ՚ի ճահ և ՚ի զէպ իջուցանեն ՚ի հրեից՝ արբուցանել զծարան մեր:

Ինտիւցոյց ՚ի նա թաղցիւս. և զիւնդին թաղաք բնակաւի իբրեանց:

Քաղցեալս յօժարամիտ. և շինեցին քաղաք բնակուելի բերանց յերկիրն:

Աւրելոցն արար՝ և անիւցին այգիս. և արարին զարար թաղաց իբրեանց:

Ասարեալքն զհաւատացեալոց միտս քրքրելով անկեցին այ-
զիս՝ զուս հաւատացեալ անձանց, յորժն քն անկելով . և
արարին պառւղ, ինքեանք հաւատացեալքն աճեցուցին ըզ-
հարիւրաւորն, զիսթ մնաւորն, և զերեանաւորն:

Օրհնեաց ըս՝ և բաւեցան յոյ՛: և անասան ըս՝ ոչ անաւելցան:

Օրհնեաց ար ամ հոգևոր օրհնութի, և բազմացան ս-
րոց անսունքն ՚ի պարութի կենաց, և բազմացան յոյ՛, իբրև
դասակա . և անասանք նոյ՛ ոչ անաւելցան, և արարին ևս ՚ի
նոցանէ ոչ անաւելցան ՚ի բարի դործոցն, լսելով զիսնոցն:
հրէիցն յայտնի, թէ որ կամի յայն տանել:

Նաւաւելցան անս և լաւաւելցան, ՚ի ներքին լաւեաց և ՚ի լաւաց:

՚ի գերութե՛, ՚ի ներուէ՛ զոր բարեւայիք և զ և ք ան-
ցուցանեին:

Են՝ անարգութի՛ ՚ի լի իշխանաց ըս. հարեցայ ըս՝ յանդարտի՛ և ոչ
՚ի նաւաւելցան:

Հրէից իշխանքն՝ որ երևելիք էին՝ անարգ եղևն , քա-
հանայք, թագաւորք, ուղ սեղեկիայ, սոյ յերանիայ . և հեթա
նոսայ թագաւորք և իշխանք ՚ի կուսս մարտեալք . և արդ՝
հրէիցն անարգեալք թագաւորք և իշխանք, և ոչ ուրեք ե-
րևին: Մարտեաց զնն, ոչ ան մարտեացուցանէ, այլ անհաւա
տիցն թոյլաց, թողաւ և գնաց լս անկիսն ՚ի սրջն ար:

Օրհնեաց անանիս յաւաւորութի . անաւելցան ան իւրն աւել ըս:

Յազբատուն՝ որ չունէր զճագ օրինացն հրէայն, և
ոչ զաւետիս ժարթամութե հոգևոր բարեացն՝ հեթանոսն
արն օգնեաց ՚ի ձեռս առաքելոցն . առաջնորդէ, հովիւ կոչ-
եաց զինքն, և այլ ևս ոչնայք են իմասէ, զոր պարա է ինձ
ածել այոր, և ձայնի իմում լուիցեն:

Տե՛ղն աւելու, և արտն իւրնն . և ան անորն ինքն զբերան ի-
ր:

Ուղիղք՝ ընտրեալքն յառաջագոյն , որոց ասաց ձեզ
երանի աչաց՝ որոց տեսանեն . և ամ անորն խցեց զուրան
իւր, որ ոչ հաւատայ սրտիւ . յարգարութի , և ոչ բերանով
խոստովանի զվերութի:

Ո՛ր է իմաստան, որ պահանջն զայս: Ե՛ր քո սացն զաղբո՛րն քն:

Որք թէ՛ խորինք և առակաւորք են, իմաստնոց պլնորք են լսել, և իմանալ, և լսել հաւատարիմ անտես և իմաստուն, առ չհասնն զաղբո՛րն ի մն. և պահել իշխանաց զարթութի. նախ ՚ի միտ սացէ զանձն, և ապա՛ խորհի զարժանն, և սացէ զպատշաճին: ✕

Օրհնութի՛նք սաղմոսաց ՚ի պատի՛ն:

Օրհնելոց բարն՝ և շնորհմանաց զնրա՛նն փռելո՛ց սաղմոս: Յոր՝ թմ առաջնոց բարն շնորհքն ՚ի շէր որբուցն ի դո՛ւս, և շնոց ո՛րն ի որբոցն զնո՛ր զմ՛ աբա՛՛ և բարչառ, իրօնոց բարն, որ և՛ սննդն ըստն՝ առնի ՚ի թշ սաղմոս, և ընդ թն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ՃԵ՛

ԱՏԲԱՍՏԵՒԻՐՏԻՄԱՍՏՈՒԱՃ,

գործարար է որք ի՛մ զնրա՛նն և սաղմոս սննդն ինչ փոփոցն ինչ:

Իմաստուն կուսանքն և իմաստուն անտեսն, և հաւատարիմ ծառայն տեսն զայս: Միմարոս՝ կարգ է սիրա իմ. յոյժ լուսայն է իշխել տակ զայս. որհնել և սաղմոս տակ զնո՛ր փառք իմովք, զմարդարհութիւն տակ փառք, այլև՛ թմոյ աւարի, և քահանայն փառք ժողովարդ է, յորժամ՝ նորքք երդէ զայս, կարգ և անող պահելով:

Օրհնելոց փոփոցն, զորնն՝ սաղմոսն և զնրա՛նն. և իս զորնն ինչոց առաջորդոց:

Չմարդարեւտկան շնորհն զարթ ուցանէ աղօթիւք: Երբայցեցին՝ զարթ իր տակող, զարթ իր քնար. որ է մեռեալ մարթ, զմեռելութիւն անտից նշանակէ. զարթ իր քնար, ըզ հողի և զմարտին զարթ ուցանէ. իբրև կրնող կրնատոցա՛ հարկանէ բարի բանիւն, և դորժովք երգել այլ. և ես զարթեացց առ առատոց, բնութիւն ՚ի թմո՛րն է, ՚ի դալ առաւելատունքն այ մերոյ՝ առաջին լուսայն:

Խորհելո՛ն ինչոց ինչ ՚ի ժողովարար քր. և սաղմոս ստացն ինչ յաղմոս:

Ժողովարդ՝ ՚ի հրեայան, և յողինս՝ ՚ի հեթանոս. ուր և արդ՝ դաւիթ է, որ երգէ բերանով սոմնեցանց: Այլև՛ մեր իսկ յոյս է թէ և մեք երգեմք կենօք, և յետ մահու՛րք

բերանով քրիստոնեից եկեղեցականաց և աշխարհականաց:

Անէ եւն՝ Գնն՝ յերկնս արքայ-ից՝ աս, Գնն՝ յամոս շնորհաւ-ից աս:

Արեւն և յերկնս՝ ուր հայրն սրբովն յաւ զաշխարհովն որդւոյն մինչև յամոս, յարժամ ամերով զայ ճշմարտութի զաստեղ:

Բարչեւելիս Գն յերկնս աս. և յամ երկրի նա Գնս աս:

Յոց յամ երկրի վարձրութի քո համարձաւ արն մարմնով, և սեւին երկնաւորքն. և յամ երկրի ևն սրտամութից փասաց նր: Երբոցեցին՝ բարձր լիւր անձ սուս:

Որ Գնեցան Գնեւն աս. Գնի՝ անձ աս՝ և լիւր Գն:

Արեւիք՝ արբահամ, խահակ, յակոբ, և արդ՝ նորս ինչ. կեցն աջով քոյ՝ խնամակալուր:

Ան Գնեցան՝ Գնեւն ի Գնի. Բարչեւելից՝ Բարձրեցոց լիւր անձ, և լիւր Գն յարմար լիւր անձ:

Մարգարէս խնդրեաց՝ բարձր լիւր անձ, լինի սրտաս խանի ՚ի հոգւոյն շնորհաց, յնծացոց ՚ի խնդիր քո, բարձր եղէց խաչիւն, բամանեցից զփութեմ. հոգակալ քաղաքէ, զոր ևս յակոբ յախտիւ, զոր ՚ի դարձին՝ բամանեաց սուս երկրասասն յեղիցն և զհովնս մանասեղիցն շափով սոց շնեւ յարիս և զերկիր ան՝ բարոզացն բամանեաց: Ան խոսեցաւ ՚ի սրբու, խրակ՝ ՚ի խաչին ի սուղակն, այսոր ի խոսեցաւ ՚ի դրաստին. և սո հայր ինչ՝ ՚ի ձեռս քո սուսեղեմ զհոգի իմ. յնծացոց մահուամբս. բարձր եղէց յերկնս. բամանեցից զգրաստն. զհովնս հոգւոյն որ ՚ի դժոխս չսփեցից զերիս աւսբս, սրբան չարիք անցուցին զեքն ընդ սրտակրն իմ, և հասուցից նոյ:

Իմ է Գնոցոց և իմ է ձեռակ. իմ է Գնեւն Գնեւն իմոյ:

Երկրին է անուն զաղայտղն. մանասէ՝ յեղին, որ հնա զանդի ինձ, որ է յեղին յուզայ. և փրկեմ զլստարհ լինի թագաւորին:

Յարոյ իմոց ինչ և ինչ սուղան յասոյ իմոյ:

Յուդայ թագաւոր իմ, Տաիտակին 'ի դարձին սաւ-
ւած ինչ: Յուդայ թագաւոր՝ զօրօքարէլ. մայր աւագան
յուայ՝ յոյս դոյ թէ՛ 'ի դարձին զմալար կոխեմք, և զասս
մեր՝ արեամբ նոյ լուսնամբ ուր յաւագանն: Այլն՝ 'ի յու-
դայի ծագեաց արն, որ ւած խոստովանի յեկեղեցոյ, և մո
վար աւագան՝ 'ի հօր կամօցն է շարհ մկրտութեն, որ է
մեծ յոյս ւածանայոյ:

ՅՆՏՆԷ ԵՆՆՆՆՆ ԵՆՆՆՆ ԻՆ, ԵՆՆՆ ԵՆՆՆՆՆ ԿՆՆՆՆՆ ԻՆՆՆ:

Չարձն. և պրագիր՝ փղշտացիք հնագանդին: Ար-
տայեցին յեղով լուծից զկոշիկ իմ, և 'ի փղիշտ սամ զձայն
իմ. կոխեցի ի բրև զհնձան զեղով, և զփղիշտ հնագանդե
ցուցիք 'ի արձնալ՝ և զով՝ զմարմնով մահն սաւ, զի կոշիկ
մարմնն կոշի. և 'ի փղիշտ սոց զձայն, 'ի դժօխս, ուր պղտղ
զիր և զեքն նեղին հնագան, ձայն սոց սակով, որ 'ի կա
պանս էք՝ արձակեցարուք:

Ո՞ր արդէ շէ՛ 'ի արտ սեւեր. Իւ՞՞՞՞ ԵՆՆՆՆՆՆՆՆ ԻՆՆՆ
ՅՆՏՆԷ:

Ո՞ր տարցէ՛, ցոնկոյ գերին զնալ մինչև յե՛՛մ, և սեւսս
նեղ զնա ստրայեալ սրարայով. և բնուխս 'ի դրախան, ուստի
պղտղ կրանն ստրայեալ սնդ. կամ ո՞ր աւաճնարդ ետցէ՛, մին-
չն յերաննին յերկրէ սաստի սնտեղութիւն:

Թի՛ է ու ԵՆՆՆ ԵՆՆՆ ԵՆՆՆՆՆՆ ԵՆՆՆ ԵՆՆՆՆՆ ԵՆՆՆ ԵՆՆՆ ԵՆՆՆ:

Այլ ու՞մ սաւ կարողութի, և ի՞նչ ոչ՝ քո, որ 'ի դրախ
տէն և յեկմէ մերձեցեր. և ոչ ելեր ւած լը զօրս մեր՝ որ 'ի
զլուխս զօրաց երբև լը հրեշտակս զաս:

Տի՛ւր ԲՆ ԵՆՆՆՆՆՆՆ 'ի յնձնՆՆՆՆ, շէ՛ ԵՆՆՆ ԵՆՆՆՆՆՆ ԵՆՆՆՆՆ:

Չյոզ քո. զի սուտ է փրկութի մարդոյ, զի և զլայր
ոչ փրկէ, և ոչ փրկէ մարդ:

Աստուծո՛ւ արտոյնս զբնութի. և նա յաճի՞ արտոյն զնձնօր ԲՆ:

Յայտճեաւ մկրտութի աւագանին՝ զօրութի ամցուք
'ի մեզ զհօր ին, և զբանակս հրեշտակոյ. և նա յաճի՞ արտոյ
ցէ զթ շնամխս մեր՝ զերևելի և զաներևոյթ:

X Ի

Յի Իսրայելի աստուծոյ ի պատիւնս :

Յի աստուծոյ ինչպէս ըստ իւր գործածութիւնս ասէ : Բնորէ և զաւարարան
սոյն յոր, և զաւարարութիւնսն, և զաւարարութիւնսն յորդանանսն, որ աս-
տուծոյն յորդանանսն և ինչպէս ինչպէս ըստ աստուծոյն ասէ :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ծ Ը :

Աստուծոյն ինչպէս ըստ իւր գործածութիւնսն ասէ : Բնորէ և զաւարարան
սոյն յոր, և զաւարարութիւնսն, և զաւարարութիւնսն յորդանանսն, որ աս-
տուծոյն յորդանանսն և ինչպէս ինչպէս ըստ աստուծոյն ասէ :

Handwritten notes in Armenian script, including 'Երեմի' and 'Երեմի'.

Ի զիսկայ անէ, զի ինչպէս է որ իբրև զմարդ աղօթէ, և
նոյ գրած լի է, որհասնի զարարանսն կողէ, ուն լի է ասել, և
նոյ կամով զիստա լի սոյնոյ, որք մեկնեցան յինն : Ինչպէս
մեղաւորի, արխարելոյ և յուղայի բացաւ մի բեր, մինև
բեր զի մահաւանս լի, զի չէ զի սոյն որք զնոյն յինն :

Եւ ինչպէս ըստ իւր գործածութիւնսն ասէ : Բնորէ և զաւարարան
սոյն յոր, և զաւարարութիւնսն, և զաւարարութիւնսն յորդանանսն, որ աս-
տուծոյն յորդանանսն և ինչպէս ինչպէս ըստ աստուծոյն ասէ :

Նորին խոյ զլեզուսն ամէնն զերկրաւոր մարդոցն :

Ստուծոյն ըստ իւր գործածութիւնսն ասէ : Բնորէ և զաւարարան
սոյն յոր, և զաւարարութիւնսն, և զաւարարութիւնսն յորդանանսն, որ աս-
տուծոյն յորդանանսն և ինչպէս ինչպէս ըստ աստուծոյն ասէ :

Չի չար ինչ ոչ պարտ էին դառնիմ և յի . փոխանակ
զի սիրեցեալք էին, և մասնակն, սոյն յորն աղօթէր մի հա-
մարիբ . չէ հակառակ ասելոյն ան լի է՝ որհասնեցէր զանկիւ
նէր . զի մարդարեւ լի է, և ոչ անկիւնը :

Եւ ինչպէս ըստ իւր գործածութիւնսն ասէ : Բնորէ և զաւարարան
սոյն յոր, և զաւարարութիւնսն, և զաւարարութիւնսն յորդանանսն, որ աս-
տուծոյն յորդանանսն և ինչպէս ինչպէս ըստ աստուծոյն ասէ :

Ըստ կայեաց, զի զցաւ սոյն բաւեաց, և արխարել խոր
հըրդակեց դառնի :

Կոյն ինչպէս ըստ իւր գործածութիւնսն ասէ : Բնորէ և զաւարարան
սոյն յոր, և զաւարարութիւնսն, և զաւարարութիւնսն յորդանանսն, որ աս-
տուծոյն յորդանանսն և ինչպէս ինչպէս ըստ աստուծոյն ասէ :

Կոյն զի որով խեղդեցաւ արխարել, սատանայ կայ
ցէ չէ անկիւնն, յիստ պատասոյն կմուտ սատանայ, նա յաւաջ
գլխէր, զի աս զարծաթն :

Ի զիսկայ անէ ինչպէս ըստ իւր գործածութիւնսն ասէ : Բնորէ և զաւարարան
սոյն յոր, և զաւարարութիւնսն, և զաւարարութիւնսն յորդանանսն, որ աս-
տուծոյն յորդանանսն և ինչպէս ինչպէս ըստ աստուծոյն ասէ :

Ինչպէս իւր գատաստան արար, և միտք ի թեանց գատա
պարակցին ի խեղդ զերկուսանն, և աղօթէր սոյն, ասելն լի է
մեղայ՝ զի մասնակ զարխան արդար, ոչ ի մտաւ ասաց, և
ոչ ի սրակ :

Եւ ինչպէս ըստ իւր գործածութիւնսն ասէ : Բնորէ և զաւարարան
սոյն յոր, և զաւարարութիւնսն, և զաւարարութիւնսն յորդանանսն, որ աս-
տուծոյն յորդանանսն և ինչպէս ինչպէս ըստ աստուծոյն ասէ :

Չի չար ինչ ոչ պարտ էին դառնիմ և յի . փոխանակ
զի սիրեցեալք էին, և մասնակն, սոյն յորն աղօթէր մի հա-
մարիբ . չէ հակառակ ասելոյն ան լի է՝ որհասնեցէր զանկիւ
նէր . զի մարդարեւ լի է, և ոչ անկիւնը :

Եւ շէնքն որդիս նք որքն, և կնն նք այլն: սակնոցն ի ինքնոցն, որ-
դնն նք խորոզն եղևոցն: և ելանն ՚ի բնոցն-նէն ի բնոցն:

Իսկ յուղայի վն գրեալ կինն և որդի, ս՞ զ խոն թն և սրբ-
կամ սրբաորեկն: այնպէս և զկնն և ամ հրեկոյն: Իսկ որք սա
հեցան, գեղեցան ՚ի տխրասէ, և ելին ՚ի բնակաւն ի բնակոց:

Վննոցն ինքնոցն զսննոցն ինն նք: յակնոցնոցն որքս զնս-
րալն նորս:

Փոխառու սատանայ, որ վախ ևս զարծաթն, քննեաց
և զոր ինչ բարի կայր՝ քաղեաց ՚ի յուղայն: և հրեկայք բնդ-
հարկու մտին, և յակնոցնոցն ստացունաճցն: Սխառո՞
սրաբախտոր, որ է հարկահանն:

Մէ փոք զփոքնոցն նա: և փ՞ որ սրբոցն ՚ի վերայ որքոցն նք:

Ոչ գտաւ երբ ամ և թող ՚ի ձեռաց:

Եւ շէնքն որդիս նք ՚ի սորոցն, և յազնն ընկնոցն անոնն նք:

Կտորեցան ՚է կայք, և յուղայ այլ ոչ գնեն անուն
ու մեք, զարշեղով երբ ՚ի սղոցոց:

Յնչոցն փոք և որք նք --- ըն ՚ի փն: և փոք և որք փ՞ ընկնոցն: և
եղևոցն --- ըն ՚ի յակնոցն ինն:

Միաւոր սակն զմիակամ հրեկայն, և զորոց զգործս
զգործէին՝ հայր նյն և մայր, որք յանասարտին մեղան զհայր
անարդեղով: մայր՝ զեմ սակն, որք անդն մեղան: մի ջնջեա-
լի, զի սոյ զսղոթովն կենաց, նայնպէս և մահու: ս՞ ըն այդ
ամ ժողովեալ և կերեալ տահի ՚ի գանձի խնամ:

Սորոցնոցն յորոցն յնորոցն նք: ինքնոցն զն ՚է ընկնոցն սակնն զ-
որքն-նէն:

Որ լուաւ թն՝ երանի սղորմածաց:

Հարկոցն զորք սղորմ զ արանն: սղորմնն զնն, որ ինտրոցն որդն:

Որ փասն մեր ազնասացաւ, և տեղն ոչ ունէր զխոյնն,
և սակն՝ հեղեմ և խոտորհ սրտիւ, հարածեաց ՚ի մահ:

Անդրոյ շնորհիւ՝ և իւրեւ ձեռքս . և ի խնայան զբարեպետիս, հիւսիս ի շնորհիւս
Յ՛հիւսիս :

Սիրեալոյ՝ որ զարն անիծեալ ասանիւր խաչիւն, խորն ելլ, զի
ես սպիւր օրհնութիւն է . ոչ կամեցաւ ընդ եկեղեցիս, այլ՝ զես
ցեք անիծեալք :

Չգիտո՞ւմ շնորհիւս որ հանդիսի . յորեւ որ լնայ ՚ի զոր նք . որ յեւ
ընդ ասիւրս նք :

Եւրջանակի յամկորեանց ՚ի ներքս մայիւ իբրև . զճուրս
այլև՝ յանիւրս իբրև . զձեկթ՝, յորդ . իբրև . զճուր, և կայանիս
իբրև . զձեկթ :

Եւ յիս ձեռքս որ հանդիսի լի սոսնի . որ զորս՝ որ սոն հանադար
ընդ ձեկ :

Հանգերձ՝ որ յամօր ազանի , և ածի լի միջ գօտի-
նոր անեծս ապիս յամօր, իբրև . զհանգերձ վարակեալ, իբ-
րև . զգօտի սնուեալ :

Այս զորս է յանդիսի, որ լնայիս ի սոն զիսն սո սո, և այս ի յանդիս
լնայ շնորհիւս ի ձեկ :

Ի ներսնք սակ գործեցին անանց և ոչ ես . առ ար, ոչ
այնն այն սակին լի յոյ . այլև՝ յոյ ի սնուրեկին սրատուհաս :

Այս սո սո՝ սոն ընդիս ըստ սնանան բաւ, զի բազոր է սոն
հարկի սո . և զիսն զիս՝ զի սոսոտ և զանիս ի ձեկ :

Արն ընդ իս , լի բնութիւն, մի լի շարութեան հրեկոյ,
այլ լի սրտանութեան քս, և լի անուան քս՝ զի հայր ես :

Անդ ի ի սոսնայս ՚ի զորս ի հարձ . և իս որ սոսնայ ՚ի ի սոսնայ ի-
հարձ սոսնայս . և ի սոսնայս որ հարձ :

Սիրտ իմ խառնեցաւ . որ ասայ՝ այժմանն իմ խառնել
է . և ես ոչ ստուեր իմարհեալ ՚ի գեալին, ՚ի խառնակի,
խոյս սայր յանսպաս սեղիս, և խառնեալ ասանիսն . և սո
կասեցայ , և ի թօթակեցայ, ՚ի նմանիս ասալեալքն իբրև ըլ
մարտի :

Տանիս ի զորսայսն ՚ի սոսնայ . և հարձն ի զորսայսնայ զիսն

Իբր յակորսս եզարս ան՝ որոյ խաստեալ էին ծուռիկ
քլն

քին, և խորով երբէք ոչ օճաւ. և ամ աւարեացին սախար-
լուկ լինելն և հասկ վշտելն

Եւ ինչ որ ասինքս յոյսն զինքն զնորոգելու ի իմացն:

Շարժելն և ստելն՝ վնճ ոք քակելիք զսամարն և զե-
րես աւարս լինելիք

Օգնելն ինչ որ քն ինքն, և զնորոգելն զինքն զնորոգելու ի իմացն

Ծանօթելն զինքն ինքն ինքն, և զնորոգելն զնորոգելու ի իմացն

Քն կամօք մեռանիմ ստել, և դու արարեք և ոչ նորա
զորելն, ձեռն քո, դործք քո է ստել:

Երբ անխնայելն, և զնորոգելն զնորոգելու ի իմացն
անխնայելն, այլ ինքն ինքն ինքն ինքն ինքն:

Իսպառն, և դու օրհնեցես, փառասոր արարի. ամօթ
կրեցես՝ յորժամ տեսցես և կեալ ամօթք և փառսք, այլ ծա-
ւայ քո ուրախ կղկղի ՚ի քեզ, ծառայական մարմինս այս
ածացեալ ՚ի փառս քո

Չնայելն զնորոգելն զնորոգելու ի իմացն, և զնորոգելն զնորոգելու ի իմացն

Յեռ յարուխն, և յորժամ հայեցին՝ յոր խոցեցինն,
կրկնաց՝ երեսք և սասառ լինի:

Այլ ինչ որ ասինքս ինքն ինքն ինքն ինքն ինքն ինքն ինքն

Եկեղեցեալ՝ որ բերան է քն յորժամ հանել զանարգն
՚ի սասառականն:

Չնայելն զնորոգելն զնորոգելու ի իմացն, և զնորոգելն զնորոգելու ի իմացն

Չեմ ստել միայն՝ հայր ընդ իս է. իրկել զինքն ՚ի կուս-
պաշտեցն՝ որ հալածեն զեկեղեցի:

՚ի ինքն ինքն. ստելն ՚ի ինքն ինքն:

Չնայելն զնորոգելն զնորոգելու ի իմացն, և զնորոգելն զնորոգելու ի իմացն

Ասաց քո քոր ին, որոք ընդ ունի ինն, որոնք երկն լինանապա քո
դարձանարան որոնք քոյ :

Պիտրոս ՚ի գործս առարկերոյն տասց զսկիւնն սաղմնսիս
նչ թէ զաւիթ ել յերկինս, այլ ինքն զաւիթ սասց, սասց
որ քոր իմ նկատ լը ամէն իննէ . և զի՛ արն հարար անու-
յաւաջ զաւիթ ի խօսել ես վա իւր, և յա՛ կէն ՚ի լնուլ, ա-
սաց լը փարիսեցիան, ձեզ զի՛նչ թուի վա քոր՛ որք որդի է,
և յասելն զաւիթ ՚ի զանս զայս սասց, զիտորդ զաւիթ հոգ-
ւոնն ար կուէ . ոչ յուրասա կեաց՝ զոր զխտէինն թէ որդի
է, այլ ուսոյց զոր ոչն զխտէին, թէ նոր նք կամակ, և որդի
զի արն և ան զնայն բնուէն հարարդուին զուցանէ : Այլ սա
լը ամէն, մեծ է այս՝ սակայն մարդկութեն սաի . զոր ա-
նէր իրբն . զած , և առ իրբն զտորդ . զի ամութին իրբն
զարեգակն է, ոչ սաի ամ և ձախ . իսկ միեւն՝ սարաս է անային
գրոցն եզեալ , սահման անասմանեղև Այլ լը զանիելի, ՚ի
բռանալ գաղանայն՝ թագաւորէ անխաճանն , և զյառեցս-
ղացն և ս . որ են թնամիր և դեք, ՚ի հատուցմանն աւուր-
ասոյ՝ անկասկած այնուհետև սաի ունել զթագաւորութիւն :

Ղաւազան զբռնիցն քո քո ՚ի սիւնն . և որոնքն քո ՚ի
նչ թնուէաց քոյ :

Չոր եսայի բղխեացէ զաւազան յարմատոյն յեւսեաց
ասէ զիդան, և ՚ի սրտէ հօր բղխեալ բանն անժամանակ ա-
նախատարար ՚ի մարիամայ երևեալ մի ինի . և ելլէ՛ ծաղիկ
սքանելիլն, կամ ՚ի թարթօր փայլատակումն Ղարձեալ՝ գա-
ւազան խաւն՝ որ ՚ի սինն զցեցաւ . գաւազան ՚ի սիննէ՛ զի-
անրդ աւնուէ զսա ՚ի վր՝ արհմու, որև ՚ի նմանէ ինն հարիւր
ամու յետոյ շինեցաւ սինն ՚ի զաւիթայ . և զի՛ ասա զօրուն
գաւազան տէ, զի նուաւ զօրացան ամ առաջինն, և մեք
իսկ ՚ի մեր տիրութեն . զի զօրութիւն հօր յա՛ ՚ի նմայ է
յախտեան . և նա աւնէր և աւնէ զօրութիւն մեծամեծս :
Եւ տիրեացեա զա . զի խալին քարոզքն ոչ դիւրութ՛ և ՚ի
մէ՛ տիրելեաց գնացին, այլ ՚ի հեթանոսաց և ՚ի բաղբարոսաց
պաշարեալք . բայց՝ զօրութիւն խալին զօրանային, յազթէին,
տիրէին , և մատուցանէին խալեալ թագաւորին . ՚ի սիննէ
առարկալ ասէ, և ոչ յերկրէ, այլ ՚ի վերինն սիննէ՛ ուր նախ
նք գիտէին զնա :

Ընդ զիս է Բնի սկիզբն առաջը զբռնելն. Ի վայելելն էն Բն յոյ յար
ժանրէն յառաջ զան զբռնելոյ Բնոյ զննել:

Օր զորութե՛ն երկրորդ գալուստն է, իբր իրկիկն վա-
սօքն Տօր դայ, և նա է սկիզբն առաջ, և վերջին միաշարա-
թիւն մեծ, և զորութիւն անդ առաւել ցուցանի. թէ պէտ և
միշտ չէ նմա է ՚ի սկիզբանէ, և ամ զորութիւնն որ ՚ի մէջ ա-
ւարջն եղև. չէ նմա է. և ինքն յառաջ է և յետոյ՝ քան զօր
և զժամանակի, ունելով զիւր զորութիւն: Յարդանդ է յառաջ
քան զարուսեակ ճնայ զքեզ, զէութիւն և զձօնութիւն ցու-
ցանէ. ո՞ն յորովցնէ ճնանին որդիք, և զքնութի ճնողին ու-
նին: Անժամանակ անախա, անհասարար ճնեալ առ զգե
ղեցիկ բնութի անութե՛ն, յանհաս և յանախա արգանդ է՝
լուսոյն անմասոյց: Եւ ճնեալ անուանեցաւ նախ քան զժա-
մանակ զի մայնջնաւոր ծագմանն ՚ի ճոցոյ Տօր: Եւ զի
արուսեակն նախ քան զարեգակն է՝ զբն արար և սահ-
մանեաց զինթացս նոյ. ՚ի վայելութի սքց ասելով, ցուցանէ
թէ՛ յաւճառ խնամութիս այս՝ միայն սքքն վայելին անդ.
Հասկանալով զօրինակ անճառ ճնողեանն որդւոյ, որ է զէմ
յանդ խնն՝ լծ առաքելոյ: Մեծ զորութի է՝ որ հողեղէն
բնութիս միաւորի չ այ և անասնէ և վայելէ:

Երբեքս քր՝ և ոչ ևս զլլաւոյ. Բն քա- էս զաննայ յա-ի-տոն
ըստ իւրդին Բնի-Բնի-Բնի. և քր ընդ ունէ զա-ննէ:

Ա յն՝ որ ճնան զնա յառաջ քան զարուսեակ, երդ-
ուաւ նմա ՚ի լինելն մարդ: Աճ թագաւորութի ես հրէից,
և հեթանոսաց, քաղէկացւոց, մարաց, պարսից, մակեդոնաց
ւոց, հասնացւոց, հայոց, ասորւոց, և յունաց. և հրէից՝
քահանայութի ևս, և ոչ կային հաստատուն, զի առանց երդ-
ման սուան. և քմին անեղր և յախտե՛նական է թագաւորութի
և քահանայութի, զի երդ մամն է. զթագաւորութիւն ՚ի կու-
սէն սկսաւ, զի յերկուցն էր, և կոյնն յաղղէն յուղայ. և ըզ
քահանայութի ՚ի յորդանան ՚ի յովհաննէ, ո՞ն ձեռնադրուի՛.
զար եցոյց ՚ի բաշխել զհոցն ՚ի վերնատունն: Չի և մեղքիս
զեկ զեէմ շինեաց, և անդ թագաւորեաց, և հաց և զինի
նախեաց արբահամաւ. և արն նորոգեաց զէմ, և զնոյն
քաշխեաց, և ոչ անասուն կենդանի: Մեղքի՛ թագաւոր,
սեղեկ՝ քահանայ, թագաւոր խորալութե՛ն որ է թագաւոր
ստիխեաց. թագաւոր արդարութե՛ն որ է սեղեկն, զի արդա-
րութի ափ. անմայր յառաջնունն, անհայր յերկրորդունն.

յաւխտեանն՝ որոյ ոչ սկիզբն աւուրցի, և ոչ կտատարած կենաց, որ փոխեաց զթագաւորութիւն և զքահանայութիւն յիւրն՝ ՚ի տաննէն զեւեայ. որտուճական արբն թագաւորական եւ Տեթանոսաց, և միշտ մատուցանէ զիւրն Տօր՝ հայկէ և զխեուէրքե. զչլուխ անդամոց սյոյց մատուցողոցն է, և ընդունիչ ընդ Տօր և ընդ հօգւոյն: Աճ ար ք աջմէ քումմէ, որչի ք աջմէ Տօր, և հօգի ք աջմէ որդւոյ, զի հօգիւն ար է. և բնան աջ է անդ, և ոչ գոյ ձախ:

Խորհրդոցն յառար իրարմէն զնախորհրտաբան զննիւնսն, և իրարմ առն զնորոնսն. և իրարմիցն զնորոն իրարմ յերիւր:

Աքրահանու զգող որդւոնսն. և զինի գարձին զգող: Յաւուր բարիութե, զի յայանելոց է բարիութիւն ՚ի կատարածի, և չար իշխանութի զիւնաց և չարաց, յորմաճ խափանեցէ զնա՝ իշխանութի և զգղեատութիւն: Գառի գհեթանոսաց, ուր զինի իտայն՝ զեհմ և զհրէայնն հանուցեցալին, և անդ զնա՝ ձախակողման բաղմութիւն հարածեալք հարեալք յանիճիցն և աճեալք յանիճ հօրն: Աճ խորտակեցէ զչլուխս բաղմաց, զչլուխ պէտպէս ազանդից, և հեթանոսաճողաց զի մի զչլուխ կանգնի արն՝ միոյ եկեղեցւոյ:

Չաւրն ՚ի թանագործն արհաւիրելու. իսն ոչորոցն և իրարմ արտոյն զնորոնսն:

Հրէիցն ու զնորէին, և ոչ մշտակայք. օրէնք, և մարգարէք, և քահանայութի, և թագաւորութի, և տաճար, և ամբարիք, զոր սակաւ ժամանակս արբին իրքե. զճանապարհօրք. ոչ արարմելի և յատակ, զի մաղձով լի էին, անախորժ թուէր իրքե զաղխածուր, և արդ ցանուրեցան: Այս այնորիկն՝ ար եկեղեցի՝ զյատակն՝ զմշտակայն ունելով՝ զի ճարտար էր մարտար արարմակար, օրհնե և բարձր տանե զգլուխ իւր զքն. բանիւ և խորհրդով, միտե միանայ ք նմա ՚ի հասակն՝ աւեալ զչլուխն յանդրաւական յախտեանս հօրն կամակցութիւն:

Ազնուութե

Յնուարացոց լիզան աշխարհն՝ որոնելու առիթա՝ զոր: Յաւուրս իրարմ և իրարմ զնորոնսն զնորոնսն, յառարս արտ արտն եւ աճանուցե, ինքնուցի, իրարմ, և իրն ՚ի իրարմ, ինքնուցի զնորոնսն, և յաւուրս անիւս առաջի ար իրարմ զնորոնսն, և յաւուրս նմա ար, և ինքնուցի զնորոնսն արարման զնորոնսն, և յաւուրս նմա ՚ի իրարմ անանայ ար իրարմ զնորոնսն և առիւր: Արարի արարիւնս՝ առ զնորոնսն, ՚ի լի, յաւուրսն զնորոնսն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ը Ճ Ի

ՌՍՏՈՎԱՆ ԵՂԵՅ ՔԵԶՏԵՐ
Եւրոպոսի քաղաքէն ի Երուսաղէմ քաղաքս, ի ժողովոսս
գործելու գործքս եւ ընկերակցելու յարմարեալսն:

Բարեբաղն առաջիկայս եւ խորհրդով պարտա է խոստովանել զնոճ
ազգոսն ի ժողովոսս, կցորդ զուղիղան անպաշտաւքս՝ հաստատված
և գործովքս աստուղ. որով ասեմք, մեծ են գործքս քո արքայ եւ
քննեցաւ, և յայտնի եղև. եթէ է կամքս՝ եթէ քաւական է վճար
բեր գործ մեծս:

Խոստովանելու եւ շնորհակցելու գործքս եթէ արքայսն եթէ քոս յարմար
է աստուղ:

Խոստովանելու, գործքս աշարածոցս խոստովանել ասն
զնա՛ վայելչութիւնս, աստուղոքս, արեգակամբ, և բունիւն. օղ,
երկիր, ծաղիկ, ծովքս, և լողակիքս: Արդարութիւնսն մնայ,
դատաստանսնսն, զի շարաք ինչ պահաւ:

Յիշատակ արքայ աստուղոցս իւրոց քաղաքս. արքայսն գործելու եւ քո, և
քոսնսնսն յարմարեալսն:

Յիշելու մեզ զաստուղինսն արեգակինսն որ ի վարաւան, և
յամար, և շարք արժանի, այլ որովմեծ գիծամեծ ևս. կերպ
կար ասց, սխմարսն որս ասց երկիր զամաց իւրոց, զի զայլոցն
ասին ասար:

Յիշեաց յարմարեալսն զարքայսն. արքայսն գործելու իւրոց արքայսնսն
գործելու իւրոցսն:

Յիշեաց զարքայսնսն. զգործութիւնսն գործոց իւրոց, այժ
ժաւ արեգակնոցսն պատուիրեաց մի վարսել յաւանքէ, միայն
երկիր զամքս լիցն:

Տալնսն ի աստուղութիւնսնսնսն. և գործքս քոսնսնսն արքայսնսն
իւրոցսնսն:

Չուակ քո զհեթանոսս ժաւանդեացի: ասաց արքայսն
մաւ. և գործքս ձեռացնսն, զի չունինսն ինչ արանել զմեծ
թիւն արարաք միտա ինչսնսն. և ան արդարութ արար, զի զար
ինչ մեզ խորհեցանսնսն յայ զխոյնոցսն, մովարացոցսն և այլոցն:

Հասարակի՛ք ինչ յանձն պատգամներս ՚նք. հասարակայ ինչ յանձնական յա-
նձնորդնդ. որքանայ ինչ ճշմարտութի՛ք և անշուշտութի՛ք:

Հասարակի՛ք ինչ, զոր մտխոհակ գտատուիբեաց անհել: զոր ինչ խոստացաւ՝ հաստատեաց և արար ճշմարտութի՛ք. թէ մինն ՚ի ձեռն զհաղարս հալածեացէ:

Փրկութի՛ք աստիճայ քը ճողովբայն իբրև. պատգամիբայ յանձնորդնդ զանոր իբր. քի և անշուշտ անուն ՚նք:

Փրկութի՛ք ասարեաց, զմտխոհակ՝ զյետու, և արդ հրեշտակ՝ որ էարկ խոսովութի՛ն ՚ի հեթանոսս, և սասակեցին զիբ եարս. պատուիրեաց զուխտ պահել՝ զոր եղաք լէ ան. անք և անհեղ է անունն՝ քի, զի զանունն ՚նք կարդացք, և անհող եղաք: Գարնեալ՝ զյն ասարեաց հայր. պատուիրեաց զուխտ խոր՝ ՚ի վերնաստունն. անք և անհեղ է անունն՝ քի ՚ի վեր զիւնաց, և զնոյն յուղայի, և ամ ցաւոց, և ձախակողմանն զասուց:

Ստիճակն զգնահարութի՛ք իբրև զ քն. իմաստութի՛ք բարձ անձնորդն՝ որ աստիճակն զնա. և զգնահարութի՛ք ՚նք մայ յանձնական յանձնորդնդ:

Սկիզբն իմացմանց իմաստութե՛ն՝ երկիւղանն, իբր աստ ջին զաստիարակ հանելոյ ՚ի սեբն. իմաստութի՛ք՝ ոչ որ լեղաւակ ձարար են, այլ՝ որ դործով կատարեալ են. և այսր սկիզբն և հիմն այն է՝ զի երկեաց յայ, զի յորժամ բեւեալեք ՚ի սեբն՝ անք՝ իմաստութի է և որդիութի՛ք. և օրհնութի՛ք ՚նք մայ յատեանն ՚ի վեր մեր: X

Անշուշտ. ՚ի վերայ աստիճարութի՛ք, անձնայ և զաստիճայ: Օրհնութի՛ք և այն՝ յորժայ աստիճանն, որ յորդորդայ յերկիւղ քնն, և աստ ասէ զն յաղարտութի՛ք և իբրև զն, և զարհարութի՛ք, իմաստութի՛ք զարջս ճարճասոր՝ և հոգեւոր. զոր ՚ի իբրդին աստիճայ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ծ Ժ Ա.

Երանել է այք՝ որ իբրև ՚ի քնն. զպատգամն ՚նք նա իմք յայք:

Չի երկիւղեւ ան խորչի ամ՝ որ ՚ի շարէ, Չպատուիրանս ՚նք՝ նա կամի յոյ՛ք, զանձ մերձ տեսանելով՝ յոյ՛ք կամի զհամոյ լինելն:

Հար ինչն յերկիւղ անձնայ նա. և ասէ անշուշտ զգնահար:

Ող արքաճամաւն՝ որոյ դուստին Եհերձ զձով, և գգեառ
 'ի վեր գարձոյց, և զարեգակն և զլուսին և զաստեղս կոցոյց:
 Եւ ազգ ու զլոց օրճնեցի, ու զիջ ճաւասացելոց:

Փռս և ժնա-թի ին 'ի քան յորս. սքտ-քա-նի յի քոյ յա-իտնն
 յա-իտնն:

Անկատարիցն այս վայելէր. իսկ՝ կատարելոյն զխաւն
 խոտացաւ. արեւ, փառք և մեծութի եղև. 'ի դուստին դաւթի
 'ի սարման. և արդարութիւն եկեալ յարեցաւ 'ի քն. և 'ի ճա
 ւասացեալս նի:

Ճա-իտնն 'ի ին-սոն լոյս աւլոց. սքտ-ն զի-նն՝ և սքտ-ք է քի:

Յարմարի բանս 'ի վի կզեկիայ՝ 'ի կործանմանն ասոր-
 լոց, յորում՝ ճաղեաց նսա լոյս մեծ՝ որ ուղիցն էր. Ճաղ-
 եաց 'ի խաւարի անդ խաւն զլոյս գիտութն, որ եցոյց զյո
 լովս, զյովսեփ, զլուսինի, զճուտի, զեւթեք, որ ուղիք
 եին. Գարձն ի սպա. զտնն նեղիկ իբր 'ի խաւարի, զի ցուց
 ցի քաջութիւն իբր յարայն. սքտմած, զիւած, և արդար
 սքտմածայն, և զիւածայն, և արդարայն:

Բա-լոց ոյս՝ սքտն և քոյ զի, յի-նն շի-նն 'ի քա-քա-քնն:
 շի յա-իտնն նա զ սա-ննն:

Անեղոս՝ բարի մարդ շնորհոյ և փոխատու. զի որ սքտ
 մի աղքատի՝ փոխ առ յոյ, առակնն ասէ. և այս յայնի է,
 յո քաղցր այրն՝ փոխ և ա զքանդարն. և յարնէ զբանս իւր՝
 'ի սրճաննն. այլն՝ սքտմածն զգուշանայ, զի յոյ սրատու-
 խանիս՝ մի սրատուարեացի բանիւ, սասանել ինչ 'ի սրատուի
 բանաց նն:

Յի-լոց յա-իտննն եղև սքտ-քն. 'ի Կոթ-նն լաբն նա զ երկնն:

Իբր քարձան գրեալ անմուաց զսէրնն այ, և զպատուի
 բանն. այլք տեսնեն և յիշեն յեաց զփառս նի ոյ զի զե-
 կիայն, և զնմ սքտն. 'ի ճամբաոյ շարէ նս մի երկիցէ. 'ի
 սպանացեաց սենեքերիւնայ. և յայնանն՝ որ ասէ ս՝ սրատու
 ցէ ձեզ ի է՝ ճաւր բարձրեալ կոյ. և զալ սլացն, և զայնն.
 զի սրակի ակն ունի. և ոչ տանձանայ:

Պարտոց է սքտ յի յա-սու սա նն:

Միմուրոս՝ անշարժ է սիրտ նր՝ ՚ի յոյն, լը պողոսէ, հայ
և մնայ ինձ արդարութի՛ն պատկն:

Հասարակ է սրբ նք. Եւս Տ՝ երկնէ Բըւն սրբն է՝ ինչ-ձո ի-բ:

Յանշարժ հաստան հաստատեալ, և զոր ինչ նմա էին
խորհեալ յայս կեանքս թ չնամիր իւր:

Սիւնայ՝ Ե-իս սըւստայ սրբոր-նի՛ն նք մնայ յա-ի-սնա յա-ի-սն-
նից. Ե եղևի-բ նք Բ-ընք եղևի՛ն Գ-ու-ս:

Իբր զսերմնէ ողորմութի՛ն, որ սիւսմամբ մտտանցն
ցանի և առնէ բարձրագատիկս. ի՞նչ էսլէս՝ առնեալ իբքն ասղա
կանի, արդարութի՛ն մնայ յաւիտեանս յաւիտեանից, և եղ-
ջիւր նք բարձր եղիցի փառք, պատկն է՛ր գլուխն եղեալ,
իբր եղ՛ իւր ՚ի գլուխ կենդանայ. և բարձր ՚ի գլուխ պար-
ծի ասէ ողորմութի՛ն առ դասաստանաւն:

Մըզու-որն սրբն է՝ Ե-բ-ընայն. զստանա ի-բ կըճոխցէ, և հա-
լի-նէ. Ե ցանկ-նի՛ն Բըւն-որայ ի-բնցի:

Տեսցէ սատանայ և բարկասցի, և չկարէ ինչ առնել՝
ցան թէ ժառանգել զլու աչայն և զկրճել առանանցն, և
հալի ՚ի բոց կիզանող: Կ, աւ՝ ամ անողորմք իբրև. զմեծա-
առնն. և ցանկութի մեղաւորաց կորիցէ, սատանայի ցան-
կութի էր ընդ իւր կորուսանել զազամ. և յիմար կուսա-
նայն և մեծատանն հանգիստն կորիցէ՝ զոր ոչ առին. ամ
մեղաւորի դիպի զիկողիլ յիւր ցանկութեցն:

Էջ չեւ-իս:

Օրհնութի՛ն Ե սոս անթղայ. շէ ՚ի թո՛մ առաւօրս ընդսս պա-ի-ն
ի՛ իբրանն, և Բըւն-նի՛ն զԵ-սոս իբրթղայ, և բանանայն, և
ասոց՝ երգիցի՛ն Եան-անս զԵ: Գ-ու-նի-ն ի-բորն Ե ՚ի ըր զԵ-ն-նի-ն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Ժ Ի :

Օրհնցի՛ն Եան-անս՝ զԵ. և օրհնցի՛ն զանան սն:

Մանկունք՝ ոչ զտղայն ասէ, այլ՝ զարխն, և զարթուն-
սըն, և զքաջն ասէ: Այլ՝ ուղ ակիւզաս, և սիմուրոս ասն
յիբրայցիցիսն արդ-ոն է ծառայ, որք Են քահանայքն, և
աստ՝ գնեալքն արեամբն քի. և օրհնեցիք զանուն սն,

Թէ որ, ա գրնու թիւն անգիտանացք ասէ, զանունն օրհնեցէք՝
և ինքն առաջնորդէք ասելովն:

Եւ զի: անուն քն օրհնելու, յայտն էլովն Բնու յախորհան:

Չամ անուն ան օրհնեմք, որ և ավանդուան մեզ բաշ-
խին բիւր բարութիւնք Յայտնհետէ՝ որ եղաք մեք քիւ ան-
մահ յուսով մինչև յախտեան:

Յարեւելէն Բնու Դեպոս արեւա՝ օրհնելու է անուն քն:

Չայս և ինքն ան տապ, ոչ են կամք իմ ՚ի ձեզ, իուն-
կրս ոչ անունս ՚ի ձեռաց ձերաց. զի յարեւելից մինչև ՚ի մու-
տքս արեւու՝ անուն իմ օրհնեալ է. քանչի՛ և հեթ անտոց՝
անգիտաբար զանուն ան օրհնելին, եղեալ կոռցն, զոր ան-
տեսցր զպաշտօնն, և ոչ անշունչն:

Բարչէ է ՚ի ձերայ ան ազգաց քր. և յերկնս էն գոտս յի:

Տն զաշտեամբն՝ և բարձրանալովն ՚ի խաչին՝ ճանա-
չեցին ամ աղբք, արեգականն իառարմամբ և երկրի շարժ-
մամբն. և յերկինս են փառք նորա՝ քերթիւնք որք ասեն
օրհնեալ են փառք ան ՚ի տեղւոջ իւրում:

Ոչ է ոչ քր ան Բնու Դեպոս ան Բնու յի և զանորն քնանէ
յերկնս և յերկրի:

Ի բարձունս բնակեալ ուր հանգչի, և ոչ եթէ բովան
գալի անդ. և զխնարհս տեսանէ զի որչափ բարձր են եր-
կինք յերկրէ, և ան այնչափ բարձր է քան զերկինս. և թէ
սէտ՝ ՚ի ձեռսն ինն են խնայելիք և զպաղիք, այլ այսպս ասի, զի
խնարհ են արարածք քան զարարելն:

Յարեւելէն Զարգոս Երկրէ և Բարչէ ասնէ զառաջիւն յաշխարհ:

Չմովսէս, զգաւիթ, զամուէլ, զորարարէլ: Եւ
բարձր ասնէ զհեթ անտաս՝ որք տառապանօք շրջիլն զտո-
նել զան ՚ի խնարհ, և ինքեանք յաղբիւսս մեղաց զարշանայ
ին. ուստի՛ բարձրացուցանելով զինքն ՚ի վեր՝ քան զամ զոր
նորայն կարծելին, և զնս բարձրացուցանել լն հրեշտակս նրս
տուցանելով:

Նորարարանէ զն ինքնն՝ ընդ ինքնն ինչ ընդ ընդ ինչ:

Չհրեւել

Չհրեկց առաջնորդան՝ յաղքատաց ընտրեալ . ի իշխա
նըս մարտիրոսեան իւրոյ՝ ի քահանայսն նստել, և զհնէթա
նոսս աստէն ի առաքելայն՝ հրաման տալ զիւնաց, և ցառաց,
և ախտից:

Ինչպէս յարանէ զմահուն՝ ՚ի քանն աւրախութի, ոպ ի մայր որդ
-ոց բնորոշեալ:

Չսասայ, զսերեկաց, զաննայ, զկողիսաբեթ, զեկեղեցի
՚ի վերինն եկմ ընտելէ իբրև. զնա՝ իւրովք զառակովք բեր
կրբեալ:

ԼՂ ԷԷԼ-ԷՄ :

Օլերախիսն քյ՝ և զիւնոց արտոն-նիւն յայտ ասանէ . և ինչ
դէր՝ պարտոն-նիւն է հնոյն ինչն՝ ՚ի քիմաց շտտե-նիւն, այ-
նն՝ մարտիրոս-նիւն է նորոյս:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Ժ Գ :

Յելանէն ինչն յի գիտարտէ . քանն յախմբաց ՚ի իսղովքս
նէ այլազգիաց:

Ելէ հրէ-սարան արեւ-նի նք, և ինչն ի շխանոն-նիւն:

Տաճարն անդ շինեցաւ, և ինչն ի իշխանութի կալաւ ըզ
պաղեստին:

Օրով ի տէր և ի քիւն-ն, և յորքանն անդրէն քարչաւ:

Ճախն՝ նշանակ ծովաւ աշխարհիս, որ խաչիւն բաժանեալ
փակոց զկառապալաութին, և զմեզս, զգեանն զարձայց ըզ
բնութիս՝ յան և ՚ի զբախան:

Ի իբնէս ցնթացին ոպ ի տոյս. և բնաբոս ոպ գառնէս մասնց:

Ա յաղէս թուէր ցնծալ լերանց, և խայտալ բլրոց, ուր
նշոյլք փատաց ան փայլէին: Ա յին՝ լերինք մովսէս և ահա
բան, և ի իշխանք ի սրայելի. բյուրք մարիամ, և զասք պարու
կանանցն՝ յերգելն թմբկօք խայտացին:

Օ ի է ի իւր իւր. զո՞ տէրէր և ի քիւն-ն. իմ քա- յորքա-
նն, զի՞ քարչա- անդրէն:

Ի իբնէս՝ ցնթացէս ոպ ի տոյս, և բնաբոս ոպ գառնէս մասնաց:

Չանշուեսն հարցանէ՝ զի յորդարեացէ զկենդանիս
օրհնել զան. և պատասխանէ հողին:

Յերէնաց քն սասանեցաւ երկր. յերէնաց քն յախմբաց:

Որ սասաց յսկորաց թէ՛ չէ քեզ ի՞նչ յեղիստոս, և ևրից, իսկ՝ վարսելն յահագին ևրևաց ան՝ յորմէ լերինք իրբև զմամհային այլն՝ յայտ առնել: թէ՛ զասասնելն ասել խայտալ և ցնծալ. որ հայի յերկիր, և սայ զողալ. որ ՚ի խաչն գալով ան սասանեցան տարերբ ան՝ և լերանց ցնծալ ասել, զի այլ մի զիցեն ՚ի նս կուսս. այլ խոյս և զասինս նու՛իրեսցեն կենդանայն այ յսկորաց, որում նա նու՛իրելբ ՚ի բեթեղ, և ՚ի սամիրան, ՚ի դասնայն ՚ի միջնալեաց:

ՈՒՐԵՅՅ ՂԷՆԻՆ ԻՆՎԻՆ ԸՆՐԵՅ, Լ ՎԱԿԱՍՏԻՆ ԵՎ ԷԷԻՆՆԱՆՆԱ:

Ուստի ևրկուսասան աղբիւրբ չէ ապաստով տեղիս զնա ցին յերկուսասան ցեղան ինչի, նշանակ վիժին յի՛ ուստի ան՝ ևրկիր ուսողեալ պարտապայան. և ևրկուսասան առաքեալքն վարսանակ ևրկուսասան վասկայն զնացին չէ տիեզերս:

ՄԻ՛ ԲԷՆ ԹԵ՛ Գ՛ ԲԷՆ ԵՅՆ ԱՆՆՆԱՆ ԵԱՆ՝ ԴՆՐ ՂԷՍՍՈՒ, ԸՄ ԵՂԵՆՆՆԻՆ Լ ԷՆՎԱՐՏԱՆՆԻՆ ԵՅՆ:

Որ է մի մեզ քարկանար, և վն մեր մեզացն արդելուք զնորհս քո Ղարանի՛ իբր պետրոս և յահաննէս ասելին վն կաղին, թէ՛ ոչ անձին զորում չէ, այլ՝ անուամբն յի կղև զնալ զմայ. վն որբուն թէ՛ առ մեզուցեալան. և ճմարիս խոստման քո՝ առ արդարան:

ՄԻ՛ ԷՐԷԷԷՆ ԽՈՍՏԵԼՆ ԻՆՎԻՆՆԱՍՈՒ, ԸԷ ԻՐԷ ԻՅՆՆԻ:

Ձի սոխր ևին ասել ՚ի յաղթահարելն զնս, թէ՛ ոչ է անձն յն՝ որով պարծելինն, որ խոսակեաց և սասակեաց զհարս նն, և զնս Այլն ՚ի ակասնել վնչանս յառաքեալն՝ ասելն, ոչ է անձն ձեր՝ որ զայդ առնել ՚ի ձեռս ձեր. և նն ասելին:

ԱՄ՛ ԲԵՐ ԵՐԷԷՆ Լ ԵՐԷԷՆ, ԸՄ՛ ԸՐԷ ԸՆՆ ԻՆՎԵՅՄ՝ Լ ՄԵՐԵ:

Ձի նն արարածք են, և զոր ինչ կամեցաւ՝ արար, և ոչ եթէ զոր կարաց: Եւ՛ յորժամ յաղթում թէ պատկն տացի մեզ վրկերացս, մեր սասացուք յաղթահարելոյն:

ՎԱՍՎԱՆ ԿԷՆՆԱՆՅ ԵՅԷ՛ Լ ՄԵՐԵԷ՛ ԻՆՎԵՅՄՆ ԵՐԷ՛ ԵՐԷ՛ ԵՐԷ՛ ԵՐԷ՛ ԵՐԷ՛ ԵՐԷ՛ ԵՐԷ՛:

Ձպատիւն ՚ի նիւթոյն ունելին, և զղեղեղիւթին յաբուսակն. զի ձեռապարծք են:

Ը՛

Ինչպէս ասին՝ և ոչ իբրև, առ ասին՝ և ոչ ոչ ասինն:
 Այնպէս ասին՝ և ոչ լինն, ասնա ասին՝ և ոչ հաստին:
 Չոք ասին՝ և ոչ շրջափնն, որս ասին՝ և ոչ փնանն, և ոչ փոյ իտր-
 իտր ի իտրորս նոյ:

Չ կերպարանս կենդանոյ ունին և ոչ զկենդանութիւնս,
 և զատթար են քան զմանր կենդանիս, զձնանս և զթմեխս,
 զի նորս շարժին գտնեայ և թռչին և գնան, նորս՝ որք արաս
 լին, անմտազոյք են քան զնոսա:

Նոն նոյ ի իննն, այս արարին զնոսա, ամբնութիւնն որ յառաջիկայ ին
 նոսա:

Անվտր և անզգայք լիցին մահուամբ:

Տուն իբրայել յառաջս ՚ի քր. օգնութիւն ընդամենէն է նոյ:

Որ ընկալաւ յերկիրն պարգևաց:

Տուն սգարսէ յառաջս ՚ի քր. օգնութիւն ընդամենէն է նոյ:

Նուիրացն ընկեր էք, և աւելի բարեկանայք արհամար-
 հոցաց նոցա:

Երբն զնոյ քն յառաջսն ՚ի քր. օգնութիւն և իննն է նոցա:

Քահանայութենն՝ առանձինն պատիւ զնէ, և զեկն
 պատուէ՝ զորս երկիւրսն ասէ: Քանզի՝ երկիւրսնայն ՚ի
 սիրս արկանէր օգնելոյն բընական օրինացն, և իրկէր ՚ի
 կուտարաշուութենէն: Իարձեալ՝ այս երկք տունս՝ զերեք հա
 սակս ասէ՝ զկատարեալս որ ՚ի վեր քան զօրէնս գործեն,
 և զարդարս՝ որք ըստ օրինացն սուննն, և զպաշխարօզս՝
 որք երկնցին յոյ, և ապաշխարեն, և երկիւրսն՝ զեկամուտան
 ասէ, որք երկեան ՚ի ճամբարութենն նոյ, և եկին առ նա:

Յիշեաց զիւր քր և օրննայ զիւր օրննայ քր զքանն իբրայելի
 օրննայ քր զքանն սգարսէ:

Չի զմեզ յօրհնելն յիշեաց, և օրհնեաց զմեզ, զի
 զօրհնիչս իւր օրհնէ: Չառնն իսրայելի, զառնն ահարոնի
 զերկիւրսն՝ զաւսօջնա, զմիջնա, զկերթնա, այլն՝ զճոյն
 իսրայելի զօրհնութիւնս ՚ի նորս գարձոյց, և զնորհս քահա-
 նայութե յեկեղեցի:

Օրհնեաց քր զբնիւն շնոս իւր, շնոս իւրոսն և զբնոսն:

Յերկիւղաձօս փորձեալնք են որ ՚ի մարմնոյ տանջանաց և ՚ի դեհնայի երկնային . և մեծամեծք՝ որք երկնային թէ ՚ի տեսնենք նր զրկին . և երկրորինն օրհնին ՚ի մասնէ:

Յտեւցե ՚ի յեւ քր, ՚ի յեւ և յարեմ յեր:

Մարգարէս յաւելցէ. այլև՝ զստարեալսն որ յիկէն էին, և աշակերտքն նոյ. ՚ի արևեալ տակ, յաւելցէ ՚ի ձեղ զհեթ աշտոս, իրբև արն յաւել յերկոտասանն՝ զեթմանատունն:

Օրհնեալէս քրս ՚ի քնէ, որ աշտ զբնոսն և զբնոս:

՚ի տնէ և ոչ ՚ի կոտնն, որ յայլոց արարան:

Երբնս երկնոյ քն ին. և զբնոսն ի արդոց իւրեան:

Ար զերազոյն է այս զգալի երկնից, ան են իմանալի, որ զիտէ զնա անդ . և զերկիրս որդւոց մարդկան ետ զիտեւ, և զիւրինն ոչ քննեւ:

Աւելն Ժտեւ օրհնեցին զեւ, և ոչ տննեան՝ որ իջանին ՚ի քնոս:

Արք մեռեալ են մեղօք՝ ճեն արժանի, և որք կուռս պաշտեն, և որք իջանեն ՚ի դժօխս՝ յանհաւատութի նոյ:

Այլ ինքանիս օրհնեացոս քր. յայտ հետե Ժն և յարեան:

Ա յառ զանազանին կենդանիքն ՚ի մեռելոց յարուցեւ, զի կենդանիք օրհնեն զանձ. և որք ոչ օրհնեն՝ ոչ են բարեք կենդանիք, այլ՝ վատք:

Այլ իւրոս:

Չմտնեացեացն զստարեալին նշանիկ ստղոս: Ոման տնն զբնեալ քրսն ՚ի զարեանէ այրին յայնոց ստարաւ, և այլ երգեաց զայս: Այլև՝ ին զբնեալ ՚ի քնոսն՝ տնն զայս:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ՃԺԴ

ԻՐԵՅԻ ԶԻ ԼՈՒԻՑԻ ՏԵՐ ԶԶԱՅՆ

աշնոց ինոյ . իմարմնոց զանին իւր ստի, և ի յարար ի իւրոց ստն:

Վատարեւոցն է ասեւ զերեցին, այլև՝ զպատճառն յաւելու՝ զի լուկոցն ար: Զի սիրեմ ասէ զնա. զիտեմ զի լուկոսն

ինձ, զի գիտրձ առեալ է իմ յառաջ: Իսնարհեցոյց զունկն խոր, այսինքն՝ ՚ի սիրա ՚ի ծածուկ, և ՚ի խօսելն ընկերայն: Խնարհեցաւ և լուռ, և ևս ընդ այնք զամ՝ աւարտ կարդ աչից առ նա, զկեանս իմ, և զամ՝ արարածս ՚ի նա իբրև ՚ի գիր կարդալով:

Շնչոյս շինել ինչո՞նք ևս: և շնչոյս գիտնոց գիտն շին:

Երկուեր կռի յառաջ քան զճոռնակն ցառք ճակն. և ոպ զոր առնծին կենդանոյն ՚ի գեղեղմանի. ուր շրայր ինչ առէ միջոց ը դասն մահս և ը խ. զի դառիժ յայրին, և մահարայնցիքն ևս՝ սյտիտի վասնկ կրեցին, և դառք վայելցին քրիստոսի:

Չնչոյս շինել ինչո՞նք ևս: և շնչոյս գիտնոց գիտն շին:

Անձուկի՛ որ խիստ է քան զնեղուկի, ևս դառի սակ: զի դառիժ արդեւ զինքն ՚ի սպանանելոյ զիժ նամիան. և մահ կարայնցիքն և վիայքն ՚ի խիստ սարց սրատասխանի. դառն զնեղուկի՛ և շանկելով կերակուր, և աւելեաց ցանկարով վշտաց՝ նեղելն զինքնանս. և զանունն մն կարդացի յայնուի, և սակս անունն նր կրեցի սակ դայս ամ:

Ո՞րք ինչո՞նք շնչոյս շին. ոչքո՞նք քն ինչ ոչքո՞նք ևս: և շնչոյս գիտնոց գիտն շին:

Ո՞րք միակն ՚ի ցամանէ, և ՚ի ցանկուկէ, յերկիւղէ, ՚ի արամուկէ, որ հաւայն են սխար, և սրահէ զաղայս արչ անդէն ՚ի սակմանելն յարդանդ մօրն սկսանի զննաման ար ՚ի տղայն: Իարձեալ զինքն տղայ կուչ առ սառուղ, ոպ առ դարձալ, որ հնայեալ էին ՚ի մրցմանս սրտերազմալուկի:

Ե՛ւ ինչո՞նք շնչոյս շին. ոչքո՞նք քն ինչ ոչքո՞նք ևս: և շնչոյս գիտնոց գիտն շին:

Անուց սրտածառ խնարհուկն կղև. սակ. դարձ անձրն իմ ՚ի հանդիստ քո, ՚ի խնարհուկի կուչ զանձն, զի նա է հանդիսա. այլն՝ քաջայերէ շերկնել ՚ի մահունէ, զի մահ մարդոյ հանդիսա գրեալ է. զի դասնալ և ընդ այ լինել՝ քրքն լաւ համարելն: Չի ար օղնեաց՝ մարդ լինել ընդ աւերեաց զգժոխա:

Փրկեաց զանձն ի՛նչ ի՛նչո՞նք ևս: և շնչոյս գիտնոց գիտն շին:

՚ի մահունէ՛ յայնմ մահունէ. զայս իմ յարտառուաց, ուր ըլ աչոց է. գոտս իմ ՚ի դայիժ աղալուկէ՛. յերթայն ՚ի գժոխա. հաճոյ կղեց սառմի ան յերկրին կենդանեաց, զոր հեղոյն տալ սոսոց արն:

Ա Ջ Լ Ե Մ Ի Մ :

Այսպէս զի՛ն՝ և սարգի՛ն՝ շար և շար զի՛ն՝ մի գո՛նն, և շինն յե՛րջոս ևս
գտնեն, շի՛ յարե՛ն ՚ի մի միտ : Չի՛նք յարե՛ն յոյն, և շի՛նք յոյն յոյն՝ շի
հանդիւնն նշանակի :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ը Ժ Ե :

Հասարակ շար և խոսիցայ : և իս իսնորս ինչ յոյն :

Հասարակ ի՛ն է գոյ երկիր կենդանեաց , որ հաւա-
տալք՝ և ոչ աչօք տեսանի : Թի՛, և՛ ոմանք զպաղեստին ասին՝
ուր պաշտի կենդանին անձ : և որ պաշտենն՝ կենդանի են : և
ևս խնարհ եղի յոյժ , ընթացակից է հասարակ խնարհաւթն
խնարհեցայ ասէ , և ապա առ ի զնորհս հոգւոյն :

Ես սոսի՛ն ՚ի զարմանալ ի՛նձ , ինչ ան յարս սոսի :

Ա կիւղաս ՚ի զբազինն . սիմօքոս՝ յափշինն : Զորժամ հա
ւատալքն որ ՚ի հիացման եղեալ ՚ի բաց կայ յերևելեացս , և
ք ինչ եղեալ զկարէ , ինչ հասաւ լինել նսա , և ասէ , անձ մարդ
զինչ խօսի զանձառելեացն այ՝ սուտ ասէ : Ոմանք ասեն՝ պատ
ձառեցաւ առ արիմիլեքաւ բանիւն , և առ անքուսաւ կերբս
բանօք , զայն ասէ : Այլէ՛ ասին ի՛ն է հիացաւ դաւիթ՝ ի՛ն է
հնար իցէ սուտ լինել սամուելի՝ որ օծն զիս , զայն ասէ ի՛ն է՝
ևս ՚ի կարիս ստաւթե՛ն եկի , և անձ մարդ հարկի ստել : Ամ
անձ մարդ մեղանչէ , որ է սուտ մեղքն : Գարձեալ որ զհետ
կենցաղոյս զնայ՝ սուտ և ընդունայնութի է՝ լի սողմանի :

Այլէ՛ զոր ստաքեալն ասաց զանձառն , զոր ակն ոչ կտես ,
և ունին ոչ լուսաւ թի՛նող խոսն՝ անձ մարդ պահաս է , ան մի-
այն է կատարեալ : Այլ՝ յորժամ դաւիթ զանձ մարդ՝ սուտ
ասէ , զմարդոյ խորհրդոյ ասէ , և ոչ զհողեկիր մարգարէիցն՝
զոր պիտոնեանքն այգանեն , զի մարգարէ ՚ի վեր քան
զմարդ է :

Չի՛նք բաց քրիստոսը քն ընք անք անք շար և իս ինչ :

Ա յերան մեծն՝ որ անհասն է ՚ի մարդկանէ , զինքն կտ
մեղ ՚ի պաշտել , և զանձ արարածս ՚ի վայելել , զինչ իցէ արկոյ
նք արժանաւոր հասուցումն :

Բա՛նի գրի՛նք ընդապայ , և լանան քն իտրտոյն :

Չմահն կուէ բաժակ փրկութե՛ն , զոր կտ անքն զմահն
իւր ՚ի ցուցումն սիրոյն առ մեղ , և այնպս կուեաց , և յորդ-
ւոցն որոտունն՝ պահանջեաց : Բաժակ՝ աման զինոյ՝ բա-
ժանիլ ասի , որ է մարմինս աման մահու , և անի տայ զբա-
կանն . խկ՝ զսեփհական և զյոժարական սէրն՝ այ տայ զի

Հասարակաց է մահն, անասնոց և մարդոց . և զհասարակացն՝ սեփհական առնել կատարելացն է . վայ՝ փրկութե ստե բաժակ, զի անն այնու փրկեաց դատեղեքս . սիրովն մեր արբել ոնց գիտեաւ՝ չարեաց ինչ զամ կիրս նախատանաց: Ընկալաց Ի ձեռաց քմի, և զանունն նն կարդացից յս . իբր նա զՏօր անունն, զբաժակն՝ զոր ետ ինձ հայր, ոչ արբելց: Այլ զի՝ և յանունն անթօյն՝ և զգլխինն ստօր կեք կոչել բաժակ:

Չարտիւն ի՛ մի քայ՝ ստուղի՛ մի ժողովրդի՛նն ՚ք:

Չարթօս իմանն տաց, նոր ետ Ի խաչին, նոր մի համարիբ սոցա մեզս: Տային և սրքն առաջինն նմ, իբր ստեփաննոս, յակորոս, և յորլք վլայք, զի և այս՝ պատարագ է:

Պարտաւան է ստուղի՛ քն մահ զէջ իբրայ. ո՞րք ին թառայ չո ին, թառայ և որքն աղբնոց չո:

Մարդկան նախատինք թռէք և յիմարութի, իսկ առաջի նն պատուական, զի ոչ ոնց տեսանէ մարդ՝ տեսանէ նմ. մեզ յերևելիսս, և նմ յաներևոյիմն: Յամ արքնս պատուակն և ազնիւ կան. Ի հրեշնակ՝ վերին դասքն՝ աթուոցն, սերովելիցն, քերովելիցն. յերկինս՝ առաջինն են նք տեղե և փոքր: Յերկու լուսաւորս՝ արեգ մն. յաստեղս՝ արուսեկն. Ի կողմանս՝ արեւելք. յերկրի՝ դրախան. Ի լեքինս՝ սինայ, և թաքօր. Ի գետս՝ յորդանան. Ի յսկինն՝ արաբացեոցն. Ի յա կունս՝ շախիւզայն, և տոպաղիմն. Ի կանայս՝ մարիամ նմա՝ ծինն. Ի մարդն՝ նմն մարդացեալ . և Ի յանարդ մահուանէ՝ մահն վն այ, որ քաղցրանայ դառնութի նք՝ Ի սերն այ:

Ո՞րք ետ ծառայ քո եմ, և որդի եւայի, որ աղախին եզն. հեշտութեն՝ որ ախկինն էք. զխարդ վնարեցից զազամայն և զմորն պարոս, թէ ոչ կամաւորն մահուամբ: Այլ՝ ծոյն պարտական է Ի վն ննն գնել զանձն. զի ոչ միայն ստեղծուած և արարած, այլ՝ գնեալ պատուական արեամբ քո ծառայ եմ, այլ նմապաշտից զաւակ եմ ստե, որ քեզ նուի բեցին, և ոչ օտարի:

Հարտիւ շիւղան ի՛ մ. զիւ խորոյնց պատարագ օրհնութի, և շնորհն քն իբրդոց:

Կապանս՝ զյերոնիայն, և զմանկանցն Ի հուրն, և զգանսիելին: Եւ զարձեալ՝ շտարհ ունիմ՝ Ի մեռանելին ստե՝ և Ի կապանաց մարմնոյս ազատելն, զի շնորհ և արեամբ կապեալ է հուր:

Հողի ի մարմնացս ւ Այլի՝ ՚ի դժոխս արձակեցեր ՚ի կապտ
նաց անբուժանեցեաց: Վերջ մատուցից սրատարագ օրհնուե,
սրատարագեցից զիս քեզ ւայլն՝ օրհնութիս մատուցից փո
խանակ զօհից, զի ասացեր՝ սրատարագ օրհնութիս փառա
ւոր արասցէ զին՝ և այս՝ միշտ զինի մարմնով մահաւանքն ի
նյ զարով:

Զառնե ի՞մ քոց ստալի մ՛ ի հարկերուն ճո՛ւ: ՚ի հոսիքս որն քն
և ՚ի հոյ յո՛ հիշ:

Տրն ասաց՝ մեւտ ՚ի սենեակ , զնստիտաութի փոսն
կորերով և զաւթ զաղատ հողւոյ յախտից զաղովտ, առաջի
ամ՝ ժողովրդեան ասէ, յօգուտ և յուսումն Այլի՝ ան ա
սել ծածուկ սղօթել ի իշխեցեցոցն է. և զաւթի աւել իշխա
նաց և քահանայից. զի ՚ի փառս տալն կցորդին յաւիտան, սոյ
և ասացն՝ ասացէ ամ՝ ժողովուրդն եղիցի եղիցի:

Ընթացիս:

Ի՛ օրհնութի և այս ՚ի քեմն ստուգութան ընթացն, որոց ասոց քնն
եցիցս անսիրտիցն զմ՛ հիշանալս . զի զիշ ծանկոցս ՚ի ժողովու
րդն՝ որ լինելոց եր ՚ի լրճան ստորց:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ծ Ճ Ձ :

Օրհնելէս քո մ՛ սղնս. հոսիցն ըս մ՛ ի հարկերոց:

Ամ՝ աղինք՝ որք են հեթանոսք. ամ՝ ժողովուրդք՝ հրե
այք. և ոչ օրհնեն մինչև ցոյսօք բաղումք: Այլի՝ երեք
մանկանքն ոչ թողին չունչ և անչունչ՝ զոր ոչ կոչեցին յօրհ
նութի յոյ. յայտ է՝ զի զեւ լինելոց է ժամանակ՝ որ է օր
զատատանին, յորժամ երթան ոմանք ՚ի կեանս յախտե
նից, և կէսք ՚ի տանջանս յախտենական, և անդ զովին
գտնն՝ արդարն լանս պատկին, և մեղաւորք՝ զմ՛ արդարուե
վնին, և արարածք՝ զմ՛ աղատելոյն ՚ի ծառայութէ ապա
կանութի:

Զերանց՝ ողորմութի նորս ՚ի վերայ հր. իշխարութի քն իստոյն
յոսիցն:

Հեթանոսք յայնժամու կեանս ասին յորդորել զո
ղորմութի, և ոչ ասնել հանդէս գործոցն չարութն. զի հե
թանոսք ասէ պօղոս՝ զմ՛ ողորմութե փառաւոր առնեն զի՛ծ:

Ծ՛նար

Ճշմարտութիւնն մնասցէ յաւիտեան, այս՝ հրելոցն է վայ-
ելլականն. նորա ստե՛ն վստասմանս ուխտինս, զի ճշմարտեա-
լի գաւազն օրհնութիւն՝ յորմէ օրհնին ամ ազգք։ Եւ մնաս-
ցէ յաւիտեան, և ինչի այս ըստ պողոսի՝ յորժամ լլուռն հէ-
թանասաց մացէ, և այլա ամ ինչ կեցցչէ։

Ա ՛ ի լու՛նիս

Յաղագս-նէ՛ որ յին՛ գոտնորաւն, և ի՞նչն նորն Տարգարեան-նէ՛։ Այն-
օրնաւ-նէ՛ է այս. շինի՛ արցնն՝ թողնոյսն ազգք, և Տարոյան, և յաղ-
նէլոյան՝ ՚ի շքաւ-նէն ան, և ի՛րիան, և նոյս արարեալ Գրն ի՛ր յինն,
որ նշան-նի՛ շյաղագս-նէ՛ ին՛ մայն, և շնորհեալ ի՛ր յաւ-նիսն Բնո-նոյս։

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ճ՛ժԻ՛.

Խոփորուն ի՛նչբարս քն, շի՛ Բարի՛ է. շի՛ յաւթեան է որո՛րս-նէ՛ յք։

Զ բարեաց բարխօզն գաւանեցիք սակ։

Ասացէ՛ Գրն ի՛ր յինն՛ շի՛ Բարի՛ է. շի՛ յաւթեան է որո՛րս-նէ՛ յք։

Ամենայն արժանաւորդ կուլ ինչ։

Ասացէ՛ Գրն Թնարնի՛ շի՛ յաւթեան է որո՛րս-նէ՛ յք։

Ա՛մ քահանայքդ՝ գլխոյն ձեր ահարճնիւ, և եկեղեցիք քիւն։

Ասացն՛ ի՛ր յինն՛ շի՛ Բարի՛ է. շի՛ յաւթեան է որո՛րս-նէ՛ յք։

Եկամուտն՝ որք յերկիւղ ան թողին զհուռան, և ըն-
կալու ամ՝ ՚ի սլատիւնն ահարճնի, զի յեա նք յիշուի, զի
զանձինս բերին պատարագ ան։ Չորիցս կրկնէ զխոստովա-
նութիւն՝ ըստ չորս անկեանց երկրի . և չորից կենդանեացն,
և չորս գետոցն, որք են չորս աւետարանիչքն, որք խոստա-
վանել ետուն աիեղերաց զբարին ամ, և զյաւիտենից ո-
ղորմա՛ն։

՚Ի նեղ-նէ՛ ի՛րրայն՛ սա քր, և ըն՛սա ինչ յանգորք։

Զ ներութիւնն չարգեւ, այլ՝ ՚ի ներութիւնն ՚ի մէջն հան-
քոց ի՛ր զերեք մանկունքն, և զգանելիէւ, և որք յեւմ՝ սղա-
չարեալ շուքճանակի։

Տէ՛ է ի՛նչ օգնուիմն. և իս և՛ իրնէ՛ս, շի՛ արասնէ՛ ինչ Տարդ

Ձի՛նչ կարաց աննել նարուզողանասոր. զի ըստ այ՛
և զօրութի՛ն իւր. ըստ մարդայ՛ և ակարութի՛ն իւր:

Տէ՛ է ի՛նչ օգնուիմն. և իս արեւոյ՛ ՚ի իննսկի՛ն ի՛նչ

Ձի՛ հոգւով անսին արք ՚ի թ ճամբս զհասաւցումն:

Բարի՛ է յասու ՚ի քր՛ ամ յասու ՚ի Տարդի՛. Բարի՛ է յասու ՚ի քր՛
ամ յասու իննսկի՛ն:

Ձի՛ բնութի՛ն արդիանացու է մարդն, և իշխանութի՛ն
խուն մի:

Արեւոյն արեւն շրջեցան շրջեալ, և անսմէ՛ քն յաշնէնէ՛ն ինչ:

Յետ դարձին

Երբեւի՛ շրջեցան շրջեալ, գաշտեցին շրջեալ ՚ի Բարին. և անսմէ՛ քն
ճաննէ՛ն շրջեալ

Գօզ, և յաւարս մակարայեցեացն:

Երբե՛ն ինչն շրջեալ ան Բարին, շրջեցան Բարեւոյն ան ինչն ՚ի
հար. և անսմէ՛ քն՝ Բարեւոյն շրջեալ:

Ո՛չ գիտացին թէ՛ իբր լուսչք՛ ՚ի հար բարութի՛ն ան
ժողովեցան ասորիք, և եզխարացիք. զինի անտիրութեան, իբր
զմեղու խոճկիք՛ որ զայլոց գիտատես ծծեն, և նորա զմեր
անարարութեան: Արեւոյ կրկնեաց զանուն ան, յորմէ յազ-
թեցան զեք շրջապատեալք զբնութի՛ն, յանուն հօր՛ և
որդւոյ՛ և հոգւոյն սրբոյ, յազթեցան, լանեցան, և մերժեցան:

՚ի Բարեւոյն արեւոյն, և ինչ Բարի՛ն ՚ի Բարեւոյն և քր շրջեալ շրջեալ:

Երբե՛ն շրջեցին և այժ հասուցին ՚ի մերժեցին իմ զնս՛ մերձ
՚ի գլորել, և ար ընկալաւ զիս: Մերձ ՚ի գլորել երբե՛ն
աննին զօրութի՛ն արարի, հոգարտանալ սկսայ, սիւնեաց յա-
տիցս և ընկալաւ զիս ՚ի գլորմանէ, զի մի հոգարտացայց:

Ձգաւ ինչ ի՛նչ օգնուիմն ի՛նչ քր, և ինչ ինչ ՚ի Բարեւոյն:

Հաւատացի թէ՛ ամ բարի ՚ի նմանէ եղև:

Ձայն Բարեւոյն ինչ քր ՚ի յարեւոյն արեւոյն:

Իբրև յեզխարացս ՚ի անն ինչի. և եզխարացեացն յամ
տունս

տունս մեռեալ և սուգս Այլ և՛ աջակողմեանն ցնծութի,
և ձախին ձոյն լայրոյ՝ և կրճսել ատամտոյն:

Աջ քն որոր շքոռ-ի՛: ոջ քն Բորչո որոր շիւ: և ոջ քն որոր
շքոռ-ի՛:

Երեք ասէ և զայս նախ՝ աղատեաց. երկրորդ՝ զտա-
ճարն շինեաց. երրորդ՝ զգօգ ժամեաց: Եւ ճշմարիտն ևս
'ի ժամ՝ մկրտութի են՝ երկուք քահանայն զ'նէ զաջն 'ի վերայ
մկրտելոյն, իբր ձեռն հօր և որդւոյ և հօղւոյն սրբոյ: Աջն
հօր՝ արար զօրութի՛ եհան 'ի զիւնաց, և 'ի կոտց, և ևս որդ-
ւոյ. աջն որդւոյ՝ զհօգիտն բարձր արար 'ի զժօխաց. աջ
հօգւոյն՝ ծնաւ ջրով, և արար որդի նոյ, որով ազազակեմք
աբբա հայր:

Ո՛չ Բօայց, այլ Խոջո՛յ՝ և պօգեոյց զքօրէն քն:

Ո՛չ մեռայց, գիւն սպանանէք, հոգւով կեցից, և սրատ-
մեցից թէ՛ զործք է քի կեանքս:

Խրատել լի իրօնաց շիւ քո. և 'ի հոգ ո՛չ հօգեաց:

Խրատեաց օրինօքն դաստիարակեալ, որև՛ մահու ար-
ժանի եցոյց. աւետարանն սրբեաց մկրտութիւն, և 'ի մահ
ոչ մտանեաց:

Բայնէ՛ ինչ շքոռնս որորոր-ի՛, շի հօրոյ շիւ այն՝ և ի սօգն
իւնոյ քն:

Ո՛չ զտաճարին, այլ՝ զլեղեցիկ արդարութեն՝ զոր արն
սրտամտոյն տակր, թէ կամիս 'ի կեանս յախտնից մտա-
նել, մի չտար, մի զողանար, և այլն. և զինչն ասաց դուռնս
իբր ասէ:

Այս քօռն քն է, և արբարս հօգնն շիւ սա:

Ո՛ր ասաց՝ ոչ որ մտանէ յարարութին՝ և թէ ոչ ծըն-
ցի 'ի ջրոյ և 'ի հօգւոյ. արդարք մտաննն՝ անդամքն նն:

Խօսուան իւնոյ հիւ քո, շի լուր ինչ. և իւնոյ ինչ 'ի գրի-ի՛:

Ո՛ր քեզ թողեալ էսք աղքատքս և որբացեալքս:

Վէ՛ն՝ զոր անարգելիքն շինելն, հո ի շն փռալն անխնայ:

Վէ՛նն՝ որ յանսպասովն տայր նոց ջուր. և ՚ի տեսիլն զա նիելի՛ն և հար զգրաստիկերն և և լից զամ՛երկիր. զոր ետայի ասէ՛ զնել ՚ի հիմունս սխնի. և եղ հայր, զոր պարտ էր փարիսեց ւոցն և զսրացն և քահանայից շինողացն զժողովուրդն՝ հաւատովն ՚ի սա յարել, և շինել, նք խաչու՛ սարսին անարգ մահու. սակայն՝ եղև զլուխ անկեան՝ երկուց սրմոց, հրէից և հեթանոսաց. երկու կտակաց. հաււոյ և մարմնոյ. երկնի և երկրի. հրեշտակաց և մարդկան: Վէ՛նն՝ զոր անարգեցին՝, ոչ ոց հրէայքն զգորաբարել ասեն, զի զնա ոչ անարգեցին քահանայքն շինողք, այլ զտրն անարգեցին. սամարացի կո շելով, և հիւսան որդի: Դարձեալ՝ հիմն է տրն, զի ՚ի ներքոյ լինքն է՝ զոր այլ որ ոչ կարէ գնել քան զյս քս. և գլուխ է, զի ՚ի վեր է քան զամ գլուխ, հրեշտակաց՝ անտեթքն, և մարդկութքն՝ մեզ մարմնաւորացս. որ պատեցաւ, քաղմտագատեցաւ ՚ի յանդամն իւր՝ յն սկտորսի, գուք իբրև զվէնն կենդանի շինիք:

՚ի քնն ի շն այս. և է ստանլի է ասով է անոց հրոց :

Ինքն կամեցաւ զանարգանսն վս մեր, և է սրանելի ՚ի մեր մտաց տես, թէ զտարդ ներեաց անարգողացն:

Աս որ է՝ զոր արոր քր. եկոյս ցնձացուս և որտի ի շնցուս ՚ի սնա:

Ոչ ոց հրէայն ասէ, յորում անկան հեթանոսք հազարք հազարաց, այլ յորում սարկեցան հեթանոսք բիւրք բիւրուց. ոչ յորում կուրացան աչք հեթանոսաց, այլ յորում աւուր բացան աչք մտաց հեթանոսաց: Այս օր է զոր արար տր, մխաշարաթն՝ յորում վէմն այս յարեաւ, և ՚ի սին գոյացաւ լյան առաջին. լինի և վերջին մի օր և անքակտելի՛ն որ կուեցաւ օր մի, և այլն կրկնուածք են իւրն. և տրար զնա ցնձուե և ուրախութե օր. յորում մի մեղեցուք իբրև զաղամ՝, այլ իբրև զքսի սնդամ՝, որ ցնձուք գոհացաւ, և գոհանայ զնոյ զճօրէ՛ զի մի տրամեցուք:

Ո՞ր քր իրնն, ո՞ր քր ասովնարդիս. օրհնեալ որ ֆալցոգ իս յանան քն. և օրհնեցուս զնոյ ՚ի քանն քն:

Ո՞ր տր փրկեալ ՚ի մեղաց. ո՞ր տր առաջնորդեալ յարդարու թն. օրհնեալ որ գաս անուամը հօր որդի, զոր մանկանն աղա

աղաղակէին, և հրէայքն նախանձէին . զոր քահանայտունն
հարցանելք՝ դմ . ես որդի օրհնելոյն . քառասորեայ աղայքն
ասէին՝ ովաննա, որ է փրկեալ, և կեցն զոր ասա ասաց, ս
նոր փրկեալ օրհնեալ որ զարցղ կս, յասելն մարդարելիս՝
դարցղ կս, և աղայքն ասէին օրհնեալ որ կկիր, և զարց
կս, զերկրորդն դաւանելով չ աւսջնայն . Ա՛լ օրհնեայք ըլ
քեզ ՚ի տանէ նն, որոյ տանն մեք խկ կելն . զուք տսւար
այ կենդանուց էք . և ինքն ասոյ՝ ես և հայք աւ նա ե
կեցուք :

ՏԷ Թէ Բէր երեւոյցաւ Բել . արարէս սնաւ արարեալն ի սնեաւ, Բնւ
յանննն սեղանայ :

Երեւոյցաւ մարմնով . արարէք տնա՝, յայտ կեանքս յե
րեման այ՝ շատ եկայք նեղեցէք, շատ հասցնելով ՚ի տաւանն
և յեկեղեցիս , մինչ ՚ի սեղանն, և յանկանս սեղանայ, և ուր
զերեաւ տեսանելով ասացէք :

Ա՛լ ի՛նչ էս դա՛՛ ի տարուան եղեց յեղ . Թէ ի՛նչ էս դա՛՛ և Բարձր սբա
րոյ շէն :

Խտարուան եղեց յեղ Թէ՛ շէն Լուս Բոյ, և եղեց Բոյ ՚ի Բրտալն :

Եկիր և եղեր ինձ յս ՚ի փրկանս, և ՚ի պատարագ :

Խտարուան եղեցուս Թն, շէն Բարձր և . շէն յս-իտեան է ողորտալն Ե՛ր :

Օսկիզոն զնէ , և աւարտ գնոյնն . զի բնութիւն բարե
և ողորտած՝ ես նմա առնել զնով զայս զգրանելիսս : ✕

ԱԶ Երեւոյցաւ :

Այս սաղմոսն իմ օր ինչ անդ . անցն ընդ դառնի ՚ի հանգստիս Բն
ըն ցնեցալն զարար, և իմ ՚ի շէն ասնն դանկելն և հանգստեցանն է
որ յամենեցն զանցնն զպարտութեանս այ, զոր այլն անարկեցն . Ա՛մ
հագնն ինչ յաղնն ՚ի բե՛ն արարարցն՝ որ պահեցն շրեանս այ, և
ինքնեցն զարար Գրտարցն . իմ ինն դառնի ինչ յաղնն ըստ իննայ և
Գրոյ՝ աղմուկարցն . շէն յարարեցն զարար ի շէն զարարն ի տրոյ , շէն
ժառնացն պահել զպարտութեանս այ . Այլն յաղն և զանաչանս ասեց
դառնի յեղանակ իրոյ և զի պահանայ՝ յասար և ՚ի իննն ի տր արար
խաղն և արարալն . յաղնալն և պարարալն , և պարարալն . արար
արարարալն, և Բեղաւ, և դարձեալ զընցաւ . զայս Թ՛ ՚ի Գրտարալն
ասեմանն Բարձրան շարտեալ շարարալնալն, զնոյս ինչացանելով
և զարարանն հասարալն ասելով :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Ժ Ը :

Ր ԱՆԵԱԼ ԵՆ ԱՆԻՒԾՔ Ի

Ճանապարհի, և այլ զնա՛ն յորհնա թն:

Տըն՝ ի լըրինն վարդապետութե՛ն ս՛խղըն ղերանու թինն եղ, որ վերագոյնի գտանի թան զՏրեշտակոյն արժանաւորութինն. և այլ միայն է սեփհակուն. այլ անհարի՛ր ի մարդկանէ՛ Տնարսուարք են յոր յոր մարդարէս համարակեալ երանէ զմարդիկ, որք ճանապարհ զարքունի գնան՝ յաջ և յո՛հ եակ անխառն: ՚՛ Ճանապարհի՛, զի ճանապարհ է կենցաղս այս, ի ճննել նե՛ն մինն և ցնահ կեմք ի ճանապարհի: Այլ գնան յորհնա՛ որ լուսասաւ է ճանապարհին:

Երանի՛, որ ճննել շէ՛ն: Եւ զնա՛ն յորհնա թն:

Քննեն՝ ոչ զրեութինն. այլ՝ զվկայութինն, զոր տրն հրա մայեաց քննել զգիրս. բոլորով որով՛ ինդ ընն գտանել զարժանն, և որք ինդ ընն՝ առնան, առօտն սասց:

Ոչ է՛ որ ճորհն զանընդհանրի, ի ճանապարհս ճորհն:

Ոչ թէ՛ որք գանօրէնա գործեն, և յետոյ զլ ճանան՝ ընն անբի՛նք, այլ՝ ի մանկութե՛ն անմեղքն են անբի՛նք. բայց՝ որ շտի ի գործն անօրէնութե՛ն են, ընն ի ճանապարհի՛ եր, զի ճանապարհն օրէնքն են:

Դա՛ զորհն յորհն յորհն յորհն յորհն յորհն յորհն յորհն յորհն:

Օրբուք, մարդարէիք, աւետարանան. օրէնքն ի կատարեալ մեղացն արդեւորք. մարդարէքն ի գործոց և ի բարձրոց. աւետարանն ի խորհրդոց և ի գտաարկ խօսից, և ի հայեւոյն և ս. այս է յոյժն:

Երանի՛ թէ յաւելնէն թն ճանապարհս թն, ի գորհն թն շարժանութիւն յորհն:

Օչ, իցի՛ն, երանի թէ յաջողեալ էր ինձ ի մանկութե՛ն, զի սրահեալ էի ի բերարէէ, և յուրիայէ, մանաւանդ թէ՛ յազանայհետէ յաջողեալ էին և էի անբի՛նք:

Յորհն յորհն յորհն յորհն յորհն յորհն յորհն յորհն:

Պատուի մեղաց՝ ամօթն է, ոնի ամուլեաց աղամբ. և պօ-
զոս ասէ՝ զի՛նչ պատու ունէլք յայնժամ, որովք այժմ՝ զա-
մօթի հարեալ էք:

Խոստանն էլնց յիւ քր յաղաւթն արդի ինչ. ոնի ասաց շէր-
տանն արդարեւնն չա:

Յայտհեանէ ասանց խղճի մնաց՝ ոնի զաննեղ զնացից.
ոնի յաճնիս կարդարով աւայց զարդարութիս քո:

Չէրուանն չա դանդն: Ի՛ն խղար շին Բնլ ինչոս:

Հնտ անդամ խոյս ետու ՚ի մեղաց. մի թողուք զիս
մինչ խորսա, թողեալ լինին արքն տաժամանակ մի՛ յուսուտ
այլոց. ոնի եղևայի քաղցն՝ զի արդմեացի այլոց. իբր զվեարսս,
և զմովսես, և զլուսիթ. այլ՝ ոչ խորսա:

Ի՛ն ասղնոցն էրիտասարդ շնանդարն ինչ, ոչն ՚ի դանդն շէնն չա:

Սղարտ է երիտասարդ հասակն, կարօտ է բանից քոց,
իբր յովանակ սանձոց:

Բարեւոլ արդի՛ն ինչ ինչրիցն շնն Բ՛ն Բնլոց շին ՚ի դարձնիւնաց
չոց:

Յողովք խնդրեն. այլ՝ ոչ բողբով յոմ՝ արտէ, ՚ի զօրու-
թենէ և ՚ի մնաց, ըստ օրինայն: Մի մերժ եր՛, մերձեալի
աս իս չնորհ պատուիրանաց քոց, և մի դարչեսցի վանն
սղարմանն:

Ի՛ն արդի ինչն ինչոս շնն չա, ոնի շն Բ՛ն Բնլոց շնն:

Չպատուական ստացուածն ոչ յայտնի դնեն, այլ՝ ՚ի
ճաճուկ սենեկի. և զխորհարդն ոչ յայտնեն ումեք. որք զս
ուարինութին չյայտնեն հարարութիւն, նորա ճաճկեն. այլն՝
յանարժանիցն զբանս ար. չտալ զարբութիւն շանց. այլն՝ զքր
ասեալ է մեճամեճս՝ չտալ ՚ի տխարան, այլ՝ զքր կարեն
տանեղ:

Օրնիւալ իս բա քր. ասո՛ ինչ զարդարեւնն չա:

Ընծայեմ՝ քեզ օրհնութի յարարածոյս քո. և զու ու
սի

սո՛վ նձ զարդարութի՛ն թ՛ռեպէտ գլխակն արբն՝ միշտ ուսա-
նել հայցեն. զի՛ զամ՝ զարհնութիանն ո՞ր գխակ:

Արեւելո՛ւն ի՛նչն դարձելոց զմ՛ իբրևսն բնորոշոց տա:

Իտաստանոց՝ զոր ուսանի՛ շնածկել յայլոց. իբաւունս
բերանոց քա. բերան՝ հոգին ար՝ զոր նա իբաւունք համա-
բի պատմել:

Ի՛նչն արեւելո՛ւն ի՛նչն դարձելոց զմ՛ իբրևսն բնորոշոց տա:

Յամ՝ ՚ի մեծուէ, պէտպէս և զանազան ևն մեծութիք
այլաբարհի, քաղաքս, ջրկիրս, ոսկի, արծաթ, ահանս պատ-
ուհականս. բանի՛նն՝ այլք յայտ՝ անի՛ ևս ՚ի ճանապարհս վը-
կայութե. բանք պատուիրանոց քոց՝ որ վկայէր թէ՛ սոս և
ճանապարհն այ՝ որ զքեզ յամ տանի, և զնո՛մ ՚ի քեզ ամէ:

Ի՛նչն արեւելո՛ւն ի՛նչն դարձելոց զմ՛ իբրևսն բնորոշոց տա:

Թողնալ զհոգս թագաւորութե՛ն և զանձին զգուշուի՛ն

Չիբրևսն տա ինչոցոց, և ոչ իսոցոց զբնա տա:

Ստատրեցի զասելն՝ խեղացիս ՚ի գա ՚ի տուէ և ՚ի
գիշերի:

Հարձ իբրևսն տա, զի՛նչն և զարեւելոց զբնա տա:

Չոցս ոչ կարէ սակ՝ որ խղճի՛ մեզոց զլսածեայ է.
այլ՝ որ արար զնո՛մ իւր պարտական. փախեայ սակ ՚ի մահա-
բեր ճանապարհէ մեզոց՝ յորէնս քա. և ՚ի բանից քոց կթե
ցից զգաս. զն կենաց:

Չարեւելո՛ւն ի՛նչն, և ինչոցոց ՚ի արեւելոյն օրինաց տա:

Իթօթանաստեղծե սակն՝ անձածկեալ զաչա խո՛, զնուոցն
սակ ՚ի ցնարից, կամ ՚ի աշխարհութե քնոց. իբր և զխեղէ սակք,
բաց ար զաչա պատանակիս և տեսցէ. և սաւաքեայ սակ,
քոզ կայ ՚ի ճին կասկարանայն վր, և սաւաքաստ ՚ի սրաի,
յորժամ սա. ար զսանոց որ հաւատով յաթօթս՝ վերանոց.
զոր սակ՝ մեր ամենեքեան զփաստն ան իբրև բնոց. հայեի
տեսեայ նորայ ինք իբրև. ՚ի ան հոգւոց: Եւ նայեցոց յաւա
կրս և ՚ի խորին խորհուրդս:

Պանդարտիս ին իս յերկրի։ Քի ընդհանրանից յնկն զպարտւնիսնս չաւ։

Յիմարմնի զուրալ ոչ բնակեմք, այլ արձուխտիմք։ Իբր ասելին արքն ասածինք, և նորքն՝ պոչս և պարտս։ մի ին աս զուսաներ յինկն՝, որ ցուցանել ինձ զհոյակակ բնութիւն։

Փութուցանից անցն իմ, ՚ի ցանկու ինչ յըրաւանս թ յմձ իմն։

Իբր քաղցեալ ՚ի հաց, և ծարաւ ՚ի ջուր, և կորումըլ ուղեոր, և ևս յիրաւունս՝ ուր ծածկեալ ևս իմնատք զտաւաստանի քո։ յարկք ցանկացան այժմ՝ ժամանակոր, իսկ ևս յամ՝ ժամասէ։

Ստուգիցն անբարեմից, անիմնի՛ ոչ և պարեցան ՚ի պարտւնիսնս չաւ։

Սասակցեր փարաւանի, ամաղեկաց, զողիազու, և սասանայի. անիմեալ ոչք խոտորեցան ՚ի պատուիրանաց քոյ. զայս և օրենքն ասեն, անիմեալ որ ոչ կացցէ յամ՝ գրեալս ՚ի զիրս օրինացն՝ ասանել, Չսասանայ անէ՛ծ օձի՛ն, այլ՝ ոչ զաղամ՝. բայց՝ զերկիր ՚ի գործս նի՛. անէ՛ծ և զկայէն՝ ՚ի վի՛ երկրի։

՚Ի ինչ արտ յնկն ընդհանրան և զարհամարհանս. շի շէկայալիս թ ինքննն։

Չնախատինս ՚ի կուսպաշտից. իբր նախատէր զողիազ զնոր, և զգաւ ինձ. և սաւուղ զգաւ ինձ. և սասանայ զբնութի խող տունեալ յարտ. զի զվկայութիւս քո ինդրեցի, զոր ուս վկայեցեր ինձ՝ բարի է։

Քանզի նապան իշխանս՝ և շարխունին զինն. այլ ծառայ թ ինքննն։

Սաւուղ, արխտորէլ, արխտորմ. և զևք զյոք՝ բարեկամօքն. և փարխակցիքն զարն. այլ՝ ծառայ քո խորհէր ինձ ընդ յաջողեցի իրաւունք զաստաստանի քո։

Չի շէկայալիս թ ինքնն ինձ, և ինքննարդս ինձ արդարութի չաւ։

Չմարդ որ՝ ոչ ասնու խորհրդակից, այլ՝ զնորհս հողւորդ. և զօրէնս քո՝ զոր արդարութի, և իրաւունք, և վկայութիք, և ճանապարհ կուէ։

Մերջնոյն անչն ի՛մ 'ի հոգւոյն ինչոք զնոց քան զնոց անոն:

Չյոյժ խոնարհութիւն աղօթեցին սակէ, մոխրամեծ զէ մօր, այլն՝ սրբան ծերանայ բնութիւն. զի դաւթիւ եօթա նառունս տմասացաւ. որ նախ բազումէր. Տէր կեցո՛, յարութիւն, և սասկէն և ս՝ 'ի մեղացն մահուանէ: և լին ան յնի քնի՛ որ ասաց, որ հաստաց յիս՝ զմահ մի՛ տեսցէ:

Չէնսպարհոն ի՛մ պարտեցն զնոց և լուսոյ ինչ. որոն ինչ զարդարալին տ:

Խոստովանուի զ յանցանս և լուսոյ՝ զ յիմեկորդ սաղ ման սակէ. ուսոն ինձ, զի քեզ միշտ կարօտեմք վարդպետիդ:

Ի՛նչանպարհոն արդարութեանց յոյ ի՛նչորոնս որո զիս . և շնորհոյ շնորհեցիւն տ:

Չհողին ար հայցէ, որ զմնն բնեկ, և զխորս ար. բնեկցի զբարեկերտ քո՝ զարարածս և զանօրեկութիւն քո:

Տննոյն անչն ի՛մ ան 'ի յանջրանայ. հոգարդեմ զիս 'ի բննս տ:

Որ ասաց լուսոյն զմմ գլխեր զմահիւնս իմ՝. ձանձրանալ 'ի խղճէ մասցն . հաստատեան, յասելն նաթանայ՝ ար անցոյց զքեզ զմեզս քո և մի՛ մեռցիս:

Չէնսպարհոն քեզոյ 'ի բնոյ որո յնեկն. և յերեկն տ ողորմեմ ինչ:

Չի հողիդ ար եկեսցէ սուխո՛ անմեղութիւն ձանսպարհան, իբր գայր նախ քան զմեզնս. Եւ յարե՛նս քո ողորմեան ինձ, արժանի եմ մահու՛ օրհնօրն, ողորմութիւն կեցից:

Չէնսպարհոն զնորոքի տ ընդդէմն. և ընդդէմնս տ եւ ոչ ճանացայ:

Մարգարեկն հողուով՝ որ ձնարխան է. զի զիրաւունս՝ որ է զաստատանն՝ լին ձնարարութե օրհնացն, ոչ մեռացայ:

Մերջնոյն եւ 'ի ընդդէմնս տ, որ հո՛ յո՛նք աննոց զիս:

Որ ասացեր մի՛ ցանկար, մի՛ շնար, մի՛ սպանաներ. զի ևս զերսօխան և ս կատարեցի. ար մի՛ յամօթ ասաներ զիս, ոչ զորմութիւն քանեան զիս:

Ի՛նչանպարհոն պարտեցանոց յոյ ընդդէմն. զի անորդ արդեմ օրդե՛ ինչ:

Եւրբ շէի մեղաւցեալ, զոր այլք աղաչխարութիւնս
հանդատեալն, և զխրութիւնս աւանելի, յամար սրտիւն . և ՚ի
քէնէր այն ամ:

Օրէնդէն որո շէս քր, ՚ի ճանապարհս իբրանց բայ . և ինքնինց
շն յմ իմ:

Յարով ճանապարհս են քո, մախիտի առխառնիցն շնու-
բացի գող, այլ ճանապարհս շնց ինձ. զյնին հայցէ ուսանալ
և խոստանայ յամժամ զայն խորհեալ:

Իմարանն որո շէս. և շնինց շնինց բայ, և գործինց շն ին-
քն ինքն ինքն:

Չի այլ ինչ ճամկեալ կայ սնդ, սոյ ՚ի ստուէր ճնմար
տութիւն. և սրահեցից զուեախան կենաց՝ որ ասաց՝ եկայք առ-
խա ամ աշխատեալք և բեանաւորք:

Անբարեբն ինչ ՚ի շնինց գործինցն բայ. շն շնք նա հոճինցն:
Չի աղաչխարութիւնս ճանապարհս նեղէ՝ յաղթեալ սո-
վորութեն, սղ կս ինչ համեցայ:

Խնորհնցն շնինց ինչ ՚ի շնինցն բայ, և զ՝ յարմարութիւն:

Չհեա աղահաւթենն ախտի իբր զխրահաս զեա ին-
թանայ սիրտ կրք յաղթի. զհեա վնայուեց քոց խնարհեցն
զսիրտ իմ, որ ասացեր՝ լուէ զիս ստանալ ջան զսկի և
զսիրտս պատուախանս:

Ինչն շն ինչ, շն զ՝ սնինց շնինցն. ՚ի ճանապարհս բայ շնն
Չմաստ յերկրաւոր զարմանց՝ որ ինչուանայն և սնտախ
է: ՚ի ճանապարհս քո կեցն զիս, սա քեզ զալնէ կենաց ճար
նապարհ:

Հարտութիւն իմանց բայ շնն բայ շնինցն բայ:

Չբանն՝ որ ասացեր՝ ՚ի ննէն այ բուսիլէ կրկիցես, և զնա
միայն պաշտեացես:

Հն շնն շնինցն, զոր և ինքնինց. շն գորտարանս բայ բայ ինչ:

Սիրտս՝ զոր մնայի . թեալ խոսն զոր պատահեալ.
զմեղաց նախատինս առէ՝ ՚ի խղճէ մնաց . և յայլոց բամբա-
սանաց, զոր մնայի սնկանել ՚ի պատուից: Չի զտատանից
քո բազր են. սաս զու նախ զանորճնութիւնս քո՝ զի սր-
զարայիս. և կենդանի եմ կս առ, ար թե կամեալ կամեմ
զմահ մեղաւորին, իբրև զգաւնալն և զկեալն

Ան

Ան զանոցոց պատճիշտանոց ան, յարտարանից ան ինչո՞ւ շին:

Այս պատուիրանացս՝ որ քաղցր է, յարդարուն քում կեցնո՞ւ զիս, ոչ զոր ես արարի, այլ՝ զոր դու քաւեցեր:

Ենչո՞ւ ՚ի շէ՛ր ի՞նչ պարտանից ան քո: Եւ ինչո՞ւ ՚ի շէ՛ր ան ըստ քանի՞ ան:

Ամենայն որ կարօտ է պարմութեան այ, այլ՝ փրկունեն արժանի եղևն՝ որք տեսին զիս, սիմոն, և զարեոս, և որք ինձոց հոգւոյն: Ասա քանի՞ քում, որ ասացեր՝ անձ եմ ես ՚ի միջի ձերում, և ոչ մարդ մը:

Տոց պատճիշտնո՞ւ այս նշանակն շին քանի՞նչ. շին ես ՚ի քանս ան յարտարոց:

Ամենայն ոչ կնչ կտու պատասխանի՝ զի ՚ի քնն համարեցայ զիս մեղաց խնոց: Չի ես ՚ի քանս քո յուսացայ, զի կնե ասացեր՝ բարձր արարից զիս քան զիս՝ թագաւորս երկրի:

Սի՞ն ՚ի քոնո՞ւ անից ՚ի քննանոց իմն շէ՛ր ան զնարարանից մնչն յոյժ. շին միտանան ան յարտարոց:

Չի նախ քան զմեզս իբրև զանմեզս խօսելի, զկնի մեղացն, ոչ թարուցից մինչև ՚ի փոքր խօսան. զի յիրաւունս քո յուսացայ, զի բազումօրում կուլիս:

Պատճիշտնո՞ւ շէ՛ր ան ան շին իմն, յանիտանն՝ և յանիտանն յանիտանից:

Խոստանամ՝ այլ ոչ մեղանչել. և յախտեան ասել, զի ասացաւ օրինօքն՝ թէ արացես զայս՝ կեցցես այսու, յայտ է զի նա հանգուցիլ է յախտնից:

Գնո՞ւն ՚ի յանարարոց. շին պատճիշտանս ան ինարիցն:

Չոր այլք յանհանդատութեան լինելին՝ չարահալով և չարակերով զպատուիրանս քո:

Խտե՞ն շէ՛ր ինչո՞ւ ՚ի ան զիս ան զիս, և ոչ ան զիս:

Գաւիթ առ սաւուղ, զանիւղ առ նարուզող սնոսոր, պողոս առ ազրիպոսս. վկայքն առաջի հեթանոսաց թագաւորացն:

Խտե՞ն ՚ի պատճիշտանս ան, շէ՛ր ինչո՞ն:

Ոչ բանիւ և եթ, այլ՝ խորհրդով յայն կայի

Հեթանոցն շին ան ՚ի պատճիշտանս ան շէ՛ր ինչո՞ն. և իտե՞ն յարարանից ան:

Ոչ միայն խորհելի և խօսելի, այլ՝ ձեռն ՚ի դործ արկիլ յառ.

յառնել, և զխորհարդն առաջնորդ բռնելի այլն՝ զնեքքին
խնայքն ձեռն կուէ:

Յիշո՛ղ շնորհաբանս զի յոր և յառաջագոյնք շնորհ:

Պահարկոյն զգրաստե՛րանս քա. կամ որք լանն իւր ա-
սաց, ձեռն իմ ընկողցի զնա, և բարակ իմ՝ լորացուցէ: զնա
Եւ թէ՛ սոյսն զոր առնէ, յոյս և ա աղանայ՝ զիւր գաղտնասն

Ս- Բիշո՛ղ շնորհաբանս զի յոր և յառաջագոյնք շնորհ:

Ի խնարհելի՛ս Ի մեզս՝ յիշելով զոյսողտի առնալիս զի
քան քո կեցոյց զիս նախնաս:

Ա- Բիշո՛ղ շնորհաբանս զի յոր և յառաջագոյնք շնորհ:

Սաւազ և արխարել, և արխարամ. յոյ՛ժ՝ զստաւելն
ասէ: այլ՝ յարկնաց քոց ևս ոչ խտտուցաց, ոչ սպանի զսա-
ւուզ, և յարխարամ խնայել ասացի:

Յիշո՛ղ շնորհաբանս զի յոր և յառաջագոյնք շնորհ:

Ի յարել, յարբաճամ, Ի մովսէս. որ թէ՛ քաղցիս՝ մեր-
ձեցան Ի վիշտս, այլ՝ պատկէր զնա սէր քո:

Տրտմա-թի՛ ի սուր շնորհաբանս զի յոր և յառաջագոյնք շնորհ:

Ի կոյննի գարն մեղուցեալ, Ի փարաւան, Ի կարիս, Ի
գաղան, և որք յանապատին մեռան:

Գ- Բիշո՛ղ շնորհաբանս զի յոր և յառաջագոյնք շնորհ:

Ձի օրէնքն ասնն՝ թէ՛ սրանկխառն թն անպի՛ և հա-
վիս արամն թն է սա, և յոյս գոյ այլում կենաց:

Յիշո՛ղ շնորհաբանս զի յոր և յառաջագոյնք շնորհ:

Ձ վիշտն կուէ գիշեր, այլն՝ կենցաղս սոյս: Այլն՝ Ի
գիշերի պատե՛րեցեր խոկալ յարե՛նս քա. անան քա ախէ է,
և գիշեր ոչ ճամկէ:

Ս- Բիշո՛ղ շնորհաբանս զի յոր և յառաջագոյնք շնորհ:

Անուն քո և զե կենաց ճանապարհ, զի ամ որ կար-
գասցի զանուն ան կեցցէ, որ ասաց զի՛ զն՝ ճանապարհ, և
ճանապարհ թի, և կեանք. զի գորգարս թիս քո խնդրեցի
զուազանին՝ որ առանց սոյց արդարացուցէ:

ԲԱՅԻՆ ԻՄ ԵՍ ԳՈՒՍ ԵՒՐ, ԱՍԱՅԻ

Գրուած է ինչ շարժում թա:

Ոչ անի բաժնի է ան, այլ կատարելոյն, մեկնելոյն 'ի բոլոր սասանածոց, և 'ի հոգոց Տիս, իբրև զհասցեոյն Բաժնի իմեա գու ար, որ զարդարաթիւն և զաճմէ գանն սաս, զի արդար բաժանիչ ևս որովհետև արարէք միւսմ 'ի զարդարանց յայտանէ' ինձ արարէք Ասացի պահել զօրհնա քա, զասելի նր ան՝ քո՛ ար մի է, և ոչ կուսքն:

Ազատն շարժում թա Բարբաժ արդի՛ ինձ, պարթի՛ ինչ շար Բանի թա:

Չբարցը տես աչոց քոց, զի հայեցի յես, որդրմեան ինձ ին բանի քում, շարնա զայս' և հիւանդն առ ևս բըժիկն, և զաճառականն զնաւասկանն, առնն՝ ըստ գիտելութե՛ քա, և ըստ արձեւարիչ՝ արա՛ զամ ինչ:

Խորհիւն: 'ի ճանապարհ ին, և գործոցն զար ին 'ի Հիւսո-թիւ թա:

Աբրայեղին 'ի ճանապարհս իմ առէ, քո օրհնքն հասարակոց է խորհելի ամենեցուն, և իմ առնին՝ որ թագաւոր եմ, կամ քահանայի է, կամ զինուորի, յայլադո ճանապարհէ՛ զարձուցի զոսս 'ի քոյն՝ որ առ քեզ բերէ, և ոչ խտարեցայ:

Պարթումն: և ոչ ինչոյն, շի պահն զպարթումն թա:

'ի հասկաս արամութե՛ պատրասեցի զես զլուսցս, և 'ի հանդ խղիլն՝ ոչ խռովեցայ, իբրև առարկալքն՝ որ լուան 'ի անէ թէ՛ մասնեացն գնեց 'ի նեղութի, և առաջի գատուրաց և թագաւորաց կայցէք, և ոչ խռովին 'ի լիննին, և իբրև իմաստուն կուսանքն պատրաստ մալն:

Տասնն զիդոց պարթումն զին, այլ շարնա թա է ոչ ճանապարհ:

Չիլիսան՝ որ 'ի մարդ կանէ և 'ի գիւնոց խառնանն եալ 'ի հիւսմանն, շուանի առեալ զօրինակն, և որով առնին գաղանք, և 'ի գործս ձեռաց կայեցին մեղաւորք, այլ՝ զօրինն յիշելով խորատկեցից զտուռնան՝ յահ և յերկիւղ քո գատասանին:

Ի թիւ զիւրի յառնի խառնած լինել առ զիւր, լաւն իբրեւանց եւ
արդարեւնի քո:

Յորում քաղցրացելոյ է քունն՝ սերն այ ՚ի բաց թօ-
թափն: Ասան իբրեւանց եւ արդարեւն քո, զի զար սաւեր
մեզ ՚ի հանդիսա զգելեր, ապաք ՚ի քրտնս մանն ինչ քեզ:
Այլն՝ յարեւթին, եւ գալուսան քի է, յորում յարեան ամ
կուսանքս եւ կողմեցին զլարաերս իւրեանց, եւ սոզսս եւ չի-
ղոց ՚ի մէջ գիշերի յարժու կայնն, թէ պատ սինդեալ էին
սոք այ ՚ի կոմեղն: Ասան իբրեւանց եւ արդարեւն քո՝ զար
սաւերոց եւս անդ:

Ճարտար արն լին անձն ի բնի՝ զարդարեւն է զար-
արեւն քո:

Խնդիր է այս յայ. խն՝ հարգող էին՝ դալութի է ան-
ձինն. զի ոչ միայն ինքն առ քինի, այլն՝ կրող կոցին ին-
նէր. զպատ սրբոցն սալով, եւ սպասուարեւով՝ իբր սոզսս
Դարձեալ հարգող արա զես, որ սակ, սիրեցն զար ան-
քո, եւ զբնիեր քո իբրեւ զանձն քո՝ ի ճ զասելն թէ հա-
ղող էին՝ ասարն սակ՝ սիրելի էի անի:

Ուրեւնի թն լի էլն երկու շարտարեւնի քո սակ թն:

Չարեգանն ծագէ, զանձնեւ ակոց շնացոց, սպա-
նոց, եւ ամ շարտարեւնց ներէ: Չարարեւնիս քո ուսն
ինն՝ որ զխակ՝ զհարգ ինդրէ ուսանել, զի կատարեալ գի
սաթին ՚ի հանդերձեալն է. զի սակ սոզսս՝ փոքր ՚ի շատէ
զխակսք:

Քարտարեւն արեւն ըտ թնոց սակ թն, ըտ քննի սակ

Չարձ սակ քաղցրութե քո. ըստ բանի քում, յոր-
ժամ սակեր զիս ՚ի հոսէ խաշանց, եւ սոսոցեր սաթ անան
սակ զքեզ ՚ի հոսէ խաշանց:

Քարտարեւն շարտար, եւ զարեւն սակ թն. լի ՚ի քարտարեւն քո
եւ հարտար:

Խառնակ սակ զիբրանն ՚ի քաղցրութի, զի շատ օգուս
է անսի, զի հարտարութի մի սիրեացէ:

Մինչև ինքուրձի էլ ին՝ Բարսիլ և արդի զքան թ զհնչի յոյժ:

Իմ է ասէ մեզոց բուժին, զի անվնաս էի ասէ՝ և ինքն
նսկող թագաւոր, և մեզոյ, և արքա ելին իրաւս խնայրհասէ:
Ասորին ասէ, մինչև ի խնայրհեալ էի՝ հաւատացի. զոր անժ
ու մեք պահելի է, նսխ հաւատալ, և արքա՝ խնայրհեալ յամ
զործս բարոյ:

Բարսիլ է Գր ար, և զարդարէ քն զարձակ զարդարալի թ:

Մեք դասնացուցար, զու մնաս ՚ի քաղցրութե. ուսն
զինդ ունեղի արալարութե:

Բարձրոյն զն անդարձիս անդարձնոյ. այլ է քն զարձակ արդ
իմ զննչի զարդարան թ:

Բազմացան՝, այլարդեացն, և որք անին զհերս և զմն
բուսս ծառայոց նք. այլ ևս բարբալ սրտի իմոյ քննեցի ըզ
զարտաւիրանս քա, որ ասէ՝ ակն ընդ ակնս թ երևս՝ և զոր
ասեղոց ևս՝ սիրել զիմ շնամբս և զասելս:

Մնչոս ան ինչն արդ ևն. այլ է զարձակ թ ինչոյ:

Ինքեանք խառնեցին զմակարդն, ըն կայեայ՝ թանձրա
ցաւ սիրս յարգելոց կանս այսորիկ. և խտացաւ սիրս փարս
ւսնի. ան կակուզ ասելոյ. այլ ևս զորէնս քա խոսելով ՚ի
բնութեան մնացի:

Բարձր է ինչ, զի ինչոյն արդի զին. ան զարձակ զարդարալի թ:

Չինի մեզոցն՝ բոկ փախեաւ. և ՚ի փորձոյ ուսայ զար
դար դասատանս քա:

Բարձր է ինչ զինչ զարձակ թ, զան զնարս անոյ և արձակոյ:

Չի զարծաթ և զտկի՝ զողք երկրի բ՛րբն. և աստէն
մնան սորս:

Չի թ թ արդի՞ն՝ և սոյնիս զին. ինչոյն արս զին՝ և զարձակ ըզ
զարձակն թ:

Չի սկզբանէ՝ արտախն և զտն յիկեցուցանէ, արարին
զողի, և ասելոյն զմարմնս. խաստուն արս զին, շանչանել
զպատ

Հողի իմ կարօտի իրկիլ ՚ի ցաւեցուցանելոյ մտացաւ զի
ես ՚ի բանս քո յաւասցայ, թէ՛ տանեմ զզարմուի ՚ի հազար
աղլս սիրելեաց իմոց: Գարձեալ՝ կարօտիմ ՚ի յսն քո, որ
զայ զինի հազար ամի:

Սոսն՝ զի աչ իմ քան զսոսն առաջի՝ երբ փնթորեցի զիս:

Չի առարկես զբանս քո՝ զյն. ոմ մշակ ժառատիկեալ,
և յալլեալ, և ծարաւեալ, աչ ք ՚ի ճանապարհն. և սիրելիք
հեռաւոր ուղեւորի ամեն ունին, և ՚ի յամեն թալանան:

Եւ զի եւ ոմ զի ՚ի որդի. զի զարդարեալն զա իս ոչ ճանաչայ:

Տիկ ՚ի ծեռնուին հրով չորանայ և այրի, և ջրով թրծեալ
մեղիկ, և ՚ի փնելն ունու, և ՚ի պարզիկ եղեալ խտանայ.
այսոց՝ և բնութիս փափիտութի մեղիկ, և ՚ի փառաց հար-
ասցեալ ունու, և ՚ի խտամբերութի նե ցամարի. ըստբում
դաւիթ փափեացեալ մեղաւ. և յարաւանս և յերկիւղէ
զատաստանին չորացաւ իբր խեցի: Այլև բնութիս հնա-
ցաւ իբրև զափ մեղք, և ցրտութի չարին՝ հիւսիսի հող-
մով խտացաւ. մինչև եկն նրն և նորացոյց նորոզ. ՚ի նոյն
արմ անուորեալ՝ անպատկաւելի մնալ յախտան, բաւական
նոր զինոյն: Չի զարգարութի չմտացաւ դաւիթ, և ոչ
բնութիս. և ողորմութի գտին:

Քանի՞ բն իս ուրաք ծառայ զա. երբ պարտեալն ին իբրև ուն ՚ի
հաւանաց իմոց:

Քանի՞, եթմանատուն և կամ ութտուն ամ, այլև՝ մահ
սէամբ զբաւեալ է բնութիս. և զնք հալածեն մեղք ՚ի քեն.
Երբ գաս և առնես մեղ իբաւունս, որ այլքան թ չնամիս ու
նիմբ, և սակաւ և ցաւալից կիանք:

Պարտեալն ին անբնէ զիբնութիս. այլ ոչ ոմ զբնէս զա:

Որոց չիբ փոյթ սրենքն՝ խորհրդակից լինելին դաւթի
սպանանել զաւուղ, և զսեմի, այլ ոչ աղեկցին յիս իբր զօ
բնս քո: Այլև՝ զնք խորհրդատուս կարգեցին՝ ախրող իս
եայ, և զխնխանոց, և զբանեցուցին զբնութիս, այլ ոչ հառ
զից իբրև զօրենս քո:

Անոյն պարտեալն զա չնարկի ին. ՚ի նոյն հաւանացն զիս, օգ
նիս ին:

Ճամարութիս՝ տանել է զալոր, որ է աւետարանն,
և պտղալից. ՚ի նանիր բանիւ հալած են զիս, յայնմանէ սալս
մահ առնել զիս. բում օգնականութեն զ կարօտիմ:

Փոքր զ' Լա' և խորասանկն շին յերկրի . այլ ևս ոչ թողի զդարձի-
բանս յա :

Յուսահաստ ասնել , և անարարու մեռանել . այլ' ևս
ոչ թողի գրատու / րանս քո . որ ասացեր ընդ է՞ր մեռանիք
սունդ ինչի , զի ոչ կաղկաղ շմահ մեղաւորին , այլ' զդասեալն
'ի շար ճանարարհն և զկեալն :

Ըստ սուրբաւի բաժնի շին . և դարձնց շէնարաւի բնորոշ յա :

Ողորմու թի՛ք քո յուսամտայրիլ , և ոչ չն արժանեաց . և
յոյամհետեւ պահեցից զվիպու թիւս բերանոյ քո , զոչ շնան ,
և զայլն :

Յոյնիքն քո' թան քա իայ յերկրս . աշիւն զնա յաշիւն է շնարարաւի աս :

Բան քո' պինդ ունին զերկինս . այլև' քան քո կայ յեր
կինս 'ի հրեատակա , զի հզորք են զորուք յասնել որանս քո .
և նորք կաուր զճանարտուի օրինացն հրեից արդին . և ամ եր
անտի մինչև յազոս հեթանոսաց . յորս ճանարտու թին պայ-
ծառացաւ , և հրեիցն ստուեր յուցաւ :

Հարստիւնք զերկր' և իայ :

Բաւական պիտոյիքն մարդին և անասնոցն , և կայ այն :
Այլև' ճանարտու թիւ օրինացն հաստատեցաւ երկիր . որ
մահեցաւ ինչն և ամ ընտկիչք իւր . զի դու հաստատեցեր
զսինս նր :

Հրամանք բաժնայ որն . զի ամենայն թասայ քա է :

Իբրև յեսունայ , և առ եզեկիայ . այլև' բաժանեցեր ըզ
տիւն 'ի գիշերէ , և մնայ 'ի սահմանեայ կեան իւր . զի ամ
ծառայ քո է , 'ի բէն կղեայ կան 'ի հրամանս արարչիդ :

Եկէ ոչ օրէնք քա իօք ի՛նչ կն , կանոն ևս արդեօք խորսեալ էի
'ի թանարարաւի իճաճ :

Չայս ամ որի ըկեայ 'ի վիշտս' ասէ այլ , յովսեփ , դա
նիել , երեր մանկու նքն , դաւիթ , բնու թիւս , թէ և ոչ զրնա
կան օրէնքն գիտեր , որով անասակ օրդին եկն առ հայրն ,
կանխաւ կորնեւէին խանարհքն 'ի վիշտս վարձանաց :

խնդրեաց յոյ. նորա ոչ խնամանացան. այլ՝ դաւիթ մանուկ
զաշխլ խօսէր, և քննէր զգրաստիրանս նոյ, և զկայս թիւր:

Յ՛մ ինչորեւորաց շարաց արեւել շատ իմ օր շէ գործելոց շէտնս յա:

Հասնէն շար ճանապարհէր, և նոյն միէ, և բնիս ճանապարհօս
անհասարէ զնոյ մարդոց. թ մինն սակ զնալ. որ
քան զնոց անն զ. զի պահեցից զբանս նոյ, որ սասց՝ սք և
զերանք, զի ևս սք ևս:

Յիբնոց յոց ինչ ինչորեւորաց շէ գործելոց արեւել շէտնս յա:

Քննէն շարհն, զի դաւ յայտնեցեր զճարձոյս քո

Որ շէ բարձր ինչ ինչորեւորաց շէ գործելոց արեւել շէտնս յա:

Չի մեղաք զմեզ զաստակեն, և հազին սք զբանս
բղխէ՝ զոր ներքին քիսին ճաշակեն

Ի գործելոց արեւել շէտնս յա: արեւել շէտնս յա: արեւել շէտնս յա:

Չի զմեզ ոչ գիտելի՝ և թէ ոչ օրինացն էր սասցեալ,
մի ցանկար, մի շար, մի զարանար. այլև՝ զմեզ օրինացն
ցուցեր ինձ:

Ճորձ է ինչ ինչորեւորաց շէ գործելոց արեւել շէտնս յա:

Չի գիտելի պէտք էր օրեկոյն. ըստարուժ և յովհաննէս
ստակաւին ճրագ, մինչև արեգակ ճառեաց նր մեր, ցուցա
նէր զչափոյն զալոյ նն:

Երբնոց և ինչորեւորաց շէ գործելոց արեւել շէտնս յա:

Չանխոսող բնիս կուէ և բոլորմն. զի պահեցից զմա՛
իրաւունս արդարութե՛ն քո, որ է սէրն, յարմէ կախեալ կան
ւա՛ օրեկոյն և մարդարեք, դաւ սասցեր:

Խնայոց ինչ ինչորեւորաց շէ գործելոց արեւել շէտնս յա:

Յիրաւի սակեր զայս. զի թագաւոր էր և մարդարեք, և
խանարհէր նախնայ, և սասէր սեռի նախաստանայն ՏԻ
կեցո՞ զիս ըստ բանի քու՛մ թէ՛ն՝ ևս սպանանեմ՝ և ևս
կեցուցանեմ:

Ընդ իմն բնորոց ինչ ինչորեւորաց շէ գործելոց արեւել շէտնս յա:

Ի բարեաց՝ է ինչ՝ որ օրինօք կարգեալ է, և է ինչ՝
զոր մարդ արտրէ և նախէրէ, որ կանոնական կուէ. իբրև
պատարադրն. դաւ թէ զբարեալ կարն և զճոյնն, և զայնն՝
ի մատամբ հարկանելն, յանձնէ և ի սրտէ նախէրեաց, և ա

զուրկ հաճել այլ և զիրաւունս քո քառն ինձ, Թէ հաճոյ է
քեզ ասն՝ ասոր ինձ իրաւունս:

Անչ ի՛նչ քո յո՛ր ինձ. և զօրէնս քո ինձ հաւանաց:

Ձի պատկեր քո է, և անմասաց պահէ զօրէնս քո:

Երբ ի՛նչ քո զարտօրէնք քո զքո ինձ հաւանաց:

Գոյնիկ, և զհիմարիքն. ՚ի պատու իրանաց քոց ևս ոչ լս
տարեցայ. ի՛նչ և զգեղ ՚ի նեղութիւն, և ասյբել:

Ժամանակն զձեռնարկն քո յաւիտեան. զի զնորիցն որք ինձ:

Ժամանակն սեփհակուն և հայրենիքն է, զոր անմահ
կայաց ևս չ հոգւոյն անմահութիւն կցելով, զի ցնծութիւն
ասունք արամեալ ոգւոյս:

Խնայեալն զնոր ինձ, ասնել զարդարութիւն քո յաւիտեան, զան
հաւանցան:

՚ի հարստութիւն ինձ ինչս և ասու. ասնել զարդարութիւն քո
յաւիտեան, զի նոր ամբարտաւանից հակառակ կայ. և հա-
տուցումն է, զի տայ շնորհս խնայեաց. և որ խնայեաց յու-
ցանէ զանձն՝ բարձրացի:

Ձանօրէնս արեւն, և զօրէնս քո զնորիցն:

Ձի ոչ որ կարէ երկուց տերանց ծառայել, զի զի՛նչ
միարանութիւն լուսոյ չ խաւարի:

Օրհնութեան և զնոր ինձ ինձ. և ինձ ՚ի ինձ քո յաւանաց:

Օրհնական ՚ի վարդ վշտաց, և վերիցն ՚ի մահուանէ. զի
ևս ՚ի բանս քո յաւանաց, զի ի բարբառելիւր որ ՚ի լեզուէ ի բ-
մէ դատեացի. զի ՚ի բանից քոց արդարացիս, և ՚ի բանից
քոց պարտաորենցիս՝ դու իսկ հրամայեցիր, և այս ևն ասէ
իմ բանին:

՚ի ինչ ինչ քո զնոր ինձ. և զնոր ինչ զպարտեալսն այ ինձ:

Սաստէ չար խորհրդոցն՝ որ եկամուսին ևն, զի ցնծն
ցէ. այն է դարձնի անպատու:

Օրհնութիւն ըստ իմացի բաժնի, և կնիքն զիս. և զի յամենի ստեղծելու ի յամենի իմացի:

Չորս դու գիտես յողութիւն և մի յամենի կողմն, զի ի քեզ, և ոչ յայլ որ յուսացայ:

Օրհնութիւն ինչ, և սղարն զիս. և ի սղարն յըրաւանս բաժնի իմացի:

Ղհնութիւն զիս ասէ ի մասնականէ մեղաց. և խորհրդաց յիրաւանս քո յամենի, ի դատաստանին ասէ յամենի:

Անորհնութիւն զիս. և սղարն զիս. և ի սղարն յըրաւանս բաժնի իմացի. և ի սղարն զիս. և ի սղարն յըրաւանս բաժնի իմացի:

Չհնարայն, զսղարն յըրաւանս. զի անիրաւութիւն է ին խորհրդի քեզ, խորհրդէն չարիք ասղարն:

Յանցանքս համարն զիս. և ի սղարն զիս. և ի սղարն զիս. և ի սղարն զիս. և ի սղարն զիս. և ի սղարն զիս:

Չմեղաւորայն ամողութիւնն՝ անմեղապանն, և զի այսու ընկ սիրելի զպատուիրանս քո, զի յախանն իրատանայ զուս:

Ինչնորս ըստ իմացի բաժնի. և ի սղարն զիս. և ի սղարն զիս. և ի սղարն զիս. և ի սղարն զիս:

Հողիս յոժար՝ մարտինս զիրաւութիւն հայցէ. ասէ զցեղն ի սա գրեւեալ ասագին երեւմանն քո ի յօրն վերջին. զի ի դատաստանաց քոց երկնաց յոյժ, ոչ չափաւոր, այլ յոյժ, զասուր բեռն յիշխով, և զանշէջ գեհեանն:

ՄԱՐԻ ԻՐԱՒՈՒՆՍ ԵՒ ԱՐԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արար գաւիթ դատաստան իրաւամբ, թէ և լինելը ինայելիք. և արդարութիւն անխաւն որդմութիւն. Այլն՝ աստեղն թէ՛ զառաջին դուրդայն՝ և զայս՝ յամենի թէ՛ն է ասացեալ. և զայս ստուգելի է ասուել. և զիմիկնն ի մեղանշէն. Սակայն՝ և աստ աղաւէտ պարիլ յերեւելնն զայն և ի դիւանց՝ որ մերով ախարքս կուրին: Այլն՝ չգալ լէ բնուէս ի դատաստան, զի ինչ սատանայի թէ հարցանուի, արար բնութիւն իրաւանս և արդարութիւն. արար և անիրաւութիւն իսկ

Այլ փոխանակեցի ընդ սակոյ՝ զոր ամ՝ երկիր ունի. և արարեանի՝ որ քան զամ՝ ակն պարուհանս ասի Չոր ասնն գտանել ՚ի ստոպալ: քաղաքի հոգեաց. և փոփոխեալ գոյնն գնոց, և նոսիրեալ եթ՝ սպառաց իմ ազատչայն, և նորա ասեալ զնէր ՚ի մէջ թագին, սրն՝ զեղէ ամ՝ ցաւոց: Եւսեալ յետանու՝ և է կարսիր, և Չուրն՝ որ իջանն՝ սպիտակ. և շատ աման յնեալ Չրանն՝ ոչ պակասի կշիւնն, և ոչ ակնաշարն բոլորն: Ար է սրինակ ան մերոյ՝ որով պակսի եկեղեցի, և արիւն նոր բռնիէ գնմ՝ ցաւո. սպիտակացուցեալ անմեղացաւցի, զբժշկեալս, և ոչ արինաթ աթախ արարեալ:

Անուանի գործարարն զ յաշնոյցան ինչ. շէ արդն է ք շնանագորհն
չորոց՝

Չի յանձն չարարուեաա՝ ոչ մտանէ խմաստուի. այլ՝ յասեցոյն շարի՝ աջողին բարեքն:

Ստանել է ին ինչոսնէն զո, իսն պարնն՝ սրնոց զն անն ին:

Օրհնքն՝ զոր շարք մեղադրեա, ինձ զարմանալի եղև. զի քննեցի, և խնացայ հոգւով:

Յօրանուիլ ինչոց աս լուսաւոր, և ինտորան ասնէ զաշար:

Ար ՚ի շարացն ծածկի՝ գանմեղ աղայնն խմաստնացուցանել արաւէ, զոր արն ասէ՝ ծածկեցեր զայս խմաստնոց, և յայտնեցեր աղայոց: Ասորին՝ յայտնութի բանիդ քո. որ իրբև յայտնեցաւ բանն մարմնով՝ լուսաւորեցան անդէտը:

Չնորան իմ ինչն, և ասի զնոնն. ՚ի գործարարն զո ինչոցն ին:

Չի նախ լուսու, թէ բոց զբերան քո և լլից: Եւ բե բանն՝ զ յօտարութի հոգւոյն ասէ, իրբև ծածուսն սոց՝ մարմնոց սոց կենդանութի. և ներքին մարդոյն՝ հոգին այ. որ քան բանոց՝ ասնեալ իննի. զոր պօղոս ինդրէ աղթն յաշակերտացն, զի տացի բանն ՚ի բանեալ բերանոյն. ՚ի սրասնի բանս քո փախորեաց անձն իմ, ՚ի յանուալ զհոգին յորդորէ զլաղաներն:

Նորն ասի և զարդն ինչ, ըստ իրաւանս սրբոց անձն զո:

Ար լի է սրբութի և ուղղութի նայելը. քո Ըստ իրաւունս սիրողաց անոճան քո, ոսկ իրաւունք է սիրողացն զանոճն քո սղարմել:

Չնանագորհն իմ ուշիչ որո ինչ ըստ ինչն զաւ. և ոչ սրնոցն ինչ սկնայն ինչ:

Յորժամ յոժարութիս իմե՛ս օշնու՛թի՛ն բանից քոյ՛ մերձ
գան՛, ոչ լինի տիրել ինձ անձ մեզաց, թէ՛նպէ՛ս՝ զե՛ք մեքե՛-
նայի՛ք ջանան

Փոքո՛ւ շէ՛ն՝ շարտարա՛նքէ՛ յարդո՛ւնս՝ և գո՛հնոց զարտա՛նքանս չա՛:

Յոյժ զժողովրդն է՛ տանել զբարարուցան, որում անն
վարձս բազումս խոստացաւ . և աղօթե՛ն Տրանայեաց՝ շտալ
'ի վորձու՛թիս, յորս յսխա՛փ անկաւ և փորձ զառաւ և ապա՛
կարացից ասէ պահն զպատուիքանս քո՛:

Երե՛նց՝ զբո՛ւս չա՛ն ի՛նչուս չա՛, և առ՛ ինչ շարտարա՛նքէ՛ չա՛:

Անտարկիս է՛ անձ՝ զհանրէ՛ կրե՛ի կրես նք՛. յորժամ ման
քի որդայի՛մն, և անջողին բարիքն, երեւել ասի երեսացն անյ.
յորմէ՛ առաւել ուսանիմք բարե՛գործս լինել՛:

Արտ՛իք Ընդ ինչ՛ յառայ ինչո՛ւ. շէ՛ն՝ զգո՛հնոց զբե՛նս չա՛:

Ըստ պողոսի թէ՛ վտանայ ինչ մի անդամն՝ վշտանան
անանդամքն չէ անս . որ անդամ է՛ նս վշտանայ, իբր ինքն
ասէր, ո՞ չիւանդանայ՝ և ոչ ես չիւանդանամ՝ . և որդայր
ղիտուստ աղբին խւրոյ, զկորուստ յանցաւորացն զգալով՝
իբրև շանձին. զի վտակ ասելով՝ զյորդն, և զկտրի սաս-
տիկն ասէ՛:

Արտար է՛ս քո՛ քր, և առ ինչ նս բարասքանս չա՛:

Չոր ոմանք զպարտեն զորե՛նս, և զորե՛նս իրն ասելով
թէ՛ն՝ բնութի՛ն ներն չարաց և վարարուցաց, և թէ՛ն՝ բնութի՛ն
զանք զսգամ՝ 'ի զբախտին, և ասէր՝ մի ուտեր. մեր հաւատա
ցաք, զի արդանք ես և յիբուէի, և ունիլ զատինս զյանցաւորանս

Պարտա՛նքնէ՛ն շարտարա՛նքէ՛ լիցո՛ւնքն չոյ. և շէ՛նքն է՛ն յոյժն

Եւ ոչ թարսոցեր զվիայէն բարւոյն՝ զոր պարան է՛ առ
նեւ. և ճշմարտ են յոյժ, և ոչ զոյ ստաւձի՛ն:

Մո՛լոց շէ՛ն նախնի չա՛, զի ճառացն շե՛անս չա՛ ինչու՛ն ի՛նչ:

Չի անցանեն զորինքն, և հայհոյն զքեղ. իբր եր
փենեհես, և հեղիսս, և պողոս. զի մտացան զրանս քո
թշտավր իմ, զի հոգւոյն են թշտակք՝ օշինայն արհամար
հոյք

Հօղքն , զբանն զգալայցուցիչն մտացանն, թէ խտտրեան 'ի շարէ, և արա զբարի, և որ սոցին նմանք են :

Ըրբոյն է թան թոյն, և թոյն թոյն զոյն զոյն :

Եթեմանտունքն՝ չբացել ասեն, ք' փորձ և ընտիր, իբր հրով փորձեալ սակի. և ծնյ քո սիրեաց զաս, որ ճանտնէ՝ սիրէ :

Մանսի իճ իս և արհամարհիչաւ և զբարբառիչն թոյն ոչ թոյնոյն :

'Նման է՝ որք ասեն յանմեղուի՛ն ասել և 'ի մանկունն, որ և 'ի գնալն սամուէլի 'ի տունն հօրն յօժանե՛լ զմի յարդուցն՝ զեօթանեալին որդիսն անցողց հայրն առաջի, և գնմանն ասաց 'ի հարցանելն՝ կայ միս և սփսքիկ, և արած է խաշն, զոր ասէ՝ արհամարհեալ էի, և դու ընտրեցեր , և արդ ոչ արհամարհեցեր քո արդար դատաստանաւդ , զայն ոչ մտացայ : Գարձեալ 'ի տղայութեանս յօրինաց քոյ, և ոչ 'ի մարդկանէ, և ոչ տղայից ինչ 'ի մանկութե՛ն : Այլև՝ մի գորով եկեղեցի՛ տղայ է լը տղայս և յարհամարհանս, մինչև հասանէ յայր կատարեալ 'ի շափ հասակի կատարմանն քնի : Չի զարդարուի թոյն ոչ մտացայ, քնի՛ ոչ մտացայք՝ որ մանուկ եղև զն մեք, և արհամարհեցաւ :

Աբարբառի թոյն արբարի յախի՛նչ, և օրէնք թոյն զոյն :

Որ 'ի մարդկանէ առնու օրէնս՝ և արդարութի ջանայ առնել չէ՛ յախտեկից, և չէ՛ ճնարխու այլ նոյն յախտեկից մնայ, և ճնարխու ցուցանի :

'Սնչուի՛ս և լինուք օրին զիս. և գործիքանք թոյն իճ երն :

'Սեղուի՛ր և վիշտք լծակցեալ են լը առարկեմնն, յորմէ առաւել շահին, ուսանին , և խօսին, և ուսուցանեն , իբրև արիւնն արելն. զի վիշտք սրցն օգուտ է :

Աբարբառի ին լիւոյնի՛ս թոյն յախի՛նչ . իմարան արա և ինչն զիս :

Օրէնք և արդարութի. և իբառունք, և վիպուիք, զանազան կրամունք են միոյ սահմանադրութե՛նն այ. իբառուց և դատաստանաց՝ զոր ցանկայի համարի, և յոյժ հաճոյ այ : Գարձեալ՝ արդարութի թոյնն, որում վիպիցեր բարոյ՛ ասելով զսամուէլ , դատէ բարի, օճ զգա. ոնխախտ կացցէ և յախտեան. զի իմաստնացայց նոպա, և կեցից :

X

Աստուծոյ առ յեւ Քաղաքի սրբի՛ն ինչու լիւր ինչ քրո շի շարտու-
րանքն ա ինչոնքն:

Չարդարութի՛ն օրինացն՝ առ քեզ կարդացի, և ՚ի կա-
մքս քո լուր ինձ, և զոր խնդրեան՝ ասուք:

Առաջինն առ յեւ և ինչն շի և զանոնց շիւղանքն ա:

Չ ջերմն յօժարութի՛ն աղաղակ ասէ վերկուծի խնդ-
րելով, և սոսնել ակտրմէ զանան սր, իբր զվայցութե՛ն խո-
բան. զի վիայեաց, ես և չայր՝ առ նա եկեսցուք, և օթ և անս
առ նա արասցուք:

Անկնոյ՛ն Գործո՛ւն աղաղակն. և ին ՚ի քանս ա յառաջայ:

Թաղաւոր գոյով և ՚ի հոգս՝ յորում սոհհու հնար էր
պարապել, շինայր զարթնլոյ քահանայիցն, և ի խօսել հա-
ւու. աղաղակեցի թէ՛ կեանք է որ ունի միշտ ՚ի բերան:

Անկնոյ՛ն ալ ին առաջո՛ւն. ՚ի խօսլ ինչ շիւղան ա:

Ոչ միայն ՚ի միջ գեշերի, այլև՝ զսաստօտան քունն
Թօթ ակեցի յաշացս:

Չայն ինձ լիւր քր՝ ըսք արթնանքն՝ քամ, քր յիբառանս ա
ինչն շի:

Ա յսղխի մարտն՝ ողորմութի՛ն ասէ աղբիլ, և յի-
բառանս՝ այ և ոչ յիբն:

Մերջեցողն յն հաւանքն ին զանդեհանքն. շի յերնոց քոց
ինչն ինչն:

Ճեռացան յօրինաց քոց, վասն այնոյ ինչ հալած են զիս.
այլոց շատ արարին անօրհնութի, յիս այլ մերձ բերին: Չայս
և անն սոսոց, որ ձեզ լսէ՛ ինձ լսէ. և որ զձեզ ասէ և հա-
լածէ՛ զիս ասէ:

Մերջ ին քա թր. և ան պարսկերանք ա ճշմարիտ ին:

Մերձ ես յաննեսեան, և ինամես զնաւս. և ուր
հալած են զիս՝ դու անդ ես. և ան պատուիրանք քո ճշմա-
րիտ են, որ ասացեր՝ զերկինս և զերկիր ես լուամ:

Ինչ:

Իսկ շնորհակալութիւնս ի շնորհակալութեանս ասոց. զի յառաջան ի ստորագրելուս ան

Երկերնք և երկիր միայր ևն այ գորտ թե՛ն՝ որ արար, և իմաստութեանն որ պահէ միշտ ի նոյնս թե՛ն Տասնամարտ

Տե՛ս շնորհակալութիւնս ի, և զիսն զիս. զի շնորհակալութեանս ևն ինչ ևն ասոցայ:

Օր ասացեր՝ յո՞հ հանգչիմ, թե՛ն ոչ՝ ի հեղա և ի խոհարհա, և որ գորտն ի բանից իմոց. և որ խոհարհեցա ցանկ զանն՝ բարձրացի:

Դարձն զարարանս ի, և զիսն զիս. և զար Բանի ասոց ինչո՞ զիս

Եւ զայս ևս՝ զու ասացեր, իմ ևն միմիակալութիւնս ևն Տասնամարտ

Հիշի՛ք ի նորարարաց ինչո՞նք, զի զիսն ասոց աս ոչ գորտն:

Ինքեանք հեռացան ի միմիակալութեանս զարհեցա, թե՛ն գորտն մի սորտաւորեր. այլն՝ անդէն մերձէ՛ն եթէ կասմն, այլ յետ մահուն բնութիւն ստացաւ հեռացեալ:

Գիտի՛ք աս Բարձր ինչ քր, և զար իրարանոց ասոց ինչո՞ զիս

Իբր հոր՝ յարիս, որրան և են զուսակին. լը իրաւանց քոց կեցո զես, իբր իրաւունքէ ի ծնողէդ:

Բարձր ինչ, որ հարձի՞ն ևն ինչո՞նք զիս. ի շնորհակալութեանս ևն ինչ ևն ասոցայ:

Ընդդէմ բողոսմ՝ զթուեղ՝ և ստեցողքն և նեղիքն. այլ ի միմիակալութեանց քոց ևս ոչ խոհարհեցայ, թե՛ն որ ստանանկ մեռցի. շարանի զստուղ զհարմարին, և յարենեք արխաղանայ՝ սուրբ գոց:

Հայելի յանգիրտն՝ և ինչո՞նք, զի զարարանս աս ոչ գորտն:

Ըստ սողոսի՝ ո՞ գայթակղի և ևս ոչ ստանանմ. և լա լա լասեմ զթ ճնամեաց խալին քոի, զի անարդիւնք ևն և սնազարայիք:

Տե՛ս զի զարարանս աս ոչ ինչո՞նք. քր՝ զարարանս ևն ինչո՞նք զիս:

Մեծ յատկութիւնս արտի. զի այ տեսանեւ լողալէ, սա կայն՝ յարմարութիւնս յուսայ սարիլ:

Այլ էն բանից չոյ ճշմարտութիւն յաւիտեան էն անկրօն
----- արդարութիւն չո :

Կամ որ արարեր զհրեշտակս բանիւ և առաջին բա-
նտիսն. կամ որ ասացեր եղիցի լոյս. կամ խոստումն արբա-
հանն. որ սկսաւ խօսել լէ անն . կամ պընտիարն սկիզբն՝
եւ եմ'ար ան՝ քո. և լն'ր ինչ ար ան՝ քո ար մի է : Այլև՝
սկիզբն վարդապետութեանն՝ որ ասաց զերանութիւնն. Յա-
ւրանան են անիրաւունք արդարութեան քո, որ ասաց՝ եր-
կնք և երկիր անցնեն, և բանք իմ ոչ անցանիցեն :

Ի շնորհոյ հաւանելոցն շէն 'էն անիւր. և 'էն բանից չոյ երկեա-
սիւր էն :

Գեք՝ ի շնանք օղոյդ էին. 'ի նանիւր հալածեցին, զի 'ի
արն ոչինչ գտին, ոպ սառու ի դաւախիթ մասս ինչ . այլ 'ի
բանից այ երկեաւ դաւախիթ՝ զի օծեալ թափւոր էր սառու :
Յնշոգոյ էս 'էն անն չո, ոպ այն՝ որ գորանէ ասար ինչ :

Ձոր դասնէ յառակաւոր իմաստս օրինաց և մարգա-
րեից, քանթ է՝ յաւարն ազրիագարու դաւախիթ : Այլև՝ ա-
սարեալ զի 'ի քնի բանն՝ որ ասաց՝ ձեր երանի աչաց և ա-
հանջոց. իբրև զարն՝ որ էառ յաւարի զհոգիսն 'ի գժտիւց
և յնծայաւ :

Օգչո ստի՛նք և անարգելոցն, և զօրէնն չո սիւրեցի :

Ձի որ սերէ զլոյս՝ ասե զխաւար :

Եթն անգամ յառաջ օրհնելոցն շէն լ, լն երտանոց և ար-
դարութիւն չո :

Ձեօթն՝ բազում ասեղով ստիար են գիրք. այլև՝ եօթն-
աղի քնարաւ օրհնէր գնո լն օրն և լն գիշեր . վն իրա-
ւանց և արդարութե՛ն՝ եօթանոց աւար սու՛նջեան և գիշե-
րոյ, իրաւունք է մեզ՝ զմինն եօթնագասկել . և լն զդայա-
բանացս : Գարնեալ զի արար դախ 'ի գործ, և զգիշեր 'ի
հանդիտաւ. կարի իրաւանք են : Այլև՝ է խորհրդով մեզ
պարտ է աջօթել, գոր արն յանձին կարաւ . յլաի, ծնունդ՝
և մկրտութի, աճումն, շարչարանցն, մահն. թապումն. և յա-
բութիւն. քանդի՛ ասի 'ի յորն, վեցիցս փրկել 'ի վշտացն . և
յեօթն ոչ հարկանի, զի արն այլ ոչ մեռանի : Այլ մեք յեօթն
գորութի հոգւոյն՝ ոպ ասեալ, զեօթն խորհուրդն ան գան
ձամբ արկեալ՝ ոչ հարկանիմք. վն իրաւանց և արդարութե
գոր արն արար խալուն

Իւտաւաւո-նի բաւաւ-նի աշուղի. որ սիրէն զօրէնս զո, և ոչ
ժոյ ի նա զաւ-նի :

Րնդ այ խաղաղութի ունեւոյ՛ և սէր լը օրէնս՛ ոչնչ
իմասի արդար, լը պօղտի՛ հալածեալք, այլ՛ ոչ լքեալք,
չարչարեալք՛ այլ ոչ աշուղեալք, և գայ՛թ աղղեալք :

Սդաւ-նի ժոյն-նի զաւ-նի, և զդաւ-նի զաւ-նի զո սիրէնն :

Սարսեցի իրկուեք քում, և ոչ ապաւինեցայ ՚ի մարդս
և զգատաւիրանս քո սիրեցի, և ոչ զմեծուեթի :

Պաւ-նի աշուղի զաւ-նի զաւ-նի զո, և սիրէնն զնա յոյ՛ :

Իբր յարձանի գրեալ յոյւոյն, և սիրեաց զսաս յոյ՛,
և ոչ հարեանցի :

Պաւ-նի աշուղի զաւ-նի զաւ-նի զո, և սիրէնն զնա յոյ՛,
պարէս ի՛ մաւ-նի զո ին :

Պահեցից, յապոյն խոստանաց զգաւանեալ, ստիպն՛
ասէ զոր զու ճանաչես, և զու զխոսես զիրան. զի ամ՛ լն
Թոյք զոր գնացի, և գնացից կամ՛ առածն քո է, և չեղև լքե
Իբրև զեղեալ առնիկեր քեզ :

Սիրէնն աշուղի զաւ-նի զաւ-նի զո, և սիրէնն զնա յոյ՛,
ի՛ մաւ-նի զո յաւ զն :

Չբովանդակի ինդ բաւածքն՛ որ նստի քան զայս՛ աղու
մերձիլ առ ամ անկիւնաց, զի չուսիցի ինչ մեղաց արգելք Րսո
բանի քում իմաստուն արա շեռ, ոչ մարդկային, այլ՛ անայն
ցանկաց իմաստուն : Այլն՛ զբանս ՚ի սկզբանէ հայցէ զքո
գալ առնել զմեզ իմաստուն :

Սիրէնն աշուղի զաւ-նի զաւ-նի զո, և սիրէնն զնա յոյ՛ :

Եթի՛ մտասունքն՛ արժանաւորութիւր, զնայն տղոթ մե
ասէ, ստուգելով թէ՛ յանմեղութե է ասացեալ, և բանիւ
քով զիրկեալ զնա, յիւն զիրկեալ :

Ի շիւ-նի զաւ-նի զաւ-նի զո, և սիրէնն զնա յոյ՛,
ի՛ մաւ-նի զո յաւ զն :

Եթի՛ մտասունքն՛ զգայութեան շրթանք իմ զօրհնալս
քո, ոյլ ՚ի խորակակերութի, զգայութեան երանէ լը շր՛ մտանս,
նայնոք ՚ի յաճախ սիրոյն անարժանաց սրտի հանէ՛ զօրհնալի.
Իբրև այլուր ասաց, ոյլ ՚ի ճարտոյ պարարտութե՛ չեթամբք
ցնծութե՛ն օրհնեացէ գրեզ բերան իմ՛ : Կարձեալ ըզմես-
ցնն՛ ոչ զմալօրին, այլ՛ զքնի աւետարանն :

Խառնեցի լեզու իմ զԲանս քո. զի ան պատուհիբանս քո ար-
դարութի ին:

Չբանեղևն պատարագս՝ լեզուսուս քահանայադոր-
ծեցից. և դարդարեցից զլեզուս. զի ան պատուհիբանս քո
արդարութի ին, ըստ պատշաճ՝ ժամանակի, հիմն և նորս:

Եւ զի յի յեան քո ի ինչոցսն ի զիս. զի զպատուհիբանս քո
ընդեցի:

Չեան՝ զհերդործութի ինամոցն սակ, թէ՛ ցոյց և
յայտի արս պարբիլն իմ. զի զպատուհիբանս քո ընտրեցի
մեծ քան զան զսեբն:

Յանչոցս զչոյսութի քոս քո, և օրհնս քո ի օրս իմ էին:

Ար ան ցանկայ՝ ոչ ուսանի, իսկ՝ օր ցանկայ՝ ուսանի,
և միշտ խօսի, և ոչ մնանայ զցանկայինն, և գամակ ՚ի զէտ
ժամանակի. Այլն՝ ցանկայ զրկութի ան՝ զոր եցոյց ՚ի
մեջ երկրի:

Անչոցէ անչն իմ, օրհնեցի զիս. և իբրև օրհնս քո օրհնե-
ցին ինչ:

Ցանկայ յախտնեցից կենօրն օրհնել զանձ, և ոչ տխր-
մէ զանցոս օրս. և իբրև օրհնս քո՝ իբրևացի զատաստանին
ասն օրհնեցի յանմեղ մնայն:

Մարտեցայ իս օր զընտր իդրուսեան. ինքրեմ՝ զժառանգ-
ս քո, զի զպատուհիբանս քո իս ոչ ժառանգայ:

՚ի գիտաց բնութեան, զի զաւելի մտկաւն շէր մո-
լորեայ. ինկ բնս զժառանգս քո, զհօլիւն քաջ պարտէ գալ
և ինել ոչխար, և ինկ բել զմարբեայն, և ՚ի յուս քառնայ.
և առ անտարբն տանել յինստուէն ինն. Այլ թէ՛ և զինքն
մի յընտարացն հաճարի զաւելի՝ զի ՚ի բնութեանն աստիէ,
հարգու կրից նախաստեղծիցն մարտեցոց:

Անանչոց զարգայութի ասացեալ:

Խնդրել զաւելի թէ՛ յի ոչ փոս սեին ՚ի յընտարի զիսեւոց:

Ատն թէ՛ ՚ի զի զերեզմանինն աղամայ ասաց զաւելի
զայս ստղմաս. զի անց զօրհնոց, և զպատուհիբանսու. և զիս-
կայութի քոն. սակայն՝ յարկաց նի յարկս զպաշտպան և
պահեպն, թող զճարի սակ նորոց հարկնն պարտքն Ար
այսրիկ՝ սակն ՚ի քո ննջեցելոցն յընտարակի. զի մի են
քրիստոնեացն մարմն մից զընայն, և իրերաց անդամք.
զի

զի նորհրդք զլիսոյն՝ և անդ ամակցացն սկիւնացի, տարածեացի
'ի լուսոյն 'ի սրբութարն:

Եւ ալ լու ջնայելէ ասել. զի 'ի պատարագս՝ որ վա
մեղաց, խանկն ոչ խառնէին. և այ՛ սրատարագ է վասն մե
ղաց ննջեցելոյն: Այլ իբրև զքաղաւածա փոխս այ՛ յանկ
կայ ասա զօրութի:

Եւ զի՛ ան անունն ոչ է ասա, այ՛ ան և ան, և գտառ
ւորի. զի յետ աստի զնարոյն՝ յառնելի գտառարին կան,
զգտառարն աղեւտեմք հարաւել, մինչև յոյն հառաչման.
զի հարան, և բարեգործակն՝ յոյ՛մ աւար յնիքն սուցէ ըլ
վճիւն 'ի վերայ քրիստոնէից՝ հաւատալ ննջեցելոյն. և յա
սոյն մերայ քնի փոսք յախտեանս յախտնելից ամէն:

Աստի՛ յոյս յոյս՝ իոցոտեալ անդամն եղեղեցոյ և
մերաւոր մարմին և հոգի՛ և միտք յի, մասն յաւետ մար
եալ ոչխարին Աստուծան, որև Աւարդան, վաստակեալ 'ի
յահապետ ծոխու. կամ յերկրէ՛ յերկինս զիմալ՝ տկար
ողւոյ և մայմնոյ, ցուօք և ծերութի, ձուս 'ի յի կարել
և յիւր մերձաւոր արան՝ յեպիփան, յերկեմ, յախտեանս,
և 'ի գանիէլ. զոր ումեմն համառօտեալ կարծաւեալ, որ մի
գիրք՝ յոյլեայլ տեղիս. որոյ յիշատակն օրհնութի կընդի,
սեղրեսորսոյ՝ որ մեզ պատմաւ եղև աշխատել և հաւաքել
'ի մի, թողեալ և յաւելեալ կամաւ, 'ի կարծիս՝ թէ է զի յար
մար, թերեւ մեր տխմարու թո՛ւելոյ. և շասն՝ զոր նա կը
թողեալ, և զոր մեր սղարմար, և շածիլոյ 'ի յիշումն, զը
րոյ թողութի՛ քի սրբոյն հայցեմ 'ի հանդ ի պերտոյ:

Սակոյն՝ ըն վերագոյն ասիցդ 'ի մեծն յոյս վաստակե
ալ 'ի քն զլուխ, և յիւր անդամն. զի 'ի վերաւս 'ի գրչ
իւն, և 'ի ներքուստ՝ որ 'ի գերեզմանս կան ար ասկերն
մեր շարժանակի ծնողաց, և հարապտաց, և զաւակաց նոցա,
և կենդանեաց, նոյնք ճառարոյթիցն թափանցոնց հանել
գծանքն՝ ի սուրն զմեզ լուսով և ամ բարութի՛ն իբրևանց.
և 'ի գալն 'ի միասին ցնծութի տեսնն զմեզ, և ցուցնն
զնրեանս 'ի վառս որդւոյ և հողւոյ:

ին, ինչ՝ ապ իտղացոյ միևնոյն: Որք անին շարեմ ինչոյ թաղմբոյնն
ի իմօնն: որ անան զժնշո ըն ընտանին, և ինո՞ զարարազ՝ որ
յնո քարին: և այլ՝ զտնոյն իտրոյն: և է շի՛ զշինոնի՛ անմ-
բին, և զայլ ևս դարձանան: ինչ՝ անմբին՝ ընդունին ցարայանի՛
յորքս՝ ինն, և ի իտրոնն առ ան՝ լուսա ըն ըն՝ անի:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ՃԺԹԻ

ՆԵՂՈՒԹԵԱՆ ԻՄՈՒՄ ԵՄ ԱՌ-
ԹԻ ԻՏՐՐՈՅԻ, և լուսա ինչ քր . զինոյն շարեմ ինչ զբնոյն
նին՝ քարայր, և ի լուսան շարեմ:

Յուցանէ զտարխաս և զնկերս իւր՝ որք կամեցան սպա
նանել զեզրաս . և զտարխասան զանիելի և զանանխանց:
Այլև՝ ամարդարքն սուսճինք ՚ի նեղութե կարգացին, և
լուսա նոյն ար, և սայրեցոց ՚ի լեզուէ շարաց, արբաճամ, իսա
Տակ, յակոր, յալը, մովսէս, յիւրեանց նեղացին՝ ՚ի սպանմա
նէ, և ՚ի լեզուաց շարեաց մրկեցան: Չի ամ՝ Տոգի զչառայն ը
մերձէ յան՝ կարգալ առ նա, և զթամն ամ՝ ոչ արճանաւորէ,
թէպէտ՝ զն մեղաց իցին մասնեալ ՚ի նեղութիւ, իրբև յե
գիպաս, և ՚ի բարկուն հրեայքն: Աւասի՛ յայտէ թէ՛ բար
եաց պատճառ պարտէ համարել գնեղութիւն, քան զնեղար
ձայութիւն, ոպ ինքն ասէր, ՚ի նեղութե կարգացեր առ իս,
և լուսայ քեզ Ե՛ւ բարեբարոցն ՚ի մարդ կանէ: Ես ոչ մերժեն
գնեղին, իբր Եզիսէ զամենային, յասին ցարասանին՝ թոյլ
առք դմա, զի անձն դորս՝ զչառցեալէ:

չ

Չէ՞ քան զնն իմ շի՛նն յարեւոյն, լուսա նին՝ քարայր:

Է Քան թէ՛ որ օճին տուալ սրկասութի յառից կամ
թեոց . և յաւելուածք՝ անեծք, և անհաշա պատերազմ ամ
մարդկան ը նմա: Քարձեալ զն ոչ տայի, քան զոր ունի
նենդաւոր լեզուն՝ առ ինքն անբոխ, և նախատանաց անուն
սլլ ի՛նն տայի նա՞ որ զյոքն շարտասեաց . և նախ՝ զան
առ Ե՛ւայ, յի է ստատայ. զկայր ինչ բարի առ նա՞ որ բառ
նայր ՚ի նմանէ՛ զառ յանաճաթէն, որ ՚ի մշտնջեանաւոր տան
Զան է նմա

Ոպ նոյն հարն, զի ինն ին իտրոնն ի ննոյն:

Ոպ նեար հզորի, հզոր ամ յովն նեար՝ մարք, և պար-
սիկի՛ հրախրեալք ՚ի զն բարկունի՛ նեղաւաւոր լեզուացն, և
ամի

աօր՝ որ նմանեցան և նմանին նոյ՝ Գարձեալ՝ նեար հզօր՝
զգտան տանջանուն առ աստուծոյի՝ ի հանդերձեալն, և միև
եայ կայծակաճար՝ զաստուծոյ հարուճուն. զոր այլ թարգմանչն
ասեն՝ խառնեալ չէ կայծակուն անաստապօրծս. զի ուր
արտ նեախ միտեալ կալնեաց սձղով՝ զհարեալն նեախ՝ անա
պատ առնե՛ ի կենաց. և հուր զքաղաքս ի բնակչաց. նոյնպս
բարկութիւն նոյ ուր և հասանե իբր զսողով և զգամօր. զորոյ
միտքն պահեալ է զխնաց, որք անապատ լինին յօգնակա
նաց և ի բարեխօսից:

Ա՛յն ինչ չէ ընդդէմը ելն գործիքս իմ . չէ բնութեայ եւ չէ
չքան նորորս:

Ժամանակ կենաց մտղոյ՝ եօթանասուն ամ, նոյնքան
հրեայքն ի բարկուն. և այն զի չէ կիտամասայս բնակիչն.
զի կեղտը՝ երկրորդ. որդի է ի սոցիցի, որք էին գերեկիցք
ինչիւ Այլն՝ որք պանդխտութի համարին զկեանս զայս, և
աստիճանօր առաքինութեց՝ ելս զնեն ի սրախ, թէ էն՝ սա
կու ինչ մնան առանձն տաղտիան, և որան վախիք զգրախոն
յիւրով, և վերնոյն եէմի ակն ունեւով. որն՝ բաւական է
յիւրանութի զխաւն թէ՛ պանդախտ է յերկրի. մինչ զի՝
պարծել նոյնպօր. ուր արբահամ, իսահակ, յակօր, և երկն
միայն՝ ոչ համարի ամօթ կոխած. քանզի պատրաստեաց նոյ
քաղաք, որք աստեն խոտախան եղն թէ՛ օտարք և պան
դախտք են, և խաւար է կեանք աշխարհիս. զի կեղտը՝
խաւար ասի:

Ինչպէս անձամ բնութեայ անչն իմ ընդ այնոսի, այս արեւին շողջոյն:

Ընդ բարկացիան զեօթանասուն ամ, որք սիրողք
պատերազմի էին, և ամպաշատն թ շնամիք, և մասնեին զե
րեք մանկանքն Այլն՝ արդրք յուսով շատ սնոյմ բնակիչն
և բնակին ընդ ոյժուտանացն, իբր մտղաօրեքն ընդ հրէ
այնս. այլն՝ նոյն ևս՝ որ ասէր, մինչև յերբ իցեալ չէ ձեզ.
և զառաքեալսն առաքեք իբրև զաշխարս ի մ, ջ զայլոց, զի
զգալանութիւն հանցնն ի նոյնն:

Եւ ե՛ ի զաշխարս. յորում իօնէի, հորովնն ընդ իս:

Երեկիկէլ, զանիկէլ, և զասս, նոյնով, միմտող հեթա
նասոց ընդ ժողովոյ եանն ի բարկուն. այլ՝ ի մ, ջ հրեկցն՝
էրբ զմովնս որ ասէր, ալք եղբարք եք, ընդ էր զեկէք ըզ
միմ

միմեանս. և անոն պատուիրելք 'ի ճանապարհի տալ զհայրենիս,
և հաշտիլ, և չերթալ 'ի դատաստան. և սակեր զչորս լ բոք
յամ ազատելով ենէ, և նորա մարտնչելն, մի չև. հասկն զսա
'ի խաչ: ✓

Օգնութիւն ի շնորհակց:

'Այն քիչն ին ին ինչն' որ յոյս առնու զօրհնին, 'ի գործն
առնու. որ ինչեք 'ի գործն ինչեք ընդ այլապիսն, աքսատուր
զսա 'ի ինչն առնուցաց' որ ի սակն ինչն ինչն. և 'ի օր
նոյ' որ թողուորն յալիցաց առնուցայ, և գործն 'ի գործն. ըն
և սակ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ՃԻ. 626.

Հաճեալն զսա ին 'ի ինչն, առնոյ ինչեք ին օգնութիւն:

'ի սինն, և 'ի սամիրան, ուստի համարելն օգնութիւն
ուստի գայր հրեշտակիւ ամբողջաւ, և բերելք ճաշ զանի-
էլի. Եւ մեք 'ի բարձր քան զամ յերկինս, և յերկից և ք-
կինս, ուստի եկն և գալոց է յս, սկարունս մերոյ օճանդակն:

Օգնութիւն ին 'ի օրն ինչեք, որ արտ զբնին և զբնի:

Որ հիմնեաց սակ զուսնս գայս, որոյ ձեռուն' երկին,
և յատակ' երկիր, յամի կարող է, ամ ուրեք է, 'Գարձեալ
թէ գայցէ յերկնից հրեշտակ, և թէ յերկրէ մարդարէ և
աւաքնաւ, և մարդ. ու և իցէ, 'ի անն է օգնութիւն որ սակե՞
զլեզ' երկնաւոր և երկրաւոր' շողկապ երկուցն. հոգին սք
առնէ պատասխանի ինչրոյն և սակ:

Մի գոր 'ի սասանութիւն զորն չա. և մի ննջեցէ պահպան չա:

Մի տար 'ի սասանութիւն զորն քո, պիերինն' որ գնայ
ընդ երկինս' զյոյսն, և զնորքին սաս' որ կոխէ գերկիր' ԸԳ
մարմնեզ 'ի մեզս' մի տար իրբե գկային, որ է, առ զողոս-
ջուսն գատաստանաւ. 'ի անն. և ոչ ննջէ, օգնականն' որ պս
հէ գքեզ, այսինքն' որքան կարէ քեզ մի առներ պակաս,
և 'ի անն լիով է:

Որդեա ոչ ննջէ' և ոչ 'ի չառն ինչեք պահպանն իրաւնի:

Չի արթուն բնութիւն է, և գիտէ' զի թշնամին քո
ոչ ննջէ 'ի կուռոց. Այլև' ինչի է պահպանն, որ յամ հայիս
և

և ոչ կուրաց և վայրակներոցն, այլ որոց աւփն 'ի գլուխն է,
խնամանոցն ըստ սողմանի . և այլ ևս՝ յերազնի առնու ասելով :

Տէր գործնոցն շնորհ, և քո շնորհն զմեզ յնորոցն ի շնորհ :

'Ի բարերան, և զեյն յեմ, մեր պահեսցէ, զքեզ՝ 'ի կառ
կածոս, և 'ի մուխտարայ կեանքս, և յեւանելն աստի՝ ընկալլի
աջով ձեռամբն. յաջ ձեռս իւր դասէ, և ըստ օրինն պատկէ . և
կարես ասել ըստին քո՝ մեր 'ի ձեռս քո աւանդեմ զհոգի իմ :

Արիւնքն 'ի գործն շնորհ, և քո շնորհն 'ի գործն :

Տունն օնեայ՝ որ է արեգակ, և արտեմուց՝ որ է տուն
լուսնի, որեւ՝ ամհ հեթանոսք յուղարկեն նուէրս, և ինդրեն
քեզ կորուստ : Այլև՝ խոստանայ հոգին զպարզ և սեղոյն
յեզիարտուէ, լինել ամպով հոգանի 'ի տունէ և 'ի գիշերի, զի
և լուսնն 'ի տասկար տաս ունի գիշուեթ զհանդերձ : Այլ
և՝ արեգակ՝ աստանայ, որ խեթիւ հայեցաւ յաղամ, և
հայի խորշակաւ 'ի սեբմանիս պակասահոս . և ոչ լուսնն մե
ղիցէ քեզ որ ծագէ 'ի գիշերի նեւնն, 'ի նուազել լուսայ
պատուիրանին : Գարձեալ մեղաց մարդկան՝ ոչ արեգակն
է պատճառ 'ի տունէ՝ որ է աւետարանն, և ոչ լուսնն՝ որ
է օրէնքն 'ի գիշերի, զի շածին պակաս զխրատն . այլ ա
զատ կամօք կուրուեթ ին իւրեանց և անհաստուեթին :

Տէր գործնոցն շնորհ, և քո շնորհն զմեզ յնորոցն ի շնորհ :

'Ի յորտեալ յայտ առնէ՝ զի բարեբերեղուն և շատա
ղուակ է շարն, մտաւորական, և հոգեկան, և մարմնական,
'ի փորձուեթիս և 'ի ցուս յոգնագանս բաժանեալ . և յսով
նա միայն կարող է պահպանել, լինել պարխոյ հրեղէն շուք
ջանակի . և կրկնէ թէ՛ պահէ զանձն քո, որ է պատերազմ
գիւաց 'ի յոչ այլք, 'ի տանել հրեշտակաց զհոգինս յիւր
եանց տեղիս :

Տէր գործնոցն շնորհ, և քո շնորհն զմեզ յնորոցն ի շնորհ :

Բոխանդակէ այսու գրամ զկեանսն՝ 'ի մասնելոյն յ
ճննդեամբ՝ դուշանայ 'ի ինասուց, և յեւանելն մահուանի
անխոտ էլանել ըստ արային իշխանուեթիս : Գարձեալ 'ի
մասնելն յեզիարտու և 'ի բարերան, և յեւան : Այլև՝ զմտա
նելն յառարկուեթի, և զեւանելն 'ի մեղաց, թէ՛ ասցէ ու

ընք ստանաւ թի ստիցն, մի յուսահատեացի յարարականն
և ՚ի ճնողական խնամացն այլ ՚իսկ ՚ի դէմն դաւթի զմտա-
նելն առ սաւուղ, և զեւանելն ՚ի վերայ վաշտացայն՝ ասէ
Հազկն ՚ի նմա

Օրհնութիւն Աշխատացի

Դարչի աշխատեալսն աշխատի քն ՚ի նորոշե, ըն՝ ետեցաւ է-
տայն ծախ քան զվիճմ ՚ի յիշու ըն յանձնել, ինքն ինքն
զայն յնորոշի աշխուժ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Ի Ա

Որոշի էլի էն՝ այս աշխն զն, ՚ի քան քն ինքնացոս մե:

Ոչ վոյթ աւանելն իւրեանց ասն և հանդատեան, այլ
ամեն այլ Սուրբն եղէ, միտոր զմտորվարչն կոչէ՝ որ զկնի
դարձն մի եղեն ընդ միով թագաւորութիւն. ոչք ասելն,
երկւորականն է, զքոսհանայն յեսու, և զգորտարեւել թագա-
ւորն ՚իսկ՝ դարս մարդարելիցն՝ հեթանոսացն խօսելն, ծն
վրս հարէք ամ հեթանոսք. և լուք դուստր՝ և աւարեւոյ-
քնն զնի մարդարելիցն աւեալ ասելն, ուրախ լեր ամուլ
որ ոչ ճնանելիք. և ուրախ լերուք հեթանոսք. և դարձեալ
ասեմ՝ ուրախ լերուք հուստացեալք իրքն զկոյս մի նք ըն-
կայեալ զրանդ. ասէ ուրախ լերուք, զի շնուած յոյ ու-
նելք տաճար աւանց ձեռագործի յերկրնս, և ընդ այս
ստղտկամք:

Հասիւլ կայն որս միք առ գրուան թ նորաստեղծ:

Քանի շնեցան պարիսպն, և կանգնեցան դրուներն
եկմի. հրամանաւ արտաշիսի, ՚ի ձեռն նոյեմաց տակաւագե-
տի. փոխանակ նեղութեն՝ որ յառաջին աշխիճանն, յեր-
րորդի սոս ինդան, հասեալք ՚ի դրուս մերնայն եկմի, որ
է եկեղեցի նք, որում նախ հանդակն հրախրեալքն ՚ի վե-
րինն: Այ՛ մինչև ցոյսոր ՚ի շրջիս մեր ընդ եղբարս՝ ՚ի ձե-
ռաշէն եկեղեցեաց դրուս՝ զոյս երգեմք, զմտաւ ածելով
սովաւ զանձեռագործն, և ՚ի սրտիկերս եղբարցն՝ զյնն մեր
ողջունելով, ՚ի բայն զնելով զորամութի հովտա ՚ի սրտից,
և անուամբն եկմի՝ զփորձութիս սրտերազմաց, զի խաղա-
ղութն է ձայնս այս:

Չորոստեղծ շինուլ որդեա յաղտ. և բնութիւն ինք ընդ ընդ
նե

Միմարոս՝ որջուհեցիք զե՛մ, քանչև՝ դեօթանասուն ամն
խառնութե՛ն և աւերակն գոյր համբաւն, յայտնեալք փոխեա-
ցին զայցքն յամ երկիր՝ շնութե՛ն, և խաղաղութե՛ն, զի մեռ-
ցորդն՝ ՚ի հեթանոսս՝ յօժարին գալ ՚ի տա, զի ոչ միտա-
մուռ եկին: Գարձեալ՝ ոչք սիրեն զերկնայինն եւե՛մ, խա-
ղաղութի կայցին ընդ մոյ, և սնդ զիցեն զինուածս առա-
քինութե՛ն, ըստ պողոտի թե՛ մեր առարկնութի յերկնուէ:

Եւրիս Իշտար-ի՛ն ՚ի շրտ-ի՛ն յամ, և շնու-ի՛ն յաշտարսն յա-
հարս յո:

Ազոթէ դաւիթ վա՛ր եւե՛մ, թե՛ զորաւոր և շէ՛ն կայ-
ցես, ամուր աշտարակօր: Չօրութի՛ն յա՛ խաղաղութի՛ն հո-
գին անձ: ամուր աշտարակ՝ խառն ցցեալ ՚ի սինն, և գուրի՛ն
հօր՝ ՚ի վեր անդ ամուր աշտարակ, առ որ ասեմք աշքս
հայր, և ոչ որ կարէ յախշտակել զմեզ ՚ի ձեռաց նորա, ըստ
ձայնին յի՛:

Անն Եղիշարց և ընկերաց ի՛նչ ի՞տեցայ զխաղաղութի՛ն: Հան յոյ և
Հան Կան Կն մոյ հրոյ ի՛նչպէսցա՛ զշրտ-ի՛ն ՚ի ճե՛ն:

Գիտեմ ասէ դաւիթ՝ որ յայն ժամն շիցեմ ես մարմնով
կենդանի, այլ՝ վասն եղբարց և ընկերաց թագաւորաց և
ազգին իմոյ խոսիմ աւերակա, և վասն քո եւե՛մ, և վա՛ տաճա-
րի անն: Խնդրեցաք զգարութի շպակասել ՚ի քե՛ն ո՞ր եւե՛մ:
Այլե՛՛ կղբարք դաւիթի և ընկերք՝ քրիստոնեայք են, որ
օժեալ կուին իբրև գնա, թագաւորութի, քահանայութի,
աղա՛ սք, ժողովուրդ սեփհական: Խնդրէ զգարութի անպա-
կաս ՚ի մէ՛ս: զի քա՛ զիտէ դաւիթ զայս, և խառնել հայ-
ցէ զինքն ասելով այլուր, յի՛նն մեզ ար ընդ հաճոցս ժո-
ղովրդեան քո, և ոյց արա մեզ ՚ի փրկութե՛ն քու՛մ:

Օրհնութի՛ն Աշտի՛մանց:

Խաղաղանութի՛ն և ինքրի՛ն է բարեգաղտնոյ, որս Կանուալ ի՛նչն ՚ի ի՛ն
Բիլանէ՛՛ ասելով:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ճ Ի Բ:

Ան ի՛նչ ո՞ր հա՛նքոյն՝ զաւր ի՛մ: որ Բա՛նիւալտ Եո յերկնու:

Չմտացն ասէ՛ յամ զնորից և ՚ի հոգոց պարապեալ,
և ՚ի մարդկանն յուսահատեալ՝ առ քեզ միայն հայիմ. որ
թէ

Թէպէտ՝ աւերէ տաճարն զոր մեր շինեցաք, զու ՚ի քո սեփեհականդ բնակես. ոչ զի այդք բնակես՝ բովանդակիս, այլ զի՝ այդք առաւել սպասաւորիս ՚ի հրեշտակաց, որ և ՚ի հեղս և ՚ի խոնարհս ՚ի մարդկանէ՝ հանգչիս ևս, և ոչ միայն բնակես:

Այ սչ թոռոյն ՚ի յիստ քն իւրոյ. սո՞ւ սչ աղանոյ ՚ի յիստ քն յիստ իւրոյ:

Այ ժամանակաւ ինչ, այլ՝ զցայգ և զցերեկ. որ թէ տանու կերակուր և հանդերձ և զամպէտս, և թէ ոչ առնու, թէ սաստէ, թէ պատուէ, թէ կայէ, թէ արձակէ, չկայ ՚ի բաց. զի գիւնք արծաթոյ են: Արև՝ մեղ սրբառ է զնոյն առնել. զի գնեալ եմք արեամբն յիս, և ոչ եմք անձանց տեսարք: Այ սչ աղանոյ ՚ի ձեռն տիկնոջ իւրոյ, այս առաւել է քան ծառային առ արն, զի կարի քնքշանօք, և մերձ կան ՚ի սենեակս և յամտեղիս զոլ տիկնայքն, և զարդարեն զնս, և պնուն ՚ի նս՝ անընդհատ. զոր և մեղ սրբառ է առնել նր կկեղեցոյ, որ զչկայ և թագուհի է երկնից, զխորհրդով նք փարիզ սրբառ է, և կանոնաւ նորա՝ զարդուք զհաստան զարդարել գործով. զի նա ինքն է կկեղեցի տանակալ:

Այնոն ինչ սչ մեր առ զնչ քն քն մեր. մնլն ուրմեոյն ՚ի լէ մեր:

Այ իրբև զպարտս ինչ պահանջեմք, այլ՝ ողորմութի հայցեմք իրբ զտառապետալ:

Այնոն մէլ քն ուրմեոն մէլ. զի քաղամ լցոս արհամարհանոս:

Արկնեւրոն՝ զջերմեռանդ պաղատանսն ցուցանէ. զի բազում լցոք արհամարհանօք, բարեխօցւոցն՝ կօթանասուն ամ, և սասանայի միշտ, որ սսէին ուր է անն ձեր:

Այն առաւել լցոս անյնոն մեր նախորանոս, որ նախորդին շիւղ և արհամարհանոս ամբարտաւանց:

Այն թէ անարգ ծառայութիւն՝ մարմնս աւելի ցուս հասուցանէ հոգւոյն, որ դառն է քան զամարհամարհելն յամբարտաւանից, յորմէ այրին աղքատք և հառաչեն:

Օրհնութիւն Աւստրալիացի

Յետ Գործի շքանշանի սպանելու անհաւատիկայն
ի վերայ հրեցն. այն և անոր յայնչն ի մարտի տեսնելն . այն ոչ ինչ Իրոս
ցին անհաւատիկայն Գործի տեսնելն, այն և անորն :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Ի Գ .

Երկնն ոչ քրեքն անհաւատիկայն, անհաւատիկայն, երկնն ոչ քրեքն անհաւատիկայն

Խրատ տայ կանուխ գուրիկ ճարհ սենեկ վրկողին,
զոր նախ քան զգործ անուխն յղովք յուսահատելին, իրբե
կողեալք ի անհաւատիկայն. զոր կրկնեն հրացմամբ՝ զեթէ ոչ արեւուն

Ընդ յանդէն մարտիսն ի վեր Գոր. Կնարանոյն ի մարտիսն ի վեր շքանշանի

Իբր գազանք հմակերք կամելին կրանել կենդանի. այլն՝
չարագոյն քան զգազանս մարդիկ խորհրդով և հնարութիւն
զանտարաշուկին մեր, և զանտարաշուս կամելին կրանել. զե
այն է կենդանուկին՝ զոր արտիկին բաւնալ : Այլն՝ գեթ
յաւանն ի վեր ամուսնք : Եթէ ոչ արեւն ան մեղ, որ ստաց
լէ ձեզ եմ մինչև ի կատարած Սին և ետաւ ձեզ ի յատուկ թի
կոխել զօձս և զկարիճս, եթէ ոչ ինչ ճուրանայցեմք ոչ ինչ
կարեն անել :

Ի Գործի տեսնելու Գործի տեսնելն ի վերայ Գոր. անհաւատիկայն անհաւատիկայն ընդ
անհաւատիկայն ընդ

Չարախոսութիւնն ջուրց նմանեցուցանել, մահ և գերեզ
ման լինելին մեղ. անկեղ մնացին զխաղաղութեան մեր :

Ընդ անհաւատիկայն անհաւատիկայն Գոր. անհաւատիկայն Գոր. ընդ անհաւատիկայն
Գործի :

Ուղիստուրս կուէ՛ զի յանկարծ հաւարեցան և յարեն
ի վեր. և ար գիտարձութիւնն ի յուղիստուրս անակէ, որ
չկարէ կործանել զչինտուածս իմաստնայն. այլ թէ տղա՛ն ան
գաղար գայ ուղին՝ զիւրաւ ստատի, և շքերկարի մարդ
կանց և զիւրացն ևս, զի յանցաւոր կեանքս է :

Օրհնութիւն Գոր. որ ոչ եթ զեղ յորս անհաւատիկայն :

Չարախոսութիւնն ջուրց և զարուի թ ճնամեայն՝ գաղանաց
ստատանց նմանեցուցանել :

Անճինս մեր ապրելոյսն ունի ճշմարտի՛ յարեմու՛թն և որոշուցի՛

Այսմ ճառու նմանեցուցանել զբնութիւնս մի՛ զի տկար եմք, և միւս ևս՝ զի ունիմք ի՛նչ ևս երկուս, զՏաւառս և ըզգործս . զխելոս զերծանիմք . որոց ի՛նչ անուն կուէ՛ ևս . ագրիոս՝ զխոսակրան և ագրիս՝ նակրան : Այլև՝ ունի զարեւ տղբեցար, որ եղև ճշմարտի միայն ՚ի տանիս :

Որոշուցի՛ս ճշմարտեան, և մեր ապրելոյս :

Բարգնութի զօրայն՝ որ պատեցին զե՛մ, սրովք իւրեանց ՚ի միմեանց կատարեցան նք, և մեք ՚ի բազմաբնակ որոզայի՛ն ինչ ի՛նչ անուանցն ապրեցար, որ զնէ՛ յամուրբք իրբև տկարութի ասէր նորն, սիսնն սիսնն ասան սատանայ ինդրեաց խորթակըզք իրբև զյարեան, այլ ևս հոգացայ՝ զի մի պա կտանցի հաւատք քո Այ՛ն՝ ասէ :

Օրոշուցի՛ն մեր յանձնել քն, որ սբար զբնին և զբնին :

Եւմ ասէ յանուանել նն . իրբև ասէր դաւիթ զգոզիսդ՝ դու դաս ՚ի վերայ իմ՝ ցարկ և նիզակաւ, և ես անուամբ նն՝ որ ճակատ է ինչի . նոյնպէս և յայնմ ժամանակի հրեայքն՝ անգէն և անօգնական՝ զերծեալք ՚ի գերութեանուամբ նն օգնեալք եղին, և փրկեալք : Եւ մեք անուամբն յի բի շիջուցանեմք զամ նեաս մախս չարին, և զորոզայի՛ն մանրեմք, շահեալք յամ անուանց նք, ՚ի լուսոյն՝ ՚ի կենացն, և յայլոցն :

Օրոշուցի՛ս Աշխի՛նաց :

Չանշարժութի յասոյն՝ յայտ ասել յայտ ասելով, զք պարտ ինչ ասել անշարժութի ՚ի քնն ասելով :

694

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ճ Ի Դ

Handwritten notes and signatures in Armenian script, including the number 14 and other illegible characters.

Ո յասոյ ՚ի քն, ունի զնն օգնել, մի ասանելով յանշարժն՝ որ էր նախնի և յննի :

Ոչ այլ լերին նմանեցուցանել զյուսացօցն, այլ սիսնի, որ բազում զրեաց զիտես, և աւեր, և այլ վերստին շինցաւ : Երբն նման եղին դանիել և երեք մանկուսքն ի՛նչ պէտ զերեցան սեղեաւ՝ անասան մնացին յանդաշտութի, իրբ զսին լեռան՝ որ յաւերմանն ե՛մ մի անշարժ եկաց ուն և էրն :

Large handwritten signature or text at the bottom of the page, possibly a name or a concluding statement.

էրն, և կայ նոյնպէս՝ ող յեւմ բնակեալ: Այլև՝ վերին սիննի նմանիլ պարտին արդարքն, ուր ոչ է ասպականութի.

Աւերիս շարժ են ընդամ. քի շարժ է վճարելութեամբ իբրև յայն-
շնորհիս Բնն յայնոյն:

Յայտ է գեեմիւ՝ զգալիք, նոյնպէս և արն իմանալի՝ որք առ նա ժողովին: Այլև՝ զվերին սիննիւ հրեշտակք, որ լինիք են հրեղէնք, և ար գնն բովանդակեալ է, յայսմ հետէ ժամանակաց մինչև յաւիտեան:

Ոչ իշար քի շարժան զգարաց ի լինելո արդարաց. և ար-
դարք քի յայնոյն շարժ իբրևոնց յանորհնութի:

Չթաղաւորս հեթանոսաց ասէ, ըստ այնմ՝ վնց աստ բնասանայն, գաւազան ցասման իմնց ՚ի ձեռս նք, զոր յազդ-
օտար առաքելից. այլ շթողուն՝ զշրեղաբեխ ասէ. բայց արդարք մի ձղեացեն զձեռս իւրեանց յանորհնութի, զի ոչ վայելէ, և ոչ սակաւ ինչ գործ անորհնութե՝ արդարոյ, իբ-
րև ոչ է միաբանութի լուսոյ ընդ խաւարի:

Բարի առնէ քի բարեաց. և այնպիսի, ոչ աւելի են որդի:

Չի արդարադատ է արն, ընտրութեամբ ասնէ զբարին բարեաց՝ որոց վայելէ, ըստ ասելոյն՝ որով չափով չափէք՝ չափեցի ձեզ: Եւ այնպիսի ոյք ուղիղ են սրախք, ասնէ զբարիս և ուղիւսարտից ՚ի հաւատս՝ թէ գործոցն շնն կա-
բող. իբր զպարու վերաւոր հիւանդին, որ ուղիղ սրտիւ ասնէր վշտացն:

Ինչ զնորհնութեամբ յայնոյն, քանի զնոս քի ընդ այնոյն ոչ գոր-
ծին շարժանութի. ի զարգ-թի ՚ի վերաց ինչի:

Որ վտանակ բարիս ասնելոյ ընկերաց յախշտակէ և ա՛
թիւրեալ յորինաց, ասնի զնն ար լն այնտիկ՝ որ անորհնք են ՚ի բնէ, և գործքն շար, ՚ի կորուստ և յասպականութի. իբր յուղայ՝ որ թիւրեցաւ յառաքելական սրտովոյն. յախշ-
տակեալ զերևուան արծաթիկին՝ ընդ սասանայի և ընդ տե-
րասպանան տարեալ լինի ՚ի տանջանս. իսկ՝ օրինասպահն ոյք յար յորէնս նք հային և յսո՛, միշտ ՚ի խաղաղուէ են. իբր արն զինի յարութեն ասէր, իսպաղութի լն ձեզ. և սօղոս իսպաղութի ՚ի վն ինչին նայ:

Օրհնութիւն Աշխատանաց:

Այսօրհիմ էլ հրահանգս Գրչի, սուրբն՝ յուրմէ ոչ յոճարեմն գտանալ, ինչոք անգործ լինի. այլ այս՝ ստանալն է. որք հոյսն յոյ գտլ և սուրբն սիրտ Գրչի՝ անելու:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ճ Ի Ե:

Պ Ա Ր Չ Ո Ւ Յ Ա Ն Ե Լ Տ Ե Ա Ռ Ն Ը Ձ
գեղարհի սուրբն, և ինչոք սուրբն սուրբն:

Որք այլ թարգմանքն եղևոք ասեն, զի զեռ լինելոց էր. սակայն՝ ՚ի գիրս մի է լիալն, և լինելոցն: Այլև՝ առաջին արդարոցն պարտասեր է առ նոր, դարձուցանել զգերեացն ՚ի ստանալոց, իբրև զանառակ որդին. զի լիցե՛նց միտիթարութի, և ոչ իբրև զերեցորդոցն բարկութի:

Յոյժամ լըն թերեմն սուր ինչոքն, և լըն սուր յնչոքն:

Խնդութի՛ք՝ փոխանակ որոցն. և լընոք մեր՝ փոխանակ արանջմանն՝ միշտ գերի երթայաք, ՚ի դաճանալն լուսմբ զերանս և զեղուս յստութի, որհնել զստութի:

Յոյժամ ստացին ՚ի միտանս, սուր սուր քր զստել ինչ ընդ նոս. սուր սուր քր զստել ինչ ընդ սու. և սու ինչոք թերեմն:

Ի՛նչ այս առաւել էր պատճառ խնդութի, զի գիտացին տիեզերք գտերն նոյ առ ինչ, և զգործութի՛նք. և նորա թէ հիանան, մեր զնորդ ոչ գոհանամք, զի մեր են բարկին. բայց՝ ոչ ստաց փրկեաց, այլ՝ մեծ արար զանսկիլն, հոչուհուոր և անուանի. և մեր եղաք փրկեալք, հեթանոսաց հիանալ, և մեզ բերկրիլ: Այսպէս և դաճանալն մեր առ հայր, զիւնց՝ ահ և զարմոցումն, և մեզ միտիթարիլ ՚ի ձայնն հոր, և առաջի հրեշտակաց ուրախութի, իբր ՚ի դալ անառակին:

Գրչի՛ք քր շտիբութի սուր՝ ոչ զստել ՚ի հարսոյ. այս լորեմն սր-գտանոր, յնչոքն՝ հոյսոցն:

Առաջինքն ասեն զն յանոցն. ոչ զուղիս ՚ի հարաւոյ, զի և նմ հարաւակողմ է երկրի. ոչ հարմով հարաւոյ հայեալ ձիւն և սառն, ուղից ջուրց յաւանն. նոյնն՝ ազլմամբ հոգւոյ յսման՝ զայ գերին յամ կողմնց իբրև զուղիսան: Այլև՝ ՚ի կակրանալ սրտի սառուցեալ հեթանոսաց,

մերանան ուղևորն յիմ տեսակս բարեաց, և զարմացումն տեսողաց հոգւոյն հրեշտակաց, ուր աւել' սիլ ևն սորս' որ իբրև գանդս թուացեալ, և իբրև զարմնիս ձող-փսան երամովն զան առ իս. այք վարելն սրտասուօք հերից-լով զողիս ՚ի գնոյն գերի, սակլով զմեղոյն՝ ցնծութիւն հրե-նեայնն. և թէ է կըք եզն այս՝ յայտ աւանն:

Եւն-լւլ ին-նն՝ և լոյն, այ բ-ոյն-լ բանին զերեմնս իբրևնց:

Չ ի մեղաց սերմանքն արար նոյ զայն զհունձքն յար-մար սերմանցն:

Գ-լւլ ին-նն՝ և զն-այնն, այ ս-ն-լ բերնին զարայս իբրևնց:

Քանզն գերութի նոյ՝ առաջնն մեղացն հունձք էր, և զարձին որայքն՝ զըջման սրտասուքն. վնյ՝ կրկնելով սակ երթալով երթային, իբր հարկեալ ՚ի գերացն. և զարով զայնն, իբրև շարժեալք յոյ և ՚ի խնդուէ կրիցն՝ Վարձ-եալ՝ առարեալքն լալով սակն ՚ի ննն գերին քարոզութենն, զի ՚ի մեջ գայլոյ ասաց գնուլ. իսկ ՚ի զամանայ խնդութիւն զայնն բարձեալ զորայնն՝ որ էր վրդութի Տի. ըստայնով թէ՛ զարձան եթմանասուքն խնդութիւն և սակն՝ ար և գեք հնարանդին մեղ յանուն քս: Այլ՝ ամ որ սխտրէ, և երանն ՚ի հովուէ սրտմութեա՝ լալով, և զմուտը է, զի նեղ է ձանադարհն. և այնուէս զուգեաց արն, զոր թէ է ճեր՝ ոչ ախտրէին երանել. ուր և որդիքն ինչն թէ ոչ նեղեալ լինին յեզխտացոյցն. և զի՝ ապերախտք էին, ոչ խնդա-ցին, այլ կամեցան անդրէն զամեալ, որոց ոչ նմանի զար-ձքն ՚ի բարիքնն, այլ՝ ցնծութիւն զանն. ուր ապաշխարողայն սրտասուքն խնդութիւն սակն, յերկինս: Ազար՝ մի խնդրեա-ցուք ընդարձակութի և փափկութի սասանն, զի մի բեւ-սեացուք ընդ սեր աշխարհիս:

Օրհնանիս Աշխարհաց:

Գարննանն յիմն՝ ոչ որոյ ճշտ և յոյ յառաջ, ոչ իբրնն շինել լրամբն զսասանն սկ, զնչև ին զարմանել, և զնոյ սն իստր-իւց. զի ք ընդ նմ էր, ուր և սակ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ճ Ի Չ:

Ենն ոչ ք շինն զսան, ՚ի նանք զսասանն շինող նք:
Ենն ոչ ք դոնն զստր, ընդանայն սակն զսոսանն նք:
Քանն

Քանզի՛ն դոր ՚ի սու՛ն ընծեան զտառակէին՝ գիշերէ կոր-
ծանէին թ շտակէն ՚ի շարհնէն ան :

՚ի շտակէն է շտակէն զանէն . որո՛ւ որո՛ւ զանէն է զանէն զանէն .
այս որո՛ւ զանէն զանէն զանէն :

Մինչև եկն եկեալ զորտարել և յիսու . արդ՝ ա-
լիք մինչև եք նեծեցեալք, այսինքն՝ հանդեալք . զի մին
ձեան ՚ի դործ, և միւսն ՚ի սուք և յաղեղն . կամ մինչև եք
նեծեցեալք զբուն մահու : Վարձեալ՝ զկործանեալ աղա-
մայ բուսի՛խ եկին շինել մարդարեղն, և արդարք, և ոչ
կարացին . մինչև եկն ստեղծայն աղամայ, և եղև երկրորդ
աղամ : Այ՛լ հայց ցաւոց ուտեին նախ՝ զի տարեցքս որ
դայեակ և դաստիարակք եկն մարդկան, շէին հաշտ, ծե-
ծէին զնս անբերութի՛ք, խորշակորք, և կարկտի՛ւ, և մարտ-
խուս, մինչև եկն հայն իծեալ յերկից : Վարձեալ՝ բանա-
կան հայն՝ յարտարնայն ուսմանէ՛ ցաւեցուցանէր խղճի մը-
տօք, զի ոչ կուտարեալ ունէր յինքեան զճճարխտ անպաշ-
տութիւն, մինչև եկն որ ասաց, ևս եմ յարութի և կեանք,
և հայց, և ջուր, և հովիւ . ուստի՛ ասէ, արդ արէք ՚ի լսել
զձայն յարութե՛ն :

՚ի իմանալէ, որո՛ւ որո՛ւ բան զանէն զանէն զանէն . իստակէն էն
որո՛ւ զանէն . որո՛ւ զանէն զանէն . այն է որո՛ւ որո՛ւ զանէն զանէն :

Քուն՝ զհանդիսան ասէ, զի սրտերազմ չապր նոցա
հանդիւլ և ոչ քնով ևս . ժառանգութի խոստանայ նց՝ բա
բեմանկութի, և ասէ թե՛՛ ան ժառանգութի յսկորք : Այլե՛
զլուս որդիս իւր կուէ նրն, շա՛նէ անպաուղ, և ամուլ, զի
որ զտառակի ՚ի սրտաւիրանս այ՝ վարձ զայն տայ նրն զորք-
տուղ սրտայնի, զոր խոստացաւ օրինապահայն ասելով, մի
եղիսի ՚ի քեզ անսերմն, և ամուլ : Այլե՛՛ ստարկիսիք՝ որ են
արք կրտսուորք և կուսանք, ժառանգութի ան են, և վարձ
սրտուղ սրտայնի հաւոց իւրեանց . յորժամ գեւոր յորովայ-
նէ նց՝ ջրայն կե՛նդ ստութե՛ն բզիսեացին՝ ուսմանք և խրատք,
որովք ան են բաղում որդիս ՚ի ժառա :

Արդե՛ն զորո՛ւ զանէն զանէն . այն էն էն է որո՛ւ որո՛ւ զանէն զանէն :

Յորժամ թ ստիկն ՚ի մասանց հզօրաց նետք . սխմարոս՝
որդիք մանկութե՛ն քաջ լինին, որդիքն ՚ի ձեռացն ան սյժ
ասեալ ինասն զթ շտակին :

Երանի՛, որ ինչոյ զգանկաւ ինչի՛ տր ՚ի նոցանէ՛ . Ք՛ անպիտան՛ յարժամ
իճոխոյն ինչո՛վս նո՛ ընդ նա՛ ան որոնս՛ :

Ճարտարդն հայցելն ցանկաւ թի՛ր դշխու թի՛ր պարսպա-
ցին նէ՛ մի, և վակերոյ գրանցն ընդդէմ՛ թ ճնամեացն, յոր-
ժամ առանց ամօթոյ մեծաւ համարձակութի՛ք արգելան
զթ ճնամեացն զգեապանն՛ արտաքոյ գրանց քաղաքին, և
առնեն պատասխանի: Գարձեալ՛ ցանկալիէ և այս, զի մեծ
քաղաքս այս ան՛ ընտ թիս մեր պարսպեալ իցէ՛ կրկիւղիւն
ան, և գրանք զգայարանոց վակել պատուիրանոք նն, յոր-
մէ՛ արգելեալք լինին գեապանք, և լրտեօք թ ճնամեաց գի-
ւայն՛ բանիւ պատասխանի առնել ՚ի դրոց, և գարձաքա-
նել, և ոչինչ գարձել ամօթալիս, իբր արն, և սըք, այլ զի՛
և նախ քան զայս՛ ընք ան քաղաք պատուական

Օրհնութիս Ազգիմաց:

Յոյ՛մ ապշեալ՛ ցառանէ, որոն ի՛նչ է հոնդից յառա՛ղ երիջնէն
յայ, որդէ՛ս և սե՛ն :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ՃԻԷ :

Երանի՞՛ անկեցան՛ այս երիջնէն ՚ի անէ, և գնան ՚ի ճանապարհս նո՛ :

Ոչ երանն զգաւակն արբահամու, և զսերմն ինչի, այլ՛
որպէս պեարս սակ, ճնարտապէս հասեալ եմ ՚ի վն, զի
յամ արբս՛ որ կրկիւղին ՚ի նմանէ, և պահեն զպատուիրանս
նո՛, բնդ ունելի են նմս . և գնան ՚ի ճանապարհս նո՛, զի եր-
կնելն չէ՛ բաւական յերանութիս . զի ոչ որ սակցիս ար
ան, այլ՛ որ առնէ զլամս հօր իմոյ որ կրկիւղնս է :

Չ զստուի յնաց այս կրկիւղն . երանի՛ է ինչ, և ինչի եղիսն :

Միտարս՛ զերկս իմ թից քոց կրկիւղն . ՚ի քս սեր-
մանեալ բարեացն կթեա պտուղս, և ոչ յաւարաց ՚ի զսկա-
նաց և յախշատիութեց . և զոր յաղքասս սերմանեա, զի որ
սերմանէ՛ առատութի՛ք զիւրն, առատութի՛ք և հնձեացէ : Այլն՛
զայն և սակ թէ՛ ոչ ճարհօք և եթ, այլ՛ վաստակօք լիցիս
երանելի . և բարի կղիցի, պարկոն՛ մարմնականն հոգեօք
կղիցի : Այլն՛ վաստակօք ուսումն՛ որ կերակուր է մտայն,
կարէ երանելի առնել առաւել քան զմարգարենն՛ որ ճար-
հօք առին : Այլն՛ բարի թող լինի ուսումնասիրի հոգւոյն՛
բարի ճարհօք՛ պտուղ բարի գանձեալ ՚ի զիւս, և յառաջի-
նի հոգիս սրբոց խրատալոց, և յայ կրկիւղածաց :

Այն քա որդէս այժմ շախմատ յանձնես սան քա : որդի քա ոչ նորս
 որդի յի՛նչնայ՝ շարժ շախմատ քա :

Ուերես՝ զայս ասաց թէ՛ քարի կողմի, որք մարմնա-
 շար քարեաց սիրողք էին, որով կաշառէ մարգարես : Այն
 քա ոչ այլի, և թէ՛ այսպէս օրհնեացի իմ մարդ, տեսցես
 դա ցարու թի եւմի, տեսցես դա ցարդիս որդւոց քոց :
 այս իմ քարիք՝ իննն քեզ ասէ եթէ՛ դառնաս յեւմ, և
 արդար ինչիս : զի է և այս՝ տեսակ բարւոյ, և ՚ի անէ յա-
 ջողեալ : սակայն՝ յորով արդարք մեռանին ստորդի : որե՛
 այլ մեծագոյն հասաւցման իննն արժանաւորք : Այն քա,
 վկայէ այսու և զյանանց բարեպաշտութիւն, և թէ՛ որդիքն
 սղոխո՛հ և իմ աւեր իննն, ձիթ նեւեաց նմանին ստորդի-
 րութիւն : ոչ ՚ի յիսուսն մին սաղմութն ասէ, ևս ոչ ձիթե-
 նի պատգամի՝ շարժ զսեղանով, որ է հեշտակ յաշս ճնորդ-
 ցին : Կարձեալ կին կեկողցի, զի շառաց թէ՛ կին քա այ-
 զի, այլ իբրև զայդի, այժիպն՝ նման քի՛ որ ասաց՝ ևս եմ
 այդի, որ է որթ ճնորդիս : ոչ պողս ասէր նմանող ինձ
 եղերքք, իբրև ևս քի : և պարտէ նմանիլ հարսինս գե-
 ղոյ՝ զեւային յի : Արդիք քո՛, որք մկրտութիւն ճնանին՝
 որդիք լուսոյ իննն : շարժ զսեղանով քով, լցցին հրատա-
 բակք քո՛ մանկատլ և սղոխամբք, և սաղմոսարան ՚ի ձեռս
 նոյ : Այլե՛ երկու են սեղանք յեկեղցիս, ուսման՝ ուք
 աշխարհայանքն ժողովին բեզ էկեղցիականն : և ուք ձրն
 պատարագի՛ քահանայքն, և սարկաւազուսնքն սպասուորենս

Այդիս օրհնեայ՝ տեղան խոր, որ ինչն է ՚ի քնէ : օրհնեայ՝
 շիջ քո ՚ի օրհնէ :

Ե՛ որդիս քա շարժի՛ յնորոտե՛մ՝ զմ աւարս Անաց քո :

Չի ան՝ վարուց և բարուց է դատաւոր, և պարգեա-
 տու, և ոչ այսմ՝ սեռան աղդի կամ այն : օրհնեացէ զքեզ
 ձր, անդ տեսանելով զհրէսցան ՚ի սինն : և զմեզ յեկեղցի,
 իմ հողեոր օրհնութի յերկնաւորս ՚ի քո : և տեսցես ըզ
 քարութի, նորս՝ շնութի և իսութի մարմնական յեւմ
 ներքին, և մեք ՚ի վեջինս՝ զոր աստի գանձեմք, զաւարթնուե
 զհասաւցումն զոր անն ոչ կուես :

Տե՛ղիս քա շարժի՛ քո քո : իսկալութի՛ ՚ի իբր ինչ :

Մարմնասիրացն հրէից : և մեք զհողեորան, իբրև ա-
 ստրեալքն տեսն զորդիս աշակերտացն իւրեանց : խաղա-
 զու

դու թի՛ր փերայ ինչի՛ն, զոր սօղոս ամնի՛ր ՚ի վի՛ր ինչին այ, որք
սեփհանդը կն յանձ հայելով միշտ : X

Օրհնութիւնք ԼՂ շնորհանոց :

Յի՛ր Գործն յարեմն ՚ի լի՛ր հրեցն շրջնայ աշին, և անդին արտ-
ինդն. շր Ինքն արնու անձ արեցեալն :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Ի Ը :

Բարւո՛ւմ անձամ ճարգում ընդ իս ՚ի ճանդութիւն իմն, առաջն ինչ
Բարւո՛ւմ անձամ ճարգին ընդ իս ՚ի ճանդութիւն իմն, և ինչ ոչ յաշինդնն :

Բազում՛, յեղինջն յեղ իպատուէ. և ինչ պէտ՛ Զատ յաղթե
ցին, ոչ կարացին սպասել, և յկարեն ՚ի փառց և ՚ի պատուոց
ընկերոււ, ՚ի իմ ազատարու իմն, ՚ի քահանայուէ, մինչև դայ
քն, և լրբին ՚ի նա կատաղմամբ :

Չի՛նչունս իմ հրեցն Բարւոցս. ընդ ինչս արտնն շնորհանոցն
Իրեանց :

Միմարս՛ ՚ի վի՛ր միանայ խնց տաշեցին : Ռեղ իտան՛
լայնեցին. որ յայտնի ամնէ գ յերկարելն, որ է լայնելն. և տա
շելն զճանեալն ՚ի նոց բարեայն մարմնականաց : Այլ՛ զթի-
կունս ասելն՝ զգալս յախշատիելն, ոնց ՚ի իմ իկանց եկեալ, և
ոչ յերեսաց կուսէ. զոր ան յանդ զնեցան՝ ոչ հայելով յերես
մնձու ինն, այնմ՝ որ ետ կամու զիմ իկունս ՚ի հարուածս,
և զնեոսս յապատիս, ը մարդարելին ետցիայ : Ընդ երկար
արարին զանօրէնու թիս իւրեանց, եղ իպտացիքն ասնջելով
զինչ՛ երկու հարիւր ամ, և բարկլայիքն՝ եօթմասաուն ամ :
Այլ՛ հրեայքն յարիւնս մարդարեայն խաանելով զնն
սպանուին՝ կարի յերկարեցին զանօրէնու թիս : Այլ՛ հե-
թանոսք բազմաց արարին ասնջանս սրցն, իբր մահարայից
ւայն նախ, և յետոյ՝ քրիստոսի վկայիցն, կուսիս և շարչա-
բանս թիկանց՝ ամեցուցանել զնկա իւրեանց :

Տի՛ արդար է, և իբրսսն զուն Բարւոցս :

Աճաշոցն և յետ Գործնն՝ անձնեան՝ ոչ արն լսին :

Այլ թարգմանքն՝ գլխա և գլխանոցս մկաւորաց ասեն
արդար պատար է անն, հասուցանէ կարելով գլխա թա-
գաւորաց՝ որք են զորք, որք բարձեալ կրեն իբրև գլխա իս՝
զթագաւորն . իբր զորք սենեքերիմայ խորատիկցան, և
զլախն

գլուխն 'ի տան կոսց իւրոց: Աստիկն ասէ, թր խորասկի:
գրասա մեղաւորաց, մեղաւորք զեք, և սասը՝ բուսեացք 'ի նո՛
հեթանոսք, նախ գրասա, և այգա՝ զդեան աւարի, 'ի հոսն.
զի նախ յաւանն արդ յարգի վն և թաղաւորք 'ի թաղաւ.
բաթն վն, սովք և սրած աւթիք, և սպասին և այսպս խոր-
ասկին վեղք և սասք մեղաւորաց: Ամուսնցին որք տակաւն
եկին 'ի վն եկմի, և որք ասին զեկեղեցի. հարած իւ թաղա-
ւորքն յեաս գարձան անթով. այլն՝ որք ասին զսասքի-
նաթին՝ որ տանի 'ի վերինն սխան:

Եւ ինչն նոսք սոյ իւր տնկոց. որ զնչն 'ի բարն ինչու շորոցս:

Մարդոց սոյ խասոց են աւարք, որ զգլխամեղութիւն
յայտ ասնէ. այլ նորս կրկին ասին զվնին առժամայն կո-
բըստանն. զի խոս ևն, և իրքն զտանեաց, որք 'ի սպառն-
տին բուսանին 'ի տանիս, և ոչ 'ի կողմանս հիւսիաց, զի նո՛
անդ շորոցան 'ի բարկուեն նոյ, մինչ չեկեալ էր օրհասն նոյ:

Ուստի ոչ ելնց շորոցն իւր հոյոցն, և ոչ շորոցն իւր՝ որ շորոցն
իւր շորոցն:

Ոչ սոսոցն սոյնն զնոսքն ոչ սոյնն զնոսքն սոսոց, թէ օրհոսն թն
ընդ ինչ է. և օրհոսն սոս շորոցն յանսանն թն:

Ստորութի է այս, յորժամ անասնն վարսազեղեալ
զարտարայնն՝ քաջասակ, և ստորաստ, անուամբ նն օրհ-
նեղ վխաստակաւորս. բարի է վաստակեղ զարգակաւոր. օրհ-
նեալ էք զսք 'ի աննէ: Այլն՝ հնձօղք հրեշտակք են ա-
սաց նոն, որք արդ 'ի սոսաննն զարգիս արդարայն՝ ընտն ըզ
բուսն և զգիրիս իւրեանոց բարի գործովք նոյ, զոր ժողով-
եալ տանին նաէքս երկնաւոր թաղաւորին: Մոյնպէս՝ և
'ի կատարածի աշխարհիս՝ յոյ առեալ զբարիս և զգրակն
յարթուեն լի զբեքք յոյժ բուսոյն, և զբուսն սակաւաւոր
արդարոցն, և բնոյ այնպիսի ուղիս անցեալքն՝ հրեշտակք և
արդարք երանութիւք օրհնեն զնս 'ի փասս նոյ հօր: Իսկ
անարմատ և խորշակաշոր, և վարած առամ, և անսորասոյ
ձգտին և խորանին ոչ լինին այսպիսիքս. որք կամ ոչ ա-
սին զանուն նն՝ քրիստանեալիք, և կամ առին, և ոչ զնս
ցին արժանաւոր կոչանն:

Օրհնութիւն Արարչանոց:

Ինչի 'ի սո օրհն և 'ի խորոցն հոսոց սոսն է գիրոցն:

Ս Ա Ղ

Անուն քո որդմած է, գթած, երկայնամիտ. իբր ասացաւ 'ի գնեկն գնովսէ՛ս' 'ի ճերպ վիճին. և բանիւ ասացեր եօթմանասուն ամ կող ինչ գերի. ահա անուն քո, և ահա խոստամն բանին. և ժամանակս եօթմանասուն ամաց, և յինչն այլ ինչ, քան թէ՛ համբերութի՛ն չարաչար կրկն գերչաց, զոր միայն ունիմ գնել առաջի քո, այլն՝ զյայնն անտեսանելի, որ է սկն հաւասայն, և առաջին նուէր, զոր ետալս մտայց. զոր և ստէ, յուսացաւ անձն իմ 'ի տր. և որ յուսայ՝ ոչ ամաչի, յաւխտեանս:

'ի գնեկն գնովսէ՛ս' 'ի ճերպ վիճին. և բանիւ ասացեր եօթմանասուն ամ կող ինչ գերի. ահա անուն քո, և ահա խոստամն բանին.

Յեկեցն յեզխարտսէ՛ մինչև ցերեկոյ յիջանեկն մեր 'ի բարխոն. 'ի պահէ առաւօտաւ, յերանելոյն մեր 'ի բարխոնէ յուսացաւ ինչ, թէ որ վրկեացն յեզխարտսէ, հօսն և 'ի բարխոնէ, և այլ ոչ մնամք երեկոյի, այլ՝ յաւախտասեմք երբորդ առաւօտուն: Էջայսմհետէ մինչև յաւխտեանս, որ զինի մահուն՝ յերբորդ առաւօտուն՝ իբրև զառաւօտ պատրաստական գտեալ ելև արն:

'ի գնեկն գնովսէ՛ս' 'ի ճերպ վիճին. և բանիւ ասացեր եօթմանասուն ամ կող ինչ գերի. ահա անուն քո, և ահա խոստամն բանին.

Աշխարհ որդմած ք շնեցաւ, և յետ ջրհեղեղին վերքս տին նորոգեցաւ, և ինչ որդմած ք վրկեցաւ երկցս անգամ. և այսորիկ գրաւորականք են անպատում և անձառ որդմաւ թեն, զոր բազում կողէ, տալ զվրածին որդին 'ի մահ, վասն անառակեալ բնուէս, ի առաւել կղեն մեղքն՝ առաւելան շորհքն, և բացան անդունդք զթուխենն այ, և ոչ չարիս, և ոչ կռի, և ոչ չ թուով անկանի. 'ի մտաց՝ կամ 'ի խորհրդոց, կամ 'ի բանից: Այլ ի վրկութին մեր յո՛ր 'ի ծոցս և 'ի բնուէ նրէ, որ վրիկաց զնորս ինչ յամ նեղուեց և 'ի յաւխտեանից մահունէ, և 'ի գիւնաց, և յապակամութէ և 'ի դժմաց, և 'ի գեհնէ հրոյն, և 'ի հոգոց և 'ի ցաւոց, և 'ի արամութեց, 'ի բնութին իւր խոսնելով:

Օրհնութիւն և շնորհակցոյ:
Ձեռնորհութիւն զիցս յայտ ասնէ անելով:
Ս Ա Ղ Մ Ա Ս Ն Ա :

Տէ ոչ բարեբոցսս սիրտ իմ. և ոչ շքուան ար իմ:
Պանիել և երեք մանկուներն, և մուրթքէ, թէ սլէտ հասին

սին յիշխանութիւնսն . և թէպէտ մեծացան, և նորաՀրաշք սրանել իբր գործեցաւ 'ի ձեռս 'այ . զի բարձրութի սրտի՝ ոչ միայն զամբարիշտս, այլև՝ զբնս աստեանէ իբր զգլխս այլև՝ զն զեկխա էարկ 'ի Հիւանդութի . նկին իրի և արն ասէր, ուստի բնաք յիսնէն զի հեղեմ՝ Սիրա՝ զողին ասէ . շեղէ ասէ՝ նման չար սգայն, որ զնել ասէր ակտա 'ի բարձունս : Ա՛ւ ոչ զբասան աչք իմ՝ յի՛ մտօք ոչ ցեորեցայ անգամ 'ի խորհուրդս մեծութեան . և զմարմնոց աչս՝ յարմար են որ կերպարանն, խեթիւ՛ Հայելով և անխարկելով, և զյննս պոսակելով, զորս ոչ արարին մերձաւորն նս, զոր պողոս անոյցամախ անուանէ զպարծենն հպարտութիւն թէ և արդար է :

Ո՛ւ գնայ՝ էս ընդ զնոն . Է՛ն ընդ այնոն, որ ստանլի է ինչն յան շին :

Ընդ մեծամեծ հպարտացեալսն . զանկել ընդ իշխանս պարսկոց և մարաց . և մարթիէ ընդ համասոց : Ա՛ւ ոչ ի այնտակ որ սրանելի եղին քան զիս, ընդ նախագողմասոր և ընդ կիւրաս, որք երկիրպագանէին բերդ, և վնասոյին : Այլև՝ առածին սրանելի սրտոյն՝ ոչ հաւասարէին զանձինս, ասելով՝ յամօթ և նախասիրք եղաք ծառայից քոց և պաշտօնէից :

Բայց ի՛նչ ինչարկեցայ էս՝ ոչ ճանչի սարգսցեալ 'ի սրտէն յոր էս . Է՛ն ընդ իմ սարգէն 'ի՛նչն :

Իբր արն ասէր, եթէ ոչ դարձիք և ինկնիք սոյ ըզ մանուկ՝ ոչ կարէք մասնել յարքայութիւն : Ա՛ւ սոյ մասուկ զատուցեալ 'ի ստեանէ մօր . թէպէտ՝ դառն զեղով օժաննն ոչ դիւրաւ կորի . կամ սարտուցեալ խառնի, արացէ, և բլլլով հարկանէ, և վազխողկի հաշտի, և խնդրէ : Այսպէս՝ սքին յերկայնամանելն այ քեզան, տղայտարս պատկեն, իբր երեւիցայ ուխտէր չխօսել բնաւ, զի բան նս եղև ինձ նախասննս ասէր, միտն այրեալ լինելը փոր նք . և ամբարկում ասէր, ընդէր ցուցեր ինձ ախտատարութիւս և ցաւս . և վաթով դառնայր անդրէն ասելով, ար զուր ք լուայ և երկնյ :

Այլ ի՛նչ հզորացաւսն սրտէն զննն իմ, այդեւ ինչն հազարսն աննն իմ . յոռացաւ իբրայն 'ի սր յայնկնոն զննն յախտն :

Իբրև ամբարտաւանից զխոյնցաւ յերսնիայ, և սեղեկիայ . և թէ ասիցէ ոք՝ մի թէ չլիտէր նմ . յայլոց սգուս ասէ

նէ. դաւիթ և նաթան լուան 'ի հոգւոյն զառաարէն ան՝
 աւր շինել պարտ է. քանզի՝ սասց մարգարէն նաթան, արի
 կանգնեալ սեղան ան 'ի կայն ունեաց, և հոգին նր աղչեաց
 նմա թէ՛ որդին քո ասա շինէ տաճար շնչաւոր՝ 'ի հոգւոյ
 և 'ի մարմնոյ, որով լիւրիկն արեղերը. ք որ խնդացեալ բերկ-
 րանօք սսէ :

Ան լուան շինանէ յերթնոյ. և քոս շն 'ի գոշոս հայրեաց :

Եփրաթայ՝ որ է բացումն, յայտ է յայտնութի անձառ
 խորհրդոյն՝ որ ծածկեալ էր յաղագաց և յաւիտենից : Քան-
 ղի՝ ասնն 'ի պատմուէ, թէ է 'ի մեռաննին դարգութեայ՝ կեանն
 քաղերաց, ետա կին 'ի հնէթանոսաց բնակչոց երկրին, որում
 անուն էր քարբաթայ, լն քանանացոց կոչմանն, զոր սեփ-
 հականեալ կոչեցին եփրաթայ, և հայր նր արեէր ամ երկրին
 զոր ևս դասեր իւրոց, յորոյ անուն կոչեցաւ Նն եփրաթայ
 որ ծնաւ որդի և կոչեաց զանուն նր՝ քաղէր բէթղէշէմ, և
 շինեաց քաղաք անուամբ նր՝ դէթղէշէմ, որ է տուն հացի
 որ տուաւ մեղ հաց կենաց իմեալ յերկնից, զոր իմացեալ
 դաւիթ խնդալով սսէր, ահա լուագ զնմանէ յեփրաթայ և
 դասք զնա՝ 'ի գաշոս մայրեաց, զառաարէն անբան 'ի գաշոս
 մայրեաց. քանզի՝ մայրի էր տեղին, և անխամ՝ զառադինն,
 վն՝ սսէ :

Մոյսէս՝ 'ի յարիս նր երկու գոգոսէ 'ի դիւրով՝ ասր ինչն էն որս նր :

Ուր կոթնիկեր տղայն ծնաւ՝ յանտառախիտն առաքի-
 նութիւն մարիամ, և եղաւ 'ի մտուր մարմնով, որ ոսք ասի, և
 յեալոյ 'ի զարգացման հասակին չրծեցաւ առիւք և խաղեցաւ,
 և եղաւ 'ի դերեզմանի. յորմէ քանէ ուսեալք գան 'ի ծովէ
 և 'ի ցամաքէ երկիրտաղաննն և յորհուրթէ անտի փայլենն՝
 ասր կացել են ասր. զի արդ մարմնաց ոչ է անդ, այլ իմանա
 լարար : Սկին դաւիթ յետոյ ուսել 'ի նաթանայ հրամանաւ
 այ արդ՝ լաւ 'ի շինելոյ զաճին, և պատմուն՝ զի խնայեց ամ 'ի
 նա. զի կարի վաստակոր շինել կամեցաւ. և կամ զի որդին
 այնաւ պատմեացի, կամ թէ՛ պատերազմ սաստիկ էր. կամ 'ի
 քաղում արեաննն հեղինոց հեթանոսաց՝ չէր մտքուր ձեռքն
 դաւիթի. սակայն՝ գտեղին նախեաց, և զօթխան ծախոցն
 պատրաստեաց. և ան մեծարեաց դոժարութի նր, և շինեաց
 զհրաշարեղն խորան դաւիթի՝ զանկեալ և զկործանեալ բու-
 թիս, 'ի զարմից դաւիթի սսեալ, լն մեծին պետրոսի առաքե

ազանեւիք, որ է պատուական և նմազեղ, ազնիւ քան զարտաքինն, թէ էդէտ՝ զարմանային էր: Վանդի՛ն հոգւոյ երեք մասունք ևն, բան, ցասունն, և ցանկութի. և առանձին յատուկ առարքնութի ունի բանն՝ զխոհականն. ցասունն՝ զարխականն. ցանկութին՝ զողջութասականն. իսկ՝ արդարութեան կարօտ ևն ամենեքեան, զի հաւասարութի, և չարտարութի արասցէ նոյ. քանչի՛ արդարութին՝ հաւասարարտելութի ասէ: Թէ է խոհականն շունի արդարութի՛ն անհաւասար է, աւելի է, կամ պակաս. թէ է աւելի է՝ նենդաւոր է, թէ է պակաս է՝ անմտ է, թէ է հաւասար է՝ արդար է: Նոյնիս՝ արիականն, թէ է աւելի է՝ յանդուգն և լիբբ է. և թէ է պակաս՝ երկչտ է. թէ է հաւասար է՝ արդար է: Այսնս որջխոհոհութին, թէ է պակաս է՝ արբշտ է և իգամոյ. թէ է աւելի՛ անխայտ է, սպանող է մարմնոյն. թէ է գոյգ է՝ արդար է: Այսքան հարկաւոր է չորրորդ առարքնութիս, որ է արդարութին, զոր հրամայէ զընտել քահանայից, որ քառիք և միջնորդք են նոյ, ՚ի վայր քան գո՛ծ՝ և ՚ի վեր քան զմարդիկ: Ար չէ զարդարեալ արդարութե պատմու՛մանաւն՝ տգէտ է, կամ խորամանկ և նենդաւոր. կամ լիբբ, և ցանկացող և չէ քահանայ. զպատկերն նոյ՝ ոչ ունի. այլ՝ զպատկեր զազանաց. թէ է անմտ է՝ էշ է. թէ է խեղաբարոյ է՝ ջորի է. թէ է յանդուգն է և լիբբ՝ շուն է, և կիսոց շորքորթ. թէ է ցանկասէր է՝ ձի է իգամոյ՝ ասաց մարդարէն. թէ է քծնի է՝ ազուկտ է պատկեր. թէ է դող է՝ գայլոյ է նման. թէ է ազահ՝ խոզի. թէ է սխալահ՝ բլտու. թէ է ամբարտաւան՝ առիւծու. և այս պիտիքս ՚ի սեղանն նոյ՝ ոչ ելանեն, և չմտային պատարագ նոյ և անտէք են, զայս զհարգ սրբեն, և զքն զհարգ պատարագ են: Այս այտորիկ՝ ՚ի սքքն՝ պատկերն նոյ՝ ողջ է. և ՚ի յանտէքն կերպարանք զազանացն, և սողոց, զորս զանդալեցաք յիւշէլ: Իսկ՝ զայնութի տանս ինդրեցին, մի զմուտարիք սա կայն՝ չէ օտար ՚ի սք գրոց և ՚ի բանից: Այն յետ զընելոյ զարդարութե զընտան՝ նը կուէ, և ցնծալ հրամայէ, ապա գոյով ՚ի իղձէ մտայ, ասելով թէ՛ սքք քո ցնծալով ցնծացեն, զի ցնծութին՝ առաւելութի է ինդուլթեան. ուր թէ՛ կռալ և զուարճանալ և ծաղկիլ հոգւոյն: Այ՛ն կրկնելով ասելն ցնծալով ցնծացեն, կրկին մարդոյն յայտ է. զի սրտի բերկ բեցելոյ՝ երեսք զուարթ են, և ծաղկալ է գեղ: Վերին ասէ:

Այս քանի՛ն սիրելոյ չո, զի՛ քարոյսոյն զէնտ չո յիւշոյ չո-նէ:

Այն քաւթի ասէ հոգին սք, որ այնքան սիրեաց ըզբեզ

քեզ, և յօժարեաց շննել քեզ տուն, և սիրեցաւ 'ի քե՛ն՝
 զի խնայեցիք 'ի նա, և որդւովք 'նր կանգնեցիք՝ զոր խոս-
 տացար, միայն՝ զքարաշէն տաճարն, և միայն՝ զանախաան
 խորանն աղտական և դաւթեան: Ս'ի զարձուցաներ զերե-
 սրս քո՝ յօժեղոյ քու մէջ, 'ի զօրարարելէ յայնժամ, զի շե-
 նեցէ զկործանեալն 'ի բարկացուցուց. և այժմ՝ 'ի քրիստոնէ-
 ահան օճմանէ, զի լիցաքտաճար և հանդիստ կամաց քոց, և
 օճեալք՝ որ են քրիստոնեացք:

ԱՐԴԱՆՈՒ ՅԵՐ ԳՐԱՆԻՆ ԶՆԱԳՐԱՆԻՆ՝ ԼՈՒՆ ԱՊՐԷՆՅ ԵՏՈ . 'Ի ԱՊՐԷՆՅ Ե-
 ՐՆՆՅԻՆ ԵՆՆԻՆ ԵՊՈՒՆԻՅ ԵՄԵՆՈՒ ՏՈ :

Ձի նստոյց զսարգանն և զյն՝ յաթոճոճ. հայրենի, որ կայ
 և մնայ յախտեան. որում ասաց երգմամբ՝ զուսկ 'նր յա-
 խտեան կոչցէ, և արժոճ 'նր ոն զարեղակն առաջի իմ',
 զոր ունիք յառաջ քան զյախտեանս, և վասն մարմնոյն՝
 եղև 'ի դաւթի օթոճոճ:

Թի՛ն պահպանի որդիս ՏՈ շօրենս իմ. և շէնայալիս իմ, զոր ուստ
 ընց անց:

ՈՐԴԻՆ ԵՅ ԵՊՈՒՆԻՅ ԵՄԵՆՈՒ ԵՊՈՒՆԻՅ ԵՄԵՆՈՒ ՏՈ :

Ամենագեան զխտե թե՛ն՝ ոչ պահեն, այլ՝ կռապալ-
 տեն, մի այնորիկ խարոց արկանէ, զի թե՛ն ոչ պահեն ըզ
 պատահիրանս ան, այլև՝ խաշեն զնա, զհարգ նստին յաթոճոճ
 նորա. վայ՝ ոչ որ ախտեայն, այլ՝ ախտազանցքն եղևն
 պատճառ շնտելոյն՝ սերեալ 'ի դաւթայ որդւոցն. այլ՝ նա
 զիրն պահեաց, և ճմարիտ դտաւ:

ՀՈՒՆԵՅՈՒ ՅԵՐ ԸՆԴՄ ԱՎՈՒՆ . ԼՈՒՆ ԱՊՐԷՆՅ ԵՏՈՒՆ 'Ի ԵՏՈ . ՍՈՒՆ՝ ԱՅՈՒՆ
 ԿԱՆՈՒՆՈՒ իմ յաթոճոճոճ յաթոճոճոճ . 'ի ԵՏՈ ԵՊՈՒՆԻՅՈՒՅ՝ ընց ԿՈՒՆԵՅՈՒՅ
 ԸՆԴՄ ՈՈ :

Ուր կատարեցան եօթանասուն եօթներորդքն 'ի դա-
 նիելի, և երևեցաւ, և սպանաւ օճեալն. քանզի՝ անդ կատա-
 րեցան անօրինակիտն իմ, և ոչ մեկիս շնորհք 'նր 'ի տեղ
 եաց անախ. ուր եղև զերեզման 'նր, և յարութի, և համ-
 քանալն յերկինս, և դալ հողւոյն: Այլև՝ եկեղեցի՝ և վե-
 բինս սխոն՝ անմեկեցի ունին զմըն յիջեանս, հեղ լինելով
 որդւոց խրոց և խանարհ:

Չորս սորս օրհնելով օրհնելոց. և շաշսպս սորս լչսոցն հաղմ:

Միմարսս և ակիւզաս՝ զարգիւնաւորուծիս սակն, այս-
 ինքն՝ զաւարկնու թիս, զարբկեշաուծիս, զարբուծիս, զոր
 կնչ սորս բարու թիքն են սակ՝ օրհնելով օրհնելոց. այս-
 ինքն՝ զինն խառնելով զօրհնուծի՝ բազմապատկի արարից.
 և զպքասս՝ որք յօժար լինին զործելոց զբարիս՝ և ոչ կա-
 բեն՝ զինն յաւելոց. Չի թէ զերկինս ծածկէ առարկնու թ
 նք, սրբան զհաւրգինացս զարբէչ սրծու թիս: Կրբ սակ նքն
 զբիգոր, թէ յամ օր ՚ի կշիւ վերանան բարիք և չարիք
 մարդկան, և զի՝ շնտ և ծանր են մուգքն՝ քան զբարեգոր-
 ծու թիս, զնի՝ ՚ի վն չարչարանքն քի՛ որ վն մեր, զի մի
 հակեալ չարն՝ կորիցէ աշխարհ: Չի աղքատ և չբարեք
 աղք մարդկան, ուն և դաւ թի՛ աղքատ և անանկ կոչէ, զինքն,
 թէ պէտ թազաւորու թի ունելբ, և հաց կոչէ զամ պատ-
 ճառս կենդանուն մարդկան, որ է անպաշտու թ: Այլ թէ
 զամ ինչ ունելար, ո՞ սայր մեղ զպատճառն յախտնական
 կենացն՝ զանձխառն մարմինն, որ իմանէ յերկնից և կեանս
 սայ Չի, ուն ինքն հրամայեաց:

Երկնաց սորս շնչոցոցն շնչոցոց. և սքս սորս ցնծուով ցնծասցնն:

Քահանայիցն սակ՝ որք զդեցեալ են զարգարու թիս.
 քանզի՝ վրկու թիս ճնունդ է արգարու թիսն. արգարու թիսն
 ՚ի մէջ, և վրկու թիս յոյ, նմին իրի՛ սասայ նախ թէ՛ զդեց-
 ցին, որ մեր յօժարու թիս է, և ապա՝ որ յինքննէ սակ զպե-
 ցուցից վրկու թիս և կրկնէ զանդ սասցեալն թէ՛ նքք սո-
 բա ցնծասցնն:

Ար ծագելոց լեւելբ-բ ՚ի Գա-իլ. կարբոստ արալոց լեւել օժե-
 ւոյ ինչ:

Հրէայն զզօրարարէլ սակ, այլ՝ նա սակաւ ժամա-
 նակս թաշաւորեաց, և այլ որ ոչ նասաւ յեա նք. և մարդ-
 էր, և ոչ ծագումն. այլ՝ ուն ՚ի զարբարիայն սակ, ահա այր
 և ծագումն անուն նք. որ է արեգակն իմանալի՛ ըստ մադա-
 քիայ, ՚ի ներբուստ սասի ՚ի սքլ կուսէն ծագեցաւ նքն. Ար՝
 եղծիւր ևս կոչի, այս է զօրու թի, քանզի՛ քն այ զօրու թի
 որ և դաւ թի եղև. զօրու թի, անմահացուցանելով զնու թիս
 նք և զթազաւորու թի: Պատրաստ արարից զճրագ օժելոց
 ինչ. ՚ի զթու թիսն հօր սրատրաստեցաւ ճրագ մարմինն, որ

Կարգելոյս ստիպոս ինկոյ. ինչ՝ օրհնանքն և փռչանքն և խորհրդա-
նալիքն ինչն շատորոն ստիպել:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Լ Դ :

Օրհնելոյն շատան քն . օրհնելոյն շատոյն քն շքր . ո ինչն ՚ի քանն
քն, ՚ի փռչանքն քն փրոյն :

Չի ետ վասս սնունան իւրոյ՝ գարձեալ աւելալ ըզ
մեզ . և է անուն նր յամ ծառայս, և յամ արարածս . զի ծա
ռայք զանն՝ և արարածք զարարելն թարգմաննն, իբր թէ՛
առինչ . ո կայք ՚ի գաւիթս այ մերոյ, և ոչ ՚ի մեհնակոյ, և
ոչ անհոգութի թ ՚ի տունս՝ իբրև զանասուն :

Օրհնելոյն շքր՝ շէ քննէ . ստիպոս ստիպելս անունն նր՝ շէ շաղարէ :

Բարի է բնութիւն և անդիտելի, զբարեբարութիւն առ
եալ սրտածասս օրհնեցելք, զի և զուք բարի լինկցիք . զս
նունն քաղցր երգով օրհնեցելք, զի նա քաղցր է :

Չյակելք ընդելոյն ի-ք քր, և շէտոյնել շատանքանքն ի-ք :

Ընտրողին է շարհն, որ և ինչ կոչեաց, զոր թէ է շէր
ցուցեալ զինն՝ զհարդ լինէր կոչեցեալ . իսկ՝ ժառանգութի
ասելն՝ իւր սեպհական, և կամայն կատարող :

Ես շանոյն՝ շէ քննէ քր . և քր քննէ է քան շքն իտոս :

Թեպէտ և ամենեքեան ծանեան՝ զի մեծ է, այլ՝ ոչ
սոյ սքքն . և նր մեծ է քան զամ կուսս, ոչ կուեալ ընդ
ստատիսն, այլ՝ տկար լսողայն ասէ . և այսպէս եղև ծանուց
եալ մեծութի նր՝ որ ասէ :

Չփնայն շքր ինչ ի-քնորոն՝ և արար քր . յերկնս և յերկրն՝ ՚ի շն
և յամ խորս :

Ոչ լն զօրութիւն, այլ՝ լն կամեալութե շախոյն արար .
ոչ զոր մեքս սեաննեմք՝ են գոյքս, այլ՝ յերկինս և յերկրի,
եղերք ծովուն մեծի, և յամ խորս ծովակոյ, որք են խորքն,
և գոզք ծովուց՝ մեծոց և փոքունց, և որ ինչ ՚ի խորս երկ
րի ծածկեալ կան . ոչ սոյ ճեթանտար իւրեանց անոյն ճամ
քաւեն բաժանմամբ, ոմն այսմ, և ոմն այլում գոլ արարիչ .
և զայս՝ աստի ծանկոյքս :

Չանէ

Հանէ զանոս 'ի ծովաց երկնէ . զհալլաբարսնս իւր յանջրու սրբոյ .
 և հանէ զնոր՝ 'ի շնորհարանոց իւրոց :

Չամեզո՛ գմարգարէս յերկրէ . վայլատակունս՝ սպառ-
 նակիքն . հոգի՛ հոգիքն . շտեմարանի՛ հայր և որդի ի հոգիքն՝ որ
 'ի հօրէ երանէ , և յորդուց աւետ . 'ի ջուրոց ծովաց՝ որ
 շաղկն զեզերոց երկրի՛ ջրացուցանելով զօղն , և արարել
 ծակտակէն , արկանէ , ջուր 'ի ներքս՝ իբր 'ի տիկս . և հոգ-
 մով 'ի վեր առեալ սանի յո և կամի . և ճշնամբ հոգեյն՝
 փայլատակէ հրոյն՝ որ կայ խառնեալ 'ի ջուրն , հրաշխք հա-
 կատակքն . հարն ոչ ցամաքեցուցանէ զջուրն , և նա ոչ կա-
 րէ շիջուցանել զնա : Փայլակն՝ որ ըստ սնն երանէ յարեւ-
 լից , և երն ի միջն 'ի մուտս . այն երազ է քան զարեւակն ,
 որ յերկատասան ժամն զնայ յարեմուտս . և ստափի է լոյսն
 քան զնա . զի միշտ անսողքս արեգական՝ առժամայն իբ-
 րեմբ զաչս 'ի հօրկէ : Եւ հանէ զհոգին . յո արտաքնացն՝ եր
 կուսան նն հօրք . զգիւրինն և հեշտ գործելն զնա կամացն
 այ՝ յայտ առնէ . իբր որ 'ի մուսանէ և 'ի տանէ զանձուցն
 հանէ զեղեակն . և նովա սրբէ զօղ , և զովացուցանէ զկեն-
 դանիս , և տանի զնաւս 'ի ծովու , և սրբէ զյարդ 'ի ցորենոյ .
 և շատ ինչ բարի առնէ հոգմով . յահ և երկիւղ անպուշից
 և սնունդ բուսոց և անկոց :

Եհօր զմ անբարնիս եմիգորոյն . 'ի հօրոց մնն յանտան :

Այս՝ առանձին սրանելիք յարդ մի՛ և յարդոս սղդի
 միոց ինչի ջուցեալ . թէ որ ստեղծ զկենդանիս , և առա
 ջին բանոց զարդանդ ճնարաց , նա է՝ որ զն տանջելոյն զանդ-
 րանիկ ժողովարդն և շարձակելոյն՝ ստատկեաց զոր եստեղծ :

Աստուծոց զնանս և զարեւոյս իւր 'ի մեջ սո եմիգորոս , 'ի իւրոսն
 և յմ զբո իւր :

Դու մկայես եղիպտոս՝ որ 'ի մեջ քո եղնն . նշան է՝
 որ քանիւ . և արաւեստ է՝ որ ձեռօր . և երկուքն լինելին
 մովսէսիւ . զի նովա առտրեաց նշան՝ և արաւեստ . որն՝ յե
 ալն հրաշքն գործեցան 'ի կալովր ծովն , 'ի փարաւոն , և
 յամզօրս իւր , որ զզջացան յարձակելն զինէլ :

Եհօր զպէս քաղաւ . և որսն զնորոսսն հզրոս :

Չհին բնակիչս սպիտակնացուցոյ՝ 'ի ձեռս յեւսուց
 մեծի :

Չի քանի ի սոփանոց անարեւոյաց զժժ ի սոփանոց ի սոփանոց, և զժժ
ի սոփանոց ի սոփանոց

Որ նախ քան զայն՝ ՚ի ձեռն մախէսի

Եւ քանի ՚ի ի սոփանոց ՚ի ի սոփանոց ի լէն ի ի սոփանոց ի սոփանոց

Որ արեւնի, և դարչայ, և կիտայ զեղին մանասի, յայն
կոյս յարդանանու. հակայք և սկայարուեղ և ին թ ադու որքն
այնորիկ. որն՝ միայն հասակն ինն կանգուե էք, և մահիւնք
երկաթ էք:

Տէ անուն թ յա-ի սոփան. քէ՛ յիւսոյ թ ա զժժ զժժ յա զժժ:

Չի քան արարածք ՚ի քէն եղին, և առին անուն, որ է
նիւթ բանականուե. որն՝ ՚ի գիրս զընցան յիւստակի զն-
իակ՝ դու անեղ, և անուն քս և յիւստակ անսկզբանոց:

Պարտէ քէ զիւստակ ի-ք. և ՚ի թոսոյ ի-ք զիւստակ:

Չի արդար է՛ և ոչ զիւստն թողու անանց բերեղոյ յաս
եան և ՚ի բնուեթիւ ի յա՛ ՚ի ծառայս իւր միւթ թարի. ոչ միւթ
բարեկանոց ծառայից իւրոց ստարարար. զի՛ ոչ ոչ յար մե-
ղանեան, և ոչ արարած կրթ, զի՛ ծառայք են ան. այլ՝ պատահ
մանի, և ձգմամբ մարտնոյ՝ սղայնն, իբր զուրիթ և այլք:
Միւթ թարի, իբր թէ է՛ ՚ի վարք հարկանն ին հանդէն ՚ի յաս-
մանէն:

Սոսոս անիւստայ անիւ և արթաթ ին, ինսոփանոց են որդոց խորիւն:

Պատիւն նոյ ՚ի նիւթոց է, և կերպարանն յարունեստից:

Ինքն քոյ՝ և ոչ ի սոփան. ոչ են՝ և ոչ սոփանին:

Անիւստ են՝ և ոչ լինն. և ոչ քոյ ընան ՚ի ինքնոս նոյ:

Չկերպարանս ունին, և ՚ի զորութի թ ախուր են:

Նան նոյ ի ինքն ոչ սոփան ըն. սոփանինն ոչ յա-սոփան ին ՚ի նոյ:

Անուստք և անբանք. զի այնքան յիմարք են՝ որ գոր
ծոց ձեռաց իւրեանց երկիրպապանեն, որ քան զմկուսս՝ և
զմկուկս, և զգորտս՝ անարգ են:

եւ այլ . և անս կոչէ զհրեշտակաց և զմարդկան մեհադոյնն ըն աւարելոյ թէ է՝ եւ անք բարու մը և անաղք բարու մը . յիջկինս և յերկրի . Անտա ոչ թէ է՝ շէխն է ան և ար . այլ է ինչ որք անաւանին արուխը յերկինս՝ զաս մի . և այլ մեհադոյնն քան զնա՝ անք կոչին խանարհադուսիցն , որ թ արդ մանին բարերարք , կամ անաղք . որք զանաւայն յերկնաց խնաստ բարերարեն ներքեացն , ըն մեծին դ խնխեաց : 'Այննա' և 'ի մարդկանէ , արդարութի երեւեալքն՝ քահանայութի և իջ խանութի ճամկեալքն՝ անք և անարք կոչին . ըն այնմ թէ՛ զանս քս մի հայհոյեացես , և զիշխանս ժողովրդեանն՝ մի բամբասեացես :

Աբար զանունն Բէն-Բէն-Բոն . զի յա-ի-թե-ան է ոչոր :

Յայտ առնէ զիսին ան յասկութին . զի ան սքանչելիք մեծամեծք՝ յոյր ձեան որ եղեն , նք զորութի միայն եղեն . և թէ ուստի՞ սքանչելիքն սկսան՝ ստէ :

Չերինս արար ինաստ-նք ի-բ-ն . զի յա-ի-թե-ան է ոչոր :

Յայտ է որդւով և հողւով . ոյ՞ այլուք սորդ ասաց , սորքութի ան լի եղև երկիր . բանի՞ ան երկիրը հաստա-անցան , և հողւով բերանոյ նք՝ ան զորութիք նք . Այլև՝ խնաստութի , զի խնաստան բանասորք լի արար զերկինս . Դարձեալ խնաստութի արար զերկին արձակ . զի 'ի դէպ և սրաշաճ յախաննի սնդ . փոխելոյ է զարդս մարդկան . Չի յախանան է սորքութի նք . զի ոչ յիւր սկսաս , այլ զի՞ փայե-լեացեն յորքմութին նք արարածք :

Հաստեաց ի-թե-ն 'ի ի-բ-ն ը-բ-ն . զի յա-ի-թե-ան է ոչոր :

Չայնքան ճանրութի 'ի վն այնպիսի լուծուե , և թ ու լութե . որ թէպէտ՝ ջուր 'ի վն հողոյ ասի և է . այլ է անզի սա եզերքք երկրի , որ 'ի վն ջուրոյ է հող , և է՝ որ 'ի ներքոյ հողոյ է ջուր . և ը միջս երկրի , և 'ի վն երկրի՞ ջուրք են , զի յնմի ցուցի ամենահնար գորութի արարին . Ան է նշանակ բանական երկրի , որ հաստատեցաւ 'ի վն ջուրոյ աւազանին . և է ցոյցք սորքմութե ան :

Աբար զանունն Բէն-Բէն-Բոն . զի յա-ի-թե-ան է ոչոր :
Չերինս արար ինաստ-նք ի-բ-ն . զի յա-ի-թե-ան է ոչոր :

Չոր և մտխոյա ատայ, արար անձ երկուս լուսաւորս
մեծ ասեծս. ասին թէ՛ ևն ասակոյք՝ որ քան զարեգակն
մեծ ևն. բայց՝ զի իշխան է արեգակն առ՛նջեան՝ ծածկի
գնն. շատ ունեւով զլոյսն. կամ՝ զի կարի հետն ևն ասին,
չկարեն արձակել լոյս ՚ի խանարհ, և ոչ երեւեցուցանեն զեւ-
ծութիւն:

Չտգնն և զատուց իշխանայն զժողովոյ. շէ յախտան է արար:

Եւ զի՛ գիշերոյ ևն իշխանք, զգիշեր և ոչ զալի՛ զար-
դարեն. և արքոյ երեխ որդրմութիւնն, և սխտս որդանուե՛
շահուց մարդկան, և այլոց գոյեզնաց ևն:

Եւ որ ժողովն երկոյսոյն անդրանիւս իբրև հանդիւն. շէ յա-

Չի յոյսց ամի արարէն ոչ երկեան:

Եւ ինն շէլն ՚ի զլոյն յի. շէ յախտան է արար:

Քանզի՛ յատեան արդար կաշեւով գնն անձ՝ որդրմութիւն
իւնի՛ բերեց կորուստ եղիտայացւոցն, զի գոր սերմն արքս
համու հեղձուցանելին: Եւ քանզի՛ յոյ գատատանն մտանել
կէն որդրմութե՛ն, եղից ասէ զորդրմութի՛ ՚ի կէնս. և այս է
չիրաւունս ասելն հաստատեալ է արժու. նք:

՚ի յնն բարչի՛ և ՚ի բարչի՛ հզոր. շէ յախտան է արար:

Չեոն՝ գներգործութի ասէ. բազուի՛ զգորութիւն. քանզի՛
անաշխատ զամ ինչ կարէ, և ոչ վաստակի:

Եւ որ զնն զնն, և բարանաց յնորոս հասանս. շէ յախտան:

Սուս ևն որ ասին ըն զեղեյն շաժանեալ երկատասանս:

Եւ անոյոյ շէլն զնն զի յի. շէ յախտան է արար:

Ընչեւոց շիբարան և շիբո իբր ՚ի ծով իբրի. շէ յախտան:

Եւ սաս ևս՝ կուեցաւ որդրմութիւնն այ. զի ոչ ան ըզ
մտաւ գրամանիչ ծոխուն, և ոչ գայն թէ՛ չի՛ նմա յանդ գնել
՚ի ճանապարհն ինչի. զիտարան և գորս իբր, զի և գորն
կամակիցք էին թաղաւորին. զի ահա որք ոչ կէին զհեա՝ ո-
ղրմութիւնն ապրեցան:

Ի գառնի՛ն . Ի յիսն իրն՝ Գառնի . անշուն յնորոյնցոյն :

Յերսն ի Գառնի մեծերն զիջի՛ն . Ի գնայն Գառնի . Ե իսն իր զիջի
ճոյն՝ որ նմանողն ուշաց զիջի . որոյ ոչ է սաղմոս այս , եւ ի Գառնի
Բիւնն ոչ Գնայնն . այլ զիջի Գառնի նոցա զիջի զիջի զիջի
Գառնի զիջի Գնայնն եւ զիջի զիջի Գնայնն՝ ապ :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ն Ա Ղ :

Ա գիտ Բաղնացոյց , անբ նստեալ եւ լայս . որդեա յնորոյց ճոյ
անբ զիջի :

Պատճառ լայրցն , զի յիջեցոր զսինն կըսելով զսեղանն՝
Թէ ուր էար , եւ ուր էկար մն մեղաց . սակայն՝ այնքան օգ-
տեցան ի կրկն , զի ՚ի սինն դարով կուսս գնեին ՚ի սառնա-
րին , եւ անդ զյիշատակն չըրեին տանց արատսունաց . նոյն
իրի՛ եւ մարդասերն թողացուցանե . զյիշան սգալ զարժանն :

Ի իջ առեաց նոյ՛ն ինորոց զիջի Գառնի :

Փոխանակ սե՛նեկաց՝ ՚ի սինն . եւ յիրուի տարան զգիր-
արն , զի մի մտասցին զյանդ իմանիչ բանն՝ որ ՚ի նն , զոր
չլսելովն գերեցան : Եւ զի՛ ինքեանք անպատուք ՚ի գոհից
եւ ՚ի պատուագաց էին , յայն սակս՝ յանպատու ճառս կատեցին :

Ար հարցանէին զիջի ճոյ զիջի Գառնի Գնայնն . զիջի ճոյ ճոյ
զիջի զիջի եւ սե՛նն :

Ոմանք յուսով միտեմարութե՛ն , եւ կէսք այդանուե՛ն աղա
զա . գերեզարք՝ որք վարեցին գերի , եւ թոյլ ետան զկտա-
կարանն բերել զկնի , սախտին եւ սակին :

Օրհնեցէ՛ն զիջ յորոնս թի՛ն . ինչ զիջի Գառնի Գնայնն
Գառնի Գնայնն յորոնս օտար :

Չոր լուեալ՝ սակին , զիջարդ օրհնեցուք զօրհնուիս
ան յերկիր օտար , ուր օտար պաշտելիք պատուին , եւ երգ
օտար երգի ստա սակն . թէ Կաթն՝ եւ գիտեին , եւ երգէին ,
թէ՛ անե . երկիր իմ իւրով . զի մի մտասցուք սակն զսինն ,
մայ՛ եւ երգնունն ես :

Թէ հաւացուց զիջ յորոնս Գառնի . հաւացէ՛ն զիջ ոջ ին :

Որ է աջողումն իմ . կամ աջն իմ , որում սակին՝ կե-
ցն աջով քո եւ լուր . եւ թէ՛ ար ընկալցի զիջ՝ աջոյ ձեռամբն
իւրով :

Արեւելի լեզու իմ 'ի սին իմ, թէ 'ն յիշոյնց շնոր. թէ 'ն նախ նաւա
- Գործնց զնշու իրաւաւնի, սին շնո արեւելի իմ:

Մահաւշափ երզնուն, մանաւանդ՝ հողին գրաւէ զնն
երզմանք, զի եօթանասուն ամ թնակելոյն անդ՝ յիշմանք
ընդ նց կոչցին: Թե՛ն ոչ նախ նաւագեցից, յորժամ լսեմ ըզ
հրաման դարձին, այն է սկիզբն ուրախութե՛ն, զիսձ օրհնե-
լով ասացից, հասեալ կոչցին սոք մեր առ. դրունս քո ելմ:

Յիշո՛ւ քը զբարեան ի գործոյ՝ յաւարան իրաւաւնի:

Քանզի՛ հայրենի մտխոնան ունելով՝ յաւար կործան-
մանն ելմի՛ յորդորելին զքակիչս պարսպոցն մինչև 'ի հիսն,
որոց ասոց ան մարդարելուն երեւելայիւն, զհիսն թողլէք զի
ան է. վն՝ ասէ:

Ոչ առնի՛ չափն չափն, Թշն՝ 'ի նին հասարցի:

Որոց 'ի դարձին հասարցին փոխարէն:

Դասար թողլուցայ թշնաւան. իբան՝ որ հարոց զհարացու-
նն չա, զոր զաւ զիւ հարացի:

Չոր անէ քեզ կիրոս, երանի որ լինի կենդանի,
ասլ զհասարցումն քո՝ զոր դու մեզ հասարցեր, փոխարէն՝
զի զկուս քո ոչ պաշտեցար, զանմեզ զտղայսն մեր հարկա-
նեկը զբարի, և վն այն ասէ:

Երան՝ որ իշտ զանկանս չա, և ինոր զբարի:

Չայս ասեն նը՝ զի ընդ օրինորն էին, որ ասէք՝ անձն
ընդ անձին, և անդամ ընդ անդամց կորիցէ. այլ մեր
պատահրանն 'ի բաց ասնի զնեզ 'ի յաննեղց վնաս թշնամ-
եաց, ասելով՝ սիրեցիք զթշնամիս ձեր, բարի արարէք ա-
սելեաց ձերոց, և այն:

Սուտն 'ի գաւիլ:

Յնք քաւն զնիւնն՝ որձ իննորն յննորն 'ի էք թաւեւնն
սընորն ասելով:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ճ Լ Լ:

Խոստովան ինչ սնգ քը՝ թուրով որդի իմ. առաջի հրեւոյնայ
առնա ասացի սնգ:

Խոստովանիմք ասեն վնայութիւնք սրտից մերոց, թէ
դու արարեր զյազմութիւնս կոչս և զհրատարակիս հրեւոս-
կաց կերպարանիմ իբր սուտն նց կոչեալ զօրինակն ասել
'ի նոցանէ՝ երկեցից քեզ զոհոսութիւն: Այն՝ առաջի պա-
հասարանցն մեր հրեւոսկաց, սքք զօրացուցին զնեզ. ընդ
զեմ

զէմ թ շնամեացն, և սրտերազմակից եղևն մեզ և յորդորեն
զմեզ սարմուսել, իսկ՝ ոմանք գրասչանայս սակն հընչասկ,
որք սարմուսել մեզ հըամայեն, և լինին մեզ առաջնորդ:

Օր լուսար շքանս բերանոյ ինոյ . երկր զոգնոյ ի սամար քն թա. և
խոսքունն ինչոյ անանն թա՛մ ըն ոչորունն ինչ և ընտրութի ինչ թոյ:

Օր խնդ բեցի բերանով՝ ասլ ինձ յայթ աւթի. Եր-
կիր սազից ի սամար ար քա՛ մարմնով, և հողւալս խոսառ
վան եղևց զն ոչորմու թե քա առ իս, և ճնմարտաթե՛ առ
թ շնամիան, զի ճնմարտապէս հասուցեր նոյ:

Մե՛ն արարիլ ընի շնանն քն թա. յորա՛մ առաջ Խարսմ առ զիւզ,
ճաղղղոնն լուր ինչ. և Խալա՛մ արտալս զբո՛ւթն յո՛նչն ինչ:

Մե՛ն արարեր ի համբուն՝ զոր տանին զերձեւէքն յոմ՝
յերկրէ, զոր թե սլ զք յանդգնի, զնոյն ո՛նիմ՝ հասար կար
զալ առ քեզ, և զառ լուր ինձ . և բազում արտալս զզորաւ
թ իս յանձն իմ՝ զի զորուի քո ի ակարուե իմ՝ կատարեցի:

Խոսքունն ինչոյն առ զիւ ըն ի սոգտորս ինչի՛ն շէ լու՛ան շքանս
բերանոյ թա. և օրհնեցնն շքանադարչս թա:

Դարեհ և արտալս, որք դարձուցին զմեզ զն քո. այլև՝
մո՛մ թաղաւորը՝ որք ոչ եկին լը խամամու՛մ ամբոխին ի վի՛թ
մեր. զի լու՛ան զրանս բերանոյ քո, թե՛ եզից զհարաբարապետս
յուդայ ի բրեւ զդամբարս լուսոյ ի միջանաստին, որ զայ ի
վի՛թ եւթի, և կերկրցէ յաջմի և յաշեկի, շուրջանակի, և կատա
բեցան բանին. զն այտրիկ՝ օրհնեցնն զճանապարհս քո՝
որ և աննեղիղ քո արդարութիւն . լու՛ան յետոյ զայս, և եր-
կերպազ ին քեզ, զի գոր ասացեր՝ արարեր: Այլև՝ առա-
քերտան քարազութնն, և նոյնն արակերտայնն՝ կատարի ա-
սացեալ քա. զի լու՛ան կատանդ խանս, և արդատես, և նախ
քան զնո՛ արդարիսս. զի լու՛ան թե՛ ևր՛ւ այք արակերտե-
ցէք զմո՛մ հեթանոսս. և օրհնեցնն զճանապարհս՝ զտերխնս
կանան ամենայն:

Մե՛ն ին վաս քն. Խորը ին քո. զխնարս գի՛սանն, և շքոյնն
ի կատարանն ճանալն:

Որ անդ յե՛մ, և այժմ՝ յեկեղեցի. Մե՛ն են փառք ո՛ն
բարձր է ար, զխանարհս տեսանն. ի հեղս բնակի. և զար
ձու՛նս

ձուևս 'ի հեռաստանէ, ճանաչէ, հետի ժամանակօր կանխաւ ճանաչէ. զի աստ որ խոնարհեցուցանէ զանձն ասէ բարձրասցի. և երանի աղքատաց հոգւով, հետի ճանաչելով՝ զոր ասաց է 'նյ :

Թե՛ քննոյնց եւ 'ի զննելոցն, Բնոյնոցն զի 'ի քորիւնն լինանոյն :

Փորձի՛ւ ուսոյ և յուսով հաստատեցայ. որ թէպէտ և դնացից եւ 'ի մէջ գայրց, ոչխար գորով, կնցուցես զիս. որ իրբև զառիւծ գոչէ ստիս մեր. որ ասացեր համբերողին իսպառ կեալ :

Չի՛նչոյր շնորհ չո՛ւ և ի՛նչոյ շնորհ չո՛ւ. և քր հոգոսոցն ընդ ի՛նչ :

Չգեցեր 'ի վր խաչին. և փրկեաց զիս աջ քո՛ 'ի ձախմէ այծիցն. զի շատ սղարա էտր, և սղարախմբ մարդ գորով, անէ քո հաստուցէ հօր լէ խ՛, զի ևս լիմ բաւական :

Տէ՛ ուղտն-լի՛ չոյ յառիճան. շնորհ յեւոյ չոյ զի՛ անոնս աննոյ :

Ար՛նտիս քան զլինելն Տի բնարեցեր զմեզ, և խորհուրդ մարդեղութե քո սահմանեցաւ, որբումով ք զլինուլ զանկեալ բնութիս մեր. և արդ՛ հայցեմք 'ի քնն անձառագուծ, որ միայն ձեռագործ քո եմք յամ՛ էքս, մի անտես աններ վն ստիաւ աւուրց յանցանաց մերոց, որոյ հազար անն իրբև զարհ մի 'ի գիշերոյ է. այլ՛ միշտ աչք քո անուցնն զմեզ գիծ ութ ք հօր և հոգւոյդ սրջ :

'ի իստարած աղէտ 'ի քորի՛ն :

'ի ինչ օրինակ՝ օրինակն զստարաց, որ է աշխ. օրինակն ասե ասե ըն թն՝ զստար, որ 'ի քորին 'ի լինելուն, և աս թողլորինն. քիտի և քորին 'ի գիշերն յառիճաց. Այլ՛ ասն զնոյն քորն. զաշխ զմտարալին, զի նախորդնն այ զստարն ընտնել յաստ ընտնել, և այ լին 'ի քիճոյ ճք ասել :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Լ Ը :

Փորձե՛մ մարդ իկ՛ ոչ միայն աղքատութիւ և ցաւօր, այլև՛ հարստութիւ և թագաւորութիւ, և ասողնութիւ, ուն մեծա սունն

Փորձին մարդ իկ՛ ոչ միայն աղքատութիւ և ցաւօր, այլև՛ հարստութիւ և թագաւորութիւ, և ասողնութիւ, ուն մեծա սունն

ասուն, և զարար. այլ՝ ան՝ ոչ՝ ի վորձոյ աւանի, այլ՝ զանազակ
գիտելն ասէ ըն պարտի, ի՞նչ որ քննէ զիս՝ ար է. Յ՛ որ բղ
քնասն գիտէ. ևս ոչ գիտեմ՝ զանձն իմասէ, զու. ծանեար
գնասելն իմ՝ և զյաւնեղ իմ՝, զբարբ կեանքն՝ նշանակի. ուր
սովոր եմք ասել, գիտեմ՝ զնասելն և զյաւնելն՝ պար անասն
Այլն՝ գնասելն Տրեխցն յե՛մ, և զյաւնելն ի տեղւոյն ի
գնայն գերի

՚ի վրա ստիւր զխորհարարս իմ ՚ի հիւսարածն. զչառնոյ իմ և զճիշտն
իմ Գա- Տննչոյն, և զնձ էնագործն իմ յաւարտութիւն Գործոյ. զի ոչ
Գոյ ննչութեանն ՚ի զնչոյն իմաւն:

Յաւարտ յերօրտփանայ՝ զոր ՚ի վր սեղանոյն ասաց մար
գարէն՝ և կեանքն ՚ի յազարայն ՚ի սանուրիայ, զոր յովան կոչեն.
Տնոյն ասէ մանուկ ՚ի ասանէն յազարայն յախայ անուն, որ հան
ցէ զտիկերս քրտայ քոյ, և սցրեացէ ՚ի վր քա Այլ զպե-
րիկն ՚ի բարիլուոյն կանխաւ. ասէր մարգարէիւք, և վր զաւ-
թի ի ևս՝ որ վորձեցաւ որդւոյն. զփիճակս իմ զու. քննեցեր,
և օթ անասունքն՝ զարարիճակս ասին, որ է շինուած աւարի
նաթիւն ի բր լարիւ. որինտոն զուղիզ վարս, որ փիճակ է սըց
նոյ. և շառից՝ նա բր և նեղ ճանապարհ, որ ոչ անի գնայի է.
Եւ զմա՛ ճանապարհս իմ յաւարտութեանս, զի յողով են
վարուց ընթացքն ըն օթ և անայն. զի ոչ գոյ նե՛նդաթի ՚ի
լեզուի իմաւմ, զի ոչ սառիթ ասէ պարծիմ. որ է կասար
եալ և մեծ բարի՝ աննեղ լեզու, ի բր աննեղ տղայոց՝ որոց է
արքայութիւն:

Ան Գա- Գոյ՝ ծանկտր զնչոյն իմ, և զաւարտն իմ. Գա- Գործոյն լին
և ի Գործ զնչոյն աս ՚ի վր իմ:

Չբովանդակ կեանսն ասէ, զի ան նախ զ յետինն հայի
քան զաւարտն: Այլն՝ գերայն բարիլունի յետին, եղիպ-
աստին աւարտնն. զոր ամ ասաց արքաշամու, և իմ է ծառայ
եացին զաւարտ քա յերկրի՝ որ ոչ լինին իւրեանոց, զերկասինն
ասաց ՚ի սու ստեղծեթ աղամեա, և եղեր գձեան քա ՚ի վր
իմ, զի ձեռամբ ստեղծաւ, ձեան եղեալ ի բր ձեան թագա-
ւորի ՚ի գիրա: Այլն՝ գնել ձեան զնախարանակելն ասէ, ուր
պահել, կերակրել, զպեցուցանել. և յախայ ձեան գնել,
նոյն է, և ձեանաղ բնէ զնա թագաւոր:

Ստեղծելն ինչն Գործոյնն աս յննն. զբարցաւ, և ոչ յանարգելն ան
թիւ

Թէ գայս թողում զարարածս՝ զիս շնմ հերթք զի-
 տեղ՝ ո՞վ եմ ես, միայր, հոգի, մարմին. զի՞նչ մասունք,
 զի՞նչ դարձ ի բարանչիւրոյն առանձինն, զի՞նչ երկարանչ-
 ի բոյն. կամ երկին ՚ի սիւսսին. մեծ եմ, և վերք. անեղբ-
 մին, և մարմին. անմահ, և մահահանացաւ. զորացաւ անձառութիւն
 որ յիս, և ոչ հանդարտեմ, շնմ՝ հերթք սմա Պարսէլ՝ սքան-
 ճելի եղև զխառնութի քո յնկն, ինե խրատեցան ամ ազգք.
 զորացաւ բարկացին, և ոչ եմ նմա բաւակոն :

Յ՞ որ երկայն էս յոչայ տա՛նք . ի՞նչ յերեայ տող էս յ՞ Ինչեայն :

Հոգի և երես՝ զնձութին ստէ . երես՝ յնձ մեր . և
 հոգին յի՞ նձ մեր . ուր և երթ՝ ամբ՝ անդ դասունեք . թէ
 և մեղանչեմք՝ յո՞ զնամբ՝ քուիլ, բայց՝ արեանքն ա՛ն, և
 հոգւոյն սրբով արարչաւ, և ՚ի ինչիւր կենաց և անուհուհե,
 փառաց և բուայ, միտիմարութե՛ն, թէ է հոր, եղբոր, որդւոյ,
 այլ յո՞ քան թէ որ սասց, ես եմ կեանք, և հոգին է կեն-
 դանարար :

Թի՛նք էլանք յերկնս, որ անդ էս . և թէ ի՞նչն է՛ Ինչեայն, և ան-
 ԿԵՐ Ի՞նչ էս :

Իբր զեղեայ՝ դու արարեր զհրեշտակս . թէ ի՞նչն եմ
 իբր զեղբակէ ՚ի գերեզման, և անդ կենաց որձեւս զմեռեալս,
 և ՚ի զժոխս առ գերեայ հոգիսն : Ո՞րն թ՛ արդ ման ստէ, թէ
 արկից անկողնես յերկրի, իբր թէ է հանդիմ՝, և յաւիտեան
 մնամ, ո՞նչ զհսկայսն՝ որ ջրով հեղձան :

Թի՛նք առից զիւս ի՞նչ ընդ առաջս, և Ինչեայն յերեայն ինչ :

Չեղբարեկութիւն ստէ թէ . ընդ առաջս՝ որ է
 արեւելք . և բնակեցայց յերջ ծովս՝ որ է արեւմուտք, և հա-
 բաւ, և հիւսիս, որք ծովեղբերայք և՛ն ամեներեան, թէ զբ-
 նամք իբրև զյոյնան :

Սուրբ և անդ յիւս տա՛նք սա առաջնորդեայն ինչ, և ոչ տա ընդուն զիս :

Առաջնորդէ ՚ի նաւ, և տայ հոգոյն և ձիան . և այս՝
 առ քո ընկալի զիս վերաբերել . և այսու ցուցանէ զիս՝
 անբովանդակելի, և բոլորից արարիչ . զի շատայ թէ՛ ՚ի հետ
 դաս, այլ թէ՛ անդ լինիս : Այլի՛ն հաւատացեալ որ մի ստի
 ցէ ՚ի սրտի՛ ո՞վ ելանիցէ յերկինս, որ է զքն ի՞նչուցանել .

կամ ո՞վ իծանիցէ յանդաճողս, որ է զքն հանել 'ի մեռե-
լոց . և կամ յեզր ծախս տեսանել զյս գնացեալ հետի 'ի
ծախս . կամ ալեաց սաստել . կամ հանել սաստեր 'ի ձկանե-
այլ՝ զգիւրինն աննել . բերանով ասել՝ հաւատալ սրտի՛ւ
ած գրեթցն զն՝ նք՝ որք 'ի յանդաւ զբուժեանէ նք՝ սակա-
ինչ չիթք են, 'ի պատճառս հաւատալոյ միայն գրեալ :

Ասոց՝ իսորս արդե՞ն որդե՞ս ծախսոց շէն, իմ գիշեր իննանի
լսոց իննանի ինչ :

Այն՝ որ նախ քան զասելն եղիցի լոյս, թէ անդ չի՛նի
կամ գիշեր գոխանակ լուսոյ փոփոխութե խնոյ, այս գիշեր՝
որ փոխէ զախ, փոփոխոցուցիչ մեր է : Սխալքս՝ և գիշեր
լուսաւոր շուրջ է զինն . իբր որդւոցն ինչի սեանին հրոյ :
Եւ այլ ո՞նի՞ խաւար մթին շուրջ էր զինն . զժ չուտակա-
նաւս, և ես ոչ գիտէի, զի լոյս՝ գիտակիւն կարճէի : Եթէ
սան ոմանք զնորեանս հեշտութե փոփոխութե՛ ասելով չիք
ինչ բարի՝ քան զուտելն և զբնդիլն, կերիցուք՝ արքցուք . զի
վարձ մեռանիցիմք, այնպիսեացն՝ խաւար շուրջ է անհաւա
տութե, և յուսահատութե 'ի յարութեանն : Ամենայն ա-
սելիքս նշանակեն թէ՛ անասմանախակ է ւած և ոչինչ թաղ-
չի 'ի նմանէ, բարորում ասէ :

Խոսորն 'ի շէն ոչ իսորսոց . և գիշերն ո՞ր տե՛ լուսոր ելիցի՞
և իսոր նք ո՞ր շէն :

Առ իս է ասէ այս բնորութի լուսոյ և խաւարի , 'ի ձեռն
օղոյ և զգայութեց, և ոչ առ քեզ : Այլի՛ գնեղութի վշտացն
կուչ խաւար, զար նեղեալքն կարճեն թէ՛ թողեալ է ւած 'ի
ձեռաց, կամ ոչ կարէ փրկել, իբր նեղեալքն յեզխարստս և
'ի բարկինս . սակայն՝ մերձ է ւած և ձեռնհասս, որ ոչ միայն 'ի
բազ տանելով 'ի նորութե՛ն՝ գիւրութի առնէ, այլ՝ անդէն
'ի մէջ վշտացն, իբր երկոյ մանկանցն, և գանիկի . այլի՛ յե-
զխարստ ինչի լոյս էր , և եզխարստի խաւար թանձրամած,
ոն և ասէ, խաւար նք ոն լոյս նք . այնպիսի ինչ՝ ոն յովսե
փա խաւարն՝ գերութի նք՝ ոն լոյս նք, ոն էր ը հօրն ա-
զատուե, և 'ի փառս սիրոյ , և անդ 'ի փայտանէ և սա աւելի :
'Յորձեալ՝ զի այ խաւարն որ գրեալ է, եզ գնաւարն ծած
կոյ՛ իւր, ոն զայն՝ որ ասէ՛ բնակեալ է 'ի լոյս անմատչելի,
զի երկրեանն՝ անպատութե՛ ցոյցք են . խաւարն՝ որ շտայ
տեսանել, և անմատոց լոյսն՝ որ շտայ մտեղ տեսողին :

կամ չոր գործեալ էին, սիրեցաւ յակօր, և ստեցաւ ետաւ .
 զի ընտրութիւնն նոյ յառաջացի : Եւ ՚ի գիրս քս ասկեր-
 եան գրեցան, այս է՝ ՚ի յիշատակն նոյ արձանացան . զոր զա-
 նիւ, և բանալ ասէ զպրութե՛ն՝ յօրն զատաստանի, լուսն և
 վաստարն ընթեցանի :

՚Ի դռնէ ճշտեցան . և ոչ ոչ էր որ առնէրդէր նոյ :

Յորովք յարուեստաւորաց ՚ի տուէ մոլորին յանեղն
 անտէս ինչ . զի ոչ որ իբրև զքեզ ար՝ աչ ունի, որ անսը-
 զալ առաջնորդ է նոյ : Ախարսս՝ ընդ ՚ի տուէ ստեղծեցելոյն
 ոչնչ պակասեաց . ուր ի է՝ նոյ ստեղծուածն՝ յարգանդ մօրն
 ոչնչ պակասէ, քան թէ՛ յորմամ՝ գործեաց զարարածս,
 յետ ասելոյն եղիցի լոյս, որ է՝ տիւ, և արեւակուն ընթացք :
 Հրէացքն զտիւնն ունեցալ, և զառաջնորդն կենաց՝ մոլորե-
 ցան և սպանին, և արդ՝ ոչ թագաւոր է նոյ, և ոչ մարգարէ,
 որ առաջնորդ է նոյ :

Ինչ յոյժ հիշարայ ինչն՝ Բարեկամն չա մի . և յոյժ շքեցան ինչուսն նոյ :

Յոյժ մեծարեաց յօսեայ զբարեկամն նոյ, և զօրացան
 իշխանքն . զոր սխմարս՝ տառապեալքն ասէ . զի չոր թա-
 դաւորքն՝ զանասելն տուալ և տառապեալ արարին . և սք
 թագաւորն մեծարեաց ՚ի պատիւ :

Թուէնի՛ զն՝ և չան զառաջ ընդնոյն . զարեւոյ՝ և արդ ընդ ինչ էն :

Ոչ կարոց տոնուլ զհամարն, զի էին իբրև զաւալ,
 ըստ խոստման զաւակաց արբահամու . կամ զառաջինն էին
 իբրև զաւալ, և եղևն իբրև զաստեղս . կամ զիշխանս բարի
 լացեոց . կամ որք յաննոյն սինա՝ հաղարապետք, և հարխու-
 արք, և յիսնապետք, և տանապետք . կի՛ բարեկամն նոյ յա-
 ռաջ, և արդ՝ ասելիքն բազմացան իբրև զաւալ : Անծա-
 րու իշխանք՝ առաքեալքն, և տառապեալք էին և սակաւ,
 բազմացան ՚ի հառատացեալան՝ որոց ոչ զոյ թիւ . զատ այն՝
 որ իբրև զաւալ եմք արդ . Չարթեաց և արդ ընդ քեզ եմ,
 ինչ ասէ արարչաբարեցի, և արդ ընդ քեզ եմ անմեղութիւն :
 Այլն՝ յօսեայ ՚ի կարգայն զերկրորդում՝ օրինայն՝ իբր ՚ի
 քնոց զարթուցեալ՝ ասնէր զամ լն օրինայն, լն նոյ գորով :

Թէ՛ սղոնանիս զնչառարս՝ մի . միս արեան ՚ի քնոյ ինչուսն զնչնն :
 Թէ՛ սպանանես զմեղաւորս՝ լն օրինայն, արբ արիւնապարտք
 ՚ի

Իրաց եզերքն յհնէն, ուն ալլաւ ասէ, ընդ առաւօտս սոցա նստելի զամ մեղաւորս . ըստում ոչինչ է . Կ պարտ կ'եալ :

Ի հոգիսն ինձնիս, և ի նորոյն, ասցին ի նորոյն զաստուս աս :

Յնչինչ պիտանայաւս ունին զքաղաքս քո, և լի ասունն խառլուխի . իբր հերձուած օղջն զկնկնցի :

Չստելիս աս քր՝ ստելի, և ի լի ի նորոյն աս յառաջս :

Ա յսինքն՝ ոչ միայն ասում իբր զասելիս աս, այլև՝ ազրովիմ, և մաշիմ ՚ի վր նոյ գիծ արով իբրև ՚ի մաշող ից, և աւաղելով, թէ զհարգ . ինչն լինել թ շնամիր նմա՝ որ արարն զնոսա :

Աստուծոյ ի ստորեալ ստելի զնս, և ի նոյն ինչ ի նորոյն :

Յորմամ ոչ իրատեցան, և ոչ դարձան, և փոխանակ սորմելոյն իմ նոյ՝ թ շնամիր եղևն :

Փորձում շիս աս ի նորոյն զնոս իմ, ճաննում շիս՝ և նորոյն զնորոյն իմ . և ինչ ինչն անորոյն ինչն իմ ճանողորն իմ . և աստուծոյն ինչն իմ ճանողորն աս յստելիս :

Ես այսպէս կարծեմ ասէ, և սրտիկեցանամ . այլ՝ դու ՚ի վր ես քան զպատակցութի մտայ մերոց, փորձեալ ՚ի բոլր մարդասիրութե քո, և զպահանս ուղղեալ, և յայտնեալս աւաճնորդեալ ՚ի ճանապարհս յաւիտենից, աւետարանն ասէ, զի նա է լրուին օրհնաց և մարդարեից . յաւիտենից՝ որ ասաց ես եմ ճանապարհ, և է յաւիտենից՝ ոչ ունեւրով սկիզբն, և ոչ կատարուին :

Ի ստորեալ . ասցես ՚ի քստելի :

Կստորի ՚ի լի ճանապարհս, և աստելի ՚ի լի քստելի, և նոյն ինչն քստելի, որ ինչն ինչն ՚ի աստուծոյն ասէ :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . ՃԼԹ .

Աստուծոյ շիս քր ՚ի ճորտոյ լարէ . յասն անորոյն ինչն շիս :

Նախ՝ աստանայ կոչեցաւ չար, զի արամուր չարաբնց զվերինսն, իւր անկմամբն, և զբուրա սրտաբան խաբեալ եհան ՚ի դրախտէն, չարացոյց զսա . և ինչն կոչեցաւ զասակ և

և մայր չարեաց: Աճ բարի է, և գնմ գոյսս՝ բարի կոչեաց,
և կամեցաւ ան՝ և որդի այ կոչել զմարդիկ. ի բն զմտնս՝
այ սասց՝ ևս սասցի, որ է կամեցաց, թէ անք իցէք, և որ-
դիք բարձրելոյ. սասանաց իւր անուամբն կոչել եւս, զբոս
կարաց զարձակիցս իւր աւանել. զոր սքք աղօթեն սպլլլ'ի
չար մարդոյ, յաւնէ յանխաւէ՝ որ 'ի բոց եկաց յարդա-
բութի, դեմալ զհնի ցանկութե մարմնոյ և մտաց:

Խորհրդան զանօրէնս-նէ 'ի սիրտս ի-բնանց. զբն մի գոտր-տոտիցան 'ի
գոտր-տոտի:

Այս է գործ չարի, նախ՝ զխորհուրդն շարացուցանել. զոր
անձն սեղեն. յամ ժամանակս պատրաստ կային կուտոյ,
սառուղեանքն դաւթի, և պարսից և մարաց իշխանքն՝ զանխի
լի և գորուցս:

Անօրէն շարձու- ի-բնանց սք զոյն. և ի-ոյն ինչոյ 'ի յերոյ շարձուց յոյ:

Օձին լեզուն բնութք սուր է, և երկու. և սկիզբն
չարախօսութե յառածն օձէն. զոր փոխեցին բանականք
սա իրեարս՝ կամք, սուր 'ի հաճել և 'ի կորել՝ զոր կարէ,
և թաղուցանել՝ զոր սնէ կարէ. նենդութք՝ ի բն զի՛նչս ի-
ժից՝ որ յանջուլ անու զառնազոյն և սուր սպանող ու-
նի զի՛նչսն, յս և կարէ թախել:

Պնն շարձու- ի-բնանց զ- ի-բնանց, և 'ի խորոյ շարձու զի՛նչս շարձու:

Ոչ միայն լեզուօք, այլև՝ ձեռք կամիին սպանանել.
այ յօձից և 'ի կործաց, և յայլոց անասնոց աղօտէ փրկել.
յայտ արարեալ թէ՛ շարազոյն քան զնս կամին և կարեն
մնասել խորամանկութք, և յայտնի՝ մարդիկ. և սուտ են
ասողքն թէ՛ բնդէ՛ր ստեղծ ան զտղունս և զըազանս, արդ՝
թող ասեն թէ՛ բնդէ՛ր ստեղծ զմարդիկ:

Խորհրդան ի-բնանց շարձու- ի-բնանց, և 'ի-բնանց ս- ի-բնանց ս- ի-բնանց
նչ:

Աւելի նախանձ նոյ զնս այ է, զի զբոս այ զգնացս իմ
խախտանել խորհեցան, որուայթ թաղուցանելով, յայլու-
գիս հալածել, զի գնծս նոյ պաշտեցից. և դատիկի զերկոյս
յաղօթս կալս ջանացին խախտանել. և այս է որ ասէ:

Լոր յի՛նչն արտոյն արտոյն ի-բնանց. շարձու շարձու ի-բնանց ի-բնանց
նչ: ի-բնանց ի-բնանց:

Կնքեաննը ոչ մասնեն յանձարաչառի, և այլոց շատն թոյլ
առնել. և զայս՝ դեք ՚ի պատճառս անձարաչառի և հիւրս
սիրութե՛ գիրօճաւորս յճ ստիտեցուցանեն, և յինչոց ստաց
աճածա. և զայնարհանեաց զխառս և զդատիւ և զիշխանու
թիւ՝ արհանեն ըսք, և զնեն որոցոցթիւ :

Առջի՛ քի քի ի՛նչ քառ. հաննի՛ զիք քի՛ յաննի՛ արեւոյ ի՛նչ

Յայլ որ ոչ աղաւթնեցայ, ասացի թէ զատիս՝ ար ևս.
և թէ բարի ասնես՝ ան ևս. լսելով զպաղատանս իմ՝, տես
զուղիղն զոր գիտես արդ :

Տի՛ քի շքեալ ի՛նչ ի՛նչ. հաննի՛ գլխոյ ի՛նչ յառաջ գտեալուս :

Արհնելով զտրն՝ ջերմացուցանէ զողօթնն, թ չնամեայն
՚ի վրէժխնդրութի հրախրելով. հովանի գլխոյ ինչ յառաջ
պատերազմի. զդիւրաւ փրկելն նշանակէ, և զպաղացուցանելն
զտապ փորձութեցն՝ յողոյզ խորշակէ իբր ինչի իբր թէ՛
ողիք իբրե. զող. կրօնն խորշակի շարութե զիւնայ :

Մի՛ հարեք շի՛ քի ՚ի յաննի՛ն ի՛նչ զառաջ, ոչ իրենցն ի՛նչ ի՛նչ.
Ի՛նչ ի՛նչ ի՛նչ հարեալեք շի՛ :

Մի տար ասէ թոյլ՝ ինուսուսուսին զցանկութի, որ
է կորուստ անձարաչառի. Այք խորհնցան վի իմ՝, որ է
ասանց պատճառի. զի որ խակ ինչ գործեն, նը կարտին
հարման գանից, և տանջանայ :

Չի՛ հի՛ իրենն ի՛նչ ի՛նչ, և իրենն ի՛նչ հի՛ իստեանն. ինչն
իստեանն ի՛նչ ի՛նչն շքեանց ի՛նչն ի՛նչն ինչն :

Չի մի երբէք բարձրացին, լսամք ցանկուն հարց
տացեալ ՚ի կատարման խորհրդոց իւրեանց. վախճան կատար
բաժի նոյ. այլ թարգման ասէ ժողով գլխոյ նոյ. ոյ թէ
յաչս և ՚ի իսելս, և յխնացականս, և ՚ի յիշողականս՝ զոր ինչ
ժողովեալ են վի իմ՝, տեսանել և իմանալ, և ունել ՚ի յիշման
չար մասան նոյ՝ զարձցի առ ինքեանս, և զոր ինչ շքեալ
վաստակ բերեն ինձ, և չարչարանք, մասնելոյն զիս սաւու
ղայ՝ զիտայիքն. կամ նարուզողոնստարայ. կամ զարեհի, և
կիւրսի, այն ծածկեացէ վնս. իբրե. գտաւ. և զարախտարն
զաւթի՛ պատերազմն այլազգեացն. և հաւք հնարին՝ զարա
խտանն անանխանցն, և զար ասիւծուցն՝ զգանիել չարախոս
արն

յարտի ջրոյ հանրելոյ, մի ինչ ոչ յոթորդի ըսուլ զյոսելութիս . իմ ճա-
 ննն ՚ի թաղից, և ոչ իմոյն ընդնն ՚ի հոգից, իմ ՚ի սարսոյն . իսկ մի-
 շի՛րք ընդնն միշտորելոյն, իսկ սարսիկն միշտ թոթիկոյն իմ ոչ
 յանձնի՛ սոյնով, իրենն իննն, և ոչ ընդննն միայն զթոթորութիս զննն .
Այլ ըն գորտ մյ՛ս մյ՛սի ըննն, այլ ըն-թոթորելոցն ՚ի մի սանու-
 որթան է իրարորով, ոչ և այս սանուս, զոր մշտ յմ երկնոյ երգելոյն .
 յանձնի՛ ին սոս զբոս-նիս իմասոյց, որ իրար ին ճարելոյ, զոր ին զբո-
 սն իրելոցս ՚ի միշ, իմայ և սոմայ, ոչ միայն ըն միայն բանին ինչ՝ դա-
 րորսոց երկնոյն, այլ ոչ և սոնն :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Խ :

Տի իրորսոց սո ղիշ և լուր ինչ . նայնն ՚ի յոյն ազնից ինոց՝ ՚ի
 իրորսն իմամ սո ղիշ :

Իբր ՚ի գրի կարգալ աւ ար՝ զսհաւոր զաստատանն նր,
 սքց և անարքոց . վնյ խորհեցան, խօսեցան, գործեցին բարի
 և շար . զի անդ կարգացուի ստուգանքս . բաւ է աստէն կար
 դալ . և ջնջել զստատանն յամ օր՝ զի մի մուսացօք ճաճկեւ-
 ցնն . ուստի՛ երկու զգայութիւնն . ընդ ունել աղօջէ՛ն ականջօք և
 աչօք . **Լուր** ինն ար, ույ իմաստան կուսանայն լուար, և բա
 ցեր զառազասանն . նայնն ՚ի ձայն, ոչ ՚ի դասարի ձայն հեչ
 մանն, այլ զորօրինակ յամ ուժոյ ձայն է գօրս ի ձայնական
 գործեացն, և ամ ոյժե սեղք հաւարին, նոյնոք՝ որ աղօթ է,
 այսէ՛ որ խօսի լէ այ, բոլոր սիրան և ամ խորհարդն, յամ ա
 բութի մտայն՝ յաղթիքն հաւարին . իբր երկուք յըոյ՛ ամ
 գօրսիք հոգւոյ և մարմնոյ մի ուսրին, և միայ յուսայ սարսնն
 ճննդեան մանկանն, և աղօ՛ հանդիս ճնայն : **Նոյնոք** և որ
 կարօղ է սեղ, յահ և յերկիւղ քօ յղացաք՝ երկնեցօք, և
 ճնաք զհոգի վիկութն . յղացաք՝ երկնեցօք ասելովն՝ զբա-
 վանդակ բնութիս ասէ, ՚ի գործ աղօթից . պարսպին, և ՚ի
 մամուրս երկիւղին այ սահայք . ՚ի կարգալ իմամ սո . քեզ,
 յեա զճանար մեղայն իմոյ՛ և զգաստատանն քօ կարգացի, և
 զաղուճ՝ ողորմութս և զբանեղիս քօ՛ սո զընայեալնն, վնյ՛
 կրկնէ զկարգալն, զի այս է սահման աղօթիցն :

Ուշի զ երկնն ազնիս իմ ոչ իննն սո-ճէ սօ քօ . հանք ազնութիս կն-
 սոց ինոյ՛ դարորսոց երկնոյն :

Պարտախ ուղ զիլ աղօթիցն ճանապարհաւ աւ ամ, իբր
 հրեշտակն ասէր աւ կուսնելիսս, թէ ելին աղօթք քօ և
 ողորմութիւն քօ՛ առաջի այ՛ **Նոյնոք** լծեւ պարսէ լէ բա-
 նինն

Նիցն և զգործսն , և աղաւել՝ ուղիղ երանել , իբր ՚ի սենեկէ սրտի փակեալ զգայուիք , ՚ի ցոյցս աստեղոյ . և իբրև անուշահոտ խնկոք ՚ի վեր առ ձեռն : Սի չորս խունկէին անուշահոտ ը օրինացն , քաղցրանն , ստաշինն , եղէզն , կնդրուկն , ընտիրք և ազիւնք որոց նշանակ են ՚ի մեզ չորս առաքինութիւնն ասացեալք յայլում տեղւոց . զոր և զնշանակ աղօթ ինն խնկոց՝ բուրլատ ՚ի նմանեցուցանել :

Ար պարտէ սրտից մերոց լինել բուրլատ . հաւր՝ ջեր մութ ՚ի սիրոյն առ ձեռն . խունկ՝ վարքն սր , հաւասն , և յոյսն , և սէրն ձեռն բանականացս . նիւթ բուրլատին պղինձ , ոսկի , արծաթ , երկաթ , ուստի է և սիրտ մեր զարդարեալ . ոսկի՝ հաւասն . արծաթ՝ վարքն . պղինձ՝ հնչող աղօթքն . երկաթ՝ բանն որով զախան կտորէ . բոլոր խկ զարարածս բարձեալ ՚ի ձեռս՝ իբր ՚ի սկսեղ . և յողջակիցաց սեղան . բերանն՝ երկնք . ճանապարհ ելից խնկոցն ծխոյ . չորեքնիւթ եայ բնութիւն մեր՝ չունիք ամբասնեալացն . վերին ազոյցք շղթայիցն՝ ի մացսկանն ՚ի մեզ . ներքին կառոյց մարմնոյս բնութի . բոնե լիք՝ յիշողականն անմտաց . քահանայ՝ միտքն . սեղան և սաւառ , և բեւ , ուր խունկքն ծխին , երեք կարգ քահանայս պետութենն՝ որ յերկնս՝ ինն դասքն . և որ հաստի ՚ի հոտ անուշուն՝ հայր և որդի և հողին սր . յոյսէ ասեալ պարզ և լուսն անուշահոտութիւնք զերկնայինն և զերկրայինս ձեռն , հայցելով մեզ մասնակցութի ը լրումն վերին և ներքին եկեղեցոյ ը փառթաման . և ընդ մեր փրկիլն՝ աղաչեմք ապ և զբրոյն յաւերժամ ինչ նորհաց , զարձուցանելով բարերաբին զսէր նոյ առ մեր նաւաստութիս . վն՝ ասեմք , ուղիղ եղիցին աղօթք մեր ուղ խունկ առաջի քո սր , հաճաբարձումն ձեռաց մերոց՝ պատարագ երեկոյիս :

Սեղան խնկոց՝ մի էր ՚ի չորից պատուաւոր և սեղմաւոր սեղանոցն . որ է հաստատ սեղմաւորն , ըստ ոսկիաբանն յօհաննու :

Վանդի՝ սեղան քաւութենն՝ ՚ի սրն սրց կայր , ուր մի անգամ ՚ի տարւոջն քահանայապետն արեամբ և խնկով մտանելու Աճ սեղանն հային երեսաց՝ որ սաւառափն և երեկոյին դնէին հաց և գաւն մի Աճ սեղանն խնկոց ոսկի ՚ի հարաւոյ կազմանէ կետեղ , որոյ առաջի երկիցս խնկեր առաւօափն և երեկոյին Աճ սեղանն ողջակիցաց՝ որ արտաբոյ զբանն որ միշտ մտաւելին գոհք և պատարագք՝ ՚ի չորից աստի՝ բզ խնկոցն նուէր յիշէ դաւթ յայտագս ասացեալ իորհրդոյր , որն՝ զգտաւինն և զխնկոցն յայտնէ՝ պատարագ երեկոյին ասելով :

Եւ թէ վն էր դուռուօտուն շտեխ, քանզի՝ ՚ի հարած ման էր գաւիթ, և ՚ի վիշաօ՝ մինչ սասց գոյս, գերեկոյնն պատեհ համարի գնակարանն յուսոյն Այլև՝ առուօտունն պատարան երեկոյնն սարան, ուր կրտարին նո՛ւ առեկը առնն նո՛ւ սեղանոյնն:

Այլև՝ հոգւով նկատե զստեղծի խորհարը նոն իւրոյ գալոյն ՚ի սրտարարը ՚ի լըման ժամանակի, յերեկոյոցեալ դարու, և սրանի՝ ՚ի մեծի հինգ շարակ ուն ՚ի ժամ ելեկոյնն ՚ի վերնատանն խորհրդոյ՝ ՚ի հայն և ՚ի գինին միաւորել զինքն, և սայր ընտրեալ և սրբեալ աշակերտոյն, զոր խնայեալ մարդարեւորսր ստե, և զհամբարձումն ձեռայն խոր՝ Երման նոն համբարձմանն՝ ՚ի վր խայնն զբազակսն, և ՚ի ժամ երեկոյնն՝ զհողին նո՛ւ էր հօր՝ պտուղս խնայ աւանդ էր. յոր մէ խայր արարածք՝ անուշարարիչ հոգւով. և ՚ի ժամ վերա նայոյն՝ ամբարձել զձեռն արարական՝ օրհնեաց զառքերնն. Օտր և մեզ պարտ է առնել՝ ՚ի նո՛ւ իրին զտղթոս՝ ամբար նալ զձեռս, անուշահոտ առնելով մարտը վարտը, և ճնճօրտախոս լեզուս, յուսալով՝ զի միասցի և մեքն՝ Ը գլխոյն քնի նո՛ւ իրեալ հօր ՚ի հոտ անուշից:

Վն էր քն՝ գոհօղոն բերանոյ ինչ, և դուռն սեօր շրթանոց ինչ. զի
 Գ ի սրտինն օրհն ի՛մ քննն շարակնն:

Արարին ՚ի ստեղծանելն զերանն՝ արժանի արար կրկին պահարանովն զեզուն, ասամանոց և շրթանոց, զխաւով թէ՛ մեծի զգուշութե՛ն արժանի է. զի բաղում ինչ յանցանեմք ամենեքեան նովաւ, ըն յոկորայ, և ըն առակոյնն՝ որ ասեն, են՝ որ լեզուօք իւրեանոց խոցեն ո՞նց սրով. և նո՛ւ այր ՚ի լեզուէն իւրմէ՝ որոգայթ ի կամ՝ կերակրի Եւ նոնն՝ ՚ի բանից քոյ արդարասցիս, և պարտաւորիս. և որ ինչ ՚ի բերանոյն ելանէ՝ այն սրճէ զմարդն. և որ ասիցէ, յեղբայր իւր՝ մարտ և յմար, ՚ի զեհեանն վճարէ: Արդ՝ մարդարեւ ՚ի վն երկու զբանն մտկման՝ մուս և սամբոխ յոյ հոյցէ, գուսն ամուր՝ և պահարանն՝ զերկիս զն նոյ. զի քաղօք թէ՛ գուսն չունի, և կամ չիտկի, Ը վայր է պարխոսն. և թէ՛ փակի՝ պահարանն և ս պխոսց է, զի ոչ միշտ փակել պարտ է, և ոչ հանա սրոյ բանալ. այլ ըն ժամանակի և ընտրութե՛ն սիրելեաց և թ շնամեաց, ճանաչել նո՛ւ սրտս է փակել, և ու՛մ բանալ: Պահարանն բերանոյ՝ իմաստաւ ՚ի հանձարոյն, զոր սայցէ նո՛ւ՝ ոչ միայն բերանոյն, այլև՝ սրտին և ս գրաւ շանալ ներարտմաղբեալ բանին. զի ըն աւետարանին ակորթ է կեալ. զի ՚ի
 սրտէ

որակ եղանակն խորհարդք չարք . և թէ՛ անդէն չնացաւ ՚ի
որակ իւրում . որ կամ շարժի ՚ի բանից այլոց . և կամ ինչն
ծնանի բանս անարատն հո ՚Կարձնէ՛ զ իւր ար պահապան բե
բանոց իմոց, զորհարբի մտրգարեւս յասելն հրեկոցն ՚ի խաչ
հան պաւ . և արիւն գորա՝ ՚ի վր մեր :

Պարտաւել զպարտաւս մեղաց ընդ ճարտս , որ գործին զանօրէնա-նի .
և ոչ եղևց իցորդ ընդբնէաց նոյ :

Ոյ թէ՛ դաւիթ դասուղայ անօրէնութիւն պատճա-
ւել , և սարանանել գնաւ . և կամ հրեկոցն ստելն ցոյիլատաս, ըն
օրինաց մերոց՝ պարտական է մահու . ՚ի խաչ հան պաւ . և
արգելաւ զմեզ՝ հարկս տալ կայսեր . և ին արն ասելն, դու
մարդ ես, և գանձն քո ան ասնեա : Այլ՛ որ դնե սկաս-
նասս գողութե՛ զպարտաւի . սպանուե՛ զպատմն , չնաւ
գրադն և զցանկութիւն . ի մարդ կարե պատճառել , և ոչ ի
ան : Աչ եղևց կցորդ ընտրելեաց նոյ , պատճասս ընտրեն
գտանել ՚ի դէպ ուր և ըն ինոցոյս՝ չեղև . դաւիթ այսոյս, այլ
՚ի նախնաց յանդիմանելն ասաց մեղայ ան և ՚ի հրեկոցն
կոտորելն զնէլ՝ ասաց հովնս մեղայ, խաչանցդ զն՛ մեղէ :

Իբր-օրէնք ընս արդարն սղորհ-նի՛ և յանգիման արտոյն . իւր մե-
ղա-որէ մ՛ օրէնք զնիւն իմ , և սղին իմ ՚ի նախնոցն :

Արդարն պարտութիւն խրատէ, ուսեալ յոյ որ ասէր,
ճողովս բզ իմ, որ երանենդ զձեզ՝ խաբէն զձեզ, վաղա
քաւ ընտնք իւր իւրով օժանել թուին զպատար մասն
զմիտան, սուս մարգարէքն յասելն՝ երանելի եմք ինէլ . և սուս
աստրեալ յն՛ թէ հասաա միայն ուղե ան, և ոչ գործք, զոր
աստ՝ իւր մեղաւորին մի օժցէ գլխի իմ . այլ արդարն
մեղաւորելով իւր նախնե դաւիթի, մարգարէքն հրեկոցն,
աստրեալքն քրիստանեկոցն . Անս՝ և սղովք իմ ՚ի կամս նոյ .
սխտարս՝ սղովք արտաքոց չարեաց նոյ . որ է՛ զն լիցին
թ չնամիր իմ արտաքոց չարեաց . իսկ ասելն ՚ի կամս, յոյս
է ոյ, որ հրամայեաց սղովք ասնել թ չնամեայն . իբրև ե-
րևոյաց հայցէր գլխին շահմարանս ջարդ . և սղուս լայով
կականէր գորկրամոլիցն . զն արտաքս երկն ՚ի չարեայն՝ ըն
կամայն ոյ . իբր արն սղովէր խաչահանուայն . և ստե-
վանտաս քարկած չայն : Իւր մեղաւորի ասելն՝ թ ունի զհրեկոց
քահանայիցն ասել , մի օժցէ զմեր քահանայոս, որ գլխի
նն մեր, սակ իւրն և արիւնն, այլ քնն՝ որ հոգին սք
՚ի մեռանն ուր :

Արժեւն զիւրս — ինչն գտաւորս Եւ. լուսնն Բանդ Ինչ' և
չաղցրուցին :

Մտխէս և ահարձն՝ որք տիրացան 'ի հարկանելն ըզ
վլ. մն յաւարաստին, և արդեւան 'ի մտաներց յերկիրս սորո
ղեաց : Գարձեալ՝ դէտքն քարդէացոց արդեւան 'ի յիմա
նորց զտեսիւն թաղուորին, զվլ. մն՝ որ հասաւ աւանց ձե
ռին, և փշեաց զպատկերն, և զանխելի միայն յայտնեցաւ :
Այլն՝ միտք որ դատաւոր է 'ի մարդ, երբ չար է՝ արդեւ
եալ լինի յիմանարց զիւր օգուան, որ է վե՛մ իւր և պատ
ճառ շինուիթն, իրք սաւուղին և արխաղովին, և յուղային,
և հերձաւածորացն : Գարձեալ՝ աղերսէ ան՝ իրք վե՛մ ջրով
ծածկեալ, արգելեալ 'ի տեսաներց, և բեկանին նաք. նոյն
պէս՝ մի ակեցնն աւէ զարգաց ժն իւրեանց, որք զես այսոյս
դատեցան որդայիթեւ : Այլ՝ զճանօրիան սգորս է ասել.
վե՛մ՝ քս որ ասաց՝ որ հարցի 'ի վե՛մն՝ փշեացի արգելեալ 'ի
կենաց. և էին զպիրք և փարիսեցիք՝ որք արգելան 'ի հաս
կանարց զառակաւոր իմաստս զրոց՝ նախ քան զգալն քի,
և զժամանակն եկելուիթն ան՝ արդեւան 'ի հասկանարց. իսկ
որք լուսնն 'ի նմանէ՝ քաղցունք էին 'ի յիմանալն իրք ըզ
նախմանայէլ և զնիկողիմաս, և զպօղոս, և զփարգապետ իւր
զգամաղիէլ :

Որպէս Բանդուիթ Կողայ, շի սիւնուէ 'ի լէ երևո՞ . քրուցն ու
նրս Եւ զիւրս 'ի շիտն :

Ոյ թմանձրուիթ կորդ երկրի՝ արօրու պտտաւեալ 'ի
կնձուանս. և ցրուեալ 'ի փռչի, այնպէս՝ սաւուղին 'ի բերինն
գեղորուց և հրեիցն գերին յամ երկիր, որ մնտ էր 'ի մահ,
և կենդանոյն իջեալ 'ի գերեզման՝ որ է դժոխք. և հողիք
սոյաներցն 'ի արտոսէ՝ խաչահանուցն 'ի դժոխս. և որ գես
կենդանի են՝ մերձ են ոգիքն դժոխոցն, թէ է չհաւատան 'ի
կենդանութեն :

Ասիւր քր քր՝ են ալէ ի՞մ . 'ի ինչ յոսացայ, զի հաներ զնոյն յննն :

Արկին ասելով զմորն՝ երկիւզ յայտ ասնէ յամ՝ ժամ,
'ի տան, 'ի դուրս, 'ի սեղի, յընդարձակի, 'ի պատերազմի, 'ի
խաղաղութեւ . 'ի բեղ յուսալով, և ոչ յիս, կամ յայլ որ,
կամ յաջողուի, կամ թէ է՝ յուսահատեալ յուսեքէ 'ի փոր
ձանաց : Մի հաներ զհողի յինէն, զմք հողին աւէ մար
գաբէական, իրք 'ի յիմներորդ սաղմոսին ասաց, մի հաներ
յայս

յայս կեանս և յայն . ասա մխիթարիչ , և անդ հանդուցիչ
և պատկիչ :

Պէ՛տէ՛ն շէն յարգոյնէ՛ որ իւրօրոցս ինչ , 'ի գոյնիւ գլուխէ՛ գոր-
ծոյնն շահերէնսն :

Յարդայթէ՛ 'ի սաւուրաց , 'ի սատանայէ , գերւոյն , և
դանիկի , և եկեղեցւոյն : Վարժողն զանօրէնութի , որ զայս-
պետիսն գործ ունին միշտ , յորինաց հեռացեալք :

Անչն 'ի ցանց յ՞ գլուորս , գոյն ի՛մ իս՛ գլու անոյն :

Որդայթ՛ դազանաց դնի . և ցանցըն՛ հաւուց . զոր սա
տանայ դնէ իւրովն՛ յորս ոչ անկանին սրղարլին , այլ մե-
ղաւորն , գազանայինքն , և ամբարտաւանքն . Միայն եմ՛ ևս ,
թագաւորէր , և միայն՛ ընդ միայն այ գորով յամ՛ ժամ՛ , առ
նա ունելով զակն : Նաև՛ ամ՛ սքք միայն են , մի քն ու-
նելով յինչեանս կենդանի , մինչև անցանեն ի սրդայթա-
շատ կենցաղս , և երանեն յանդ բանկայն եկեղեցի , և բազմա
նան խաւնելով 'ի նս , և 'ի զօրս լուսեղինացն հրեշտակաց :

Ինասորսն 'ի Երթի . Էջըն , 'ի ժամանայն՛ շէն էր նա յայրն անդ :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Խ Ա

Չոյն՛ ի՛նչ իս աս քր իւրդոյն . յոյն՛ ի՛նչ շքր սղալեոյն :

Պաշարեալ դաւթի 'ի ներքսագոյն այրին , և գիտացել
թէ՛ սաւուղ ունի գդուան այրին , սահայն՛ յոյս սպրեղոյ սո-
եալ կարդ այր . երկիցս զձայնն կրկնելով՛ զոչնն սո ան , և
զձուժկոյնն 'ի վիշտս նշանակելով , և ոչ թէ՛ ձայնել իշխեք
յայն ժամու : Այլն՛ զսոս ասէ թէ՛ ձայնն է իմ , և բանն
հոգւոյն Այլ՛ երբայեցին ասէ , իբր թէ՛ յերկոյ պատուհա-
սէն զմահն ինդրեաց դաւթի , և սեռան եթանասուն հա-
զար այր , նուազեցաւ դաւթի , և ասաց՛ ևս կարդացի և խնդ-
րեցի զմահն :

Սիւնոյն ասովն քն զաղին ի՛մ , և շնորհիւ ի՛մ ասովն յ՞ գործոյն :

Չ յոժարութիւն ասէ , և զարտասուս հեղեալ և սխեալ ա-
սացի ան , իբրև յորդովնննն զհանդերձն՛ աշակերտն .
այլն՛ զնեղութիւն ևս՛ իբրև զնուէք պատարագաց . զի համ
քերէլ ան 'ի վիշտս և յուսով՛ պատարագ է համարեալ :

Պնաս

Դիտարանալ յնման հոգեւոյ իմոյ, որո՞ւք քիչ քան զլուսնիս իմ: Ի՞նչ
նորոգութիւն յոր կ'ապրիմ, ինչո՞ւր ինչ որ քիչ քան ինչ:

Տարակուսեալ յամհոզմանց և յամուսնիքէ քաղցնու և
ծարաւի, և թախտանայ հոգեւոյ ի սեղնն ան: Գու. ար ծան-
կար զլուսնիս իմ, զի միամտութիւն զնայի զճանապարհս իմ:
Թաղուցաւ ինձ որոգայիմ, իրր յորս անկեալ կիմ յորոգայիմ:
Գնէ և սատանայ սրջն բարեւոր ճանապարհին որոգայիմ, որս
հոգայն՝ զհոգարտութիւն սղորմածայն՝ զանախառութիւն և
այլոցն՝ այլինն:

Հոգիք յորքէ՞ որոգայիմ, և ոչ ոչ ծանալիք զին՝ կորեւս յնման ին-
չորոգ իմ. և ոչ ոչ որոգ ինչորոգ սոցն իմոյ:

Ի բարեկամայն՝ որք զաջողումն իմ կամէին, չէր որ
որ չգիտէր զմիտնն իմ, ոչ բարեխօս, ոչ հնար վախճելոյ
յաջկոյս. այլ՝ յամ կուսէ ձախ. և ոչ գտաւ խնդրող կե-
նաց խնց, բաց յնոյ իմոյ:

Աւելիքն որ ոչ չէր և որոգն, որո՞ւք ինչոյ և ինչին իմ յորոգն
ինչորոգն:

Ազաղակ՝ զսրտին և զսիրտի պազատանան ասէ, իրր
մոխէսի ասէր արնն: Գու. ևս յոյս և բամին իմ յերկրին
կենդանեաց, ի պաղեստինէ՞ ուր պաշտի կենդանին ան,
ուր զամ անպաշտութի կարէր աննել. և ուր չկարէր մու-
հաւ ասել երկիր, ոնկ զբարիքն՝ զժողովրդէ. յոյս զոյ ինձ
ասէ, թէ բամինս ինչ կենաց՝ սոցնս անոյ: Այլէ՛ բա-
ժին զտաղանակն ասէ, զի անոյ խանիւր ան:

Նոյն՝ որ յաշտն իմ, շէ ինչ ինչորոգ ինչ յորքէ. որքնոյն շէն ինչ
լուսնոյ իմոյ, շէ հոգի ինչն ինչ շէն:

Ոչ յոյլ առաքինութիւն ասէ նայել, այլ ի խանար-
հութին, և ի խանարհիլն ի վիշտս. ոնկ ասէր ան միկթա-
րել զժողովուրդն, զի լի եղև տառապանոր. և պողոս՝ յոր-
ժամ տկարանամ, յոյսժամ զօրանամ: Եւ հոգի եղևն հա-
լածիւք, զի գտին զլս ի ձեռս իւրեանց անկեալ:

Տէ հոն ի ինչորոգ զանն իմ. զհոգեւոյ զանանն ինչն:

Ոչ ոյլ ի իրր նման է տեղիս, քան թէ բանտի: Այլէ՛

սոցն

սրբն զերկիր և զմարմնն՝ բանա և կապանս կոչեն, և գոհուիք
կրօնեն առտի: Հոգիք արդարայն ՚ի գժտիս առ ար ասէին՝
հանել ՚ի բանակն, և արն ասէ՝ ինձ սպասեն արդարքն մին-
չն. հասարցեմ ստանայի. վն՝ ասէ:

Ինչ որպէն որդար՝ զնշն հարսուցն ինչ:

Ամեղ էր դաւիթ մինչ ասէր զայս. յիմ փրկիին ասէ
ամ արդարք հաստատին յարդարութե՛ն դործս, հաստատ
զխառցեալ թէ՛: դոյ հասարցումն. զի սկիեկալեալ ինձ սպա
սեռ թէ՛: յի՛նչ վճարիմ. ոնց և զկնի մեղայն ասէր, ուստ
ցից անորմեաց. զձանադարհս ապաշխարողաց՝ ևս ասէ բա
ցից. բառ որդարի թէ՛. նախ յիս եցոյց ամ զամ կրկայնամբ-
տութի և շարհս: Սխարստ՝ զանուն քո պատկեացեն արդարք.
քանցի՛ ստից ևն սրբն ինդակից և տրամակից լինել ընկե
բայն՝ ի պողտի, խնդալ ի խնդալոյս, բալ ի բացօրն: զա
նունն այ պատկելով՝ ՚ի կոչելն գլծամ, սղարմամ, քաղցր.
և ասելովն՝ մեծ է ար և օրհնեալ է յոյժ. այլն՝ նր կենօր
զբրխանեակնն անուն, և զամսպառու, պատկեն մարդիկք
արդարք. անայնն ասէ զգործս ձեր բարիս, և փառաւորս-
ցին զհայր ձեր՝ որ յերկինս է. զի որդի փառաւորէ զա-
նուն հօրն:

Աւելն ՚ի Գոհի, ՚ի Գոհիսն ի ի հարսուցն զնա օրհնուի որդի նր

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ճ Խ Բ.

ԼՈՒՐ ԱՂՕԹԻՑ ԻՄՈՅ ՈՒՆԿԸ
ԴՆՆ ԻՆՊՐՈՒՄՈՅ ԻՆՅ ԷՆՊՐՈՒՄՈՅ ԵՎ:

Այս վերագիր՝ թէպէտ չէ յառաջնայն, այլ մտաց
սարմախս յարմար է. որ թէ կոչեա մեղաւ դաւիթ, այլ մեծ
անօրեւեակի էր արխաղանայ հայրահարած լինելն: Աստարի
՚ի վճ գերայն՝ որ ՚ի բարիքն: Ան ամ ումեր վայելէ՛ որ
նազեալ իցի: ՚ի հասարակաց թէ նամայն՝ ասել, ար լուր ա-
ղօսից ինց. զի նախ զարթեմն պարտ է զնել առաջի նն,
որ է խառն պաշտօն, և պատարագ բանաւոր գոհուի թ.
և սպա՛ զնադիրն յաւելու: Ճանարտութի՛ն որ է արդար դա
տաստանտա, ի դաւիթ և ի արխաղամ. ի գերին և ի բա-
բելրայնն. ի բնութիս և ի ստանայ:

Լէւոր ինչ արդարաւի՛ք չե՛ղ, և մի՛ յգանձիր ՚ի գաթառած ընդ ծառայն չառն. շէ՛ք ոչ արդարանայ առաջի չառն ինչպէս:

Փոխանակ մարդասիրութե՛ս ասէ աստ զարդարութի՛ք ըսեցն. մի մտաներ ՚ի դատաստան լը ծառայի քո լը ընկերան իմարս ինձ իրաւունք, և ոչ դու ընդ իս իբր ևսայի ասելո՛ւ լուր երկին, և ունին դիր երկիր, և ոչ թէ է ինչ դու լսէ. զի ծառայ ևմ, և դիւրամէտ բնու թի՛ն ունիմ, զիմքդ կարեմ անկէ. ողբումս թի՛ն աղաչմ՛ ասէ խառնեալ յարգար դատաստանդ՝ ընդ իս թէ մտանես ՚ի դատ: Այլն՝ յիմս նայելով ակարար ՚ի ողբումս որ զիմս զհեցեալ են բնուի մտոյ, թէ, և միտեայ իցին՝ լրտ յորայ ըն արդարանայ առաջի քո լսմ մեկդ. զոր դու ասէ սակզներ, և ստացեր, ոչ ևս յաւելից հարկանել զիմ մարմնն՝ զոր արարի. և թէ կենդանի պիտի ասել, և զհրեշտակս պնդա է ասել:

Հաւանայ ինչպէ՛ս շնորհ ի՛ն. ինչպէ՛ս արար յիմքդ զիմնա ի՛ն. նորայ շէ՛ք ՚ի իմարն ոչ միտել յառի՛սնդ:

Ինչ մեկդի, և թ չնամի ևս ունիմք գտատանայ, որ հաւ լածեաց ՚ի դրախտէն և յաննահաթէն: Ինչպէ՛ս արար յեր կիր զինանս իմ, ՚ի հող իջանել իբրև զինքն, որ յախտնից է մեռեալ՝ հեռաւորութի՛ն յոյ. նոյն գրգռեաց և զարխաւ զոմ հարածել զգաւ թի՛մ. և նախ քան զգաւ թի՛մ ՚ի մեղս, որ է յախտնից մահ՝ թէ ոչ զլ ջանամք. և գերեալ եա զի մեղաց զինչ, խնարհեալ ՚ի բարիքն՝ լը ձեռամբ ինեղ թ ազաւորին նարազ դնտարայ, իբրև զհեթանոսս՝ որ մեռեալ յախտնից կենացն ակն ոչ ունելով:

Չունչոյստ յի՛ն հագի ի՛ն. և ոչիս ի՛ն իմարնս յի՛ն:

Ի ինչոն մտայն՝ զոր յիմն ասէ, զի զնոյն ասէ սիրա և հողի:

Յի՛նչ զասարն զասալ ըն ինչնայ յիմ գործս չա. յարարծս յի՛նաց չոյ ինչնայ, և համարչի՛ն առ զի՛ն զի՛նս ի՛ն:

Չարբահամ, զիսահ. դ յակոր, դ յովսէփ. որոց լուար և փրկեցեր. խորհեցայ յիմ գործս քո ՚ի յառնելն զարարածս, զի յիմն կարող եա. և զբնութիս ձեռամբ սակզներ ՚ի ջոյցս անձաւ սիրոյ քո. և ՚ի յոյսն յոյն՝ համբարձի առ քեզ զձեռս իմ. և յայլ հնարս ոչ ձեռնարկեցի:

Անի և ոչ երկու բարձր է առ զնա. զազնուսն լինի Ին քր, զի
նաւաշար յինն հոգի ի՛ն:

Ձի պատկեր քահ կարօտի սկզբնատուղի՛ իբր եր-
կիր երաշտ ացեալ. վարդազակի լուր ինձ, իբր սաստիկ ծա-
րու, որ ի մահ մերձ գնի նաւազմամբ:

Այ՛ Կարճարաներ զերեսո քո յնն. նմանցն՛ արողի, որ իննն
ի գոտի:

Իբր ազանայ ՚ի գորտախն. նմանիցեմ՛ այնոցիկ հող-
ւոց նախաստեղծ իցն ՚ի դժոխն, ուստի շխարհմք ելանել ա-
ւանց օգնականի, իբրև երեմիայ և դանիել:

Լեւել՛ ար ին աստուծոս զազնուսն քո. զի նա ՚ի զնա քր յաւանցայ:

Գալ աւետիս փրկութե՛ն ՚ի գորայն՝ որք ելին թ զէմ
արխտղանայ. և զերւոյն գարձն, առաւօտ բնութե՛նս յառա-
ջինն, և երկրորդ՝ գալուստն քի: Յառաջինն՝ ասէ ևս ոչ
եկի կոչել զարդարս, այլ զմեղաւորս. և յերկրորդ ին ողորմութե՛ն
կոչել և ասել, եկ ծառայ բարի և հաւատարիմ. զի ևս ՚ի
քեզ ար յաւանցայ, և ոչ յիս, և ոչ ՚ի մարդ որ:

Յոյ ին իննադուս՛ յո բնոցն. զի առ զնա քր հոգեւորն շնն ին

Ճանապարհ զնաոյ օրէնքն՛ բնականն, և գրաւորն .
և այն՛ կայր, այլ զի՛ բիւր ճանապարհք են մոլորուե՛ր մտաց
և խորհրդոց . առաջնորդս հայցել բուն ճանապարհին՝ որ
նեղ է, և յերկինս տանի՛ զակն ՚ի քեզ ունելով, ոչ խոտորել
յաջ և յահեակ:

Փրկե՛ք զի ՚ի իննադուսն ինոց քր. զի շնն ազնուսն ին արդի:

Որք խափան լինին այնր ճանապարհի. զի զքեզ յոյս
և ապաւենն ինձ արարի, և ոչ ՚ի քաջութի սննին վստահացայ:

Որո՛ք ին ասել զի նա քո. զի Կո ին քո ին:

Որ է բարին, և հաճոյն, և կատարեալն. զի զու ևս ան-
իմ, այլում փոյթն ոչ լինի վա իմ:

Հոգի քո Բարի՛ առնլնորդեցել ին յերկուսն արդի:

Այս է զոր հայցեք՝ ցուցիչ ճանապարհին կենաց, որ է ինչն քն, որ ասաց իս իմ ճանապարհ. և հային է ցուցիչ ճանապարհին առաջնորդ. ուր և ասէր իսկ հային ճիշմարտութե, նա եկեալ առաջնորդեացէ ձեզ, և առաջէ ձեզ դամ. և է բարի, իբրև զամբ բարի, զի չիք որ բարի, քայլ միայն ան: 'Ի յերկիր ուղիղ, 'ի կենդանեացն երկիր ուղիղ սանկելով, զի և նմա է ազլութիւն, լատարամ՝ հաչի ուղիղ կռի. և ազլի է ար ան մեր: Այն անունն քս նր, զի օճեր զես. և ժտար է անունն քո՝ անտարտութի իմ: Եւ մեք՝ որ զքի անունն ունիմք, զայն աղաչեմք:

Անան անունն չա քո՝ Ինչպէս զէն, որդորտութի չա և անունն 'է յերկրութի զանն իմ:

Չոր խալիւն առնես. հանցես 'ի ներութի զաննն իմ, 'ի դժոխաց ներքնաց՝ ողորմութի քով:

Ողորտութի չա աստիճանն զնշնմի իմ. իբրացն զմի յերկն աննն իմայ. զի է քո ծառայ չա իմ:

Չի դատաստանաւ կորուստ թնամեացն՝ ողորմութի բերէ ինն. ուր և նախ ասէ՝ և հար զերկիրն եզխատացուց, զի յախտեան է ողորմութի նր:

'Ի քո-լի. առ քո-լի-լի:

Ինչ զի՝ անան իբրև լիբր-դիբր առ քո-լի-լի. որ զն նման զբարութի աստիճան: Ստիցն՝ ասն ինչ լիբր անոյազանն ընթացան 'է գիւն, և իբրևն 'ի քո-լի-լի ինչ զքո-լի-լի, նմն իբր՝ յառ-ջ քանիւն զնման նոր օրհնութի քայ քայ: Այլ աստիճան՝ ճշմարտութի պատմանն այն է: Գործնն 'ի քո-լի-լի ընթ քանիւն ինչպէս ինչպէս օրոր զբար քո-լի-լի ինչպէս պատմաց զանոյնն և ընթաց զնման յերկր յայտնն զնշնն յերկրայ. և հարցնալ զպատման՝ և լանալ զպատմանն, ասն՝ զոր ինչ հրահայնն այն լինի. և ինչպէս արտիւն զն, որ քո-լի-լի ինչպէս գիւննմանայ լացն. լանալ աստիճանն գիւննմանայ և ինչպէս զարտացան, և ասելի ընթ զնման ինչ քո-լի-լի. և քո-լի-լի առ արտնն, քո-լի-լի արտնն. քո-լի-լի քո-լի-լի. և ինչպէս և քո-լի-լի և քո-լի-լի. և ինչպէս ինչպէս. և ասելի զն քո-լի-լի. և այլ և քո-լի-լի ընթ ն. և ասն, այլ զար քո-լի-լի ինչ զնի, և ինչպէս ասելի. և զայ քո-լի-լի զն: Ինչ և այլ պատման նախնայն ն. քո-լի-լի աստիճանն ինչպէս, և քո-լի-լի ինչպէս. որ քո-լի-լի աստիճանայ աստիճանն ինչ, և ինչպէս ինչ աստիճանն. և քո-լի-լի աստիճանն. և արտ ինչ

ձեռն օգնել շինող քանարն, և նոսա ոչ խափարն՝ զբարեպետն իբրտ
 է-ը. և յայն՝ սասանել ևս զարարցուն: Այլն՝ յորքո՛ւմ ընտն նախ
 զար, և ստեփան, ի շինան աննայոց և արտիպայոց, զյայտան և նոսա
 և ի զարգանն՝ ի դարձերալն: Այլն ինն ոչո՛ւմ՝ ի շինել և ոչ ճարձարեան
 սո՛ւ և սակ, որ արարածն իննայն ինննն ստեփան ի արո՛ւ ի քա-
 դաքնն ի ճարտարաց իննայն: Այլն քոթնայն ինն իննն սո՛ւ զննն, և
 և արարածն իննն զնայն, և իննն զնո՛ւ թափնայն զնն. և այն քո
 լլնն օրինո՛ւ: Այլն և շիրքաննն արդարո՛ւնն, ինննն ինննն արո՛ւ
 յա՛մ սահանա ի՛ն, սակ արանո՛ւ քո, սոր ճարտոց ինննայն է-ը. և
 քառնայն զնն ճանա, և հնոթնայն անյրա՛ղ, և ինննոց յարանայ. և
 հար և թո՛ւմ փնչայն ինն. և ոչո՛ւ իննն զբարեպետն: Այլն իննն
 է ի արժան սասանն՝ ի իրքո՛ւ սասանոց փնչանն և սասանել զսասանն,
 ինն սակ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ճ Խ Գ:

Օրհնելու քո օրն ի՛ն. որ սասոց զննոս ի՛ն ի դարձերալն, և զճարանս
 ի՛ն ի ճարարարոց:

Գարձեալնն ի բարխլանն ոչ զխակնն զպատերաղմ, և
 ոչ անննն կողմնանն զինուց. որ զայս սակնն. այլ՝ մեր է
 բանս. առարեալն սակ՝ մեզ պատերաղմ ոչ է չն մարմնոց և չն
 արեանն, այլ՝ չն իննանու ի իս և պետու ի իս. և հրանայն առ
 նու զվահանն հաստայ, և զսուսեր հողւոյն, և զզրահն ար
 դարու ինն. յորմէ ուսեալք՝ օրհնեմք զնն. և տարածմամբ
 ձեւայ՝ խաչնն կնքելով զմեր դէմս մատամբք՝ յաղլմ եմք
 սակնն և զայս՝ քն ուսոց տարածմամբ բազկայ ի խաչնն,
 որում սակնն:

Ուրբոնն ի՛ն և սոյսնն ի՛ն, օրհնանն ի՛ն և զնննն ի՛ն. ապսնն ի՛ն,
 և ինն յասանն ինն:

S. 4. 11. 4

Ողորմութի իմ, զի յողորմութի նք՝ ապսննեցար. օգ-
 նակսն իմ, զի օգնելով փրկեաց զմեզ. զի զվահանակ իմ, զի
 եղև ի վր նմ զինուց առարեալն է վահանն հաստայ ամ-
 բութն, տարով զհաստայ յամենայն կրքորդութնն, և յոյն
 մեր իննն հաստաեալ:

Ո գնալնոք սակնն զթաղալնոք ընդ ինն. քո՛ւ ոչն ճարո՛ւ զնն յայտ
 նոցոք որ նն. իմ արքո՛ւ ճարոց՝ ինն գնարոնն ինն զնն:

Ո հնազանդ աննն, զորաբարեչ սակնն զեղեալ քաննն
 լինն

ընն յայդան օտար, կտարմամբ զիրեարս՝ հնարանդեղան ա-
սաւել ժողովուրդն 'ի յայն մեծազայն հը սկէ մարդ՝ ա-
ղամ, և որդի նր զօրարարել, զի յայանեցար և ճանաչար
նոյ. և ոչ թէ նր զքեզ ճանեան. ուն ասէ աւարեալ. զի զս-
ղամ պատուեցեր պատկերաւ, և զիս՝ թաղաւս. և փառա-
ւորելով առաջի զարեհի:

Սորո նանբա-նն նմանաց, և աւարս ճո ոն հոլանի անդն:

Սխմարս՝ շողեկի ասաց Չաներին՝ ոմանք խոս ասեն
դիւրանց, յառուօտե մինչև 'ի ճաշոյ ժամն բուսանի և ջա-
մարի: Չոր ասեն՝ հոսանց թաղաւարն ունելով զանրն, ջա-
նելով առաջի իւրեանց հող՝ 'ի ասաւարց արկեալ, որ բուս-
եալ և ճարկեալ, և աւելա սերմն թափէր մինչ զհայն ուտէ
ին. յիշեցուցանել նոյ զմտալի կենցաղս՝ ջնասահեալ 'ի սա-
Եւ աւարք իմ ուն հոխանի սնոյին, որ ոչ միայն 'ի մահուանն
լուծանի, այլև՝ միշտ փախիսի կենօքս այլայլմամբ, իբր շաք-
որ դիւրաւ չընի զիրօք:

Տէ ինարանոց՝ զբննս՝ և էջ. Բրննս՝ 'ի զբննս՝ և զննոցն:

Յօդուեթի դերոյն՝ զհրեշտակս առաքելով ինամնիդ-
քս: Այլև՝ ան յի պապատանք է սրբոյ, զոր ընդօրեալ էջ,
և դաւարս բուսան մարտեաւ, և յայթեաց փորձողին և չա-
րին 'ի լիբինն՝ զմերձեկինն, և զանուանելն ի բանս սուսարայ-
նոյ ասէր, թէ է ասիցէր լիբինս այսմի՝ փոխեաց. և արն 'ի
ճոն կորուսեալ զուսնական զեն նշանակելով: Եւ ճիսե-
ցին, իբր կայծակ՝ որ անկանի 'ի ջուր, ուն լեզէանն 'ի ճով:

Փոյլաբոյնս զփայտաբոյնսս, և ինարանս զնն. առաջնս զնոքս
ս՝ և զբննս զնն:

Չփայլատակումն հրեղէն լեզուացն յառաքելայնս:
Աւարեան զնեան քս, բանն՝ որ առաւ առաքելոյն. իբր
նեա՝ 'ի կապարձ աղեղնաւորիս որով զբուճեցան թնամիրն:

Առաջնս զննսս 'ի զբննսս, և զբննս զնն 'ի զնոքս զննոց, և
'ի զննոց որդոց օրդոց:

Իմանել ասաց նախ, և ասոս՝ զնեան առաքել. կամ զի՝
անբովանդակելի եցոյց. կամ զի էջ յն նախ, և վերացեալ
առաքեաց զհողին, զոր ձեռն անուանեաց ասելով, մասամբ
նոյ

այ հանել զդևս. և մարգարէն ստէ, եղև. 'ի վիշ իմ ձեռն ան:
'ի ջուրդ բազմաց, անդ զբարեութի զորացն թ շնամեաց, և
աստ՝ զփորձութիս դիւայ: Ա՛ւ 'ի ձեռաց որդւոց օտարաց,
դիւայ. և որք հակառակօցք ևս 'ի մարդկանէ՝ օտարք են, և
օտարաց որդիք:

Արդ բնութիւնս ի բնութիւնս իւրեցան զսոսրութիւն. և ոչ ոչ ոչ և իւրաց:

Չ խորխոսանան ստէ զդուայ, և զհայհոյութիւն՝ որ 'ի
նանիք է, յի՛ ստառի. զի յամ ոչ հոգի և ոչ 'ի սքս ոչ. և ոչ
թո՛ւրի նոյ՝ թէ մեզանչել կարեն սքս այ, և խօսմանել զսործս
ենչ բարեա. որ քեղ է. ա՛մ՝ զայն աճարել ազատեմք:

Ա՛յ յորդանութիւն որ օրդ-օրդ լիւր. քանակաւ- անխաբանաւ- սաչ
նա սասնոց իւր:

Գարձեալ 'ի բարիչնէ, գերին, և վրիկալ 'ի մեծ պատե
բազմէն գօղայ, նոր սկանի օրհնութիւն Ա՛յլև՝ սրբեալ 'ի
մեղաց հոգի՛ նոր օրհնութիւն ստի սալ այ: Գարձեալ՝ զոր
մաքսմաս իմաստասէր ստէ, հոգի մարդոյ՝ երկու զորսի
ուսի, միտք, և բան. սքս հինգ հինգ զորսի ուսին. մասցն
իմաստութիւն. տեսողութիւն, ուսողութիւն, անմասնացութիւն և կա
տարումն զճմարտութիւն: Բակ բանին զխոհումն ամային,
գործ, աւարտութիւն, հուստ, և կատարումն զբարին. և
այս է. տանաղի քնարն ստացն և բանին: Ա՛ւ խանին ընդ
միմեանս պսնգ. իմաստութիւն՝ չ խոհումն. տեսութիւն ընդ
գործն. ուսողութիւն չ աւարտնութիւն. անմասնացութիւն ընդ
հուստս. ճմարտութիւն աւ բարին. Քանչի՛ միտք չարժ-
եալ չ իմաստ՝ կատարէ զուղեղնացութիւն 'ի ճմարտութիւն,
և զաղարէ: Բակ բանն՝ սկիզբն առեալ 'ի խոհմանէ՝ և ձա-
նապարհորդեալ 'ի բարին զուղի ա՛նու. և երկուցն կատա-
րումն յամ է. քանչի՛ նա է ճմարտութիւն և նա է բարի. և
է ճմարտն՝ բարի. և բարին՝ ճմարտ, անգրադարձութիւն.
և այսօրիկ են որ սանեն զմարդ՝ կատարեալ պատկեր այ:
Քանչի՛ միտքն իմաստա՛ն է, տեսող է, և տեսել զբառաձա՛ն
ուսանի. և զուսեալն անմասնաց պահէ, և մնայ ճմարտ, ճրչ
մարտն այ պատկեր: 'Այնոց՝ և բանն լուստանսիլ, նախ
խոհոց խոհանանէ. և սպս գործէ զխոհացեալն, յորինե-
լով 'ի խոստովանութիւն. և յաղօթս, և 'ի իրատ. և ապա՝ ձե ա
նայ աւարտնութիւն. և հասակ ա՛նու. 'ի սէր և յերկայնատիւն,
և 'ի համբերութիւն, և յայլն. և ապա՝ հուստան կուտոնի, ան
տես

սես և աներևելի հասարկան յայն և սեսողքն և լսողքն հասարան ասացելոցն : Եւ ՚ի վր այսորիկ՝ բարին որ է զազաթն և զլուխ անկողնց , սա որ հայի ամ բանական բնութի , և հանդչի ամաչխասեալ և բեռնաւոր . զոր ոչ է անել զըրպեսութի երանութեն . զայս և քն ասաց՝ մի է բարին , որ նա ինքն է ան : Արդ՝ քնար է հագին . և կասոց բարիցն ներքնադոյն և վերնադոյն՝ բանն . կնարնոց՝ միտքն և ի սոյունց բովանակալ տամեալի ասացել լարքն . և յեզոց աստի հանդչի ան և որհնի :

Ա՞նչ է զիսկն ի հարցոց զիսկն որ իննու՞ ինչ շարին է
— այ ի՞նչ է որոց շարն :

Եզեկկայ . յոսկայ , ի՞նչ ՚ի վերկին զըրբարարել . նր թազաւորքն ինոց արեալ հանդչին հոգիքն , և իւրեանց համարին . զի շատց ինչ՝ վերկեայ , այլ ինչ՝ ասցէ և վերկելոցն իցէ : Այլ ՚ի կնանս իւր զաւրի՞ յոյս աներ միշտ վերկել . և վն նր՝ որդիք նր նստին յոթն ու . ՚ի . ոչ եկէ է աշտի էր վերկել ի զգալի մահանան , զի բարի էր սորա՞ այն մահ . այլ ՚ի շար ինչ անկոյն լեզուէ աղաչէ վերկել . զի ես՝ որ լեզուա խոցնն իրբն սրով , սակ աղանն . զի յոյսը մի նարասեպնն զնային . ՚ի ձեռաց նր՝ ոչ մեռանիլ աղաչէ . սոյ սակ՝ լաւ է անկանել ՚ի ձեռս այ կենդանուց . զի բազում՝ եւ զի թուի իք նր , բան ՚ի ձեռն մարդոց . իրբ սակ :

Փննն շին և ողորդ շին ՚ի իննոց որոցոց օտորոց :

Ոյ ինչ՝ որդիքն արբահամա . զնեղեն նմա : Այլ ՚ի ամոր՝ որ զար գործէ , որդի օտարաց է . իրբ սակ , որն գուր ՚ի հօրէ սասանայէ էք . արբահամ զայդ . ոչ արար և նշա նակի զստարան՝ սակով :

Որոց բերանն ի իննոց ի իննոցն զնանրա՞ն . և ոչ նոյ ոչ է զիսկն :

Չար հոգիցոյն ինն :

Որոց օտորոց ի իննոց սոյ նարասանի հասարանն ին ՚ի անկոյնն ի իննոցն . օտորոց նոյ շարտնել և զանձնել ՚ի անանն օտորոց :

Շարտնանն նոյ ինն ի ինն ՚ի փոխն . ի շարտն նոյ ի անաննն ինն և ի անաննն ՚ի փոխն ի իննոցն . և անդիսոյ նոյ զարբար ին :

Չայս սակով՝ ի այնպիսին՝ որք ոչ բերին զյաջող
ունամս

սէւածս մեղաւորաց տեսանել, և դոյթ աղղեն ևս, սոյ թէ
չիցէ նախատեսութի նոյ. իբր յոր ասէր զգարեկամոյն՝ որ
վա մեղաց կրել ասէին նմա զգարարանն, թէ յայս կեանքս
ասէ հասուցանի ամի, բնդէր ասքս ամգարչաց սաւնոյն
յաջողեալք և ի մեծ սթե՛ն ևն, և ամ ինչ նոյ ըստ միտս է.
որ իքն առողջ և զնոյնցիկք ՚ի մանկուէ. զստեքքն ՚ի սրն
զոյս պանծաւեալ, իբր զլեզաւորս՝ սանար:

Այլ քոյ իբրմարութի ցանոյ ճոյ. և ոչ զարտի ՚ի հրատարակ ճոյ:

Ենամեր ան իբր պարսպոք ամբայեալք ևն, և ոչ կա
րէ մնա ինչ՝ իբրամ հասանել և ՚ի սեբքս մտանել, և պա
կասութի ասնել գաւակայն, կամ զոյիչն, որ յաւնան և ՚ի
բղիսան ևն. վոյ՛ սակ:

Արդ իբրմոյն ի շարտիս՝ որոյ որ պարէն է. ըս իբրմի ի շար
տիստիս, որոյ ոչ ան է ճոյ:

Օրք բաղումք երանեն և փողարչելով գովեն յաւելու
և սակ, նա՛ որ է ոչ ևս. զի իբրև գրական անասուն պարա
բին, թոյլ տալով նոյ, թերևս զի այնու վրկեսցեն զհալիս,
յաշեալք և յաւերդ այն կարկասեալք աշքատաց. և թէ
նչ իբր անասունք ՚ի խողխողունն ՚չք ՚ի գեհնան կերակուր
վոյնն հրեղեն անքուն որթանոյն: Աւտի՛ ՚ի վն բերէ, երանի
ժողովուկան՝ որոյ նր ան է՝ նր. զի ոչ որ կարէ երկուց տե
րանց ծառայել. ըստբում՝ զգարու է երանի, և ոչ մեծա
սանն Գիտէր զաւիթ հոգւոյն թէ՛ն՝ նրն զով կասի երա
նել յերում՝ վարդապետութեն ասելով՝ երանի աղքատաց
հոգւով. ազքաս ևր ժողովուրդն զերժեալ ՚ի գերութէ, և
լի զանձիւք հեթանոսք շարջ գեորք, և որք եկին պատե
րողմիլ լք նս Այլն՝ երանի է նք եկեղեցոյ, որոյ նր ան՝
գրու է նր. և ՚ի սեղան հորն հրաւիրեալք ևս. զի ժողովուրդ
է անան եկեղեցոյ:

Օրհնութից Ստեփան ՚ի քառնի:

Օրհնութի է շնք անթառնի ի սանիս, և զնա շարտի է ստանիլ
այն ստանիս. զի զնա իբրմոյնն ՚ի սն է թէ սա միմոյսն ՚ի
նել հոգն. ասի՛ և շնարանն անթառնոյ, որ ասի:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. Ճ Խ Ի

Բարչո սանի՛ զնել ան ի՛ն, և ի սոթասոյ ի՛ն. և որնի՛ն զանան յո
յախնան՝ և յախնանս յախնոյնց:

Կանարճիկն մեր ընդ օրինօք նր, և դործովք և բանի՛ն՝
 անարանեւ զնա՝ բարձրանալ այ ստի: Չի թէ՛ այսոյ ջերմ
 գթով դաւանեմք զնա, սեփհականելով զհասարակոյն՝ ան
 թմ և թաղաւոր. և նա ևս՝ զմեզ իւր սնունտն, իբրև աք-
 ջահամու, խահակայ, և յակորայ: Յախական և յախա-
 կանս յախակենից, յայտ առնէ թէ՛՝ այժմու օրհնութիս՝
 դրաւակոն է յախակենից օրհնելոյն զնա՝ յախակենական կե-
 նօքն, զոր ասէ:

Օգրհանապու օրհնելոցն զէլ. և գոթելոցն զմոռն չո, յո
 ւիտեան և յաւիտեանս յաւիտեանց:

Քանի՛ անդ հանապու՝ օր է, և ոչ գիւնր, անտի ա-
 ւուրքն օրհնողոցն զնա:

Մէ՛ն է ո՞ր՝ և օրհնելու է յոյժ. և թճոթէ՛ն ճո՞ ոչ գոյ շո՞:

Յուցանէ թէ՛ չէ կարօտ մեր օրհնելոցն՝ յոյժ օրհն-
 եալն ՚ի հրեղենայն գառուց Եւ մեծութե նր ոչ գոյ շա՛ն
 զի ամ մեծութի զննելի երկայնութի և լայնութ և խորութ
 երևի, իսկ որ զայս ոչ ունի՛ զխնդր շա՛նի

Ազգո՛ս՝ և ազգո՛ս՝ գոթելոցն զգործ չո . և զօրոթութիս չո
 պարտոցն:

Որք փոխեն զիրեարս որդիք աղամայ՝ ազգ զազգ, մին
 չև զազարեն ՚ի ծնանելոց, գովեն զգործս այ՝ Այլև՝ ՚ի հա
 ւատայն ՚ի քն՝ հրեայք և հեթանոսք գովեն զգործ ստօրէ-
 նութեն, և զօրութի սրանելեացն ՚ի նմանէ:

Օգրհնելոցն զմոռն օրհնաց սրտութի չո ի թոթոցն. և զստան
 չէլէս չո պարտոցն:

Այլ ոնն ասէ՝ մեծ փայելութի փառաց սրբութե քո՝
 ոչ գոյ բաւ. քանի՛ յայթահարեալ լինի մարդարէս խօսել
 վր այ: Մեծ փայելութի ասելով՝ զերևումն զոյնցս. և փա
 ռաց սրբութե՝ զորդի և զհոգի: Գարձեալ՝ փառք՝ զորդի
 և փառաց սրբութի զհոգին նր, որոց ոչ գոյ բաւ այլ՝ որքան
 կարեն արարածք խօսին, և զքանչելիս նր սրտանն:

Օգրոթելէ՛ն ահէ չո սասոցն. և զթճոթութիս չո պարտոցն:

Որ աս ջրհեղեղան. և յեգիպտոս, և յանապատին
 աս զաղան և արխրն: Եւ գեծութիս քո սրտակոյնն, զի
 ոչ որքան կարէ՛ տանջէ, այլ՝ խնայելով, զի արարածք իւր են:

Օգրճոթութի՛ն քո զգործութի չո ի թոթոցն. և ալլա-
 բութի չո յնճոթոցն:

Չի կրկին է զորութի խնամոց նր, բարկութեաք և քաղցրութիւնք. զոր և խառնէ լի իրեարս. յինչն նման՝ և իւր միայն զխտելով. զի առաւել առ կային երևի քաղցրութիւնն քան առ արեւ. զի յոչ սարսնանելոյն՝ նշան ևս, զի զգնացի : Եւ զբերս չարիս նոյեան զարուն՝ սնցաւոր մահանամք վճարեաց, և զայլն ևս Ռոյ ասէ, զյիշատակ բազում քաղցրութեաք թղխեսցեն, թղխեն արարածք՝ արև, անձրև, և հաց, և զինի, ծաղիկք և պտուղք, և աղբերք, և զեաք, և ծովք, ամենեքեան յիշատակողք են բազում քաղցրութեն նոյ : Եւ արդարութիւն քով զնծասցեն, զի զխտես զպէսս և զկարիս մեր՝ արդար իրաւամբք :

Գ. Լ. առ զարեւոյն է ար, և ինչն մեծիս և իսկոսմանս :

Գ. թամ՝ առ որդիսն, արքմամ՝ առ զգնացեալսն. երկայնամիտ՝ առ անգեղսն. բազում սողորմ՝ առ բազմասարս զգնացեալսն :

Բ. առ զարեւոյն է ար առ մեծն է-մն, և Բ. Լ. Լ. նր՝ ի վր մահ և բարեւոյն է-բոյ :

Ա. առ արեւոյս, և առ անբան և բանաւոր կենդանիս. և զթամ է ի վր արարածոցս՝ զի զթութիւնն ճնաւ զարարածս յոչ զայից :

Խոստումն է զ ինչն առ ինչ ար՝ մեծն մեծիս զարեւոյն. և սրբս զարեւոյն է-բոյն զինն :

Չի գարարին իւրեանց քարոզեն, ըստայնմ՝ երկինք պատմեն զիսաւս նոյ. և սրբք քո իմացեալ ի սոցունց՝ օրհնեսցեն զքեզ :

Օ. Բ. առ արեւոյն է զարեւոյն, և զարեւոյն է զարեւոյն է-բոյն :

Ասելով թէ՛ անմահ և անկաշառ է թագաւորութի քո. և զորաւոր և մեծ՝ զի ամենակալ է :

Ճանաչել որդեաց ճարտարն զարեւոյն է-բոյն. և զբառն թէ ինչն է-բոյն է-բոյն արեւոյն է-բոյն :

Արեւն վն այնորիկ քարոզեն, զի որդիք մարդկան ճանաչեսցեն զզորութի նորա :

Ա. Բ. առ արեւոյն է զարեւոյն է-բոյն յառն է-բոյն. և արեւոյն է-բոյն զարեւոյն է-բոյն յառն է-բոյն :

Մահկանացուք սակաւ ժամանակս իշխեն, իսկ՝ զուստաց յազաւ և յաւիտեան :

Հասարակ է քր յմ՝ ի Բնո իւր, և արար է յմ՝ ի
Գործ իւր :

Որ խօսեցեալ է յօրէնս և ՚ի մարդարէս և յաւետարա
նքս . զի զխրին է կրկնի և կրկրի անցանել . քան նշանա
խնցի մից ՚ի գրոցն ստիլ . և անսք ինչ՝ ոչ գործէ :

Հասարակ է քր զմ՝ Գայլուգ լիլ . և ի մոգն է զմ՝ Գլուր լիլ :

Իբր զլաւ թ, զպետրոս, և թ է բիւրայտակի յան
դունդս իցնն, կարող է ձեռն նր որբմու թ ձգել . ՚ի վր
բերել, և յերկինս հանել . զի զմնն ստեղծ չի որբ արտա
քոյ մեղաւոր քոբ . բայց թ է՝ որբ ոչն կամեցին՝ իբր զս
զում, կամ զբազան, կամ զյուզայ :

Այս մեծեցանն ՚ի իւր յոսանն, և գոս գոս ի երկուր յ
՚ի ի մտտ :

Չարք ոչ ձանաչեն զնա ուրանալով , և անասունք ոչ
զխտեն . սակայն՝ կարկին անի գոչ է առ նա . և նա սեսան է
զակնարկուի կարեացն , թ է այլ ո լնու պոյն . և զնոյնն տայ
կերակուր՝ լն պիտոյիցն ՚ի ժամու, զի զժամն և ս զխտէ :

Տոս գոս է քր և ի երկուրն . Բանս զ ի լան զո , և լյոսցան է
զա լան է լան զաղցրու լիլ ի մտտ զո :

Իբր մեղ զխրին է բանալ զձեռն և պարզել զմտտունս
և տալ զոր ինչ ունեցիմք . այ առաւել և ս՝ որբ ՚ի նա հային
իրբ ձազբ ազաւուց ստի առ ար աղաղակել . զի կամք նր
բաւական է անկեայնի :

Արար է քր յմ՝ ժանաղրէս իւր . և քի է յմ՝ ի Գործ իւր :

Չի զորս կարտ արար պիտոյից՝ ՚ի կերակրելն զնոսս
արգար գտանի :

Արար է քր սոս մեծեցանն, որ իւրդան սոս նա . սոս մե
ծեցանն՝ որ իւրդան սոս նա չլուրդու լիլ :

Եւ տեսանէ զկարգ աշօղան առ նա , որբ ձմարտու թ թ
կարդան և ոչ կեղծեօք, գիտէ, և լսէ , իբր մոլտէսի, ահա
բոնի, և սամուէլի . ուղ ասէ այլուր, կարգացին առ ար և նա
լուաւ նոյ :

Օ ի մտտ է ի լիլ զառնոց իւրոց սանն է քր . աղբիլից յո լսէ՝ և
իւրդոսան է զնո :

Չի կրկիւղածք զկամս այ կատարեցին, զմծ մերձ տե
սանելով, իբր զեղայ, և զկրկնէ :

Պահէ քր շախնիսն ոչ սիրեն զնա. և շնճ Բաղարս սարսիլն քր:

Ոն պահեաց զնոյ տառանաւն, և զգոյնն. զամ՝ մեղաւ...
ւորս սասակէ, որք կան և մեան մեղաւորք միշտ, իբր ջրալի
զգարն նոցեան. և հրով զտղամեցեցիսն. այլև՝ ՚ի կատարած ի
գեհնիսն զանդարձ մեղացեալն:

Չորհաւիթս քն խոսեցի բերան իճ. օրհնեցի ան ինքանի՛ զանան
սք ճք յախնան, և յախնան յախնիցի:

Ոն խոսացաւ խկզբան սաղմոսիս՝ յախնն օրհնել
զի բերան պարտի օրհնել զամ՝ որ արարն զնա բանական,
յամ՝ բերանոյ անանոց զատ և որիչ. և ոչ համարի զինքն
հերիք, այլ՝ զամ՝ կենդանիս ի իւր օրհնել հրաման սոյ, որոց
թագաւորն է. զոր եօթնանասունքն՝ ամ մարմնն սոսցին, որ
է լուսն ըտրից և մասանց արարածոց զալեաց. և աւու...
ւել և ս՝ մարմնոք մարդկան, որոց տուեալ է յոյս յարութի,
յախանից օրհնել զամ՝ հոգեացեալ ի հոգեղենան, զօրհ...
նելն միշտ ՚ի սառս իւր:

Ը լիւր-իւ, անգիւ, և զապրիայ:

Եթ օրհնանանցն չի իր-իւ, և ոչ իր-՝ անգիւ, և զապրիայ, այլ
օրհնան-ի՛ յախնիցանցն ան, և իր-ս՝ յամ ազգս ճարտիան. և ճարտ...
իւ-ի՛ չի օրհնան-ի՛ քն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. ՃԻԵ

ՐՀՆԵԱ ԱՆՉՆ ԻՄ ՁՏԵՐ ՕՐՀ...
նիցն քր ՚ի ինն իճ. սաղս սասցից քն իճ՝ Բն...
իճ ին:

Օրհնեան, զի արար զքեզ իւր պատկեր բանական և
անմահ. Օրհնեցից, որքան եմ եւ սատ մարմնով. չի պարտ
յապաղել, Ի ճանցեաց զիրտարածն նախասացել սաղմոսին՝
այսր սաղմոսիս քրհնութի յօրհնութի կցելն, զւահն յոյս
նելով և զարժանն:

Մի՛ յա-սոյ յիւնան՝ յարդի՛ ճարտիան. չի ոչ գոյ իր-ի՛ ինն:

Չի չին միշտ իշխանք, և մի յորդ իս՝ թէ հարուստ է,
թէ արուեստագէտ, թէ բժիշկ, թէ սյլ ինչ որ. անս ըզ
բնութիին, և մի վաստահանար, զի որդի է մարդոց, Չի ոչ
զոյ

Handwritten notes and numbers in the right margin, including '145' and '100'.

դոյ փրկութիւն զի կամ ոչ կամին և կամ ոչ կարեն, այլ յոյ յորմէ եղաք, է փրկութիւն:

Եւ յի հոգի ՚ի նոցանէ՝ և բարեյն անարեւն ՚ի հոգւ և յայն՝ անար
իւրեանն ան իւր հոգւոցն ՚ի ՚ի:

Թեև և՛ բարեմիտ են և իրաւարար՝ զբուեալ են յե մահ
սեւակն. զանունն ՚ի հոգւ, զոր ինչ խորհեցան քեզ և խոստա
ցան. իբրև զմեծաասանն՝ որոյ անդքն պողած նոցան, և լուա
թե՛ անմիտ. զի խորհեալ էր քակել և շինել:

Էւս

Երանի՛ ազգի՛ որո՛ւմ քի քի յայնոցն օգնուան է ճաւ . և յոյն ՚ի
քի քի է:

Ղնա՛ զարձն զյոյնն՝ որ առնէ զքեզ երանելի իբր զյա
կոր. և տես զանուանն՝ զի ար է կենաց և մահու, և ան բարի
և բարեբար:

Որ արտ շէրիմն և շէրիմր, զթ՛ւ և զմ՛ որ է ՚ի նն:

Ջերկինս՝ ուր հրեշտակք են և անտեսութիւնք. զերկիր՝
որ մայր է և գերեզմանն. զճով՝ որ փոխելոց է ՚ի հոգւ. և զամ
որ ՚ի նն. տես և ուր բնակեալ են անմահքն, զայն խորհեաց
զի անդ. զնալոց եմք: Եւ զի՛ մի որ ասիցէ աս. իս՝ զի՛ն է
այդ. ասէ:

Որ արեւ շէրիմրութի յայնոցն . և ասնէ իբր ասանս զբնեւոց:

Ջոր խոստացաւ նմա, պահեաց զբանն, և կատարեաց.
և զոր ինչ հասարակ բնուեն ասետարանեալ յախտանս սրա
հէ մինչև ի սուն ամ՝ զբեալքն. և առնէ իբրաւանս զբիւրոց
ժարդիան՝ յանմահ կենաց և ՚ի գրախախն:

Տոյ հոց սաղիւնոց. և որոնիւ շիւղիւն քի:

Իբր զհինգ նկանակն, և զեօթն օրհնեաց և ետ. այլև՝
զմեծն յերկսից իջեալ: Եւ արձակէ զկասկեալս ար. սոյ զսի
մէսն. իբր զի ինն կարկամեալ. իբր զհոգիսն ՚ի զժոխոցն,
և զայլն:

Տի բնոց զուս իւրոց. և ինքնէ զիւրեանն քի:

Ոյ ՚ի ծնէ կուրին. և որք ՚ի ճանաչահն նստէին, և զամ
հե

Հեթանոսաց զաւս հողւոյ երեսոյ. և զկտակարս 'ի կուսս' ար-
ձակեաց: Եւ կանգնէ զգլխրեալս ւոր, մատեան 'ի տաճարին
կոյրք և կաղք, և սնդամաւլոցձքն ազգի ազգի՝ զլորմամբք
զայլ՝ ազգեալք:

Տի՛ յի՛ն շարտարս. քի՛ դահէ զդանբարձսս. շորհս՝ և շարին շարտարձի՛
քի. և շնոսագարնս՝ ս՛բարշտաց կորստանէ:

Տի՛ սիրէ զարդարս, ունի զնոյ. ւոր սահէ զպանդուխտս,
կրբէ զտրբահամ, զյակոր: Այլ թէ պանդուխտէ յա-
նարինուի՛ն, ինսմէ, և երկայնամկիս լինի: Չորբս և զայրիս
բողո՛ւնի ւոր, զմնացեալքս 'ի հօրէն' զանարժանքս օրդխուէ
որոց ևս համարձակուի կոչելոյ, և զայրի հողիսն՝ մնացելք
'ի սր փեսայէն. որոց եկեալ ծանոցոյ զկնքն. և 'ի ձեռս առա-
ք լոյս հրամայեաց խօսել լէ նմա՝ կրբէ զկոյս մի սր, զհո-
գիս մեր՝ յընդ ունելուի նմա: Եւ ճանտագարհս ամբարշտաց
կորուսանէ, ոչ զամբարիչսս 'ի մարդկանէ' թէ կամիցին զտլ
առ նա, որ ճանտագարհն է կենաց, այլ՝ ամբարշտուի՛ն ճա-
նտագարհն կոչնի, և զիւնաց ճանտագարհն 'ի մարդիկ:

Թա՛նսարձի՛նցէ քի յա՛րի՛ն, ան՝ յա՛րի՛ն՝ ազգի՛ն փնէ՛ յազգի՛ն:

Չոր գարբիկէլ ասաց՝ Թագաւորեացէ 'ի վի՛ր յակորայ,
զգանիկելին ասացեալն, ւած է նա քո սին, որ է սր եկեղեցի.
յազգէ մինչև յազգք փոխեն զերեարս, և Թագաւորն կայ և
մնայ յախտեան:

Ազգի՛ն ազգի՛ն. անգի՛նց և շարտարայ:

Օրհնա՛րի՛ն և այն՝ Գործի՛նցն 'ի Գործի՛նցն. ի՛ն Գործի՛ն և շնոսա՛րի՛ն
Գործի՛ն. և ի՛ն Գործի՛նցն՝ քն Գորդայ՝ առէ:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Ի Ձ:

Օրհնե՛ցէ շի՛ր՝ շի՛րի՛ն և՛ն՝ ազգոս. այ՛ն Գորդայ՝ յազգի՛ն օրհն
նա՛րի՛ն:

Ահա՛ զխաացար զԹարգման տէլուին, օրհնեցէք զսր
կոյի. կամ բարի է սաղմոս. կամ գովեցէք զոր էնտ Սի՛մքոս
անի՛թ արգման և թո՛ղ. եօթնանասունքն՝ օրհնեցէք զանձ. ա-
հիւզաս՝ բարի է սաղմոս. թէ եողխան՝ գովեցէք զոր էնտ
Այ՛ մերոյ քաղցր եղեցի օրհնուի՛ն, զգործս խառնել յօրհն
նուի՛ն բանին քաղցրանայ. ոչ և ասաց, սեպնն զգործս
ձեր բարիս, և փառաւորեացնն զհայր ձեր որ յերկնս է:

Ընէ շէնք. և զգրուեալն ինչն իտէն:

Չեկեղեցի, և զգրուեալ որդիան այ ժողովեաց, ըն յօ-
հաննու աւետարանելի:

Ինչն շէնք և գրուեալն ինչն իտէն:

Չգերեցին. և աստ զհեթանոսաց՝ զեկեղեցի ՚ի հաւատս
հաւատով բժշկեաց, տալով հաւատս ՚ի տեսանել զնշանսն. և
աւարանաւն սրասեաց զմով զէրս մեզացն:

Ո ինչն շէնք և գրուեալն ինչն իտէն:

Չասոյց գիտելն ասէ թուելովն. և յանունանէ կոչելն՝
կարգելն զճոխ և զդասս, և զյարմարունն և զզայծառութի
նց: Այլև՝ զոր ասաց թէ զգրուեալն ինչն ժողովէ, զնն
ասէ՝ որ ասաց արքահամու՝ լինել որդւոյն ՚նք իբր զասակա-
նոյ թէ՝ ասէ գիտել այ, և յանունանէ անսոպ կրեւ յազոցն
ուր և իցեն: Գարձեալ զորդիս եկեղեցւոյ՝ որդիս լուսոյ և
առննդեան ասաց սօզոս. և արե խնդալ ասաց, զի անուննք
ձեր զրեալ են յերկինս:

Կրեւ
Կրեւ
1762.
146.4.

Մէնք և գրուեալն ինչն իտէն:

Մի երկրացիք ասէ՝ թէ մեծն՝ մեծ զորութիւն ի բով
աննէ զայս ամ, և իմաստութիւն թուէ զբարեութի ասակ-
ցոց: Գարձեալ մեծ է հայրն, և մեծ է զորութիւն յն բն. և
իմաստութիւն ՚նք աննանք հաւոյն՝ ոչ զոյ բաւ. որ է նշան
բիս ամարանութի. զի արքանութի ոչ ասի՝ երջանիկ բնուե
անձուերոյ: Այլև՝ ազգունն ասց սօշտաղացն զուստորդ
թէ՝ ոչինչ օգտին. այլ յայտաննէ է օգուան որ թուէ զբող
մութիւնց, և յանունանէ կուէ. ոչ այլ մարտեալ հեթանոսք
կոչելն յիմար խորհրդովք. այլ յորժամ տեսանել ասց մեղ
ղերկինս՝ զորձս մասանց իւրոց, ՚ի բանալ զպրակնն ան-
ձուերոյ. և անդ երեւի զի մեծ է ար. և մեծ է զորութիւն,
և իմաստութիւն ՚նք ոչ զոյ բաւ:

Ընէ շէնք և գրուեալն ինչն իտէն:

Այնքան մեծն իմարձի առ հեզս և իմարձս, և ըն-
դունի իւր հանգիստ. ուղ և ասէ, ևս յօ հանգեաց, թէ է
ոչ ՚ի հեզս և ՚ի իմարձս: Եւ իմարձ ասնէ զամբարտա-
ւանս:

Handwritten signatures and notes at the bottom of the page, including the name 'Յարգալից' and other illegible cursive text.

ւանս՝, իբրև զատանայ և զդևս, որ ևս կոխան առարկողն. զի ար ամբարտաւանից հակառակ կոյ և սայ շնորհս խոնարհաց :

Օրհնելիքս զք ի սոբ-շնու-իք. սաղևս սասցիք ճա քրհնու-իք :

Այնքան մեծ ին՝ և անբաւ երախտեաց նք՝ ոչ այլ ինչ ունիմք հասարցումն, քան եթէ զօրհնելն, և խոստովանել զնա զարծովք բարութիւն. զի մի լիցի բանի՞ խոստովանել, և գործովք սրանալ : Այաղմնս սասցիք նան օրհնաք, յի երկել բերանով և օրհնել ՚ի սիրտս լի հաւատովք : Գարձեալ՝ այնպէս օրհնել՝ զի երեւցի և խոստովանութի հաւատայս. ոնց սակօք՝ օրհնութի և փասք հօր և որդւոյ և հօդւոյն սրբոյ : Օրհնեալ ար երբորդութիւն. օրհնեալ ար բարեբարութիւն. օրհնեալ ողորմանն անձ. և որ ինչ այսպիսիք :

Ա շնորհոյ զք ինչ սեղ-իք. պատար սրբ զանչիւն ի-ք յնչիւն :

Ձերկիւնս՝ սա ՚ի յարդերուլ զատայն. զի մի ցամաքեցուցէ, այլ՝ սրտաբաւարար առարկէ զհասկեկան անձրեն : Այլ յի՞ զնկեզնի օրկեօք և մարգարէիւք, և առարկելովք : Այաբաւատ սրբար զանձրև իմաստիցն յերկիր բանական :

Բաւոյ զք ինչիւն, զք-իւք՝ ի ձեռ-ոյ-իք ի-ք ինչիւն :

Վայտաս փայրենեաց անասնոց և ընտանեաց՝ որք ծառայեն մարդկան. Գարձեալ՝ սերմն ցորենոյ՝ նախ խոտ՝ և ապա ՚ի հոց կատարի. հարտից իբր լերանց՝ նախ պարզ խրատ, զբութիւնն պահել զհասմանն, գտնեայ իբր զանասուն, և հրահանգեալք՝ ապա զգարար փայտին կենաց սալ, զկերակուր և զխրատ՝ որ է քի՛նել ձանտարհն և խոնարհութիւն, որ մտադ իւր ծառայեաց մարդկան բազմաց :

Ա սոյ անանոց ինչիւն-ք. ձեռ-ոյ-ք սք-սո-ոյ՝ որ ինչիւն ս-նա :

Անասնոց խոտ ՚ի լերանց. ձաղուց ՚ի սերմանց և ՚ի գիշոց. զի ազաւաւուց կո՛ւմար՝ զամ՝ ազա թմնոցն յայտ առնէ. բտայնով՝ զք արն սասայ, հայեցարնք յազաւաս. զք սակն զաննա առանց խոտից ծնելու. և կամ վն ժաշա հասուեն, և զազրուեն, և կամ վն սպիտակա են, ոնց և սակն՝ օտարասան ժամանակս ինչ, մինչև ցամաքին, կամ սեւանան. զայն

զայնքան ժամանակս՝ ՚ի տոճէ և ՚ի մեղկաց կերակրին ՚ի
խնամոցն ան, մինչ ՚ի դառնաց ճնորդոցն, որ պիտոյնքն իւր-
եանց՝ կարգան առ ար, և կամ առ ճնորդն . բերել զկերա-
կութնն : Ըստ եփրեմի՝ յօրինակ հեթանոսաց զարշնխաց՝
դիւտարալարից օտարացելոց յնց, և յկեղեցւոյ և ՚ի խնամոցն
նոյ . բնական օրինոցն և ՚ի սարերաց պիտոյից կերակրելով,
մինչև ՚ի յի անց մարդեղութիւն լուսոցան աւազանաւն,
և աւան զսեղծօրն . որ թէպէտ՝ զոչոյսս պաշտելն, այլ առ
անական սնունն կարգային :

Ո՛չ է՛ն ընդ շքոթիւնն թոյ իմեցաւ քր . և ո՛չ ընդ իրանս սո-
սկոյնն հոճեցաւ :

Նովաւ սարկոցուցանել, և ո՛չ ընդ իրանս, այսինքն՝ լէ
յաղթանդամ՝ մարմինս, զօրութիս կնչ կատարել նօքօք . զի
սուտ է ձի ՚ի փրկութե . ոնց ո՛չ կարաց զփարաւան փրկել .
և ո՛չ զզողիադ հասակն իւր :

Այլ հոճեցաւ քր ընդ երկուշտ իւր . և ընդ այնօրն՝ ոչ յո-
սան յաղթութիւնն ձի :

Ոնց ընդ մոխէսի և ընդ դաւթաց, և իրբև ընդ ա-
ռաքեալնն՝ որ փրկեաց զփեղեբոս, իրբ զօրաբարելիւն զգե-
րին : Եւ ընդ այնտակ ոչ յուսան յաղթութիւնն . թէպէ-
տ պէտ շունչիցն կնչ զործս բարիս . իրբ հեթանոսք՝ որք վն
սղորմութե փառաւոր ասունն զան . ոնց պանիկն և մաքսա-
ւորն յուսալով յաղթմութիւն թի՛ հաճոյք եղին :

ԼՂ լինութիւն . անգիտց և զսարթոյ :

Չինի քարնն՝ յաղթեալ իննութոյ, և զանարձանոց, յորտրե հո-
գին լճարել ոյ օրհնութիւն զիւրեպան : Այլն՝ զիմեցոյն հոգո-
րութիւն և զսարթոյն յորդութիւն յայննօղէս ճարտրեանոյ սօղելն :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Խ Է :

Գիւղեա իրաւասելճ զքր :

Չքնակիցս յորդ օրէ, և ո՛չ զքաղաքն . զի ելէ՛մ խա-
զաղութասի, և զխաղաղութն՝ բնակիչքն կրենս, զորս անսուսմնն
եկե՛մ կոչէ . և գովել հրամայէ՛ գովելի գործովք . մանա-
ւանդ եկեղեցւոյ՝ զիսեսայն եկեղեցւոյ զքս . իրբ գասաք-
եալքն՝ որք զարձան ՚ի լեռնէն ձիթենեաց ՚ի տաճարն, գո-
վելին և օրհնելին զանձաւ անօրէնութեան խորհուրդ :

Ե- օրհնելու շնորհ յո՛ր օրհնելու :

Նախնայնք սաղմոսիս և ուսցունք, ս՛կ է եկեմ, կամ սխն :
 Ա երկնն եկեմ աղաս է ասէ՛ որ մայր է մեր ամենեցուն և
 մատուցեալ էք ՚ի սխն լեռան, և ՚ի քաղաք այ կենդանեց,
 յեկեմ յերկինս, այլովքն : Չ լնչ քան զիս տարմանաց
 մայր . և բարձրագոյն զխոանոց : Քանցի մայր զսխն ասէ
 մարդ, և մարդ ճնառ ՚ի նախ անճն յո՛ր ՚ի բնութիւնս, ՚ի վեր
 քան զբնութի . և ՚ի վերն վտխեաց զսխն, ուր ինքն կայր .
 և անդրանեաց եկեղեցի որդւովք իւր միշտ օրհնելով զանճն
 իւր՝ հաստատեալ կայ մարմնով ՚ի մարմնաւոր աշխարհս, և
 հարւով յիմանալին . զի մասք անդ եմք . քանզի լը նմին
 յարոյց, և ընդ նմին նստոյց յուսով :

Չ լնչ շնորհոյ շնորհ քրտնոց յոյ, և օրհնելոց զարդն յո՛ր օրհնելու :

Չ օրացոյց, զի ոչ բացար թ շնամեացն . և օրհնելոց զար-
 դիս քո, որք ելին և աւիտ գաւար նոյ : Ա յլե՛ զեկեղեցւոյ
 և ս՛ ստեղծ ցպեարաս, զու ևս վեմ, և ՚ի վր այդր վնի շն-
 նեցից զեկեղեցի իմ, և զբռնք զժոխոց մի յաղթահարեա-
 ցնն : Եւ զորդ ինն օրհնեաց ասելով, զոր ինչ սորա է՝ օրհ-
 նելով օրհնեցից . և սղոս՝ օրհնեաց զմեզ ամ հոգևոր
 օրհնութի չ յերկնաւորս ՚ի քն : Ա յլե՛ եկմի զբանց նիգ՝
 յեսու, և զօրարարէլ . և եկեղեցւոյ երկու կտակարանք .
 առաքեալք և մարգարէք և վարդապետք, զոր ամ զօրացու-
 ցանն, ապով բանաւորաց բան, և լսողաց սիրտ մարմնեղէն,
 վտխանակ քարեղենին, որով օրհնին որդիքն ՚ի սնունդ սր-
 բութեան :

Ո լեք զանճնն յո՛ր ՚ի իսաղա- լի . զբարբա- լի ցրենոյ լցոյց շնել :

Չ ի սղոս՝ ուստի և եկին, կորեան . և այլ ոչ համարձա-
 կին յամ սահմանս նոյ : Պարարտութի ցրենոյ լցոյց զքեզ,
 զպարտմանութի և զչաշեկանութի արդեանց երկրին՝ ցրե-
 նաին և մարտի հայրնն զլուծի ամ աւետարանէ :

Ո՛ր եզ գասմանս, զեկեղեցւոյ սահմանն . ստեղծ զիս
 զարդութի զիմ տամ ձեզ . և թէ՛ ընդ իս գիտաղաղութի ունի-
 ցիք . և առաքեալ ասէ, զխաղաղութի և զհեա երթայք, և զսի-
 բոյ . և զարձեալ՝ անն յարձամ երթ իցես լը ստիսն քում ՚ի
 ճանապարհի սոր զհաշիւն . և թէ՛ մե յիցէ քեզ եզրայր
 քո՝ երթ յանդ իմանեա զնա : Եւ բնաւին իսկ եկեղեցւոյ սահ

մանն 'ի վր խաղաղուէ եղեալ է, զոր յաճախ ասն քահա-
նայր զխաղաղութի ամենեցուն : Վարարտութի ցարեայ',
զի'նչ քան զիս պարարտ, որ զան մտացեալ ունիցի հոյն որ
յերկից իջեալ, և կեննա սոյ Տիւ Լցոյց, զի անախալի
է և բաւական ամենեցունց :

Առաջին շինութիւնն իւրեանց իւրեանց զարարտն յորտեմ յի :

Չաւեախն եւ մի. փայլեալ ընթանան, շատց պատմին
համբաւ սքանչելեացն : Վարձեալ՝ զբան նախախնամութիւն
ասէ, որով կարգաւորին նմ յարկունաճք Տիւ, բնական օ-
րինոքն տեղեկացեալ :

Դրան շինութիւնն զարարտն իւրեանց իւրեանց զարարտն յորտեմ յի :

Չի անընդ սատ իջանէ ուր զբարդ, և շատց ցաւ ունեք
Իւր զմէք ուր փոշի ցանեաց, որ 'ի գլխութիւն օղոյ, և 'ի գո-
լոցն երկրի գործի յողոյ : Այլն՝ այս գործ նախախնամուէ
է, որով հանգուցնել զերկիր ցրտաւք, 'ի գործերոյ զճանեալ օ-
բուսոց և անկոց, և 'ի միոյ 'նիւթոյ զիճոյ՝ 'ի ձեան ցրտոյ և
տօթոյ՝ աճանել զցոյղ և զանձրե. ամառայնի զն տօթոյ. և կար
կուտ յարդա ցասմանն և բարկութիւն. իսկ՝ ձիւն և եղմն,
և սառն ձմեռայնոյ՝ յարդա տաւաւել ցրտութեւն, սքանչելի
արուեստիւն իւր 'ի պատշաճ պիտոյն : Այլն՝ գործեալ
լինի ուր ի յարմար զարձուիք՝ հողմոց և անձրեաց, կարկա-
ժամք ցրտոյ, 'ի ձիւն և 'ի սառն առակելով, ցրտացուցանե-
լով, և ձմեան գործելով հողոց, և բուրմանցումն, և կոյ
սառնամանեաց, պատառամք 'ի հերձուածս, և 'ի շարիս, զյո-
լովս գրաւելով յանգուցնցն՝ երբև զամ հերկախոյնայն
որայն ասէ :

Առաջին շինութիւնն զարարտն. առաջին ցրտոյ յի՞ իւրեանցն :

Յորտեմ սատել երեսք Չուրց՝ պատ տեալ 'ի վերաստ,
ոնց հալեալ մամ, և արկեալ յաման, նախ 'ի սասնուին պատ
տանու զերեսք, մինչև պակասէ բնաւ Չերմութիւն, և պողի
բարբն. ուր փորձութիւն ցրտացեալ հողիք վատացն առ սա-
կաւ սակաւ բնաւ կորնիս :

Առաջին շինութիւնն իւրեանցն. շինութիւնն կողմն և գնդն իւրեանցն :

Այսինքն՝ հրաման և աղչումն գարնան՝ Չլմամք հա-
բուոյ. որք նախ հաւատացին, և ապա ուրացան, և շարժե-
ցին

ցին սատարիկ հայրածու մն. իր բ յու յիանաս, կոտանողին, և ի կրանէս փեռայն խ բ. և օրեցիանաս. իր բ յու ծանի սասն, և հալի ձիւն, և յասննն ուղիւր, և քաղկեդն գլխնաչէն սասնն, և ոչ կործանի, և զիւրանան շարչարեալք ՚ի փորձանաց. և ոչ բնու սասուցեալքն ՚ի կործրուի քարանց: Այլ ՚ի չնչել հոգւոյն ՚ի ձայն հոգւոյ ՚ի վերնասանն, և առաքելոյքն յաշ խաբհ ամ. տեղի ետուն ձիւնն և սասն և եղևանն կուսազաշ սասնն և շարաղ սրծ ու թն, և անհաւատու ին, և արձակել հոգիքն կոկորդիեալք երեւցան ամենապատիկ բուսոց վայելու ի թք, և գնացին ջուրք և զեաք քարազուն լն անջրդի հոգիս. քողոք աղերբք փոխանակ անիծից ջուրցն և հեղձուցիչ հեթ անտաղանն ուսմանն, ոյլ խոստացաւ ար հաւատացելոյն. զեաք բղխել յարմարից նց:

Պ--Է զէն ի--բ յու զէն, զբբ--բբ--նն և զբբ--բբն ինչ:

Ջարարիտ և մաղրքիտ, և անգէսս ՚ի դարձին պատմեցին մուսայելոցն զբանս իրաւանց և արդարու թն. զորս պարտէր սանել: Ասկ՝ վն առաքելոցն որ նախ առաց, սասքն զբան խ բ յերկիր, և վարիալ առաքելցան, և թնեա քարազուն ին լն անիղերս, մի թն թնուկոցն, թն զ յակորաւ գանց արարին, սակ սաս, թն նախ նց պատմեցին. ոյլ և առեին, նախ ձեզ սրբաւ և աւետարանել. այլ զի՛ շարարին գան ձինս արժանիս, ահաւասիկ գասնակք ՚ի հեթ անտաս, ոյլ արն հրամայեաց, նախ մանկանցն սարս զոչ կերակրիլ, ոյլ զի՛ ոչ անիցին ինչ պատճառ սակ թն՝ զմեք գանց արարին հոգարտաք, և չոգան առ հեթ անտաս. զի այն էր իրաւանց և արդար գատասանն. նախ նց պատմել, որոց որդեգրու թին և պաշտանն, և աւետիցն. յորոց հարցն, և քն լն մարմնոց. որ ՚ի վն ամենեցուն է նմ օրհնել յաւխտանն: Այլ սակ:

Ոն յուղն արբ մն զէնց քն. և զբբ--բբն ի--բ ոչ յարմարն նց:

Աստուծոյ չէ պարտ անհաւուսար սող գնորհս, որոց նա միայն է սակզոյլ և ինամածու. այլ՝ վն երկու պատճառ ՚ի նախապատուեցան հրեայքն. մի՛ զի արբահամ հոյք նց՝ աշխու գտաւ քան զարդս նմ. և երկրորդ՝ զի անասուք զորով որդիք խոսար, և շարարարոյք, հոյքննի զ թնոյք առաւել հոգացաւ, զի մի կորիցնն: Այլն՝ սակ սքն երկրեմ, զի ոչ աւելի արար նց, զի բնական օրհնս՝ հասարակոց ետ. և

դձմեռն և քնն, և զսառն, և հողմ գարնան, զոր ասոց 'ի
 քարմախա, միտակ, և հուսարեաց, և զբարս օրէնան ժող-
 սէսի հրէիցն, և յետև հեթանոսաց զրեաց 'ի վի սեզանցն,
 յանցանելն թ յորդանան: Այլ զայս ասելով գարթուցանե
 զնա 'ի հասարակն երախտեացն այ: Չասոց թէ՛ զայս չս
 բար, այլ թէ՛ այսպէս չարար. զայս օրինակս՝ հասնող յե-
 դիպասան հարուստովք. և 'ի ծովու և յանասարտի գործել
 հրաւս, և հիացնամբ ասլ օրէնս. սախայն՝ այլադ որով հը-
 նար էր ասլեցուցանել զմարդ ին՝ արար իմ աղագ, որպէս
 հոանցեցուց՝ կոսասանդիանսիւ. և հայոց՝ արդատաց սբան-
 չելեօգն. և զոր ասարեացն գործեցին թ իմ ճա. Այլ և զ
 արարտէ ասել քրիստոսեկցոս, թէ՛ ոչ այսպէս արար իմ աղ-
 դաց ար. զի զնքն ևս մեղ, և 'ի մեղէ. և յարագս մեր
 մինչև 'ի մահ խաչի համբերեաց. և զասիակն ևս՝ զմարմնն
 և գարիւնն իւր. զորդէ գրու թէ չնորհս. զսարսխարս թ ին
 զնիս սղարման. և զայլն իմ՝ զոր ոչ է գիւրին թ ո՛նել: Այլ
 զլատատանն ևս մեղ յայտնեաց ասելով, յորժամ գայցե
 որդի մարդոց և նսացի յաթոս փառաց իւրոց, և ժողովս
 ցին ասածի նք իմ աղբ. այլովքն: Այլ՝ որսուէ զգոչս
 նալ ահիւ, յիշելով զսարսաղսն բիւր քանդարոյ. զի ս-
 բու՛ շատ տուա՛ շատ խողբեացնն իրաւունքն զլձարն:

Աշխարհայն անգիւնայ և զասարեայ:

Աշխարհայն անգիւնայ արանց՝ 'ի զարմոցման լինել ասանելեաց փոր-
 ծոց այ, և ընդ անգիւնայ բարեբարութիւն նորս. և փոխուի ընդ այն
 քալ նա օրհնութիւն. ոչ փոյն ի բնանց լիւսնա և շրթնութե, այլ
 ընձ արարած շարժել 'ի իջարդարութիւն նորանց. իբրև իբրև ճակատն
 'ի գնացին. և այլ արթնութեան. զոր և քալի 'ի բարեւոյն սնդե, ևս
 ասել աս յորժ արթնութե՛ յոյն արթնել աս բար և ճանաչար ար-
 բան, յմանուլս, և 'ի զգալն. զբանութե և զանութե, զանուան
 և զընտարս ինչով յանանն: Այն և զարթ գիրարոյն, և յայն-
 ճանն զաշխարհի բնութիւն՝ 'ի զար գիրարութիւն՝ ճանա, և միջոց, և
 քի՛նայ. և զարթնելու հոգեւո՛ւ ասե յաշխարհայն:

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ն Ի Բ:

Ր Հ Ն Ե Յ Է Ք Զ Տ Ե Ր Յ Ե Ր Կ Ն Ի Յ.
 օրհնեցեալն զս 'ի բարեացն:

Աւստի մտխէս զարարածոցս յիննն ասէ, անտի և մար-
 գարէս զօրհնելն սկսանի: Հողին սք խոսի գաւթու. հը-
 բա

բաման տալով, իբր անդրանկաց նախ վերնոցն ստեղծով, օրհ
 նեցէք զտր յերկնից . և շատ թէ երկինք օրհնեցէք . այլ
 թէ յերկնից . իբր թէ՛ օրհնելիայն բարձր է քան զնա, որ
 յերկինս են Եւ՛ օրհներգութ՛ զօրք երկնայինք, որք ընդ
 երկնի կենդանածնեալք էացան, անբաւն զօրութիւն ջիւղ
 դիտե երկինս մարգարէս՝ ուր կայ աթոռ ամուսնէն, ստե
 լովն ճանապարհ արարէք ՚ի ձեզ այնմի՛ որ նախ յերկինս
 երկնից . զի մտաւ ը լիցաք իբրն զայն տեղի՛ ուր կայ նախ
 Վանդի՛ ձեզուն է այ երկնիքն՝ հրեշտակաց երկնիցն, իբր
 նոցայն մեղ . յորմէ՛ օրհնել սակ զտր, որ է յայտնարանել,
 պաշտել, և մտաւ մատուցանել . Օրհնեցէք զնա ՚ի բար
 ձանց . նշանակելով թէ՛ բարձուք են օրհնողքն, և օրհնելն
 բարձրագոյն քան զբարձուանն՝ Ի բարձանց ստեղծ յայտ
 է բարձրագոյն և երկնային վարութ, և անբելի ձայնի՛ օրհ
 նել վայելապար զտրն . քանզի՛ զտրն ստեղծ ցուցանե թէ՛
 ծառայական ա՛նիւ և զտղութիւն :

Օրհնեցէ՛ք զնա ան զբարձուքն նք . օրհնեցէ՛ք զնա ան զբարձուքն նք :

Ի՛նչն զհանձնարս՝ զհրեշտական ներքին դաս սակ, և
 զզօրութիս՝ առանձին դաս կարգէ, որ միջին քահանայա
 պետութ են միջին է . ՚ի վեր քան զիշխանութի, և ՚ի վայր
 քան զտրութնցն դասու . ուստի՛ յայտ է թէ՛ յերկնից և ՚ի
 բարձանց նախ ստեղն օրհնել զան՝ վերին քահանայապետու
 թէնցն ստաց, որ ծայրք են ամ դասուց, և շուրջ զով ստին .
 ուստի՛ պատկառեաց զանձանն կոչել, որք են աթոք,
 քերովիք, սերովիք . այլ միայն երկնայինք և բարձուք
 կոչեաց . և զտրութիան և զիշխանութիան ը զօրութիան յար
 մարեաց . և զհրեշտակապետան և զպետութիան՝ ը հրեշտա
 կայն դասուց :

Վանդի ինն են դասք, և յերիս քահանայապետութիս
 որոշին, և ամենեքեան օրհներգութ են նախ, զի և
 ար անունդ՝ ՚ի վր երրորդութ են ստի, հօք և որդւոյ, և հոգ
 ւոյն օրջ նմանաց . ջի թէ նշ էին ար՝ որդի և հոգի, նախ
 նշ սակ, օրհնել . Վանդի այլ ուիտ է միջոց արութն և
 ծառայութն, բայց եթէ այս . զի մին օրհնե արարած զս
 լով, և մինն ընդունի զօրհնութի՛ սբարբշ զտղով և ար :

Այլ՝ երկնից և բարձանց հրեշտակաց և զօրութնց կա
 պատուէր՝ օրհնել զտրն՝ ստեղծին, օրհնեացնն զնա հրեշ
 տակք նք . օրհնեացնն զնա ամ զօրութիւն նք՝ թե երևս՝ չորսու
 ուրի, և ոչ ևս հրաման տայ, այլ վիայն ստեղծ, օրհնեն
 զնա հրեշտակք նք . օրհնեն զնա ամ զօրութիւն նք :

Վարձեալ՝ ամ երկնայինքն հրեշտակաց անուամբ կոչին զի բուն ներքին դասք են . և ամ՝ վերնական դասքն ունին զնոյ պատիւն և զաշտիճանն : Իբր եղևսկապարս սա մեզ կոչին քահանայք և երկրուներ , այլև՝ պաշտօնեացք , որ է սաք կառայ . սոյ յահաննէս զնոքն երկց կոչեաց , յերկրուէ ապիւրհայ . և առարեալն զրէ սա արևոմէսս , որ էր և պիտկապոս , զպաշտօնոյ քո կատարեալ կալ : Իսկ՝ ներքինքս վերնոյն անուամբն՝ ոչ կոչին սերօրէք , և քերակէք , և այլև զի ոչ ունին զնոյոյն աստիճանն . սոյ սարկաւազն եղևսկապոս ոչ սախ :

Այլև՝ հրեշտակն պատգամաւոր սախ և բանաբեր . և ամ երկնայինքն յոյ անուան բան և պատգամ , կամ՝ միջնորդ զիւ , կամ սուանց միջնորդի . և ամ են սա իրեարս , և սա մեր ամարանան , գորով բանաբերս ամենեցունց :

Իսկ՝ զօրուիթիք շն յետնոյք , ի է զնոյոյն ամենեքեան ունիցին . այլ զի՝ ամ միտ երկնային ունին էս թի և զօրուի , և ներգործութի . էսի կոչին , զի գոյութիք են . և զօրուիք սախն , բարորամ՝ զօրք են և կարեն ինչ սանել : Արդ՝ երբեմն յետութիւն էս թիք կոչին . և երբեմն ՚ի կարելոյն՝ զօրութիք . ՚ի գէտէ թէ սաս զամ գասան կոչեաց զօրութիս՝ ՚ի զօրութիս : Սոյ և այլուր՝ ՚ի բանաբերութիւն զամենեան հրեշտակս՝ սակով , որ հանցէք զսա ամ հրեշտակք նոյ :

Եւ զայս ասացեալ ոչ յամէ ՚ի վերինսն պատկառանօք , զի մտխէս ոչ ճառեաց զսանելն նոյ . բայց՝ զսա թի ՚ի յասն թէ պարս զհրեշտակս ի բ հոգիս . յաղագս սոյն՝ վուիթով լծանն ՚ի ներքոյ հաստատութեցդ՝ սակով :

Օրհնելէ զս արեգիւն և լուսն . օրհնելէ զս ամ սոգիւն և լոյս :

Առցս իշխէ հրամանս տալ . զոր սխմորս՝ սասեղք լուսոյ սախ . յառաջնումն առուր՝ լուսոյն հրամայեաց ամ լինել և չորրորդումն՝ յանօթ արկեալ՝ զայն ելևեցոյց արեգակն և լուսին և սասեղաւ Արեգակն՝ մեծակն , լուսոյ սկիւ , զի լուսոյն սեռն և յասակ լոյսն ՚ի սմաէ : Առսին կոչի , իբր թէ լոյս ունի փարատիչ մթութն զիշերոյ . որ փոխփոխմանն նշանակէ զայլայլանն բնութիս մեր . սոյ արեգակն սասնել լոյն՝ զմահն մեր , և ծագմանն զյարութն : Եւ զայսպիսիսս առանելով ՚ի նոցունց , և կրելով օգոտս՝ օրհնեմք զնոն . զի թէ սկեա՝ սնբանք են , պատմիչ են փառայն նոյ , և ի ամ երկիր ել բարբառք նոյ . զի են պատճառք խոսից և ի սաստուի և օրհնուեն նոյ . և երեմամբ իւրեանց ՚ի պէտս պայծառութի :

և գեղեցիկութիւնն, և ձրի և հասարակ բարեգործութիւնն և ամբն
բարեանց:

Գարննայ արեգակ՝ աւետարանն, և լուսին՝ օրհնքն.
աստեղք՝ մարդարեւն, և առարեայ զին. լոյս երեք առուր՝ որ
նախ քան զարեգակն, խոստովանութիւն յերեքունձեաց ամ
ութիւն. և առ մեզ ճրագաց լոյսն, և սոյժառայեալ զին քա
նին և առարեանութիւն:

Օրհնքն զաւետարանն. Զորք որ ՚ի վերայ քան զերկինս, օրհ
նքն զանան քն:

Երկինք երկնից՝ յայտ արար թէ՛ ուստի օրհնեն զամ
երկնայինն յերկրորդէն յառաջինն. որ է յերկրորդ երկնիցն
աւր զօրին կան, յառաջինն՝ ուր ամ կայ, ասն զօրհնութիւն
Եւանջիւս հրամայ՝ օրհնել, զի և նա եղակն է, որ ծածկէ
զամային վասն՝ ՚ի վերին բանականացն Եւ երկինք երկ
նից կոչելով՝ բազմաորական. զի երբայեցիք և մեք ևս՝ չու
նիմք երկրական անուն յատուկ, այլ յովանականան կոչմնք,
իբր զերկու մարդն՝ մարդ իկք, և մարդք կոչեմք. այլև՝ զբա
զումն միաւորական, իբր ակննացի, կամ հայեցի, և հոռ
մայեցի:

Այլև՝ երկինք եկեղեցի. և երկնից երկինք՝ վերինն
օրհն, օրհնեղառնն. Զորք որ ՚ի վերայ քան զերկինս, որ
բաժանեցան ՚ի սեբբին ջրոյս՝ յերկրորդում առուրն, և ե
լին ՚ի վերայ քան զհաստատութիւն, բարձր քան զնա՝ իբրև
զերկին մի այլ. յորոյ վերայ ասի կայսեր հրեշտակաց. և ե
լանն ընդ նա և ի ծաննն, հրեղինք գորով, և ոչ շեժանին,
նման ասի օրհնել զոր, այնպիսի հրաշք, և հրեղինացն լեզ
ուօր: Զորք որ ՚ի վերայ ասէ և ոչ ՚ի վեր հաստատութիւն.
նչ ոչ կարծեցին աննք՝ բանական գոլ զժուրն զայն, և լու
սաւալ. և զնեքինս ջուր գեխեխեալ, և գիւարնակ զի և
սա լալ օրհնեղառն է այ իւրով յորով գառնի բարութիւնն:

Այլև՝ Զորք ՚ի վերայ երկնից ասի, աւարանն ամբն
կալ, որ զձեռալն գեր ՚ի վերայ երկնից առարէ. զի այս է
ջուրն՝ որ ՚ի վեր գլխայն յի արկաւ, և վերագոյն գառաւ երկ
նից: Զանունն ան օրհնեցէք, յաճախ է գառաւել ՚ի գիրս
հրաման՝ օրհնել զանունն ան. զի ցուցցէ թէ է իսկուի բնու
թեան անգիտելի գոյ. զանունն՝ որ՝ որ սրբաբանական է օրհ
նել հրամայել, զի յի են բարութիւն որ ՚ի վեր այ կոչին ան
ուննք, բարի, բարեբար, գեթ ամ, որդմամ, և լոյս, անա
պօրհ. և կեանք, և հաց ՚ի յերկնից լիճեալ, և ջուր ծարաւ
եաց. և այլն:

Յայտ առնէ թէ՛ վն էր հրամայէ օրհնել զանն . քանզի՛ պարտին սսէ արարածք գորով: Չ ի 'նա սասց' . բանիւնս այսու իրք չորս և խնասոր գեղեցիկիք յանդիման կոցոյց . զի արար, և յովից արար: Ան սասց, և եզնն սսէ . որ է երկու, հրամայեաց զիւրաւ և անխասակ . զի 'ի մերն հրամայել' զիւր անխասակ թի . և հաստատեցան, զորհնելն սսէ 'ի նոյնու թի:

Ասացոյ զն յառիշտնս յառիշտից. սահման իբ' և ոչ անցանին:

Այս սյլ խնասոր, որ ոչ խառնակս ինչ և շխթեալս եթող զեղեարնս, սյլ կարգ եղ, և դաս, և որոշումն պատանոց վերին լինել, և միջին, և ներքին. խնասկիք, և գրակիք. բա նասորք և անբանք. իշխանք և իշխեցեալք. յամ կենդանիս. և կացոյց զնախախնամութիւն կառախար և պահապան, կող յիւրաքանչիւր բնութիւն: Սահման եղ, և ոչ անցանին. յայտ է՝ չե եղեալ սահմանն, բատորում սսէ, եղ ի ծովու սահմանս, եղ եալ գրունս և վախանս . սասցի ցոյղ վայր եկեացես, և մի զանցանեցես Սահմանք են բնութիւք և խառնումնք, և որպիսութիւք կերպից, և ձեոց. տեղիք և կայք, և ծնունդք կենդանեաց, և եղանակք 'ի տարիս' գարնան, ամառան, աշտան, ձմերան. տիւք, գիշերք, ժամք, աջորումք. ամանս ժամաց սահմանն և գիշերոյ, սյլ և է տեսանել 'ի սկզբանէ լինելութեն' մինչև ցայժմ, և կայ յախտանս, անճառ և հրաշալի, և լի զարմոցմամբ. և գործ խորհրդոյ՝ զցոյղ և զցերեկ:

Իջանէ յերկիր և 'ի ծով, զի գրացիք են, և ջուր ծովու՝ 'ի վր ջամաքի է. և որք անդ ստեղծանին՝ խառն յերկրէ և 'ի ջրոյ կենդանաստեղծին. իրք սսէ:

Օրհնելնս շք զնրիւն' զնշտոց և չժ իորս:

Չոր անգէտք՝ չար և վնասակար սսնն զիւսս, զոր վնչապ կուէ, իրքն զիւխութան՝ որ սկիզբն է, ստեղծման ջրոյ նոյն. և յարքս մեծունն՝ վնչապ կուի, սս'ն ոչ օրհնելն զնժ. սյլ՝ օրհնես զայն՝ որ արարն զնն. զի յահ և յերկիւղ տեսողաց են, և 'ի զարմայումն խնամոցն սյ. զի յանաստեղծաց իտրքս արկեալ զնն, զի մի վնասեցնն գնաւորդան Մեզ մի լիցի սակ զայն զչարայն: Այլ զի՛ հեթանասք ոմանք 'ի պաշտոն սսին զայնպիսին, ջուրանէ թէ՛ շեն ամք, սյլ՝ օրհնելք ուք շնամբարին սյ: Ա իշապք որ յամ խորս . զայն յայտ առնէ

զինուանն՝ որ արդեղ զնն՝ ՚ի խորս: Ա՛ւ՛ զի յօհաննէս պայտէս
 սակ, օրհնեցեք զկապուք և նմ խորք: զի խորք ճախաց և ճս
 վակոց՝ պիտանիք են նաւորդաց, և սնունդ ճախոցոց, և կե
 բակուք լուսաւորաց: և պատճառք օրհնութի և նն սրանչե
 լարարին: Այս ջուր՝ բերանով մարդոց օրհնել զյոճ, իբր
 ջուրն վերին՝ բերանով հրեշտակացն: զի ակններեան պայտ
 օրհնեն, կաղով ՚ի սահմանն՝ յոր եղևն անշուշէք և անբանք,
 պահեցին և պահեն զսահմանս իւրեանց, և լինին ընդ սասու
 ցիչ և շարժիչ յօրհնութի նոց: Այլ՝ բանակաւոր խառքեցան
 ՚ի վերնոյն՝ և ոչ օրհնեցին, և եղևն զեք: Ա՛ւ՛ ազամ՝ որ
 չպահեաց, անկաւ յախաս, և ՚ի ցաւս, և ՚ի մահ անասնոց, և
 յայլայլմունս երկրի որք պահեցին զիւրեանցն: քանզի՛ յայ
 լայլմունս է՝ նոց կայսականութի նոց: զոր և երկնն, և զժամարաւ
 բերեն, մինչև ազատեցին ՚ի ճառարութի, ազատեցնութի
 յազատութի փասաց որդւոյն նոց: Աւերես՝ ակն թէ սահ
 ման եղ և ոչ անցանեն, զի՛ նոց է: Իսկ՝ բանակաւորաց սահման
 անձնելիսան կամին է: քանի կամին՝ վերանան մինչ յոչեկոյն ցան
 կութի՛ իբրև զիւրացե ազգ: զի ցանկալի է՝ նոց ջուրն՝ քան
 թէ յախակնից տանջին, ին անվախման էութի և ն իւրեանց:

Հոր և իւրոս՝ ին և սահման հոգի և հոգի, որ սահման զիւր իւր:

Հրաշափառազոյնս սակ, զհակառակնն ՚ի միասին դա
 սելով, հուր և կարկուտ: ուն յեզփարտս եղև ՚ի տանջելն զն
 հրով, և կարկախէ: և ՚ի միասին կապել զհակառակնն, հուր
 ՚ի մեջ կարկախէ: որ ՚ի բեկանելն կարկախէ՝ հուրն այրէք զիս
 ցեակն: Իսկ՝ այլն նմ ՚ի ջրոց ունի պայտութի նոց: հոգով հիւ
 սիսոյ փչելով՝ զեջանոց, և պաղեալ, և զնասին կատորեալս՝
 սանել կարկուտ, և փրփրեալ սանել ձիւն, և յերկրի զջուրն
 սասուցեալ միատարր՝ լինի սասն և զարամուրք անոցոց լինի
 օղ մրրկեալ, և ին փոշի զանկեալ՝ կոշի մրրկի: Չստա բանն
 նոց սանել, և սորս սանենն զկամն նոց պաշտել ՚ի ժամուս՝ զա
 բարամս իրատելով, կամ բարի սանելով փոփոխմամբ ո
 զոյր: կամ մարդկան: կամ տարերաց ՚ի պիտս ինչ, զոր
 բանն զիտել, և կազմել: և ոչ անբանեալս յարմարին պատ
 քիկ, այլ՝ հարկաւորեալք և բանազատեալք ՚ի խորհրդոց
 նոց: և յորժամ կամի՛ թոյլ սայ սասուցեալ բարաց մարդ
 կան բարբարոսաց՝ իրատել զպղպս, բաշարչար և հոգմակոճ
 եալ պատուհասութի: Այլ ՚ի մեր ժամանակս՝ զս մեզաց մե
 ըոց անշուշտականաց, ազգ հիւսիսականք՝ որք կոչին թախտարք,

յերկար տանելով մեզ գնեա՛ն՝ յորով ժամանակս . և է՛ զի սակաւ ինչ մեղքանան ՚ի յող հանգարս՝ ՚ի բաղարուն նոյ վասն շունչ կշտեցոյ տազնապեալ անձանց :

Աբրին՝ և մէ Բարչանո՛ւք՝ Զորս գործիչս՝ և մէ Եպրս :

Աբրինք՝ որ ծնողք են արեւրականց և բուսոց և բան ջարոց, ՚ի պէտս բժշկութե՛ն դեղոց . և բնակութիւն կողմերսնաց, և մեծ և մանր երէոց, որով որհնի ան : Այլե՛ լեքինք սքք մմ՝ հրեշտակք և նաշապետք, և արդարք, բարձրա դոյնք ամբարշտութիւն և ստարթութիւն : Ծառ պողպտեր՝ ՚ի պէտս կերակրոց, և ՚ի վայելչութիւն աչաց, և ՚ի հաս սքնոց, ՚ի ծաղկոցս և ՚ի բուրաստանս, զորս պատուեաց, և մեկուսի գտեաաց յանտառաց : Եւ՛ զկնի երեւր գնմ՝ մայր . սքք են և նորս պիտանիք՝ ՚ի շինուածս և ՚ի հովանիս, և ՚ի բնակութիւն գաղանաց, և ՚ի դաղարս թռչոց . իրբե իշխանք և ի ազաւորք և գոսոցք երկրի՛ խակասիրտք և գատարկք յառարկնութիւն . սակայն՝ պիտանացուք ՚ի շինութիւն աշխարհի . ի է՛ պէտ չուցիկք են դեհնեոյն :

Գաղանք՝ և մէ անասունք . սողունք , և մէ Բարչանո՛ւք Բնասորս :

Գաղանք՝ յերկիւղ չարագործաց, և անասունք՝ ՚ի ծառայութիւն մարդկան և գաղանք՝ վն պատաստութեն կռին զոր մեղքն մեր գաղանացուցին . զորս պարտ և ՚ի տեսանելի զնն՝ գալ ՚ի յիշատակ չարեացն մերոց . և ինչէլ իրբե զնոց և զդանիւղ , որոց ոչ գաղանացան : Անասունք՝ զի անխօսք են և անասելի . նշանակք պարզանաաց , ուր գաղանք՝ խորանան կաց : Սողունք և ամթռչունք, ՚ի մի յարեաց զորոս յիշատակն զի ուր սողունքն չէ երկիր և չէ ջուր սողին , նայնպս՝ թռչունք չէ ոչ ս . սողունք սքք ՚ի կերակուր , և անարքն և թուեա որդե ՚ի պէտս դեղոց, և չարիք և գահիճք փաստապարտից : Այլնոյ՛ և թռչունք ՚ի կերակուր և յառայլութիւն, և ՚ի ձայն քաղութե՛ն ՚ի հրձուանս մարդկան : Այլե՛ նշանակք պէտպէս արտից և բարոյից , սողունք և թռչունք՝ առաքրեաաց և հպարտից :

Թագաւորս երկրի՛ և շրթ իրբանոց . իշխանք և մէ գաղասորս երկրի՛ :

Վարդաւ գնեա եկն գործոցն նոյ՛ յերկնէ յերկիր իջեալ և ՚ի դրացին իւր՝ ՚ի ծով , և ձանապարհորդեալ չէ լեքինս և չէ դաշտս, և չէ ամկենդանիս ջրայինս և ջրանքայինս, զկնի
ամի

ավի դայ 'ի մարդս, իբրև մեղսէս՝ որ զընտելիս թագաւոր
եցոյց ամի . իսկ՝ մարդարէս զհետ աստեանաց դայ, որ 'ի
մարդկանէ ընտրեցան, նախ 'նյ հրամայէ գոհանալ և օրհ-
նել, զի պատուեցան քան զճասայակիցս ի բնանց. մի ունե
լով բնութի, զի իրաւամբք գատեցեն և արդարութի, յի-
շնլով՝ զի և 'նյ ար դայ յերկինս. զոր օրհնել արարէ քանի
և գործով, 'նմանիլ 'նմա՝ իրաւամբք. զոր և ստարեալ ասէ,
պաւստերէ է ի շխանութի, եթէ ոչ յնյ, և հրամայէ հնա
գանդ լինել 'նմա :

Արդարեալ և իստան, թիւք և գլխոյ՝ շահնգէ, զանոն քն :

Չի յայտրուամ հասակի՝ յորում և իցեն, զհանդէս
ստարինութեն նոցցեն արժանաւոր հասակին, զդուշասցին
'ի մեղաց և գործեցեն զարիս . և կուտութի ար. երեսա-
սարդութի երկիւղազարդ. ծերք գոհացողք, և իրաւաշատք
վնյ զպայցն աս ընթեր դնէ, և զերտասարդա՝ և զուսանս
ստաջնայ, զորս իրատելով յառաջ է անցուցեալ, և ինքն 'ի
մջ 'նյ, տեսանելով շուրջանակի զվարս ասնեցուն :

Իւրջոյցս անոն ՚ք զայն. իստաջանութի նա յերկին և յերկի :

Արդարեանայ զբասնալ կուտարշատելեն, յորում յա
նուն յի քնի ամճունը կրկնի. խոստովանութի 'նմա յերկինս
և յերկրի. նախ յերկինս միայն խոստովանելին զնա, և արդ՝
յերկինս և յերկրի, իծեալ յերկնից 'ի յերկրի . զարձեալ
եղանէ 'ի վեր 'ի մի յարելով զերկուսին ճայքան, զի ոչ գոյ այլ
ամ յերկինս 'ի վեր և յերկրի 'ի խոնարհ . քանզի՝ որ էջն
յերկնից՝ նոյն է որ ել 'ի վերոյ քան զամ երկինս . զի լոցե
զամ ի բով խոստովանութին :

Իւրջոյ սանէ ք զիւրիւր թուլըրոն իւրոյ. շահնգէ յմ սքեոյ
նա. յարդոյն ինչ թուլըրոյ՝ որ զիւրիւր սա ք :

Ազջեր անտամբն զգորութին ասէ նյ . ուղ եղջիւր՝ սք-
կենդ անեայ է, և արն ար ժողովոյ եան իւրոյ. այն է՝ որ է նյ
գորութի և խոստովութի, և տուաւ մեղ զթուութի հօր՝ մա-
նակ և որդի, և եղջիւր փրկուե. Օրհնութի յամ սքց 'նմա
գատանէ զորոպէս պարն՝ զորս ոչ արժէ . զի 'նյ փոխելակն
է յերկինս և յերկրի օրհնել զամ. և մեղաւորին ասէ, զաւթ
իսկ զու ընդէր պատմա զարդարութի իմ. զոր 'ի դէպ է
մեղաւորքս զանաւարով 'ի մեղաց՝ նորք օրհնեմք զամ 'նախ,
և

և յոյս ունիցիմք զայլ 'ի մեզ առաւելութիւնն' 'ի մեր պսկոս-
 սութիւնս: Է որս զասակցեալ օրհնեմք Է նա: Զորդւոց ինչի,
 ցուցանել ինչ սքս ամ որդիք ինչի կոչին ին առարկելն. որ
 ինչքեր խաղաղութի 'ի վր ինչինն այ . զի ոչ որք մ'արմնոյն
 միայն համարին 'ի զուտի . այլև' որ ին հոգւոյ. բարորամ 'ի
 վր բերել' ժողովուրդ. որ մերձ է սու նր. ոչ տեղեալ զի նա
 ոչ է 'ի տեղում. այլ առարկեալ ինչ . որոց ոչ իցէ մի՞նչ և
 արտուան մեղքն, որ սասոց, ամ մերձաւոր եմ նա և ոչ հեռա-
 ւոր. այլ մեղքն ձեր որոչնն զիս 'ի ձեռն. զի ին յիսն այ մերոց
 ուր երկու և երեք ժողովեալ են յանունն նր , կայ 'ի մեջն այ
 օրհնեալն յախտեանս:

Աշխարհայ . անգիւնայ և զասարկայ :

Յիս Կրիստոս օրհնեմք ինչ այ շնորհակալ . այլև' ի սասոյն յառաջ
 ինչն յոյսն յաշխարհայ . և սոյն ինչն 'ի մեր ինչն յոյսնն օրհնե-
 մք :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Ի Ս Թ :

Օրհնեցէ՛ք զմր յօրհնեմքն 'ի նոր . օրհնեմքն նա յնիւնցիս օրհնոյ:

Արեամբն քի փրկեալք 'նոր ուխտիւն' որ սասոց, այս
 ուխտ 'նոր է իմով արեամբ, բաւ պօղոսի, բայց եթէ 'ի քն
 'նոր արարած իցէ . ալդ' սոցս վայելէ 'նոր օրհնութիւնս յա-
 մենանք երրորդութիւն, և 'ի միասնական ամուսին' տալ ըզ
 դոճութիւն . յեկեղեցիս սրբոց, 'ի ժողովս արբոց . զի ամե-
 նեքեան 'ի մի բերան փառաւորեացնն զաստուած միւս և
 հանապաղ:

Որոչնոցն ինչայն յարեմքն ինչ . որդիս օրհնեմքն յնորոցն 'ի ինչն-
 ոցն ինչնն :

'Նորս ինչ' 'նոր արարած եղեալ, և ոչ հինն' որ սպան
 զայն' որ արարն զնա . որդիք սխանի վերայ' յեմասցեն 'ի
 իմագաւորն քն, բաւ գարշիկի:

Օրհնեցէ՛ք զանան նորս օրհնեմքն . սաղմոս և օրհնեմքն սու-
 ճաւ սասոցն նա :

Չանունն 'նորին օրհնելով զյն քն' սաղմոսութք և օրհ-
 նութ . 'նորս գարձեօք և մեր բերանով:

Հոգի քո ընդ ինչն ինչն քո ինչն . և բարձր ստանի զհինգ ի ինչն .

Արոց հասկն եղև և սասց, ժամանեցու թի իմ հաճոց եղև ինչն . և բարձր ստանի զհինգս՝ որոց սասց, երանի հեղաց, զբարձր երկիրն սալով :

Պարթևացին զճն ինչն . և զնորացին ի հանգիստ ինչն . և բարձր ստանի զնորացին ինչն :

Փառք՝ որ է խաչն, որով սրբի առաքեալն . որ նա է ժամոք յնի, որով ժամ առաքեցաւ՝ ըն յհասնու աւետարան չին ՚ի չնճ սոցին ՚ի հասնու իւրեանց, սխմարս ստե յան կողինս իւրեանց . հանգիստն է՝ զոր յն սասց, եկայք առ իս նմ աշխատեալք . և ետ հանգուցից զնեղ : Ան բարձր սրտսցին զնճ բերանոք իւրեանց, խառտովանելով զբարձրանալն յնի ՚ի խաչին, և զամենեւեան առ ինչն ձգելն . զի սրտի՛ հաստատել, և բերանով խառտովանելն :

Անոր ինչն ինչն ինչն ինչն, ստանի հարացանն ինչն ստանաց, յանգիստն ինչն ինչն ինչն :

Չի սրով և սրով իւր ժանեցին զնոր, և մակարայեցիքն զանտիրոս : Այլ սուք բանն է, զոր նին եկն արհանել յեր կիր՝ զբաժանարայն, որունալ զհաստացեալն յանհաստակցն . զոր և ստին առաքեալն զհին և զնոր կտակարանն որով ստին հաստացանն ՚ի սաստանացէ, սաստելով նմ, և հասնելով ՚ի նմանէ զսոցս մարդկան, յանգիստն նմ երկրի, կոր ծանեցով զնե հեանս և զբաղինս նոյ : Այլ և երկայրի սուք՝ զի կապելն և արձակելն յերկինս և յերկրի . զաստանաց կապելն, և զհեթանոսս արձակելն ՚ի կտականոց նոյ յերկինս արձակելով . յն՝ յուրբեցելով սասցեալ թէ՛ զլերինն խորհեցարաք :

Ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն ինչն :

Արք թագ էին եղևալ և շուք անձանց՝ ՚ի դալն ՚ի զն եկնի, որք կապեցան անդ էն, և զորովարք նոյ ՚ի ձեռս կապեցան երկաթով . և առ մակարայեցուցովն անհի՛ կապեցան թագաւորք, և զորովարք նոյ յե՛մ . որք և յետ կապելոյն՝ հաստան ձեռքն, իբր նիկանուլոյն՝ զոր հաստին և կախեցին ՚ի դրան սաւալին : Այլ և զն՝ ազաւորս հեթանոսաց կապեցին առաքեալն ՚ի սեղն թի . ուղ սեղրեարաս զկաստան զի

գիտնաս . և սքն գրեցոր գորդատեսու . և գործուարս նոցա
ղեկական և գործարդուխա՝ ոչ միայն հաւատովք 'ի քն, այլե՛
նեռակապօք, որ է ծանր և վատաակաւոր ձեռօք աւարկնուն :

Առնել ընդ դատարանս 'ի գորչ . զսուս այս ին ան սրբոց ընդ :

Չոր նախ գրեցին մարգարեքն՝ մովսէս և այլքն ըզ
յաղթ ութին իւրի, և այս փասք է՝ զոր սան նմա ամ սքք,
ուրախացեալք ը վրկուելի ազլատոհմին իւրեանց : Ան յն
ան մեր դատատանաւ մարտեաւ ընդ թնային մեր և ոչ
անարար, սասց 'ի դատատան եկի յաշխարհս յայս . եւ
զայս գրեցին մարգարեքն գաղաչանա իւրեանց, արև ան և
դատես գերկիր . արև ար հրամանաւն՝ զոր պատուիրեցիր
և այս՝ փասք է և պատիւ յամ սրբոց, յերկնաորաց և յերկ
րաւորաց, զի գաղաչանս 'նց լուա, և եկն 'ի կեցուցանել
վն՝ ասե դաւիթ , օրհնեալ է ան որ ոչ 'ի բացեաց արար
զազօթ ս իմ . և բարձր առնեմ զքեզ ար՝ զի բնկարար գիս
եւ սերտիւքն երդեն, սք սք սք ար գորուիւց, ի են ամ
երկինք և երկիր փասք նք . իբր 'ի ծննդեանն հրեշտակք
և հովիւք ասեին, փասք 'ի բարձունս ան և յերկիր խաղա
ղուի . եւ քերթեքն յեզր բորար գեաց, օրհնել են փասք
ան 'ի տեղում իւրում . և մեր զամեն ասեմք, եղիցի եղիլի :

Եւ լինալու . անգիւց և շուրջիւց :

Յուրաքան օրհնութիւն է այս, յաւոյս լինելոյ յամ ետրդի՝ անան
նեղութիւն, որ ունի :

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս . Ճ Ճ :

Օրհնեցէ ընդ 'ի սրբոսիւն ընդ . օրհնեցէ ընդ 'ի հոգոսոսիւն 'ի
շրբոսիւն ընդ :

Եօթանասունքն ասեն՝ օրհնեցէք զան վն սքք նք, որ
մեծ և բաւական սրտածառք են սքքն՝ օրհնեցէ զան . զի թ է
վն անկոց և գաղաչանց բնկարար հրաման օրհնել զան , օրհնութ
և ս առաւել վն սքք նք : Չի ս՝ ակամեքր զերանելին զպօ
ղոս, կամ զան ընտիրե գաղաչոս, բանիւ քարապուի են սրայ
ճառացեալ . կամ զյաղթ ազգեաց վիտյան, կամ զայլ մա . ու զ
ղիւքն աւարկնութե, և ոչ շարժէր, կամ արդ և ս ոչ շարժի
յօրհնութի տակոյն զնս մեզ : Չան ասելով՝ զհաշտական
և զբարեգործական անունն . 'ի հաստատութե, վն անմահ և
հաստատուե կայեալ գորայն , սրբ զգուշանան մեզ ազօթ իւր
և պահպանութիւն . զի ինքն կոյ յանանցութե , և սրահն զնս :

Օրհնեցէ՛ զնա՝ որ զգրաւ զնորս քրիստոսի զնա՝ որ զգրաւ զքրիստոսի զնորս :

Եւ թմանաստեանն հնչմամբ փողոյ ասեմն . զի գործի էր և այս՝ քահանայադեատական , առ ՚ի յիշատակ լերինն սինայի Կովեցեք զիս տաղար . գովեցէ՛ք զնա ճնծողայիք յորդանանայիս : Հրէայքն խաղասէքք և լիտիք էին , ՚ի մեհեանա եզիպտացեոցն սովորեալք . թող ևս իւրեանց սովորու թըն յարենալ ՚ի տր : Եւ՛ արդ՝ ասե՛ ՚ի բաց արտ զնայն երգոց քոց : Օրհնեցէ՛ք զնոր՝ որ զգրացոյց զմեզ ՚ի գիտել զնա . ՚ի բազում մեծութե նր , և ս՛կարէ հաւատարեւ մեծութե նր զորհնակն , և ոչ որ , այլ լն կարի ջանալ պարտէ :

Օրհնեցէ՛ զնա՝ որ յնորս քրիստոսի . քրիստոսի զնա՝ որ զգրաւ զնորս :

Չոյնական գործեօք , որ ՚ի բնութե , սաղմսիւք , զաւթայ և այլոց մարգարէիցն երգալք :

Օրհնեցէ՛ զնա՝ որ յնորս քրիստոսի . քրիստոսի զնա՝ որ զգրաւ զնորս :

՚Ի խղճէ մասց ազատ սիրտ՝ ջնճութիւն օրհնե զնձ :

Օրհնեցէ՛ զնա՝ որ զնորս քրիստոսի . քրիստոսի զնա՝ որ զգրաւ զնորս :

Յամ ձոյնիւ . այլև՝ առ մարդիկ քաղցր բարութ լինել : ՚Ի բարբառ լսելի , որ և այս լինի բարեգ թմութիւ և ողորմութիւն , որ ասաց՝ մինչդեռ ՚ի սրտիդ խօսեցիս լուսոյց քեզ :

Օրհնեցէ՛ զնա՝ որ յնորս քրիստոսի . քրիստոսի զնա՝ որ զգրաւ զնորս :

Ա յսիւքն՝ ամազդ մարդկան , զի երբեմն ՚ի մարմնոց կոյի բանականս , և երբեմն լն հոգւոյ . լն այսմ՝ օրհնեացէ՛ ամ մարմին զնձ . և առ քեզ ամ մարմին եկեացէ . և ասա՝ ՚ի հոգւոյ բանականէ յորջորջէ զլսումն աղդի մարդկան . իբր թէ՛ խրատեալքն ՚ի բոլոր սաղմասցս հարիւր և յիանկոս՝ ՚ի քոց բնիկեցեալ զտարմնական մանկ և զաղակար ՚ի , և հոգիաց եալք օրհնեն զնձ լն հոգեղինսն , զի անդ կատարի խորհարդն այ , յորմ՝ ՚ի դասս նց կարդէ զհոգեղինքս՝ հրեղէն նարդմաւր . զոր և մարգարես խմցեալ է արկ հիմն զերանութին՝ որ մկրտութիւնն անկին ՚ի գնացս ջուրոց , և ասն ըզ պատեղն ՚ի մատու , որև աւարտեաց ՚ի խաչն . որ է այս սաղմոս՝ կատարուին անկ , որ է խաչն , որ ասաց . օրհնեցէ՛ք զնձ ՚ի

Ի սրբութեանն զի զխառն կայեաց սրբութի, և նախն իսկ արար սրբութի մեզաց մերոց: Ի հաստատութե ի զօրունն ՚նք ասելով՝ զեկեղեցի եջոյց կառուցեալ ՚ի զօրութեանն և ՚ի բաղում մեծութեանն. զի ել ՚ի մերոյ քան զամերկին՝ մարմնն խանորհ: Ի բանս քաղցր, զի մեզք և կաթն բղխե ՚ի ներքոյ լեզունի հարսին եկեղեցոյ. զոր վնայնն աղայք նորս ասելով, քաղցր են սախը քո քան զգինի. և քաղցր են ՚ի քինս իմ քանը քո քան զմեզք. և ՚ի բարբառ լսելի, յասին եկայք օրհնեալք հօր ինոյ. յարում ամ հոգիք ՚ի հոգեօր կեանսն՝ հոգեօրաց օրհնեն զամ ՚ի ձայն զօհուհ. և քաղցր եղիցին նմա օրհնութի մեր. զի պահապն մեղաւորք յերկր. և սրբեցինն արատաւք ամ և քերան զատարարուհ. ջաւք. և հեծութիք, և տրամութիք. Նախ՝ ասի ՚ի ձեռք, սպրմանն ամ մարմնն, և սաս՝ ամ հոգիք. զի հոգւոյ և մարմնոյ արար չին՝ պարտին արարածին օրհնութի: Այլն՝ արժանապէս երգիչն ձ՞՞ սաղմոսացս՝ հաւատալի է, զի հոգիանան հոգեխառնեալք յասինսնք հոգւոյն երգեցեալ սաղմոսս այս, ՚ի համարս մտեալ հոգեղինայն զասուց. որոց դարձ է մշտնն նաւոր և յաւեժացս բերեղանօք օրհնել զամ՝ յեթա սննինս և ՚ի միում բնութենն, զհայր և զորդի և զամենայնք հոգին, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յախտենից. ամեն:

Արոյ յուսով՝ յեցեալ ՚ի հաւատան անկիւն, անչափ, անհամար, անեզր, անասման, ողորմածին այ. Աւար զան մեղաններկ մարմնն, եկի չե երկնագնաց ուղիս, բուռն հարեալ զողորմած ձեռացն յի, և զեկեղեցոյնն, հասի յաւարտս ՚ի ձ՞ն՝ տունեալ զբիւր քանքօր պարտուցն ինոց ՚ի սաղմոսս, և յաղօթս՝ նախ քան զմեզ գնացեալ առաջնօրդայն մեկնաղաց հոգիալեցից. և ՚ի յիսուն ի ինն՝ ազատիլ անուանիմ յազատարարն՝ և յամարարն հոգին նր ապաւինեալ, յինս ուրախութի մեծարելով զազատ մանկունս եկեղեցոյ. և զմտաւ արարածս, բոլորիք և մասամբք բազմա պատկեալ. աղաչելով զամն՝ զիննեալիս և զգալիս որքան կա մի, և կարէ, բնդունել յամենեցունոյ, յազալս ինոյ միկութեան. ինոյութիք և յամարապէս ցնծութիք օրհնութի. գոհութի, փառք, պատիւ, և երկրպագութի, ՚ի սկիզբն հիմնարկութե արարածոց՝ մինչև յօրս յայս. և մինչև զհատարումն արարածոց, ՚ի նորանայն երկին և երկրի, և անչորա յաւիտենին. Ա՛՛ և ա՛՛ և յիւրում անսկզբութեան, և յանփախմանութեան, բարեբան փառաւորութիք օրհնեացի անկարան բնութի, յի պահելով զեկեղեցի և զաշխարհ. զի ինք և ողորմութիք և փառք իւրովք. զամեն և զեկեղեցին սասա-

յնն համարձակող յնքն և մերձաւորն 'որ սքր ամ' երկնս,
ւորք, և երկրաւորք, որք էին, և են, և լինելոց են. անմեկ
'նելի զմեր 'անաստաթիս կամել լով ինքեանց, և յոյ հոյցե-
լով յամենազրտ' ան'ն և 'ի բարեբաւն բարեոյն յաւիտեանս .
ամեն :

Եւստ
Գլ. Խ
Կարգաբան

Ընտ առջեա թանգիր Գրա-թի որբաւոյ թանգոյ 'ի ժամանակի շի էլ
նա նահաթոյ ընդդէմ գողի-թեա , սառլի սառաւոյ , և մի զորոցն
իւրոյնէի :

Փոր էի իս յնշարս ի՛, և իրաւոր 'ի քան հօր ի՛նոյ . որսձեի
չիւշինս հօր ի՛նոյ :

Չորս ի՛ որբոն սառնորան. և իստանք ի՛ իստիցն գործի օրգ-
նա-թի :

Իսի որբ' ո՞ գործոյն զոյս քն ի՛նա՛մ. ինքն քր մի լանցն զմի :
Ե՛ սառնոց քր զնշարս ի՛ր. և հաթարց շին 'ի հօրե իտանց հօր
ի՛նոյ. և օթ շին յօթա-թի ի՛նոյ ի՛րոյ :

Եւշարս ի՛ ինտիճի և գեղեցիկի. և ոչ հաճեցաւ ընդ նո՞ քր :

Եւի ի՛ս ընդ սառլ ալաւոցոյն, և Եւլեցի զիսառնո՞ք
Հանի զսառնոցն 'ի նանե, և հաթ զգլխի նորին. և իտարի ընտի-
թիս յորբոցն ի՛նէի :

Սաղմա՛ս ոն տաացեալ է յիւրում տեղաւճն, երգոյ է անուն.
յայտ է և սա երգող ասիւք 'ի հ'նումն, ուղ և արդ ասի յե-
կեղեցւոց 'ի յիմեկորդի պենտեկոստէին, յաւուք իջման ա-
մենայնն նոյ հողւոյն յաւարեալն , զինի հարիւք և յիսուն
համարոյն. ոն ի՛նէ՛ խնարհեալ հողի ամ՛՛ անանայս գաւ-
թոյ սուցէ զհողին նր. զի պատարագ. նոյ հողի խնարհ,
զոր ամ հողին՝ ոչ արհամարհէ՛ թէ և սղալեալ իցէ իրքե
զգաւիթ . որոյ յուսով երգեն մանկուք և կեղեցւոյ յորում
աւուք խնարհեցոյց զերկինս և էջ քրն Չի և ինչն զաւիթ
խնարհոք արժանաղաւ, և զինի մեղացն պահեաց, և հաս
տասանոց յոգւոցն վարի նորոգեալ : Ա՛ւ զինի վարթամա-
ցուցանելոյն, և հարստացուցանելոյն զաիեղերս, և ինչն զի-
կեղեցի հարիւք յիսուն սաղմասիցն , զ'նէ և զոյս՝ 'ի շախու
պահէլ զանճն, յարացոյց ամ՛՛ հողւոյ մեծացելոյ յոյ. զի մի
մաւացի զաւաճին 'անաստաթիս ի՛ր . իրք 'ախտաստեղճն
զհողն՝ ու սաի եղին. զոր յիւեցոյց արդար զատաւորն՝ աղե
տաւոր պատուհասիւն. զորև սաղմա կոչէ զխնարհու թես
բան

բան, երգ քաղցուճենի, և ակորժ այ և մարդկան և հրեշտակաց ևս :

Գարձեալ սաղմսարան՝ որ է աման, և կողմարան բնու թնս՝ յորդանուի մօր. ոյն և սաղմսարանս այս՝ կողմոց է և գործարանն լն այ մարդոյն, և ՚ի քս արդարութն, և պատճառ նորադորժութն՝ հնայեալ պատկերին այ :

Իսկ՝ սակն ինքնադիր, յայտ ասնէ թէ՛ զայնն երգիւքն գրէին՝ սասալ, և իղիթում, և որդիքն կրկնայ, և այլքն. և ինքնադիր է սա ձեռայն դաւթի, և բանքս՝ ճնանդարտի նք, իրրու հարիւր և յիսունն, որոյ դիւի էր լեզուն դաւթի. զոր ասէ թէ՛՝ արատաւ թոճւց է յայտ է ՚ն և ճ իցն :

Չի որ խնամորհի ստոյգ և ՚ի սրտէ՝ արատաւոյ սքոյն հս մարի զանձն, իբր պօղոս՝ որ անարժան ասէր զինքն արկանել ՚ի թիւ համարոյ առաքելոցն :

Չոր ՚ի ժամանակի՝ զի ել նա նահատակ ընդդէմ գողիսխու. քանզի՝ անդ. ստաց՝ ուր ՚ի դէպ էր նմա պերճ և պայծառ երևել յամ որդիսն իելի, և առաջի սառուլայ. ևս՝ և քան զնա վերադոյն երևել, յորում ժամու՝ պարտարքն երգէին, և հար սառուղ զհաղորս, և դաւթի զբիւրս. իսկ նա՝ այսպիսի բանիք երանէ ընդդէմ անբարհաւաննն, կս իւէ զնա, և այ սայ դ յաղթութին, և զինի ամ՝ սաղմսացս կարդէ, յինքն ցուցել զորինակն բողոք բարունց ամ զարուց :

Չի ել նա նահատակ, որ է հաւատոյ զինեալ, և յամ՝ զորութի, և ՚ի կամաց դիմեալ և ոչ բնառ երկմեալ. ոյն և կոչին նահատակք քնի վկայքն, արեամբ չափ ծարաւեալք, և նահատակեալք. և կամ՝ լն ընդդին՝ զհօն իւէ դնել, և նախատակ ասել. զի նախ դաւթի նախատակ եղեալ, և հար եալ զսխոյեանն, և սարս սառուղ, և ամ իել. որ ասէ :

Փարէի ես յեղարս իմ, յայտ ասնէ զիտքն յեղարցրն աչս. և կրասեր ՚ի տան հօր իմոց, որ ստաց, կայ միւս ևս փոքրիկ, և արածէ իսնն. իսկ յաչս այ, և ՚ի տան նք՝ յոյժ մեծադոյն, ամ իելի թախտոր նկատեալ. և արդ յեկեղեցւոյ՝ հայր յնի և իշխան գանձուց նք. և հրամանատու դասուց և դասապետաց տան ան այս ինչ և զաւակ նք սեռեալաց՝ ամենակալն ամ փոքրիացաւ յաչս կղբարցն՝ հրէիցն. այլն՝ որդւոյն յոխեփու՝ որ ճէին հաւատացեալ ՚ի նա, ՚ի տան հօր իւրեանց յոխեփուց, և առաջնոյն աղամոյ. սակոյն փոքրիկն կարծեցեալ, և կրասերն քան զ յահանն, մ մեծ է յարքայութեն երկնից. որոյ չափ ոչ ոյ մեծութեն. որ նախ արածէր զնա իւրոյ՝ զհրեշտակս յերկնս ինամելոյ, և զնել յերկրի. ոչ զտարի, այլ զարարածս և զպաշտան կայս :

եայս հօր իւրոյ. զոր մարդարեւնն պարտակին, որ հովուէսդ ինչի նայեաց, և յայլնն՝ որ քօ են, և ոչ ճանաչեն զքեզ. և ցրուեալք են իբրև գրչխարս՝ որոց ոչ իցէ հովիւ. զորոց ազօթան լսէ քաջ հովիւնն. ասէ, այլևս ուխարք են իմ, որ ոչ են յայսմ գաւթի, և զայն ևս պարտէ ինձ ամեկ այսր, և եղիցին մի հօտ, ուղ և մի է հովիւնն. զորս յանձնէր պետրոսի երիցս գրաւական սիրելոյն զնա, սրածեկ զբառինս և զղխարս նր:

Չեոք իմ արարին սաղմսարան. քանզի՝ ինքնին ճարտարապետեալ ձեռաւր իւրով՝ տանաղի քնար կողմէր, զի տանն մատամբն կցորդեացէ խօսուն լեզուին յօրհնուխս նոյ, որ զպակասեալ թիւ տասանցն դասուց երկնից՝ ելից յօրդուցս աղանոյ:

Այլև՝ լն թուոյ եօթնամասնեայ զպայտթնց՝ յօրինակ էր եօթնաղի քնարն. որև՝ ՚ի բաղխմանէ եօթնարիի շնորհաց հողւոյն՝ եօթնն անդամ՝ նուագէր ան յաւուրն, իսս մանեկով զառտանայտկան սաղմսարանն. և զբիւնալին քնարն. որ սկսաւ ՚ի դատերայն կայնիս, և ամեաց յօրդինն սպստամբութն: զնոյ՝ լնեալ ինդուիթն և գգուանօք ասէ:

Իսկ արդ՝ ո՞ պատմեացէ զայս ան իմում. ինքնին արանի լուիցէ զնամ: Իբր ստուայ ծնեալ զխահակ՝ ասէր հրձուանօք. ո՞ պատմեացէ ան իմոյ արբահամու, թէ գիեցուցանէ մանուկ ստուայ. որ քաջ գիտէր արբահամ. զի հրձուանք է, և գգուանօք այսպիսի բանք. իբր ասել ո՞ է բաւական պատմել նմա: Եւ յեա ստելոյն զորքանութի երախտեաց նր առ իս, և առնուլ զթիւ համարոյ շնորհայն նր որ յիս. զի ինքն՝ որ ար է անի, լուիցէ զնամ. օրհնութի որքան պարտիմե ես, և ոչ կարեմ հասուցանել, գուեացեն առ նա շնորհքն, և երախտելն նր՝ որ յիս. և ինքն լուիցէ զնամ, զան խաջեալ յինն և ոչ յինքննէ. ուղ օրհնէ զնա յայլում սաղմասի, որ ուսուցանէ ասէ՝ զձեռն իմ ՚ի պատերազմ, և զմատուենս իմ ՚ի ճակատամարտս: Վանդի՝ երգարանօքն պատերազմէր լն գեան, որ խեղդէր զսաւուղ. և աւելի ևս՝ ձեռօք ներքին մարդոյն. որ ասացեալ է յիւրում տեղւոջն:

Այլև՝ զյուրիս զինէ հողին՝ ձեռօք և մատամբք կրառէն ՚ի հեռաստանէ, լն իշխանութիս և լն պետութիս, և լն ախարհակալս իաւարիս այսորիկ, ՚ի ձեռն գրոց իբրև զպօղոս՝ չորեքտասան թղթովքն. որև՝ արդ քնար և սաղմսարան են յնամ եկեղեցիս, և գործի օրհնութնն քնի. զորս ուղ պատմէ ան՝ զչաճ օգտութն զպրոցական մանկանց սրնի. այլ ինքն էր արն, որ խօսէր նովաւ: Լուիցէ զնամ ՚ի բացման

ման դպրութեն, յասելն պօղոսի՝ ահաւասիկ եւս և մանկունք իմ, որքս եւս ինձ ար ամ. զորոց ուսումն ոչ միայն գրէր և ասէր, տեսէք սրբոյսի գրով գրեցի ձեզ խմով ձեռօր. այլև ասէ, զիս՝ և որոց լի իս էին եղբարք, պաշտեցին ձեռքս այս. զի և նի՞ քնարք են, որք աս դատաւորն երգեն զգոհացողս կան նուազն. յորոց իբրև լուիցէ, ասէ, և եղբար օրհնեալք Տօր իմոյ, ժառանգեցէք զպատրաստեալ ձեզ զպրբայութիւն:

Այլև՝ հոգին ար ձեռք և մատանք և յնի որդւոյ նի. լն մարդարեկին. ձեռն ան եղև ՚ի վր իմ. և ինչն ասէր, մատանք ամուսնի իւրոյ հանել զլեւս որև՝ ՚ի լեւան ձիւմ են. եւոյ համբարձեալ զձեան՝ կողմէր զառարեալն երգարան և գործիս օրհնուե. որով օրհնի, և օրհնեցաւ. քս ամ՝ յարս և յայնն ամ. զոր սով կարէ պատմել ան՝ զպաշտն ծառայիցին. այլ ինքնին ար՝ որ քննէ զսիրտս և զերկիւստնս, և եւս զնորհա արձաթոյն. զխաւ և լուիցէ դամ՝ որքան ասին և շահեցան. և կրինէ զպարգևան. և զթագուցիչսն՝ խաւարի և լալեաց անոց, և կրնել ատամանց:

Եւ առարեաց ար զհրեշտակ իւր. և համբարձ զիս ՚ի հօտէ իսաչանոց Տօր իմոյ. և օժ զիս յօժումն իւրոյ իւրոյ Հրեշտակ՝ զասմուէլ ասէ, որև՝ նա ՚ի ձեռն երկխաւոր հրեշտակի առարի, և լսէ զպատգամն նոյ. ոն նմ մարդարեկն լն մեծին դիմեաւեայ: Եւ ամբարձ զիս կարի յոյժ բարձր, ՚ի հօտէ իսաչանոց՝ ՚ի թագաւորութի աստեղացն որդւոցն արքահանա:

Եւ զգարիել առարեաց ար՝ առ կոյնն ար, որ մի էր ՚ի իսաչանոցն յովսեփու. և ՚ի նմանէ ամբարձ զրեւութիս՝ յանդուդա կան փառս ամուսնի իւրոյ, և զկոյնն ար՝ յամսմին կրումն. այն՝ որ օժ զդասիթ յօժումն իւրոյ նիւթակունի՝ ՚ի շարից կողմեայ. իսկ՝ զիւսածին մօրմինն անհիւթակունն ամուսն յօժումն ուրախութեն՝ առաւել քան զնկերան, որք ՚ի մարդկանէ կօնեցան օժեալք:

Եղբարք իմ մեծամեծք և գեղեցիկք. և ոչ համեցաւ լն նն ար: Եւ զայս՝ պատմութիւն ասէ, թէ ասաց ար ցամուէլ, ոչ ընտրեաց ՚ի զոցանէ ար. զի թէ պէտ նախ քան զյայտնելն ան՝ ՚ի տեսանելն զեղիար՝ ասաց սամուէլ, այլև՝ առաջի ան օժեալ իւր. ասէ հոգին մի հայիր ՚ի գեղ զորա, և մի ՚ի մեծութի հասակի զորա, զի ոչ համեցաւ լն զա ար. զի ոչ ոն տեսանէ մարդ՝ տեսանէ ամ. զի մարդ յերեսս հայի իսկ ամ ՚ի սիրտս: Քանզի ՚ի ժամ՝ հարցանելոյս զն զպիսութեան նախանձեցան զն նմն և սաստեցին, թէ յս՝ թողեր զասկառ ոչխարս. շարութի սրտի քս ամ զբեղ այժմ տեսանել ըզ պատերազմս:

Այլև

Այլն՝ ՚ի վիճման մերոյ ասի բանս, զի եղբարք բախն նմա՝ որդիք ազամայ, և որդիքն յովսէփու, և ոչ աւելք եղև միայն թիս այն՝ որ ՚ի յորդանան և ՚ի թաքօր, ելի է դա է որդի իմ սիրելի, ի որ հաճեցայ, դմս լուարաք, ՚ի հօրէ եկեալ բարբառն. քանզի ին սուն՝ և սթ իւր. ին այ՝ և գործք իւր, զի նմա միայն եղև կարելի կեցուցանել զպզս մարդկոս, և միայն որդւոյն միածնաւ յայանեցաւ սերն նի՝ ՚ի մեզ, ի մեծին յովհաննու կարասեալն:

Ելի ևս ի սաաջ այրազւոյն, և նգովեցի զկուսս նորա: Որովք նա անեծ զգաւիթ, նգովեցաւ ՚ի գաւիթէ. զի ոչ միայն զգաւն՝ որ տապանական փշրեցաւ, և յետոյ ՚ի գաւիթայ կործանեցաւ. այլն՝ զբարաժ մեհեանս քակեաց, և զկուսս նգովեաց. որ է որոշեաց ՚ի սաշակելոյ, և ՚ի պարբելոյ զմարդիկ: Այ՝ տկարաւի կոռնց գողիաթ ու խայտառակել լինելք ՚ի նմին աւուր. զի քորիւ հարեալ անկաւ մտարբուն ՚ի դաւթայ, և նորին սրոյն կարեալ զլուսին բարձան նախապիտքն ինչի. որ զաւուրս քառասուն արձանեացեալ նախատէր՝ ոչ լինելոյ յինչի որ բաւական երանել նմա ՚ի պատեբազմ. զի ահա ՚ի սասանայ միոյ՝ անգորացելոյ բունայր ՚ի միջոյ, և կոտորելն հաղարք և բիւրք յայրազեացն, զնալով զհեա փախտելոյ մինչև ՚ի մուսս գեթայ, ՚ի փառս այն ինչի:

Այլն՝ արն մեր ել ի սաաջ այրազի չորին սատանայի. որ ոչ ՚ի բնուէս, ուստի արն մարդ եղև, և որդի դաւիթ՝ դաւիթ կորեցելոյ ՚ի մարգարեկոյ, որք ստեին դաւիթ դայրց է և յայանելոյ. ել ընդ դեմ նի՝ ՚ի յորդանանն՝ ելել յանապատ զաւուրս քառասուն, նման գողիաթ ու մատուցեալ սիրաճեր զնա՝ տկար կարծելով, լնուլ զքայն. կամ անկանել յաշտարակն անմնաս. և իբրև զկարօտ փառաց և թաղաւորութե. զոր՝ սաստիւ հարկանել իբրև քարիւ:

Եւ յետ այնորիկ՝ առնայր զաւուրս նի՝ զմարտաւորս, և զմեղաւորս, և զգրանիկա, և զհալածիւս, և զկախարդս, և զիմպաւորս՝ զճատագոյս կուստրութե. և նորք հասանելք զգլուխ նի՝ զհարտաութի և զկուսուրի, որ գլուխ է բոլոր չարութե նի. իբր արդատաւ, և կուսանդիանութիւ, և կիսլբիանութիւ, և նմանեօք նոցա՝ եբարձ զնախապիտա՝ անասեառանն աղամայ, և որդւոյ նի, որ փայտի, և քարի, և կաւոյ, և զաղիբ կնեւանեաց երկիրպաղանելին, ՚ի սաստիւ գիւց կորուսչոց իւրեանց: Այ ոչ միայն եբարձ զայսպիսի նախատեանս, այլն՝ այնքան բարձրացոյց զգրաւ սրատոյն մերոյ՝ զոր էառ զնաութիւս, մինչ նստոյ գեր ՚ի վերոյ ամ իշխատութեց և պետութեց, և ամ անուան անուանելոյ, ի աջմէ

Հօր. որում երկրպագեն բար բնութիւր դոյից արարածոցս՝
 իմանալեաց և զլալեաց: Երմէ: պատուոյ և փառաց ստեղծ
 պարտիմք և զարհուրել, գուցէ սնտախ խարէութի կենցարցոյս
 անցաւորի՝ առօրեայ հեշտութի պատրանօք, ցանկութի և
 ազահութի ընկենուցումք զմեզ յայնքան բարձրութի, ան
 կումն մեծ՝ և ողբոց արժանի ամիսօմոց: Երմէ: պահեցէ
 քն անձն մեր՝ և խաչեալ թագաւորն անմահից զմեզ, և
 զամ հաւատացեալս անուանն իւրոյ, օրհնեալն յողբաց և
 յազանց, ՚ի կենդանեաց և յոչկենդանեաց, ՚ի վերնոց և ՚ի
 ներքնոց, այժմ՝ և յօրն՝ որ գալոյնէ ի Հօր և ամենաւր Հոգ
 ւոյն, յաւիտեանս յաւիտենի, ամէն:

Աւտի՛ ընտրութիւն այ և օժմամբ նք Հոգւոյն՝ դա
 շիթս այս բէթ գահէմացի՝ որդի յեսսեայ՝ արժանացեալ
 եօթնարիի շնորհաց նք Հոգւոյն՝ նախատեսութիւն լինել
 հայր ը մարմնոյ՝ որդւոյն այ, ճարտարապետել կազմ: գործի
 օրհնութի, և ՚ի նմանէ ուսեալք որդիք ժողովրդեան իւրոյ
 ՚ի պաղեստին միայն օրհնէին՝ մինչև ՚ի ծնունդն անձա բա
 նին այ, որ ընտրեաց զերջանիկ և զսերտ սիրողն իւր դա
 ռաբեալսն երկօտասան, և նորօք որսացեալ գալեզերս ամ ՚ի
 կեանս և յօրհնութի ամենաւր երբորդունն՝ այժմ՝ և միշտ
 և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

առք համազոյ, համազօր, համապատիւ, համազոյգ-
ալեկաւք երրորդուեն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սքի,
գոհուիւնեական բարբառով, և ճերարական երկրք
պագուք, անեղջ և անշահման յախտենիւ. ամէն:

Ար ետ կարողուի, և արժանացոյց զմերս նաւաստութի
տարմամբ յաւարտ հասանելոյ հոգեւորապ. Մասնեիս՝
երանչելի անս ան՝ մեծին Աւարդանայ Եռափայլ Աւարդա-
պեալն յօրինեալ, անասօրն Իսաիայ՝ հիասրաշ գրչին հոգ-
ւոյն իմաստութե՝ անսպառ դանձուն ծածկելոյ՝ հարիւր յի-
սուն Սաղմոսացս՝ պարզարանական Մեկնութե. Ի դառն՝
և յալեկուտակք վշտապատ ժամանակիս. յորում արչապի
անցին Ք անբիծ և անարտա Սայրս մեր Սք Էջմիածին՝
յանօրէն բաւաւորաց, և յերկրորդ հասարակայ, նոյննս՝ և
Ք անբախտութի պաշարեալ քաղաքն Թիֆլիզ, և Ք բոյսր
կողմնես արեւելեան նահանգի. Ի յորս՝ ակնարկուք Ահհա-
դոյն Տիրապետոյին՝ անձամբ անձին դասնին՝ Եռերջանիկ
Սրբազան Առաջնորդին՝ հիւսիւսային կողմանց՝ Տն Յով-
սէփայ Պատկազարդեալ Աբբ Եպիսկոսոսին, յայցելութի
և յօգնութի խղճայի ազգիս Հայոց, չէ կարելի ասանօր՝
դոյն ինչ սեակաւ՝ Ի համառօտարանիս պարուրել. այլ ու-
նիմք գոյնց՝ յայլուք ը կարգի վիպասանօրէն ձառել, ընդ-
հիւ Տնօրինոյն և կարգազրոյն ամի՝ վերնական ինքնա-
բուն բարւոյն

Արգ՝ Ի վախճանի բունիս՝ դուք սրգիք լուսոյ Սք Եկե-
ղեցոյ՝ յիշեալք Ի մարութ և Ի լուսափայլ յաղօթս
մեր՝ զարժանին յիշման և զբարի պատճառն հպմամբ Ի լոյս
ընծայեցման՝ Հոգեկեցոյց Սասնիս, զի Տք հանգուցել
Յովհաննէս Ազոյն Խօջոյ Մինասեանց, որ Ի կենդանուե
իւրում՝ եղև ցանկացօղ ինքնայօժար կամօք՝ Ի յիշատակ
Լուսահոգի նախնեացս իւրոց և ինքնան և Մեծահաւատ
Վենակցին իւրոց, և յասանացս՝ յերջանկաց կայանն փոխ-
եալ եղարցն իւրոց, և Համեսափայլ Տիկին Քուէրն իւրոյ
և օրհնուե պառզ որդոցն՝ կենդանեաց և հանգուցելոց,
նոյննս և թոռանցն և բոլոր բարեացապարտ զարմին իւրոյ,
որք արգիս բնակին յերկրին Հնդկաց՝ Ի Սուրբութ. տալ
տպելԻ Տիրապարգև գոյնց իւրոց՝ զամ՝ զձախան վճարելով
զՄեծին Աւարդանայ՝ Լուսաւոր Մեկնութի Սաղմոսացն
Իսաիի. Ի պայծառութի՝ Լուսաւորչակն Սք Եկեղեցոյ,
և Ի յօգուտ՝ Հայկազնան տոհմաց՝ յամ՝ ուրեք բնակելոց:

Արդ զճախան՝ անասարգի. խոհեմութ իւրով՝ այնչա
բարեկարգեաց, զի ուր զլիճակ վաճառուց՝ մնացել, միշտ ներ
Տարանիս անկերճանակի. և որքան ինչ արդատու գրեանք
տպիցին՝ ի նոյն Տարանի՝ այնու գրամով՝ ի գանազան ժա
մանակս, ամեն ի յիշատակ անուան իւրոյ և ի բայնոյն լինի
ցի ի յախտեանս ժամանակաց:

Արդ զյիշատակն գրեաց: ար յանճնճի մասեանս իւր
և գարդիւնաւոր տուրս նորին՝ վերջնկարցի տպէնկազն ան՝
ի փառս իւր. և զբարեկարգանս յոյս և զակնկալ իս նորին՝
ճապկեցուցի: ար՝ բեզմետուր արգասեօր յամոցր յախտեանս

Արեմն զպսոյլիս այր բարեյիշատակ յիշման արժանի
համարեօջիք համայն բարեսէքդ հանդերձ բարեպաշտա
ճողուն իւրով՝ ի քննեցեալ խօջայ Ա՛ն սակեց Գրի
գոր Աղայիճն, և մարքն իւրով՝ Աննայ իրախուսիճն, և
կենդանի կաղակցիճն՝ համեստարայլ Ալախոսայ իրախու
սիճն, որ բարեարդուք հաշակեցեալ դուստրն է՝ Հոյե
լոյս Ազոյ Յօհաննէս Գեբարեանին:

Յիշեօջիք քնդ նասին՝ և զվաղաթ առամ եղբարն՝ նոյն
հանգուցեալ Յօհաննէս Աղային՝ զՄիքայէլն, զՊետրոսն,
զՊօղոսն, և զՍէթ Աղայն. և զկենդանի քոյրն՝ զՓէրի իրա
թուս Համեստարայր Տիկինն՝ Անարատուք զարդարել,
և բոլոր առաքինական գործովք բարեկացեալ:

Յիշեօջիք լէ այնց ամենից՝ և զկենդանի որդիան՝ նոյն
հանգուցելոյն, բարեքեր ծառայն՝ զբարի պտուղն, զՅակո
բոս Աղայն, և զԻրիգոր Աղայն, լէ Ռիսաննայ և Վաստա
գուլ հարսանցն, և զքնադադեղ թաղդէսս մանուկն սիրոյ
Ընդ նասին յիշեօջիք և զհանգուցեալ զուսկուան նորին՝
զՊօղոսն, զՅովսէփն, և զԱննայն. և ևս՝ զկենդանի զուս
կուանն՝ Աղայ Յակոբոսին՝ զթողուանն նոյն հանգուցելոյն՝
զթաղուսին, և զգեռածին Յովհաննէսն անձնադեղ. զոր
ար զարդացուցի ի շորհս իւր:

Այլև՝ հուսկ յեաց արժանաւոր յիշման համարեօջիք
զմեծ երախտաւորն այն Տարանիս, և առատաւոր նախ
բօք իւրեանց՝ զպայծաս պա՛ջօղն սարին, զԼուսաւորչածին
զԻշխանս, և զգուճարեթ ամիս ժողովարդս՝ բովանդակ Հնդ
կաց երկրին. որք լիպիր արովք իւրեանց՝ միշտ ուր զարիկ
ի փայլեցուցանեցին են զԱզոսառու Տարանս՝ ներ ալ
զիս Հայոց:

Եւ որք յիշեք՝ յիշեալ լիճիք ի քնէ յոյ մերմէ. ամեն:

